

ס פ ר

תלמוד עישר הספירות

מרבנו יהודה ליב הלוי אשלג זצ"ל

(מחבר פירוש "הסולם" לספר הזהר)

על עקרי חכמת הקבלה מהאר"י זצ"ל

מן הספרים: עץ חיים, מבוא שערים; ומשמונה השערים: שער הקדמות, שער מרשב"י, שער הכוונות וכו'. מחולק לששה עשר חלקים בסדר גבוה מן הקל אל הכבד עם שני ביאורים מספיקים בצורה שאלות ותשובות כראוי למתחילים, הנקראים:

הסתכלות פנימית

ביאור הקפי לכל ענין וענין הנושא ונותן בהרחבה רבה, מישבו מנהלו ומקורו אל הדעת להתקבל לכל מעיין בינוני המתקרב אל סף החכמה. מקומו בכל חלק אחרי דברי האריז"ל ו"אור פנימי".

אור פנימי

ביאור מקומי לכל המלים והענינים, הקשים והסתומים שבדברי האריז"ל, המובאים בכל דף ודף, בפשטות ובמהירות רבה בצביונם הרוחני, שלמעלה ממנו מן וממקרים גשמיים ומקרבם לשל של כל מעיין.

לוח שאלות ולוח תשובות

על עקרי פירוש המלים והענינים המובאים בתלמוד עישר הספירות בכל חלק וחלק בפני עצמו הטובים והנחוצים מאד לשינון ולזכרון. מקומם אחרי "הסתכלות פנימית".

כרך ראשון

כולל ארבעה חלקים

חלק א': צמצום וקו; חלק ב': עגולים ויושר;
חלק ג': אור ישר ואור חוזר; חלק ד': ספירות העקודים.

נרפס בישראל, תשס"ח (2007)

המכון למחקר ע"ש הרב אשלג
Ashlag Research Institute (ARI)

מסת"ב: 978-965-7065-54-9 ISBN:

www.kab.co.il
www.kab.tv
www.kabbalah.info

Printed in Israel

הסכמת הרבנים הגאונים מארי דארעא דישראל וצלה"ה

חיים שאול דוויך הכהן

ראש ואב לכל חכמי המקובלים

והמכונים מהספרדים דפעה"ק ירושלים ת"ו

דף קכ"ה ע"ב, בהאי ספרא יפקון ישראל
מגלותא וכו'. ותקוני הוזה"ק תיקון ל'
בתחילתו האריך שם בזה, ובתיקון מ"ג
בתחילתו, שם כתב, שמבטל כמה גזירות
קשות מישראל ולקרב קץ הגאולה.

ולכן אנשי חיל עם קדוש, ותחזקנה
ידיכם לעשות חבירות קדושות, להרים
דגל התורה להחזיק בלימוד הקדוש הזה,
אשר על ידו אנו יוצאים מעבדות
לחרות, משעבוד לגאולה, ומאפלה לאור
גדול, והיה ה' למלך על כל הארץ, ויהיה
ה' אחד ושמו אחד.

ונזכה לראות בקרוב ירושלים נוה שאנן,
ומקדש על מכונן, וכהן בעבודתו ולוי בדוכנו,
בעגלא ובזמן קריב, ויקום בנו מקרא
שכתוב, כי עין בעין יראו בשוב ה' את
שיבת ציון, ובנין אפריון, וימלוך עלינו
במהרה מלך עליון, כ"ד התותם לכבוד
התוה"ק.

והנני מברך את כבוד אדמו"ר המחבר
שליט"א הנ"ל, בברכה משולשת האמורה
מפי אהרן ובניו הכהנים הקדושים פה
ירושת"ו,

כ"ד הצב"י חיים שאול דוויך הכהן
בעהמ"ח ס' איפה שלימה על ס' אוצרות חיים
וספר בניהו בן יהודע והו"ב על ספר שפת אמת
ועלי נהר (מקום החזות)

בעזה"י עיה"ק ירושלים סיון תרפ"ו

הן היום גדול נתכבדתי ראות פני כבוד
הרב הגאון המקובל האלקי כקש"ת אדמו"ר
יהודה הלוי אשלג שליט"א ורצה ממני
ליתן לו הסכמה על ספרו פנים מאירות
ומסבירות על העץ חיים הקדוש. וכשאני
לעצמי, אין בי לא דעת ולא תבונה, וקל
וחומר בדברים העומדים ברומן של עולם.
אמנם למען כ"ק תורת המחבר שליט"א,
באתי בהסכמת. ויהי רצון, שיפוצו
מענינותיו חוצה, וכסא תורתו יתגדל
בהוד והדר, להוציא כל ספריו, רזי דרזין,
חידושיין על אמינות התורה וסודותיה,
עפ"י מרן הקדוש האר"י החי. ויתקיים
בו, לא ימוש מפך, מורעך, ומורע זרעך,
מעתה ועד עולם.

ואשרי כל מחזיק בידו, להוציא לאור
תעלומות, תורה יצאה בהינמא כי שכרו
גדול, עץ חיים היא למחזיקים בה, ובפרט
המחזיק להגדיל חכמת האמת ולהאדירה,
ולתחזק ביד לומדיה. כי הלימוד הקדוש
הזה ותפלה בכונה, מקרבים קץ הגאולה.
כמ"ש בזה"ק ברעיא מהימנא פרשת נשא

יוסף חיים זאנענפעלד

האב"ד לכל מקהלות אשכנזים בעה"ק ירושלים ת"ו

ב"ה. עיה"ק ירושלים ת"ו יום ער"ח תמוז תפז"ר לפ"ק

אם כי אני איני מהבקיאים בצפוני התוה"ק, בכל זאת, יהיו שורותי אלה נאמרים
לכבוד התורה ולומדיה, אחד מיקירי ירושלים וחכמיה, העוסק בתורה לשמה ומגלה
צפונייה, ה"ה האי גברא רבא ויקירא ידידי, הוא הקשור במוסרות לבבי, מאז בואו
לקבוע דירתו בעיר קדשינו עד עתה לא זיתי מחבבו, עד שהוקרתיו לאח ואחות
וצחצחות, כי אמר לחכמה אחותי את, ביראתו הקודמתו כקש"ת הרב הגאון
ר' יהודה ליב אשלג שליט"א, רב בגבעת שאול פרור ירושלים ת"ו.

האמת אגיד, שאני יודע מך ערכי, כי אפילו בפשט איני כדאי ליתן הסכמה, מכ"ש
דבר שלא בי הוא, אבל כולי עלמא מכירים את כבוד שר המסכים הנ"ל, הכהן הגדול
בלימוד הקבלה, ומפורסם שמו. ויה"ר מלפני אבינו שבשמים, שכל ברכותיו יתקמו,
ובעזה"ח המחכה לישועה קרובה.

הק' יוסף חיים זאנענפעלד

האב"ד לכל מקהלות אשכנזים בעה"ק ירושלים ת"ו
(מקום החזות)

הסכמות הרבנים הגאונים מארי דארעא דישראל זצלה"ה

אברהם יצחק הכהן קוק

הרב הראשי לארץ ישראל

בעז"ה, יום ט' לחודש טבת תר"ץ

הטועמו, יאמר דין הניין לי, אשרי יולדתו.

והנני בזה מבקש מכל עם ה' נבוני הלב תחרדים אל דברו, לקדושת תוה"ק הפנימית, מקור החכמה והבינה העליונה, לקחת באהבה רבה אל בתיכם ברכה, את הספר הקדוש והנכבד הזה.

הדברים היוצאים מפי זקן זה שקנה חכמה ודעת קדושים, והלוכו בקדושה ובטהרה, וראוי הוא להשתמש בכתרה של תורת אמת הגנוזה, בעבודה, לשם גבוה, אל מחזיקי ידיו בקודש לתמם את החזיון הנהדר, להאיר אור יקרו על כל דברי קודש, כתבי האריז"ל, יתברכו ממקור הברכות, כנה"י ונפש המדבר, מקרב לב ונפש בחין ערך הרב הגאון קדוש ה' המחבר שליט"א וקדושת ספריו הקדושים.

החותם בברכה נאמנה,

מהר הקודש מירושלים

הק' אברהם יצחק הכהן קוק

הרב הראשי לארץ-ישראל

(מקום החותם)

הנני בא בדברי אלה, לבשורה טובה, לכל דורשי ה' ועוזי הכמהים וצמאים לדברי אלקים חיים, תורת אמת, האצורה בתביון עוז. חכמי הרוים, דברי הוזה"ק וכל החוננים על דגלו, ובריש כל אתון קדישין, אורות הקודש הגנוזים, וחתומין בעזקאין, טמירין, מתורת הרב רבינו קודש הקדשים האריז"ל, המסודרים, בכרך הנורא בספר הקדוש עין החיים, ע"פ תלמידו הרב הקדוש הרח"ו ז"ל כי האיר המזרח עלי. ובא חכם אלקי, רב תבונות, אוצר קודש, הרב הגאון המקובל הדר הוא ובקודש נהדר מו"ה יהודה ליב אשלג שליט"א רב ומו"ץ בגבעת שאול פרוור עקו"ת ירושת"ו, והיה רוח ה' עליו לחבר מחברת הקודש מנה אחת אפים, בפנים מאירות, באורח קצר, ופנים מסבירות, בסיוול בפרדס באורחא אריכא בהסברה והמתקה, והרחבת דברים, לבאר כל סתום בהקדמות שרשיות הדק היטב, לאמתה של תורה ביסודות אמיתיים, הרחיב והעמיק, ומעלה בידו מרגלאין קדישין וכל חיך

עוד הסכמות מגדולי האדמו"רים וגאוני דורנו על פירוש "הסולם" לספר הזהר

אדמו"ר מגור זצ"ל; אדמו"ר מהוסיאטין זצ"ל; אדמו"ר מטשורסקוב זצ"ל; אדמו"ר מוידניצא זצ"ל. ולהבדיל בחלי"ח אדמו"ר מבלז שליט"א; אדמו"ר מסדיגורה שליט"א; אדמו"ר מסדיגורה פשמישל שליט"א וכו'. גדולי הרבנים הגאונים זצ"ל. ולהבדיל בחלי"ח מגדולי הרבנים הגאונים בדורנו שליט"א - נמצאים בספר הזהר עם פירוש "הסולם" חלק ראשון מהדורה ראשונה.

לוח ראשי תבות וקיצורים

א

הכנסת. ביהמ"ק: בית המקדש. בוצד"ק:
בוצינא דקרדנותא. בחי': בחינה. בחי"א:
בחינה א'. בחי"ב בחי"ג בחי"ד: בחינה ב'
ג'ד', בי"ע: בריאה, יצירה, עשיה. בכ"מ:
בכל מקום; בכמה מקומות. במ"א: במקום אחר.
במ"ר: במדרש רבה. ב"נ: בר נש. ב"ן:
מספר (שם הויה במילוי ההיין) בס': בספר.
בס"ד: בספרא דצניעותא; בסייעתא דשמיא.
בסו"ה: בסוד הכתוב. ב"ע: בריאות עולם.
בע"א: בענף א'. בע"ה: בעזרת השם.
בעוה"ב: בעולם הבא. בעוה"ז: בעולם
הזה. בעוה"ד: בעונותינו הרבים. בעה"ח:
בעץ החיים. בע"כ: בעל כרחו. בע"מ: בעל
מנת. בע"ש: בערב שבת. בעש"ק: בערב
שבת קודש. בע"ת: בעל תשובה. ב"פ: ב'
פעמים. בפ"ע: בפני עצמו. ברהמ"ז: ברכת
המוון. בר"ת: בראשי תיבות. ב"ש: ב'
שלישים; בית שמאי. בשכמל"ו: ברוך שם
כבוד מלכותו לעולם ועד. בת"ת: בתפארת.

ג

ג"א: גירסא אחרינא (גירסא אחרת נוסח אחר);
ג' אלפים; ג' אמצעיות. גר"ע: גולגלתא ועינים.
ג"י: גימטריה, (צורפי האותיות למספרן). ג"ט
קר"ע פ"ח: (ו' תיקוני רישא) גולגלתא לבנה,
טלא דבדולחא, קרומא דאוריא, רעוא דמצתא,
עמר נקא, פקוחו דעיינין, חוטמא. ג"ע: גן עדן;
גלוי עריות. ג"ע אח"פ: גולגלתא, עינים, אוון,
חוטם, פה. ג"פ: ג' פעמים. ג"ר: ג' ראשונות.
ג"ש: גזרה שוה. ג"ת: ג תחתונות.

ד

ד': דף. ד"א: דבר אחר; דרך אמת. ד"ה:
דברי הימים; דבור המתחיל. דהו"ג: דהוד
וגבורה. דו"נ: דבר ונוקבא. דו"ק: התבונן
היטב; דייק. ד"ו: דפוס וולצבר. דחז"ל: דברי
חכמינו זכרם לברכה. דט"ר: דט' ראשונות.
דכ"ז דכל זה. דלפי"ז: דלפי זה. ד"מ:
דפוס מנטובא; דרך משל; דיני ממונות; דבר
מצוה. ד"נ: דיני נפשות; דם נדה. דנת"א:
דנקודות, תגין, אותיות. דע"כ: דעל כן; דעל
כרחק. דע"ס: דעשר ספירות. דעסמ"ב:
דע"ב ס"ג מ"ה ב"ן. דפו"י: דפוס ישן. דצח"מ
דומם, צומח, חי, מדבר. ד"ק: דפוס קרימונה.
ד"ש: דרכי שלום. ד"ת: דברי תורה; דין
תורה. דת"י: דעת, תפארת, יסוד.

א"א: אברהם אבינו; אי אפשר; אריך אנפין;
ארך אפים. אב"א: אחר באחר. אב"ג: אנא
בכח גדולת. אבי"ע: אצילות, בריאה, יצירה,
עשיה (ד' עולמות העליונים). א"ג: אין גורמים;
ארבע גלויות. א"ד: אינו דומה; איכא דאמרי
(יש אומרים). אדה"ר: אדם הראשון. אדל"ג:
אפשר דלא גרסינן. א"ה, אר"ה, אוה"ע:
אומות העולם. אה"ל: אור הלבנה. אר"א:
אבא ואמא; אחד ואחד. אר"ח: אור חוזה.
ארי"י: אור ישר. א"י: ארץ ישראל. אר"מ:
אור מקיף. אר"נ: אריך ונוקבא. אר"פ: אור
פנימי. אחב"פ: אחר בפנים. אח"ז: אחר זה.
אחז"ל: אמרו חכמינו זכרם לברכה. אח"כ:
אחר כך; אחרי כן. אח"פ: אוון חוטם פה.
א"כ: אם כן; אינו כדאי; אין כאן.
אכמ"ל: אין כאן מקומו להאריך. א"ל:
אמר ליה. אל"ה: ג' אותיות משם אלהים.
אמ"ר: אור מים רקיע. אנ"כ: אורות נצוצין
כלים. א"ס: אין סוף. אע"ג: אף על גב.
אע"פ: אף על פי. אעפ"כ: אף על פי כן.
א"ע: אינו צריך. אצ"ל: אין צריך לומר.
א"ק: אדם קדמון (שם עולם); אין קץ; אמר
קרא (כתוב במקרא). אקב"ו: אשר קדשנו
במצותיו וצונו. א"ר: אמר רב; אל רחום.
ארגמ"ן: אוריא, רפאל, גבריאל, מיכאל,
נוריא (שמות מלאכים). ארמ"ע: אש, רוח,
מים, עפר (ארבע יסודות העולם). אשלי"י:
אדום, שחור, לבן, ירוק. א"ת: אם תאמר; אל
תאמר; אל תקרא; אי תימא. א-ת (האותיות
מן א עד ת). אתב"ש: אחד מצורפי אותיות
הא"ב (הראשונה עם האחרונה, השניה עם זו
שלפני האחרונה וכן הלאה). את"ל: אם תמצא
לומר. אתעד"ל: אתערותא דלעילא. אתעדל"ת
אתערותא דלתתא.

ב

ב"א: בראשית א'; בן אדם; בנין אב; ברוך
אתה. בא"ד: באמצע דבור. באבי"ע: באצילות,
בריאה, יצירה, עשיה. באדר"ר: באדרא רבא.
באדר"ז: באדרא זוטא. בא"י: ברוך אתה ה'.
ב"ב: בראשית ב'. בגי"ד: בגין דא. בג"ה:
בינה, גבורה, הוד. בגי"כ: בגין כך. ב"ד: בית
דין. בד"א: במה דברים אמורים; בדרך אחרת.
בדר"ו: בדחילו ורחימו. ב"ה: בית הלל; ברוך
הבא; בית המקדש; בין השמשות. בהכ"נ: בית

ה

הי"ע: השם ירחם עליו. האר"י: האלקי רבינו יצחק. ה"ג: ה' גבורות. ה"ה: הוא הדין; הרי הוא; הלא הוא. שני ההי"ן של שם הוי"ה. הה"ד: הוא הוא דכתיב. ה"ח: ה' חסדים. ה"י: היה. ה"ם: הוד, יסוד, מלכות. (ג') אותיות משם אלהים. הל"ל: הוי ליה למימר. ה"מ: ה' מקיפים; הני מילי. ה"נ: הכא נמי. הנד': הנזכר. הנ"ל: הנזכר לעיל; הנזכר למעלה. ה"ס: הוא סוד. ה"פ: הכי פשיטו; ה' פעמים; ה' פרצופין; הכי פירושו; הברה פשוטה. הק': הקדוש. ה"ק: הכי קאמר. הקב"ה: הקדוש ברוך הוא. הקסד"ז: הקדמת ספר הזהר. ה"ר: ה' ראשונות ה' ראשונה. הרמ"ק: האלקי רבינו משה קורדובירו. השי"ת: השם יתברך. ה"ת: ה' תתאה. ה' תחתונות. התפ"א: התפשטות א'. התפ"ב: התפשטות ב'.

ו

ואכ"מ: ואין כאן מקומו. ואכמ"ל: ואין כאן מקום להתאריך. ואל"כ: ואם לא כן; ואהבת לדעך כמוד. ובעוה"ד: ובעונותינו הרבים. ובש': ובשעה. וגר': וגומר (ראה וכו'). ודר"ק: דייק (כמו התבונן היטב, לדייק בשעת העיון ולא בקרוב). וד"ל: ודי למבין. ול"ב: ודי לחכימא ברמיזא. והמשיכיל יבין. וזה"ד: וזה הדין. ור"ל: וזה לשונו. וכה"א: וכן הוא אומר. וכו': וכולה; וכולי. (כמו וגומר, סימן להמשיך את המאמר או המספר עד הסוף, אף אם אין סופו נזכר בכתב). ול"נ: ולי נראה. ונלע"ד: ונראה לפי עניות דעתי. וע"ד: ועל דא. ועד"ז: ועל דרך זה. ועכ"ז: ועם כל זה; ועל כל זה. ו"ק: ו' קצוות. וש"נ: ושם נסמן. ו"ת ו' תחתונות. ותי': ותיקונים.

ז

ז"א: זעיר אנפין; זכות אבות; זה אומר. זאה"ל: זכור אותו האיש לטוב. זא"ז: זה אצל זה; זה אל זה; זה את זה; זה אחר זה (וכן זו). זב"ז: זה בזה. זה"ז: זמן הזה. זה"ש: זה הוא שאמר. זר"ן: זעיר ונוקבא. זה לשונו; זכרו (וזכרנו) לברכה. זל"ז: זה לזה. ז"ח: זה חדש. זכ"ל: ז' כוכבי לכת. זלמ"ז: זה למטה מזה; זה למעלה מזה. ז"מ: ז' מלכים. זמ"ז: זה מזה. זמ"ן נק"ט: סדר ששת סדרי המשנה; זרעים, מועד, נשים, נזיקין, קדשים, טהרות. ז"ס: זה סוד. ז"ע: זה ענין. זעה"א: זקני עם הארץ. זע"ז: זה אל זה.

ז"פ: ז' פעמים. זצ"ל: זכר צדיק לברכה. ז"ק: זרע קודש; זקף קטן. ז"ש: זה שכתב; שאמר. ז"ת: ז' תחתונות. זת"ז: זה תוך זה; זה תחת זה. זת"ח: זקני תלמידי חכמים.

ח

ח': חלק; חדש. ח"א: חלק א'; חכמים אומרים; חד אמר. ח"ב: חלק ב'; חכמה בינה. חב"ד: חכמה, בינה, דעת. חבת"ם: חכמה, בינה, תפארת, מלכות. ח"ג: חלק ג'; חלופי גרסאות. ח"ד: חלק ד'. חד"ר: חסד דין רחמים. ח"ה: חלק ה'; חלול ה'. חה"ש: חלול השם. חה"מ: חול המועד. ח"ו: חלק ו'; חסד ואו; חס ושלום. חו"ג: חסדים וגבורות. חו"ד: חוקי ודורש, חלב ודבש. חוה"מ: חול המועד. חוה"מ"ס: חול המועד סוכות. חוה"מ"פ: חול המועד פסח. חו"ל, ח"ל: חוץ לארץ. ח"ו: חלק ו'; חדש זה. חז"ל: חכמינו זכרים לברכה. חח"ן: חכמה חסד נצח. חכ"א: חכמים אומרים. חל"ה: חלק לעולם הבא. חנ"ה: חנוכה הבית. חנכ"ל שצ"ם: שבעה כוכבי הלכת; חמה, נהג, כוכב, לבנה, שבתאי, צדק, מאדים. ח"ס: חכמה סתימאה. ח"ע: חיי עולם; חתימת עדים. חע"ה: חיי עולם הבא. ח"ש: חצי שעה; חלול שבת. חש"ו: חרש, שוטה וקטן. חש"ח: חולם, שורק, חיריק.

ט

ט"א: טור א'; טעם אחר. טר"ד: טוב ורע. ט"מ: טומאת מת; טעמא מאי; טעמי מקרא. טנת"א: טעמים, נקודות, תגין, אותיות. ט"ס: ט ספירות. ט"ד: ט' ראשונות. טש"ת, סא"ב, מע"ק, גר"ד: י"ב המזלות; טלה, שור, תאומים, סרטן, אריה בתולה, מאזניים, עקרב, קשת, גדי, דלי, דגים. ט"ת: ט' תחתונות.

י

י"א: יש אומרים; יש אוסרים; ירא אלהים; ירחמהו אל. יא"י: ישוב ארץ ישראל. יא"ל: יש אם למקרא; יש אם למסורת; יזכרים אלהים לטובה. י"ג: יש גורסים; יין גפן; מספר. י"ד: יש דורשים. י"ה: (ב') אותיות הראשונות משם הוי"ה. יח"א: ג' מלואים של שם הוי"ה. יודין הדין אלפין. יח"ב, יחכ"פ: יום הכפורים. יח"ד: יהי רצון. יח"כ: יום כפור. יר"ש: ימין ושמאל. יחנר"ן: יחידה, חיה, נשמה, רוח, נפש. י"ט: יצר טוב; יש טעם; יום טוב. יר"ט: יום טוב. יול"א: יתברך ויתעלה לעולם אמן.

ל

ל"א : לשון אחר. לא"א : לא אמרו אלא. ל"ב : מספר. לבנה"ה : ל"ב נתיבות החכמה. ל"ג : לא גרסינן ; לשון גמרא. ל"ד : לאו דוקא ; לפי דעת ; לא דמי. ל"ה : לדעת אחרים ; לדבר אחר. ל"ו : לדברי הכל. ל"ז : לבנת הספיר ; למען השם. לה"פ : לחם הפנים. לו"ל : לפני ולפנים. ל"ץ : לשון זכר. לזע"צ : לזכר עולם יהי צדיק. ל"כ : לא כתוב ; לא כן. לכאור"א : לכל אחד ואחד. לכ"ל : לכן נראה לי. לכ"ע : לכולי עלמא. לכ"ש : לא כל שכן. ל"מ : לא מצאתי. למה"ד : למה הרבר דומה. ל"נ : לי גראה ; לשון נקבה. לנ"ל : לכן נראה לי. לע"ע : לעת עתה. לעסמ"ב : לע"ב, ס"ג, מ"ה בין. לעת"ל : לעתיד לבוא. לפ"ג : לפרט גדול. לפמש"ה : לפנים משורת הדין. לפ"ע : לפי ענינו. לפע"ד : לפי עניות דעתי. לפ"ק : לפרט קטן. לפ"ש : לפי שעה. ל"צ : לא צריך. ל"ש : לא שנו ; לא שגא ; לא שייך ; ליל שמורים. לשה"ר : לשון הרע. לש"ש : לשם שמים. ל"ת : לא תעשה.

מ

מ"א : מקום אחר ; מקום אחד ; מדרש אגדה ; מלכים א' ; מים אחרונים ; מנהג אבותינו מאה"ג : מאור הגדול ; מאור הגולה. מארד"ל : מאמר רבותינו זכרם לברכה. מ"ב : שם מ"ב אותיות ; מה בכך ; מתן בסתר. מב"ד : מיתת בית דין ; משיח בן דוד. מב"ז : מלך בשר ודם ; מתנת בשר ודם. מב"י : משיח בן יוסף. מ"ג : מתווך גדול (כ"א שנים) ; מסורה גדולה ; מלת גוף. מג"מ : מצוה גוררת מצוה. מ"ד : מין דוכרין ; מאן דאמר ; מאי דכתיב ; מי דמי ; מה דעתך ; מי דבש. מד"א : מאן דאמר ; משום דרכי אמורי. מדה"ד : מדת הדין. מדה"נ : מדרש הנעלם. מדה"ר : מדת הרחמים. מדר"ש : מפני דרכי שלום. מ"ה : מספר הויה במילוי אלפין משום הכי ; מלך העולם ; מלאך המות. מה"ד : הדין. מהל"ל : מה היה ליה למימר. מה"מ : מלאך המות ; מלך המשיח ; מנא הני מילי. מה"נ : מדרש הנעלם. מה"ש : מלאכי השרת. מר"ל : מוציא לאור. מר"מ : מטי ולא מטי. מר"מ : מעלה ומטה ; משא ומתן ; מגע ומשא. מר"ס : מוחא סתימאה. מוצאי"ט : מוצאי יום טוב מוצ"ש"ק : מוצאי שבת קודש. מר"ש : מוצאי שבת. מ"ז : משנה ז'. מוחז"ל : מאמר חכמינו זכרם לברכה. מ"ט : מקח טעות. מטטרין : שם

יט"ל : יש טעם לדבר. י"י : רמז על יחוד הו"ה ואדני. י"י : יברכך יאר ישא. יכ"ק : יום כפור קטן. י"ל : יש לומר. י"מ : יש מפרשים ; יש מקומות ; יציאת מצרים. י"ס : יוד ספירות ; יש ספרים ; יש סוברים. יס"ג : יש ספרים גורסים. יצה"ט : יצר הטוב. יצה"ר : יצר הרע. יש"א : ימין, שמאל, אמצע. ישס"ת : ישראל סבא ותבונה. ית' : יתברך ; יתעלה. ית"ש : יתברך שמו.

כ

כ' : כבוד. כ"א : כי אם ; כל אחד ; כן אמר ; כתוב אחד ; כלל אחד. כא"א : כתוב אחד אומר. כאור"א : כל אחד ואחד ; כל איש ואיש. כאור"ל : כל אומה ולשון. כאחז"ל : כך אמרו חכמינו זכרם לברכה. כ"ב : אותיות התורה. כ"ג : כהן גדול. כ"ד : כדי דבור ; כל דבר ; כך דרשו. כד"א : כמה דאת אמר ; כדא דאת אמרת. כד"ש : כדרך שאמרו. כ"ה : כתוב הכא. כה"א : כן הוא אומר. כה"ג : כהן גדול ; כהאי גוונא. כהמ"ג : כל המוסיף גורע. כה"נ : כן היא נוסחת. כה"ק : כתבי הקודש. כר' וכר' . וכולה : (ולאמר) : על הקורא לגמור כל הפסוק או המאמר, שהובא רק חלק ממנו. כר"כ : כך וכך. כר"פ : כלל ופרט. כופר"כ : כלל ופרט וכלל. כ"ז : כל זה ; כל זמן ; כף זכות ; כלי זין. כ"ח : כלי חיצון ; כתר חכמה. כח"ב : כתר, חכמה, בינה. כחב"ד : כתר, חכמה, בינה, דעת. כח"ב תר"מ : כתר, חכמה, בינה, תפארת ומלכות. כ"י : כנסת ישראל ; כתב יד ; כן ירבו. כ"כ : כל כך ; כמו כן ; כתוב כאן. כל"י : כלי זין. כל"י : כהן, לוי, ישראל. כ"מ : כל מה ; כל מקום ; כן מצאתי ; כן משמע ; כן מוכח. כמד"א : כמה דאת אמרת. כמור"ש : כמו שכתוב. כמש"א : כמו שאתה אומר. כמש"ה : כמו שאמר הכתוב. כ"נ : כן נאמר ; כן נראה. כנה"ג : כנסת הגדולה. כנ"ד : כנוכר. כנ"י : כנסת ישראל. כנ"ל : כנוכר לעיל ; כן נראה לי. כנלע"ד : כן נראה לפי עניות דעתי. כסה"כ : כסא הכבוד. כ"ע : כולי עלמא ; כתר עליון. כ"פ : כלי פנימי ; כל פנים ; כך פרשו. כצ"ל : כן צריך לאמור, "להיות לבאר. כ"ק : כלי קודש. כ"ש : כל שכן ; כבוד שמו ; כל שעה ; כבוד שבת. כש"ד : כללו של דבר. כש"כ : כל שכן. כשור"ש : כל שעה ושעה ; כל שנה ושנה. כש"ט : כתר שם טוב. כש"ש : כמו שכתבתי שם. כ"ת : כתר תורה. כתה"ק : כתבי הקודש. כתחז"ל : כתקון חכמינו זכרם לברכה.

ע

ע' : עיין. ע"א : ענף א'; עמוד א'; ענין אחר;
על אודות. עאכר"כ : על אחת כמה וכמה.
ע"ב : (הויה במילוי יודין); שם ע"ב. עבגע"מ :
עור, בשר, גידין, עצמות, מוחא. ע"ג : ענף ג';
עבודת גלולים; על גב. ע"ד : על דבר; על דרך;
על דעת. ער"ה : על דרך הכתוב; על דרך
האמת. -האמור. ער"ז : על דרך זה. ער"מ :
על דרך משל. ער"ר : על דרך רמז. ע"ה : עליו
השלום; עשרת הדברים; עם הארץ; עין הרע;
עבר ה'. עה"ב : עולם הבא. עה"ז : עולם הזה.
עה"ח : עץ החיים. עה"ר : עין הרע. עה"ש :
עליו השלום. ער"א : עובדי אלילים. עה"ב :
עולם הבא. עה"ז : עולם הזה. ערמ"ש : עול
מלכות שמים. ער"ג : עתיק ונוקבא. ע"ז : עבודה
זרה; על זה; עם זה; עבר זמנו. ע"ח : עץ
חיים. ע"ט : על טעם; עצה טובה; עין טובה.
ע"י : עיין; עילאין. ע"י : על ידי. על יד.
ע"י"א : על ידי אחרים. עיה"ק : עיר הקדש.
עיר"ט : ערב יום טוב. עיר"כ : ערב יום כפור.
עיי"ז : על ידי זה. עיי"מ : עבור, יניקה, מוחין.
עיקת"י : עיר קדשנו תבנה ותכונן. ע"כ : על
כן; עד כאן; עד כמה; עבודת כוכבים; עבד
כנעני. עכא"ר"א : על כל אחד ואחד; עם כל
איש ואיש. עכ"ר : עד כאן דבריו. עכ"ז : עם
כל זה. עכר"ם : עבודת כוכבים. עכ"ל : עד
כאן לשונו. עכ"פ : על כל פנים. ע"ל : עין
לעיל. ע"מ : על מנת; על משקל; עשר
מאמרות; על מה; על מחצת; עשר מכות.
עמוד"א : עמודא דאמצעי'תא. עמ"ש : עין מה
שכתבתי; עד מאה שנים; עול מלכות
שמים. ענ"ב : עקודים, נקודים ברורים.
ע"ס : עשר ספירות; על סמך. עמס"ב :
ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן. לע"ז : עובדי עבודה זרה.
עעכר"ם : עובדי עבודת כוכבים ומולות. ע"פ :
על פי. עצה"ד : עץ הדעת. עצה"י"ט : על
צד היותר טוב. ע"ק : עתיקא קדישא. ע"ר :
ערב רב. ער"ה : ערב ראש השנה. ער"ח : ערב
ראש חדש. ע"ש : עין שם; ערב שבת; על
שלחן. עש"א : עד שיבוא אליהו. עש"ה :
עין שם היטב. עש"מ : על שום מה.
ע"ת : ערוב תחומים; על תנאי.

פ

פ"א : פרק א'; פעם אחת; פרוש אחר. פא"פ :
פנים אל פנים; פה אל פה; פעם אחר פעם.
פ"ב : פרק ב'. פב"א : פנים באחור. פב"פ :
פנים בפנים. פ"ג : פרק ג'. פ"ד : פסק דין;
פרק ד'. פד"ה, פדה"ב : פדיון הבן. פו"א :
פנים ואחור. פו"ח : פנימיות וחיצוניות. פו"כ :

מלאך. מ"י : ב' אותיות משם אלהים. מכ"ש :
מכל שכן. מ"ל : מנא לן. מלה"ד : משל למה
חדבר דומה. מלה"ש : מלאכי השרת. מל"ת
מצות לא תעשה; מסיח לפי תומו. מ"מ :
מכל מקום; מארי מתניתין; מארי מתיבתא;
מאי משמע; מראה מקום; מת מצוה; משנה
מקום. ממו"ה : מלך מלכי המלכים. ממ"ן : ממה
נפשו. מ"ן : מ"ן נוקבין. מנ"מ : מאי נפקא
מינה? מ"ס : מדת סדום; מר סבר; מוחא
סתימאה. מסה"ז : מסורת הזהר. מ"ע : מצות
עשה; מראית עין; מצות ערוב. מע"ה :
מעלה עליו הכתוב. מע"ט : מעשים טובים.
מעל"ע : מעת לעת (יום שלום). מ"צ : משיח
צדק. מצפ"ן : שם הויה באותיות א"ת ב"ש.
מרע"ה : משה רבינו עליו השלום. מ"ש : מה
שכתוב; מאי שנא. משא"כ : מה שאין כן.
מש"כ : מה שכתוב כאן. מ"ת : משנה תורה;
מתן תורה. מת"ל : מה תלמוד לומר.

נ

נ"א : נוסחא אחרינא; נביאים אחרונים. נא"כ :
נאמר כאן. נג"ע, ר"ע : נפילים, גבורים, ענקים,
רפאים, עמלקים. נה"ד : נגמר הדין. נ"ה : נמי
הכי; נר הברלה. נצח הוד. נה"י : נצח, הוד, יסוד.
נהי"מ : נצח, הוד, יסוד, מלכות. נר"ג : נע
וגד; נעשה ונשמע. נוק' : נוקבא. נח"ש :
נח"י, חרם, שמתא. נ"ל : נראה לי. נ"מ : נפקא
מינה. נ"נ : נח נפש. נ"ע : נוקבי עינים; נשמתו
עדן; נוחו עדן. נ"צ : נחמת ציון. נק' : נקרא.
נ"ר : נפש רוח; נחת רוח; נביאים ראשונים.
נר"ן : נפש, רוח, נשמה. נרנח"י : נפש, רוח,
נשמה, חיה, יחידה. נש"ב : נ' שערי בינה.
נת"א : נקודות, תגין, אותיות.

ס

ס"א : ספרים אחרים; סטרא אחרא; סתרי
אותיות. ס"ב : סימן ברכה. ס"ג : (הו"ה במילוי
יודין ואלף בואו); סנהדרין גדולה. ס"ד : סוף
דבר; סלקא דעתך. סד"א : סלקא דעתך אמינא.
סר"ה : סוד הכתוב. סר"ס : סוף סוף. ס"י :
סימן. ס"י : ספרים ישנים; ספר ישן; סימן
יפה; ספר יצייה. ס"ל : סח לי; סבירה ליה.
ס"מ : סטרא מסאבותא. ס"נ : סכנת נפשות.
ס"ע : סדר עבודה. ס"פ : סוף פסוק. ספ"י :
סבר פנים יפות. ספ"י : ספירה. ס"ת : ספר
תורה; סתרי תורה; סוף תיבה.

ש

שׁ: שורה, שעה, שיא: שמואל א'; שלישי
אמצעי: שלישי א', שיב: שמואל ב'; שער ב',
שב"ד: שליח בית דין, שב"ה: שמחת בית
השואבה, שבי"ב: שבירת כלים, ש"ג: שער
ג'; שיעור ג', שג"ע: של גן עדן, שה"ש:
שיר השירים, שוא"ת: שב ואל תעשה, שוי"ט:
שבת ויום טוב, שו"ש: ששון ושמחה, שר"ת:
שאלות ותשובות, ש"ח: שנאת חנם; שבת
חנכה, שי"ל: שיש לאמר; שיש לברך, ש"כ:
מספר, שכ"א: שכל אחד, שכא"א: שכל
אחד ואחד, שמרשב"י: שער מאמרי רבי שמעון
בן יוחאי, ש"נ: שם נסמן, שנגל"ה: שורש,
גוף, לבוש, היכל, שנא"ן: (ד') חיות
המרכבה) שור, נשר, אריה, אדם, שס"ה: מספר,
ש"ע: שלישי עליון; שמנה עשרה; שמיני
עצרת, ש"צ: שליח צבור, שצ"ם חנכ"ל: (ו')
כוכבי לכת) שבתאי, צדק, מאדים, חמה, נוגה,
כוכב, לבנה, ש"ר: שלוש רגלים; שם רע,
ש"ש: שם שמים, ש"ת: שמחת תורה;
שליש תחתון.

ת

ת"א: תרגום אונקלוס; תרוץ אחד, תא"מ:
תהלים, איוב, משלי, ת"ד: תיקונא דיקנא,
תה"ד: תפלת הדרך, תה"ר: תהומא רבא,
תה"ש: תפלת השחר, ת"ו: תם ונשלם,
תובב"א: תבנה ותכונן במהרה בימינו אמן,
תובי"ל: תם ונשלם ברוך ה' לעולם, תוה"ק:
תורתנו הקדושה, תו"מ: תפארת ומלכות;
תרומות ומעשרות; תיכף ומיד, ת"ו שלב"ע:
תם ונשלם שבח לאל בורא עולם, תושב"כ:
תורה שבכתב, תשבע"פ: תורה שבעל פה,
ת"ו: תקוני זוהר, ת"ח: תא חזי; תקונים
חדשים; תלמיד חכם, תחז"מ: תחית המתים,
תכ"ב: תלת כלילן בתלת, תכ"ד: תוך כדי
דבור, תכ"ה: תורת כהנים, ת"ל: תלמוד
לומר; תרי לישני (שתי נוסחאות); תהלה לאל,
ת"מ: תפלת מנחה, תע"ס: תלמוד עשר
ספירות, ת"ע: תפלת ערבית, תרי"ג: (מספר)
תרי"ג מצות, ת"ש: תפלת שחרית; תא שמע,
תש"י: תפילין של יד, תש"ר: תפילין של
ראש, ת"ת: תפארת.

פרט וכלל, פו"ר: פריה ורביה, פ"י: פירוש, פ"י:
פושעי ישראל; פועל יוצא, פל"ר: פלוני, פלח"ק:
פתיחה לחכמת הקבלה, פמ"א: פנים מאירות,
פמ"ס: פנים מסבירות, פ"נ: פקוח נפש, פדיון
נפש, פס"ד: פסק דין, פ"פ: פתחון פה, פ"ק:
פרק קמא; פורים קטן; פרט קטן, פרי"א:
פרקי רבי אליעזר, פרד"ס: פשט, רמז, דרוש,
סוד, פ"ש: פסח שני; פרשת שקלים; פדיון
שבוים.

צ

צא"ל: צריך אתה לדעת, צ"ג: ציון ג'; צום
גדליה, צ"ד: ציון ד' וכדומה, צח"מ: צומח,
חי, מדבר, צ"ל: צריך לומר; צריך להיות,
צ"ע: צריך עיון, צעב"ח: צער בעלי חיים,
צע"ג: צריך עיון גדול.

ק

ק': קדוש; קמא; קהל; קטן, ק"א: קונטרס
אחרון, קב"ה: קודשא בריך הוא, קבור"ש:
קודשא בריך הוא ושכינתיה, קה"מ: קריאת
המגילה, קה"ק: קדש הקדשים, קה"ת: קריאת
התורה, ק"ו קל וחומר, קו"ח: קל וחומר,
קוש"י: קצו של יוד, קב"ד: קדם כל דבר,
קל"י: קליפות, קמ"ל: קא משמע לן, ק"פ:
קרבן פסח, ק"ק: קדש קדשים; קדשים קלים,
קק"ק: קדוש, קדוש, קדוש, ק"ש: קריאת
שמע; קבלת שבת.

ר

ר"א: רבי אבא; רבי אלעזר, ראב"ד: ראש
בית דין, ר"ג: ריש גלותא, רדל"א: רישא
דלא אתידע, ר"ה: ראש השנה, רה"י: רשות
היחיד, רה"ק: רוח הקדש, רה"ר: רשות
הרבים, ר"ח: ראש חודש, רח"ו: ר' חיים
וויטאל, ר"י: רבי יהודה; רבי יצחק; רבי יוסי,
רי"ו: מספר, ר"ל: רחמנא לשויבן; רחמנא
ליצלן; ראה לדבר; רצוני לומר, ר"מ: ראש
מתיבתא; רעיא מהימנא; ריש מתיבתא, רמ"ח:
מספר, רמ"ק: ר' משה קורדובירו, רע"מ:
רעיא מהימנא, רפ"ח: מספר, רשב"י: ר'
שמעון בר יוחאי, רשו"ד: ראה, שמיעה, ריח,
דבור, ר"ת: ראשי תיבות, רת"ס: ראש
תוך, סוף.

ש י ר

הבהיר ! ומן שחקים מזהיר
שמה : מבפנים לפרכת המסך.
סוד צדיקים שמה מתבהר !
ויאירו יחדיו האור והחושך.
טוב מאד, לחקור מפעליו,
ויאליו הזהרו משלוח יד
אז תשמעוהו, וכה תפגשוהו,
במגדל עוז, שם המיוחד !
ויערב לכם דבר אמת,
לדבר דבר בלי בר.
וכל שאתם תחזו לכם,
עייניכם תראנה ולא זר !

(מאת מרן המהר"ר רבי יהודה לייב הלוי אשלג זצוק"ל).

הקדמה לתלמוד עשר הספירות

ותביט אל מקומם ואינם. והיינו השאלה הזעומה הנשאלת מכל בני ירד, שהיא: מהו הטעם בחיינו? כלומר, מספר שנות חיינו הללו, העולים לנו ביוקר כל כך, דהיינו מרבית היסורים והמכאובים שאנו סובלים בעדם, בכדי להשלימם על אחריתם, הנה מי הוא הנהנה מהם? או ביתר דיוק, למי אני מהנה? והן אמת שכבר נלאו חוקרי הדורות להרהר בזה, ואין צריך לומר בדורנו זה, שלא ירצה מי שהוא אפילו להעלותה על הדעת. עם כל זה עצם השאלה בעינה עומדת בכל תוקפה ומרירותה, שהרי לעתים היא פוגשת אותנו בלתי קרוא, ומנקרת את מוחינו, ומשפילתנו עד עפר, בטרם שנצליח למצוא התחבולה הידועה, דהיינו, להסחף בלי דעת בזרמי החיים, כדאמול.

ג) אכן, לפתרון חידה סתומה זו, דיבר הכתוב, טעמו וראו כי טוב ה' וכו'. כי מקימי התורה והמצוות כהלכתן, המה הטועמים טעם החיים, והמה הרואים ומעידים כי טוב ה', כמ"ש חז"ל, שברא העולמות כדי להיטיב לנבראיו, כי מדרך הטוב להיטיב. אבל ודאי מי שעדיין לא טעם את החיים של קיום תורה ומצוות, הוא לא יכול להבין ולהרגיש, כי טוב ה' כדברי חז"ל, אשר כל הכונה של השי"ת בבראו אותנו, היתה רק להיטיב לו, וע"כ אין לו עצה אחרת אלא לילך ולקיים התורה והמצוות כהלכתם. וז"ש בתורה (פרשת נצבים), ראה נתתי לפניך את החיים ואת הטוב ואת המות ואת הרע וגו'. כלומר, בטרם נתינת התורה, לא היו לפנינו אלא המות והרע, פירוש, כמ"ש חז"ל, שהרשעים בחייהם נקראים מתים, משום שטוב מותם מחייהם, להיות היסורים והמכאובים שסובלים בשביל השגת קיום חיייהם עולה פי כמה מרובה על קצת התענוג שמרגישים בחיים

א) בריש מלים, מצאתי לי צורך גדול לפוצץ מחיצת ברזל, המצויה ומפסקת בינינו לבין חכמת הקבלה, מעת חורבן הבית ואילך, עד דורנו זה, שהכבידה עלינו במדה חמורה מאד, ומעוררת פחד שלא תשתכח ח"ו מישראל.

והנה כשאני מתחיל לדבר על לב מי שהוא, אודות העסק בלימוד הזה, הנה היא שאלתו הראשונה, למה לי לדעת כמה מלאכים בשמים, וכיצד נקראים בשמותיהם, האם לא אוכל לקיים כל התורה כולה בפרטיה ודקדוקיה בלי ידיעות הללו.

שנית ישאל, הלא כבר קבעו חכמים, שצריכים מתחילה למלאות כריסו בש"ס ובפוסקים. ומי הוא שיוכל לרמות את עצמו שכבר גמר כל התורה הנגלית, ורק תורת הנסתר חסרה לו.

שלישית, הוא מפתח שלא יחמיץ ח"ו מחמת העסק הזה. כי כבר קרו מקרים שנטו מדרך התורה בסבת העסק בקבלה. וא"כ הצרה הזאת למה לי? ומי פתי יכניס את עצמו בסכנה על לא דבר.

רביעית, אפילו החובבים את הלימוד הזה, אינם מתירים אותה אלא לקדושים משרתי אל, ולא כל הרוצה ליטול את השם יבא ויטול.

חמישית, והוא העיקר, כי קיימא לן בכל ספק, אשר פוק חזי מאי עמא דבר, ועיני הרואות, שבני תורה שבדורי, כולם המה עמי בדעה אחת, ושומטים ידיהם מלימוד הנסתר, וגם מיעצים לשואליהם, שבלי שום פקפוק מוטב ללמוד דף גמרא במקום העסק הזה.

ב) אכן, אם נשים לבנו להשיב רק על שאלה אחת מפורסמת מאד, בטוח אנכי שכל השאלות והספיקות הללו יתעלמו מן האופק

הגשמיים המלאים יסורים ומכאובים וריקנים מכל תוכן, שבהכרח נעתק האדם ובורח מהם, בזמן שיראה לו אפילו כמציץ מן החרכים איזה מקום שלווה, להמלט שמה מהחיים האלו הקשים ממות, שאין לך הנחת ידו של אדם מצדו ית' גדולה מזו. ודבר הבחירה של האדם היא רק לענין החיזוק, כי ודאי עבודה גדולה ויגיעה רבה יש כאן, עד שיוזכר גופו ויוכל לקיים התורה ומצוות כהלכתם, דהיינו לא להנאת עצמו אלא כדי להשפיע נחת רוח ליוצרו, שנקרא "לשמה", שרק באופן זה, זוכה לחיי אושר וגועם המלווים עם קיום התורה, ובטרם שמגיע לזכוך הזה, נוהג ודאי בחירה להתחזק בדרך הטוב בכל מיני אמצעים ותחבולות, ויעשה כל מה שתמצא ידו לעשות בכחו, עד שיגמור את מלאכת הזכוך, ולא יפול ח"ו תחת משאו באמצע הדרך.

ה) וע"פ המתבאר, תבין דברי חז"ל במס' אבות, "כך היא דרכה של תורה, פת במלח תאכל, ומים במשורה תשתה, ועל הארץ תישן, וחיי צער תחיה, ובתורה אתה עמל, אם אתה עושה כן, אשריך וטוב לך, אשריך בעולם הזה, וטוב לך בעולם הבא". ויש לשאול על דבריהם אלו, מה נשתנתה חכמת התורה, משאר חכמות העולם שאינן צריכות לסיגופים הללו ולחיי צער, אלא העמל לבד מספיק לגמרי בחכמות הללו לזכות בהן, וחכמת התורה אע"פ שאנו עמלים בה במדה רבה, עדיין אינו מספיק לזכות בה, זולת על ידי הסיגופים של פת במלח וכו' וחיי צער וכו'. וסיומם של הדברים מפליא עוד יותר, שאמרו "אם אתה עושה כן אשריך בעולם הזה וטוב לך לעולם הבא", כי בשלמא בעולם הבא אפשר שיהיה טוב לי, אכן בעוה"ז בעת שאני מסגף עצמי באכילה ושתיה ושינה ואני חי בצער רב, יאמרו על חיים כאלו, אשריך בעולם הזה, הכאלו, חיים מאושרים יקראו, במובן שבעולם הזה?

ו) אמנם לפי המבואר לעיל, אשר עסק התורה וקיום המצוות כהלכתן בתנאם החמור, שהוא, בכדי להשפיע נחת רוח ליוצרו ולא

הללו, אמנם עתה, שזכינו לתורה ומצוות אשר בקיומה אנחנו זוכים בחיים האמתיים השמחים ומשמחים לבעליהן, כמ"ש טעמו וראו כי טוב ה' וע"כ אומר הכתוב, ראה נתתי לפניכם היום את החיים והטוב מה שלא היה לכם במציאות כלל קודם נתינת התורה, וזהו שמסיים הכתוב, ובחרת בחיים למען תחיה אתה וזרעך, שלכאורה הלשון מכופל, ובחרת בחיים למען תחיה, אלא הכוונה על החיים בקיום תורה ומצוות, שאז חיים באמת, משא"כ חיים בלי תורה ומצוות, המה קשים ממות, וז"ש חז"ל רשעים בחייהם נקראים מתים, כמבואר. וז"ש הכתוב למען תחיה אתה וזרעך, כלומר שחיים בלי תורה, לא לבד שאין בהם הנאה של כלום לבעלים, אלא גם אינו יכול להנות לאחרים, כלומר אפילו בבנים שמוליד אין לו נחת, להיות גם חיי הבנים האלו קשים ממות ואיזו מתנה הוא מנחיל להם? אמנם החי בתורה ומצוות לא רק שזוכה ליהנות מחייו עצמו, הוא שמח עוד להוליד בנים ולהנחילם מהחיים הטובים הללו וז"ש למען תחיה אתה וזרעך, כי יש לו תענוג נוסף בחיים של בניו, שהוא היה הגורם להם.

ד) ובאמור תבין דברי חז"ל על הכתוב ובחרת בחיים הנ"ל (עי' שם בפירוש רש"י ז"ל, וז"ל, אני מורה לכם, שתבחרו בחלק החיים כאדם האומר לבנו בחר לך חלק יפה בנחלתי, ומעמידו על החלק היפה, ואומר לו את זה ברור לך. ועל זה נאמר, ה' מנת חלקי וכוסי אתה תומך גורלי, הנחת ידי על הגורל הטוב, לומר את זה קח לך, שלכאורה הדברים תמוהים, כי הכתוב אומר ובחרת בחיים, שהמשמעות היא, שהאדם בוחר מעצמו, והם אומרים, שמעמידו על החלק היפה, א"כ כבר אין כאן בחירה. ולא עוד אלא שאומרים, אשר השי"ת מניח ידו של אדם על גורל הטוב, וזה מפליא מאד, דא"כ היכן הבחירה שבאדם. ובמבואר תבין דבריהם כמשמעם, כי אמת הדבר ונכון מאד, שהשי"ת בעצמו מניח ידו של אדם על גורל הטוב, דהיינו על ידי שנותן לו חיי נחת ועונג, בתוך החיים

שגמר והשלים את דרכה של תורה, וכבר זכך גופו, ומוכשר לקיים התורה והמצוות לשמה בכדי להשפיע נחת רוח ליוצרו, הרי הוא בא לצד השני של המטבע, שהוא חיי עונג ושלוח רבה, שעליה היתה כונת הבריאה "להיטיב לנבראיו", דהיינו החיים המאושרים ביותר שבעוה"ז ועוה"ב.

ח) והנה נתבאר היטב, ההפרש הגדול בין חכמת התורה לשאר חכמות העולם, כי שאר חכמות העולם, אין השגתן מטיבה כלל את החיים שבעוה"ז, כי אפילו הספקה בעלמא לא יתנו לו, בעד המכאובים והיסורים שהולך וסובל במשך ימי חייו, ע"כ אינו מוכרח לתקן גופו, ודי לו בעמל שנותן בעדם, כמו כל קניני העולם הזה הנקנים על ידי יגיעה ועמל עליהם, משא"כ עסק התורה והמצוות, שכל ענינם הוא להכשיר את האדם, שיהיה ראוי לקבל כל אותו הטוב שבכונת הבריאה "להיטיב לנבראיו", ע"כ ודאי שצריך לזכך גופו, שיהיה ראוי וכדאי לאותו הטוב האלקי.

ט) גם נתבאר היטב מה שאומרת המשנה, אם אתה עושה כן אשריך בעוה"ז, כי בכונה גמורה דייקו זאת, להורות, כי חיי העולם הזה המאושרים, אינם מוכנים אלא רק למי שהשלים את דרכה של תורה, באופן, שענין הסיגופים של אכילה שתיה שינה וחיי צער, האמורים כאן, המה נוהגים רק בעת היותו בדרכה של תורה, כי על כן דייקו ואמרו "כך היא דרכה של תורה וכו'", ואחר שגמר דרך זו של שלא לשמה בחיי צער וסיגופים, מסיימת המשנה, אשריך בעוה"ז, כי תזכה לאותו האושר והטוב שבכונת הבריאה, וכל העולם כולו יהיה כדאי לך, דהיינו אפילו העוה"ז, ומכל שכן לעולם הבא.

י) וז"ש בזהר (בראשית דף ל"א ע"ב) על הכתוב ויאמר אלקים יהי אור ויהי אור "יהי אור לעוה"ז ויהי אור לעולם הבא". פירוש, כי מעשה בראשית בציונם נבראו ובכל קומתם נבראו, כמ"ש חז"ל, דהיינו בתכלית שלימותם ותפארתם. ולפי זה, האור שנברא ביום א' יצא בכל שלימותו, הכולל גם חיי העולם הזה בתכלית העידון והנועם, כפי

לצורך הנאתו עצמו, אי אפשר לבא לזה, אלא, בדרך העבודה הגדולה וביגיעה רבה בזכך הגוף, והתחבולה הראשונה היא, להרגיל עצמו שלא לקבל כלום להנאתו, אפילו בדברים המותרים והמוכרחים שבצרכי קיום גופו, שהם אכילה ושתיה ושינה, וכדומה מהכרחיים, באופן שיסלק את עצמו לגמרי מכל הנאה המלווה לו אפילו בהכרח, בדרך ההספקה של קיום חייו, עד שחיי צער יחיה פשוטו כמשמעו. ואז, אחר שכבר התרגל בזה, וכבר אין בגופו שום רצון לקבל הנאה כל שהיא לעצמו, אפשר לו מעתה לעסוק בתורה ולקיים המצוות ג"כ בדרך הזו, דהיינו בכדי להשפיע נחת רוח ליוצרו ולא להנאת עצמו במשהו (אא"כ שאינו תוהה על הראשונות כמ"ש בתוספות רה"ש דף ד' ד"ה בשביל ע"ש ועוד יש סוד בדבר כמ"ש הרמב"ם ואכמ"ל), וכשזוכה בזה אז זוכה לטעום את החיים המאושרים המלאים מכל טוב ועונג בלי פגם של צער כל שהוא, המתגלים בעסק התורה והמצוה לשמה. כמו שרבי מאיר אומר (אבות פ"ו) כל העוסק בתורה לשמה זוכה לדברים הרבה, ולא עוד אלא שכל העולם כולו כדאי לו וכו', ומתגלגל לו רזי תורה ונעשה כמעין המתגבר וכו' עשה ועליו הכתוב אומר, טעמו וראו כי טוב ה' כמבואר לעיל, שהטעם טעם העוסק בתורה ומצוה לשמה, הוא הזוכה ורואה בעצמו את כונת הבריאה, שהיא רק להיטיב לנבראיו, כי מדרך הטוב להיטיב, והוא השש ושמת במספר שנות החיים שהעניק לו השי"ת, וכל העולם כולו כדאי לו.

ז) עתה תבין את שני הצדדים, שבמטבע של העסק בתורה ומצוה. כי צד הא' הוא דרכה של תורה, כלומר, ההכנה הרבה, שהאדם צריך להכין את טהרת גופו, בטרם שיזכה לעצם קיום התורה והמצוה, ואז בהכרח שעוסק בתורה ומצוה שלא לשמה, אלא בתעורבות של להנאתו עצמו, שהרי עדיין לא הספיק ליכך ולטהר את גופו, מהרצון לקבל הנאות מהבלי העולם הזה, ובעת הזאת, מוטל עליו לחיות חיי צער ולעמול בתורה, כנ"ל במשנה. אכן אחר

השיעור המתבטא בהמלות יהי אור. אלא כדי להכין מקום בחירה ועבודה, עמד וגנוז לצדיקים לעתיד לבא, כדברי חז"ל. ע"כ אמרו בלשונם הצח "יהי אור לעולם הזה" אמנם לא נשאר כן אלא "ויהי אור לעולם הבא", כלומר, שהעוסקים בתורה ומצות לשמה, זוכים בו רק לעתיד לבא, שפירוש, בזמן העתיד לבא אחר גמר הזדככות גופם בדרכה של תורה, שכדאים אז לאור הגדול ההוא גם בעולם הזה, כמ"ש חז"ל עולמך תראה בחיך.

(יא) אמנם אנו מוצאים ורואים בדברי חכמי התלמוד, שהקלו לנו את דרכה של תורה יותר מחכמי המשנה, כי אמרו "לעולם יעסוק אדם בתורה ובמצות אפילו שלא לשמה ומתוך שלא לשמה בא לשמה" והיינו, משום שהמאור שבה מחזירו למוטב, הרי שהמציאו לנו ענין חדש במקום הסיגופים המובאים במשנה אבות הנ"ל, שהוא "המאור שבתורה", שיש בו די כח להחזירו למוטב ולהביאהו לעסק התורה והמצות לשמה, שהרי לא הזכירו כאן סיגופים, אלא רק שהעסק בתורה ומצות בלבד, מספיק לו אותו המאור המחזירו למוטב, שיוכל לעסוק בתורה ומצות בכדי להשפיע נחת רוח ליצרו, ולא כלל להנאת עצמו, שהוא הנקרא "לשמה".

(יב) אבל יש להרהר לכאורה אחר דבריהם אלו, הלא מצאנו כמה לומדים, שלא הועיל להם העסק בתורה, שיזכו על ידי המאור שבה לבא לשמה. אמנם, ענין העסק בתורה ומצות שלא לשמה, הפירוש, שהוא מאמין בהשי"ת ובתורה ובשכר ועונש, והוא עוסק בתורה מחמת שהשי"ת צוה לעסוק, אבל משתף הנאת עצמו עם עשיית הנ"ר ליוצרו. ואם אחר כל טרחתו בעסק התורה והמצות, יוודע לו שלא הגיעה לו ע"י העסק והטורח הגדול הזה שום הנאה ותועלת פרטית, הוא מתחרט על כל יגיעתו שיגע, מטעם שאינה את עצמו מתחילתו, שכסבור שגם הוא יהנה מטרתו, כגון זה, שלא לשמה נקרא (כמ"ש בתוספות רה"ש דף ד' ד"ה בשביל). ואעפ"כ התירו חז"ל את תחילת העסק בתורה ומצות

גם שלא לשמה. מטעם, שמתוך שלא לשמה בא לשמה, כמבואר לעיל, אמנם בלי ספק, אם העוסק הזה לא זכה עדיין לאמונת השי"ת ותורתו, אלא מתגורר בספיקות ח"ו, לא עליו אמרו חז"ל שמתוך שלא לשמה בא לשמה, ולא עליו אמרו (במ"ר בפתיחתא דאיכה ובירושלמי תגיגה פ"א ה"ז), שמתוך שמתעסקים בה המאור שבה מחזירם למוטב, כי המאור שבתורה אינו מאיר אלא לבעל אמונה, ולא עוד אלא שמדת גודל המאור הזה, היא כמדת תוקף אמונתו, אבל למחוסרי אמונה ח"ו, היא להיפך, כמ"ש למשמאילים בה סמא דמותא (שבת פ"ח), כי מקבלים חושך מהתורה ונחשכות עיניהם.

(יג) וכבר משלו חכמים משל נאה על ענין זה, על הפסוק הוי המתאווים את יום ה' למה זה לכם יום ה', הוא חושך ולא אור (עמוס ה). משל לתרגול ועטלף שהיו מצפים לאור, אמר לו תרגול לעטלף, אני מצפה לאורה שאורה שלי הוא, ואתה למה לך אורה (סנהדרין צ"ח ע"ב), ודו"ק מאד. ומובן היטב, שאותם הלומדים שלא זכו מתוך שלא לשמה לבא לשמה, היינו משום שהם מחוסרי אמונה ח"ו, וע"כ לא קבלו שום מאור מהתורה, ועל כן בחשכה יתהלכו, וימותו ולא בחכמה. אבל אותם שזכו לאמונה שלמה, מובטחים בדברי חז"ל, שמתוך שמתעסקים בתורה אפילו שלא לשמה, המאור שבה מחזירם למוטב, ויזכו, גם בלי הקדם של יסורים וחיי צער, לתורה לשמה המביאה לחיי אושר וטוב בעוה"ז ובעוה"ב כנ"ל. ועליהם הכתוב אומר, אז תתענג על ה' והרכבתך על במתי ארץ וגו'.

(יד) ומעין ענין הנ"ל פירשתי פעם את מליצת חז"ל, "מי שתורתו אומנותו" אשר בעסק תורתו ניכר שיעור אמונתו: כי אומנתו אותיות אמונתו. בדומה לאדם, שמאמין לחבירו ומלוה לו כסף, אפשר שיאמין לו על לירה אחת, ואם ידרוש ממנו שתי לירות, יסרב להלוות לו. ואפשר שיאמין לו עד מאה לירות, אבל לא יותר מזה. ואפשר שיאמין לו אפילו להלוות לו את חצי רכשו,

מאמין בשכר ועונש, אלא שמשותף הנאתו ותועלתו עצמו, עם הכונה דלעשות נ"ר ליוצרו, ע"כ המאור שבה מחזירו למוטב, ובא לשמה, וכאן, בעוסק בתורה שלא לשם מצות לימוד התורה, כי אינו מאמין בשכר ועונש בשיעור הזה, עד שבשבילה יתיגע כל כך, אלא רק לשם הנאתו עצמו מתיגע, ועל כן נעשית לו סם המות, כי האור שבה נהפך לו לחושך, כמבואר.

(יו) ולפיכך מתחייב הלומד בטרם הלימוד, להתחזק באמונת השי"ת בהשגחתו בשכר ועונש, כמ"ש חז"ל, נאמן בעל מלאכתך שישלם לך שכר פעולתך, ויכוון את היגיעה שלו, שיהיה לשם מצות התורה, ובדרך הזה יזכה ליהנות מהמאור שבה, שגם אמונתו תתחזק ותתגדל בסגולת המאור הזה, כמ"ש, רפאות תהי לשרך ושקוי לעצמותיך (משלי ג', ח'). ואז יהיה נכון לבו בטוח, כי מתוך שלא לשמה יבא לשמה. באופן, אפילו מי שידע בעצמו שעדיין לא זכה ח"ו לאמונה, יש לו תקוה גם כן על ידי עסק התורה, כי אם ישים לבו ודעתו לזכות על ידה לאמונת השי"ת, כבר אין לך מצוה גדולה מזו, כמ"ש חז"ל, בא תבוקק והעמידן על אחת צדיק באמונתו יחיה (מכות כ"ד). ולא עוד אלא, שאין לו עצה אחרת מזו, כמו שאיתא (במסכת ב"ב דף ט"ז ע"א) אמר רבא, ביקש איוב לפטור את כל העולם כולו מן הדין, אמר לפניו, רבש"ע, וכו' בראת צדיקים בראת רשעים מי מעכב על ידך, ופירש"י שם, בראת צדיקים על ידי יצר טוב, בראת רשעים על ידי יצר הרע לפיכך אין ניצול מידך, כי מי יעכב, אנוסין הן החוטאים. ומאי אהדרו ליה חבריה דאיוב, (איוב ט"ו) אף אתה תפר יראה ותגרע שיחה לפני אל, ברא הקב"ה יצר הרע, ברא לו תורה תבלין. ופירש"י שם, ברא לו תורה שהם תבלין, שהיא מבטלת את "הרהורי עבידה", כדאמר בעלמא, (בקידושין דף ל') אם פגע בך מנוול זה משכחו לבית המדרש, אם אבן הוא נימוח וכו', הלכך לאו אנוסין נגהו, שהרי יכולין להציל עצמן, ע"ש ודו"ק.

אבל לא את כל רכושו. ואפשר גם כן שיאמין לו על כל רכושו בלי שום צל של פחד. ואמונה זו האחרונה, נחשבת לאמונה שלימה, אבל באפנים הקודמים נבחנת לאמונה בלתי שלמה, אלא שהיא אמונה חלקית, אם פחות אם יותר. כך, אדם אחד מקצה לו מתוך שיעור אמונתו בה', רק שעה אחת מיומו לעסוק בתורה ובעבודה. והשני מקצה לו שתי שעות, לפי מדת אמונתו בה', השלישי אינו מזניח אפילו רגע אחד משעת הפנאי שלו מבלי לעסוק בתורה ובעבודה. הוי אומר, שרק האחרון אמונתו שלמה היא, שהרי מאמין להשי"ת על כל רכושו, משא"כ הקודמים, עדיין אין אמונתם שלמה לגמרי, כמוכן, ואין להאריך בכגון זה.

(טו) ודנה נתבאר היטב, שאין לו לאדם לצפות שהעסק בתורה ומצות שלא לשמה יביאנה לשמה. רק בזמן שידע בנפשו שזכה באמונת השי"ת ותורתו כראוי, כי אז המאור שבה מחזירו למוטב, ויזכה ליום ה' שכולו אור. כי קדושת האמונה מזככת את העינים של האדם שתהנינה מאורו ית', עד שהמאור שבתורה מחזירו למוטב. אמנם מחוסרי אמונה, דומים לעטלפים, אשר לא יוכלו להסתכל באור היום, כי נהפך להם אור היום לחושך נורא יותר מחשכת ליל, כי אינם ניוונים אלא בחושך הלילה. כן מחוסרי אמונה, עיניהם מתעוורות כלפי אור ה', ע"כ נהפך להם האור לחושך, וסמא דחיי נהפך להם לסמא דמותא, ועליהם אמר הכתוב הוי המתאווים את יום ה', למה זה לכם יום ה', הוא חושך ולא אור. אלא שצריכים מקודם להשתלם באמונה שלמה, כמבואר.

(טז) ובאמור מתורצת קושיית התוספות (תענית דף ז' ד"ה וכל) דאמרינן שם, כל העוסק בתורה לשמה תורתו נעשית לו סם חיים וכו', וכל העוסק בתורה שלא לשמה נעשית לו סם המות, והקשו, והלא אמרינן לעולם יעסוק אדם בתורה אע"ג שאינה לשמה, שמתוך שלא לשמה בא לשמה, ע"ש. ולפי המבואר, יש לחלק בפשטות, כי כאן, בעוסק בתורה לשם מצות לימוד התורה עכ"פ, להיותו

בלי נשמת אדם, נר ה', המאיר בתוכו, באופן שהגוף יבש בלתי שואף ממקור חיים וכו'. באופן שהת"ח העוסק בתורה לשמה צריך שיעסוק מתחילה בחכמת המקרא והמשנה והתלמוד, כפי מה שיוכל שכלו לסבול, ואחר כך יעסוק לדעת את קונו בחכמת האמת. וכמו שצוה דוד המלך ע"ה את שלמה בנו, דע את אלקי אביך ועבדהו. ואם האיש הזה יהיה כבד וקשה בענין העיון בתלמוד, מוטב לו שיניח את ידו ממנו, אחר שבתן מזלו בחכמה זאת, ויעסוק בחכמת האמת. וז"ש, מכאן לתלמיד שלא ראה סימן יפה במשנתו חמש שנים שוב אינו רואה (חולין דף כ"ד). ואמנם כל איש שהוא קל לעיון, מחויב לתת חלק שעה או ב' שעות ביום בעיון ההלכה, ולכוין ולתרוץ הקושיות הנפלות בפשט ההלכה וכו'. עכ"ל הקדוש שם מלה במלה.

כ) והנה לכאורה דבריו אלו מתמיהים מאד, כי אומר שבטרם הצליח בלימוד הנגלה ילך ויעסוק בחכמת האמת, שהוא בסתירה לדברי עצמו הקודמים, שחכמת הקבלה בלי תורת הנגלה היא כנשמה בלי גוף, שאין לו מעשה וחשבון ושכר. והראיה שהביא, מתלמיד שלא ראה סימן יפה וכו', היא עוד יותר תמוהה, וכי אמרו חז"ל שיניח משום זה את לימוד התורה ח"ו, אלא ודאי להזהיר אותו להסתכל על דרכיו, ולנסות אצל רב אחר, או במסכת אחרת, אבל ודאי, לא בשום פנים לעזוב התורה ח"ו, ואפילו תורת הנגלה.

כא) ועוד קשה הן בדברי הרח"ו ז"ל והן בדברי הגמרא, דמשמע מדבריהם שצריך האדם לאיזו הכנה והצטיינות מיוחדת כדי לזכות בחכמת התורה, והלא אמרו חז"ל (במדרש רבה פ' וזאת הברכה) אמר הקב"ה לישראל, חייכם, כל החכמה וכל התורה דבר קל הוא, כל מי שמתירא אותי ועושה דברי תורה, כל החכמה וכל התורה בלבו, עכ"ל. הרי שאין צריכים כאן לשום הצטיינות מוקדמת, אלא רק בסגולת יראת השם וקיום המצוות בלבד זוכים לכל חכמת התורה. כב) אכן, אם נשים לב לדבריו ז"ל, המה

יח) וזה ברור שאינם יכולים לפטור את עצמם מן הדין, אם יאמרו שקבלו התבלין, הוה, ועדיין יש להם הרהורי עבירה. כלומר, שמתגוררים עוד בספיקות ח"ו, ועדיין היצר הרע לא נמות, כי הבורא ב"ה שברא אותו ונתן לו ליצה"ר את תוקפו, ברור שידע גם כן לברוא את התרופה והתבלין הנאמנים להתיש כחו של היצה"ר, ולמחותו כליל. ואם מי שהוא עסק בתורה ולא הצליח להעביר היצה"ר ממנו, אין זה, אלא או שהתרשל לתת את היגיעה והעמל המחויב ליתן בעסק התורה, כמ"ש לא יגעתי ומצאתי אל תאמין, או יכול להיות שמילאו את "כמות" היגיעה הנדרשת, אלא שהתרשלו ב"איכות", כלומר, כלומר, שלא נתנו דעתם ולבם במשך זמן העסק בתורה, לזכות להמשיך את המאור שבתורה, המביא האמונה בלב האדם, אלא שעסקו בהסח הדעת מאותו העיקר הנדרש מהתורה, שהוא המאור המביא לידי האמונה, כאמור, ואע"פ שכיוונו לו מתחילה, הסיחו דעתם ממנו בעת הלימוד. ובין כך ובין כך, אין ליפטור את עצמו מן הדין בטענת אונס, אחר שמחייבים חז"ל בטענה "בראתי יצה"ר בראתי לו תורה תבלין", כי אם היה בזה איזה יוצא מהכלל, הרי הקושיא של איוב במקומה עומדת ח"ו, ודו"ק.

יט) ובכל המתבאר עד הנה, הסרתי תלונה גדולה ממה שתמהים על דברי הרח"ו ז"ל, בהקדמתו על שער הקדמות מהאריז"ל, וכן נדפס בתואר הקדמה על ספר העץ חיים (הנדפס בירושלים שנת תר"ע) וזה לשונו: ואמנם אל יאמר אדם אלקה לי ואעסוק בחכמת הקבלה מקודם שיעסוק בתורה ובמשנה ובתלמוד, כי כבר אמרו רבותינו ז"ל, אל יכנס אדם לפרדס אלא אם כן מלא כריסו בבשר ויין, והרי זה דומה לנשמה בלי גוף, שאין לה שכר ומעשה וחשבון, עד היותה מתקשרת בתוך הגוף בהיותו שלם מתוקן במצות התורה בתרי"ג מצות. וכן בהפך, בהיותו עוסק בחכמת המשנה ותלמוד בבלי, ולא יתן חלק גם אל סודות התורה וסתריתה, הרי זה דומה לגוף היושב בחושך

ואיני יודע כמה? ויכול אדם לצפות כן בכל שבעים שנותיו, לפיכך מזהירה אותנו הברייתא (חולין כ"ד) שאין לצפות יותר מחמש שנים, ור' יוסי אומר רק ג' שנים (ע"ש בחולין דף כ"ד), אשר די ומספיק לגמרי לזכות בחכמת התורה, ואם לא ראה סימן יפה בשיעור זמן כזה, לא ישטה עוד את עצמו בתקות שוא ומפוחי כזב, אלא ידע, שלא יראה עוד סימן יפה לעולם. ולכן יראה תיכף, למצוא לעצמו איזו תחבולה יפה, שיצליח על ידה לבא לשמה ולזכות בחכמת התורה. והברייתא לא פירשה את התחבולה, אלא שמוחירה, שלא ישב באותו המצב ויחכה עוד. וזהו שאומר הרב, שהתחבולה המוצלחת יותר ובטוחה לו, הוא העסק בחכמת הקבלה, ויניח ידו מעסק חכמת תורת הנגלה לגמרי, שהרי כבר בחן מזלו בה ולא הצליח, ויתן כל זמנו לחכמת הקבלה הבטוחה להצלחתו, מטעם המבואר לעיל, עש"ה.

כד) וזה פשוט מאד, שאין כאן שום מדובר מלימוד התורה הנגלית בכל מה שמוכרח לידע הלכה למעשה, כי לא עם הארץ חסיד, ושגגת תלמוד עולה דודן, וחוטא אחד יאביד טובה הרבה, ע"כ מחויב בהכרח לחזור עליהם, עד כמה שיספיק לו שלא יכשל למעשה. אלא כל המדובר כאן הוא רק, בעיון בחכמת התורה הנגלית לכוין ולתרץ הקושיות הנפולות בפשטי ההלכות, כמו שמסיק שם הרח"ו בעצמו, דהיינו חלק הלימוד שבתורה שאינה באה לכלל מעשה, ולא כלל בהלכות למעשה, אכן אפשר להקל בזה ללמוד מהקיצורים ולא מהמקורות, וגם זה צע"ג, כי אינו דומה יודע ההלכה מהמקור, לידע אותה מסקירה אחת ובאיזה קיצור. וכדי שלא לטעות בזה, הביא הרח"ו ז"ל תיכף בתחילת דבריו, שאין הנשמה מתקשרת בגוף אלא בהיותו שלם מתוקן במצות התורה בתרי"ג מצות.

כה) עתה תראה, איך כל הקושיות שהבאנו בתחילת ההקדמה המה הבלי הבליים אלא המה הם המכמורים שפורש היצה"ר, לצוד נפשות תמימות, כדי לטורדן מהעולם בלי

מתבהרים לפנינו כעצם השמים לטוהר, כי מה שכתב, "מוטב לו שיניח את ידו הימנו אחר שבתן מזלו בחכמת הנגלה", אין הכוונה על מזל של חריפות ובקיאות, אלא כמו שביארנו לעיל, בפירוש בראתי יצה"ר בראתי תורה תבלין, כלומר, שעמל ויגע בתורת הנגלה ועדיין היצה"ר בתוקפו עומד ולא נמוח כלל, כי עדיין לא ניצל מהרהורי עבירה, כמ"ש רש"י לעיל בביאור בראתי לו תורה תבלין, עש"ה. ולפיכך, מיעץ לו, שיניח את ידו הימנו ויעסוק בחכמת האמת, משום שקל יותר להמשיך המאור שבתורה בעסק ויגיעה בחכמת האמת, מביגיעה בתורת הנגלה. והטעם הוא פשוט מאד, כי חכמת תורת הנגלה לבושה בלבושים חיצוניים גשמיים, דהיינו גניבה גזילה ונזיקין וכדומה, אשר משום זה קשה וכבד מאד לכל אדם, לכוין דעתו ולבו להשי"ת בעת העסק, כדי להמשיך המאור שבתורה, ומכל שכן לאיש כזה, שהוא כבד וקשה בעיון התלמוד עצמו, ואיך יוכל לזכור עוד בשעת הלימוד בהשי"ת, כי להיות העיון הוא בנושאים גשמיים הם ח"ו אינם יכולים לבא אצלו עם הכוונה להשי"ת בבית אחת, ולכן מיעצו לעסוק בחכמת הקבלה, אשר חכמה זו לבושה כולה בשמותיו של הקב"ה, ואז כמובן יוכל לכוין דעתו ולבו להשי"ת בשעת לימוד בלי טורח, ואפילו הוא קשה העיון ביותר, כי העיון בנושאים של החכמה והשי"ת, הם אחד, וזה פשוט מאד.

כג) ולפיכך מביא ראייה יפה מדברי הגמרא "מכאן לתלמיד שלא ראה סימן יפה במשנתו חמש שנים, שוב אינו רואה" כי למה לא ראה סימן יפה במשנתו, ודאי אין זה אלא משום חסרון כוונת הלב בלבד, ולא משום חסרון כשרון אליה, כי חכמת התורה אינה צריכה לשום כשרון, אלא כמ"ש במדרש הנ"ל, "אמר הקב"ה לישראל חייכם, כל החכמה וכל התורה דבר קל הוא, כל מי שמתירא אותי ועושה ד"ת, כל החכמה וכל התורה בלבו". אמנם ודאי שצריך זמן, להרגיל את עצמו במאור שבתורה ומצוות,

הזה. וחכמי הזוהר מכנים החלק הזה, בשם ג' ספירות ראשונות: כתר, חכמה, בינה, ומכונה ג"כ בשם ראש הפרצוף. וחלק שני, הוא הנקרא טעמי תורה, שמותר לגלותם, וגם מצוה גדולה לגלותם. ונקרא בזוהר, בשם ו' ספירות תחתונות של הפרצוף, ומכונה ג"כ בשם גוף של הפרצוף. כי בכל פרצוף ופרצוף דקדושה, יש בו עשר ספירות, הנקראות: כתר, חכמה, בינה, חסד, גבורה, תפארת, נצח, הוד, יסוד, מלכות. שג' ספירות הראשונות מהם, מכונות ראש הפרצוף. וז' ספירות התחתונות מכונות בשם גוף הפרצוף. ואפילו בנשמה של האדם התחתון, ישנן ג"כ בחינות עשר הספירות בשמותיהן הנ"ל, וכן בכל בחינה ובחינה, הן בעליונים, והן בתחתונים. כמו שיתבארו הדברים בטעמיהם, בפנים הספר בע"ה. והטעם, שז' ספירות התחתונות שהן גוף הפרצוף, נקראות בשם טעמי תורה, הוא סוד הכתוב, ח"ך אוכל יטעם. כי האורות המתגלים מתחת לג' הראשונות, שהם סוד ראש, מכונים "טעמים", והמלכות דראש מכונה "ח"ך". ומשום זה נקראים בשם "טעמי" תורה, כלומר המתגלים מח"ך הראש, שהוא בחינת מקור כל הטעמים, שהוא מלכות דראש, אשר משם ולמטה אין שום איסור לגלותם, ואדרבא, שכר המגלה אותם גדול לאין קץ ולאין שיעור. אכן ג' הספירות הראשונות הללו וז"ס התחתונות הללו, האמורות כאן, מתפרשות: או בכלל כולו, או בפרטי פרטיות שאך אפשר לחלק, באופן, שאפילו ג' הספירות הראשונות, מהמלכות שבסוף עולם העשיה, שייכות לחלק סתרי תורה שאסור לגלותן, וז' הספירות התחתונות שבכתר דראש האצילות, שייכות לחלק טעמי התורה אשר מותר לגלותן. והדברים האלה מפורסמים בספרי הקבלה.

כח) ומקור הדברים הללו תמצא במסכת פסחים (דף קי"ט), דאמרינן שם, כתיב (ישעיהו כ"ג) והיה סחרה ואתנגה קודש לה, לא יאצר ולא יחסן, כי אם ליושבים לפני ה' יהיה סחרה, לאכול לשבעה, ולמכסה עתיק

חמדה. ונראה את הקושיא הא', שמדמים את עצמם שיכולים לקיים כל התורה כולה גם בלי ידיעת חכמת הקבלה, הנה אני אומר להם, אדרבא, אם תוכלו לקיים לימוד התורה וקיום המצוות כהלכתן לשמה, דהיינו כדי לעשות נ"ר ליוצר ב"ה בלבד, או אינכם צריכים באמת ללימוד הקבלה, כי אז נאמר עליכם נשמת אדם תלמדנו, כי אז מתגלים לכם כל רזי תורה כמעין המתגבר, כדברי רבי מאיר (במשנה אבות הנ"ל), בלי שתצטרכו סיוע מהספרים. אלא אם עדיין אתם עומדים בבחינת העסק שלא לשמה, אלא שתקוכם לזכות על ידיה לשמה, א"כ יש לי לשאול אתכם, כמה שנים אתם עוסקים כן? אם עדיין אתם נמצאים בתוך חמש השנים לדברי תנא קמא, או תוך שלש השנים לדברי רבי יוסי, אז יש לכם עוד לחכות ולקוות, אבל אם עבר עליכם העסק בתורה שלא לשמה יותר מג' שנים לדרי"ו וה' שנים לת"ק, הרי הברייתא מזהירה אתכם, שלא תראו סימן יפה עוד בדרך הזה שאתם דורכים, ולמה לכם להשלוח נפשכם בתקות שוא, בשעה שיש לכם תחבולה כל כך קרובה ובטוחה, כמו הלימוד של חכמת הקבלה, כמו שהוכחתי הטעם לעיל, להיות העיון בנושאי ההכמה דבר אחד עם השי"ת עצמו, עי' היטב לעיל.

כו) וכן נמשש את הקושיא השניה במ"ש, שצריכים תחילה למלאות כריסם בש"ס ופוסקים. הנה בודאי הוא, שכן הוא לדברי הכל, אמנם ודאי שכל זה אמור, אם כבר זכיתם ללימוד לשמה, או אפילו שלא לשמה אם אתם עומדים בתוך ג' השנים או ה' שנים, משא"כ אחר הזמן ההוא, הרי הברייתא מזהירה אתכם, שלא תראו עוד סימן יפה לעולם, וכמו שנתבאר לעיל, וא"כ מוכרחים אתם לנסות הצלחתכם בלימוד הקבלה.

כז) עוד צריכים לדעת, שישנם ב' חלקים בחכמת האמת: חלק א', הוא הנקרא סתרי תורה, שאסור לגלותם זולת ברמיה, מפי חכם מקובל, למקבל מבין מדעתו. ומעשה מרכבה ומעשה בראשית שייכים ג"כ לחלק

הקבלה שבכתב ושבדפוס, לא תמצא אפילו זכר מהם, כי הם הדברים שכיסה עתיק יומין, כנ"ל בגמרא. ואדרבא אמור אתה, אם אפשר להרהר ואפילו להעלות על הדעת, שכל אלו הקדושים והצדיקים המפורסמים, שהם גדולי האומה משופרי דשופרי, כגון ספר יצירה, וספר הזוהר, וברייטא דר' ישמעאל, ורב האי גאון, ור' חמאי גאון, והר"א מגרמיוזא, ויתר הראשונים עד לרמב"ן, ובעל הטורים, ובעל השו"ע, עד לגאון מוילנא, והגאון מלאדי, ויתר הצדיקים, זכר כולם לברכה, שמהם יצאה לנו כל התורה הנגלית ומפיהם אנו חיים, לידע המעשה אשר נעשה למצוא חן בעיני השי"ת, והרי, כל אלו כתבו והדפיסו ספרים בחכמת הקבלה, כי אין לך גילוי גדול מכתבת ספר, אשר הכותב אותו, אינו יודע מי הם המעיינים בספרו, שיכול להיות שח"ו רשעים גמורים יסתכלו בו, ואם כן אין לך גילוי רוי תורה יותר מזה, וח"ו להרהר אחר מיטתם של קדושים וטהורים הללו, שיעברו אפילו כקוצו של יוד על מה שכתוב ומפורש במשניות ובגמרא, שאסור לגלות אותם, כמ"ש באין דורשין (במס' תגיגה). אלא בהכרח, שכל הספרים הנכתבים והנדפסים, המה בבחינת טעמי תורה, שעתיק יומין כיסה אותם מתחילה, ואח"כ גילה אותם בסוד חין אוכל יטעם כנ"ל, שסודות אלו, לא רק שאין איסור לגלותם, אלא אדרבא, מצוה גדולה לגלותם (כנ"ל בפסחים קי"ט), ומי שיודע לגלות ומגלה אותם, שכרו הרבה מאד, כי בגילוי האורות הללו לרבים, ולרבים דוקא, תלוי דבר ביאת גואל צדק בב"א. לא) וצריכים מאד להסביר פעם, למה תלויה ביאת גואל צדק בהתפשטות לימוד הקבלה לרבים, המפורסם כל כך בזוהר ובכל ספרי הקבלה. וההמונים תלו בזה בוקי סריקי, עד לבלי סבול. וביאור ענין זה, מפורש בתיקוני זוהר (תיקון ל' ד"ה נתיב תנינא), וז"ל, נתיב תנינא, ורוח אלקים מרחפת על פני המים, מאי ורות, אלא בודאי בזימנא דשכינתא נחתת בגלותא, האי רוח נשיב על איגון

וכו'; מאי למכסה עתיק, זה המכסה דברים שכיסה עתיק יומין, ומאי נינהו, סתרי תורה. ואיכא דאמרי, זה המגלה דברים שכיסה עתיק יומין, מאי נינהו, טעמי תורה. ופירש רשב"ם ז"ל, וז"ל "עתיק יומין": זה הקב"ה, דכתיב ועתיק יומין יתיב, "סתרי תורה": הוא מעשה מרכבה, ומעשה בראשית, ופירושו של שם, כדכתיב זה שמי לעלם, "והמכסה": היינו שאינו מוסר אותם לכל אדם, אלא למי שלבו דואג, כמ"ש באין דורשין. "זה המגלה דברים שכיסה עתיק יומין": והכי משמע, למכסה סתרי תורה, שהיו מכוסין מתחילה, ועתיק יומין גילה אותן, ונתן רשות לגלותם, ומי שמגלה אותם וזכה למה שאמר בפסוק זה, עד כאן לשונו.

כט) הרי לך במפורש, ההפרש הגדול בין סתרי תורה, אשר המשיגם נוטל כל השכר הגדול הזה (המפורש שם בגמרא בפירוש הכתוב) בשביל שמכסה אותם, ואינו מגלה אותם. והיפוכם טעמי התורה, אשר המשיגם נוטל כל השכר הגדול הזה, בשביל שמגלה אותם לאחרים. והאיכא דאמרי לא פליגי אלישנא קמא, אלא רק משמעות דורשין איכא בינייהו, אשר הלישנא קמא דורשין סיפא דקרא "ולמכסה עתיק" וע"כ מפרשין השג השכר הגדול על מכסה את סתרי התורה, והאיכא דאמרי דורשין רישא דקרא "ולאכול לשבעה" שמשמעותו "טעמי תורה", בסו"ה וחין אוכל יטעם, כי אורות הטעמים מכונים אכילה, וע"כ מפרשים השג השכר הגדול הנאמר בכתוב, על המגלה את טעמי התורה. אבל אידי ואידי סוברים, שאת סתרי התורה חייבים לכסות ואת טעמי התורה חייבים לגלות.

ל) הרי לך תשובה ברורה על הקושיות: הרביעית, והחמישית, שבתחילת ההקדמה. שמה שתמצא בדברי חז"ל וגם בספרים הקדושים שאין מוסרים אותה אלא למי שלבו דואג בקרב וכו', היינו את אותו החלק שנקרא סתרי תורה, שהוא בחינת ג' ספירות ראשונות ובחינת ראש, שאין מוסרין אותה אלא לצנועים, ובתנאים ידועים, שבכל ספרי

לג) והענין תבין, עם כל המתבאר לעיל בהקדמה זאת, כי לא התירו את העסק של לא לשמה, אלא משום, שמתוך שלא לשמה בא לשמה, בהיות המאור שבה מחזירו למוטב, ולפיכך, יחשב העסק שלא לשמה, לבחינת שפחה המסייעת, ועובדת את העבודות הנמוכות, בעד גבירתה, שהיא השכינה הקדושה, שהרי סופו לבא לבחינת לשמה, ויוכה להשראת השכינה. ואז נחשבת גם השפחה, שהיא בחינת העסק שלא לשמה, לבחינת שפחה דקדושה, שהרי היא המסייעת ומכינה את הקדושה, אך נקראת בבחינת עולם עשיה של הקדושה. אמנם, אם אין אמונתו שלימה ח"ו, ואינו עוסק בתורה ובעבודה אלא רק מטעם שהשי"ת צוה אותו ללמוד, כבר נתבאר לעיל, שבתורה ועבודה כאלה, לא יתגלה כלל המאור שבה, כי עיניו פגומות, ומהפכות האור לחושך, בדומה לעטלף כנ"ל. ובחינת עסק כזה, כבר יצאה מרשות שפחה דקדושה, כי לא יזכה ח"ו על ידיה לבוא לשמה, וע"כ באה לרשות השפחה דקליפה, שהיא יורשת את התורה והעבודה האלו, ועוסקתן לעצמה. ולפיכך רגזה הארץ, דהיינו השכינה הק' שנקראת ארץ, כנודע, כי אותן התורה והעבודה שהיו צריכות לבא אליה, לרכושה של השכינה הקדושה, עוסקת אותן השפחה בישא, ומורידה אותן לרכושן של הקליפות. ונמצאת השפחה, יורשת ח"ו את הגבירה.

לד) ופירשו תיקוני הוזהר סוד השבועה, דאם תעירו ואם תעוררו את האהבה עד שתחפץ שהקפדה היא, שישראל ימשיכו אור החסד העליון, שנקרא אהבת חסד, כי זהו הנחפץ, שהוא נמשך דוקא, ע"י העסק בתורה ובמצוות שלא על מנת לקבל פרס, והטעם כי על ידי אור החסד הזה, נמשך לישראל אור החכמה העליונה, המתגלה ומתלבש, באור החסד הזה שהמשיכו ישראל. ואור החכמה הזה, ה"ס הכתוב, ונחה עליו רוח ה', רוח חכמה ובינה, רוח עצה וגבורה, רוח דעת ויראת ה' (ישעיה י"א), הנאמר על מלך המשיח, כמו שנאמר שם להלן, ונשא נס

דמתעסקי באורייתא, בגין שכינתא דאשתכחא בינייהו וכו'. כל הבשר חציר, כלא אינון כבעירין דאכלין חציר. וכל חסדו כציץ השדה (ישעיה מ'), כל חסד דעבדין לגרמייהו עבדין. וכו'. ואפילו כל אינון דמשתדלין באורייתא כל חסד דעבדין לגרמייהו עבדין. בההוא זימנא, ויזכור כי בשר המה רוח הולך ולא ישוב (תהלים ע"ח) לעלמא, ודא איהו רוחא דמשיח. וי לון מאן דגרמין, דיזיל מן עלמא, ולא יתוב לעלמא, דאלין אינון דעבדי לאורייתא יבשה, ולא בעאן לאשתדלא בחכמה דקבלה, דגרמין דאסתלק נביעו דחכמה, דאיהו י' מינה וכו'. והאי רוח דאסתלק איהו רוח דמשיח ואיהו רוח הקודש, ואיהו רוח חכמה ובינה, רוח עצה וגבורה, רוח דעת ויראת ה'. פקודא תנינא, ויאמר אלקים יהי אור ויהי אור, דא אהבה, דאיהי אהבת חסד, הה"ד ואהבת עולם אהבתין ע"כ משכתיך חסד. ועלה אתמר, אם תעירו ואם תעוררו את האהבה עד שתחפץ וכו', רחימו ורחילו, עיקרא דיליה. בין טב ובין ביש, ובגין דא אתקריאת האי יראה ואהבה, על מנת לקבל פרס. ובגין דא, אמר קב"ה, השבעתי אתכם בנות ירושלים בצבאות או באילות השדה אם תעירו ואם תעוררו את האהבה עד שתחפץ, דאיהו רחימו בלאו פרס, ולא על מנת לקבל פרס, דיראה ואהבה על מנת לקבל פרס, איהי של שפחה, ותחת שלש רגזה הארץ וגו' תחת עבד כי ימלוך, ושפחה כי תירש גברתה.

לב) ונתחיל לבאר את תיקוני הוזהר מסיפא לרישא, כי אומר, שהיראה והאהבה, שיש לאדם בעסק התורה והמצוות על מנת לקבל פרס, דהיינו שמקוה שתצמח לו איזו טובה מחמת התורה והעבודה, הרי זו בחינת שפחה, שעליה כתיב, ושפחה כי תירש גברתה, שלכאורה קשה, הרי קיימא לן לעולם יעסוק אדם בתורה ובמצוות אע"פ שלא לשמה, ולמה רגזה הארץ? ועוד יש להבין, דבר היחס של העסק שלא לשמה, לבחינת שפחה דוקא, גם המליצה "שירשת את גבירתה" איזו ירושה ישנה כאן?

לגוים, ואסף נדחי ישראל, ונפוצות יהודה יקבץ מארבע כנפות הארץ. כי אחר שישראל ממשיכין על ידי אור החסד, את אור החכמה, בסוד רוח חו"ב וכו', אז מתגלה המשיח, ומקבץ נדחי ישראל וכו'. הרי, שהכל תלוי בעסק התורה והעבודה לשמה, המסוגל להמשיך אור החסד הגדול, שבו מתלבש ונמשך אור החכמה. שז"ס השבועה, אם תעירו ואם תעוררו וכו', כי הגאולה השלימה וקבוצת הגלויות אי אפשר וולתה, היות סדרי צנורות הקדושה מסודרים כן.

(לה) וזה שפירשו עוד: ורוח אלקים מרחפת ע"פ המים, מאי ורוח אלקים, אלא בודאי, בזמנא דשכינתא נחתת בגלותא, האי רוח, נשיב על אינון דמתעסקי באורייתא, בגין שכינתא דאשתכחת בינייהו. פירוש הדברים, שבזמן גלות, בעת שישראל עדיין עוסקים בתורה ומצוות שלא לשמה, אמנם אם הם בבחינה זו, שמתוך שלא לשמה בא לשמה, הרי השכינה ביניהם, אלא בבחינת גלות, מטעם שעדיין לא בא לשמה, וכנ"ל, בסוד השפחה דקדושה. וז"ש, בגין שכינתא דאשתכחת בינייהו, כלומר בהסתר, אבל סופם לזכות לגילוי שכינה. ואז הרוח דמלך המשיח מרחפת על העוסקים, ומעוררת אותם לבא לשמה, בסוד המאור שבה מחזירים למוטב, שמסייעת ומכינה להשראת השכינה שהיא גבירתה. אמנם, אם ח"ו אין העסק הזה דשלא לשמה ראוי להביאם לשמה, מטעמים הנ"ל, אז מצטערת השכינה ואומרת, כל הבשר חציר, כלא אינון כבעירין דאכלין חציר. פירוש, שלא נמצא בעוסקים בתורה, אותו רוח האדם העולה למעלה, אלא שמסתפקין ברוח הבהמה היורד למטה. ומפרשים שם הטעם, משום דכל חסדו כציץ השדה, ואפילו כל אינון דמשתדלין באורייתא, כל חסד דעבדין לגרמייהו הוא דעבדין, כלומר, שכל עסקם בתורה ומצוות הוא לתועלתם ולהנאתם עצמם, ואין העסק בתורה מסוגל להביאם לשמה ח"ו, וז"ש שם בההוא זמנא, ויזכור כי בשר המה, רוח הולך ולא ישוב לעלמא, ודא איהו רוחא דמשיח. פירוש, שעליהם

אין רוחא דמשיח מרחפת, אלא הולכת מהם ולא תשוב, כי השפחה הטמאה עושקת תורתם ויורשת את הגבירה כנ"ל, משום שאינם בדרך לבא מתוך שלא לשמה לבחינת לשמה, כנ"ל. וע"כ מסיק שם, דאלין אינון דעבדין לאורייתא יבשה, ולא בעאן לאשתדלא בחכמת הקבלה. פירוש הדברים: כי אעפ"י שאינם מצליחים ע"י העסק בתורה הנגלית משום שאין בה מאור, והוי יבשה, מסיבת קטנות דעתם (כנ"ל אות ט"ז ד"ה והנה), מ"מ הרי יכולים להצליח על ידי העסק בלימוד הקבלה, משום שהמאור שבה מלוכש בלבושין דהקב"ה, דהיינו השמות הקדושים והספירות, אשר בנקל היו יכולים לבא באותה הבחינה של שלא לשמה המביאות לשמה, שאז היתה רוח אלקים מרחפת עליהם, בסוד המאור שבה המחזירם למוטב, אמנם בשום אופן אינם חפצים בלימוד הקבלה, וז"ש וי לון דגרמין עניותא וחרבא וביזה וחרג ואבדן בעלמא, והאי רוח דאסתלק, איהו רוח דמשיח, כמא דאתמר דאיהו רוח הקדש, ואיהו רוח חכמה ובינה וכו'.

(לו) המתבאר מדברי תיקוני זוהר הוא שישנה שבועה, שלא יתעורר אור החסד והאהבה בעולם, עד שמעשיהם של ישראל בתורה ומצוות, יהיו על הכונה שלא לקבל פרס, אלא רק להשפיע נחת רוח ליוצר ב"ה, שז"ס השבועה: השבעתי אתכם בגות ירושלים וכו'. באופן, שכל אריכות הגלות והיסורים שאנו סובלים, תלויים ומחכים לנו, עד שנוכה לעסק התורה ומצוות לשמה, ואם רק נוכה לזה, תיכף יתעורר אור האהבה והחסד הזה, שסגולתו להמשיך סוד הכתוב ונחה עליו רוח חו"ב וכו', ואז נוכה לגאולה השלימה. גם נתבאר, שאי אפשר שכל כלל ישראל יבואו לטהרה הגדולה הזו, וולת על ידי לימוד הקבלה, שהיא הדרך הקלה ביותר, המספיקה גם לקטני הדעת, משא"כ בדרך העסק בתורת הנגלה בלבד, אי אפשר לזכות על ידה, וולת ליחדי סגולה, ועל ידי יגיעה רבה, אבל לא למרבית העם, מטעם המבואר לעיל (אות כ"ב ד"ה אכן). ובזה נתבאר

היטב האפסיות שבקושיא הרביעית והחמישית שבתחילת ההקדמה.

לזו והקושיא השלישית, שהיא הפחד שלא יחמיץ, הנה אין כאן פחד ולא כלום, כי ענין הנטיה מדרך ה' ח"ו שקרתה פעם, היתה מב' סיבות: או שעברו על דברי חז"ל בדברים האסורים לגלות, או משום שתפסו דברי הקבלה במשמעותם החיצונית, דהיינו בהוראות גשמיות, ועברו על לא תעשה לך פסל וכל תמונה. וע"כ באמת היתה חומה בצורה מסביב התכונה הזו עד היום, אשר רבים ניסו והתחילו בלימוד ולא יכלו להמשיך בו מחסרון הבנה, ומחמת הכינויים הגשמיים, אשר ע"כ טרחתו בביאור פנים מאירות ופנים מסבירות לפרש את הספר הגדול עץ החיים מהאר"י ז"ל ולהפשיט הצורות הגשמיות ולהעמידן בחוקי הרוחניים, למעלה ממקום וזמן, באופן שיוכל כל מתחיל להבין הדברים בטעמם ונימוקם, בשכל בהיר ובפשטות גדולה, לא פחות כמו שמבינים גמרא ע"י פירוש רש"י ז"ל.

לח) ונמשך להרחיב את החיוב של העוסק בתורה ומצוות לשמה שהתחלתי לדבר בו. הנה יש להבין את השם הזה של "תורה לשמה", למה מוגדרת העבודה השלימה הרצויה בשם הזה "לשמה", והעבודה שאינה רצויה בשם של "לא לשמה", כי לפי המובן הפשוט, שהעוסק בתורה ומצוות מחוייב לכוון לבו לעשות נ"ר ליוצרו, ולא לשם טובת עצמו, היה צריך לכנות זה ולהגדירו, בשם "תורה לשמו" ו"תורה שלא לשמו", שפירושו לשם שמים, ולמה מגדירים זה בשם "לשמה" ו"שלא לשמה", שפירושו לשם התורה, אלא ודאי, שיש כאן הבנה יתירה מהאמור, שהרי הלשון מוכיחה, שתורה לשמו, שפירושו לעשות נחת רוח ליוצרו, אינו מספיק עדיין, אלא שצריך עוד שיהיה העוסק לשמה, שפירושו לשם התורה, וזה צריך ביאור.

לט) והענין הוא, כי נודע, ששם התורה הוא "תורת חיים", כאמור כי "חיים" הם למוצאיהם וגו' (משלי ד' כ"ב). וכה"א, כי

לא דבר ריק הוא מכם, כי הוא חייכם וגו' (דברים ל"ב מ"ז), וכיון שכן, הרי פירושה של תורה לשמה, אשר העסק בתורה ומצוות מביא לו חיים ואריכות ימים, כי אז, התורה היא כשמה. ומי שאינו מכוון את לבו ודעתו לנאמר, נמצא שהעסק בתורה ומצוות, מביא לו את ההיפך מהחיים ואריכות הימים חו"ש, דהיינו לגמרי ש"לא לשמה", שהרי שמה הוא "תורת חיים", והבן. ודברים אלו, באים מפורשים בדברי חז"ל (תענית ז' ע"א), כל העוסק בתורה שלא לשמה, תורתו נעשית לו סם המות. וכל העוסק בתורה לשמה, תורתו נעשית לו סם חיים.

אמנם דבריהם אלו צריכים ביאור, להבין, איך, ובמה, נעשית לו התורה הקדושה לסם המות. המעט הוא, שמתגזע לריק ולבטלה, ואין לו שום תועלת מטרחתו ויגיעתו, חו"ו, אלא עוד, שהתורה והעבודה עצמה, נהפכת לו לסם המות, שדבר זה מתמיה מאד.

מ) ונבין מתחילה את דברי חז"ל (מגילה ו' ע"ב), שאמרו, יגעתי ומצאתי תאמן, לא יגעתי ומצאתי אל תאמן. שיש להקשות על הלשון יגעתי ומצאתי, שנראים כתרתי דסתרי אהדי, שהרי "גיעה" היא ענין עבודה וטורה, שנותנים במחיר כל קנין רצוי, שבעד קנין חשוב נותנים יגיעה מרובה, ובעד קנין פחות נותנים יגיעה מועטת. והיפוכה היא "מצאיה", אשר דרכה לבא אל האדם בהסח הדעת לגמרי, בלי שום הכנה של טורח ויגיעה ומחיר. וא"כ איך תאמר יגעתי ומצאתי, ואם יגיעה יש כאן היה צריך לומר יגעתי וקניתי או יגעתי וזכיתי, וכדומה, ולא "יגעתי ומצאתי".

מא) והנה איתא בזוהר, על הכתוב ומשחרי ימצאוני, שאלו ע"ז היכן מוצאים את השי"ת, ואמרו שאין מוצאים אותו יתברך, אלא בתורה. וכן אמרו על הכתוב, אכן אתה אל מסתתר, אשר הקב"ה מסתיר את עצמו בתורה הקדושה. ויש להבין דבריהם ז"ל כראוי, כי לכאורה הקב"ה מוסתר רק בדברים ודרכים הגשמיים, ובכל הבלי העולם הזה שהם מחוץ לתורה, ואיך תאמר את ההיפך

אלא מתוך שאינו כן, אלא שכר מצוה בהאי עלמא ליכא, גם אין עובדי רצונו נענשים כלל לעינינו, אלא השי"ת מאריך אפיה להם, ולא עוד אלא שלפעמים נדמה לנו ההיפך ח"ו, כמ"ש (תהלים ע"ג) הנה אלה רשעים ושלוי עולם השגו חיל וגוי, ולפיכך לא כל הרוצה ליטול את השם יבא ויטול, אלא שאנו נתקלים בכל פסיעה ופסיעה ח"ו, עד כמ"ש חז"ל (וי"ר פ"ב) על הכתוב אדם אחד מאלף מצאתי, אשר אלף נכנסים לחדר ואחד יוצא להוראה. הרי שהבנת השגחתו ית', היא הסיבה לכל טוב, ואי ההבנה, היא הסיבה לכל רע, ונמצא, שהיא הקוטב אשר כל באי עולם מתגלגלים עליו, אם לשבט ואם לחסד.

מה וכשנכתבונן היטב בהשגת השגחה, הבאה להרגשת בני אדם, אנו מוצאים בהם ד' סוגים, שכל סוג וסוג מקבל השגחת השי"ת עליו במיוחד, באופן, שיש כאן ד' בחינות של השגת ההשגחה, ובאמת הן רק שתיים, דהיינו: הסתר פנים וגילוי פנים. אלא שנחלקים לארבע, כי יש ב' בחינות בהשגחה של הסתר פנים, שהם: הסתר אחד, והסתר בתוך הסתר. וב' בחינות בהשגחה של גילוי פנים, שהן: השגחה של שכר ועונש, והשגחת הנצחיות. כמו שיתבאר לפנינו בע"ה.

מו) ודנה הכתוב אומר (דברים ל"א י"ז), וחרה אפי בו ביום ההוא ועזבתים "והסתרתי פני" מהם והיה לאכל ומצאו צרות רבות ורעות, ואמר ביום ההוא, הלא על כי אין אלקי בקרבי, מצאוני הרעות האלה. ואנכי הסתר אסתיר פני ביום ההוא, על כל הרעה אשר עשה, כי פנה אל אלהים אחרים.

וכשתסתכל בדברים תמצא, שמתחילה כתוב וחרה אפי וגו' והסתרתי פני וגו', דהיינו הסתר אחד, ואח"כ כתוב, ומצאו צרות רבות ורעות וגו' ואנכי הסתר אסתיר פני וגו', דהיינו הסתר כפול, וצריכים להבין הסתר כפול זה מהו.

מז) ומתחילה נבין, מה הפירוש של הפנים של השי"ת, שהכתוב אומר עליו והסתרתי

אשר רק בתורה הוא מסתיר את עצמו. גם המובן הכללי, שהקב"ה מסתיר את עצמו באופן שצריכים לבקשו, הסתר זה למה לו. וכן "שכל מבקשי אותו ימצאוהו", המובן בכתוב, ומשחרי ימצאוני, צריך להבין היטב, דבר הביקוש הזה, ודבר המציאה הזו, מה הם, ולמה הם.

מב) וצריך שתדע אמנם, אשר סיבת כל הריחוק הזה, שאנו רחוקים כל כך מהשי"ת, ומה שאנו עלולים כל כך לעבור על רצונו ית', אין כל זה, אלא משום סיבה אחת, שנעשתה למקור, לכל המכאובים והיסורים שאנו סובלים, ולכל הדוונות והשגגות שאנו נכשלים ובאים בהם ח"ו. שיחד עם זה מובן, שבהסרת הסיבה ההיא, נפטרים תיכף, מכל צער ומכל מכאוב, וזוכים תיכף להדבק בו ית' בכל לב, נפש ומאד. ואומר לך, שהסיבה המקורית היא אינה אחרת, אלא "מיעוט ההבנה שלנו בהשגחתו ית' על בריותיו", שאין אנו מבינים אותו יתברך כראוי.

מג) ונניח למשל, אם היה הקב"ה נוהג עם בריותיו בהשגחה גלויה באופן, אשר למשל, כל האוכל דבר איסור, יחנק תיכף על מקומו, וכל העושה מצוה, ימצא בה התענוג הנפלא בדומה לתענוגות המצוינים ביותר שבעולם הזה, הגשמי, כי אז, מי פתי היה מהרהר אפילו לטעום דבר איסור, בשעה שהיה יודע שתיכף יאבד מחמתו את חייו, כמו שאינו מהרהר לקפוץ לתוך הדליקה. וכן מי פתי היה עוזב איזו מצוה מבלי לקיימה תיכף בכל הזריזות, כמו שאינו יכול לפרוש, או להתממה על תענוג גדול גשמי הבא לידו, מבלי לקבלו מיד בכל הזריזות שביכולתו. הרי, שאם היתה לפנינו השגחה גלויה, היו כל באי העולם צדיקים גמורים.

מד) הרי לעיניך, שבעולמנו לא חסר לנו, אלא השגחה גלויה. כי אם היתה לנו השגחה גלויה היו כל באי עולם צדיקים גמורים. וגם היו דבקים בו ית' בתכלית האהבה, כי ודאי לכבוד גדול היה זה לכל אחד ממנו, להתידד ולהתאהב בו ית' בכל לב ונפש, ולהדבק בו תמיד, בלי אפילו הפסד רגע.

מצאוני הרעות האלה". כלומר, שמאמינים עוד בהשגחת שכר ועונש, ואומרים שהצרות והיסורים מגיעים להם מחמת שאינם דבוקים בהשי"ת, ככתוב, על כי אין אלקי בקרבי מצאוני הרעות האלה, שזה נבחן שרואים עוד את השי"ת, אבל רק דרך אחוריו. ועל כן נקרא הסתר אחד, דהיינו הסתר הפנים בלבד.

נא והנה נתבאר ב' הבחינות של תפיסת ההשגחה הנסתרת המורגשות לבריות, דהיינו הסתר א', והסתר תוך הסתר. והסתר הא' פירושו, הסתר פנים בלבד, והאחוריים מגולים להם, כלומר שמאמינים, שהשי"ת סיבב להם היסורים מחמת עונש, ואע"פ שקשה להם להכיר את השי"ת תמיד דרך אחוריו, כמבואר לעיל, שבאים מחמת זה לידי עבירה עכ"ל, אפילו אז, נקראים בבחינת רשע שאינו גמור, כלומר, שהעבירות הללו דומות לשגגות, כי הגיעו להם מחמת ריבוי היסורים, שהרי בכללות המה מאמינים בשכר ועונש כאמור.

נב) והסתר תוך הסתר, שפירושו שאפילו אחוריו של הקב"ה נסתרו מהם, כי אינם מאמינים בשכר ועונש כנזכר לעיל, הנה העבירות שבידיהם נבחנות לדונות, ונקראים רשעים גמורים, משום שהם פוקרים ואומרים שהשי"ת אינו משגיח כלל על בריותיו, ופונים לע"ז, כמ"ש, כי פנה אל אלהים אחרים, ח"ו.

נג) וצריכים לדעת, שכל ענין העבודה, הנוהגת בקיום התורה והמצוות בדרך הבחירה, נוהגת בעיקר בב' הבחינות של ההשגחה המוסתרת האמורות. ועל הזמן ההוא, אומר בן הא הא, לפום צערא אגרא (אבות ספ"ה). שהיות שהשגחתו יתברך אינה גלויה, ואי אפשר לראותו יתברך אלא בהסתר פנים, דהיינו רק דרך אחוריו, בדומה לאדם הרואה רעהו מאחוריו שעלול להטיל ספק ולחשוב אולי אחר הוא. הנה בדרך זאת, נמצאת תמיד הבחירה בידי האדם, אם לקיים רצונו ית' או ח"ו לעבור על רצונו, כי הצרות והמכאובים שמקבל, מביאים לו את

פניו, ותבין זה, בדומה לאדם, בשעה שרואה הפנים של חברו מכירו תיכף, משא"כ ברואהו דרך אחוריו, כי אז אינו בטוח בהכרתו, ועלול להיות בספק אולי אחר הוא, ואינו חברו. וכן הדבר שלפנינו, כי הכל יודעים ומרגישים את השי"ת כי טוב הוא, ומדרך הטוב להיטיב, ולפיכך בשעה שהשי"ת הולך ומטיב עם בריותיו אשר ברא כמתנת ידו הרחבה, נבחן זה, שפניו ית' מגולות לבריותיו, כי אז הכל יודעים ומכירים אותו בהיותו מתנהג כראוי לשמו ית', כמו שנתבאר לעיל בדבר ההשגחה הגלויה, עש"ה. מחו' אמנם בשעה שמתנהג עם בריותיו להיפך מהאמור, דהיינו בעת שמקבלים יסורים ומכאובים בעולמו ית', הרי נבחן זה לאחוריים של השי"ת, כי הפנים שלו, דהיינו מידת טובו השלמה, נסתרה מהם לגמרי, שאין מנהג זה מתאים לשמו ית'. ודומה, לרואה את רעהו מאחוריו, שהוא עלול להטיל ספק ולחשוב אולי אחר הוא. וזש"ה, וחרה אפי וגו' והסתרת פני מהם וגו', כי בעת חרון האף, שהבריות מקבלים צרות ומכאובים, נמצא שהקב"ה מסתיר פניו ית', שהם מידת טובו השלמה, ורק אחוריו מגולים. ואז, צריכים להתחזקות גדולה באמונתו ית' כדי להזהר מהרהורי עבירה ח"ו, משום שקשה להכירו מאחוריו, כמבואר. וזהו הנקרא הסתר אחד.

מט) אמנם ברבות ח"ו הצרות והמכאובים במידה מרובה ביותר, הנה גורם זה להסתר כפול, שנקרא בספרים, הסתר תוך הסתר, שפירושו שאפילו אחוריו יתברך אינם נראים ח"ו, כלומר, שאינם מאמינים שהשי"ת כועס עליהם ומענישם, אלא תולים חס ושלום זאת במקרה ובטבע ובאים לידי כפירה בהשגחתו יתברך בשכר ועונש. וזש"ה ואנכי הסתר אסתיר פני וגו', כי פנה אל אלהים אחרים, דהיינו שבאים לידי כפירה, ופונים לע"ז ח"ו.

נ) משא"כ לפני זה, שהכתוב מדבר רק מבחינת הסתר אחד, מסיים הכתוב, "ואמר ביום ההוא, הלא על כי אין אלקי בקרבי

יודע, שהאדם שב בכל לבו ולא יחטא עוד. ומהמתבאר הדבר פשוט לגמרי, כי באמת אין האדם בטוח לחלוטין שלא יחטא עוד, בטרם שיוכה להשגת ההשגחה של שכר ועונש המבוארת, דהיינו גילוי פנים כנ"ל. וגילוי פנים זה שמצד ישועת השי"ת, מכונה בשם עדות, שהרי 'ישועתו ית' בעצמו, להשגחה הזו של שכר ועונש, היא המבטיחה לו שלא יחטא עוד, כמבואר לעיל. ונבחן על כן, שהשי"ת מעיד עליו. וז"ש, היכי דמי תשובה, כלומר, מתי יהיה אדם בטוח שזכה לתשובה שלמה. וע"כ נתנו לו אות ברור, דהיינו, עד שיעיד עליו יודע תעלומות שלא ישוב לכסלו עוד, כלומר שיוכה לגילוי פנים, שאז ישועתו ית' עצמו מעידה עליו שלא ישוב לכסלו עוד, כמבואר.

נו) והנה תשובה זו האמורה נקראת בשם תשובה מיראה, כי הגם ששב אל השי"ת בכל לב ונפש, עד שמעיד עליו יודע תעלומות שלא ישוב לכסלו עוד, כמבואר, עכ"ז הרי כל הבטחון הזה, שלא יחטא עוד, הוא מטעם השגתו והרגשתו, את העונש והיסורים הרעים הנמשכים מהעבירות, אשר ע"כ בטוח בעצמו שלא יחטא כנ"ל, ע"ד שבטוח שלא יסבב לעצמו יסורים גוראים, אמנם סוף סוף, נמצאים התשובה והבטחון הזה, שהוא רק מחמת יראת העונשים הנמשכים מהעבירות, ונמצא שתשובתו היא רק מיראת העונש, ונקראת משום זה תשובה מיראה.

נז) ועם זה מובנים דברי חז"ל, שהעושה תשובה מיראה, זוכה שהזדונות נעשין לו כשגגות, ויש להבין, איך נעשה זה ועם הנ"ל תבין היטב, כי נתבאר לעיל (אות נ"ב ד"ה והסתר), שהזדונות שהאדם עושה המה נמשכים לו, מבחינת קבלת ההשגחה של ההסתר הכפול, שהוא הסתר בתוך הסתר, שפירוש, שאינו מאמין בהשגחת שכר ועונש ח"ו. אמנם מבחינת הסתר אחד, שפירושו שמאמין בהשגחת שכר ועונש, אלא שמתוך ריבוי היסורים בא לפעמים לידי הרהורי עבירה, כי אע"פ שמאמין שהיסורים הגיעו לו מחמת

הספק במציאות השגחתו ית' על בריותיו, כנ"ל, אם כבחינה א', שהמה שגגות, אם ח"ו כבחינה ב' שהמה זדונות, עש"ה. ובין כך ובין כך, הוא נמצא בצער רב ויגיעה מרובה, ועל הזמן שהוא אומר הכתוב, כל אשר תמצא ירך לעשות בכחך עשה וגו' (קהלת ט'), כי לא יזכה לגילוי הפנים, שפירוש המידה השלימה של טובו ית' בטרם שישתדל ויעשה, כל מה, שאך בידו ובכחו לעשות, ולפום צערא אגרא.

נד) אמנם אחר שרואה השי"ת, שהאדם השלים מידת יגיעתו, וגמר כל מה שהיה עליו לעשות בכח בחירתו והתחזקותו באמונת השי"ת, אז עוזר לו השי"ת, וזוכה להשגת ההשגחה הגלויה, דהיינו גילוי פנים, ואז זוכה לתשובה שלימה, שפירוש ש"שב" ומתדבק בהשי"ת בכל לב, נפש ומאד, כמו שנמשך מאליו מצד ההשגחה של ההשגחה הגלויה.

נה) והנה השגה זאת ותשובה זו האמורות, באות לו לאדם בב' מדרגות, שהראשונה היא, השגת השגחת שכר ועונש בהחלט, ומלבד שמשגיג בהשגה ברורה את שכרה של כל מצוה לעוה"ב, זוכה ג"כ להשיג התענוג הנפלא שבעת קיום המצוה, תיכף בעוה"ז. וכן מלבד שמשגיג העונש המר, הנמשך מכל עבירה לאחר מיתתו, זוכה ג"כ להרגיש את טעמה המר של כל עבירה, ג"כ בעוד בחיים חיתו. ומובן מאליו, שהזוכה להשגחה הגלויה הזאת, בטוח בעצמו שלא יחטא עוד, כמו שאדם בטוח שלא יחתוך באבריו ויגרום לעצמו יסורים גוראים. וכן בטוח בעצמו, שלא יעזוב המצוה מלקיימה תיכף כשבאה לידו, כמו שהאדם בטוח, שלא יעזוב שום תענוג העוה"ז או ריות גדול הבא לידו.

נו) ובזה תבין מ"ש ז"ל, היכי דמי תשובה, עד שיעיד עליו יודע תעלומות שלא ישוב לכסלו עוד. שלכאורה הדברים מתמיהים, שא"כ, מי יעלה השמימה לשמוע עדותו של השי"ת, גם לפני מי צריך השי"ת להעיד עדותו זאת, וכי לא מספיק שהשי"ת בעצמו

שהזמן ההוא, דהיינו בטרם שזכה לתשובה, אינו ראוי עדיין להקרא בשם צדיק, שהרי אז נשאר לו הסתר הפנים כמו שהיה, וע"כ נקרא צדיק שאינו גמור, כלומר שעדיין יש לתקן את העבר שלו.

סב) ונקרא ג"כ בינוני, משום שאחר שזכה עכ"פ לתשובה מיראה, נעשה מוכשר על ידי העסק השלם בתורה ומע"ט, לזכות לתשובה מאהבה גם כן, אשר אז, יזכה לבחינת צדיק גמור, ולפיכך נמצא עתה, שהוא הבינוני בין היראה לאהבה, שעל שם זה נקרא בינוני, משא"כ בטרם זה, לא היה מוכשר לגמרי אפילו להכין את עצמו לתשובה מאהבה.

סג) והנה נתבארה היטב המדרגה הראשונה של השגת גילוי הפנים, דהיינו, ההשגה והרגשת השגחת שכר ועונש, באופן שיעיד עליו יודע תעלומות שלא ישוב לכסלו עוד כנ"ל, שזה נקרא תשובה מיראה, שהודונות נעשו לו כשגגות, ונקרא צדיק שאינו גמור, וגם נקרא בינוני, כמבואר.

סד) ועתה נבאר את המדרגה השניה של השגת גילוי הפנים, שהיא השגת ההשגחה השלימה האמיתית הנצחית, שפירושה, שהשם יתברך משגיח על בריותיו בבחינת הטוב והמיטיב לרעים ולטובים, אשר עתה הוא נקרא צדיק גמור, ותשובה מאהבה, אשר זוכה שהודונות נהפכו לו לזכריות. והנה נתבארו כל ד' הבחינות של הבנת ההשגחה, הנוהגים בבריות. אשר שלש הבחינות הראשונות, שהם: הסתר כפול, והסתר אחד, והשגת השגחת שכר ועונש, אינם אלא הכנות, שעל ידיהם יזכה האדם לבחינה ה', שהיא השגת ההשגחה האמיתית הנצחית, שענינה יתבאר לפנינו בע"ה.

סה) ויש להבין אמנם, למה לא די לו לאדם בחינה ג', שהיא השגת ההשגחה של שכר ועונש, שאמרנו, אשר כבר זכה שהיודע תעלומות מעיד עליו שלא יחטא עוד, ולמה נקרא עדיין בינוני או צדיק שאינו גמור, ששמו מוכיח עליו שעדיין אין עבודתו רצויה בעיני השי"ת, ועדיין נמצא חסרון ופגם בבחינת התורה והעבודה שלו.

עונש, עכ"ז דומה לרואה את רעהו מאחוריו, שעלול להטיל ספק ולחשוב אולי אחר הוא, כנ"ל עש"ה, שהחטאים האלה המה רק שגגות, שמתוך שמאמין בכלל בהשגחת שכר ועונש, ע"ש.

נט) ולפיכך, אחר שזכה לתשובה מיראה הנ"ל, שפירושה בהשגה ברורה של השגחת שכר ועונש, עד שבטוח שלא יחטא, הנה נתקנת לו לגמרי, בחינת ההסתר בתוך הסתר, שהרי עתה רואה הוא בעליל, שיש השגחת שכר ועונש, וברור לו שכל ריבוי היסורים שהרגיש מעודו, היו לו לעונש מהשגחתו יתברך על החטאים שעשה, ואגלאי מלתא למפרע, שהיתה לו אז טעות מרה. ולפיכך עוקר הודונות האלה משורשם, אמנם לא לגמרי, אלא שנעשים לו לשגגות, כלומר בדומה לעבירות שעשה מבחינת הסתר אחד, שנכשל, מחמת בלבול הדעת שהגיע לו מתוך ריבוי היסורים, שמעבירים את האדם מדעתו, שהמה נחשבים רק לשגגות כנ"ל.

ס) אמנם את הסתר הפנים הא', שהיה לו לפני זה, לא תיקן כלל בתשובתו זאת, רק מכאן ולהבא, אחר שזכה לגילוי פנים, כנ"ל. אבל לשעבר, בטרם שזכה לתשובה, הרי נשארו לו הסתר הפנים וכל השגגות כמו שהיו, מבלי שום תיקון ושינוי כלל, שהרי גם אז האמין, שהצרות והיסורים באו לו מחמת עונש, כמ"ש, ואמר ביום ההוא על כי אין אלקי בקרבי מצאוני הרעות האלה, כנ"ל עש"ה.

סא) ולכן עדיין לא נקרא צדיק גמור, כי הווכה לגילוי פנים, שפירושו מידת טובו השלימה כראוי לשמו ית', (כנ"ל, אות נ"ה ד"ה והנה) הוא הנקרא בשם צדיק, להיותו מצדיק את השגחתו ית' כמות שהיא באמת, דהיינו שנוהג עם בריותיו בתכלית הטוב ובתכלית השלימות, באופן, שמיטיב לרעים ולטובים. וע"כ, כיון שזכה לגילוי פנים מכאן ואילך, ראוי להקרא בשם "צדיק", אמנם מתוך שלא תיקן לגמרי אלא את בחינת הסתר בתוך הסתר, אבל בחינת הסתר א' עדיין לא תיקן, אלא רק מכאן ואילך כנ"ל, ונמצא

(סו) ונקדים לברר מה שהקשו המפרשים על המצוה של אהבת ה', כי איך חייבה אותנו התורה הקדושה במצוה שאין בידינו לקיימה כלל, שהרי על הכל אפשר לו לאדם, שיכוף את עצמו וישעבד את עצמו לקיימו, אבל על אהבה, אינם מועילים שום שעבוד וכפיה שבעולם. ותירצו, שמתוך שהאדם מקיים את כל תרי"ב המצוות כהלכתן, נמשכת לו אהבת השם מאליה, ולפיכך נחשבת לו כמו בידו לקיימה, שהרי יכול לשעבד ולכוף את עצמו בתרי"ב המצוות שיקיימן כהלכתן, שאז זוכה גם באהבת ה'.

(סז) אמנם דבריהם אלו צריכים עוד לביאור רחב, כי סוף סוף לא היתה אהבת ה' צריכה להגיע לנו בבחינת מצוה, מאחר שאין לנו בה שום מעשה ושעבוד כלל מידינו אלא שבאה מאליה אחר שנשלמים בתרי"ב המצוות. וא"כ די לנו ומספיק לגמרי הציוי של תרי"ב המצוות, ולמה נכתבה מצוה האהבה.

(סח) וכדי להבין זאת, צריכים מקודם להבנה אמיתית במהותה של אהבת ה' עצמה. ויש לדעת, שכל הנטיות והמדות הטבועות באדם לשמש עמקן כלפי חבריו, הנה כל אלו הנטיות והמדות הטבעיות כולן נחוצות לעבודת השי"ת, ומתחילה לא נבראו והוטבעו באדם, אלא רק משום תפקידן הסופי האמור, שהוא תכלית וסוף כל האדם, בסו"ה ולא ידח ממנו נדח, אשר אז צריך להם לכולם, כדי להשתלם עמם בדרכי קבלת השפע, ולהשלים חפץ ה'. וז"ש כל הנקרא בשמי ולכבודי בראתיו וגו' (ישעיה מ"ג ז'), וכן כל פעל ה' למענהו וגו' (משלי ט"ז ד'), אלא שבינתיים הוכן לו לאדם עולם מלא, כדי שכל אלו הנטיות והמדות הטבעיות שבו, יתפתחו וישתלמו ע"י שיתעסק בהן עם הבריות, באופן, שיהיו ראויים לתכליתם וז"ש חו"ל, חייב אדם לומר בשבילי נברא העולם, משום שכל בריות העולם נחוצים ליחיד, שהמה המפתחים ומכשירים את נטיותיו ומדותיו, של כל אדם יחיד, עד שיוכשרו ויעשו לכלי שרת לעבודתו ית'.

(סט) וכיון שכן, הרי יש לנו להבין את מהותה של אהבת ה', מתוך מדות האהבה, שהאדם נוהג בהן כלפי חברו, אשר בהכרח גם אהבת ה' מושפעת במדות אלו, כי מתחילה לא הוטבעו באדם אלא לשמו ית', כמבואר לעיל. וכשנתבונן במדות האהבה שבין איש לרעהו, נמצא בהן ד' מדות של אהבה, זו למעלה מזו, כלומר, שנים שהן ארבע.

(ע) הא' היא אהבה התלויה בדבר, שפירושה, אשר מרוב טובה ותענוג ותועלת שקיבל מחברו, דבקה בו נפשו בו באהבה נפלאה. ובוה ב' מדות: מידה א', שבטרם שהכירו ונתאהבו זה בזה, גרמו רעות אחד לחברו, אלא שאינם רוצים לזכור אותן, משום שעל כל פשעים תכסה אהבה, ומידה ב' היא, שמעודם עשו טובות ותועלת זה לזה, ושום זכר של נזק ורעה כלשהם איננו ביניהם מעולם.

(עב) הב' היא, אהבה שאינה תלויה בדבר, שפירושה, שהכיר מעלת חברו, שהיא מצוינת ועולה בהפלגה גדולה על כל המשוער והמדומה, שמתוך כך דבקה נפשו בו באהבה רבה לאין קץ. וגם כאן, יש ב' מידות: מידה א' היא, בטרם שמכיר כל הליכותיו ועסקיו של חברו עם אחרים שאז נבחנת אהבה זו, לאהבה בלתי מוחלטת, משום שנמצא לחברו אילו עסקים עם אחרים, שבשטחיות נדמה כמי שגורם להם רעות ונזק מתוך התרשלות, באופן, שאם היה האוהב רואה אותם היתה נפגמת כל מעלתו של חברו, והיתה האהבה מתקלקלת ביניהם. אלא שעדיין לא ראה עסקיו אלה, ולכן, עדיין אהבתם שלימה וגדולה בהפלאה יתירה.

(עג) מידה ב' באהבה שאינה תלויה בדבר, היא המידה הד' של האהבה בכללה, היא באה ג"כ מהכרת מעלה שבחברו כנ"ל, אלא נוסף על זאת עתה מכיר הוא כל עסקיו והליכותיו עם כל אדם, אף אחד מהם לא יחסר, ובדק ומצא שלא לבד שאין בהם שמץ דופי, אלא, טובתו מרובה עליהם לאין קץ, ועולה על כל המשוער והמדומה, ועתה היא "אהבה נצחית ומוחלטת".

ויקבל עולמו בחייו. ועוד יש להבין בכלל, למה לו לאדם לראות העוה"ב שלו בחייו, המצער הוא אשר אחריתו לחיי העוה"ב. ועוד, למה העמידו ברכה זו בראשונה.

עז) והנה קודם כל צריכים להבין, ראייה זו של העוה"ב שלו בחייו, איך היא. כי ודאי, שבעינים הגשמיות אין רואים שום דבר רוחני, גם אין מדרכו של השי"ת לשנות סדרי בראשית, כי כל סדרי בראשית מתחילתם, לא סדרם השי"ת בסדרים הללו, אלא משום, שהמה המוצלחים ביותר לתכלית הנרצית מהם, דהיינו, שיזכה האדם על ידיהם להתדבק בו ית' כנ"ל, כמ"ש, כל פעל ה' למענהו. וא"כ, יש להבין, איך יצויר לאדם, ראיית עולמו בחייו.

עח) ואומר לך שראיה זו מגיעה לו לאדם על ידי "פקיחת עינים" בתורה הקדושה, עד"ה "גל עיני" ואביסה נפלאות מתורתך. ועל דבר זה משביעים לה לנשמה, בטרם ביאתה לגוף (נדה דף ל' ע"ב), אשר אפילו כל העולם יאמרו לך שצדיק אתה, תהיה "בעיניך" כרשע. דהיינו בעיניך דוקא, פי' כל עוד שלא זכית לפקחת "עינים" בתורה, תחזיק את עצמך כרשע, ובל תשטה את עצמך מכח הפרסום שיש לך בכל העולם לצדיק, ובזה תבין ג"כ, למה העמידו הברכה של עולמך תראה בחיך בראש הברכות, כי לפני זה, אינו זוכה אפילו לבחינת "צדיק שאינו גמור".

עט) אמנם יש להבין, אם באמת יודע בעצמו, שכבר קיים כל התורה כולה, וכן כל העולם כולו הסכימו לו בזה, למה כל זה לא יספיק לו כלל, אלא שמושבע ועומד להחזיק את עצמו לרשע. ומשום, שחסרה לו המדרגה הנפלאה הזאת של פקחת העינים בתורה, לראות עולמו בחייו, אתה מדמה אותו לרשע, דבר זה מתמיה ביותר.

פ) אמנם כבר נתבאר ד' הדרכים של השגתם של בני האדם את השגחתו ית' עליהם, שהן: שתיים מבחינת הסתר הפנים, ושתיים מבחינת גילוי הפנים. ונתבאר הטעם של "הסתרת הפנים" מהבריות, שהיא בכונה

עד) והנה כל אלו ד' המידות של האהבה, הנהגות בין איש לרעהו, המה נהגות ג"כ בין האדם למקום. ולא עוד, אלא שהמה נעשו כאן באהבת ה', בבחינת מדרגות, על דרך סיבה ומסובב, ואי אפשר לזכות בשום אחת מהן, בטרם שיזכה למידה הא' של האהבה התלויה בדבר, ואחר שזכה בה על שלימותה, המידה הא' הזאת מסבבת לו לזכות במידה הב', ואחר שזכה בה במידה הב' והגיע לסופה, הרי היא מסבבת לו לזכות במידה הג', וכן המידה הג' למידה הד', לאהבה הנצחית.

עו) ולפי"ז מתעוררת השאלה, איך יצויר לו לאדם לזכות למדרגה ראשונה של אהבת ה', שהיא מידה א' של האהבה התלויה בדבר, שפירושה, אהבה הבאה מחמת רוב טובה שהשיג מהנאהב, בעת שקיימא לן, שכר מצוה בהאי עלמא ליכא. ומכ"ש לפי המתבאר, שכל אדם מוכרח לעבור, דרך ב' הבחינות הראשונות של ההשגחה בדרך הסתר פנים, שפירושה, שהפנים שלו ית', דהיינו, מידת טובו ית', שמדרך הטוב להיטיב, הן נסתרות באותו זמן, כנ"ל (אות מ"ז ד"ה ומתחילה) עש"ה, ולפיכך, מקבלים אז צער ויסורים ע"ש. אמנם נתבאר, שכל העסק בתורה ובעבודה דרך בחירה, נוהגים בעיקר בזמן שהוא של הסתר פנים, ע"ש. ואם כן איך יצויר, שיזכה למידה ב' של האהבה התלויה בדבר, שפירושה, שמעודו עד היום הזה עשה לו הנאהב רק טובות מרובות ונפלאות, ולא גרם לו שום שמץ של רע כל שהוא, ואצ"ל, שיזכה למדרגה ג' או ד'.

עו) אמנם כן צללנו לתוך מים אדירים ולכל הפחות יש לנו להעלות מכאן מרגלית יקרה. ונבאר ע"כ מאמר חז"ל (ברכות י"ז), כי הו"ו מפטרי רבנן מבי רבי אמי, ואמרי לה מבי רבי חנינא, אמרי ליה הכי עולמך תראה בחיך, ואחריתך לחיי העולם הבא וכו', ופעמך ירצו לשמוע דברי עתיק יומין, עכ"ל. ויש כאן להבין, למה לא אמרו עולמך תקבל בחיך, אלא, רק "תראה", ואם באו לברך, היה להם לברך בשלימות, דהיינו, ששיג

מצוה שבתורה הקדושה, שכבר קיים אותה מתוך היגיעה מבחירתו, זוכה ורואה בה את שכר המצוה המיועד לו לעוה"ב. וכן ההפסד הגדול שבעבירה.

פד) ואע"פ, שעדיין לא הגיע השכר לידו, כי שכר מצוה בהאי עלמא ליכא, עכ"ז מספיקה לו ההשגה הברורה הזאת מכאן ואילך, להרגיש התענוג הגדול בעת עשיית כל מצוה, כי כל העומד לגבות כגבוי דמי. למשל, כסותר שעשה עסק והרויח בו סכום גדול, אע"פ שעתידי הרויח להגיע לידו לאחר זמן רב, מ"מ אם הוא בטוח בלי שום צל של ספק קל, שהרויח יגיע לידו בזמן, הרי אצלו השמחה שוה, כמו שהגיע לידו תיכף. פה) ומובן מאליו, שהשגחה גלויה כזאת מעידה עליו שמכאן ואילך יתדבק בתורה ומצות בכל לב ונפש ומאד, וכן שיפירוש ויברח מהעבירות כמו שבורח מפני אש, ואע"פ שאינו עוד צדיק גמור כנ"ל, משום שלא זכה עדיין לתשובה מאתה, מ"מ, הדביקות הגדולה שלו בתורה ומע"ט עוזרת לו לאט לאט, לזכות ג"כ, בתשובה מאתה, דהיינו המדרגה הב' של "גילוי פנים", ואז יכול לקיים כל תרי"ג המצוות בשלימות, ונעשה צדיק גמור.

פו) ועתה מובן לנו היטב, מה שהקשינו בענין השבועה, שמשביעין את הנשמה טרם ביאתה לעוה"ז, אשר אפילו כל העולם אומרים לך צדיק, אתה תהיה בעיניך כרשע, שהקשינו, מאחר שהעולם כולו מסכימים עמו שהוא צדיק, למה מחויב להחזיק עצמו כרשע, וכל העולם כולו לא יהיה נאמן לו. ויש עוד להוסיף להקשות, על הלשון "ואפילו כל העולם כולו אומרים וכו'", מה ענין העדות של העולם כולו לכאן, והלא האדם יודע בעצמו יותר מכל העולם כולו, והיה לו להשביעו שאפילו אתה יודע בעצמך שצדיק אתה, וכו'.

וביותר קשה, הלא גמרא מפורשת היא (ברכות ס"א), אמר רבא, לידע איניש בנפשיה, אם צדיק גמור הוא אם לאו, עכ"ל. הרי, שיש חיוב ומציאות להיות באמת צדיק

גדולה, כדי ליתן מקום לבני אדם להתיגע, ולעסוק בעבודתו ית' בתורה ומצוות מבחינת "בחירה", כי אז עולה נחת הרוח לפני המקום מעבודתם בתורתו ומצוותיו, ביותר מהנ"ר שלו מהמלאכים של מעלה, "שאין להם בחירה", אלא שמוכרחים בשליחותם, כנודע. גם יש עוד טעמים מובהקים ביותר, שאין כאן המקום להאריך בהם.

פא) ועם כל השבח האמור על בחינת הסתר פנים, איננה נחשבת לשלימות, אלא לבחינת "מעבר" בלבד. כי היא המקום, שמשם זוכים לכל השלימות המקווה, דהיינו, שכל שכר מצוה המוכן לאדם, אינו זוכה בה, אלא מתוך יגיעתו בתורה ומע"ט בזמן של הסתר הפנים, כלומר, מזמן שעוסק מכח "בחירה", כי אז יש לו צער מתוך התחזקותו באמונתו ית' בקיום רצונו, וכל השכר של האדם אינו נמדד, אלא לפי הצער שסובל מקיום התורה והמצוה, כדברי בן הא הא, לפום צערא אגרא.

פב) ולפיכך, מוכרח כל אדם לעבור ה"מעבר" הזה, של הזמן מהסתר הפנים, וכשמשלים זה, אז זוכה להשגת ההשגחה הגלויה, דהיינו, לגילוי הפנים כנ"ל. ובטרם שזכה לגילוי הפנים, ואע"פ שרואה את האחוריים, אי אפשר לו שלא יבא פעם לידי עבירה, כנ"ל (ד"ה וצריכים עשה), ולא בלבד שאין בידו לקיים כל תרי"ג המצוות, משום, שאין האהבה באה בדרך הכפיה והאונס, אלא אפילו בתרי"ב מצוות ג"כ אינו שלם, כי אפילו, היראה שלו אינה קבועה כהלכתה, כנ"ל. וז"ס, אשר "תורה" היא בגי' תרי"א (שכל גימטריא ה"ס אחוריים) שאפילו תרי"ב אינו יכול לקיים כהלכתו, וז"ס לא לנצח ירי"ב וכו', אלא סופו לזכות לגילוי הפנים, כאמור.

פג) והנה, מדרגה ראשונה של גילוי הפנים, שהיא השגת השגחת שכר ועונש בבירור המוחלט, אין זו באה לו לאדם, אלא על ידי ישועתו ית', שזוכה בפקחת עינים בתורה הקדושה, בהשגה נפלאה, ונעשה כמעין המתגבר כר"מ (אבות פ"ו) ובכל

עש"ה. ועתה מובן היטב, שהרי, אינו צריך לקבל ממש, את שכר המצוה בחייו, כי ע"כ דייקו, עולמך "תראה" בחיך, ואחריתך לחיי העוה"ב, דהיינו, להורות ששכר מצוה בהאי עלמא ליכא, אלא, בעוה"ב. אמנם, לראות ולידע ולהרגיש שכר המצוה העתיד לבא בעוה"ב, הוא מוכרח באמת לדעת זה בבירור גמור, בעוד בחיים חיתו, דהיינו, על ידי השגתו הנפלאה בתורה כנ"ל, כי אז זוכה עכ"פ, לבחינת האהבה התלויה בדבר, שהיא מדרגה ראשונה של היציאה מהסתר פנים, וביאתו לגילוי פנים, המוכרחת לו לאדם לקיום תורה ומצוות כהלכתן, באופן שיעיד עליו יודע תעלומות שלא ישוב לכסלו עוד, כנ"ל (ד"ה ומהמתבאר) עש"ה.

צ) ומעתה, מתוך שמתאמץ בשמירת התורה והמצוות מבחי' אהבה התלויה בדבר, הבאה לו מידיעת השכר העתיד לו בעוה"ב, מבחינת כל העומד לגבות כגבוי דמי, כנ"ל (ד"ה ואע"פ), אז הולך וזוכה למדרגה הב' של גילוי הפנים, שהיא בחינת השגחתו יתברך על העולם מתוך נצחיותו ואמיתיותו, דהיינו, שהוא טוב ומיטיב לרעים ולטובים, וזוכה לאהבה שאינה תלויה בדבר, שאז הודונות נעשים לו כזכויות, ומשם ואילך, נקרא צדיק גמור, כי יכול לקיים התורה והמצוות באהבה ויראה, ונקרא גמור, כי יש לו כל תרי"ג המצוות בשלימות.

צא) ומיירש ג"כ מה שהקשינו לעיל, בזוכה בבחינה ג' של ההשגחה, דהיינו, השגחת שכר ועונש, שכבר יודע תעלומות מעיד עליו שלא ישוב לכסלו עוד, ועכ"ז נקרא עדיין רק צדיק שאינו גמור, ע"ש. ועתה מובן היטב, כי סוף סוף עדיין חסרה לו "מצוה אחת", דהיינו מצות האהבה, כמבואר, והוא אינו גמור ודאי, שהרי צריך לגמור בהכרח מספר תרי"ג המצוות, שהן בהכרח הפסיעה הראשונה על מפתן השלימות.

צב) ובכל האמור, יתבאר לנו היטב הקושיות המפורשות, שהקשו, איך חייבה אותנו התורה במצות האהבה, בשעה שהמצוה הזאת איננה כלל בידנו לעסוק ולנגוע בה

גמור, ולא עוד, אלא מחוייב לחקור ולידע בעצמו את האמת הזו, ואם כן, איך משביעים את הנשמה, שתמיד תהיה בעיניה כרשע, ושלא תדע לעולם את האמת בעצמה, אחר שחז"ל חייבו את ההיפך, כמבואר.

פז) אמנם, הדברים מדויקים מאד, כי האדם עצמו, כל עוד שלא זכה לפקחת עינים בתורה בהשגה נפלאה, עד שיספיק לו להשגה ברורה בהשגת שכר ועונש, הנה ודאי, שלא יוכל לרמות את עצמו בשום אופן, להחזיק את עצמו כצדיק, כי מרגיש בהכרח, שחסרים לו ב' המצוות הכוללות ביותר שבתורה, שהן "אהבה ויראה". שאפילו, לזכות ליראה בשלימות, דהיינו, באופן שיעיד עליו יודע תעלומות שלא ישוב לכסלו עוד, מחמת רוב יראתו, מהעונש וההפסד של העבירה, כנ"ל, הנה, זה לא יצויר לאדם כלל, בטרם שיזכה להשגה שלימה וברורה ומוחלטת, בהשגחת שכר ועונש, דהיינו, הזכיה של מדרגה א' של גילוי פנים, המגיעה לו לאדם ע"י פקחת עינים בתורה, כנ"ל. ואין צריך לומר לאהבה, שענינה לגמרי מחוץ לגדר יכלתו, להיותה תלויה באבנתא דליבא, ושום יגיעה וכפיה אינה מועילה לו כאן.

פח) ולפיכך, לשון השבעה היא "ואפילו כל העולם אומרים לך שצדיק אתה וכו'". כי ב' המצוות האלו "אהבה ויראה" הן מסורות רק לאדם עצמו, ואין אחד מבני העולם וולתו, יכול להבחין בהן ולדעת אותן. ולפיכך, כיון שרואים אותו שלם בתרי"א מצוות, מיד אומרים, שמן הסתם יש לו המצוות של אהבה ויראה ג"כ. ומתוך שטבע האדם מחייב להאמין לעולם, הריהו עלול מאד ליפול לטעות מרה, לפיכך, משביעים את הנשמה על זה, עוד טרם ביאתה לעוה"ז, והלואי שיועיל לנו. אמנם, האדם כשהוא לעצמו מחוייב ודאי לחקור ולידע בנפשו אם צדיק גמור הוא, כנ"ל.

פט) גם מובן היטב מה שהקשינו לעיל בדבר זכית האהבה. הקשינו, איך אפשר לזכות אפילו למדרגה ראשונה של אהבה, בה בשעה שקיימא לן שכר מצוה בהאי עלמא ליכא,

תיכף מוצא אותו, כי כן מורה הלשון "ומשחרי", והיה אפשר לחשוב, שאין צריך לזה יגיעה כל כך, ואפילו איש פחות, שאינו מוכן ליתן על זה שום יגיעה, גם הוא ימצא אותו ית'. לזה הזהירונו חז"ל, שאל תאמין לפירוש כזה, אלא, היגיעה היא הכרחית כאן, ולא יגעתי ומצאתי אל תאמן.

צה) ובזה תבין, למה נקראת התורה בשם חיים, כמ"ש, ראה נתתי לפניך את החיים ואת הטוב וגו' (דברים ל' ט"ז), וכן ובחרת בחיים וגו', וכן כי חיים הם למצאיהם (משלי ד' כ"ב), כי דבר זה נמשך לה מהכתוב, כי באור פני מלך חיים (משלי ט"ז). בהיות שהשי"ת הוא מקור כל החיים וכל הטוב, וע"כ, החיים נמשכים לאותם הענפים הדבקים במקורם, שזה אמור באותם שהתייגעו ומצאו אור פניו ית' בתורה, דהיינו שזכו לפקחת עינים בתורה בהשגה הנפלאה, עד שזכו לגילוי הפנים, שפירשו, השגת ההשגחה האמיתית הראויה לשמו ית' "הטוב", ושדרך הטוב להיטיב, כנ"ל (ד"ה והנה) עש"ה.

צו) והזכאים הללו, כבר אינם יכולים לפרוש את עצמם מקיום המצוה כהלכתה, כמו אדם שאינו יכול לפרוש את עצמו מתענוג נפלא שהגיע לידו, וכן בורחים מפני העבירה כבורח מפני הדליקה (כנ"ל ד"ה והנה) עש"ה. ועליהם נאמר ואתם הדבקים בה' אלקיכם חיים כלכם היום, להיות אהבתו ית' מגיעה ומושפעת אליהם באהבה טבעית, בצנורות הטבעיים המוכנים לו לאדם מטבע הבריאה, כי עתה נמצא הענף דבוק בשרשו כראוי, והחיים מושפעים לו בשפע רב ממקורו בלי הפסק, ועל שם זה נקראת התורה בשם חיים. צו) ולפיכך הזהירונו חז"ל במקומות הרבה, על תנאי המחוייב בעסק התורה, שיהי "לשמה" דוקא, דהיינו, באופן שיזכה על ידיה לחיים, כי תורת חיים היא, ולדבר זה היא ניתנה לנו, כמ"ש, ובחרת בחיים. ולפיכך, מוכרח כל אדם, בשעת העסק בתורה, להתייגע בה וליתן דעתו ולבו, למצוא בה את אור "פני" מלך חיים, דהיינו, השגת ההשגחה הגלויה, שנקראת אור הפנים (כנ"ל

אפילו במגע כל שהוא. עש"ה. ועתה, תבין ותראה, שעל הדבר הזה, הזהירונו חז"ל, יגעתי ולא מצאתי אל תאמן, וכן, לעולם יעסוק אדם בתורה ומצוות שלא לשמה, כי מתוך שלא לשמה בא לשמה (פסחים נ'). וכן שעל דבר זה מעיד הכתוב, ומשחרי ימצאונני (משלי ח').

צג) וזהו לשון חז"ל (מגילה דף ו' ע"ב), אמר ר' יצחק, אם יאמר לך אדם יגעתי ולא מצאתי, אל תאמן, לא יגעתי ומצאתי, אל תאמן, יגעתי ומצאתי, תאמן. הני מילי בדברי תורה, אבל, במשא ומתן סיעתה דשמיא הוא.

והנה, הקשינו (לעיל ד"ה ונבין) על מ"ש יגעתי ומצאתי תאמן, שהלשון לכאורה סותרת את עצמה, כי יגיעה נופלת על קנין, ומציאה נופלת על דבר שמגיע לו בלי טורח כלל ובהסתה הדעת, והיה לו לומר, יגעתי וקניתי, ע"ש. אמנם תדע, שלשון מציאה זו שמזכירים כאן, הכונה היא על לשון הכתוב "ומשחרי ימצאונני", וסובב על מציאות פניו של השי"ת, ע"ד שאיתא בזהר שאינם מוצאים אותו ית', אלא רק בתורה, כלומר, שעל ידי יגיעה בתורה, זוכים למצוא גילוי הפנים של השי"ת, ולפיכך דייקו חז"ל בדבריהם, ואמרו יגעתי ומצאתי תאמן: כי ה"יגיעה" היא בתורה, וה"מציאה" היא בגילוי הפנים של השגחתו ית' (כנ"ל ד"ה ומתחילה). ובכונה לא אמרו, יגעתי וזכיתי תאמן או יגעתי וקניתי, כי אז היה מקום לטעות בדברים, שהזכיה או הקנין סובבים על קנין התורה בלבד, ולפיכך דייקו בלשון "מצאתי" להורות, שהכונה היא על דבר נוסף על קנין התורה, דהיינו, מציאות גילוי פניו של השגחתו יתברך, כמבואר.

צד) ובזה מתיישב ג"כ מ"ש, לא יגעתי ומצאתי אל תאמן, כי לכאורה תמוה מי פתי יעלה על דעתו, שאפשר לזכות בתורה בלי שיהיה צריך להתייגע עליה. אלא, מתוך שהדברים סובבים על הכתוב ומשחרי ימצאונני (משלי ח' י"ז) שהמשמעות היא כל מי שהוא, כקטן כגדול, המבקש אותו ית',

הזוהר, שאל יעלה על הדעת, שהשי"ת רוצה להשאיר ח"ו, בבחינת השגחה של הסתר פנים מבריותיו, אלא בדומה לאדם שמסתיר את עצמו בכונה, כדי שחברו יחפש אחריו וימצאהו, כן השי"ת, בשעה שנוהג עם בריותיו בהסתר פנים, זה רק משום שרוצה, שהבריות יבקשו את גילוי פניו, וימצאו אותו. כלומר, משום שאין שום דרך ומבוא לבריות, שיוכלו לזכות באור פני מלך חיים, אם לא היה נוהג עמהם מתחילה בהסתר פנים, באופן, שכל ההסתר הוא רק הכנה בעלמא אל גילוי הפנים, כמבואר לעיל (ד"ה והנה).

קא) וז"ש, שהקב"ה מסתיר את עצמו בתורה. כי ענין היסורים והצער, שהאדם משיג בשעת הסתר הפנים, אינו דומה, באדם שיש בידו עבירות ומיעט בתורה ומצוות, לאדם שהרבה בתורה ומעשים טובים, כי הראשון מוכשר ביותר לדון את קונו לכף זכות, דהיינו, לחשוב שהיסורים הגיעו לו, מחמת העבירות ומיעוט התורה שבידו. משא"כ השני, קשה לו ביותר לדון את קונו לכף זכות, שהרי לפי דעתו, אינו ראוי לעונשים קשים כל כך, ולא עוד, אלא שרואה שחבריו הגרועים ממנו, אינם סובלים כל כך, עד"ה רשעים ושלוי עולם השגו חיל, וכן לשוא וכיתי לבבי. ומכאן תראה, אשר כל עוד שהאדם אינו זוכה להשגחה של גילוי פנים, נמצא, שהתורה והמצוות שהרבה, מכבידים לו הסתר הפנים במידה מרובה. וז"ש, אשר הקב"ה מסתיר עצמו בתורה, ודו"ק כאן. ובאמת, כל הכובד הזה שהוא מרגיש ביותר על ידי התורה, אינו אלא, כבחינת כרוזים, אשר התורה הקדושה בעצמה, קוראת אליו עי"ז, ומעוררתו להודו ביותר, ולמהר ליתן את סכום היגיעה הנדרש ממנו, בכדי לזכותו תיכף לגילוי הפנים, כחפץ ה', והבן מאד.

קב) וז"ש שכל הלומד שלא לשמה, תורתו נעשית לו סם המות, כי מלבד שאינו יוצא מבחינת הסתר פנים לגילוי פנים, שהרי לא כיוון דעתו להתייגע ולזכות לו, הנה עוד התורה שמרבה, מוסיפה לו הסתר פנים

ד"ה ומתחילה. וכל אדם מוכשר לזה, כמ"ש "ומשחרי" ימצאוני, וכמ"ש יגעתי ולא מצאתי אל תאמן, וכלום חסר לו לאדם בדבר זה, רק היגיעה בלבדה, וז"ש, כל העוסק בתורה "לשמה" תורתו נעשית לו סם חיים (תענית ז' ע"א), דהיינו, רק שיתן דעתו ולבו לזכות לחיים, שזהו פירושו של לשמה, כמבואר.

צח) עתה תראה, שמה שהקשו המפרשים על מצות האהבה, לומר, שהמצוה הזאת איננה בידינו, משום שאין האהבה באה בדרך כפיה ושעבוד, שאין זו קושיא כלל, כי הוא לגמרי בידינו, שהרי, אפשר לכל אדם להתייגע בתורה, עד שימצא השגת השגחתו ית' הגלויה, כמ"ש ז"ל, יגעתי ומצאתי תאמן, וכשזוכה להשגחה הגלויה, כבר האהבה נמשכת לו מאליה בצנורות הטבעיים, כמ"ש לעיל. ומי שאינו מאמין, שאפשר לו לזכות לזה על ידי יגיעתו, יהיה זה מטעם שיהיה, נמצא בהכרח שאינו מאמין ח"ו, בדברי חז"ל, אלא מדמה לעצמו, שהיגיעה אינה מספקת לכל אדם, שהיא בניגוד למ"ש יגעתי ולא מצאתי אל תאמן. וכמו כן בניגוד לדברי הכתוב, שאומר ומשחרי ימצאוני, דהיינו "ומשחרי" דייקא, יהיה מי שיהיה, כקטן כגדול. אמנם, ליגיעה הוא צריך ודאי.

צט) ומהמתבאר תבין ג"כ, מ"ש חז"ל, כל העוסק בתורה שלא לשמה תורתו נעשית לו סם המות (תענית ז' ע"א). גם על מ"ש על הכתוב, אכן אתה אל מסתתר, שהקב"ה מסתיר את עצמו בתורה, שהקשינו (לעיל ד"ה והנה), שהדעת נותנת שהשי"ת מוסתר דוקא במלי דעלמא ובהבלי העוה"ז, שהמה מחוץ לתורה, ולא בתורה עצמה, שרק שם מקום הגילוי בלבד. ועוד הקשינו, הסתר זה, שהקב"ה מסתיר עצמו כדי שיחפשוהו וימצאו אותו כמ"ש בזוהר, כל זה למה לי.

ק) ומהמתבאר תבין היטב, שהסתר זה שהקב"ה מסתיר את עצמו כדי שיבקשוהו, פירושו, דבר הסתר הפנים, שנוהג עם בריותיו, בכ' הבחינות: הסתר אחד, והסתר בתוך הסתר (כנ"ל ד"ה אמנם). ומשמיענו

נחשבים ודאי לפגם גדול, אפילו מבחינת אהבה שבין הבריות (כנ"ל ד"ה הא') ואין צ"ל כלפי אמיתיות השגחתו ית', להיותו טוב ומיטיב לרעים ולטובים. ולפיכך יש להבין, איך אפשר לו לאדם לזכות לאהבתו ית' בבחינה כזו, אשר ירגיש וידע, שהשי"ת עשה לו טובות נפלאות תמיד, מעת הולדו ואילך, ולא עשה לו שום גרם של רע כל שהוא, מעודו ולתמיד, שהיא בחינה ב' של אהבה (כנ"ל ד"ה הא').

קו) וכדי להבין זאת, לדברי חז"ל אנו צריכים, שאמרו, שהעושה תשובה מאהבה נעשו לו הודונות כזכויות. פירוש, שהשי"ת, לא בלבד, שמוחל לו הודונות, אלא כל זדון ועבירה שעשה, מהפך השי"ת למצוה.

קז) ולפיכך, אחר שזכה האדם להארת פנים במידה כזו, שכל עבירה שעשה, אפילו אותן שעבר במזיד, היא נהפכת ונעשית לו למצוה, הנה נמצא מחמת זה, ששש ושמה, על כל רגשי היסורים והמכאובים המרים, והטרדות המרובות, שעברו עליו מעודו, מעת היותו נתון בב' הבחינות של הסתר הפנים הנ"ל, כי המה, הם שגרמו והביאו לו את כל הודונות הללו, שנהפכו לו עתה למצוות, מסיבת הארת פניו ית' המפליא פלאות כנ"ל, וכל צער וטרדה, שהעבירו אותו על דעתו, ונכשל בשגגות, כבהסתר הא', או שנכשל בזדונות, כבהסתר הכפול (כנ"ל ד"ה והסתר), נהפך ונעשה לו עתה, לבחינת גרם והכנה רגילה, לקיום מצוה, ולקבל עליה שכר גדול ונפלא לנצח. ונהפך לו ע"כ, כל צער לשמחה גדולה, וכל רעה לטובה נפלאה.

קח) וזה דומה, למעשה שמספר העולם, על יהודי נאמן בית אצל אדון אחד, שהיה האדון אוהבו כנפשו, וקרה פעם, שהאדון נסע לדרכו, והניח עסקיו ביד ממלא מקומו, והאיש הזה היה שונא ישראל, מה עשה, נטל ליהודי והלקה אותו חמש מכות, בפרהסיא לעיני כולם, כדי להשפילו היטב. וכאשר חזר האדון, הלך אליו היהודי, וסיפר לו כל שקרה לו. ויחר אפו מאד, ויקרא לממלא המקום, ויצוהו ליתן ליהודי תיכף על יד,

במידה מרובה, עד שנופל ח"ו להסתר תוך הסתר. שהוא בחי' מות, להיות מנותק לגמרי משורשו, ונמצא שתורתו נעשית לו סם המות.

קט) ובזה מתבארים ב' השמות הנוהגים בתורה, שהם: נגלה, ונסתר, שיש להבין ענין תורת הנסתר למה לי, ולמה אין כל התורה מגולה. אמנם יש כאן כונה עמוקה, כי תורת "הנסתר" מרמזת, אשר השי"ת "מסתתר בתורה", כמבואר לעיל, ועל שם זה נקראת תורת הנסתר. ו"נגלה" נקראת, משום, שהשי"ת מתגלה על ידי התורה, כנ"ל. ולפיכך, אמרו המקובלים, וכן איתא בסידור הגר"א, אשר סדר השגת התורה, מתחילה בסוד ומסיימת בפשט, דהיינו כאמור, שע"י היגיעה הרצויה שהאדם מתייגע מתחילתו בתורת הנסתר, וזכה על ידיה לתורת הנגלה שהיא הפשט, כמבואר לעיל היטב, הרי שמתחיל בנסתר שנקרא סוד, וכשזוכה מסיים בפשט.

קד) ונתבאר היטב מה שהקשינו לעיל (ד"ה ולפי"ז), איך אפשר לזכות למדרגה ראשונה של אהבה, שהיא בחינת אהבה התלויה בדבר, כי נודענו, שאע"פ ששכר מצוה בהאי אלמא ליכא, מ"מ השגת שכר המצוה, ישנה גם בהאי עלמא, הבאה לו לאדם על ידי פקחת עינים בתורה וכו', וכנ"ל, אשר ההשגה הברורה הזאת, דומה לו לגמרי, כמו שמקבל שכר המצוה תיכף על המקום, כנ"ל (ד"ה ואע"פ) עשה, שמשום זה, מרגיש הטבתו הנפלאה הכלולה במחשבת הבריאה, שהיא כדי להנות לנבראיו כידו המלאה הטובה והרחבה ית', שמתוך רוב הטובה שמשגי, מתגלה בינו לבין המקום ית' אהבה נפלאה, המושפעת אליו בלי הפסק, באותם הדרכים והצנורות שבהם מתגלה האהבה הטבעית וכו', כנ"ל.

קה) אמנם כל זה מגיע לו מעת השגתו ואילך, אבל כל בחינת היסורים, מחמת השגחת הסתר הפנים שסבל בטרם שזכה לגילוי פנים האמור, אע"פ שאינו רוצה לזכור אותם, כי על כל פשעים תכסה אהבה, אמנם

מדבר כלל, והעיקר חסר מהספר. ורש"י ו"ל פירש דבריו, שסובבים על דברי תנא קמא, שאומר, לעולם יראה אדם את עצמו כאלו חציו חייב וחציו זכאי, ור"א מוסיף, שיראה כן גם את העולם כולו, כאלו הם חציים חייבים וחציים זכאים עש"ה, אמנם העיקר חסר מהספר. ועוד, למה שינה לשונו, ולמה אינו מדבר כמו הלשון של ת"ק, אם המשמעות היא אחת.

קיב) וביותר קשה על הדבר גופו, שהאדם יראה את עצמו כאלו הוא רק מחצה חייב, שזה פלא, אם האדם יודע את עונותיו המרובים, ישקר בעצמו לומר, שהוא מחצה על מחצה, והתורה אמרה מדבר שקר תרחק. ועוד, הרי קרא קדריש, וחוטא אחד יאביד טובה הרבה, דהיינו, משום עבירה אחת מכריע את עצמו ואת העולם כולו לכף חובה, הרי, שהמדובר הוא ממצאות אמיתית, ולא באיזה דמיון כוזב, שהאדם צריך לדמות את עצמו ולעולם.

קיג) וכן תמוה, היתכן שאין בכל דור ודור אנשים הרבה, שעושים מצוה אחת, ואיך העולם מוכרע לכף זכות. כלומר, שאין המצב משתנה כלל, אלא, עולם כמנהגו נוהג. אלא, שצריכים כאן לעמקות יתירה, כי הדברים ע"פ שטחיותם אין להם שום הכנה.

אמנם הברייתא אינה מדברת כלל, על אדם שיודע בעצמו שעונותיו מרובים, ללמד אותו לשון שקר שהוא מחצה על מחצה, וכן לפתותו, שאינה חסרה לו אלא מצוה אחת, שאין זה מדרך חכמים כלל. אלא, הברייתא מדברת, על אדם שמרגיש ומדמה עצמו שצדיק גמור הוא לגמרי, ומוצא את עצמו בתכלית השלימות, שהוא, משום שכבר זכה למדרגה ראשונה של אהבה, על ידי פקיעת עינים בתורה, כנ"ל, אשר כבר היודע תעלומות מעיד עליו שלא ישוב לכסלו עוד, כנ"ל (ד"ה ומהמתבאר). ואילו מדבר התנא ומברר לו את דרכיו, ומוכיח לו, שעדיין אינו צדיק, אלא שהוא בינוני, שפירשו, מחצה חייב ומחצה זכאי. והוא, משום שעדיין חסרה לו "מצוה אחת", ממספר תרי"ג המצוות

אלף אדומים בעד כל מכה שהלקהו. נטלם היהודי ושב לביתו, מצאה אותו אשתו בוכה, אמרה לו בחרדה רבה, מה קרה לך עם האדון? סיפר לה, אמרה לו, א"כ למה אתה בוכה? אמר לה, אני בוכה משום שלא הלקה לי אלא חמש מכות, והלואי היה נותן לי לכל הפחות עשר מכות, כי עתה היו לי עשרת אלפים אדומים.

קט) והנה הראית לדעת, אשר אחר שזכה האדם למחילת עוונות, בדרך שהודונות נעשו לו כזכויות, הנה אז זוכה ג"כ לבא עם השי"ת, בבחינת אהבה במדרגה הב', אשר הנאהב לא גרם לאוהבו מעורו שום רע, ואפילו צל של רע, אלא הולך ועושה לו טובות מרובות ונפלאות מעורו ולתמיד (כנ"ל ד"ה הא'). באופן, שתשובה מאהבה, והתהפכות הודונות לזכויות, באים כאחד, כדברי חז"ל הנ"ל.

קי) ועד כאן לא ביארנו, אלא בחינת האהבה התלויה בדבר, בב' דרגותיה, אבל עדיין צריך להבין, איך זוכה האדם לבא עם קונו ית', בב' הבחינות של האהבה שאינה תלויה בדבר. ובדבר הזה, צריכים להבין היטב דברי חז"ל, במ"ש (קידושין דף מ' ע"ב), ת"ר, לעולם יראה אדם את עצמו, כאלו חציו חייב וחציו זכאי, עשה מצוה אחת, אשריו שהכריע עצמו לכף זכות, עשה עבירה אחת, אוי לו שהכריע את עצמו לכף חובה, שנאמר וחוטא אחד וגו'. ר' אלעזר בר' שמעון אומר, לפי שהעולם נידון אחר רובו, והיחיד נידון אחר רובו, עשה מצוה אחת, אשריו שהכריע את עצמו ואת כל העולם לכף זכות, עבר עבירה אחת, אוי לו שהכריע את עצמו ואת כל העולם לכף חובה, שנאמר וחוטא אחד וגו'. בשביל חטא יחידי שעשה זה, אבדה ממנו ומכל העולם טובה הרבה.

קיא) ולכאורה הדברים הללו מוקשים, מתחילתם עד סופם, כי אומר שהעושה מצוה אחת, תיכף מכריע לכף זכות, בשביל שנידון אחר רובו. הלא זה אמור, רק באותם שחציים חייב וחציים זכאי, שזוהו אין ר"א בר"ש

לכף זכות", שהרי, כל רגשותיו עם השגות והודונות, נהפכו לו "לזכויות". והיינו הכרעה ל"כף זכות", שכל הכף המלאה חובות, נהפכה ונעשתה לכף מלאה זכויות, והתהפכות זו, מכונה בלשון חכמים "הכרעה".

ק"ו ועוד אומר התנא, ומהיר אותו, שכל עוד שהוא בינוני, ולא זכה ל"מצוה אחת" החסרה לו מהמספר תרי"ג, אל יאמין בעצמו עד יום מותו, ולא יסמוך עצמו, גם על העדות של היודע תעלומות שלא ישוב לכסלו עוד, אלא שהוא עלול עוד לבא לידי עבירה, ולפיכך יחשוב בעצמו, אם עבר עבירה אחת, אוי לו שהכריע את עצמו לכף חובה, כי אז יאבדו תיכף, כל השגות הנפלאה בתורה וכל גילויי הפנים שזכה, וחוזר לבחינת הסתר פנים, ונמצא מכריע את עצמו לכף חובה, כי יאבדו כל הזכויות והטוב אפילו מחצי שנותיו האחרונים. ועל זה מביא לו התנא ראייה מהכתוב, וחוטא אחד יאבד טובה הרבה. ק"ח עתה תבין את ההוספה שר"א בר"ש מוסיף על דברי התנא קמא, גם למה אינו מביא הלשון של חציו חייב וחציו זכאי כמו הת"ק. כי הת"ק מדבר מבחינה ב' ומבחינה ג' של האהבה, על דרך שנתבאר לעיל (ד"ה הא' וד"ה הב'), ור"א בר"ש מדבר אמנם, מבחינה ד' של האהבה כנ"ל (ד"ה מידה), שהיא האהבה הנצחית, דהיינו, גילוי הפנים כמות שהוא באמת, מבחינת הטוב והמיטיב לרעים ולטובים.

ק"ט ונתבאר שם, שאי אפשר לזכות לבחי' ד', אלא רק בשעה שהוא בקי, ומכיר ויודע כל עסקיו של הנאהב, איך הוא מתנהג עם כל אחרים, אף אחד מהם לא יחסר לו. ולכן, גם הזכות הגדולה שהאדם זוכה להכריע את עצמו לכף זכות, עדיין אינה מספיקה לו לזכות לאהבה השלמה, דהיינו לבחינה ד', כי עתה אינו משיג מעלתו ית' מבחינת הטוב ומיטיב לרעים ולטובים, אלא מתוך השגחתו ית' כלפי עצמו, ע"ד הנ"ל (ד"ה ולפיכך), אבל עוד אינו יודע מהשגחתו יתברך באופן הנעלה והנפלא הזה, עם יתר בריות העולם. ונתבאר לעיל, שכל כמה

שבתורה, שהיא מצות האהבה כנ"ל (ד"ה ומישוב) עשה. כי כל עדותו של היודע תעלומות שלא יחטא עוד, הנה הוא רק מחמת הבהירות שבהשגתו, בהפסד הרב של העבירה כנ"ל, שזה נבחן ליראת העונש, ומכונה משום זה, תשובה מיראה, כמו שהארכנו בזה לעיל (ד"ה והנה).

ק"י גם נתבאר לעיל, שמדרגה זאת של תשובה מיראה, עדיין אינה מתקנת את האדם, אלא מעת התשובה ואילך, אמנם כל הצער והיסורים שסבל בטרם שזכה לגילויי הפנים, נשארים כמות שהיו בלי שום תיקון. גם העבירות שעשה, לא נתקנו לו לגמרי, אלא, שנשארים בבחינת שגגות. כמו שהארכנו בזה לעיל (ד"ה ועם זה) עשה.

ק"טו ולפיכך אומר התנא קמא, שאדם כזה שעדיין חסרה לו "מצוה אחת", יראה את עצמו, כאלו הוא חציו חייב וחציו זכאי. כלומר, שידמה לעצמו, שאותה העת שזכה לתשובה, הרי היא נמצאת באמצע שנותיו, שבאופן זה, נמצא "חציו חייב", דהיינו, באותה מחצית שנותיו שעברה עליו בטרם שעשה תשובה, שהוא מאז בודאי חייב, כי התשובה מיראה אינה מתקנת אותם, כנ"ל. ונמצא גם כן, שהוא "חציו זכאי", דהיינו במחצית שנותיו, מעת שזכה לתשובה ואילך, שאז הוא זכאי ודאי, להיותו בטוח שלא יחטא עוד, כנ"ל. הרי שבחצי שנותיו הראשונים הוא חייב, ובחצי שנותיו האחרונים הוא זכאי.

ק"טז ואומר לו התנא, שיחשוב בעצמו, שאם עשה "מצוה אחת", דהיינו, אותה המצוה שחסרה לו ממספר תרי"ג (כנ"ל ד"ה ומישוב), אשריו שהכריע עצמו לכף זכות, כי הזוכה למצות האהבה, דהיינו, על ידי התשובה מאהבה כנ"ל, שזוכה על ידיה שהודונות נהפכו לו לזכויות, שאז גם כל צער ועצב שסבל מעודו, מטרם שזכה לתשובה, נהפכים לו לתענוגות נפלאים לאין קץ, עד שמצטער בעצמו, על מה שלא סבל מהם כפלי כפליים, כמשל הנ"ל מהאדון ואוהבו היהודי (ד"ה ובזה), הנה זהו שנקרא "הכרעה

לכף זכות", כלומר, לא בלבד, שזוכה על ידי התשובה מאהבה שעשה, עד להכריע את עצמו לכף זכות כדברי תנא קמא, אלא עוד נמצא, שזוכה ג"כ להכריע את כל העולם לכף זכות. פירוש, שזוכה לעלות בהשגות נפלאות בתורה הקדושה, עד שמתגלה לו, איך כל בני העולם כולו, סופם לזכות לתשובה מאהבה, אשר אז גם עליהם תגלה ותראה כל אותה ההשגחה הנפלאה כמו שהשיג לעצמו, וגם המה מוכרעים כולם לכף זכות, אשר אז יתמו חסאים מן הארץ, ורשעים עוד אינם וכו'.

ואע"פ, שבני העולם בעצמם, עדיין לא זכו אפילו לתשובה מיראה, מכל מקום, אחר שהיחיד משיג את ההכרעה לכף זכות העתידה לבא להם, בהשגה ברורה ומוחלטת, הרי זה דומה, לבחינת "עולמך תראה בחיך" האמור כלפי העושה תשובה מיראה, שאמרנו, שמתפעל ומתענג מזה, כמו שכבר היה מושג לו תיכף, משום דכל העומד לגבות כגבוי דמי, כנ"ל (ד"ה ואע"פ) עש"ה. וכן כאן, נחשב לו לאותו היחיד המשיג את תשובת כל העולם, ממש כמו שמכבר היו זכו ובאו לתשובה מאהבה, והכריע כל אחד ואחד מהם את כף חובותיו לכף זכות, עד שמספיק לו לגמרי, לידע עסקיו ית' עם כל אחד ואחד מבני העולם. וז"ש ר"א בר"ש, אשריו שהכריע את עצמו ואת כל העולם לכף זכות, שמעתה נמצא יודע, את כל דרכי השגחתו ית' עם כל בריה ובריה, מבחינת גילוי פניו האמיתיים, דהיינו, הטוב ומיטיב לרעים ולטובים, וכיון שיודע זה, הרי, זכה לבחינה ד' של אהבה, שהיא האהבה הנצחית, כמבואר (לעיל ד"ה מידה).

וכן ר"א בר"ש כמו הת"ק, מזהירו גם כן, שאפילו אחר שזכה, גם להכריע את כל העולם לכף זכות, מ"מ אל יאמין בעצמו עד יום מותו, ואם ח"ו יכשל בעבירה אחת, יאבדו כל השגותיו וטובותיו הנפלאות תיכף, כמ"ש, וחוטא אחד יאבד טובה הרבה וכו', כנ"ל בדברי תנא קמא.

והנה נתבאר ההפרש מהת"ק לר"א

שאינו יודע כל עסקיו של הנאהב עם אחרים עד אף אחד מהם לא יחסר, עדיין אין האהבה נצחית, כנ"ל (ד"ה הב') עש"ה. ולפיכך הוא מחוייב להכריע גם כל העולם לכף זכות, ורק אז מתגלה לו האהבה הנצחית.

קכ) וזה שאומר ר"א בר"ש, לפי שהעולם נידון אחר רובו, והיחיד נידון אחר רובו וכו'. ומתוך שמדבר מכל העולם אינו יכול לומר כמו הת"ק, שיראה אותם כאלו הם חציים חייב וחציים זכאי, כי מדרגה זו מגיעה לו לאדם רק בזמן שזוכה לגילוי פנים, ולתשובה מיראה כנ"ל, ואיך יאמר זה על כל העולם כולו, בזמן שהמה לא זכו לתשובה זו. ולפיכך, מוכרח רק לומר, שהעולם נידון אחר רובו, והיחיד נידון אחר רובו.

פירוש, כי אפשר לחשוב, שאין האדם זוכה לבחינת צדיק גמור, אלא, בזמן שאין לו שום עבירה ולא חטא מעודו, אבל הללו שנכשלו בחטאים וזדונות, כבר אינם ראויים לזכות לבחינת צדיקים גמורים. לפיכך מלמדנו ר"א בר"ש, שאינו כך, אלא שהעולם נידון אחר רובו, וכן היחיד. כלומר, שאחר שיצא מבחינת בינוני, דהיינו, לאחר שעשה תשובה מיראה כנ"ל, שאז זוכה תיכף בתרי"ג מצוות ונקרא בינוני, דהיינו, מחצית שנותיו חייב ומחצית שנותיו זכאי, כנ"ל, הנה אחר זה, אם רק מוסיף מצוה אחת, דהיינו מצות אהבה, נבחן שהוא רובו זכאי ומכריע הכל לכף זכות, כלומר, שהכף של העבירות נהפכת גם כן לזכויות, כנ"ל בדברי ת"ק, ע"ש. הרי, שאפילו יש בידו כף מלאה של עוונות וזדונות, נהפכים כולם לזכויות, ודומה ודאי למי שלא חטא מעולם, ונחשב לצדיק גמור. וזש"א שהעולם וכן היחיד נידון אחר רובו, כלומר, שהעבירות שבידו מלפני התשובה, אינן באות בחשבון כלל, כי נהפכו לזכויות. הרי, שאפילו רשעים גמורים, אחר שזכו לתשובה מאהבה, נחשבים לצדיקים גמורים. קכא) ולפיכך, אומר, שאם היחיד עשה "מצוה אחת", כלומר, אחר התשובה מיראה, שאז אינה חסרה לו אלא "מצוה אחת" כנ"ל, "אשריו שהכריע את עצמו והעולם כולו

כי בזמן הסתר פנים של האדם, דהיינו, עוד מטרם שזכה אפילו לתשובה מיראה, נבחן אז במידתם של רשעים. ואח"כ, אם זוכה לתשובה מיראה, נבחן במידתם של בינונים, כנזכר לעיל, ואחר כך, אם זוכה גם כן לתשובה מאהבה, בבחינה ד' שבה, דהיינו אהבה נצחית כנ"ל, נבחן לצדיק גמור. ולפיכך, לא אמרו בינונים וצדיקים סתם, אלא, מידת בינונים ומידת רשעים, כמבואר.

קצה עוד צריכים לזכור, שאי אפשר לזכות לבחינה ד' של אהבה האמורה, אם לא שיזכה קודם להשיג לבחינת גילוי פנים העתיד לבא לכל העולם, שבוה כחו יפה להכריע גם את כל העולם לכף זכות, כדברי ר"א בר"ש הנ"ל. וכבר נתבאר, שענין גילוי הפנים, מחוייב להפוך כל צער ועצבון שבאו בעת הסתר פנים, ולעשותם לתענוגות נפלאים, עד כדי להצטער על מיעוט היסורים שסבל, כמו שנתבאר היטב לעיל (ד"ה ולפיכך) עש"ה. ומכיון שכן, יש לשאול אדם כשהוא מכריע את עצמו לכף זכות, הוא ודאי זוכר, כל הצער והמכאובים שהיו לו בשעת הסתרת הפנים, לכן יש מציאות, שכולם מתהפכים לו לתענוגות נפלאים כאמור, אך כשהוא מכריע את כל העולם לכף זכות, מאין יודע את מידת הצער והמכאובים שכל הבריות שבעולם סובלים, כדי שיבין אותם, איך הם מוכרעים לכף זכות, באותו האופן שביארנו באדם בהכרעת עצמו, לעיל (ד"ה ולפיכך).

וכדי שלא תהיה כף הזכות של כל העולם חסרה, בעת שיהיה מוכשר להכריע אותם לכף זכות, אין לאדם שום תחבולה אחרת, אלא שיראה, להצטער עצמו תמיד בצרת הצבור ממש כמו שמצטער בצרותיו עצמו, כי אז, תהיה לו כף החובה של כל העולם מוכנה בקרבו, כמו כף החובה של עצמו, באופן, שאם יזכה להכריע את עצמו לכף זכות, יוכל גם כן להכריע את כל העולם לכף זכות, ויזכה לבחינת צדיק גמור.

קכו) ומהמתבאר מובנים דברי הברייתא

בר"ש, כי הת"ק, שמדבר רק מבחינה ב' ומבחינה ג' של האהבה, לפיכך אינו מזכיר את הכרעת כל העולם כולו. אמנם, ר"א בר"ש מדבר מבחינה ד' של האהבה, שהיא לא תצויר זולת על ידי ההשגה של הכרעת כל העולם כולו לכף זכות, כמבואר, אלא עדיין יש להבין, במה זוכים להשגה הנפלאה הזו, להכריע את כל העולם לכף זכות.

קכב) וצריכים אנו כאן להבין דברי חז"ל (תענית י"א ע"א), וז"ל, תניא אידך, בזמן שהציבור שרויין בצער, אל יאמר אדם, אלך לביתי, ואוכל ואשתה, ושלוש עליך נפשי, ואם עושה כן, עליו הכתוב אומר, והנה ששון ושמחה, הרוג בקר ושחוט צאן, אכול בשר ושתות יין, אכול ושתה, כי מחר נמות. מה כתיב בתריה, ונגלה באוני ה' צבאות, אם יכופר העון הזה לכם עד תמותון. עד כאן מידת בינונים, אבל במידת רשעים מה כתיב, אתיו אקחה יין ונסבאה שכר, והיה כזה יום מחר. מה כתיב בתריה, הצדיק אבד, ואין איש שם על לב כי מפני הרעה נאסף הצדיק. אלא יצער אדם עם הצבור וכו' זוכה ורואה בנחמת צבור. עכ"ל.

קכג) ולכאורה אין לדברים הללו שום קשר, כי רוצה להביא ראיה מהכתוב, אשר האדם מחוייב להצטער עצמו עם הצבור, ואם כן מה יש לנו להבדיל כאן ולחלק, בין מידת בינונים למידת רשעים. ועוד, מהי הלשון שמדייק: מידת בינונים, ומידת רשעים, ולמה אינו אומר בינוניים ורשעים, ומידות למה לי. ועוד, מאין משמע, שהכתוב מדבר, בעון שאינו מצטער עצמו עם הצבור. ועוד, שאין אנו רואים שום עונש במידת רשעים, אלא, במ"ש, הצדיק אבד ואין איש שם על לב וכו', ואם הרשעים חטאו, צדיק מאי עבדתיה שיענש. ומאי איכפת להו לרשעים, אם הצדיק נאסף.

קכד) אמנם תדע, שאלו המידות של בינונים ושל רשעים וצדיק שמזכירים בברייתא הזאת, אינם באנשים מיוחדים, אלא, ששלשתם נמצאים בכל אדם ואדם שבעולם. כי בכל אדם יש להבחין ג' המידות הנ"ל,

אינם חפצים שימות, משום שאין להם שום חלק לאחר מיתה בעוה"ב, להיותם מידתם של רשעים. ולפיכך, באותה השעה שמידת הבינונים שבו, שמחה וצוהלת "כי מחר נמות", ותזכה לחיי העוה"ב, הרי יחד עמה, מידת הרשעים שבו אינה אומרת כן, אלא שאומרת "והיה כזה יום מחר", כלומר, שרוצה לשמוח ולחיות בעוה"ז לעולם, כי אין לה עדיין שום חלק לעוה"ב, כי לא תיקן אותה, כמבואר לעיל, שאין לה תיקון אלא על ידי תשובה מאהבה.

קצו וזה שמסיימת הברייתא, מה כתיב בתרי"י, "הצדיק אבד", כלומר בחינת הצדיק הגמור, שהאדם הזה צריך לזכות בו, הנה זה אבד ממנו, "ואין איש שם על לב, כי מפני הרעה נאסף הצדיק". כלומר, מפני שאותו הבינוני, לא ציער עצמו עם הצבור, ואינו יכול לזכות משום זה לתשובה מאהבה, המהפכת הזדונויות לזכויות ואת הרעות לתענוגות נפלאים כנ"ל, אלא כל השגגות והרעות שסבל, מטרם שזכה לתשובה מיראה, עדיין הן עומדות בעיניו, מבחינת מדת רשעים, המרגישים רעות מהשגחתו ית', ומפני הרעות האלו שעודם מרגישים, אינו יכול לזכות ולחיות צדיק גמור. וזה שהכתוב אומר, "ואין איש שם אל לב", כלומר, אותו האדם אינו שם אל לבו, "כי מפני הרעה", כלומר, משום הרעות" שעדיין מרגיש מזמן שעבר, בהשגחתו ית', "נאסף הצדיק, כלומר, נאבדה לו בחינת צדיק, וימות ויפטר מהעולם רק בבחינת בינוני בלבד, כמבואר. וכל זה הוא, שכל מי שאינו מצער עצמו עם הצבור, אינו זוכה ורואה בנחמת הצבור, כי לא יוכל להכריע אותם לכף זכות, ולראות בנחמה שלהם, כמבואר. ולפיכך, לא יזכה לעולם לבחינת צדיק, כנ"ל באריכות.

קצו והנה מכל האמור עד הנה זכינו לדעת, שאין לך ילוד אשה, שלא יעברו עליו ג' המידות הנ"ל שהן: מידת רשעים, ומידת בינונים, ומידת צדיקים. ונקראות בשם מידות, להיותן נמשכות ממידות השגתם את השגחתו ית'. וע"ד שאמרו ז"ל, במידה שאדם

כהלכתם, שאם האדם אינו מצטער עצמו עם הצבור, נמצא, שאפילו בעת שזכה לתשובה מיראה, שהיא מידת בינוני כנ"ל (ד"ה ונקרא), אומר עליו הכתוב, ומדבר בעדו, "והנה ששון ושמחה", פירוש, שהאדם שזכה לברכה של "עולמך תראה בחיך", ורואה את כל שכר המצוה שלו המוכן לעולם הבא, הנה הוא ודאי "מלא ששון ושמחה", ואומר לעצמו, "הרוג בקר ושחוט צאן, אכול בשר ושתות יין, אכול ושתו כי מחר נמות". כלומר, שמלא שמחה גדולה מחמת השכר המובטח לו לעוה"ב, וזה שאומר בשמחה רבה "כי מחר נמות" ואגבה את חיי העוה"ב שלי משלם לאחר מיתתי.

אמנם מאי כתיב בתרי"י "ונגלה באזני ה' צבאות, אם יכופר העון הזה לכם, עד תמותו". כלומר, שהכתוב מוכיח אותו על השגגות שבידו, כי נתבאר, שהעושה תשובה מיראה הזדונויות נהפכות לו רק לשגגות כנ"ל (ד"ה ולפיכך), וא"כ, מכיון שלא ציער עצמו עם הצבור, ואינו יכול לזכות לתשובה מאהבה, אשר אז הזדונויות נהפכו לו לזכויות, א"כ הכרח הוא, אשר לשגגות שבידו לא תהיה שום כפרה, בחיים חיתו, ואיך יוכל לשמוח בחיי העוה"ב שלו. וז"ש הכתוב "אם יכופר לכם העון הזה", דהיינו השגגות, עד תמותו, כלומר, בטרם שימות, והריהו נמנע מכפרה.

קצו ואומרת עוד הברייתא, זו "מידת בינונים", כלומר, שהמקרא הזה מדבר, מעת שעשה תשובה מיראה ואילך, שבזמן הזה נקרא בינוני כנ"ל, "אבל במידת רשעים מה כתיב", פירוש, מה יהיה מאותו הזמן שהיה שרוי בהסתר פנים, שנקרא אז "מידת רשעים", כנ"ל. ונתבאר, אשר תשובה מיראה, אינה מתקנת את העבר עליו מטרם שעשה תשובה, ולפיכך, מביאה עליהם הברייתא מקרא אחר, שהוא "אתיו אקחה יין ונסבאה שכר, והיה כזה יום מחר". פירוש, שאותם הימים והשנים, שעברו עליו מזמן של הסתר הפנים, שלא תיקן עוד אותם כנ"ל, שנקרא "מידת רשעים", הנה הם

הערוכות זו לעומת זו, באופן: שמרגע תשובתם ולפניהם ערוכה ועומדת בעינה כף החובה. ומרגע תשובתם ולאחריהם, ערוכה ומובטחת להם כף הזכות. הרי עת התשובה נמצאת להם "בין" החובה ו"בין" הזכות, וע"כ, נקראים "בינונים".

קלא) והזכאים, לבחי' גילוי פנים ממדרגה ב', המכונה תשובה מאהבה, שזוונות נעשים להם אז זכויות כנ"ל (ד"ה ולפיכך), נבחנו, שהכריעו את "כף החובה" הנ"ל ל"כף זכות", דהיינו, שכל הצער והיסורים שנחקקו בעצמותיהם, בעת שהיו עומדים תחת השגחת הסתר פנים, הוכרעו עתה ונהפכו ל"כף זכות", כי כל צער ועצב נהפך לתענוג נפלא לאין קץ, כנ"ל (ד"ה וזה דומה), ונקראים עתה "צדיקים" על שם שמצדיקים השגחתו ית'.

קלב) וצריכים לדעת, שמידת הבינונים האמורה נוהגת ג"כ, בשעת היות האדם, אפי' תחת השגחת הסתר פנים, כי ע"י התאמצות יתירה באמונת שכר ועונש, מתגלה אליהם, אור של בטחון גדול בהש"ת, וזוים לשעתם, במדרגת גילוי פנים ית', במידתם של בינונים, אלא החסרון הוא, שאינם יכולים לעמוד על מידותיהם, שישארו כן בקביעות. כי להשאר בקביעות, אי אפשר, אלא על ידי תשובה מיראה, כנ"ל (ד"ה והנה).

קלג) גם יש לדעת, שמה שאמרנו, שאין ענין הבחירה נוהג אלא בזמן הסתר הפנים, כנ"ל (ד"ה וצריכים) אין הכונה, שאחר שזכה להשגחה של גילוי פנים, אין לו עוד שום טורח ויגיעה, בעסק התורה והמצוות, אלא אדרבה, עיקר העבודה בתורה ומצוות כראוי, מתחילה אחר שזכה האדם לתשובה מאהבה, כי רק אז אפשר לו, לעסוק בתורה ומצוות באהבה ויראה כמצווה עלינו. ולא איברי עלמא, אלא לצדיקי גמירי (ברכות ס"א).

אלא הדבר דומה, למלך, שחשק לבחור לעצמו, כל אוהביו הנאמנים לו ביותר שבמדינה, ולהכניסם לעבודתו בהיכלו פנימה. מה עשה, נתן צו גלוי במדינה, שכל הרוצה כקטן כגדול, יבא אליו לעסוק בעבודות

מודד מודדים לו (סוטה ה') כי המשיגים מידת השגחתו מבחינת הסתר פנים, נבחנו במידת רשעים: או רשעים שאינם גמורים שמצד ההסתר האחד, או רשעים גמורים שמצד ההסתר הכפול (כנ"ל ד"ה אמנם).

ומשום, שלדעתם והרגשתם, מתנהג העולם בהשגחה לא טובה ח"ו, דהיינו כמו שהם "מרשיעים" את עצמם, שמקבלים מהשגחתו ית' יסורים ומכאובים ומרגישים רק רע כל היום, והמה עוד "מרשיעים" ביותר, במה שחושבים, שכל בני העולם מושגחים כמותם בהשגחה לא טובה ח"ו, ולפיכך משיגי ההשגחה מצד הסתר הפנים, מכונים בשם "רשעים". והבן זה, כי מתוך מעמקי הרגשתם מתגלה בהם השם הזה, ובאבנתא דלבא תלוי, ולא חשוב כלל הדיבור או המחשבה, המצדקת השגחתו ית', בשעה שהיא מתנגדת להרגשת כל האברים והחושים, שאינם יודעים לשקר בעצמם מאונס כמותה. ולפיכך, הנמצאים במידת השגחת ההשגחה הזאת, נבחנו שהכריעו את עצמם ואת כל העולם לכף חובה כנ"ל בדברי ר"א בר"ש עש"ה, שהוא מטעם האמור להיותם מדמים לעצמם שכל בני העולם מושגחים כמותם בהשגחה לא טובה ח"ו, כראוי לשמו ית' הטוב ומיטיב לרעים ולטובים.

קלד) והזוכים להשיג ולהרגיש השגחתו ית' מבחי' גילוי פנים במדרגתו הראשונה, המכונה תשובה מיראה כנ"ל (ד"ה והנה), נבחנו במידת בינונים, משום שרגשותיהם מתחלקים לב' חלקים, המכונים "ב' כפות המאזנים": כי עתה שזכה ל"גילוי פנים" מבחינת "עולמך תראה בחיך", כנ"ל (ד"ה ואומר), הרי, כבר השיגו לכל הפחות מכאן ואילך, את השגחתו יתברך הטובה כראוי לשמו יתברך הטוב, ויש להם על כן "כף זכות". אמנם כל הצער והיסורים המרים שנחקקו היטב ברגשותיהם, מכל הימים והשנים שקבלו השגחת הסתר הפנים, דהיינו, מזמן העבר מטעם שזכו לתשובה האמורה, הרי כל אלו עומדים בעינם, ונקראים "כף חובה". וכיון שיש להם ב' הכפות הללו

העליונים, אשר ההסתר והגילוי יש להם, יחס, כפתילה והאור הנאחז בה, כי כל הסתר אחר שבא לתיקון, הנה נגלה בסיבתו האור המיוחד למין ההסתר הזה, והאור שנתגלה נאחז בו, כמו אור בפתילה. וזכור זה על כל דרכיך.

קלה ועם זה תבין מ"ש חז"ל, שכל התורה כולה הם שמותיו של הקב"ה. שלכאורה הדבר תמוה, כי מצינו הרבה דברים גסים, כמו שמות של רשעים: פרעה, ובלעם, וכיוצא בהם, ואיסור, וטומאה, וקללות אכזריות שבב' התוכחות, וכדומה, ואיך אפשר להבין, שכל אלו יהיו שמותיו של הקב"ה. קלו ולהבין זאת צריכים לידע, שלא דרכי דרכינו, היות שמדרכינו הוא, להגיע מהבלתי מושלם אל השלימות, ומדרכי ית' באים לנו כל הגילויים, מהשלימות אל הבלתי מושלם. כי מתחילה נאצלת ויוצאת מלפניו השלימות הגמורה, והשלימות הזו יורדת מפאת פניו ית', ומשתלשלת בצמצום אחר צמצום, דרך כמה מדרגות, עד שמגיעה לשלב האחרון המצומצם ביותר המתאים לעולם החמרי שלנו, ואז מתגלה הדבר לנו, כאן בעוה"ז.

קלו ומהאמור תשכיל לדעת, אשר התורה הקדושה, שלגובה מעלתה אין קץ, הנה לא נאצלה ויצאה מלפניו תיכף, כמות שהיא מצויה לעינינו כאן בעוה"ז, שהרי נודע, שאורייתא וקוב"ה חד הוא, ובתורה דעוה"ז לא ניכר זה כלל. ולא עוד, אלא שהעוסק בה שלא לשמה, נעשית תורתו לו סם המות, כנ"ל (ד"ה וו"ש). אלא כנ"ל, שמתחילה כשנאצלה מלפניו ית', הנה נאצלה ויצאה בתכלית השלימות, דהיינו, בבחינת אורייתא וקב"ה חד הוא ממש. וזה שנקרא תורה דאצילות, שאיתא (בהקדמת תיקוני זוהר דף יוד), דאיהו וחייה וגרמוהי חד בהון. ואחר כך, ירדה מפאת פניו ית', ונצטמצמה דרך המדרגה, בצמצומים רבים, עד שניתנה מסיני, שנכתבה כמות שהיא לעינינו כאן בעוה"ז, בהתלבשותה בלבושים הגסים שבעולם החומרי.

הפנימיות שבהיכלו. אבל העמיד מעבדיו שומרים רבים, על פתחו של ההיכל, ובכל הדרכים המובילים להיכלו, וציווה אותם להטעות בערמה את כל המתקרבים להיכלו, ולהדיחם מהדרך המוביל להיכל. וכמובן, שכל בני המדינה התחילו לרוץ להיכל המלך, אמנם, נידחו בערמת השומרים החרוצים, ורבים מהם התגברו עליהם, עד שהצליחו להתקרב אל פתח ההיכל, אלא ששומרי הפתח היו חרוצים ביותר, ומי שהוא שהתקרב אל הפתח הסיתו אותו והדיחו אותו במזימה רבה, עד ששב כלעומת שבא. וכן חזרו ובאו ושוב, ושוב התחזקו וחזרו ובאו ושוב, וכן חזרו חלילה כמה ימים ושנים, עד שנלאו מלנסות יותר. ורק הגבורים מהם, אשר מידת סבלנותם עמדה להם, וניצחו את השומרים ההם, ופתחו הפתח, וכו תיכף לקבל פני המלך, שמינה כל אחד על משמרתו המתאימה לו. וכמובן, שמאז ואילך, לא היו להם עוד עסקים עם השומרים הללו, שהסיתו והדיחו אותם ומררו את חייהם כמה ימים ושנים, בהלך ושוב על הפתח, כי זכו לעבוד ולשמש מול הדר אור פני המלך בהיכלו פנימה.

כן הוא הדבר בעבודת הצדיקים הגמורים, שהבחירה הנוהגת בעת הסתר פנים, ודאי אינה נוהגת עוד מעת שפתחו הפתח להשגת ההשגחה הגלויה, אמנם, מתחילים בעיקר עבודתו ית', שמבחינת גילוי פנים, שאז מתחילים לפסוע על המדרגות הרבות, שבסולם המוצב ארצה וראשו מגיע השמימה, בסו"ה וצדיקים ילכו מחיל אל חיל, וכדרז"ל, שכל צדיק וצדיק נכוה מחופתו של חברו, אשר העבודות הללו מכשירות אותם לחפץ ה', שתתקיים בהם מחשבתו ית' שבבריאה, שהיא "כדי להנות לנבראיו", כידו ית' הטובה והרחבה.

קלד) ורצוי לדעת החוק העליון הזה, שאין לך שום גילוי אלא במקום שהיה ההסתר. כמו בעניני העוה"ז, אשר ההעדר הוא קודם להויה, כי אין צמיחת החיטה נגלית אלא במקום שגורעה וגרקה. וכן בדברים

אלא, שלבושי התורה הגסים לעינינו המה בחינת כנפים, המכסים ומסתירים את המורה ית', המלוכלש ומסתתר בהם. אמנם, כשזוכה האדם לגילוי פנים, בתשובה מאהבה בבחינתה הדי' (כנ"ל ד"ה מידה וד"ה ולפיכך), נאמר עליו "ולא יכנף עוד מוריד והיו עיניך רואות את מורידך" (ישעיה ל' כ'), כי מאז ואילך, אין לבושי ה"תורה" מכניפים ומסתירים עוד את ה"מורה", ונתגלה לו לנצח כי אורייתא וקוב"ה חד הוא.

קמא) ובזה תבין דברי חז"ל, על הכתוב, אותי עזבו ותורתי שמרו, שפירשו, הלואי אותי עזבו, ותורתי שמרו, המאור שבה, מחזירין למוטב (ירושלמי חגיגה פ"א ה"ז), שלכאורה תמוה. אמנם כונתם, כי המה היו צמים ומתענים, למצוא גילוי פניו ית', כמ"ש קרבת אלקים יחפצון (ישעיה נ"ח ב'), ואומר להם הכתוב בשם ה', שאומר להם, הלואי שתעזבו אותי, כי כל יגיעתכם לריק וללא הועיל, משום שאינני נמצא בשום מקום אלא בתורה, לכן שמרו את התורה, ושם תחפשו אותי, והמאור שבה יחזירכם למוטב, ותמצאוני, כמבואר (ד"ה ובזה) בכתוב ומשחרי ימצאוני ע"ש.

קמב) ועתה אפשר לבאר, מהות חכמת הקבלה באפס"מה, באופן, שיספיק למושג נאמן בטיב החכמה ההיא, שלא להטעות את עצמו בדמיונות כוזבים, שהמונים למרביתם מדמים לעצמם, וצריך שתדע, שהתורה הקדושה, מתחלקת לדי' בחינות, המקיפות את כל המציאות, כי ג' בחינות נבחנות בכלל המציאות שבעוה"ז, שנקראים: עולם, שנה, נפש, ובחי"ד היא, דרכי קיומם של אותם ג' חלקי המציאות, דהיינו, הזנתם והנהגתם וכל מקריהם.

קמג) פירוש, כי החיצוניות של המציאות כמו: השמים והרקיעים והארץ והימים וכדומה, הכתובים בתורה הקדושה, כל אלו מכונים בשם "עולם". והפנימיות של המציאות, דהיינו האדם והבהמה והחיה והעוף למיניהם וכדומה, המובאים בתורה אשר ישנם במקומות הנ"ל שנקראים חיצוניות, הם

קלח) אמנם תדע, שאע"פ, שהמרחק שבין לבושי התורה שבעוה"ז, עד הלבושים שבעולם האצילות, הוא לאין ערוך כנ"ל, עם כ"ז, התורה עצמה, כלומר, המאור שבתוך הלבושים, אין בו שום שינוי כל שהוא, בין תורה דאצילות לתורה דעוה"ז, שזסו"ה אני ה' לא שניתי וכו' (מלאכי ג' ו').

ולא עוד, אלא הלבושים הגסים הללו, שבתורה דעשיה שלנו, אינם ח"ו שום פחיתות ערך אל המאור המתלבש בה, אלא אדרבה, שחשיבותם עולה בהרבה לאין ערוך, מבחינת גמר תיקונם, על כל הלבושים הזכים שלה שבעולמות העליונים, והוא מטעם, שההסתר הוא סיבת הגילוי, שההסתר אחר תיקונו בעת הגילוי, נעשה לגילוי כמו פתילה לאור הנאחז בה, כנ"ל, וכל שההסתר הוא גדול ביותר, דרכו בעת תיקונו, שיתגלה ויאחז בו האור הגדול ביותר. הרי שכל אלו הלבושים הגסים, שהתורה התלבשה בהם בעוה"ז, אינם כלל שום פחיתות ערך כלפי המאור המתלבש בה, אלא עוד להיפך, כמבואר.

קלט) ובזה ניצח משה למלאכים, בטענתו, כלום קנאה יש ביניכם, יצר הרע יש ביניכם (שבת פ"ט ע"א), עש"ה, דהיינו, כמבואר, שההסתר היותר גדול מגלה את האור היותר גדול, והראה להם, שבלבושים זכים אשר התורה מתלבשת בהם בעולם המלאכים, אי אפשר שיתגלו על ידיהם האורות היותר גדולים, כמו שאפשר בלבושים דעוה"ז, כמבואר.

קמ) הרי נתבאר, שאין שום שינוי ח"ו במשהו, מתורה דאצילות, שאורייתא וקב"ה חד הוא, עד התורה שבעוה"ז, אלא, כל ההבחן הוא בלבושים, כי לבושים שבעוה"ז, המה מעלימים להקב"ה ומסתירים אותו, כנ"ל (ד"ה וז"ש) ותדע שעל שם התלבשותו יתברך בתורה, הוא מכונה בשם "מורה", להודיעך שאפילו בעת הסתר הפנים ואפילו בבחינת ההסתר הכפול, כנ"ל (ד"ה והסתר), הרי הקדוש ברוך הוא שורה ומלוכלש בתורה: כי הוא יתברך "מורה", והיא "תורה".

מכאן נמצאים לנו האיסור והטומאה והפסול, שבאים בתורה הנגלית, אשר נתבאר לעיל, שהקב"ה מלוּבש בה, בסוד אורייתא וקב"ה חד הוא, אלא בהעלם והסתר גדול, היות והלבושים החומריים האלו, המה הכנפיים, המכסים ומעלימים אותו ית'. אמנם בחינת התלבשות התורה, בבחינת עש"נ הזכים וקיומיהם, שבג' העולמות העליונים, שנק': אצילות, בריאה, יצירה, המה מכונים בכללם, בשם "חכמת הקבלה".

קמו) באופן, שחכמת הקבלה והתורה הנגלית, הם היינו הך, אלא, בעוד שהאדם מקבל מבחי' השגחה של הסתר פנים, והקב"ה מסתתר בתורה (כנ"ל ד"ה ו"ש), נבחן, שעוסק בתורת הנגלה, כלומר, שאינו מוכשר לקבל שום הארה מתורה דיצירה, ואצ"ל עוד מלמעלה ליצירה, וכשהאדם זוכה לגילוי פנים כנ"ל (ד"ה והנה), אז מתחיל לעסוק בחכמת הקבלה, היות ולבושי התורה הנגלית בעצמם, נודככו בעדו, ונעשתה תורתו, תורת היצירה, שנקראת "חכמת הקבלה". ואפילו הווכה לתורה דאצילות, אין הפירוש ח"ו, שנתחלפו לו אותיות התורה, אלא, אותם הלבושים עצמם של התורה הנגלית, נודככו לו ונעשו ללבושים זכים מאוד, שהם נעשו בסו"ה ולא יכנף עוד מוריך, והיו ענין רואות את מוריך, כנ"ל, שאז נעשו בבחינת איהו וחיהו וגרמוהו חד בהון, כנ"ל.

קמו) וכדי לקרב הדבר מעט אל השכל, אתן לך דוגמא למשל, כי בעוד, שהיה האדם בזמן הסתר פנים, הנה בהכרח שהאותיות ולבושי התורה היו מסתירים את הקב"ה, כי ע"כ נכשל, ע"י הודונות והשגגות שעשה, ואז היה מוטל תחת שבט העונש ח"ו, המלבושים הגסים שבתורה, שהם טומאה ואיסור ופסול וכדומה. אמנם בעת שזוכה להשגחה הגלויה, ולבחינת תשובה מאהבה, שהודונות נעשו לו כזכויות, הרי כל הודונות והשגגות שנכשל בהם, מעת היותו תחת הסתר פנים, הנה נתפשטו עתה מלבושיהם הגסים והמרים מאד, ונתלבשו בבחי' לבושי אור ומצוה וזכויות, כי אותם הלבושים

מכונים בשם "נפש", והשתלשלות המציאות לדורותיהם, בשם סיבה ומסובב, למשל, כמו ההשתלשלות של ראשי הדורות, מאדם הראשון, עד יהושע וכלב באי הארץ, המובאת בתורה, שהאב נבחן ל"סיבה" אל בנו ה"מסובב" על ידו, הנה בחינת ההשתלשלות הזו של פרטי המציאות, בדרך סיבה ומסובב האמורה, מכונה בשם "שנה". וכל דרכי הקיום של כל המציאות הן מהחיצוניות והן מהפנימיות הנ"ל לכל דרכי הנהגותיהם ומקריהם, המובאים בתורה מכונים בשם "קיום המציאות".

קמד) ותדע, שד' העולמות הנקראים בחכמת הקבלה: אצילות בריאה, יצירה, עשיה, בעת שנשתלשלו ויצאו, הנה יצאו זמ"ז, בבחי' חותם ונחתם, כלומר, כמו שכל מה שנמצא רשום בחותם מתגלה בהכרח ויוצא בדבר הנחתם ממנו, לא פחות ולא יותר. כן היה בהשתלשלות העולמות, באופן, שכל ד' הבחינות שהם עש"נ וקיומיהם כנ"ל, שהיו בעולם האצילות, יצאו כולם ונחתמו ונתגלו דוגמתם, גם בעולם הבריאה. וכן מעולם הבריאה לעולם היצירה, עד לעולם העשיה. באופן, שכל ג' הבחינות שבמציאות שלפנינו המכונות עש"נ, עם כל דרכי הקיום שלהם הערוכים לעינינו, כאן בעוה"ז, הנה נמשכו ונתגלו כאן מעולם היצירה, והיצירה מן שלמעלה ממנו, באופן שמקור כל הפרטים המרובים הללו שלעינינו הם בעולם האצילות. ולא עוד, אלא אפילו אותם החידושים המתחדשים ובאים היום בעולם הזה, הנה מוכרח כל חידוש להתגלות מקודם מלמעלה בעולם האצילות, ומשם בא ומשתלשל ונגלה לנו בעוה"ז. וז"ש חז"ל, אין לך כל עשב מלמטה שאין עליו מזל ושוטר מלמעלה, שמכה עליו ואמר לו גדל (בראשית רבה פ"י). וז"ס, אין אדם נוקף אצבעו מלמטה, עד שמכריזין עליו מלמעלה (חולין דף ו' ע"ב), והבן.

קמה) ותדע, שבחינת התלבשות התורה בג' בחינות המציאות: עולם, שנה, נפש, וקיומיהם שבעוה"ז, החומריים כנ"ל, הנה

ומצד ההסתר הכפול נמצא גם הטוב מתערב ברע, ואין הטוב ניכר לגמרי (כנ"ל ד"ה והסתר).

והבחינה הראשונה של גילוי פנים, היא בחינת "עולם היצירה" וע"כ איתא בע"ח (שער מ"ח פ"ג), שעולם היצירה חציו טוב וחציו רע, עכ"ל. דהיינו, כמ"ש לעיל (ד"ה אמנם), שהמשיג הבחינה הראשונה של גילוי פנים, שהיא בחינה א' של האהבה התלויה בדבר, המכונה רק תשובה מיראה, הוא נקרא בינוני, והוא חציו חייב וחציו וכאי, כנ"ל.

והבחינה השניה של האהבה (כנ"ל ד"ה הא'), שהיא ג"כ תלויה בדבר, אלא שאין שום זכר ביניהם מהיזק ורע כל שהוא, וכן בחינה ג' של האהבה (כנ"ל), שהיא בחינה א' של אהבה שאינה תלויה בדבר, הנה הן שתיהן, בחינת "עולם הבריאה". וע"כ איתא בע"ח (שמ"ח פ"ג), שעולם הבריאה הוא רובו טוב ומיעוטו רע, ומיעוט הרע אינו ניכר, עש"ה. דהיינו כמ"ש לעיל (ד"ה ואומר) בפירוש הברייתא שמתוך שהבינוני זוכה למצוה אחת, הוא מכריע את עצמו לכף זכות, שנקרא משום זה, רובו טוב, והיינו בחינה ב' של האהבה. ומיעוט הרע שאינו ניכר שישנו בבריאה, נמשך מבחינה ג' של האהבה שהיא אינה תלויה בדבר, וגם, כבר הכריע את עצמו לכף זכות, אמנם, עדיין לא הכריע את העולם כולו, (כנ"ל ד"ה ונתבאר), שנמצא מזה, שמיעוטו רע, כי עדיין אין האהבה הזו, בבחינת נצחיות, כמ"ש שם, עש"ה. אמנם, אין המיעוט הזה ניכר, כי עדיין לא הרגיש שום רע והיזק אפילו כלפי אחרים (כנ"ל ד"ה ה'). ובחי"ד של האהבה, שפירושה אהבה שאינה תלויה בדבר, וגם היא נצחית (כנ"ל ד"ה מידה וד"ה ואע"פ), היא בחינת עולם האצילות, וז"ש בע"ח, שבעולם האצילות אין שום רע כל שהוא, ושם סו"ה לא יגורך רע, כי אחר שהכריע גם את העולם כולו לכף זכות, הרי, האהבה נצחית ומוחלטת, ולא יצוייר עוד שום כיסוי והסתר לעולם,

הגסים בעצמם נתהפכו לזכויות, כנ"ל (ד"ה ולפיכך) עש"ה, שהמה עתה בחינת לבושים הנמשכים מעולם האצילות, או בריאה, שהמה אינם מכניפים ומכסים על ה"מורה" ית', אלא אדרבה, והיו עיניך רואות את מוריק, כנ"ל. הרי, שאין ח"ו שום חילוף של משהו, בין תורה דאצילות לתורה שבעוה"ז, דהיינו בין חכמת הקבלה לתורת הנגלה, אלא, שכל ההבחן הוא רק בבחינת האדם העוסק בתורה, ושנים עוסקים בתורה בהלכה אחת, ובלשון אחת ממש. ועכ"ז, לאחד תהיה התורה והיא בבחינת חכמת הקבלה ותורה דאצילות, ולשני תהיה תורה דעשיה ונגלה. והבן זה היטב. קמח) ובוזה תבין צדקת דברי הגר"א מוילנא ז"ל (בסידור בברכת התורה), שכתב, שמתחילין התורה בסוד, דהיינו, תורת הנגלה דעשיה, שהיא בחינת נסתר, שהשי"ת מסתתר שם לגמרי כנ"ל. ואח"כ ברמז, כלומר, שנתגלה ביותר בתורה דיצירה, עד שזוכה לפשט, שה"ס תורה דאצילות, שנקראת פשט, משום שנתפשטה מכל הלבושים המסתירים להשי"ת כמבואר.

קמט) ואחר שבאנו לכאן, אפשר ליתן איזה מושג והבחן, בד' העולמות הנודעים בחכמת הקבלה בשמות: אצילות, בריאה, יצירה, עשיה, של הקדושה. ובד' העולמות אבי"ע, של הקליפות, הערוכים בסוד זה לעומת זה, לעומת אבי"ע דקדושה הנ"ל. ותבין כל זה, מהביאור הנ"ל, בד' הבחינות של השגת השגחתו ית', ומד' המדרגות של האהבה. ונבאר מתחילה את ד' העולמות אבי"ע דקדושה ונתחיל מלמטה מעולם העשיה.

קנ) כי הנה נתבאר לעיל (ד"ה והנה), ב' הבחינות הראשונות של ההשגחה, מבחינת הסתר פנים, עש"ה. ותדע, ששניהם הם בחינת עולם העשיה, כי ע"כ איתא בספר עץ חיים (שער מ"ח פ"ג), אשר עולם העשיה רובו רע, וגם אותו מיעוט טוב שישנו בו, מעורב ג"כ יחד עם הרע, בלי להכיר, עכ"ל. פירוש, כי מצד ההסתר הא' (כנ"ל ד"ה משא"כ) נמשך שרובו רע, דהיינו, היסורים והמכאובים שמקבלי ההשגחה הזאת מרגישים,

נמשכת הבחינה הג', שעדיין לא הכריעה את העולם כולו, ועל כן יש עוד אחיזה לקליפות, אלא שקליפות אלו נבחנות לאצילות דקליפה, להיותם לעומת בחינה ג', שהיא האהבה שאינה תלויה בדבר, כנ"ל. שאהבה זו היא בחינת אצילות.

קנא ונתבאר היטב, ד' עולמות אבי"ע דקדושה, והקליפות שהן בחינת העומת של כל עולם ועולם שהם מבחינת החסרון שיש בעולם שכנגדו בקדושה, והם שמכונים ד' עולמות אבי"ע של הקליפות, כמבואר.

קנא והנה הדברים האלו מספיקים לכל מעיין, שירגיש בדעתו את מהותה של חכמת הקבלה באפס מה. וראוי שתדע, שרוב מחברי ספרי הקבלה, לא התכוונו בספריהם, אלא כלפי מעינים כאלו, שכבר זכו לגילוי פנים ולכל ההשגות העליונות, כנ"ל. ואין לשאול, אם כבר זכו להשגות, הרי הם יודעים הכל מהשגתם עצמם, ולמה להם עוד ללמוד בספרי חכמת הקבלה מאחרים.

אמנם לא מחכמה שאלה זאת, כי זה דומה לעוסק בתורת הנגלה, ואין לו שום ידיעה בעסקי העוה"ז, בבחינת עולם שנה נפש שבעוה"ז, כמ"ש לעיל, ואינו יודע במקרי בני אדם והנהגתם לעצמם, והנהגתם עם אחרים, ואינו יודע את הבהמות, החיות והעופות שבעוה"ז. וכי יעלה על דעתך, שאיש כזה יהיה מסוגל להבין איזה ענין בתורה כהלכתו, כי היה מהפך הענינים שבתורה, מרע לטוב ומטוב לרע, ולא היה מוצא את ידיו ורגליו בשום דבר. כן הענין שלפנינו, אע"פ שהאדם זוכה להשגה, ואפילו להשגה מתורה דאצילות, מ"מ אינו יודע משם אלא מה שנוגע לנפשו עצמו, ועדיין אמנם צריך לדעת כל ג' הבחינות: עולם שנה ונפש, הנ"ל, בכל מקריהם והנהגותיהם, בתכלית ההכרה, כדי שיוכל להבין את עניני התורה המיוחסת לאותו עולם, שענינים אלו בכל פרטיהם ודקדוקיהם, מבוארים בספרי הוזהר ובספרי הקבלה האמיתיים, שכל חכם ומבין מדעתו מחוייב להגות בהם יומם ולילה.

כי שם מקום גילוי הפנים לגמרי, בסו"ה ולא יכנף עוד מוריד והיו עיניך רואות את מוריד, כי כבר יודע כל עסקיו של הקב"ה עם כל הבריות, בבחינת ההשגחה האמיתית המתגלה משמו ית' הטוב והמיטיב לרעים ולטובים כנ"ל.

קנא ובוזה תבין ג"כ, בחינת ד' העולמות אבי"ע דקליפה הערוכים לעומת אבי"ע דקדושה, בסוד זה לעומת זה עשה אלקים. כי המרכבה של הקליפות דעשיה, היא מבחינת הסתר הפנים בב' דרגותיה, שמרכבה ההיא שולטת, כדי לגרום לאדם שיכריע הכל לכף חובה ח"ו.

ועולם היצירה דקליפה, תופס בידיו את כף החובה, שאינה מתוקנת בעולם היצירה דקדושה (כנ"ל ד"ה ולפיכך). ובוזה שולטים על הבינונים, המקבלים מעולם היצירה, כנ"ל, בסוד זה לעומת זה עשה אלקים.

ועולם הבריאה דקליפה, יש בידיהם אותו הכח, כדי לבטל את האהבה התלויה בדבר, והיינו, רק לבטל את הדבר שבו נתלית האהבה. והיינו, הבלתי שלימות שבאהבה דבחינה ב'.

ועולם האצילות דקליפה, הוא שתופס בידיו אותו מיעוט הרע שאינו ניכר, שיש בבריאה, מכח בחינה ג' של האהבה, שאע"פ שהיא אהבה אמיתית מכח הטוב והמיטיב לרעים ולטובים, שהיא בחינת אצילות דקדושה, עכ"ז, כיון שלא זכה להכריע באופן זה גם את העולם כולו לכף זכות, יש כח ביד הקליפה להכשיל את האהבה, מכח ההשגחה על האחרים (כנ"ל ד"ה הבי').

קנא וז"ש בע"ז, אשר עולם האצילות של הקליפות, עומד לעומת עולם הבריאה ולא לעומת האצילות, ע"ש. והיינו, כמו שנתבאר, כי עולם אצילות דקדושה, שמשם נמשכת רק בחינה ד' של האהבה, הרי שאין שם שליטה לקליפות כלל, היות שכבר הכריע את כל העולם לכף זכות, ויודע כל עסקיו של השי"ת גם בהשגחתו על כל הבריות, מהשגחת שמו ית' הטוב והמיטיב לרעים ולטובים, אלא בעולם הבריאה, שמשם

שעשיתי, כדי להציל המעיינים מכל הגשמה. אמנם אחר שנדפסו ד' החלקים הראשונים מביאורים אלו, ונתפשטו בקרב הלומדים, ראיתי בהם, שעדיין לא יצאתי ידי חובת ביאור כמו שחשבתי, וכל הטרחה הגדולה שטרחתי לבאר ולהרחיב, כדי שיתבהרו הענינים בלי קושי, היתה כמעט ללא הועיל. והיה זה, מחמת שהמעיינים אינם מרגישים את החובה הגדולה, לשקוד על פירוש כל מלה ומלה המגיעה לפנייהם, ולחזור עליה כמה פעמים, באופן שיספיק להם לזכרה היטב בהמשך הספר בכל מקום שמובאת שם אותה המלה, ומתוך השכחה של איוז מלה היו מתבלבלים להם הענינים ההם, כי מתוך דקות הענין, הרי חוסר פירוש של מלה אחת, די לטשטש להם הענין כולו.

והנה כדי לתקן זה, התחלתי לחבר "פירוש המלות" ע"פ סדר א"ב, על כל המלות המובאות בספרי הקבלה שצריכות פירוש: מצד אחד קבצתי את הפירושים של האריז"ל, ויתר המקובלים הראשונים, בכל מה שאמרו על אותה המלה. ומן הצד השני, ביארתי התמצית מכל אותם הפירושים, וערכתי הגדרה נאמנה בביאור המלה ההיא, באופן שיספיק למעיין להבינה, בכל מקום ומקום שיפגוש אותה המלה, בכל ספרי הקבלה האמיתיים, מהראשונים עד האחרונים, וכן עשיתי, על כל המלות השגורות בחכמת הקבלה. והנה כבר הדפסתי בעזרת השם, את המלות המתחילות באות א', גם קצת מאות ב', ורק מצד אחד, והם כבר קרובים לאלף דפים. אכן מחמת חסרון כסף, הפסקתי העבודה בהתחלתה. וזה קרוב לשנה, שאינני ממשיך עוד בעבודה החשובה הזו, והשי"ת יודע אם הדבר יעלה לי עוד, כי התוצאות מרובות ביותר, ומסייעים אין לי כעת.

(לצערנו, הספר הנ"ל הוא עודנו כמו שרבונו צ"ל השאירו בלי לגמור לסדרו, ואי"ה כשנגמור להדפיס את "תלמוד עשר הספירות" נעיין איך להוציא לאור מחשבת רבנו זי"ע. — המו"ל)

קנה) ולפי"ז, יש לשאול, א"כ, למה זה חייבו המקובלים לכל איש ללמוד חכמת הקבלה, אמנם יש בזה דבר גדול, וראוי לפרסמו, כי יש סגולה נפלאה לאין ערוך, לעוסקים בחכמת הקבלה, ואע"פ שאינם מבינים מה שלומדים, אלא מתוך החשק והרצון החזק, להבין מה שלומדים, מעוררים עליהם את האורות המקיפים את נשמתם. פירוש, כי כל אדם מישאל, מובטח בסופו, ששיג כל ההשגות הנפלאות, אשר חשב השי"ת במחשבת הבריאה להנות לכל נברא. אלא מי שלא זכה בגלגול זה, יזכה בגלגול ב' וכו' עד שיזכה להשלים מחשבתו ית' שחשב עליו, כמ"ש בזהר, כנודע. והנה כל עוד שלא זכה האדם לשלימותו, נבחנים לו אותם האורות העתידיים להגיע אליו, בבחינת אורות מקיפים, שמשמעותם היא, שעומדים מוכנים בעדו, אלא שהמה מחכים לאדם, שיזכה את כלי הקבלה שלו, ואז יתלבשו האורות האלו בכלים המוכשרים.

ולפיכך, גם בשעה שחסרו לו הכלים, הנה, בשעה שהאדם עוסק בחכמה הזאת, ומזכיר את השמות של האורות והכלים, שיש להם מבחינת נשמתו שייכות אליו, הנה הם תיכף מאירים עליו, בשיעור מסויים, אלא שהם מאירים לו בלי התלבשות בפנימיות נשמתו, מטעם שחסרים הכלים המוכשרים לקבלתם, כאמור. אמנם ההארה שמקבל פעם אחר פעם, בעת העסק, מושכים עליו חן ממרומים, ומשפיעים בו שפע של קדושה וטהרה, שהמה מקרבים את האדם מאד, שיגיע לשלימותו.

קנה) אבל תנאי חמור יש בעת העסק בחכמה זאת, שלא יגשימו הדברים בענינים מדומים וגשמיים שעוברים בזה על לא תעשה לך פסל וכל תמונה ח"ו, כי אז, אדרבה מקבלים היזק במקום תועלת. ולפיכך הזהירו ז"ל שלא ללמוד החכמה כי אם לאחר ארבעים שנה או מפי רב, וכדומה מהזהירות, וכל זה הוא מהטעם האמור.

ולפיכך, הכינותי בעז"ה את הפירושים פנים מאירות ופנים מסבירות על עץ חיים,

מקומה כדי לחפש אחריה, "וחפץ ה' בידו יצליח".

סדר הלימוד

למד תחילה את ה"פנים", דהיינו דברי האריז"ל, המודפסים בראשי העמודים עד סוף הספר. ואע"פ שלא תבין, חזור עליהם כמה פעמים ע"ד "מתחילה למגמר והדר למסבר". אח"ז, למד את הביאור "אור פנימי", והשתדל בו, באופן שתוכל ללמוד ולהבין היטב את ה"פנים" גם בלי עזרת הביאור, ואח"ז למד את הביאור "הסתכלות פנימית" עד שתבינהו ותוכרהו כולו. ואחר כולם, נסה עצמך בלוח השאלות, ואחר שהשבת על השאלה, הסתכל בתשובה המסומנת באותה האות של השאלה, וכן תעשה בכל שאלה ושאלה. ותלמד ותשנן ותחזור עליהם כמה פעמים עד שתזכרם היטב כמונחים בקופסא, כי בכל מלה ומלה ממש, שבחלק השלישי, צריכים לזכור היטב כל שני החלקים הראשונים, אף מובן קטן לא יחסר. והגרוע מכל הוא, שהמעיין לא ירגיש כלל מה ששכח, אלא, או שהדברים יתשטשו בעיניו, או שיתקבל לו פירוש מוטעה בענין, מחמת השכחה. וכמוכן, שטעות אחת גוררת אחריה עשר טעויות, עד שיבא לאי הבנה לגמרי, ויהיה מוכרח להגית את ידו מהלימוד לגמרי.

המחבר

לפיכך לקחתי לי עתה דרך אחרת, ע"ד תפשת מועט תפשת, והוא הספר הזה "תלמוד עשר הספירות להאריז"ל", שכן אני מקבץ מספרי האריז"ל, וביחוד מספר עץ חיים שלו, כל המאמרים העיקריים הנוגעים לביאור עשר הספירות, שהצבתי אותם בראש כל דף, ועליו עשיתי ביאור אחד רחב הנקרא בשם "אור פנימי" וביאור שני הנקרא "הסתכלות פנימית", המבארים כל מלה וכל ענין, המובאים בדברי האריז"ל בראש הדף, בפשטות ובלשון קלה, עד כמה שיכולתי. וחילקתי הספר לששה-עשר חלקים, שכל חלק יהיה שיעור אחד על ענין מיוחד שבעשר הספירות, אשר ה"אור פנימי" מבאר בעיקר את דברי האריז"ל המובאים באותו השיעור, ו"הסתכלות פנימית" מבארת בעיקר הענין בהקף הכללי. ועליהם סדרתי לוח השאלות ולוח התשובות על כל המלות ועל כל הענינים, המובאים באותו החלק, ואחר שיגמור המעיין אותו החלק, ינסה בעצמו אם יוכל להשיב כהלכה על כל שאלה המובאת בלוח השאלות, ואחר שהשיב, יסתכל בלוח התשובות, בתשובה המיוחסת לאות ההיא של השאלה, לראות אם השיב כהלכה. ואפילו אם ידע היטב להשיב על השאלות מתוך הזכרון, עם כל זה יחזור על השאלות פעמים הרבה מאד, עד שיהיו כמו מונחים בקופסא, כי אז יצליח לזכור המלה בעת שיצטרך לה, או על כל פנים יזכור

חלק א'

צמצום וקו כולל ב' פרקים

פ ר ק א'

מבאר ענין הצמצום הא' שנצטמצם אור אין סוף ב"ה בכדי להאציל הנאצלים ולברוא הנבראים. ובו ה' ענינים :

א. לפני הצמצום היה אין סוף ממלא כל המציאות. ב. סיבת הבריאה היתה כדי לגלות שמותיו וכינויו. ג. צמצום האור מסביבות נקודה האמצעית. ד. החלל שנשאר אחר הצמצום היה עגול. ה. לפי שאור אין סוף הוא בהשואה, היה הצמצום ג"כ בהשואה שהוא סוד העגול.

לפני הצמצום היה אין סוף ממלא כל המציאות

* (א) דע כי א טרם שנאצלו הנאצלים ונבראו הנבראים, היה אור נ עליון פשוט ג ממלא כל המציאות. ולא היה שום ד מקום פנוי בבחינת

אור פנימי

כלל. כי זה הכלל, כל מה שלא נשיג לא נדעוהו בשם. וזכור זאת ואל תכשל. (ג) ולכאורה תמוה מאד, הלא המדובר כאן הוא בטרם שנבראו העולמות, וא"כ איזו מציאות ישנה כאן, אשר אור העליון צריך למלאותה. והענין הוא, כי כל העולמות וכל הנשמות שישנם והעתידים להבראות עם כל מקריהם עד לתכלית תיקונם, הנה הם כולם כבר כלולים בא"ס ב"ה, בכל תפארתם ובכל מלואם. באופן, שיש לנו להבחין ב' עיקרים בכללות המציאות שלפנינו. עיקר א': בבחינת מה שהם קבועים וקיימים בא"ס ב"ה בכל שלמותם ותפארתם. העיקר הב': כמות שהם ערוכים ומשתלשלים ומתחדשים לפנינו מאחר הצמצום הא', בחמשה העולמות המכונים: אדם קדמון, אצילות, בריאה, יצירה, עשיה, כמ"ש להלן. וז"ש הרב, אשר אור העליון הנמשך מעצמותו ית', היה "ממלא את כל המציאות" דהיינו כללות המציאות שבעיקר הא', מבחינת מה שהם ערוכים וקיימים בא"ס ב"ה שמטרם הצמצום. ומשמיענו שאור העליון היה ממלא אותם לגמרי עד שלא נשאר בהם שום מקום פנוי, שיהיה אפשר להוסיף בהם שלימות ותיקון כל שהוא (ועי' היטב בהסת"פ כאן).

ד) פירוש כי בטרם שנבראו העולמות, שהיה אז רק א"ס ב"ה בלבד כנ"ל, לא היה

צריכים לזכור, שכל חכמת הקבלה מיוסדת על ענינים רוחניים, שאינם תופסים לא מקום ולא זמן, ואין העדר ותמורה נוהג בהם כל עיקר, וכל השינויים הנאמרים בחכמה הזאת, אין זאת אומרת שהבחינה הראשונה נעדרת, ומקבלת צורה אחרת, אלא השינוי האמור, הוא ענין תוספת הצורה לבד, וצורה הראשונה אינה זזה ממקומה. כי ההעדר וההשתנות המה מדרכי הגשמיים. וזהו כל הקושי למתחילים, כי תופסים הדברים בביטויים הגשמי בגבולים של זמן ומקום חילוף ותמורה, אשר המתחברים השתמשו בהם רק לסימנים בעלמא על שרשיהם העליונים. ולפיכך, אתאמץ לפרש כל מלה ומלה בצביונה הרוחני, המופשט ממקום ומזמן ומתמורה. ועל המעיינים מוטל, לחקוק היטב בזכרונם את פירוש המלות ההן, כי אי אפשר לחזור עליהן בכל פעם. (א) צורת הזמן הרוחני נתבאר היטב לקמן בהסתכלות פנימית בסופו בד"ה עוד. (ב) היינו האור המתפשט מעצמות הבורא יתברך. ודע, שכל השמות והתוארים הבאים בחכמת הקבלה, אינם ח"ו בעצמות הבורא ית', אלא רק באור המתפשט מעצמותו ית', אמנם בעצמותו ית', אין לנו שום מלה והגה * עץ חיים שער א' ענף ב'.

ה אור ריקני ו וחלל, אלא היה הכל : ממולא מן אור א"ס פשוט ההוא, ולא היה ה לו לא בחינת ראש ולא בחינת סוף, אלא הכל היה ט אור א' פשוט י. שוה בהשוואה א', והוא הנקרא כ אור א"ס.

אור פנימי

אלא שהחומר הזה, הוא המודד את גדלותו ושיעור קומתו של כל נאצל, ושל כל פרצוף, וכל ספירה. שהרי התפשטות אור העליון מן המאציל היא ודאי בלי שיעור ומידה, אלא רק הנאצל הוא העושה שיעור על השפע מכח עצמו, מפאת היותו מקבל לא פחות ולא יותר מכפי שיעור חשקו ורצונו לקבל, שזו היא אמת המידה הנוהגת ברוחניות, משום שאין ענין הכפיה נוהג שם, והכל תלוי ברצון. ולפיכך אנו מכנים את "הרצון לקבל" הזה, שהוא כלי קבלה של הנאצל. והוא נבחן לבחינת החומר שלו, שמחמתו יצא מכלל מאציל להקרא בשם נאצל, מטעם היותו מוגדר במין חומר כזה, שאינו מצוי במאציל אף משהו ח"ו, כי הרצון לקבל אינו נוהג ח"ו במאציל בהחלט, שהרי ממי יקבל, והבן. ולהלן נבאר, שיש בחומר הזה ד' מדרגות, מקטנות עד גדלות הקבלה, שהמדרגה הרביעית, שהיא בחינת גדלות הקבלה, המצויה על שלימותה רק בא"ס, מטרם שנבראו העולמות, הנה רק עליה נעשה סוד הצמצום. ויתבאר להלן, כי נתרקנה מכל שפע שהיה לה מיחס א"ס, ונשארה בבחינת "חלל" פנוי. וזו היא כוונת הרב באמרו, מטרם שנברא העולם, דהיינו בא"ס ב"ה, לא היתה שם בחינת "חלל" הפנוי הזה, כמבואר. (ז) כלומר שאין כלל מה להוסיף עליו על-ידי מעשה התחתונים.

(ח) ענין ראש וסוף יתבאר להלן.

(ט) פירוש, שאין בו מדרגות של קטן וגדול, אלא הכל שוה כמ"ש לקמן.

(י) כלומר שאין שם זכות ועביות, שהמדרגות נערכות ונבחנות על ידיהן. כי הבחנות אלו נתהוו בעולמות רק עם חידוש הצמצום, שיתבאר להלן.

(כ) ויש להקשות, כיון שאין לנו שום השגה בא"ס, א"כ איך נדעו בשם, שהרי כל

שם "מקום פנוי" דהיינו מקום חסרון, שיהיה ראוי לקבל בו בחינת תיקונים. כי אור העליון היה ממלא את המקום ההוא, שלא הניח מקום לתחתונים להתגדר בו להוסיף משהו על שלימותו. אלא רק בסיבת הצמצום שנעשה, כמ"ש להלן, נתחדש אז בחינת חסרון ונתהווה מקום פנוי לתיקונים. אבל כל תטעה שבמקום גשמי הספר מדבר.

(ה) אין הכוונה על אור גשמי ח"ו, אלא יש בחי' אור רוחני המכונה כן. כי הנה יש ב' בחינות אור בכל פרצוף שלם, המכונים אור דחכמה, ואור דחסדים : אור דחכמה הוא בחינת העצמות של הפרצוף, דהיינו בחינת החיות שבו. אור דחסדים הוא רק אור מליש על אור החכמה שבפרצוף, היות ואור החכמה אינו יכול להתלבש בפרצוף אם לא יתלבש תחילה באור דחסדים. אמנם לעתים, כשהפרצופים המה בעת קטנות, אין בהם אלא אור דחסדים בלבד. ותדע שאור דחסדים זה, הוא מכונה בשם אור או רוח, ובהיותו בפני עצמו בלי אור דחכמה, הוא מכונה בשם "אור ריקני", כלומר שהוא ריקן מאור החכמה, ומצפה ע"כ שאור החכמה יתפשט בתוכו וימלאנו. ומשמיענו הרב, שטרם שנבראו העולמות, דהיינו בא"ס ב"ה, לא היתה בחינת אור ריקני זה במציאות כלל, משום שאין שם חסרון משהו, כמבואר.

(ו) כדי להסביר המלה הזאת, צריך שתדע מקודם מה היא מהותו של כלי רוחני. והוא, כי בהיות הנאצל מקבל את שפע חיותו מן המאציל, הנה בהכרח, שיש לו רצון והשתוקקות לקבל את שפע זה ממנו ית', ותדע, אשר מדת הרצון וההשתוקקות הזו, היא כללות כל החומר שבנאצל. באופן, שכל מה שיש בנאצל זולת זה החומר, כבר אינו מיוחס לבחינת החומר שלו, אלא לבחינת השפע שלו שמקבל מן המאציל. ולא עוד,

סיבת הבריאה היתה כדי לגלות שמותיו וכינויו.
(ב) וכאשר י עלה ברצונו הפשוט, לברוא העולמות ולהאציל הנאצלים.
להוציא לאור שלימות פעולותיו ושמותיו וכינויו, אשר זאת היה סיבת
בריאת העולמות.

אור פנימי

התנועה, בריחוק מקום ובקירוב מקום, כי
המהות הרוחנית אינה תופסת מקום כל
עיקר, כנודע. אמנם תדע שהפירוד ברוחניים
אינו נעשה זולת על-ידי מקרה "שינוי צורה"
בלבד. באופן, שאם דבר רוחני אחד קונה
לו צורה נוספת המשווה מאותה הצורה שיש
לו, הנה יצא לו הדבר הרוחני שהוא מבחינת
"אחד" לשתי בחינות נבדלות, המתרחקות
זו מזו על פי ההפכיות שיש באותן ב'
צורות. וכמו שהמהויות הגשמיות מתרחקות
ומתחברות זו בזו בדרך ריחוק מקום וקירוב
מקום, כן המהויות הרוחניות, מובדלות
ומתחברות על פי השתנות הצורה והשתנות
הצורה, ששינוי הצורה מבדילן זו מזו,
והשתנות הצורה מדביקתן זו בזו, וזכור זאת,
כי זה הוא המפתח הראשון לחכמה.

ועתה תבין את סוד הוא ושמו אחד
הנזכר לעיל, וענין האחדות הפשוטה שאנו
מדייקים כל כך בא"ס ב"ה, כי האחדות הזו
היא מפליאות כל יכלתו ית'. כי הנה נתבאר
לעיל באו"פ (אות ו') ההבדל בין המאציל
לנאצל שנתהווה מחמת הצורה של "הרצון
לקבל" שישנה בנאצל ואינה במאציל, אשר
מסיבת שינוי הצורה ההוא, נבדל הנאצל
מהמאציל, וקנה לו שם בפני עצמו להקרא
נאצל ולא מאציל, עש"ה.

ולפי המבואר הנה יש מקום לטעות
ולחשוב, שאור א"ס המכונה "הוא", אינו
דבוק לגמרי ח"ו בא"ס המכונה "שמו", דהיינו
"הרצון לקבל" את השפע והאור הנקרא
"הוא", שהרי אור העליון הנמשך מעצמותו
ית' המכונה "הוא", הנה כל תכונתו רק
להשפיע, ואין בו מצורת הרצון לקבל ולא
כלום, כמבואר שם. משא"כ אין סוף

שם מורה על השגה, אשר אנו משיגים בו
על פי הוראתו ומשמעותו של אותו השם,
כנודע. ואין לתרץ כי השם א"ס מורה רק
על שלילת השגה, דא"כ היה לנו לכנותו
בשם "בלתי מושג", והענין הוא, כי השם
הזה מורה לנו את כל ההבחן שיש בין א"ס
אל כל העולמות שמתחתיו, והוא כי בחינת
הצמצום שנעשה אחר הא"ס, הנה בכל מקום
שהכח הזה מתעורר הוא מצמצם שם את
האור, שעל ידי זה מסתיימת ההארה והיא
ומגעת לסופה. ולפיכך כל סוף וסיום, שישנו
בכל הארה, ובכל פרצוף, אינו נמשך רק מכח
הצמצום. ולא עוד אלא, שמסיבת הסוף וסיום
ההוא יוצאים ומתחדשים כל ההויות
ומילואיהן וכל מיני השינויים, שאך נמצאים
בעולמות. ומתוך שענין הצמצום הזה אינו
שם בא"ס, ע"כ, אין ענין סוף וסיום נוהג
שם, וע"כ נקרא בשם "אין סוף", להורות,
שאין שם בחינת סוף וסיום כל עיקר, ומוכן
עם זה, שהאור הזה, הוא פשוט ושווה בהשוואה
א', כי זה תלוי בזה, כמ"ש.

ל) אין לתמוה, איך נבחן רצון בא"ס,
הגבוה מכל רעיון, עד כדי לומר "עלה
ברצונו הפשוט" וכו': כי תבין זה עם מה
שנתבאר לעיל, שבהכרח נמצא בכל נאצל,
רצון לקבל את שפעו מהמאציל, עש"ה. אלא
שבא"ס ב"ה הוא "רצון פשוט" בסוד הוא
ושמו אחד, כמ"ש בפד"א פ"א, וכן בדברי
הרב לקמן. כי "האור" שבא"ס מכונה "הוא"
ו"הרצון לקבל" שבא"ס מכונה "שמו", והם
שניהם בסוד האחדות הפשוטה שאין פירוד
כל שהוא ביניהם.

אמנם אל לדמות הפירוד והאחדות
האמורים כאן, אל הפירוד והאחדות
שבמושגים הגשמיים, הנפרדים על דרך

צמצום האור מסביבות נקודה האמצעית

(ג) והנה אז מ צמצם את עצמו א"ס : בנקודה האמצעית, אשר בו

אור פנימי

ו"ש הרב, כשעלה ברצונו הפשוט לברוא וכו'. עלה : פירושו שנתעלה בויכוח ודביקות ע"י שהקטין וצמצם את שיעור הרצון לקבל הטבוע בו כדי להשוות צורתו לאור העליון, ואע"פ שהרצון לקבל שבא"ס, הנקרא מלכות דא"ס או "שמו" כנ"ל, לא היה לו שום חסרון בדביקות עם אור העליון מחמת שינוי הצורה שבו, כאמור, עכ"ז קישט את עצמו להשוות צורתו אל אור העליון, ולהסתלק עכ"פ מגדלות הרצון לקבל הנה הנקרא בחי"ד שבו, כדי להדבק יותר באור העליון. כי קירוב הצורה עושה דביקות, כנ"ל ד"ה אמנם, וזהו שמתבטא במלת "עלה", כלומר, שעלתה המלכות דא"ס, שה"ס "הרצון הפשוט", ונתדבקה אל האור העליון, דהיינו שמיעטה את הרצון לקבל שלה, כמבואר.

ו"ש הרב, והנה אז צמצם את עצמו וכו' : כי כבר נתבאר (לעיל אות ו'), שכל מידת שפעו ואורו ושיעור קומתו של הנאצל נמדדים בשיעור הרצון לקבל שיש בו, עש"ה, ולפיכך, מאחר שהמלכות דא"ס הנ"ל צמצמה את עצמה, ומיעטה את הרצון לקבל שבה, הגה ממילא הסתלק האור והשפע מחמת מיעוט הרצון. וזה הוא ענין הצמצום. אשר התעלות הרצון גרמה להסתלקות האור והשפע משם.

(ג) וזה תמוה לכאורה, דמאחר, שאין שם ראש וסוף, איך יש לך אמצע, ועוד, וכי בענין הגשמי תופס מקום אנו עוסקים ח"ו. והענין הוא, כי כבר נתבאר, אשר גם בא"ס ב"ה נבחנת בהכרח בחי' הרצון לקבל, אלא בסוד "רצון פשוט" שפירושו שאין בו הבחן מדרגות קטן וגדול כנ"ל, משום שהרצון לקבל שיש שם, אינו נבחן לבחינת שינוי צורה העושה איזה פירוד ח"ו, וע"כ אין בו שום פחיתות כלפי אור העליון. וצריך שתדע, שד' מדרגות מחויב אור העליון להתפשט

המכונה "שמו", שיש בו הרצון לקבל, המשונה משום זה מן אור העליון, שאין בו ח"ו שום רצון לקבל, כמבואר, ונודע ששינוי הצורה עושה פירוד ח"ו. וזה משמיענו "הפד"א" והרב לקמן, שאינו כן ח"ו, אלא הוא ושמו אחד באחדות פשוטה, שאין ביניהם שום הבדל. ואע"פ שיש ביניהם : בין "הוא" ובין "שמו" איזה שינוי צורה בהכרח, כמבואר, מ"מ אין זה פועל שם כלל וכלל. ואע"פ שאין אנו מבינים זאת, מ"מ כן הוא בלי שום ספק. וע"ז אמרו, שבא"ס ב"ה לית שום מחשבה תפיסא ביה כלל וכלל, להיות ענין זה למעלה משכלנו (ההמשך בדיבור הסמוך).

(מ) פירוש, כבר ידעת סוד הוא ושמו אחד, שאע"פ שיש שינוי צורה בבחינת הרצון לקבל הכלול בא"ס ב"ה, מ"מ אין זה עושה שם שום הבדל בינו ובין אור העליון, אלא הם באחדות הפשוטה ועם כל זה, נעשה ענין הצורה הזו האמורה לסיבה ולגורם לבריאת העולמות ולהוציא לאור שלימות פעולותיו ושמותיו וכינויו, כדברי הרב כאן, אשר על-ידי בריאת העולמות והשתלשלותם עד לעה"ז, שנעשתה ונתחדשה כאן אותה האפשרות של נתינת מקום לעבודה בתורה ובמצות, שלא על מנת "לקבל" אלא רק "להשפיע" נחת רוח ליוצר ב"ה, הגה אז מסוגלות הנשמות, להפך צורת הרצון לקבל שבהן המפרידן מן המאציל, לצורת רצון להשפיע, כלומר, לקבל מהמאציל כדי להשפיע נחת רוח לו, להיותו רוצה כן, כמו שכתבתי לקמן אות צ', עיין שם, שהוא השתוות הצורה עם המאציל, שנק' דביקות ויחוד, כנ"ל ד"ה אמנם, כי אז, כבר נתפשטו מצורת הרצון לקבל וקנו צורת הרצון להשפיע, שזו היא צורת המאציל עצמו. וכבר ידעת, כי השתוות הצורה עושה הרוחניים לאחד, וע"כ חוורים או העולמות לקדמותם, כמ"ש לפנינו.

אור פנימי

עד שמגלה בנאצל את הרצון לקבל הוזה על שלימותו הקבועה וקיימת.

וטעם החיוב של ד' המדרגות הוא, כי הרצון לקבל הנ"ל, הנה הוא נכלל תיכף עם התפשטות האור מהשורש, שהרי בזה נבחן, שיצא האור מהמאציל וקנה לו שם בפני עצמו, דהיינו התפשטות מהמאציל, וכל עוד, שלא נכלל בו שינוי הצורה הוזה של הרצון לקבל, הנה ודאי, שעדיין בחינת מאציל הוא, ולא בחי' התפשטות הנעתקת ויוצאת מהמאציל.

כי ברוחני לא יצויר שום הבדל, וזולת ע"י שינוי צורה (כנ"ל אות ו' עיין שם, ועיין בהסתכלות פנימית כאן). אמנם כל כמה, שאין גילוי לרצון הוזה מכח הנאצל גופיה, אינו עדיין קבוע בנאצל, כלומר, שהנאצל צריך להשתוקק לקבלת השפע, שאז נבחן, שנגלה הרצון לקבל מכח הנאצל גופיה. והנה ההשתוקקות הזו, אי אפשר שתהיה, אלא רק בעת שאין בו השפע, כי רק אז יתכן שישתוקק אחריו באופן שיתגלה בו מכוחו עצמו "הרצון לקבל". ואז, נשלמים כלי הקבלה בקביעות.

עוד אחת צריך שתדע, שכל התפשטות אור מהמאציל, כמו שהיא כלולה מבחינת רצון הקבלה כאמור, הנה היא מוכרחת להכלל גם כן, מבחינת רצון להשפעה, שאם לא כן, היה המאציל והנאצל בבחינת הפכיות הצורה, שהוא פירוד גמור ח"ו, כי הפכיות הצורה היתה מרחיקה אותם זמ"ז כרחוק מזרח ממערב ולפיכך מוכרח כל אור המתפשט מהמאציל להכלל ג"כ מבחינת הרצון להשפיע, כדי שתהיה קרבת צורה בין המאציל לנאצל. ובשעה שמתגלה בנאצל הרצון להשפיע הוזה, הנה נמשך לו אור גדול מהמאציל, המיוחס להתעוררות הרצון הוזה, והאור הוזה מכונה בכל מקום אור דחסדים. אמנם התפשטות הא' מהמאציל, אשר הרצון לקבל כלול בה כמבואר לעיל, היא נקראת בכל מקום אור דחכמה או אור העצמות. וזכור היטב, ב' מיני אורות הללו. ותדע, שהאור הב' שהוא אור דחסדים, שפל הרבה מהאור הא' שהוא אור דחכמה, משום שנמשך עם התגברות

והתעוררות הנאצל, מכח עצמו, להיותו רוצה להשוות צורתו עם המאציל, כי על כן מתגבר ומתעורר לבחינת הרצון להשפיע, כמבואר. משא"כ ההתפשטות הא', שהוא אור דחכמה, הנה הוא נמשך ישר מהמאציל, ואין לנאצל שום חלק בהמשכתו, וע"כ הוא נעלה ממנו לאין ערוך, וע"כ "אור דחכמה" נבחן לעצמותו וחיותו של הנאצל, ו"אור דחסדים" נבחן רק לבחינת אור של תקונים להשלמת הנאצל.

עתה תבין ד' בחינות והמדרגות המחויבות להמצא בכל נאצל כנ"ל. כי מתחילה מתפשט האור ויוצא מהמאציל כנ"ל בבחינת אור דחכמה, אשר "הרצון לקבל" בלבד כלול בו, וזו היא בחינה א'. ואחר כך מתגברת באור הוזה בחינת הרצון להשפיע, וממשיך אור דחסדים כנ"ל, והתגברות זו נבחנת לבחינה ב'. ואחר כך מתפשט אור דחסדים הוזה התפשטות גדולה, שענינה יתבאר לקמן, וזו היא בחינה ג'. ואחר שיצאו ונתגלו ג' הבחינות הנ"ל במילואן, אז חוזר ומתעורר כח הרצון לקבל הכלול בהתפשטות א', וחוזר וממשיך אור דחכמה. וזו היא תכלית השלימות של קביעות הרצון לקבל בפרצוף, להיותו נגלה בבחינת השתוקקות, כלומר, בשעה שלא היה אור דחכמה בפרצוף אלא אור דחסדים, דהיינו אחר בחי' ג' הנ"ל, שהיתה לו לנאצל מציאות להשתוקק לקבלת אור דחכמה, אשר ההשתוקקות הזו קובעת בו הרצון לקבל, ומשלימה לו כלי הקבלה, מה שלא היה כן בהתפשטות הא' (כנ"ל בד"ה וטעם החיוב ע"ש). ולפיכך, אין כלי הקבלה נשלמים, אלא בבחינה הד' הזאת, המכונה ג"כ התגברות ב', ואחר שלימותה של הבחינה ד' הזאת בא"ס ב"ה, נתהוו בה הצמצום, שפירושו הסתלקות הרצון לקבל מן בחינה הד' הזאת, שזה גרם להסתלקות אור א"ס ב"ה משם (כנ"ל דף ד' ד"ה וז"ש הרב והנה, עש"ה).

והנה נתבאר, ד' הבחינות המחויבות להמצא בכל נאצל, אשר בחינה א', מכונה התפשטות ראשונה או חכמה. ובחינה ב',

באמצע ממש, וצמצם האור ההוא, ונתרחק אל ע צדדי סביבות הנקודה האמצעית.

החלל שנשאר אחר הצמצום היה עגול

(ד) ואז נשאר: פ מקום פנוי, ואויר, וחלל ריקני, מנקודה האמצעית ממש. והנה צ הצמצום הזה, היה בהשוואה א' בסביבות הנקודה האמצעית

אור פנימי

אות ל' ד"ה ולפי, וע"כ אין הכלי מגביל את האור שמחזיק, כלל, וע"כ האור שבו הוא בבחינת אין סוף. והנה נתבאר היטב סוד הנקודה האמצעית שבא"ס ב"ה, שאין המדובר ח"ו בבחינת מקום ושטח גשמי בשיעורים מוחשיים, אלא הבחינה הד' הכלולה בא"ס מכונה כן, על שם אחדותה הפשוטה עם האור העליון, כמבואר. ודבר הצמצום הנעשה בנקודה האמצעית הזאת כבר נתבאר לעיל אות מ' ד"ה וז"ש הרב עש"ה.

ס) מרחק הרוחני נתבאר באות ל' ד"ה אמנם ע"ש. גם נתבאר שבא"ס ב"ה לא היה שום ריחוק ח"ו בין הנקודה האמצעית שה"ס הכלי ובין האור, ע"ש, אמנם אחר צמצום האור מתוך הנקודה האמצעית, הנה נתגלה בזה, שינוי הצורה שבה מן האור, שהרי האור העליון אין בו מבחינת הרצון לקבל ולא כלום, אבל הנקודה היא בבחינת "רצון לקבל" המשווה מן האור כנ"ל, וכיון שנשתנתה צורתם זה מזה, הרי המה רחוקים זה מזה במידת ההפרש של השינוי הזה, כנ"ל, וז"ש הרב "ונתרחק" וכו'.

ע) ד' הבחינות הנ"ל, מכונות גם ד' צדדים. ומשמיענו הרב, שאף על פי, שהצמצום לא היה אלא רק בנקודה האמצעית כנ"ל, שהיא בחינה ד', מ"מ נסתלק האור מכל ד' הבחינות, מטעם, שאין ענין מקצת נוהג ברוחני, וע"כ נסתלק גם מג' בחינות. פ) כבר נתבאר לעיל באות ד' ובאות ה' ע"ש.

צ) פירוש, בלי הבחן מדרגות של קטן וגדול. ואין להקשות, מאחר שכבר נגלה שינוי הצורה, שישנו בנקודה האמצעית על

מכונה התגברות ראשונה או בינה. ובחינה ג', מכונה התפשטות שניה או זעיר אנפין. ובחינה ד', מכונה התגברות שניה או מלכות. אשר ב' ההתפשטויות נבחנות לזכרים, להיותן בחינת השפע הנמשך מהמאציל: כי התפשטות א' היא שפע אור החכמה, והתפשטות ב' היא שפע אור דחסדים. וב' התגברויות, הן ב' נוקבין, להיותן בחינת התעוררות של הנאצל והתגברות הרצון מכת עצמו, אשר התגברות א' היא ההתעוררות שבנאצל אחר ה"רצון להשפיע", הנעשה שורש אל האור דחסדים כנ"ל. והתגברות ב' היא ההתעוררות שבנאצל אחר ה"רצון לקבל", הנעשה לבחינת כלי קבלה לפרצוף בכל השלימות הרצויה. והוא שנקרא בכל מקום בחינה ד'.

והנה בחינה ד' זו, היא הנקראת נקודה אמצעית שבא"ס ב"ה, ועליה כיוון הרב באמרו "צמצם את עצמו בנקודה אמצעית אשר בו". ונקראת כן, להיותה כלי קבלה לאור א"ס ב"ה, שהוא בלי שיעור ובלי גבול כלל. וע"כ נבחנת מציאותה כדוגמת נקודה בפנימיותו ובאמצעו של האור ההוא, והאור מסבב אותה ודבוק בה סביב סביב עד אין שיעור. כי רק באופן זה יתכן שתחזיק אור עליון בלי מידה ובלי שיעור כלל, משא"כ בכלי קבלה שמאחר הצמצום ולמטה, דהיינו בנאצלים התחתונים, אשר בהם נבחנים כלי הקבלה שמחזיקים אורם בפנימיותם ותוכיותם, כלומר, שדפנות הכלים שה"ס ד' הבחינות שבהם, המה עושים גבול ומידה על האור שבתוכם, והוא מפני העביות שבכלים, כמ"ש להלן, משא"כ בא"ס ב"ה, ששם האור והכלי באחדות הפשוטה בסוד הוא ושמם אחד (כנ"ל

ריקנית ההיא, באופן שמקום החלל ההוא, היה ק' עגול מכל סביבותיו

אור פנימי

הדיבקות. ומהצד הב', אפשר לו להעמיק ולהגדיל את כלי הקבלה שלו עד אין סוף ואין תכלית, כי עתה אין צורת הקבלה עושה שום שינוי צורה, כי היא באה מתוך הרצון להשפיע. וע"ד שאמרו חז"ל (במסכת קידושין דף ז' ע"א), שבאדם חשוב, נתנה היא את כסף הקידושין ואמר הוא הרי את מקודשת לי, הרי זו מקודשת, ואע"פ שכתוב בתורה ונתן בידה, שהבעל מחויב ליתן את כסף הקידושין, מ"מ כיון שאדם חשוב הוא, הנה האי הנאה דמקבל מינה, זה חשוב כמו נתינה ממש, עש"ה. הרי, ש"הקבלה על מנת להשפיע", היא נתינה ולא קבלה. כי על כן אדם חשוב המקבל ממנה כסף, דומה, כמו שנותן לה כסף, והוי כמ"ש בתורה, ונתן בידה, מטעם שהוא מקבל רק כדי להשפיע נ"ר אל האשה, שתתכבד על ידי קבלתו. ונמצא לפי המבואר, שכל עיקר סיבת הצמצום היתה, רק לסיבת החשק לצורה החדשה של ה"קבלה על מנת להשפיע" העתידה להגלות על ידי בריאת העולמות (כנ"ל אות מ' ד"ה פירוש), אבל לא כלל משום איזו עביות שהרגיש בנקודה האמצעית, כי לא היו שם שום עביות ושום שינוי ח"ו כנ"ל, ולפיכך לא נעשתה הנקודה האמצעית לבחינת "סוף", מחמת הצמצום. ולפיכך לא יתכן כלל להבחין ענין קטן וגדול, וז"ש הרב שהצמצום היה בהשואה גמורה.

ק) פירוש, כי בהכרח נעשתה פה איזו תמונה מחמת הצמצום, ואף על פי שהצמצום היה בהשואה (כמבואר היטב בדבור הסמוך לעיל), ולא משום שינוי צורה, אמנם אחר הצמצום והסתלקות האור מאותה הנקודה האמצעית, הרי נגלה, שאין האור העליון ראוי להתדבק בה משום הצורה של גדלות הקבלה הנמצאת בה, וכיון שזה נגלה, הנה נפלה ממדרגה שהיתה לה בא"ס. וא"כ היא כבר חשובה לבחינת "סוף", שפירושו עביות כזו שאין למטה הימנה: כי על כן רק

ידי הסתלקות האור ממנה, א"כ בהכרח, שהוכרו משום זה גם המידות הקטנות, זו קטנה מזו, שבשינוי צורה בתוך ג' המדרגות הקודמות, אשר הבחינה הג' למשל זכה מהנקודה האמצעית, משום שמידת הרצון לקבל שבה היא פחותה יותר מבבחי' ד', וכן בחינה ב' היא זכה יותר מבחינה ג', כי מידת הרצון שבה פחותה יותר מבחינה ג', ובחינה א' היא זכה יותר מכולן, כי מידת הרצון לקבל שבה פחותה מבכולן, וע"כ, שינוי צורתה אינו ניכר כמו בהן. הרי שיש כאן הבחן מדרגות של קטן וגדול, ואיך אומר הרב, שהצמצום היה בהשואה א' בסביבות הנקודה. והתירוץ הוא, כי הצמצום לא עשה את הנקודה האמצעית לבחינת "סוף". כלומר, אם היה האור מסתלק מהנקודה מסיבת שינוי הצורה שיש בה, אז ודאי היתה נעשית משום זה לבחינת "סוף", שפירושו, הדרגא הפחותה ביותר שאין למטה הימנה בפחיתות, אשר אז יצא לנו להבחין גם כן, את ג' הבחינות הקודמות ליותר חשובות מהנקודה האמצעית, על דרך זה למעלה מזה. אכן לא היה כן, כי הצמצום לא נעשה מחמת שינוי הצורה שיש בנקודה, שזה לא יתכן, שהרי עדיין במלכות דא"ס אנו עוסקים, אשר שם אין שום שינוי צורה בינה לבין האור, שהם שניהם באחדות הפשוטה בסוד הוא ושמו אחד כנ"ל. אלא הצמצום נעשה, רק בסוד שעלה ברצונו הפשוט לברוא העולמות וכו' כנ"ל (אות מ' ד"ה פירוש, עיין שם), שפירושו, שחשק לאותה השואה הצורה, אשר עתידה להתגלות על ידי בריאת העולמות, דהיינו, צורת הקבלה על מנת להשפיע נ"ר ליוצר, שיש בזה מעלה יתירה מאד נעלה: כי מצד אחד, הוא השפעה גמורה, כי כל הרצון הוא, רק להשפיע נחת רוח ליוצר ב"ה ולא לצרכי עצמו כלום, ועל כן שוה צורתו לגמרי עם האור העליון של המאציל, ונמצא דבוק בו ית' בתכלית

בהשואה גמורה, ולא היה בתמונת מרובע בעל זווית נצבת, לפי, שגם א"ס צמצם עצמו בבחינת עגול, בהשואה א' מכל הצדדים.

לפי שאור אין סוף הוא בהשואה, היה הצמצום ג"כ בהשואה שהוא סוד העגול (ה) והסבה היתה, לפי שכיון שאור הא"ס שוה בהשואה גמורה הוכרח ג"כ, שיצמצם עצמו בהשואה א' מכל הצדדים, ולא שיצמצם עצמו מצד א' יותר משאר צדדים. ונודע בחכמת השיעור שאין תמונה כל כך שוה כמו ר תמונת העיגול, משא"כ, ש בתמונת מרובע בעל זווית נצבת בולטת, וכן ה תמונת המשולש וכיוצא בשאר התמונות. וע"כ מוכרח הוא להיות צמצום הא"ס בבחינת עיגול.

אור פנימי

הנקודה האמצעית הזאת נשארה חלל פנוי ואינה ראויה עוד להתלבשות האור (כנ"ל אות ו' ד"ה כד), וג' הבחינות הקודמות במעלה ובזכות, עדיין הן ראויות להתלבשות האור בהן גם לאחר הצמצום. ועם כל זה ביארנו לעיל (בדיבור הסמוך) שלא נעשית לבחינת "סוף", מטעם הנ"ל ע"ש. וזהו שמדייק הרב ואומר "שמקום החלל ההוא היה עגול מכל סביבותיו", רוצה לומר, לא "סוף" ממש, אלא כמו הסוף שיש ב"תמונה עגולה", אשר סופה במרכזה. באופן, שתצייר לך את ד' הבחינות ההן, כמו ד' עיגולים זה בתוך זה כגלדי בצלים, שהעיגול המרכזי הוא בחינה ד', ואותה מקיפה בחינה ג', ואותה מקיפה בחינה ב', ואותה מקיפה בחינה א'.

ובאופן זה, אין בחינת מעלה ומטה ימין ושמאל נבחנת ביניהם. כי בחינה א' למשל, שהיא בחציה הא' מקפת למעלה מכולן, בחציה הב' היא נמצאת מקפת למטה מכולן, וכן שאר הבחינות.

ובאופן זה, אין בחינת מעלה ומטה ימין ושמאל נבחנת ביניהם. כי בחינה א' למשל, שהיא בחציה הא' מקפת למעלה מכולן, בחציה הב' היא נמצאת מקפת למטה מכולן, וכן שאר הבחינות.

ובאופן זה, אין בחינת מעלה ומטה ימין ושמאל נבחנת ביניהם. כי בחינה א' למשל, שהיא בחציה הא' מקפת למעלה מכולן, בחציה הב' היא נמצאת מקפת למטה מכולן, וכן שאר הבחינות.

פ ר ק ב'

מבאר אשר מאור א"ס ב"ה המשיך קו אור לעולמות, שנאצלו ונבראו במקום החלל, שנצטמצם. ובו ה' ענינים:

א. מן אין סוף המשיך קו אור לתוך החלל. ב. ראש הקו נוגע באין סוף ולא סיומו. ג. דרך הקו מתפשט אור אין סוף לעולמות. ד. כל העולמות הם במקום החלל והוא שנצטמצם. ה. קודם הצמצום היה הוא ושמך אחד, ואין שכל יכול להשיגו.

מן אין סוף המשיך קו אור לתוך החלל

(א) והנה אחר הצמצום הנ"ל, א אשר אז נשאר מקום החלל ואויר פנוי וריקני באמצע אור הא"ס ממש כנ"ל, הנה כבר היה מקום שיוכלו להיות שם הנאצלים והנבראים והיצורים והנעשים. ואז נ המשיך מן אור

אור פנימי

(א) אל תטעה לחשוב, שמפאת צמצום האור מהנקודה האמצעית היה איה שינוי בא"ס ח"ו. כי אין העדר ותמורה ברוחניות, ואין צריך לומר במקום הגבוה הזה (כנ"ל) דף א' ד"ה צריכים עש"ה. אלא ענין הצמצום האמור, נעשה למהות חדשה ונוספת על א"ס ב"ה. באופן, שהא"ס ב"ה נשאר בכל אחדותו הפשוטה כמו שהיה מטרם הצמצום, בסוד הוא ושמך אחד, ודבר הצמצום הנעשה על הנקודה האמצעית, מובן, ליציאת עולם חדש, שמשם נסתלק האור ונשאר מקום חלל וריק על דרך שנתבאר לעיל. ובמקום החלל ההוא, נאצלו כל העולמות כולם כמ"ש לפנינו.

(ב) אין להבין ענין פעולה זו כמשמעותו השטחית ע"ד פעולה אנושית, שמתחילה פעל כך ואח"כ פעל בדרך אחרת ונסתלק מפעולה ראשונה, כי אין לך הגשמה יותר גדולה מזו, כי הוא יתברך אינו בעל מקרה ושינוי ח"ו, וכמ"ש אני הויה לא שנית וגו', ואע"פ שאין המדובר בעצמותו ית', אלא רק באור המתפשט ממנו, מכל מקום, כיון שאין שינוי ומקרה ותנועה בעצמותו ית' אלא שהוא בעל מנוחה בהחלט, נמצא שמתחייב להיות כך גם באורו המתפשט הימנו כל כמה שלא הגיע לבחינת הנאצל, דהיינו, כל כמה שלא הגיע לבחינת התלבשות בכלים, כי רק אז יצא מכלל עצמותו ית' לבחינת הנאצל המחודש והמקבל הימנו, וכבר ביארנו שכל

החידוש הזה, שורה בעיקר על הכלי של הנאצל, דהיינו בחינת ה"רצון לקבל" שישנו בנאצל, שהרצון הזה, אע"פ שהוא רוחני, מ"מ הוא ודאי חידוש צורה והוא "מקרה" כי אינו נוהג בהכרח בעצמותו ית', מה שאין כן באור שנתלבש בו שהוא אינו מחודש, שהרי נמשך מעצמותו ית' בבחינת "יש מן יש". ומכל מקום ענין הפעלת האור העליון במידת הכלי, דהיינו בבחינת מה שהכלי מתפעל ומקבל מהאור העליון, נופל עליו ג"כ בחינת חידוש, שהוא "מקרה" בהכרח כמובן, ותדע שכל החידושים והשתלשלות המדרגות הנ"ל הנה המה עוסקים רק בערך התפעלותו של הכלי וקבלתו מהאור העליון כי זה לבד מקבל השינויים והריבוים. אמנם האור כשהוא לעצמו, נמצא תמיד בבחינת המנוחה המוחלטת, בהיותו מתפשט מעצמותו ית'. והבן זה היטב ותזכור זה בהמשך כל הלימוד בחכמה הזאת בכל מלה ומלה ממש. ולפי המבואר תבין היטב, כי האור העליון אינו פוסק מלהאיר לנאצלים אפילו לרגע, ואינו נופל ח"ו תחת המקרה והחידוש, אלא, שהוא במצב המנוחה המוחלטת, וכל ענין הצמצום והסתלקות האור האמורים כאן, אינם אמורים אלא רק בערך התפעלותו וקבלתו של הכלי, דהיינו הנקודה האמצעית. פירוש, אע"פ שהאור העליון לא פוסק מלהאיר, מ"מ הכלי לא קיבל עתה כלום מהארתו, משום שמיצטה את עצמה, דהיינו שמיצט את

א"ס, קו א' ישר ג מן האור העגול שלו ד מלמעלה למטה, ומשתלשל, ויורד תוך החלל ההוא.

אור פנימי

לפי מידת רצונו, כי לא ירצה יותר מהמידה ההיא, והבן היטב.

ג) פירושה של תמונת העגול כבר נתבאר לעיל (פרק א' אות ק'), ומשמיענו בזה, שאפילו לאחר הצמצום נשאר האור העליון בתמונת העגול, שפירושו בלי הבחן מדרגות, וכל ד' הבחינות שוות אצלו במעלה (כנ"ל פרק א' אות ק'), והטעם הוא כמ"ש לעיל (בדיבור הסמוך), אשר ענין החידוש והמקרה אינם נוהגים ח"ו באור העליון, עש"ה, וכל אלו מיני ההתחדשות האמורים, אינם אלא יחסי הכלים בלבד.

ד) אל תשכח שאין הכונה ח"ו במושגים המדומים במקום גשמי, אלא הוך ביותר מכונה בחינת מעלה, והעבה והגרוע ביותר מכונה בחינת מטה. וכנ"ל (פ"א אות ו') שכל מה שאפשר להבין בהתפשטות האור מהמאציל וביאתו לבחינת נאצל, הוא בעיקר בבחינת חידוש של שינוי הצורה שישנו בנאצל, דהיינו, בחינת ה"רצון לקבל" שנתחדש בו, שאינו נמצא במאציל. ומחמת זה, נבחן הנאצל, שהוא רחוק, עב ושפל ותחתון כלפי המאציל, כי שינוי הצורה מהמאציל עושה כל אלו ומפרישו מבחינת המאציל לבחינת הנאצל. גם ידעת ששינוי הצורה הזאת, דהיינו ה"רצון לקבל", אינו נגלה בבת אחת, אלא שמתרקם לאט לאט, בסדר ד' בחינות, ונגמרת צורתו בתכלית הגדלות רק בבחינה הדי'.

ולפיכך יוצא לנו, כי כל שצורת הרצון לקבל שלו קלושה ביותר, דהיינו הבחינה הא' של ד' הבחינות, הרי היא נבחנת לקרובה יותר אל המאציל, והיא חשובה יותר וזכה יותר ועליונה יותר, כי שינוי הצורה שבה אינו כל כך גדול כמו ג' הבחינות שלאחריו. והבחינה הב', שהרצון שבה גדול מבחינה א', הרי היא נבחנת, לרחוקה מן המאציל

ה"רצון לקבל" שבה, דהיינו שלא לקבל בבחינה ד' שהיא נקודה אמצעית ממש, אלא רק בג' הבחינות הקודמות הנמצאות בה, שהרצון לקבל קלוש בהם, והרצון להשפיע שולט שם יותר (כנ"ל אות ג' ד"ה עתה תבין). באופן, שהאור העליון לא נתפעל כלל מן הצמצום, ולא שינה דרכו ח"ו, אלא ממש כמו שמאיר בא"ס ב"ה, כן מאיר גם בעת הצמצום ולאחר הצמצום, ובכל העולמות כולם ואפילו בעולם העשיה, בלי שום הפסק אפילו לרגע, אלא הכלים בעצמם, עושים את כל השינויים הללו, כי אינם מקבלים, אלא לפי מידתם, דהיינו "מידת הרצון לקבל" שבהם, כמבואר.

ומהאמור תבין, אשר מ"ש הרב המשך מן אור א"ס קו אחד, פירושו, אשר מקום החלל בעצמו, דהיינו, הכלי שנתרוקן מאור א"ס, הנה, הוא עצמו גרם להמשכת הקו מאור א"ס, מסיבת המיעוט, שנתחדש ב"רצון לקבל" שבו. כי שיעור מידת קבלתו עתה מאחר צמצום הבחינה ד' שלו, מכונה בשם קו, דהיינו בערך קבלתו הקודמת בבחינה ד' שמילא את המקום כולו, אבל עתה, שאין לה הרצון לקבל הגדול הזה, אלא רק ג' בחינות הרצון הקודמות, אשר הרצון לקבל קלוש בהן כנ"ל, נבחן כמו שהכלי ההוא אינו מקבל יותר מאור א"ס אלא קו אחד של אור, וכל מקום הכלי נשאר ריק ופנוי מהאור, כי אין האור הדק הזה שמקבל עתה, מספיק למלאות כל מקומו של הכלי, שזה עלה לו מחמת חסרון דבחינה ד' שמיעטה אותו כנ"ל. ונתבאר, אשר האור העליון לא נפסק כלל מסיבת הצמצום, וכן לא נשתנה כלל שימשיך האור בבחינת קו אחד, אלא, כל השינוי הגדול הזה נעשה בסיבת כלי הקבלה שנתמעטו אשר עתה לא יוכלו לקבל מאור א"ס אלא שיעור קטן מאד הנקרא קו, דהיינו

ראש הקו נוגע באין סוף ולא סיומו

(ב) ה' וראש העליון של הקו, נמשך מן הא"ס עצמו ו' ונוגע בו, אמנם סיום הקו הזה ז' למטה בסופו אינו נוגע באור א"ס.

דרך הקו מתפשט אור אין סוף לעולמות

(ג) ודרך הקו הזה נמשך ונתפשט אור א"ס למטה.

כל העולמות הם במקום החלל ההוא שנצטמצם

(ד) ובמקום החלל ההוא, ה' האציל וברא, ויצר ועשה כל העולמות כולם.

קודם הצמצום היה הוא ושמו אחד, ואין שכל יכול להשיגו

* (ה) ט' קודם הד' עולמות אלו, היה הא"ס, י' הוא אחד ושמו אחד באחדות

אור פנימי

ביותר ועבה ביותר ושפלה ביותר ותחתונה ביותר מן הבחינה הראשונה, עד שהבחינה הד', היא רחוקה מהמאציל יותר מכולן, ועבה ושפלה ותחתונה יותר מכולן. וז"ש הרב שהקו נמשך, "מלמעלה למטה", דהיינו מבחינה ראשונה עד לבחינה הד' (ולא עד בכלל), שהיא התחתונה ביותר מכולן. וענין מעלה ומטה האמור, נתחדש עתה עם יציאת הקו, כי בטרם שהאיר הקו, דהיינו בשעת הצמצום, לא נבחן שם מעלה ומטה, כנ"ל (פ"א אות ק'), אלא אחר שקיבלה האור בבחינת קו לבד, שפירושו שלא קיבלה אותו בכל ד' הבחינות, רק על ג' בחינות ראשונות שבה לבד, ובחינה ד' נשארה חושך בלי אור, הנה רק עתה, נגלית בחינה ד' לבחינה שפלה ועבה ותחתונה, שעליה נערכות גם כן ג' הבחינות הקודמות לה בכמה שהן זכות וקרובות יותר אל המאציל, כנ"ל. משא"כ, בעת הצמצום, שנסתלק האור מכל ד' הבחינות בבת אחת, לא היה עוד ההכרח הזה בין הבחינות, כנ"ל (פרק א' אות ק').

(ה) היינו בחינה ראשונה מד' הבחינות כנ"ל בדיבור הסמוך.

(ו) כי בחינה א', שהיא הראש העליון, היא הקרובה ביותר לא"ס, כלומר למאציל, וע"כ נחשבת כמו שנוגעת בו, כי אין הפרש

* שער מאמרי רז"ל שבת ד"ה ולהבין.

(י) "הוא" מורה על האור העליון, ושמו מורה על בחינת הרצון לקבל הנמצא בהכרח שם, כנ"ל (פ"א אות ל' ד"ה אין לתמוה עש"ה). "שמו" הוא בגי' "רצון", רומז על הרצון לקבל.

נפלא ונעלם ית', כ שאין כח אפילו במלאכים הקרובים אליו ואין להם
השגה בא"ס ית', כי אין שום שכל נברא שיוכל להשיגו, להיות, כי י אין לו
מקום ולא גבול ולא שם.

אור פנימי

(כ) כלומר, עתה לאחר שנבראו העולמות, ושמו אחד, ואין מקום וכלי ניכרים שם כל
אפילו המלאכים שהם הנבראים היותר עיקר כמ"ש לעיל, לפיכך אין שכל נברא
קרובים ברוחניותם אין להם השגה בא"ס. יכול להשיגו, כי אין השגה באור בלי
(ל) כי בהיות שם בא"ס ב"ה סוד הוא כלי.

ח ל ק ר א ש ו ן

הסתכלות פנימית

על ידיו את המושכל הרצוי, בה בעת, שלא נמצא בעולמנו איזה ענף אחר שיקחו אותו בתמורתו. כי כמו ששתי שערות אינן יונקות מנקב אחד, כן אין לנו ב' ענפים שיתיחסו אל שורש אחד. ואף גם זאת לא יתכן, להאביר את דבר החכמה המחויב אל הביטוי נחות הדרגא ההוא, ולא עוד, כי האבירה ההיא תגרום פגם ובלבול גדול בכל מרחבי החכמה, להיות שאין לנו עוד חכמה בכל חכמות העולם, שיהיו הענינים כל כך משולבים זה בזה, בדרך סיבה ומסובב גורם ונמשך, כמו חכמת הקבלה, שהענינים מלוכדים וקשורים זה בזה מראשה עד סופה, ממש כמו שרשרת אחת ארוכה. ולפיכך אין כאן חירות הרצון להחליף ולהמיר בין הכינויים הללו רע בטוב. אלא, מוכרחים להביא תמיד בדיק אותו הענף המורה באצבע על שורשו העליון, וגם להרחיב בו הדיבור, עד להמציא ההגדרה המדויקת לעיני המשכילים המעיינים.

אמנם כן, אותם שעוד לא נפקחו עיניהם במראות השמים, ועדיין אין להם אותה הבקאות של יחסי ענפי העולם הזה אל שרשיהם בעולמות העליונים, המה נמצאים כאן כעורים מגששים קיר, כי לא יבינו אף מלה אחת כמשמעה האמיתי. שהרי כל מלה היא שם של איזה ענף ביחס שורשו, וזולת, אם שיקבלו הפירוש מפי חכם מובהק, הממציא את עצמו להסביר הענין בשפה המדוברת, שהוא בהכרח כמו מעתיק מלשון אל לשון, דהיינו משפת הענפים לשפה המדוברת. כי אז יוכל להסביר את המושג הרוחני, איך שהוא.

וזהו שטרחתי בביאורי זה, להסביר את עשר הספירות, כפי שהורה לנו החכם האלקי אריז"ל, על פי טהרת הרוחנית, המופשטות מכל מושגים מוחשיים, באופן, שיוכל כל מתחיל לגשת אל החכמה בלי להכשל בשום הגשמה וטעות, אשר עם הבנת עשר הספירות

ראשית כל צריכים לדעת, שבמקום שיש לנו עסק עם ענינים רוחניים, המופשטים מזמן, מקום ותנועה, ואצ"ל עם אלקיית, הרי אין לנו את המלות להגות ולהתבטא על ידיהן, שהרי כל אוצר המלות שלנו הוא לקוח מהרגשי החושים המדומים, ואיך אפשר להסתייע בהם במקום שחוש ודמיון אינם שולטים שם, כי למשל, אפילו אם תקח את המלה היותר דקה כגון "אורות", הרי היא ג"כ מדומה ומושאלת מן אור השמש או אור מורגש של נחת רוח וכדומה, אם כן איך יתכן להתבטא עממן בעניני אלקות, אשר ודאי לא יציעו למעיין שום דבר אמתי. ואין צריך לומר במקום שצריכים לגלות על ידי המלות ההן, בכתב על ספר, בעניני משא ומתן בחכמה, כנהוג במחקרי כל חכמה, אשר אז אם נכשלים, אפילו במלה אחת בלתי מוצלחת למטרתה, תיכף יתבלבל המעיין ולא ימצא ידיו ורגליו בכל הענין כולו. ולפיכך בחרו להם חכמי הקבלה שפה מיוחדת, שאפשר לכנותה "שפת הענפים", להיות שאין לנו שום מהות או הנהגה של איזו מהות בעולם הזה, שלא תהיה נמשכת משרשה שבעולם העליון, ואדרבה, התחלת כל ישות שבעולם הזה, הנה היא מתחילה מהעולם העליון, ואח"כ משתלשלת לעולם הזה. לפיכך מצאו להם החכמים שפה מוכנה בלי טורח, שיוכלו למסור ע"י איש לרעהו את השגתם, בעל פה ובכתב מדור לדור, כי לקחו להם את שמות הענפים שבעולם הזה, אשר כל שם מבאר את עצמו, כמורה באצבע על שורשו העליון, אשר במערכת העולמות העליונים. ובה תגות דעתך, במה שתמצא לרוב בספרי הקבלה ביסודיים מתמיהים, וגם זרים לפעמים לרוח האנושי. והוא, כי אחר שכבר בחרו להם שפה זו להתבטא על ידיה, דהיינו "שפת הענפים" כאמור, א"כ איך אפשר להם להשמיט על דרכם איזה ענף בלי להשתמש עמו מחמת נחיתות הדרגא שלו, שלא לבטא

האלו, יפתח הפתח גם להסתכל ולדעת, איך להבין ביתר הענינים בחכמה הזאת.

פ ר ק א'

דע כי טרם שנאצלו הנאצלים ונבראו הנבראים, היה אור עליון פשוט ממלא כל המציאות וכו' (בע"ח ש"א היכל א'), הדברים הללו צריכים ביאור, דמטרם שנאצלו העולמות, איך היה שם בחינת מקום של מציאות, שהיה האור הפשוט ממלא אותו כולו, וגם ענין עליית הרצון להצטמצם כדי להוציא לאור שלימות פעולותיו, דמשמע מדברי הספר, דכבר היה שם איזה חסרון ח"ו, גם ענין הנקודה האמצעית אשר בו ממש, ששם היה דבר הצמצום, שהוא מתמיה מאד, דהא כבר אמר שאין שם ראש וסוף, וא"כ איך יש האמצע, אמנם כן, הדברים הללו עמוקים מני ים, וע"כ אני מוכרח להאריך בביאורם.

אין דבר בכל המציאות שלא יהיה כלול בא"ס

המושגים ההפוכים אצלנו כלולים בו ית'

בסוד אחד יחיד ומיוחד

א) דע שאין לך שום מהות של ישות בעולם, הן מן המוחשות אל החושים שלנו, והן מן המושכלות בעין השכל שלנו, שאינו כלול בבורא ית', דהא כולם נמשכין לנו הימנו ית', וכלום יש לך נותן מה שלא יהיה בו, וענין זה כבר מבואר היטב בספרים, אמנם צריך להבין, שאותם המושגים, שהם נפרדים אצלנו, או הפוכים, עד"מ מושג החכמה נבחן בהפרש מן מושג המתקנות, שהחכמה והמתקנות ב' מושגים נבדלים הן זו מזו, וכן מושג הפועל, הוא ודאי בהפרש מן מושג הפעולה, שהפועל ופעולתו בהכרח ב' מושגים נבדלים זה מזה, ומכ"ש המושגים ההפוכים, וכמו המתקנות והמרירות וכדומה, הן נבחנות ודאי כל אחת לעצמה, אמנם אצלו ית', יהיו החכמה והתענוג, ומתקנות, ותרופות, ופעולה, ופועל, וכדומה מן הצורות המשובות וההפוכות, כל זה כלול כאחד באורו הפשוט, בלי שום הכר והבדל ביניהם כלל, אלא במושג אחד יחיד ומיוחד: אחד, מורה

שהוא בהשואה אחת. יחיד, מורה על הנמשך הימנו, שגם כל אלו הריבויים המה אצלו ית' בצורת יחיד כמו עצמותו ית'. ומיוחד, מורה הגם שהוא פועל ריבוי הפעולות, אמנם כח אחד פועל כל אלה, וכולן חוזרות ושובות ומתחדות בצורת יחיד, שהצורה היחידה הזו, בולעת כל הצורות המתראות בפעולותיו, והוא ענין דק מאד, ולא כל מוחא סביל דא. וכן פ' לנו הרמב"ן ז"ל, על ענין אחדותו ית' בסוד אחד, יחיד ומיוחד, וזה לשונו, בפירושו על ספר יצירה פ"א מ"ז, יש הפרש מן אחד, ויחיד, ומיוחד: שם המתפרש, כשהוא מתיחד לפעול בכח אחד, נקרא מיוחד. וכשהוא מתחלק לפעול פעולות, כל חלק שממנו, נקרא יחיד. וכשהוא בהשואה אחת נקרא אחד, ע"כ לשונו הך. פירוש, מתייחד לפעול בכח אחד, רצונו לומר שפועל להיטיב כראוי ליחודו. ואין שינוי בפעולותיו. וכשהוא מתחלק לפעול פעולות, דהיינו שפעולותיו משונות זו מזו, ונראה ח"ו כפועל טוב ופועל רע, אז נקרא יחיד מפני שלכל פעולותיו המשובות יש להן תוצאה יחידה, להיטיב. ונמצא שהוא יחיד בכל פעולה ופעולה ואינו משתנה ע"י פעולותיו המשובות. וכשהוא בהשואה אחת נקרא אחד כלומר אחד מורה על עצמותו יתברך שאצלו כל מיני ההפכים הם בהשואה אחת. כמ"ש לעיל. וכמ"ש הרמב"ם ז"ל שאצלו היודע והידוע והמדע אחד הם. כי מאד גבהו מוחשבותיו ממחשבותינו ודרכיו מדרכינו.

ב' הבחנות בהשפעה, מטרם שבאה לכלל קבלה,

ולאחר שבאה לכלל קבלה

ב) וצא ולמד מאוכלי המן, שהמן נקרא לחם מן השמים, משום שלא נתגשם בהתלבשותו בעוה"ז, ואמרו חז"ל שכל אחד ואחד היה טועם בו כל מה שרצה, ונמצא שהיה בו בהכרח מן הצורות ההפוכות, דהיינו אחד טעם בו טעם מתוק, והשני טעם בו טעם חריף ומר, אשר המן בעצמו, היה בהכרח, כלול משני ההפכים יחד, כי כלום יש לך נותן מה שאין בו, וא"כ איך אפשר שיהיו ב' הפכים בנושא אחד, אלא על כרחך, שהוא

פשוט ומופשט מב' הטעמים ורק כלול הוא מהם, באפן, שהמקבל הגשמי יכול להבדיל לעצמו, הטעם הזה שרוצה, ועל דרך זה תבין כל דבר רוחני, שהוא בעצמו יחיד ופשוט, אמנם כלול מכל ריבוי הצורות שבעולם, ובביאתו ליד מקבל הגשמי והמוגבל, אז יעשה בה המקבל צורה נבדלת אחת, מכלל ריבוי הצורות, המתחדות במהות הרוחנית ההיא. ולפ"ז יש להבחין תמיד בהשפעתו יתברך, ב' בחינות: הא' היא צורת מהות השפע העליונה, טרם ביאתה לכלל קבלה, שעדיין הוא אור פשוט וכולל. הב', היא אחר שהגיע השפע לכלל קבלה, שע"ז קנה צורה נבדלת אחת וחלקית, לפי תכונת המקבל.

שיש רבוי נפשות, כמספר הגופות, שהנפשות מאירות בהם, אלא שהן נבדלות זו מזו, ע"י שינוי הצורה שבכל אחת ואחת. וע"ד שאמרו חז"ל, כשם שפרצופיהן אינם שווים זה לזה, כך דעותיהן אינן דומות זו לזו. ויש בסגולת הגוף, להבדיל בצורות הנפשות, עד להבחין בכל נפש לפי עצמה, שזו נפש טובה, וזו נפש רעה, וכדומה, בצורות הנבדלות.

והנך רואה שכמו דבר גשמי, מתחלק ונחתך ונבדל, בגרון, ותנועה בהרחקת מקום בין חלק לחלק, כמו כן דבר רוחני, מתחלק ונחתך ונבדל, בסיבת שינוי צורה מחלק לחלק, ולפי השיעור של ההשתנות, כן ישוער המרחק מחלק לחלק, וזכור זאת היטב.

איך יצויר שינוי צורה בבריאה, ביחס א"ס

ה) אמנם, עדיין לא הונח לנו, אלא בעוה"ז, בנפשות בני אדם, אבל בדבר הנשמה, שאמרו בה שהיא חלק אלוף ממעל, עדיין לא נתבאר, איך נבדלת היא מאלקיות, עד שיתכן לקרותה חלק אלקי. ואין לומר, על ידי שינוי הצורה, דח"ו לומר כן, דכבר ביררנו, שהאלקיות היא אור פשוט, הכולל, כל מיני ריבוי הצורות, והפוך הצורות שבעולם, באחדותו הפשוטה, בסוד אחד יחיד ומיוחד, כנ"ל. וא"כ, איך תצויר לנו בחינת שינוי הצורה, בנשמה שתהיה משונה מאלקיות, שמשום זה תהיה נבדלת, לקנות שם חלק הימנו ית'.

ובאמת, קושיא זו נוהגת ביותר, באור א"ס שמטרם הצמצום, כי זו המציאות שלפנינו, כל העולמות, עליונים ותחתונים יחד, נבחים בשתי הבחנות, ההבחן הא', הוא צורת כל המציאות הזו, איך שהיא בטרם הצמצום, שהכל היה אז בלי גבול ובלי סוף, והבחן זה נקרא, אור א"ס ב"ה. ההבחן הב', הוא צורת כל המציאות הזו, שכבר באה מהצמצום ולמטה, אשר הכל הוא בגבול ומדה, והבחן זה נקרא, ד' העולמות, אצילות, בריאה, יצירה ועשיה. ונודע, שבעצמותו יתברך, לית מחשבה תפיסא ביה כלל וכלל, ואין בו שום שם וכינוי, שכל מה שלא נשיג איך נגדירו בשם, שכל שם, ענינו השגה, שמורה, שמושג

איך אפשר להבחין שהנשמה היא חלק מאלקיות
ג) ובוה נבוא להבין מ"ש המקובלים במהות הנשמה, וזה לשונם, אשר הנשמה, היא חלק אלוהי ממעל ממש ואין בה שום שינוי כלל מן ה"כל", אלא במה שהנשמה היא חלק ולא "כל": ודומה לאבן הנחצבת מההר, שמהות ההר ומהות האבן שוות, ואין שום הבחן מן האבן אל ההר, רק בזה, שהאבן היא רק חלק מן ההר, וההר הוא בחינת ה"כל". עד כאן תמצית דבריהם ז"ל. ולכאורה הם דברים מתמיהים בתכלית, וביותר קשה להבין, איך יתכן לדרוש בחינת הבדל וחלק מן האלקיות, עד לדמות, לאבן הנחצבת מההר, דבשלמא אבן, היא נחצבת מההר, ע"י גרון ומקבת, אבל באלקיות, כביכול, איך, ובמה, יתפרדו זה מזה.

הרוחני נבדל בכח שינוי צורה,
כמו הגשמי שנבדל ע"י גרון

ד) וטרם נבא אל הביאור, נסביר מהות ענין ההבדלה, הנוהג ברוחניים: ודע, אשר האישים הרוחניים מתפרדים זה מזה, רק על פי שינוי הצורה בלבד, דהיינו, אם דבר רוחני אחד, קונה בעצמו שתי צורות, כבר אינו אחד, אלא שנים: ואסביר לך, בנפשות בני אדם, שהם גם כן רוחניים: ונודע החוק הרוחני, אשר צורתו פשוטה כנ"ל, וזה ודאי

ותפילתנו הוא, מאוצר מתנת חנם חנו, ואמרו ז"ל שאוצר מתנת חנם, מוכן הוא, רק בשביל הנשמות היותר גדולות בעולם. וביותר קשה עיקר תירוצם. שתירצו, אשר במתנת חנם נמצא חסרון גדול, דהיינו בושת הפנים הנמצא לכל מקבל מתנת חנם, שלהשלמה זו, הכין ית' את עוה"ז, שיש בו מציאות של יגיעה ועבודה, כדי שבעוה"ב יטלו את שכרם, חלף טרחתם ויגיע כפם, ותירוצם תמוה מאד, הא למה זה דומה, אל אדם האומר לחברו, עבוד עמי רגע אחד קטן, ותמורת זאת אתן לך מכל תענוגי העולם ושכיות החמדה, בכל ימי חיך. שאין לך מתנת חנם גדולה מזו, משום שהשכר אין לו שום השתוות עם העבודה, שהרי העבודה היא בעוה"ז, עולם עובר, שאין לו ערך של כלום, כלפי השכר והתענוג של העולם הנצחי, שאיזה ערך יש, לכמות העולם העובר, נגד כמות העולם הנצחי. ואצ"ל באיכות היגיעה, שאין בה ערך של כלום, כלפי איכות השכר, וכמו"ש ז"ל, עתיד הקב"ה להנחיל לכל צדיק וצדיק ש"י עולמות, וכו', ואין לומר, שמקצת השכר נותן השי"ת חלף טרחתם, והשאר במתנת חנם, שא"כ מה הועילו חכמים בתקנתם, שהרי נשאר הפגם של בושת הפנים, בשאר המתנה, אלא שאין דבריהם אלו מובנים כפשוטם, אלא יש כאן כוונה עמוקה.

במחשבה אחת נאצלה ונבראה כל המציאות, והיא הפועלת, והיא עצם הפעולה, והיא מציאות השכר המקוה, והיא מהות היגיעה

(ח) וטרם שאנו נכנסים בביאור דבריהם ז"ל, צריכים להבין, במחשבתו ית', בבריאת העולמות והמציאות שלפנינו, שלא יצאו פעולתם לפנינו, בדרך ריבוי מחשבות, כמו דרכינו. כי הוא ית', אחד, יחיד ומיוחד, כנ"ל, וכמו שהוא פשוט, כך אורותיו הנמשכים הימנו, פשוטים ומיוחדים, בלי שום ריבוי צורות, כמ"ש, לא מחשבותי מחשבותיכם, ולא דרכיכם דרכי וגו'. ועל כן תבין ותשכיל, שכל השמות והכינויים, וכל העולמות העליונים והתחתונים, הכל אור פשוט א', יחיד ומיוחד, שאצל השי"ת, האור הנמשך,

לנו בבחינת השם הזה. וע"כ, ודאי שבעצמותו ית' אין שום שם וכינוי כלל וכלל, וכל השמות והכינויים, המה, רק באורו ית' המתפשט הימנו, אשר התפשטות אורו ית' מטרם הצמצום, שהיתה ממלאת כל המציאות בלי גבול וסוף, היא נקראת בשם אין סוף ב"ה. ולפי זה, צריך להבין במה שאור א"ס ב"ה מוגדר לעצמו, ויצא מכלל עצמותו ית', עד שנוכל להגדירו בשם, כמו שהקשינו בנשמה כנ"ל.

ביאור על מ"ש ז"ל לכן הוכן עבודה ויגיעה על שכר הנשמות, כי מאן דאכיל דלאו דיליה בהית לאסתכולי באפיה

(ו) ולהבין באפס מה במקום גבוה זה, צריכים להרחיב הדברים. ונחקור, בקוטב כל זו המציאות שלפנינו, ותכליתה הכללית, שכלום יש לך פועל בלי תכלית, וא"כ תכלית זו מה היא, אשר לסיבתה, המציא ית' כל המציאות הוו שלפנינו, בעולמות העליונים ובעולמות התחתונים. אמנם כן כבר הורו לנו חז"ל, בהרבה מקומות, שכל העולמות כולם לא נבראו אלא בשביל ישראל המקיימים תורה ומצוות וכו', וזה מפורסם. אלא צריך להבין בזה, בקושיא של חז"ל, שהקשו ע"ז, אם הכונה של בריאת העולמות, היא בשביל להנות לנבראיו, א"כ, מה היה לו ית', לברוא את העוה"ז הגשמי, העכור והמלא יסורים, ובלי זה, ודאי שהיה יכול להנות לנשמות כמה שרוצה, כביכול, ולמה הביא את הנשמה בגוף עכור ומזוהם כזה. ותירצו על זה, דמאן דאכיל דלאו דיליה בהית לאסתכולי באפיה וכו', פירוש דבכל מתנת חנם נמצא פגם של בושת פנים, וכדי למנוע מהנשמות הפגם הזה, ברא את העוה"ז, שישנה כאן מציאות של עבודה, ונמצאו נהנים לעתיד מיגיע כפיהם, כי נוטלים שכרם משלם, חלף יגיעם, וניצולים ע"י מפגם של בושת ע"כ.

איזה יחס יש מעבודת ע' שנה לתענוג נצחי, ואין לך מתנת חנם גדולה מזו

(ז) ודבריהם ז"ל אלו, מוקשים מאד סביב סביב, מתחילה קשה, הרי עיקר מגמתנו

שסוף מעשה במחשבה תחילה. והנה סוף המעשה, שהיא הקוטב והתכלית, שבשבילים נבראו כל אלה, היינו, כדי להנות לבריותיו, כמו"ש בזוהר. ונודע, שמחשבתו ית' נגמרת ופועלת תיכף, שלא אדם הוא, להיות מחוייב לכלי מעשה. אלא המחשבה לבדה גומרת כל הפעולה תיכף ומיד. ולפי זה מובן, שתיכף בחשבו ית' על דבר הבריא, להנות לנבראיו, תיכף נמשך ונתפשט האור הזה הימנו ית', בכל צביונו וקומתו וכל גבהם של התענוגים שחשב בהם, שכל זה, נכלל באותה המחשבה, שאנו מכנים אותה מחשבת הבריא, והבן זה היטב, כי מקום שאמרו לקצר הוא. ודע שאת מחשבת הבריא הזאת אנו מכנים אור א"ס ב"ה. כי בעצמותו ית' ממש, אין לנו שום הגה ומלה להגדירו באיזה שם שהוא. וזכור זאת.

מכח הרצון להשפיע שבמאציל, נולד בהכרח הרצון לקבל בנאצל. והוא הכלי, שבתוכו מקבל הנאצל את שפע

יא) וזהו, שאמר הרב ז"ל, שמתחילה היה אור א"ס ב"ה ממלא את כל המציאות. פי', כיון שחשב השי"ת, להנות את הנבראים, והאור התפשט ממנו, ויצא מלפניו, כביכול, תיכף הוטבע באור הזה, הרצון לקבל את הנאותו. ותשפוט ג"כ, שזה הרצון, הוא כל מדת גודלו של האור המתפשט, כלומר, שמדת אורו ושפעו, היא כפי השיעור שרוצה להנות, לא פחות ולא יותר. ודו"ק בזה, וע"כ. אנו מכנים מהותו של, הרצון לקבל, המוטבע באור הזה, מכח מחשבתו ית', בשם, מקום. עד"מ, באמרנו שאדם אחד יש לו מקום לקבל סעודת ליטרא לחם, והשני אינו יכול לאכול יותר מחצי ליטרא לחם, באיזה מקום אנו מדברים, לא מגודלם של בני המעיים, זולת מגודל של החשק והרצון לאכול. והנך רואה, שמדת מקום הקבלה, של הלחם, תלויה בשיעור הרצון והחשק של האכילה, ואצ"ל ברוחניות, אשר הרצון של קבלת השפע, הוא המקום של השפע, והשפע נמדד במדת הרצון.

והמחשבה, והפעולה, והפועל, וכל מה שהלב יכול לחשוב ולהרהר, המה אצלו דבר אחד ממש.

ועל פי זה תשפוט ותשכיל, שבמחשבה אחת נאצלה ונבראה כל המציאות הזו, עליונים ותחתונים יחד, עד ככלות הכל בגמר התיקון. אשר אותה המחשבה היחידה, היא הפועלת את הכל, והיא עצם כל הפעולות, והיא מקבלת התכלית, והיא מהותה של היגיעה, והיא עצמה מציאות כל השלימות והשכר המקוה. כמו שפי' הרמב"ן ז"ל, בסוד אחד יחיד ומיוחד כנ"ל.

ענין הצמצום, מבאר איך יצאה מהפועל השלם, פעולה בלתי שלמה.

ט) והיינו שהארץ הרב ז"ל בפרקים ראשונים שבספר הזה, בענין הצמצום הא', להיות הענין הזה החמור שבחמורות, כי הכרח הוא, אשר גם הקלקולים וכל מיני החסרונות, המה נמשכים ובאים הימנו ית', וכמוש"כ יוצר אור ובורא חושך, והנה הקלקולים והחושך המה הפך אמיתי לו ית', ואיך אפשר שימשך זה מזה, ואיך באים ביחד עם האור והעונג שבמחשבת הבריא. ואין לומר, שהם ב' מחשבות מיוחדות זו מזו, שח"ו לומר ולהרהר כזאת, כנ"ל. וא"כ איך כ"ז נמשך הימנו ית', עד לעולם הזה, המלא חלאה יסורין וזוהמא גדולה, ואיך הם מתכלכלים יחד במחשבה היחידה.

פ ר ק ב'

ביאור מחשבת הבריא.

י) עתה נבא אל הביאור, בצורת מחשבת הבריא. שזה ודאי, שסוף מעשה במחשבה תחילה, כי אפילו באדם גשמי בעל ריבוי מחשבות, גם בו יבוא סוף המעשה במחשבתו תחילה, עד"מ, כשעוסק בבנין ביתו, אנו מבינים, שמחשבה ראשונה שחשב בעסק זה, הוא שחשב צורת בית לשבת בו, וע"כ מוקדם לו ריבוי מחשבות וריבוי פעולות, עד שגומר צורה זו, שחשב מראש, וצורה זו, באה לו, בסוף כל פעולותיו. והנך רואה,

עד לעוה"ז, שבאופן זה תהיה מתוקנת צורת הרצון לקבל, ותשוב אל צורת ההשפעה, ובוזה תבוא בהשוואת הצורה אל המאציל. והנה אחר שמיצטה, ברצון לקבל, ממילא נסתלק משם האור, שכבר נודע, שהאור תלוי ברצון, והרצון, הוא המקום של האור. כי אין כפיה ברוחניות.

פ ר ק ג'

ביאור מחצבת הנשמה

טו) ועתה יתבאר ענין מחצבת הנשמה, שאמרו שהיא חלק אלקי ממעל וכו', שהקשינו לעיל, איך ובמה תשתנה צורת הנשמה מאורו הפשוט, עד שתהיה נבדלת בזה מן הכל, ית', עתה מובן, כי נעשה בה באמת, שינוי צורה גדול, כי הגם שהוא ית' כולל כל הצורות שאפשר לחשוב ולהרהר, אמנם אחר האמור לעיל, אתה מוצא, צורה אחת, שאינה כלולה בו ית', והיינו הצורה של הרצון לקבל, שח"ו ממי יקבל. אמנם הנשמות, שכל בריאתן היא, משום שרצה ית', להנות להן, שזו היא מחשבת הבריאה כנ"ל, א"כ בהכרח שנטבע בנשמות החוק הזה, לרצות ולחשוך לקבל שפעו. ובוזה נמצאות נבדלות הימנו ית', משום שנשתנתה צורתן הימנו ית', שכבר נתבאר שמהות גשמי נחלקת ונבדלת ע"י כח התנועה וריתוק המקום, והמהות הרוחנית, נחלקת ונבדלת ע"י שינוי צורה, ולפי השיעור שבהשתנות הצורה זה מזה, כן ישוער המרחק בין זה לזה, ובאם שינוי הצורה יגיע להפכיות ממש מן הקצה אל הקצה, אז נעשה חיתוך והבדל גמור, עד שלא יוכלו לינק זה מזה, כי זרים נחשבים זה לזה.

פ ר ק ד'

אחר הצמצום והמסך שנעשה על הרצון לקבל, הוא נפסל מלהיות כלי קבלה, ויצא מהמערכת הקדושה, ובמקומו משמש האו"ח לכלי קבלה, והכלי של הרצון לקבל ניתן למערכת הטומאה. טז) אחר הצמצום והמסך שנעשה על כלי הזה שנקרא רצון לקבל, הוא נתבטל

הרצון לקבל הכלול במחשבת הבריאה, הוציא אותו מעצמותו ית' לבחינת השם א"ס. יב) ובוזה, ארוח לן להשכיל, במה שאור א"ס ב"ה יצא מכלל עצמותו ית', שאין לנו בו שום הגה ומלה, להיות מוגדר בשם אור א"ס כנ"ל, שהוא בסבת התבחן הזה הנ"ל, אשר באור הזה, כלול בו הרצון לקבל מעצמותו ית', שהוא צורה חדשה, שאינה כלולה ח"ו כלל וכלל בעצמותו ית', כי ממי יקבל ח"ו. וזו הצורה, היא ג"כ כל גדלו של האור הזה, כנ"ל, ודו"ק, כי אי אפשר להאריך כאן.

מטרם הצמצום לא היה ניכר שינוי הצורה דברצון לקבל.

יג) אמנם, בכל יכלתו, לא היתה נבחנת הצורה החדשה הזו, לבחי' שינוי מאורו ית'. שז"ס שאיתא בפדר"א, שטרם שנברא העולם, היה הוא אחד ושמו אחד, הוא, מורה האור שבא"ס ב"ה, ושמו, מורה על המקום, שה"ס הרצון לקבל מעצמותו ית', הכלול באור א"ס ב"ה. ומשמיענו, שהוא ושמו אחד, כלומר, ששמו שה"ס מלכות דא"ס, שה"ס הרצון, דהיינו הרצון לקבל, שנטבע בכל המציאות שהיתה כלולה במחשבת הבריאה, מטרם הצמצום, לא נבחן בו שום שינוי צורה והבדל מן האור שבו, והאור והמקום, אחד הם ממש, שאם היה שם איזה שינוי וגרעון בתוך המקום, בערך אור של א"ס ב"ה, אז ודאי היו שם ב' בחינות כנ"ל, ודו"ק.

צמצום, פירוש, שהמלכות דא"ס מיעטה הרצון לקבל שבה, ואז נעלם האור, כי אין אור בלי כלי.

יד) וזהו דבר הצמצום, אשר הרצון לקבל, הכלול באור א"ס ב"ה, המכונה מלכות דא"ס, שה"ס מחשבת הבריאה שבא"ס, כנ"ל, הכוללת כל המציאות, קישטה בעצמה להתעלות, ולהשוות צורתה ביותר, לעצמותו ית'. וע"כ, מיעטה את רצונה מלקבל שפעו ית', בבחי' הד' שברצון, כמו"ש זה לקמן, בכוונה, שעל ידי כן יתאצלו ויבראו העולמות

ונפרד ויצא מכל המערכת הקדושה, ובמקומו נתתקן אור חוזר להיות כלי קבלה. (כמ"ש בחלק ג'). ותדע, שזה כל ההפרש בין אבי"ע דקדושה, לבין אבי"ע דטומאה, כי כלי הקבלה דאבי"ע דקדושה הם מאו"ח, המתוקן בהשואת הצורה לא"ס. ואבי"ע דטומאה, משמשים עם הרצון לקבל שנצטמצם שהוא צורה הפוכה מא"ס. ועי"ז הם נחתכים ונבדלים מחי החיים שהוא א"ס.

האדם ניוון משמרי הקליפות, וע"כ משתמש עם הרצון לקבל כמוהם.

(יז) ובוה תבין שורש הקלקולים, שנכלל תיכף במחשבת הבריאה, שהיא כדי להנות לנבראיו. אשר אחר כל ההשתלשלות ה' עולמות הכוללים, שהם: אדם קדמון, ואבי"ע, ונתגלו הקליפות ג"כ בד' עולמות אבי"ע, דטומאה, בסוד זה לעומת זה עשה אלקים, אז נמצא לפנינו, הגוף העכור הגשמי שנאמר עליו, כי יצר לב האדם רע מנעוריו, משום שכל יניקתו מנעוריו הוא משמרי הקליפות, שכל עניני הקליפות והטומאה, הוא ענין צורת "הרצון אך לקבל" שיש בהם, ואין בהם מהרצון להשפיע ולא כלום. ובוה נמצאים הפוכים הימנו ית', שהוא ית' אין לו רצון לקבל ח"ו כלל וכלל, וכל רצונו הוא, רק להנות ולהשפיע. וע"כ נקראות הקליפות מתים, כי בהפוך צורתם מחי החיים, נמצאים נחתכים ממנו, ואין בהם משפיעו ית' כלום. וע"כ, גם הגוף הניזון ע"י שמרי הקלי', נמצא ג"כ נחתך מחיים, והוא מלא זוהמא. וכ"ז הוא משום "הרצון אך לקבל" ולא להשפיע, הנטבע בו. כי רצונו תמיד פתוח, לקבל העולם ומלואו לתוך בטנו. וע"כ רשעים בחייהם נק' מתים, כי מתוך שינוי צורתם עד לקצה משורשם, שאין להם מבחי' ההשפעה כלום, נחתכים הימנו ית', והמה מתים ממש. ואע"ג שמדומה, שגם הרשעים יש להם מבחי' ההשפעה, שנותנים צדקה וכדומה, אמנם כבר אמרו עליהם בזהר, דכל חסד דעבדין לגרמייהו הוא דעבדין, שעיקר כוונתם הוא לעצמם ולכבודם, ע"ש. אמנם, הצדיקים העוסקים בתורה

ובמצוות ע"מ שלא לקבל פרס, אלא להשפיע נ"ר ליוצרים, מזככים את גופם בוה, ומהפכים את כלי הקבלה שבהם, על בחי' ההשפעה. ע"ד שאמר רבינו הקדוש גלוי וידוע וכו' ולא נהניתי אפי' באצבע קטנה (כתובות ק"ד). ובוה נמצאים דבקים בו ית' ממש, להיות שצורתם שוה לגמרי ליוצרים, בלי שום שינוי צורה כלל. וזה שדרשו ז"ל על הפסוק, ולאמר לציון עמי אתה ודרשו בהקסה"ו אות ס"ו, עמי אתם בשותפות, אשר הצדיקים המה שותפים עם הבורא ית', בהיות שהוא ית' התחיל הבריאה, והצדיקים גומרים אותה, להיותם מהפכים כלי הקבלה, על כלי ההשפעה.

כל המציאות כלולה בא"ס ב"ה, ונמשכת יש מיש, ורק הרצון לקבל בלבד הוא מחודש, ונמשך יש מאין.

(יח) ודע, דכל ענין החידוש, שהמציא הבורא ית' בוה הבריאה שאמרו ז"ל, שהוציא אותה יש מאין, אין זה החידוש נופל, זולת על הצורה של הרצון להנות, המוטבע בכל נברא. שיותר מזה, לא נתחדש כלום בסוד הבריאה. שז"ס יוצר אור ובורא חושך, ופי' הרמב"ן, דמלת בורא, מורה על חידוש, דהיינו מה שלא היה מקודם זה. והנך רואה שלא נאמר ובורא אור, והיינו משום שאין בו חידוש, על דרך המצאת יש מאין, כי האור וכל הכלול באור, שהוא כל המוחשות והמושכלות הנעימות שבעולם, כל זה נמשך, יש מן יש, כלומר שכבר כלולים הם בו ית', וא"כ אין בהם בחי' חידוש, וע"כ נאמר יוצר אור, להורות שאין בו בחי' חידוש ובריאה, אבל על החושך, שהוא כולל כל המוחשות והמושכלות הבלתי נעימים, עליהם נאמר, ובורא חושך, כי המציא אותם יש מאין ממש. כלומר, שאין זה ח"ו במציאותו ית' כלל וכלל, אלא שנחדש עכשיו, אשר השורש לכולם, הוא הצורה של "הרצון להנות", הכלול באורותיו המתפשטים הימנו ית'. אשר מתחילה היא רק כהה מן האור העליון, וע"כ נקראת חושך בערך האור, אבל לבסוף, משתלשלים ויוצאים מחמתה

הקליפות, ס"א, והרשעים, שהם נחתכים לגמרי על ידה משורש החיים. שז"ס הכתוב ורגליה יורדת מות, פ"י, רגליה, מורה על לשון סוף דבר, ואומר שרגליה של המלכות, שהיא בחי' הרצון להנות, שישנו בהתפשטות אורו ית', בסוף משתלשלת הימנה בחי' המות לס"א, ולהניזונים ונמשכים אחרי הס"א.

בהיותנו ענפים נמשכים מא"ס, לכן הדברים הנמצאים בשורשנו, הם לנו לתענוג, ושאינם בשורשנו, יהיו לנו לסורח וליסורין.

יט) אמנם אפשר להקשות, כיון ששינוי, הצורה הוזה של הרצון לקבל מחויב להמצא בבריות בהכרח, דאם לא כן, איך תהיינה נמשכות הימנו ית' ותצאנה מכלל בורא לכלל נברא, שלא יצויר זה, אלא על ידי שינוי הצורה כנזכר לעיל. ועוד, הרי שצורה זו של הרצון להנות, היא עיקר טיב כל הבריאה, אשר מחשבת הבריאה סובבת עליה, והיא ג"כ מדת כמות הטוב והעונג, כמו שהארכנו לעיל, שע"כ נקראת מקום, ואיך נאמר עליה, שנקראת חושך, והיא נמשכת עד לבחי' מות, כי עושה במקבלים התחתונים, בחי' הפסק ופירוד מחי' החיים ח"ו. ועוד צריכים להבין, מה ענין התרדה הגדולה הזאת המגיע למקבלים מחמת שינוי הצורה מעצמותו ית', ולמה חרי בה, האף הגדול הזה.

וכדי להסביר לך די באר את הענין הדק הזה, צריך לבאר מקודם, מוצא כללות התענוגים והיסורים, המורגשים בעולמנו. ותשכיל זאת, בידוע, אשר כל ענף יהיה טבעו שוה לשורשו, ולכן כל הענינים הנהוגים בשורש, יתרצה בו גם הענף ויאהב אותם ויחמדם, וכל הענינים שאינם נהוגים בשורשו, גם הענף מתרחק מהם, לא יסבול אותם, וישנא אותם, והנה חוק זה, נוהג בכל שורש עם הענף שלו, ולא יעבור. ומשום שהוא ית' וית', הוא שורש לכל בריותיו אשר ברא, וע"כ כל הענינים הכלולים בו ית',

ונמשכים לנו הימנו בהמשכה ישרה, יבושם לנו, ויונעם לנו, משום שטבענו קרוב לשורשנו. וכל הענינים שאינם מצויים בו ית', ואינם נמשכים לנו הימנו בהמשכה ישרה, זולת על פי קוטבה של הבריאה עצמה, יהיו אלו נגד הטבע שלנו, ויהיה קשה לנו לסבלם. דהיינו, אנו אוהבים את המנוחה, ואנו שונאים מאד את ענין התנועה, עד שאין אנו עושים שום תנועה, זולת בשביל השגת המנוחה. והיה זה, בשביל שהשורש שלנו אינו בעל תנועה, אלא בעל מנוחה, שאין התנועה נוהגת בו כלל, וע"כ היא ג"כ נגד טבענו והיא שנואה, עלינו, ועד"ז, אנו אוהבים את החכמה והגבורה והעושר וכל המעלות הטובות, היינו משום שהמה כלולים בו ית', שהוא שורשנו, ושונאים אנו מאוד את הפוכם, כמו הסכלות, התולשה, העניות, והביונות, וכדומה, היינו בשביל שאינם מצויים כלל ועיקר בשורש שלנו, וע"כ הם מאוסים ושנואים עלינו עד אין לסבול.

אמנם צריך לחקור, איך אפשר שתמשך לנו איזו המשכה, ולא תהיה ישר ממנו ית', כי אם מקוטבה של הבריאה עצמה. אלא למה דבר זה דומה, לעשיר אחד שקורא לאדם מן השוק, ומאכילו ומשקהו ומעניק לו מכסף וזהב בכל יום ויום, וכל יום מרובה משל חברו, ותבחין שהאדם הזה טועם במתנותיו העצומים של העשיר, ב' טעמים, משונים זה מזה, בבת אחת. כי מצד אחד טועם תענוג גדול לאין קץ מכח ריבוי מתנותיו, ומהצד השני קשה לו לסבול ריבוי ההטבה, ומתבייש בעת קבלתו, שהדבר מביא לו אי סבלנות, מחמת ריבוי המתנות שמרבה עליו בכל פעם. וזה ודאי שהתענוג שיש לו מן המתנות, נמשך לו ישר מן העשיר הנותן, אמנם קושי הסבלנות, שהוא טועם במתנות, אינו נמשך לו מן העשיר הנותן, אלא מתוך מהותו עצמו של המקבל, שמתעוררת בו בושה, מחמת הקבלה, ומתנת החנם, ובאמת שגם זה מסבב לו העשיר כמובן, אבל באופן בלתי ישר.

רשעים משנה שברון שברם. וצדיקים

ירשו משנה.

כא) ובא וראה, אשר לרשעים, משנה שברון שברם, כי אוהזין החבל בב' ראשים, כי העזה נברא עם חסרון וריקות מכל שפע הטוב, וכדי לקנות קנינים צריכים אל התנועה. וידוע שריבוי התנועה מדאיב את האדם, להיותה המשכה בלתי ישרה ממהותו ית'. אמנם להשאיר ריקן מהקנינים והטוב גם זה אי אפשר, שזה ג"כ מנוגד לשורש, שהרי השורש מלא מכל טוב. וע"כ בוחרים בסבל ריבוי התנועה. בכדי להשיג מילוא הקנינים, אמנם כיון שכל קנינים ורכושם הם אך לעצמם, והיש לו מנה רוצה מאתם, נמצא בזה, שאין אדם מת וחצי תאותו בידו. ונמצאים סובלים מב' הצדדים, הן מצער ריבוי התנועה, והן מצער החסרון של הקנינים, שחסרה להם מחציתם. אבל הצדיקים בארצם ירשו משנה, דהיינו אחר שמהפכים את "הרצון לקבל" שלהם לרצון להשפיע, ומה שמקבלים, הוא על מנת להשפיע או ירשו משנה, כי מלבד שמשגיגים את שלימות התענוג ומבחר הקנינים. המה משיגים ג"כ, את השואת הצורה ליוצרה, ית', שבוה נמצאים בדביקות האמיתית, ואז נמצאים ג"כ בסוד המנוחה, שהשפע מגיע אליהם מאליו, בלי שום תנועה ועמל.

פ ר ק ה'

מחשבת הבריאה מחייבת כל הפרטים שבמציאות

לצאת זה מזה עד לגמר התקון.

כב) ועכשיו שזכינו לכל הנ"ל, יובן לנו באפס מה, עוצם יחודו יתברך וית', אשר לא מחשבותיו מחשבותינו וכו', וכל ריבוי הענינים והצורות המושגים לנו, בכל המציאות הוה אשר לפנינו, כל זה מתיחד אצלו ית', במחשבה יחידה אחת, דהיינו, מחשבת הבריאה "כדי להנות לבריותיו", אשר המחשבה היחידה הזאת, מקפת את כל המציאות באחדות גמורה עד גמר התיקון, כי היא כל מטרת הבריאה כנ"ל. והיא הפועל. כלומר, ע"ד כח הפועל בנפעל, כי מה שהוא

לפי שהרצון לקבל אינו נמצא בשורשנו,

אנו מרגישים בו בושח ואי סבלנות. וי"ש

ז"ל, שכדי לתקן זה "הכין" לנו בעוה"ז

יגיעה בתורה ומצות להפך את הרצון לקבל

על רצון להשפיע.

כ) המתבאר לנו מכל האמור, שכל הצורות הנמשכות לנו בהמשכה בלתי ישרה הימנו ית', יהי בהם קושי הסבלנות. והוא נגד הטבע שלנו, ובוה תבין, שהצורה החדשה שנעשתה במקבל, דהיינו "הרצון להנות" אינה באמת שום פחיתות וחסרון בערכו ית', ואדרבא זהו עיקר הקוטב של בריאתו, שבלא זה אין כאן בריאה כלל כנ"ל. אמנם המקבל, שהוא הנושא את הצורה הוה, מרגיש בה מחמת עצמו, בחינת קושי הסבלנות, והיינו משום שלא נמצאת צורה זו בשורש שלו, ודו"ק היטב.

ובזה הצלחנו להבין את תירוצי חז"ל, אשר העזה נברא, משום דמאן דאכיל דלאו דיליה, בהית לאסתכולי באפ"י. שלכאורה הוא תמוה מאד כנ"ל. ועתה יונעמו לנו דבריהם מאוד, שכוונתם על ענין שינוי הצורה של "הרצון להנות", שנמצא בהכרח בנשמות, כנ"ל, משום דמאן דאכיל דלאו דיליה בהית לאסתכולי באפ"י, כלומר שכל מקבל מתנה מתבייש בעת הקבלה, והיינו משום שינוי הצורה מהשורש, שאין בו צורה זו של קבלה. וכדי לתקן זאת, ברא את העזה, אשר הנשמה באה בה ומתלבשת בגוף, וע"י עסק התורה ומצוות ע"מ לעשות נ"ר ליוצרו, מתהפכים כלי הקבלה של הנשמה, לכלי השפעה. כלומר, שמצד עצמה לא היתה חפצה בשפע הנכבד, אלא מקבלת השפע, כדי להשפיע נ"ר ליוצרה, הרוצה שהנשמות יהנו משפעו ית'. וכיון שהיא נקיה מהרצון לקבל לעצמה, שוב אינה בהית לאסתכולי באפ"י, ונגלית על ידי זה, תכלית השלימות של הנברא. וענין הצורך והחיוב של ההשתלשלות הרחוקה עד העולם הוה, יתבאר לקמן, שהמלאכה הגדולה הנ"ל, שהיא התהפכות צורת הקבלה על צורת ההשפעה, לא תצויר אלא בעוה"ז. כמו"ש עוד.

כמו שאבאר בהמשך ביאורנו במקומם.

מלכות דא"ס, פירושה, שהמלכות איננה עושה
שם בחינת סוף.

כג) ובהנ"ל יובן, המובא בתיקוני זוהר
מבחי' המלכות דא"ס ב"ה, שע"ז נרעשו
הספים מקול המתמיהים, דהיתכן לכנות שם
מלכות בא"ס ב"ה, דא"כ יש גם שם ט'
ספירות ראשונות וכו'. ובדברינו מתבאר
היטב, דענין הרצון לקבל הכלול באור א"ס
ב"ה בהכרח, כנ"ל, הוא נקרא מלכות דא"ס
ב"ה, אלא ששם לא עשתה המלכות בחי'
סוף וגבול על האור א"ס ב"ה, משום שעוד
לא נגלה בה שינוי צורה מחמת הרצון לקבל,
לכן נק' א"ס ב"ה, כלומר שהמלכות איננה
עושה שם בחי' סוף וכו', לאפוקי מאחר
הצמצום ולמטה, נעשה בכל ספירה ופרצוף
בחי' סוף בכח המלכות.

פ ר ק ו'

אי אפשר שהרצון לקבל יהיה נגלה באיזו מהות,
וזלת בד' בחינות, וה"ס ד' אותיות הויה.

כד) ונרחיב מעט את הענין הזה, להבין
היטב ענין הסוף שנעשה בדבר המלכות.
ונקדים מתחילה לבאר, מה שגדרו לנו
המקובלים, ומובא בוזהר ותיקונים, שאין
לך שום אור גדול או קטן, הן בעולמות
העליונים והן בעולמות התחתונים, שלא
יסודר תחת סדר, של השם בן ארבע אותיות
הויה.

וזה מותאם עם הכלל, המובא בעה"ח,
שאין לך אור בעולמות שלא יהיה מלוכס
בכלי. פי', דכבר ביארתי ההבחן בין עצמותו
ית', לאור המתפשט הימנו ית', שהוא רק
מטעם הרצון להנות, שנכלל באורו המתפשט,
שהוא בחי' שינוי צורה מעצמותו, שאין בו
ח"ו הרצון הזה. ובוזה נגדר אור זה המתפשט
בשם נאצל, כי מסכת שינוי הצורה הו',
יוצא האור מכלל המאציל לבחי' נאצל.
ומבואר ג"כ, שהרצון להנות הכלול באורו
ית', הוא ג"כ מדתו של גדלות האור, והיא
נק' מקום של האור, כלומר שמקבל שפעו

אצלו ית' רק מחשבה יהיה בנבראים חוק
מחוייב בהכרח. וכיון שחשב עלינו להנות
אותנו נתפעל בנו בהכרח הענין הזה, להיות
מקבלים שפעו הטוב. והיא הפעולה. כלומר,
אחר שהוטבע בנו החוק הזה של הרצון
לקבל הנאות, אז מוגדרים אנו לעצמנו בשם
פעולה, שמחמת שינוי הצורה הזאת, יוצאים
אנו מכלל בורא לכלל נברא, ומכלל פועל
לכלל פעולה, כנ"ל. והיא היגיעה והעבודה,
שמחמת כח הפועל בנפעל כנ"ל, מתגברת
והולכת כמות חשק הקבלה שבנו, ע"ד
השתלשלות העולמות, עד לבחי' גוף נפרד
בעה"ז, דהיינו בהפוך הצורה מחי' החיים,
שאין בגדרו להשפיע מחוצה לו כלל וכלל,
שהוא המביא לגופים את המיתה, וכל מיני
יסורים ויגיעות לנשמה כמו"ש עוד. והוא
ענין עבודת השי"ת בתורה ומצוות. כי
ע"י הארת הקו במקום המצומצם, נמשכים
השמות הק', התורה, והמצוות. וע"י העמל
בתורה ובמצוות על מנת להשפיע נ"ר
ליוצרו, לאט לאט מתהפכים כלי הקבלה
שבנו, לכלי השפעה. וזהו כל השכר המקווה
לנו. שכל כמה שכלי הקבלה אינם מתוקנים,
אי אפשר לנו להרחיב פינו לקבל שפעו
ית', והיינו משום פחד של השתנות הצורה,
בסוד מאן דאכיל דלאו דיליה בהית
לאסתכלי באפיה. כי משום זה היה הצמצום
הא', כנ"ל. אבל בהיותנו מתקנים את כלי
הקבלה שלנו, שיהיה ע"מ להשפיע, משווים
אנו כזה את הכלים ליוצרים, וראויים אנו
לקבל את שפעו עד אין קץ.

והנך רואה שכל אלו הצורות ההפוכות
שבכל הבריאה הו' שלפנינו, דהיינו צורת
פועל ונפעל, וצורת הקלקולים והתקונים
וצורת העבודה ומתן שכרה, וכו', כל זה הוא
נכלל רק במחשבתו היחידה ית', הנ"ל,
ובתכלית הפשטות, דהיינו "להנות לנבראיו"
בדקדוק, לא פחות ולא יותר. ועל הדרך הו'
הנ"ל נכללים ג"כ במחשבה ההיא, כל ריבוי
המושכלות, הן המושכלות שבתורתנו הק',
והן התכונות החזוניות וכל ריבוי הבריות
והעולמות, ושינוי ההנהגות שבכל אחת, כל
אלו יוצאים ונובעים רק מהמחשבה היחידה,

האור של ההתפשטות שבו מצד המאציל. ואחר שנפעל הנאצל מכח עצמו בהגדלת שיעור רצונו, אז נקבעים בו החשק והרצון לקבל, ואז אפשר לאור להתלבש בכלי הזה בקביעות.

והן אמת, אשר אור א"ס ב"ה מתפשט, כביכול, ג"כ על ד' הבחי' הנ"ל, עד שיעור גדלות הרצון מצד הנאצל עצמו כנ"ל, שהוא הבחי' הד'. כי בלאו הכי לא היה יוצא כלל מבחינת עצמותו ית', להיות נקבע בשם לפי עצמו, דהיינו א"ס. אמנם, בכל יכלתו יתברך, לא נשתנתה הצורה כלל, מחמת הרצון לקבל, ולא נבחן שם שום שינוי, בין האור, ובין המקום של האור, שהוא הרצון להנות כנ"ל, והם אחד ממש. והיינו דאיתא בפדר"א, שקודם שנברא העולם, היה הוא אחד ושמו אחד, שבאמת קשה הלשון הכפולה הוא ושמו, כי קודם שנברא העולם מה ענין שמו לשם, והיה לו לומר קודם שנברא העולם היה הוא אחד. אלא הכוונה, על אור א"ס ב"ה, שהוא טרם הצמצום, כי אע"פ, שיש שם בחי' מקום, ובחינת רצון לקבל השפע מעצמותו ית', אמנם בלי שום שינוי והבחן בין האור ובין המקום. והוא אחד, היינו האור א"ס ב"ה. ושמו אחד, היינו הרצון להנות הכלול שם בלי שום שינוי ח"ו כלל וכלל. והבן את אשר רמזו ז"ל "אשר שמו" בגי' "רצון", דהיינו "הרצון להנות".

כללות כל העולמות שבמחשבת הבריאה,
נקרא אור א"ס. והכולל של המקבלים אשר
שם נקרא מלכות דא"ס.

כו) וכבר נתבאר בענין סוף מעשה במחשבה תחילה, שהוא מחשבת הבריאה שהתפשטה מעצמותו ית', כדי להנות לנבראיו. ונתבאר, שאצלו ית', המחשבה והאור הם ענין אחד. ובוה מובן שאור א"ס ב"ה שהתפשט מעצמותו, כולל את כל המציאות שלפנינו עד גמר התיקון העתידי, שהוא סוף המעשה, אשר אצלו ית', כבר נגמרו כל הבריות בכל שלימותם והנאתם, שרצה להנות אותם. והנה זו המציאות השלמה בכל צרכה,

ית' כפי מדת רצונו לקבל, וחשקו, לא פחות ולא יותר כנ"ל.

ומבואר ג"כ, שענין זה של הרצון לקבל, הוא כל בחי' החידוש, שנתחדש בבריאת העולמות, על דרך המצאת יש מאין ממש. כי רק הצורה הזאת לבדה, אינה כלולה ח"ו כלל בעצמותו ית', ורק עכשיו המציא אותה הבורא ית' לצורך הבריאה. שז"ס ובורא חושך, מפני שצורה זו, היא השורש לחושך, מפני שינוי הצורה שבה, וע"כ כהה היא מן האור המתפשט בתוכה ובסבתה.

ובזה תבין, שכל אור המתפשט הימנו ית', תיכף נבחן בוה ב' בחי'. בחי' א', היא עצמות האור המתפשט, טרם נגלתה בו הצורה של הרצון להנות. ובחי' ב', היא אחר שנגלתה בו הצורה של הרצון להנות, שאז נתעבה ונחשך מעט, בסבת הקנין של שינוי הצורה כנ"ל. והנה בחי' א', ה"ס האור. ובחי' ב', ה"ס הכלי. וע"כ נבחנות בכל אור המתפשט, ד' בחי', בדבר התפעלות הכלי. כי צורת הרצון לקבל, שנק' כלי אל האור המתפשט, אינה נשלמת בבת אחת, אלא בדרך פועל ונפעל. ויש ב' בחי' בפועל, וב' בחי' בנפעל, ונק' כח ופועל בפועל, וכח ופועל בנפעל שהם ד' בחינות.

אין הרצון לקבל נקבע בנאצל, אלא ע"י
התעוררותו לקבל מכח עצמו.

כה) והענין, משום שהכלי הוא שורש החושך כנ"ל, אשר הוא הפוך מן האור, וע"כ הוא מחויב להתפעל לאט לאט, ע"ד המדרגה, בדרך עילה ועלול, שז"ס המים הרו וילדו אפילה (מד"ר שמות פ' כ"ב) כי החושך, הוא תולדה מהאור עצמו, ומתפעל הימנו ע"ד הריון ולידה, שה"ע כח ופועל. והיינו, כי בהכרח, שנכלל תיכף בכל אור המתפשט בחי' הרצון לקבל כנ"ל, אלא שאינה עולה בשם של שינוי הצורה, עד שיקבע באור, זה הרצון להדיא. ולזה, לא די בחינת הרצון לקבל הנכלל באור מצד המאציל, אלא הנאצל בעצמו, מחוייב לגלות הרצון לקבל שבו, בפועל, מצד עצמו. כלומר, שמחוייב להמשיך שפע ברצונו, יותר מכפי שיעור

נקראת אור א"ס ב"ה. והכולל שלהם, נקרא מלכות דא"ס.

פ ר ק ח'

החכמה נקראת אור והחסדים מים. הבינה נק' מים עליונים. והמלכות מים תחתונים.

כט) ועכשיו נבאר מהות ד' הבחינות עילה ועלול, המוכרחות להתפעלות שלימות הצורה של הרצון לקבל. כנ"ל, בסוד המים הרו וילדו אפילה. כי הנה באצילות יש ב' בחי' אור. הבחי' הא' נק' אור, שה"ס חכמה. והבחי' הב' נק' מים, שה"ס חסדים. כי הבחי' הא' נמשכת מעילא לתתא בלי סיוע מצד התחתון, והבחי' הב' נמשכת בסיוע מהצד התחתון, ע"כ נק' מים, שכן טבע האור שיסודו למעלה, וכן טבע המים שיסודם למטה, והבן. וגם במים עצמם ישנן ב' בחי' דהיינו מים עליונים, שהם ע"י הבחי' הב' שבד' הבחי'. ויש מים תחתונים, שהם ע"י הבחי' הד', שבד' הבחינות.

ביאור התפשטות אור א"ס לד' בחינות כדי לגלות הכלי, שהוא הרצון לקבל.

ל) וע"כ יש בכל התפשטות של אור א"ס, עשר ספירות כי הא"ס שה"ס השורש והמאציל נקרא כתר, ואור ההתפשטות עצמו, נקרא חכמה. שהוא כל שיעור ההתפשטות של האור מלמעלה, מא"ס ב"ה. וכבר נודע, שבכל התפשטות אור מלמעלה כלול הרצון לקבל כנ"ל, אלא אין הצורה של הרצון לקבל נגלית בפועל, עד שיתעורר הנאצל לרצות ולהמשיך אור, יתר מכשיעור התפשטותו. וא"כ, כיון שהרצון לקבל כלול בבחי' כח תיכף באור ההתפשטות, ע"כ מחוייב האור לגלות הכח אל הפועל. וע"כ, מתעורר האור להמשיך תוספת שפע, יותר משיעור שבהתפשטותו מצד הא"ס, ובזה מתגלה הרצון לקבל בפועל, באור ההוא, וקונה צורת חידוש בשינוי צורה במעט כנ"ל, כי נעשה בזה כהה מן האור, כי נתעבה מחמת חידוש הצורה הנ"ל, וזה החלק שנתעבה נקרא בינה. וז"ס אני בינה לי גבורה, שבאמת הבינה היא חלק מן החכמה, דהיינו עצם אור ההתפשטות א"ס כנ"ל, אלא משום שהתגברה ברצון, והמשיכה שפע יותר

פ ר ק ז'

אע"פ שנצטמצמה רק מבחי"ד, נסתלק האור גם מג' הבחינות הראשונות.

כו) וכבר התבאר שהנקודה האמצעית, שה"ס הנקודה הכוללת של מחשבת הבריאה, וה"ס הרצון להנות שבה, קישט את עצמו, להשוות צורתו למאציל ביתר שאת, ואע"פ שמצד המאציל אין בו שום שינוי צורה בכל יכולתו, אמנם נקודת הרצון הרגישה בזה כעין המשכה בלתי ישרה ממהותו ית', ע"ד המשל הנ"ל מהעשיר עש"ה, וע"כ מיעטה את רצונה מהבחי' האחרונה, שהיא תכלית הגדלות של הרצון להנות, כדי להוסיף בדביקות בבחינת המשכה ישרה ממהותו ית', כמו"ש לעיל. ואז נתרוקן האור מכל בחי' המקום, כלומר, מכל ד' המדרגות שישנן במקום. ואע"פ שלא מיעטה רצונה אלא מהבחי' הד' אמנם מהטבע הרוחני הוא, שאינו נחלק לחלקים.

אח"כ חזר והמשיך קו אור מג' הבחינות הראשונות, ובחי"ד נשארה חלל פנוי.

כז) ואחר זה נמשך שוב אור א"ס ב"ה אל המקום שנתרוקן, אלא לא מילא את המקום בכל ד' בחינותיו, אלא רק על ג' בחי', כמו שהיה הרצון של נקודת הצמצום. ונמצא שהנקודה האמצעית שנצטמצמה, נשארה חלולה וריקנית, כי לא האיר האור אלא עד הבחי' הד', ולא עד בכלל, ונפסק שם אור א"ס. ויתבאר לקמן, ענין התכללות הבחי' זו מזו, הנוהגת בעולמות העליונים. ובזה תבין, שהד' הבחי' נכללות זו מזו, באופן, שגם בבחי' ד' עצמה, ישנן ג"כ כל ארבע הבחי'. ונמצא בזה, שגם בבחי' הד', הגיע האור א"ס ב"ה לג' בחי' ראשונות שבה, רק הבחי' האחרונה שבבחינה הד' שבה, היא בלבדה נשארה. ריקנית בלי אור, וזכור זאת.

דקוצו של יוד, ה"ס א"ס, כלומר, כח הפועל הכלול במחשבת הבריאה; "כדי להנות לבריותיו", שה"ס כלי הכתר. ויוד, ה"ס חכמה, דהיינו הבחי' הא', שהיא בחינת הכח שבפועל, הכלול תיכף באור ההתפשטות של הא"ס. וה"א ראשונה, ה"ס בינה, דהיינו בחי' ב', שהיא בחי' יציאת הכח אל בחי' פועל, דהיינו האור שנתעבה מן החכמה כנ"ל. ואו, ה"ס זעיר אנפין, או תג"ת נה"י, דהיינו, התפשטות אור דחסדים שיצא ע"י הבינה כנ"ל, שהיא בחי' ג', בחי' כח לגילוי הפעולה כנ"ל, ה"א תתאה שבהויה, ה"ס מלכות, דהיינו הבחינה הד' בחינת גילוי הפעולה בשלימות כלי הקבלה, שהתגבר להמשיך תוספת שפע יתר מכשיעור התפשטות מבינה, ובוזו נקבעה צורת הרצון לקבל, על היכנו, והאור מתלבש בכלי שלו, שהוא הרצון לקבל, הנגמר רק בהבחינה הרביעית הו', ולא קודם הימנה. בזה תבין בפשטות, שאין לך אור בעולמות עליונים ותחתונים, שלא יהיה מסודר תחת סדר שם בן ארבע, שה"ס ד' בחי' הנ"ל, כי בלא זה לא נקבע הרצון לקבל, שצריך להיות בכל אור. כי הרצון הזה הוא המקום והמדה של האור שהוא כנ"ל.

אותיות י' ו' דהיה הן דקות, מפני שהן בחינות כח בלבד.

לב) ואין להקשות על זה הרי היוד רומזת לחכמה וה' לבינה, וכל עצמות האור, שאך יש בע"ס, הלא היא נמצאת בספירת החכמה, ובינה וזעיר אנפין ומלכות, המה רק לבושים בערך החכמה, א"כ היתה צריכה החכמה, לתפוש את האות היותר גדולה בשם בן ד', והענין הוא, כי האותיות של השם בן ד', אינן מורות ומרמזות על שיעור וכמות האור שבע"ס, אלא שהן מורות ערכי התפעלות הכלי, כי הלבן שבקלף הס"ת, מרמו על בחי' האור, והשחור שהוא האותיות שבס"ת, מרמזות על בחי' איכות הכלים. וע"כ הכתר, כיון שהוא רק בחי' שורש דשורש לכלי, לכן מרמו רק בקוצו של יוד. והחכמה, שהיא בחי' הכח שטרם נתגלה לפועל, ע"כ נרמזת באות היותר קטנה שבאותיות, דהיינו

משיעור ההתפשטות שבה, מא"ס, מחמת זה קנתה שינוי צורה, ונתעבתה מעט מן האור, ויצאה בשם לפי עצמה, שהיא ספירת בינה. והנה מהות תוספות השפע שהמשיכה מא"ס, בכח התגברות הרצון שלה, נק' אור של חסדים, או מים העליונים כנ"ל. מפני שאור זה לא נמשך ישר מא"ס ב"ה. כמו אור החכמה, אלא ע"י הסיוע של הנאצל, שהתגבר ברצון כנ"ל, וע"כ עולה בשם לפי עצמו, להיות נקרא אור דחסדים, או מים. והנך מוצא עכשיו בספירת הבינה, שהיא כלולה מג' בחי' אורות, בחי' א', היא אור עצמות הבינה, שהוא חלק מאור החכמה כנ"ל, ובחי' ב', בחי' ההתעבות ושינוי הצורה שבה, שקנתה ע"י התגברות הרצון כנ"ל. ובחי' ג', היא אור דחסדים שהגיע לה, ע"י המשכתה עצמה מהא"ס ב"ה.

אמנם, עדיין לא נגמר בזה כלי הקבלה על שלימותו, להיות הבינה מעצם אור החכמה הנעלה מאוד. שהוא ההתפשטות הישרה מאור א"ס ב"ה, ע"כ נגלה בבינה, רק בחי' שורש לכלי קבלה, ובחינת פועל, לפעולת הכלי. כי אח"כ, אותו אור דחסדים, שהמשיכה בכח התגברותה, שוב התפשט הימנה, ונתוספה הארה מועטת מאור החכמה. והתפשטות אור דחסדים זה, נקרא זעיר אנפין, או תג"ת, כמו"ש במקומו. והנה אור ההתפשטות הזה, ג"כ התגבר ברצונו, להמשיך שפע חדש, יתר מכשיעור הארת החכמה, שיש בהתפשטות שלו מן הבינה. ע"כ נבחנת התפשטות זו ג"כ לב' בחינות כי אור ההתפשטות בעצמו נק' ו"א או ו"ק, ובחי' ההתגברות שבו, נק' מלכות, וז"ס עשר הספירות, כתר, ה"ס א"ס. חכמה, היא אור ההתפשטות מא"ס. בינה, ה"ס אור החכמה שהתגבר להוסיף שפע, שעל ידי כן נתעבה כנ"ל. ז"א, הכולל תג"ת נה"י, ה"ס אור דחסדים עם הארת החכמה המתפשט מן הבינה. ומלכות, ה"ס התגברות הב' לתוספת הארת החכמה, יותר ממה שיש בו"א.

ד' הבחינות שברצון, ה"ס ד' אותיות הוי"ה,

שהן כח"ב תו"מ.

לא וז"ס ד' אותיות, דשם בן ארבע,

כי כל עיקר מושג הזמן אצלנו, אינו אלא הרגש של התנועות. כי מוח המדמה שבאדם, מצייר ומרקם מספר מסויים של תנועות, שהרגיש בהן בוו אחר זו, ומעתיקם בדמיון "זמן" מסויים. באופן, שאם היה האדם עם סביבתו במצב של מנוחה מוחלטת, לא היה יודע אז ממושג הזמן ולא כלום. והנה כן הדבר גם ברוחנים, שסכום מסויים של חידושי הצורות, הנבחרות לתנועות רוחניות כנ"ל, המסובכות זו בזו בדרך סבה ומסובב, מכנים אותן בשם "זמן" ברוחניות. וענין "קודם ואח"כ" פירושו תמיד כמו סבה ומסובב.

פ ר ק י

כל החומר המיוחס לנאצל, הוא הרצון לקבל,

ומה שיש בו יותר מזה מיוחס למאציל.

לה) ודע, כי בחינת הרצון לקבל שבנאצל, שנתבאר היטב, שהוא הכלי שבו, תדע, שהוא ג"כ כל החומר הכללי, המיוחס לנאצל. באופן שכל הישות זולתו, מיוחסת למאציל.

הרצון לקבל, הוא צורה ראשונה של כל מהות, וצורה ראשונה אנו מגדירים בשם חומר, משום שאין לנו השגה במהות.

לו) אע"פ שבחינת "הרצון לקבל" מובן לכאורה למקרה ולצורה במהות, ואיך תופסים אותו לחומר המהות? אמנם כן הוא גם במהויות הסמוכות לנו, שדרכינו לכנות הצורה הראשונה שבמהות בשם החומר הראשון שבמהות, משום שאין לנו השגה ותפיסת כלל וכלל בשום חומר, כי כל ה' החושים שלנו אינם מוכנים לה, להיות המראה והשמיעה והריח והטעם והמישור מציעים לשכל העיוני, רק צורות בעלמא

ה', והבינה שבה יצא ונגלה הכח אל הפועל, נרמזת באות הרחבה שהיא ה"א. וז"א כיון שאינו אלא בחי' כח לגילוי הפעולה כנ"ל, ע"כ נרמז באות ארוכה ודקה, שהיא ואו. שהדקות, מורה, שעדיין הויית כלי טמונה בו בכח בהעלם. ואריכות הקו, מורה שבסוף התפשטותו נגלה על ידו כלי גמור ושלם. כי החכמה לא הספיקה בהתפשטותה לגלות כלי שלם, כי הבינה איננה עדיין כלי ממש, אלא בחי' פועל הכלי כנ"ל. שע"כ רגל ה' קצרה, להורות שעדיין קצר הוא, שלא גילה ע"י הכח הטמון בו, וע"י התפשטותו, בחי' כלי שלם. וגם המלכות, נרמזת באות ה', כמו ספירת הבינה, שהיא אות רחבה, שנגלית בשלימות הצורה. ולא יקשה לך ע"ז, מה שהבינה והמלכות יש להן אותיות שוות, היינו משום שבעולם התיקון הן באמת דומות זו לזו, ושואלות כליהן זו לזו, בסו"ה ותלכנה שתיהן. כמ"ש במקומו.

פ ר ק ט'

תנועה רוחנית, פירושה, התחדשות של שינוי צורה.

לג) עוד נשאר לבאר דבר הזמן והתנועה, שאנו נתקלים בהם כמעט בכל מלה בחכמה הזאת. אכן תדע, שהתנועה הרוחנית איננה כתנועה המוחשית ממקום למקום, אלא הכונה היא על התחדשות הצורה, שכל חידוש צורה אנו מכנים בשם תנועה. כי אותו החידוש, דהיינו שינוי הצורה שנתחדשה ברוחני, במשונה מצורה הכללית הקודמתו שבאותו הרוחני, הרי היא נבחרת, שנתחלקה ונתרחקה מרוחני ההוא, ויצאה בשם ובשליטה לפי עצמה. שבה היא דומה לגמרי למהות גשמית אשר נפרד ממנה איזה חלק, ומתנענע והולך לו ממקום למקום. ולפיכך מכונה החידוש צורה בשם תנועה.

זמן הרוחני פירושו, מספר מסויים של חידושי שינוי צורות, המסובבים זה מזה. קודם ואח"כ, פירושם, סבה ומסובב.

לד) ודבר הזמן בהגדרתו הרוחני, תבין,

של מקרי המהות, המצטיירים על ידי שיתוף פעולה עם החושים שלנו. ולמשל, אם נקח אפילו את האטומים הקטנים המקרוסקופיים אשר ביסודות הראשונים שבאיזו מהות, הנפרדים על ידי מלאכת החמיא, הלא גם המה אינם אלא צורות בעלמא שמצטיירות כן לעינים, או ביתר דיוק, שהמה ניכרות ונבחנות לנו על ידי דרכי "הרצון לקבל ולהתקבל", שאנו מוצאים בהם, אשר על פי משפט הפעולות הללו אפשר להבחין בהם

ולבודד האטומים האלו למיניהם, עד לבחינת החומר הראשון של המהות ההיא, והרי גם אז, המה רק כחות שבמהות, ולא חומר. והנך מוצא, אשר גם בגשמיות, אין לנו מוצא אחר להבין את החומר הראשון, זולת בהנחה, שהצורה הראשונה היא החומר הראשון הנושא כל שאר המקרים והצורות הבאים אחריה, ואין צריך לומר בעולמות העליונים, אשר כל מוחשי ומדומה אינו נוהג שמה.

ח ל ק ר א ש ו ן

לוח שאלות לפירוש המלות

א) מהו אור.	כח) מהי מחצבת הנשמה.
ב) מהם אור וכלי.	כט) מהו מטה.
ג) מהו אור עגול.	ל) מהו מיוחד.
ד) מהו אור פשוט.	לא) מהי מלכות דא"ס.
ה) מהו אור החכמה.	לב) מהו מלמעלה למטה.
ו) מהו אור דחסדים.	לג) מהו ממלא.
ז) מהו אויר ריקני.	לד) מהו מעלה מטה.
ח) מהו אחר כך.	לה) מהו מקום.
ט) מהו אמצעית.	לו) מהו מרובע.
י) מהו אחד.	לז) מהו משולש.
יא) מהו בורא.	לח) מהו נוגע.
יב) מהי דבקות.	לט) מהי נקודה אמצעית.
יג) מהי השואה.	מ) מהו סוף.
יד) מהי התפשטות.	מא) מהם עגול, עגולים.
טו) מהו ןך.	מב) מהו עליון.
טז) מהו זמן.	מג) מהו פירוד.
יז) מהו חושך.	מד) מהו פנוי.
יח) מהי חכמה.	מה) מהו פשוט.
יט) מהו חלל.	מו) מהו צמצום.
כ) מהם טרם ואח"כ.	מז) מהו קו.
כא) מהם יחיד ומיוחד.	מח) מהו קרוב.
כב) מהו יחוד.	מט) מהו ראש.
כג) מהם ימין ושמאל.	נ) מהו רוח.
כד) מהו יוצר.	נא) מהו רצון פשוט.
כה) מהו כלי.	נב) מהו שם.
כו) מהו למעלה.	נג) מהו תוך.
כז) מהו מאציל.	נד) מהי תנועה.

הערה: שכחת פירוש מלה באיזה ענין, גרוע ממחיקת אותה המלה בתוך הענין, שהרי הבנה הורה
תשטשטש הענין כולו. לפיכך, הרגל עצמך ע"י לוח השאלות והתשובות, עד להשיב עליהן בשינון בלי
טורח.

לוח שאלות לענינים

- (נה) מה המה המושגים המושללים מחכמת הקבלה.
 (נו) מהי השפה הרגילה בחכמת הקבלה.
 (נז) מהו המבדיל והמפריד ברוחני.
 (נח) מהו המקור של ה"רצון לקבל".
 (נט) במה יוצא האור מכלל מאציל להיות נאצל.
 (ס) מהו החומר הראשון של כל נאצל.
 (סא) מאימתי נקרא נאצל.
 (סב) הרוחני, שקיבל לתוכו שינוי צורה, שע"כ נפרש ממנו אותו החלק ויצא לבחינה אחרת כנודע. האם הפסיד הרוחני משהו בגלל זה.
 (סג) כיצד, ואצל מי, נבחנו כל מיני ריבוי הצורות והשינויים שבעולמות.
 (סד) כיצד מצוירות התחדשות ותנועה באור.
 (סה) כיצד נכללים באחדותו ית' הפשוטה, כל מיני ריבוי הצורות וההפכים, הנמשכים ממנו ית' בעולמות.
 (סו) על ידי מי ומה נמשך הקו מא"ס ב"ה.
 (סז) הנשתנה משהו אחר הצמצום גם בא"ס ב"ה.
 (סח) מאימתי נתגלתה העביות שבבחי"ד.
 (סט) מה הן ד' הבחינות שברצון לקבל.
 (ע) מה הן ד' האותיות של הויה.
 (עא) מהו הראש העליון של הקו הנוגע בא"ס ב"ה.
 (עב) מהי המחשבה היחידה, הכוללת את כל מיני הצורות וההפכים שבכל המציאות כולה.
 (עג) מהיכן, חכמי הקבלה מתחילים לעסוק.
 (עד) מה הם ב' העיקרים הכוללים הכל.
 (עה) מהו הפירוש של "הוא ושמו אחד".
 (עו) מהו השם "אין סוף".
 (עז) מה נמשך מהרצון לקבל הכלול בא"ס.
 (עח) מהי הסיבה לצמצום האור.
 (עט) איזו בחינת קבלה תחשב לבחינת השפעה.
 (פ) לתכלית מה נעשה הצמצום.
- (פא) למה נסתלק האור מהנקודה האמצעית, ושוב לא חזר.
 (פב) למה לא נעשה בחינת סוף על ידי הצמצום.
 (פג) למה נסתלק האור בעת הצמצום מכל ד' הבחינות.
 (פד) למה לא הוכרו ד' הבחינות במדרגות זו למטה מזו בעת הצמצום מטרם ביאת הקו.
 (פה) למה לא נתעבתה בחי"ד תיכף עם צמצום האור, אלא, שנשארו כל ד' הבחינות בהשואה אחת.
 (פו) איזו בחינה נשארת ריקה מאור.
 (פז) מתי תתמלא גם בחי"ד מהאור העליון.
 (פח) מהו הגורם לבריאת העולמות.
 (פט) מהו החפץ הנרצה מתורה ומע"ט.
 (צ) מהי הסגולה של גילוי השמות הקדושים.
 (צא) איך מתגלים השמות הקדושים.
 (צב) מהו גמר התיקון.
 (צג) מהו השורש של הקלקולים כולם.
 (צד) למה אי אפשר להפך כלי הקבלה להשפעה זולת כאן בעוה"ו, ולא בעולמות עליונים.
 (צה) מה הן ב' הבחינות שבאור.
 (צו) מה כלול בהתפשטות האור מהמאציל.
 (צז) איזה אור מתגלה עם התגברות ה"רצון להשפיע".
 (צח) מה המה ב' האורות הכלולים בכל נאצל.
 (צט) למה אור החסדים שפל מאור החכמה.
 (ק) מתי נגמר כלי הקבלה.
 (קא) מהו ההפרש בין המקבל מתוכו אל המקבל מחוצה לו כמו בא"ס ב"ה.
 (קב) מהן ספירות העיגולים.
 (קג) למה אינן נבחנות המדרגות בעגולים בזו למטה מזו בטרם ביאת הקו.
 (קד) היש ענין רע ב"רצון לקבל" מעצם בריאתו.
 (קה) מהי המשמעות של המשכה בלתי ישרה מן המאציל.

לוח התשובות לפירוש המלות

- (א) אור (ח"א הסת"פ אות י"ח): היינו כל המקובל בעולמות בבחינת "יש מיש", שזהו כולל הכל, חוץ מחומר הכלים. עיי' אות ב' ואות כ"ד.
- (ב) אור וכלי (ח"א אר"פ ו'): הרצון לקבל שבנאצל נקרא כלי, והשפע שמקבל נקרא אור.
- (ג) אור עגול (אר"פ ח"א פ"א ק'): הוא אור שאינו עושה הבחן מדרגות.
- (ד) אור פשוט (אר"פ ח"א פ"א ל'): הוא אור הכולל בתוכו את הכלי עד בלי להבחין בין האור לכלי.
- (ה) אור חכמה (אר"פ ח"א פ"א נ'): הוא אור הנמשך לנאצל בהתפשטות א', שהיא כללות חיותו ועצמותו של הנאצל.
- (ו) אור דחסדים (ח"א אר"פ פ"א ה'): הוא אור מלביש על אור החכמה ונמשך לנאצל עם התגברות א'.
- (ז) אור ריקני (ח"א אר"פ פ"א ה'): הוא אור דחסדים בטרם שמלביש על אור דחכמה.
- (ח) אח"כ (ח"א הסת"פ ל"ד): היינו המסובב מכח בחינה הקודמתו, עיי' אות כ'.
- (ט) אמצעית (ח"א ב'): עיי' אות ל"ט.
- (י) אחד (ח"א פ"ב אר"פ א'): האור העליון המתפשט מעצמותו ית' הוא אחד ופשוט כמו עצמותו, וכמו שהוא בא"ס ב"ה כן הוא אפילו בעולם העשיה, בלי שינוי ותוספת צורה כל שהיא ח"ו, ע"כ נקרא אחד.
- (יא) בורא (ח"א הסת"פ י"ח): השם בורא מתיחד רק על החידוש דהיינו המצאת "יש מאין", שהיא בחינת חומר של הכלים בלבד, המוגדר בבחינת ה"רצון לקבל" שבכל מהות, שבהכרח לא היה זה בעצמותו ית' בטרם הבריא.
- (יב) דבקות (ח"א פ"א אר"פ ל'): היא השואת הצורה, המקרבת הרוחניים ומדביקתם זה בזה, ושינוי הצורה ומרחיקם זה מזה.
- (יג) השואה (ח"א א'): אם אין הכר של הבחן כל שהוא בין ד' המדרגות של הרצון לקבל, נאמר שהן בהשואה אחת.
- (יד) התפשטות (ח"א פ"א אר"פ א'): אור היוצא מכלל מאציל ובא לבחינת נאצל מכונה בשם "התפשטות" האור. ובאמת האור העליון אינו מתפעל משום זה, בדומה למדליק נר מנר שאין הראשון חסר, אלא על שם קבלת הנאצל מכנים אותו כן.
- (טו) זך (ח"א פ"א אר"פ צ'): בחינה א' שברצון לקבל נבחנת לזכה ביותר מג' הבחינות שלאחריה.
- (טז) זמן (ח"א הסת"פ ל"ד): הוא סכום מסוים של בחינות המשתלשלות זו מזו ומסובכות זו בזו בסדר סיבה ומסובב, כגון ימים חדשים ושנים.
- (יז) חשך (ח"א הסת"פ כ"ד): בחינה ד' שברצון, שאינה מקבלת לתוכה האור העליון מכח הצמצום, נבחנת לשורש החושך.
- (יח) חכמה (ח"א אר"פ פ"א נ'): היא אור עצמות חיותו של הנאצל. עיי' אות ה'.
- (יט) חלל (ח"א א'): בחינה ד' שברצון שנתרוקנה מאור: הנה נבחנת לחושך ביחס לאור. וביחס לכלי נבחנת ל"חלל", כי בחינה ד' בעצמותה לא נחסרה מהנאצל בסיבת הצמצום, אלא שישנה בו בבחינת חלל ריקני בלי אור.
- (כ) טרם ואח"כ (ח"א הסת"פ ל"ד): כשמדברים מיחסי סיבה ומסובב של הנאצלים, מבטאים הסיבה במלה "טרם", ואת מסובב הסיבה ההיא מבטאים במלה אח"כ. עיי' אות ט"ו.

- (כא) יחיד ומיוחד (ח"א הסת"פ א'): "יחיד" מורה על האור העליון, אשר מאיר ושולט בכל ריבוי המדרגות המשוונות זו מזו עד כדי להפכן ולהשוותן לצורתו היחידה. "מיוחד" מורה על גמר שליטתו זאת, כלומר, אחר שכבר השווה והחזיר את צורתן לבחינת יחיד כמוהו. ע"י אות יו"ד.
- (כב) יחוד (ח"א פ"א אר"פ ו'): ב' בחינות משונות שהשוו צורתן זו לזו, נמצאות מתיחדות לבחינה אחת. ע"י אות י"ב.
- (כג) ימין ושמאל: מדרגה תחתונה עולה לפעמים לקומה שוה עם העליונה ממנה בעת שהעליונה צריכה אליה להשלמתה עצמה, או נבחנת התחתונה לבחי' שמאל והעליונה לבחינת ימין.
- (כד) יוצר (ח"א הסת"פ י"ח): השם "יוצר" מתייחד על השפעת האור לעולמות, שזה כולל כל המציאות חוץ מהחומר של הכלים. ע' לעיל אות י"א ואות א'.
- (כה) כלי (ח"א פ"א אר"פ ו'): הרצון לקבל שבנאצל הוא הכלי שלו.
- (כו) למעלה (ח"א פ"א אר"פ פ"ב ג'): השואת הצורה של התחתון אל העליון היא עליה "למעלה".
- (כז) מאציל: כל סיבה נקראת "מאציל" אל המדרגה המסובבת ממנה. והשם מאציל כולל את המשכת האור וגם הכלי המקבל לאור.
- (כח) מחצבת הנשמה (ח"א הסת"פ ט"ו): בחינת הרצון לקבל שהוטבעה בנשמות, היא המבדילה אותן ו"חוצבת" אותן מן האור העליון, כי שינוי הצורה הוא המבדיל ברוחניים (כנ"ל אות י"ב). וענין דבר מחצבת הנשמה, היא בחינת מעבר שבין עולם האצילות לעולם הבריאה, שיתבאר במקומו.
- (כט) מטה (ח"א פ"ב אר"פ ג'): הפחות במעלה מחברו נבחן שהוא למטה מחברו.
- (ל) מיוחד: ע"י לעיל במלה יחיד.
- (לא) מלכות דא"ס (ח"א הסת"פ י"ד): היא בחינת הרצון לקבל הנמצא בהכרח שם.
- (לב) ממעלה למטה (ח"א פ"ב אר"פ ג'): היינו מבחינה א' עד בחינה ד': כי בחינה ד' שנשארה בלי אור נבחנת למטה מכל המדרגות, וכל שהרצון לקבל שלו קלוש יותר נבחן ליותר עליון עד שבחינה א' נבחנת שהיא למעלה מכולם.
- (לג) ממלא (ח"א א'): שאין שם בחינת חסרון כל שהוא, ולא יצויר להוסיף שם משהו לשלימות.
- (לד) מעלה מטה (ח"א פ"ב אר"פ ג'): החשוב ביותר נבחן לבחינת "מעלה", והגרוע לבחינת "מטה".
- (לה) מקום (ח"א הסת"פ י"א): הרצון לקבל שבנאצל הוא ה"מקום" אל כל השפע והאור שבו.
- (לו) מרובע (ח"א פ"א ר'): המדרגה הכוללת בתוכה כל ד' הבחינות שברצון.
- (לז) משולש (ח"א פ"א אר"פ ט'): הוא מדרגה שבה רק ג' הבחינות הראשונות של הרצון.
- (לח) נוגע (ח"א פ"ב אר"פ ה'): אם שינוי צורתה של המדרגה מן השורש אינו ניכר כל כך עד להפרידה מהשורש, נבחנת שהיא "נוגע" בשורש. והוא הדבר בין מדרגה לחברתה.
- (לט) נקודה אמצעית (ח"א פ"א אר"פ נ'): בחינה ד' שבא"ס ב"ה נקראת כן, על שם אחדותה עם אור א"ס ב"ה.
- (מ) סוף (ח"א פ"א אר"פ כ'): הסוף וסיום של כל נאצל נעשה ע"י כח העיכוב שבבחי' ד', שהאור העליון פוסק מלהאיר שם משום שאינה מקבלתו.

מא) עגול (ח"א פ"א אר"פ ק'): :

אם אין הבחן מעלה מטה בין ד' הבחינות שברצון לקבל נבחן ל"עגול" (דהיינו בדומה לתמונה עגולה גשמית, שאין הבחן מעלה ומטה נוהג בה). וד' הבחינות מכוונות משום זה, ד' עגולים כדוריים זה בתוך זה, שאי אפשר להכיר ולהבחין ביניהם בחינות מעלה ומטה.

מב) עליון (ח"א פ"ב אר"פ ג'): :

היינו החשוב יותר.

מג) פרוד (ח"א הסת"פ יב): :

ב' מדרגות שאין ביניהן השתוות הצורה משום צד, נבחנות לנפרדות זו מזו לגמרי.

מד) פנוי (ח"א פ"א אר"פ ד'): :

הוא מקום המוכן לקבל תיקונים ושלימות.

מה) פשוט (ח"א פ"א אר"פ ט'): :

שאין בו הבחן מדרגות וצדדים.

מו) צמצום (ח"א פ"א אר"פ ח'): :

הכובש את רצונו. כלומר, המעכב את עצמו ואינו מקבל אעפ"י שמשתוקק מאד לקבל, נקרא שמצמצם עצמו.

מז) קן (ח"א פ"ב אר"פ א'): :

מורה שיש בו הבחן מעלה ומטה מה שלא היה מקודם לו, גם מורה, שהארתו מועטת מאד בערך הקודם.

מח) קרוב (ח"א פ"א אר"פ ג'): :

כל שצורתו קרובה ושוה יותר לחברו, נבחן לקרוב אליו ביותר.

מט) ראש (ח"א פ"א אר"פ ד'): :

אותו החלק שבנאצל המשתנה ביותר לצורת השורש, נקרא "ראש".

נ) רוח (ח"א פ"א אר"פ ה'): :

אור החסדים נקרא רוח.

נא) רצון: :

ע"י ח"א הסת"פ אות כ"ה.

נב) שם (ח"א הסת"פ ה'): :

השמות הקדושים המה ביאורים, איך האורות המרומזים בהם באים בהשגה באופן, שהשם של המדרגה מבאר דרכי ההשגה שבאותה מדרגה.

נג) תוך (ח"א פ"א אר"פ ו'): :

המקבל בתוכו, נבחן שהאור מדוד ומוגבל בכלי. והמקבל מחוצה לו, נבחן שאינו עושה שום גבול על האור שמקבל.

נד) תנועה (ח"א הסת"פ ל"ג): :

כל חידוש צורה נבחן לתנועה רוחנית, על שם שנבדלה מן הצורה הקודמת ויצאה בשם לעצמה. בדומה לחלק הנבדל מדבר גשמי שמתנענע ויוצא לו ממקומו הקודם.

לוח התשובות לענינים

סא) תיכף בתחילת התקומות הרצון לקבל בנאצל, דהיינו הנקרא בחינה א' שברצון, הנה כבר יצא מכלל מאציל להיות נאצל (אר"פ ח"א פ"ב ג').

סב) אין העדר והפסד נוהגים ברוחניים, ואין החלק הנפרש מחמת שינוי צורה מפסיד ומפחית באור העליון כלום, בדומה למדליק נר מנר שאין הראשון נחסר. ולפיכך כל שינוי צורה הוא תוספת על הראשונה (הסת"פ חלק ב' בענין התכללות ע"ס בכל ספירה).

סג) כל הריבויים והשינויים נעשים רק בהתפעלותם וקבלתם של הכלים מאורו ית', אבל האור העליון ביחסו לעצמו נמצא במצב מנוחה מוחלטת, כלומר, בלי שינוי וכלי חידוש כל שהוא (אר"פ ח"א פ"ב א').

סד) אין שום תנועה, דהיינו חידוש, באור העליון, אלא אותו החלק המקובל לנאצל מן האור העליון (שהוא ע"ד מדליק נר מנר ואין הא' חסר) הוא, "המתחדש ומתרבה לפי חידושי הצורות שבכלים", שכל אחד מקבל לפי מידת הרצון לקבל שבו, שבחינתיהן משתנות זו מזו ומשתלשלות זו מזו עד אין שיעור ואין קץ (אר"פ ח"א פ"ב א').

סה) בהסתכלות פנימית דף י"ט ד"ה עתה ודף כ', ובדף כ"ד ד"ה ועכשיו.

סו) המסך, שפירשו כח העיכוב שנעשה על בחינה ד' לאחר הצמצום שלא לקבל עוד בתוכה, הוא שגרם ליציאת הקו מא"ס ב"ה. שהרי האור העליון אינו מקבל שינוי לעולם, ומאיר לאחר הצמצום כמקודם הצמצום, אלא המסך הנ"ל גרם עתה, שלא יתקבל מהאור העליון אלא בג' בחינות הרצון, שמידתן קטנה מאד בערך קבלת בחינה ד' שבא"ס ב"ה, ולפיכך קיבל רק קו דק של אור בערך גודל האור שבא"ס ב"ה (אר"פ ח"א פ"ב א').

סז) אע"פ שבחינה ד' שבא"ס ב"ה צמצמה את עצמה, עם כל זה, אין כאן ענין של פושט צורה ולובש צורה אחר העדרה

(נה) אין כאן בחכמה הזאת מראשה עד סופה אפילו מלה אחת שיהיה בה מושג מוחשי או דמיוני, כגון מקום וזמן ותנועה וכדומה, וגם ההעדר אינו נוהג ברוחניים. וכל שינוי צורה אין הפירוש שנעדר מצורה ראשונה, אלא שהצורה הראשונה נשארה במקומה בלי שינוי כל שהוא, ואז שינוי הצורה שקנה עכשיו נתוסף על צורתו הא' (אר"פ בתחלתו).

נו) שפה זאת היא "שפה של ענפים" המראים על שרשיהם העליונים: כי אין לך אפילו עשב מלמטה, שאין לו שורש למעלה, וע"כ מצאו להם חכמי הקבלה, שפה מוכנה לרמוז בענפים וללמד על שרשיהם העליונים (אר"פ דף א' והתחלת הסת"פ ד"ה ראשית).

נז) שינוי הצורה מבדיל ומרחיק הרוחניים זה מזה (אר"פ אות ל').

נח) הרצון להשפיע שבאור העליון, הוא המחייב את הרצון לקבל בנאצל (הסת"פ אות י"א ד"ה וזהו).

נט) בסיבת צורת הרצון לקבל, המתחדש עם האור העליון בהיותו רוצה להשפיע, יצא החלק הזה שנתחדש, מבחינת מאציל, ובא לבחינת נאצל (הסת"פ אות י"א ד"ה וזהו ואות ט"ו ד"ה ועתה).

ס) הצורה שנתחדשה ויצאה בבחינת "יש מאין" דהיינו ה"רצון לקבל" הנמצא בכל מהות, הוא "החומר הראשון" לכל נאצל ולכל מהות. ולא עוד, אלא כל מה שישנו בנאצל או במהות יותר מהחומר הזה, הרי הוא נבחן לבחינת אור ושפע הנמשך מאור עליון בבחינת "יש מיש" ואינו כלל מבחינת הנאצל והנברא. ואין לתמוה איך צורה נעשית לחומר? כי כן הוא אפילו בגשמיות, שדרכנו לקבוע את הצורה הראשונה של המהות לבחינת חומר ראשון, משום שאין השגה תופסת כלל בשום חומר, במציאות כולה, בהיות החושים שלנו תופסים רק מקרים בחומר, שהם צורות המתגלגלות ובאות בחומר הראשון (הסת"פ אות ל"ה ד"ה ודע).

בעצמותו ית' אין לנו שום הגה ומלה כלי (א"פ ח"א פ"א ב').

עד) העיקר הא', הוא מה שכללות המציאות שלפנינו, כבר קבועים וקיימים באין סוף ב"ה בכל שלימותם האחרונה וזה נקרא אור א"ס. העיקר הב', הם ה' העולמות, שנקראים: אדם קדמון, אצילות, בריאה, יצירה, עשיה, המשתלשלים ממלכות דאין סוף לאחר הצמצום. וכל שינוי בעיקר הב' הוא נמשך מעיקר הא' (א"פ ח"א פ"א ג' והסת"פ אות ה' ד"ה ובאמת).

עה) "הוא" מורה על האור שבא"ס ב"ה, "שמו" מורה על הרצון לקבל שבא"ס ב"ה המכונה מלכות דא"ס, "אחד" מורה שאין שינוי צורה כל שהוא נבחן שם בין אור שה"ס "הוא" לבין הכלי שה"ס "שמו", אלא כולו אור (א"פ ח"א פ"א ז' ד"ה ולפי, והסת"פ אות י"ג ד"ה אמנם).

עו) מטרם הצמצום נקרא בשם "אין סוף", להורות, כי שמה לא יצויר סוף וסיום כלל, להיות גם בחינה ד' מקבלת את האור, וא"כ אין שום סיבה שמה להפסקת האור להתהוות סוף וסיום (א"פ ח"א פ"א כ').

עז) בריאת העולמות וכל מלואם. כי ע"כ צמצם את עצמו בבחינה ד' שבו כדי לגלות העולמות האלו עד לעוה"ז, אשר כאן יש אפשרות להפך את צורת הקבלה על צורת השפעה (א"פ ח"א פ"א צ' והסת"פ אות י"ז ד"ה ובזה).

עת) דבר הקישוט שראתה המלכות דא"ס להשואת הצורה ליצירה, שאפשר שתתגלה רק ע"י בריאת העולמות, מחמת זה צמצמה את עצמה (א"פ ח"א פ"א מ' וח"א פ"א צ').

עט) המקבל רק משום הרצון להשפיע נחת רוח לנותן (א"פ ח"א פ"א צ' ד"ה הצמצום).

פו) כדי להפך צורת הקבלה לצורת השפעה (א"פ ח"א פ"א צ').

פא) ע"י א"פ ח"א פ"א מ' והסת"פ אות כ"ב ד"ה ועכשיו.

פב) משום שהצמצום לא היה מטעם שינוי צורה שנראתה ברצון לקבל, שרצה

של הראשונה, כנוהג בגשמיים, אלא יש כאן ענין של תוספת צורה חדשה על הצורה הראשונה והצורה הראשונה לא זזה אף משהו, משום שאין מקרה ההעדר נוהג בשום דבר רוחני. ולפיכך כל החידוש הזה של הסתלקות האור וכח העיכוב שנעשה בבחי"ד שלא לקבל בתוכה, נבחן לעולם אחר חדש ומיוחד לעצמו, שנתוסף עתה על האור א"ס ב"ה הנשאר בקדמותו בלי שום שינוי כל שהוא. וכזה תקיש לכל חידושי צורות הנפעלים בתוך הרוחניים (א"פ ח"א פ"ב א').

סח) מביאת הקו מא"ס ב"ה, שהמסך עכב אותו מלהאיר בבחינה ד', אז ניכרת העביות שבה כי נשארה בלי אור (א"פ ח"א פ"ב ג').

סט) מתחילה מתפשט ויוצא האור מהמאציל בבחינת אור דחכמה, שהוא כללות חיותו השייכת לאותו הנאצל, ובו בחינה א' שברצון לקבל, ונקרא התפשטות א' או בחינה א'. ואחר כך מתגבר באור שהוא בחינת הרצון של השפעה, שהתגברות הרצון הזה ממשיכה אור דחסדים מהמאציל, וזה נקרא התגברות א' או בחינה ב'. ואחר כך מתפשט אור דחסדים שהוא התפשטות גדולה דהיינו בהארת חכמה, וזה נקרא התפשטות ב' או בחינה ג'. ואח"כ חוזר ומתגבר באור שהוא הרצון לקבל הכלול באור מהתפשטות א' כנ"ל, ובוה נשלם הרצון לקבל על גדלותו ושלימותו וזה נקרא התגברות ב' או בחינה ד' (א"פ ח"א פ"א נ').

ע) היוד של הויה, היא בחינת התפשטות א' של האור הנקרא בחינה א' (כנ"ל אות ט"ט). ה' ראשונה של הויה, היא בחינת התגברות א' שבאור הנקראת בחינה ב'. ו' של הויה היא התפשטות ב' של האור, הנקראת בחינה ג'. ה' אחרונה של הויה, היא התגברות ב' שבאור הנקראת בחינה ד' (הסת"פ אות ל"א ד"ה וד"ט).

עא) ע"י לעיל אות מ"ט.

עב) היא המחשבה של "להנות לנבראיו" (הסת"פ אות כ"ב ד"ה ועכשיו).

עג) כל המדובר בחכמת הקבלה, הוא רק בהתפשטות האור מעצמותו ית', אמנם

צד) קלקול ותיקון בנושא אחד, נוהג רק בעוה"ז (הסת"פ אות כ' ד"ה ובזה).
 צה) אור החכמה ואור החסדים (אור"פ ח"א פ"א נ').
 צו) הרצון להשפיע והרצון לקבל (אור"פ ח"א פ"א נ').
 צז) אור החסדים (אור"פ ח"א פ"א נ').
 צח) אור החכמה ואור החסדים (אור"פ ח"א פ"א נ').
 צט) משום שנמשך על ידי התגברות רצונו של הנאצל (אור"פ ח"א פ"א נ').
 ק) אחר שנגלתה בחינה ד' שברצון שהיא גדלות הרצון לקבל (אור"פ ח"א פ"א נ').
 קא) המקבל בתוכו, הכלי מגביל במידתו את האור שמחזיק. והמקבל מחוצה לו, אין הכלי מגביל האור שמחזיק, והוא בלי קצבה (ח"א פ"א נ').
 קב) כשאין הבחן בין מעלה ומטה בין ד' הבחינות שברצון נבחנות לד' עיגולים זה בתוך זה כגלדי בצלים (אור"פ ח"א פ"א ק').
 קג) כי הצמצום לא היה מחמת פחיתות שינוי הצורה (אור"פ ח"א פ"א ק').
 קד) אין בו שום פחיתות מעצם בריאתה, וגם לא היתה מתגלה בו שום פחיתות לולא היה עליה הצמצום (הסת"פ אות י"ט ד"ה אמנם) ועי' באות ק"ו.
 קה) עי' בהסת"פ אות י"ט ד"ה אמנם.

לתקנה, אלא רק מחמת קישוט בעלמא בלי שום צורך וחיוב.
 פג) משום שאין מקצת נוהג ברוחניות (אור"פ ח"א פ"א ע').
 פד) בטרם הארת הקו, עדיין לא היתה נבחנת בחינה ד' בעצמה לעבה ושפלה, כנ"ל אות פ"ג, וע"כ אין ענין שתתרשמה המדרגות בשבילה (אור"פ ח"א פ"א צ').
 פה) משום שהצמצום לא היה מפאת שינוי הצורה (אור"פ ח"א פ"א צ').
 פו) רק בחינה ד' בלבדה (אור"פ ח"א פ"ב ג').
 פז) בעת שכלי הקבלה יקנו צורת השפעה (אור"פ ח"א פ"א מ').
 פח) הרצון לקבל הנמצא שם בהכרח היה בו תחפץ להתקשט ולהדמות לצורת האור לגמרי, וזה נעשה ל"גורם" לבריאת העולמות (אור"פ ח"א פ"א צ').
 פט) להפך כלי הקבלה שיהיו על מנת להשפיע (הסת"פ אות כ"ב).
 צ) סגולתם היא ביחוד, להפך צורת הקבלה להשפעה (אור"פ ח"א פ"א צ').
 צא) על ידי העמל בתורה ובמעשים טובים (אור"פ ח"א פ"א מ').
 צב) כשיוחזרו כלי הקבלה לצורת ההשפעה (אור פנימי ח"א פ"א מ' ד"ה צמצם).
 צג) שינוי הצורה הנמצא ב"רצון לקבל" מן המאציל (הסת"פ אות י"ח ד"ה ודע).

נשלם בע"ה חלק הראשון

חלק ב'

עגולים ויושר כולל ב' פרקים

פ ר ק א'

מבאר ע"ס דעגולים שנתגלו אחר הצמצום, ואור אין סוף מקיפם, וכל אור של ספירות העגולים מושפע להם ע"י הקו, ובו י"א ענינים:

א. הקו הוא כעין צנור דק, ב. התפשטות אור א"ס לתוך החלל, ג. ההתפשטות היתה לאט לאט, ד. העגול אינו דבוק בא"ס, אלא מקושר בו דרך הקו, ה. אור א"ס מקיף ומשפיע אל העגול מרחוק, ו. הקו נקרא אדם קדמון, ז. סדר יציאת ע"ס העגולים, ח. הקו מחבר את כל העגולים יחד, ט. כל עולם וכל ספירה כלולים מע"ס פרטיות ומפרטי פרטיות לאין קץ, י. ספירות דעגולים מקיפות זו את זו כגלדי בצלים, יא. כל עגול הקרוב לא"ס יותר מחברו, נבחן לעליון ומשובח מחברו, עד שעולם הזה להיותו בנקודה האמצעית המרוחקת מא"ס יותר מכולם, הוא בתכלית הגשמיות.

הקו הוא כעין צנור דק

(א) א וקו זה, כעין ב צנור דק ג אחד, אשר בו מתפשט ונמשך מימי

אור פנימי

(א) היינו הקו הנמשך מאור א"ס ב"ה לתוך החלל לאחר הצמצום (ע"י לעיל ח"א פ"ב אות ב').

(ב) הכלים של עשר הספירות דיושר נקראים בשם "צנור" או צנורות, מטעם שמגבילים בשליטה גדולה ובדיוק גדול את דרכי האור הנמשך בהם, שלא יתפשט אלא בדרכים המסוימים בכלים ההם. כדוגמת הצנור המגביל בדיוק נמרץ את המים העוברים בתוכו, ונמשכים ויוצאים ממנו באותה הצורה שבצנור, אם דק ואם בהרחבה בלי שינוי כל שהוא לעולם. ומאותו הטעם, נקראים האורות העוברים דרך הצנורות ההם, בשם עשר ספירות דיושר, להיותם נמשכים לפי החוקים של הצנורות האלו ביושר וצדק, דהיינו בכלי הוך יותר מתלבש האור החשוב יותר וכדומה. בלי שינוי כל שהוא, מטעם השראת שליטתם החזקה של הצנורות עליהם.

וכח שליטה זו הנמצאת בצנורות האמורים, הוא, משום דכל מה שהוא רצון במדרגה העליונה הוא כח מחייב במדרגה תחתונה * עץ חיים, היכל א' ש"א ענף ב'.
והיינו הקו הנמשך מאור א"ס ב"ה לתוך החלל לאחר הצמצום (ע"י לעיל ח"א פ"ב אות ב').
(ב) הכלים של עשר הספירות דיושר נקראים בשם "צנור" או צנורות, מטעם שמגבילים בשליטה גדולה ובדיוק גדול את דרכי האור הנמשך בהם, שלא יתפשט אלא בדרכים המסוימים בכלים ההם. כדוגמת הצנור המגביל בדיוק נמרץ את המים העוברים בתוכו, ונמשכים ויוצאים ממנו באותה הצורה שבצנור, אם דק ואם בהרחבה בלי שינוי כל שהוא לעולם. ומאותו הטעם, נקראים האורות העוברים דרך הצנורות ההם, בשם עשר ספירות דיושר, להיותם נמשכים לפי החוקים של הצנורות האלו ביושר וצדק, דהיינו בכלי הוך יותר מתלבש האור החשוב יותר וכדומה. בלי שינוי כל שהוא, מטעם השראת שליטתם החזקה של הצנורות עליהם. וכח שליטה זו הנמצאת בצנורות האמורים, הוא, משום דכל מה שהוא רצון במדרגה העליונה הוא כח מחייב במדרגה תחתונה

אור העליון ד' של אין סוף, אל העולמות, אשר במקום האור והחלל ההוא.

התפשטות אור א"ס לתוך החלל. ההתפשטות היתה לאט לאט

(ב) והנה בהיות אור הא"ס נמשך, בבחינת ה' קו ישר תוך החלל הנ"ל, לא נמשך ונתפשט ו' תיכף עד למטה, אמנם היה מתפשט לאט לאט, רצוני לומר, כי בתחילה התחיל קו האור להתפשט, ושם תיכף ז' בתחילת התפשטותו בסוד קו, נתפשט ונמשך ונעשה, כעין ה' גלגל אחד עגול מסביב.

אור פנימי

וע"כ מדייק "מימי אור העליון של אור א"ס", שעם התפשטות האור אל הצנור הדק, נגרע האור מאד מערכו שבא"ס, ונבחן לבחינת מים בערך הקודם. (ה) אור המתפשט בחוקים של ד' הבחינות בהדרגה, דהיינו מוך אל העב, ונפסק על בחינה ד' נקרא "קו ישר".

(ו) אל תטעה לפרש התכיפות והלאט לאט הנאמרים כאן, על סדר זמנים, כי הרוחניות היא למעלה מזמן, כנודע, אלא "תיכף עד למטה" פירושו, בלי שינוי של מדרגות. ולאט לאט פירושו, על פי ההשתלשלות של המדרגות. ורצונו לומר, על השתלשלות הסדר של ד' הבחינות הנודעות, כמו שהולך ומפרש להלן.

(ז) פירוש "השורש" של ההתפשטות שנתחדש שנקרא קו, כי להיותו נאצל חדש, נבחן בו שורש מיוחד המאיר אליו בבחינת חידושו, שהוא נקרא ספירת הכתר של הקו. ומן הכתר הזה, מתפשט אור א"ס אל הקו, על ד' הבחינות הנודעות, אשר בחינה א' נקראת חכמה, ובחינה ב' נקראת בינה, ובחינה ג' נקראת זעיר אנפין, ובחינה ד' נקראת מלכות. ועל הסדר הזה אומר הרב לעיל, "שנתפשט לאט לאט", שמתחילה נתפשט הכתר, ואח"כ החכמה, ואח"כ הבינה, אח"כ הזעיר אנפין, וכו' (עי' לוח התשובות ח"א אות ח' פירוש המלה של אח"כ).

(ח) פירוש המלה "עגול" עיין בלוח התשובות ח"א אות מ"א. ועי' בחלק א' פ"א אות ק'. ובהיות אור הקו מתלבש בעיגול נקרא גלגל.

לבחינה ד'. וכשאנו מדברים על כללות הכלי, דהיינו הכלי והמסך ביחד, מגדירים אותו בשם "צנור", וכשמדברים על אור וכלי והמסך ביחד, דהיינו באור המלוכש במידת הצנור מגדירים אותו בשם "קו". וכשמדברים על כלי שאין בו מסך מגדירים אותו בשם עיגול.

(ג) מה שמדייק הרב במלת "אחד", הוא להוציא את תיקון שלושת הקוים שנעשו בעולם האצילות. ומשמיענו, שבעולם אדם קדמון, עדיין אין כאן תיקון זה של ג' קוים, אלא רק "קו אחד" בלבד. וטעם הדבר הוא, מפני שענין תיקון של ג' הקוים נעשה לאחר זה בעולם האצילות, והוא נמשך מדבר השיתוף של מידת הרחמים בדין, כמ"ש במקומו, וכאן אנו עוסקים בעולם אדם קדמון, שעדיין לא נעשה השיתוף הזה, ועל כן אין כאן אלא קו אחד בלבד.

וביאת האור לכלי הקבלה של הנאצל, מכונה בשם "התפשטות" (עי' לוח התשובות ח"א אות י"ד). וכבר נתבאר לעיל, שכלי הקבלה שבנאצל הזה מכונה בשם צנור (עש"ה דבר בטעמו).

(ד) יש ערך ידוע להבחין במדרגות של לידת פרצוף, ששם מכונות ארבע הבחינות שברצון, בשמות: אור, מים, רקיע, מאה ברכות, או מאה שערים. והוא מטעם התחלפות האורות שלא במקומם, שמשום החילוף הזה מקבל האור צורת מים, כמ"ש במקומו. ומשמיענו הרב, ששורש דבר זה נעשה כאן עם ביאת הקו, שהאור המתפשט בבחינת הקו, נבחן כלפי האור העליון לבחינת "מים",

העגול אינו דבוק בא"ס אלא מקושר בו דרך הקו (ג) והעגול הזה, היה ט בלתי דבוק עם אור הא"ס הסובב עליו מכל צדדיו, י שאם יתדבק בו, יחזור הדבר לכמות שהיה, ויהיה מתבטל באור א"ס, ולא יתראה כחו כלל, ויהיה הכל אור א"ס לבד כבראשונה. לכן העגול הזה סמוך אל עגול א"ס, ובלתי מתדבק בו. כ וכל עיקר התקשרות ודביקות העגול הנאצל ההוא עם א"ס המאציל, ז הוא על ידי הקו ההוא הנ"ל, אשר דרך בו, יורד ונמשך אור מן אין סוף ומשפיע בעגול ההוא.

אור א"ס מקיף ומשפיע אל העגול מרחוק (ד) מ והא"ס סובב ומקיף עליו מכל צדדיו, כי גם הוא בבחינת עגול

אור פנימי

ט כלומר, שכל האור שיש בעגולים אינו אלא ממה שמקבלים מהקו, שהארתו היא בחינת הארה חדשה, שאין בו אלא ג' בחינות כנ"ל, ולפיכך הריהו משונה מן אור א"ס הסובב בבחינת אור עגול (עי' ח"א פ"ב אות ג'), וז"ש הרב שהוא "בלתי דבוק" באור א"ס, כלומר שאין צורתו של אור עגול של הכתר דעגולים, שזה לאור שבא"ס, כי השואת הצורה היא הדביקות שברותניים (עי' לוח התשובות ח"א י"ב ועי' או"פ ח"א פ"ב אות א' ד"ה ומהאמור). וסובב, פירושו גורם מסבב.

י כלומר, אם היתה הארתו ג"כ בכל ד' הבחינות כמו אור א"ס, שאז היתה צורתו שזה ודבוקה בא"ס, וא"כ היה מתבטל בא"ס ובלתי ניכר לגמרי.

כ) האור המתפשט מהא"ס אל הנאצל, נקרא בשם אור ישר, והאור הזה מתקשר בנאצל, על ידי מלבוש של אור חוזר העולה מהמסך ולמעלה בכח זווג דהכאה, שענינו יתבאר להלן ונקרא בשם "התקשרות", משום שאור חוזר זה העולה מהמסך דבחי"ד מהקו הישר הוא מחזיק ומתפיס את האור העליון בעיגול. באופן, שבמקום שהאור אינו מלביש את האור העליון, נחשב אותו האור כלפי הנאצל כמו שאינו, כי אינו משיג אותו בלי המלבוש הזה שנקרא אור חוזר. ויתבאר עוד להלן. וזה דומה להבדיל, לגר של חלב, שאע"פ שעיקר כח ההארה נמשך ממידת החלב שבו, עכ"ז אין האור מתקשר בחלב

אלא בפתיחה, ובמקום שנגמרת הפתיחה מתכבה הנר, אע"פ שנשאר עוד שם חלב מרובה. (ל) והטעם הוא, מפני שאין מסך בעגולים שיעלה אור, וזולתו אין התקשרות לנאצל עם האור העליון, כנ"ל בדיבור הסמוך (עי' לעיל אות ה'). ונתבאר שם שהכלי של הקו מכונה בשם צנור, והוא שפל הרבה מהכלים העגולים שנגלו עם צמצום א' בטרם ביאת הקו, ע"ש הטעם. וע"כ משמיענו הרב, שאע"פ שהכלים דעגולים גבוהים בהרבה מן הקו, מכל מקום אינם מקבלים על ידי עצמם שום אור, ואת כל האור שבהם המה מוכרחים לקבל, על ידי הקו הזה השפל מהם הרבה, מהטעם האמור. (מ) בכל ספירה אנו מבחינים ב' מיני אורות, שהם נקראים: אור פנימי, ואור מקיף, כי האור המתלבש בתוך הספירה בתוכה, נקרא בשם: אור פנימי, והאור שאינו יכול להתלבש בפנימיותה, מחמת הגבול שישנו שם, נבחן שנשאר בשורש שלה, ומקבלת ממנו הארה מרחוק, הנקראת בשם "אור מקיף". ומשמיענו הרב שאף על פי שהעיגולים רחוקים מא"ס, כלומר ששינוי הצורה שביניהם גדול מאד, עם כל זה המה מקבלים בחינת הארה ממנו מרחוק, שנקרא אור מקיף, המאיר בב' בחינות, בבחינת כלל ובבחינת פרט. "וסובב" מורה על או"מ הכללים, "ומקיף" מורה על או"מ הפרטים.

נ סביב עליו, ורחוק ממנו, כנ"ל. כי הוא מוכרח שהארת א"ס בנאצלים תהיה דרך קו ההוא לבד, כי אם היה האור נמשך להם דרך גם כל סביבותיהם, ה היו הנאצלים, בבחינת המאציל עצמו, בלתי ע גבול וקצבה.

סדר יציאת ע"ס העגולים. הקו נקרא אדם קדמון

(ה) והנה פ העגול הזה הראשון היותר דבוק עם הא"ס, הוא הנקרא

אור פנימי

רשימות האורות, שיש בהם בעת שהם ריקנים מהאור המיוחד להם, אז מכנים אותם בשם: כתר, חכמה, בינה, זעיר אנפין, מלכות. ומקורם של עשרת הכלים הנ"ל, המכונים כתר חכמה וכו', הם נבחים תיכף בעולם הצמצום בטרם ביאת הקו, אחר הסתלקות אור א"ס מעשר הספירות, שנשארו הכלים ההם ריקנים מאור, שהמה מכונים עשרה עגולים כנ"ל. ונודע, שאע"פ שהאור נסתלק מהם, עם כל זה, נשאר בכל עגול ועגול, בחינת רשימה מהאור שהיה בו, כלומר, הארה קטנה מאד מכללות כל האור הקודם, נשארה בכל כלי, שהארה זו גורמת השתקקות אל הכלי, שלא תשקוט ולא תנוה, עד שתחזור ותמשיך כל האור, שהיה לה מקודם, בכמותו ואיכותו. והארה זו מכונה בשם "רשימו". ותדע, שתוכן השמות של ע"ס, כתר חכמה וכו', הם מגדירים בעיקר את הרשימות של האור שנשארו בעשרת הכלים.

ומכאן תדע, שלא יצויר שום רצון בעולמות, או אפילו התעוררות קלה של רצון, הן בעליונים והן בתחתונים, ואפילו בדצח"מ הגשמיים, שלא יהיו מושרשים בעשר ספירות העגולים האלו, ויחד עם זה, מובן גם כן, שאי אפשר כלל שיתעורר איזה רצון במהות, אם לא נתגלה פעם מקודם, מילוי מספיק לרצון ההוא.

והענין, כי כבר נתבאר היטב בחלק הראשון של הספר, אשר הרצון לקבל אינו הסיבה הראשונה אל האור, או אל המילוי שלו, כמו שבני העולם חושבים, אלא להיפך ממש, כי האור והמילוי הוא סיבה לרצון, אשר הרצון להשפיע הכלול בהכרח באור

(נ) משמיענו, אשר אור"מ זה, שהעגולים מקבלים מאין סוף, מאיר וסובב עליהם מכל צדדיו, כלומר, מכל ד' הבחינות, דהיינו אפילו בבחינת ד', אשר אור פנימי אינו מאיר שם, מ"מ מקבלת הארה מרחוק על ידי אור מקיף מא"ס. ומפרש הטעם, משום שהא"ס גם הוא בבחינת עגול, כלומר שאור א"ס נקרא אור עגול, על שום שאינו מבחין בין הבחינות, ומאיר וממלא גם את הבחינה ד' (כנ"ל ח"א פ"ב אות ג', ע"ש), ולפיכך, הארתו מגיעה גם לבחינה ד' של העגולים, אלא מרחוק, כמבואר.

ס) עי' לעיל אות י'.

ע) הצמצום והמסך שנעשה על בחינה ד', שלא תקבל בתוכה אור, הוא העושה "גבול" על האור, שהרי מגבילו עד היכן שיתפשט, שהוא נפסק על הגבול של בחינה ד'. וכללות קבלת הנאצל, שנתמעט מחמת הצמצום, הוא מכונה בשם "קצבה".

פ) צריכים להבין ההבחנות, שבשמות של עשר הספירות, כי פעם אנו מכנים אותן בשם ד' בחינות, כנ"ל, ופעם אנו מכנים אותן בשם יחידה חיה נשמה רוח נפש, ופעם מכנים אותן בשם כתר חכמה בינה זעיר אנפין (הכולל בעצמו שש ספירות) מלכות. והענין הוא, כי בשעה שאנו מדברים על בחינת הכלים ביחוד, כלומר מבחינת החומר של הנאצל בלבד, אנו מגדירים שמותיהן של עשר הספירות שבהם, בשם ד' בחינות שברצון לקבל כנ"ל. וכשאנו מדברים ביחוד מבחינת האור המתלבש בכלים ההם, הרי אנו מכנים אותם בשם: נפש, רוח, נשמה, חיה, יחידה. וכשאנו מדברים על הכלים בלבד, אלא שאנו צריכים להדגיש את

כתר דאדם קדמון, ואח"כ נתפשט עוד הקו הזה : ונמשך מעט וחזר

אור פנימי

כל העולמות שמאחר הצמצום: האחד הוא, כשכל רצון כבר מצוי מושלם בכל תפארתו ומלואו, וזוהי המציאות שהוא קיים בא"ס ב"ה. והשני הוא, כשכל הרצונות עומדים ריקים לגמרי מהמילוי המיוחס להם מקודם מא"ס, והוא נקרא עולם הצמצום. וכל הכלים והחומר של הבריות נמשכים מעולם הצמצום, דהיינו ודאי, רק כלים ריקנים, ורצונות שאבדו את מילואיהם כנ"ל. וכל המילויים לאותם הרצונות, נמשכים מא"ס ב"ה. וזכור היטב ב' הידיעות הללו, שהן מהנחוצות ביותר, לזכרן בהמשך העסק בחכמה הזאת. (ז) אל תטעה לפרש, שנמשך במקום ושטח ח"ו, אלא כל דבר ההולך ומתעבה מכונה המהלך הוה בשם המשכה, ממעלה למטה, כי הוה נבחן שהוא למעלה. והעב נבחן שהוא למטה. וזה משוער בקרבת הצורה לבחינה ד', כי כל הקרוב ביותר אל בחינה ד', נבחן לעבה יותר, וכל הרחוק ממנה נבחן לזך יותר. "ונמשך מעט", פירושו, שהלך ונתעבה מעט. והמלה "נמשך" סובבת על אור הקו.

וענין ההמשכה הוה הוא, כי בכל ספירה וספירה נמצאות עשר ספירות, שזה נבחן הן בספירה של ע"ס דעגולים, והן בספירה של ע"ס דיושר. וכשיצאו עשר הספירות של ספירת הכתר, יצא מתחילה הקו בבחינת ג' הספירות הראשונות שלו, שנקרא הראש דכתר דיושר, והארתו התפשטה לספירת הכתר דעגולים, הכולל ג"כ עשר ספירות, כנ"ל. ועשר ספירות אלו דכתר של העגולים, מסבבות רק את ג' הספירות הראשונות של ע"ס דכתר של הקו. ואחר זה, דהיינו אחר שנשלמו ע"ס דכתר דעגולים לגמרי, אז "נתפשט עוד הקו" הוה "ונמשך מעט", כלומר, שהוציא את ז' הספירות התחתונות שלו להשלים את הכתר בע"ס דיושר, באופן, שז' ספירות תחתונות אלו של הכתר דקו, נמשכו למטה, כלומר שנתעבו ביותר מכל

העליון, הוליד בתכונתו את הרצון לקבל שבנאצל, משום, שמה שהוא רצון בעליון, נעשה כח וחיוב בתחתון, עש"ה. הרי, שהאור העליון נעשה סיבה, לגילוי ד' הבחינות שברצון אצל הנאצל, שהמה השרשים לכל הרצונות המתגלים בעולמות. ולפיכך, איך אפשר שיופיע איזה רצון מבלי סיבה, דהיינו מבלי האור העליון והוה המוליד אותו, שזה דומה כמו שתאמר שיש איזו בריה בעולם בלי אב ואם שהולידו אותה. גם כבר ידעת, אשר בא"ס כבר קבועים וקיימים, כל המציאות וכל הבריות הראויים שיבואו בעולמות, עם כל הרתבתם ותכלית תפארתם ושלמותם, העתיד להתגלות בעולמות בשבילם (כמ"ש היטב בהסת"פ ח"א אות י"א, עיין שם הכל), והרי לך בעליל, אשר עוד בא"ס, כבר יצאו ונגלו כל הרצונות העתידים להתגלות, וגם נתמלאו על שלמותם ומילואם הסופי, והשלמות והמילוי, שהוא בחינת האור העליון, הוא שהוליד וגילה את הרצונות הללו. באופן, אשר המילוי של הרצון, הוא קודם וגורם לגילוי אותו הרצון המיוחס למילוי ההוא, כמבואר.

עתה תבין היטב, את דבר הרשימות, שנשארו בעשר הספירות דעגולים, אחר הצמצום והסתלקות כל השלימות והמילואים, שהיו בד' הבחינות הללו שנקראות עשרה עגולים. שפירושן של הרשימות הללו הוא, ש"נתרשמו" ונחקקו בהם היטב, כל מיני הרצונות, שהיו מלאים מהם בהיותם בא"ס ועתה נאבדו מהם, ונשארו ע"כ, בהכרח, תאבים ומשתוקקים לכל אותם המילויים והשלמות, שהיה להם וזהו המכונה בשם רשימות.

וזהו שאמרנו לעיל, שלא יצויר שום גילוי רצון של איזו מהות, הן בעולמות העליונים והן בעולם הגשמי, שלא יהיה מושרש בעשר ספירות דעגולים ההם. באופן, שיש ב' שרשים המוקדמים למציאות של

להתעגל ק ונעשה עגול ב' תוך עגול הא', וזה נקרא י עגול החכמה דאדם

אור פנימי

של הקו, אמנם ו' הספירות התחתונות דכתר הקו, נמשכות למטה מכל ע"ס דכתר העגולים. ואחר שנסתיימו ו"ס דכתר הללו של הקו, מתחילות לצאת ג"ס ראשונות של ספירת החכמה של הקו שעליהן מסבבות כל ע"ס דספירת חכמה דעגולים. הרי, שבין בחינה אחרונה של הכתר דעגולים, עד בחינה ראשונה של החכמה דעגולים, יש מקום פנוי ביניהן, שבמקום הזה נמצאות ו' הספירות התחתונות מהכתר של הקו, שאין בחינות עגולים סובבות עליהן. ועד"ו, בין חכמה לבינה, וכל הספירות. ק וצריכים להזהר כאן מאד, שלא להתבלבל בתיאורים הדמיוניים של שטח ומקום ביושר ועגול, הנופלים לרעיון מתוך מרוצת הלשון, ותזכור בכל ההמשך הזה, שההארה הישרה, פירושה, שהאור בא בכלים, שיש בהם מסך על בחי"ד, וההארה המתעגלת, פירושה שהאור בא בכלים שאין בהם מסך על בחינה ד'. אמנם תזכור, שאע"פ, שאין בכלים דעגולים שום מסך על בחינה ד', עם כל זה, אין בחינה ד' משם, יכולה לקבל שום הארה אחר הצמצום הא', מטעם, שאת כל האור הנמצא בעגולים, מוכרחים לקבל מהארת הקו, שהוא הארה ישרה (כנ"ל אות ל'), ואור הקו אינו מאיר בבחינה ד' כל עיקר, להיותו נמשך מכח מסך, כמבואר. באופן, שחסרון האור בבחינה ד' של העגולים, אינו מחמת הכלים, שהרי אין בהם שום מסך, אלא מחמת צמצום א' השורה עליהם, וכיון שהצמצום הא' אינו נבחן לחסרון (ע"י להיות ח"א פ"ג), ע"כ כל ד' הבחינות דכלים דעגולים שוות במעלתן, בלי הפרש כלל של קטן וגדול (כנ"ל בח"א אות ל'), וכל החושך שיש בבחינה ד', הוא מחמת האור המקובל מהקו, שאינו מאיר שם כמבואר.

ועם זה תבין, אשר אחר שהעגולים קיבלו האור על ידי הקו, נעשה בהם משום זה, הבחן מדרגות של קטן וגדול, גם בע"ס של העגולים. שהו"א, חשוב וגדול יותר מבחינה

ע"ס דכתר של העגולים, וע"כ על ו"ס תחתונות אלו, אין סובבות עוד שום בחינות עגולים, להיות העגולים עליונים מהן, כלומר זכים מהן. וכבר ידעת שהעליון מחברו, פירשו, וך מחברו.

וטעם הדבר תבין על פי המתבאר לעיל (אות ל'), שהספירות דעגולים קודמות וחשובות הרבה מהספירות שבקו, משום שאין בעגולים בחינת מסך כלל. והנה המסך הזה הנמצא בספירות הקו, עומד באמצעה של הספירה, דהיינו בבחינה האחרונה שבראש הספירה, כלומר בבחינה האחרונה שבג' הספירות הראשונות דע"ס דיושר, שנמצאות בכל ספירה וספירה דיושר, כנ"ל, שנקראות ג"כ הראש דאותה ספירה. באופן, שמה שאמרנו, שהמסך נכלל בספירות הקו, הרי זה ב' הספירות התחתונות דכל ספירה, הנמצאות למטה מהמסך, מה שאין כן בג' הראשונות של הספירה, שנקרא ראש, אין בהן עוד מבחינת מסך, שהרי נמצאות למעלה מהמסך. וע"כ ג' ראשונות אלו, דומות לגמרי לכל עשר הספירות דעגולים, כי אלו ואלו אין בהן עוד מבחינת מסך, וע"כ הן עומדות בבחי' אחת, ונבחן שע"ס דכל ספירה של העגולים מסבבות את ג' הראשונות דכל ספירה של הקו. אמנם ו' הספירות התחתונות של כל ספירה של הקו, הנמצאות כבר למטה מהמסך, והמסך כבר נכלל בהן, הן גרועות הרבה מבחינת העגולים ונודע, שכל הגרוע מחברו נבחן שהוא למטה מחברו, ע"כ הן נבחנו שנמצאות למטה מכל ע"ס דעגולים, ואין שום בחינה של עגולים יכולה להמצא במקום ו' ספירות אלו, להיות העגולים חשובים ומעולים מהן, כמבואר.

והנה נתבאר היטב, שיש מקום פנוי בין כל ספירה וספירה דעגולים, כמידת ו' ספירות של הספירה דיושר הנמצאות שם, כי כל ע"ס דעגולים של הספירה דכתר, מסבבות רק על ג' ספירות ראשונות דכתר

קדמון. עוד מתפשט יותר למטה, וחזר להתעגל, ונעשה עגול ג' תוך העגול הב', ונקרא ש עגול בינה דאדם קדמון. ועל דרך זה היה הולך ומתפשט ומתעגל, עד עגול יוד, הנקרא עגול מלכות ה דאדם קדמון. הרי

אור פנימי

התוצאות האפשריות להתפשט ולצאת מאותה המחלה, עד התוצאה האחרונה. וכן כשמתכל על איזו רפואה, הוא תופס במילואה את כל התוצאות, שהרפואה ההיא עתידה להפעיל בגופו של החולה, וכדומה. ועד"ז החכם הטבעי, כשמתכל על איזו מהות שבטבע, הוא רואה על בוריו את כל התוצאות, שאותה המהות מביאה בהתחברה אל כלל המציאות. וכן בכל מיני חכמות. באופן, שכל גדר השם של החכם או החכמה השלמה, הוא רק בחינת "ראית הנולד" מכל פרט ופרט שבמציאות, עד התוצאה האחרונה.

ומכאן תדע, גם את ההגדרה הנאמנה של השם "בינה", אשר כל "כח ההתבוננות" כדי לראות את הנולד מכל פרט שבמציאות, הן בתורה הק', והן בחיצוניות, הרי הוא נמשך מספירת "הבינה" וע"כ נקרא בשם בינה. ומספירת המלכות, נמשכת בחינת השליטה המוחלטת בכח וכפיה, בדוגמת מוראה של מלכות, ולפיכך נקראת "מלכות". ויתר הספירות, תתבארנה לקמן במקומן.

ואין להקשות על הנ"ל, א"כ היתה ספירת הבינה צריכה להיות קודם לחכמה, שהרי ההשתוקקות וההתבוננות לראות את הנולד, היא הקודמת והגורמת לשלימות הסופית, דהיינו ראית הנולד, שנקראת חכמה. אכן כבר בארתי לך, שסדר אצילות העולמות, הוא ההפך מהבנתנו, אלא המילוי של הרצון, הוא הקודם והגורם לגילוי הרצון (עי' לעיל אות פ' ד"ה והענין), והשלימות היא הקודמת והגורמת לגילוי הבלתי שלימות, כי כן משתלשלות המדרגות ויורדות מא"ס ב"ה בצמצום אחר צמצום, עד לעוה"ז המקולקל יותר מכולן.

(ת) העולם הראשון שנאצל לאחר הצמצום, נקרא עולם אדם קדמון, ונקרא ג"כ עולם הכתר. וארבעה העולמות: אצילות, בריאה,

ד', שהיא מלכות, שהרי במלכות אין אור, ובזעיר אנפין יש אור בהיותו בחינה ג', ובספירת הבינה דעגולים, האור יותר גדול מבזעיר אנפין, להיותה רחוקה מן בחי"ד, יותר ממנו. שהרי היא בחינה ב', וכו'. אמנם כל המדרגות הללו, אינן מחמת הכלים, אלא מחמת אור הקו שמקבלות, וזכור זאת.

ר—ש) כבר נתבאר שבשמות הללו נקראות ד' הבחינות: שהשורש שלהן, דהיינו הרצון להשפיע הכלול באור העליון, נקרא בשם כתר. וראשית ההתפשטות לנאצל, דהיינו בחינה א' הנקראת חכמה, ובחינה ב' נקראת בינה, ובחינה ג' נקראת זעיר אנפין, או שש הספירות: חסד, גבורה, ת"ת, נצח, הוד, יסוד. ובחינה ד' נקראת מלכות. גם נתבאר שרק בשעה שאנו מדברים על החומר הראשון שבהן, אז מכנים אותן בשם ד' בחינות ושורשן. אמנם, אם ד' הבחינות הללו, כבר כלולות בבחינת הרשימות שלהן כמו שהיו בעולם הצמצום, אז מכנים אותן בשמות: כתר חכמה וכו', כמבואר היטב לעיל.

ועתה נבאר טעם קריאתן בשמות אלו: השורש, נקרא כתר מטעם שאינו מלוכש בתוך הכלים של הנאצל, אלא שמסבב ומכתיר אותו מבחוץ לכלים שלו, וכתר הוא מלשון מסבב. ובחינה א', נקראת חכמה, משום שממנה נמשכות חכמת התורה, וכל מיני חכמות שנמצאות בעולם, בבחינתן הסופית. וכבר הגדירו חז"ל היטב את השם הזה, שאמר, איזהו חכם הרואה את הנולד (מסכת תמיד דף ל"ב). פירוש, תיכף שמתכל על איזה דבר, הוא רואה את הנולד ויוצא הימנו, כלומר, שרואה את כל התוצאות העתידות לצאת מאותו הדבר, עד התוצאה האחרונה שלו. למשל, כשאתה אומר, שהרופא הוא חכם גדול, הרי פירוש, שבכל מחלה שמתכל, הוא רואה על בוריו את כל

נתבאר ענין א' היוד ספירות, שנאצלו בסוד יוד עגולים ב' זה תוך זה.

הקו מחבר את כל העגולים יחד

(ו) והנה ג' הבחינה המחברת כל העגולים יחד, היא ענין קו הדק הזה המתפשט מן האין סוף, ד' ועובר ה' ויורד ו' ונמשך מעגול אל עגול,

אור פנימי

ספירה לספירה, דהיינו, כמידת ז' ספירות דהארת יושר, שבאותה הספירה (כנ"ל אות צ' ד"ה והנה), אמנם, בעשר הספירות של הקו, אין ביניהן הפסק כלל, שמתחילות מאור א"ס, ומתפשטות עד הנקודה האמצעית שהיא בחינה ד', שנקראת מלכות, שאין עוד שום בחינה למטה הימנה, כמבואר. הרי, שעשר הספירות הראשונות שהתפשטו מא"ס בסוד קו יושר, שנקראות ג"כ עשר הספירות דאדם קדמון, הנה אין ביניהן שום הפסק כלל. ולפיכך אומר הרב, שספירות הקו מחברות גם ע"ס דעגולים, כי ז"ס תחתונות שבכל ספירה דיושר, מחברות ע"ס שבספירה עליונה דעגולים, עם ע"ס שבספירה תחתונה דעגולים. משום, דהארת ע"ס דחכמה דעגולים המקבלות מג"ר דספירת חכמה דיושר, הנה בהכרח, שהאור הזה עובר דרך ז"ס תחתונות דספירת כתר דיושר, שהרי ג"ר דחכמה דיושר מוכרחות לקבל מו"ס דכתר דיושר, ולהשפיע בע"ס דחכמה דעגולים. ונמצא ז' ספירות תחתונות דכתר דיושר, מחברות ע"ס דכתר דעגולים עם ע"ס דחכמה דעגולים. וכן, מחכמה לבינה, וכו' עד"ו.

ד' פירוש, הקו שהוא הארת יושר, הוא כמו בוקע את גגי העגולים, ועובר דרך העגולים, ויורד ונמשך עד הסיום, דהיינו הנקודה האמצעית. אמנם ודאי, אין המדובר כאן במקום ושטה, ולהבין זאת צריכים לידע, שאין לך שום גילוי אור בעולמות, הן בעליונים והן בתחתונים, שלא יהיה נמשך מא"ס ב"ה, שלמעלה מצמצום, והוא מחוייב להשתלשל ולעבור בכל אותם המדרגות והעולמות, שנמצאים בין אותו העולם, שהמקבל, של גילוי האור האמור, נמצא בתוכו, ובין א"ס שלמעלה מצמצום.

יצירה, עשיה, הם מלבישים על אדם קדמון זה.

א) ואצ"פ, שאינן אלא ד' מדרגות, דהיינו ד' הבחינות הנודעות, עכ"ז, יש בהן יוד ספירות, והוא, משום דבחינה ג', שנקראת זעיר אנפין או תפארת, יש בה שש ספירות שנקראות: חסד, גבורה, תפארת, נצח, הוד, יסוד, וטעם הדבר יתבאר במקומו.

וצריך שתדע כאן, הדיוק הנמצא בספר יצירה (פ"א מ"ד), וז"ל "עשר ולא תשע": שמשמענו בזה, דבר נכבד מאד, כי כבר נתבאר, שכל האורות הספירות מהאור העליון, ואפילו בעגולים שהם בהשואה אחת, אינם מאירים את בחינה ד' שנקראת מלכות. והשם ספירה, מורה רק על אור וכלי ביחד, כלומר, שהאור העליון מלווה בכלי, אבל כלי בלי אור אינו נקרא בשם הזה, כי "ספירה", משמעותה ספירות ובהירות. ולפי"ז, היה יכול לעלות על הדעת, שהמלכות איננה ספירה ח"ו, להיות האור העליון אינו מאיר בה, כמבואר. ולפיכך מדייק בעל ספר יצירה ואומר, עשר ספירות הן ולא תשע ח"ו, כי המלכות נבחרת ג"כ לספירה, והטעם הוא, מחמת שכל התקשרות האור העליון בעשר הספירות, היא ביחוד, על ידי האור החוזר, שהמלכות מעלה בכח המסך שבה ממטה למעלה (כנ"ל אות כ'). ועל כן, אדרבה, היא הספירה הנכבדה ביותר בעשר הספירות, כי זולתה, לא היה מתקשר האור בתשע הספירות העליונות, כמבואר שם. ונחשב משום זה, כמו שהיתה כולה אור. והבן, ויתבאר עוד במקומו.

ב) עי' בחלק א' או"פ פ"א אות ק'.
ג) פירוש, כי בעשר הספירות דעגולים כבר ידעת, שיש הפסק ומקום פנוי בין

עד : סיום תכלית כולם. ודרך הקו הזה, נמשך האור והשפע, הצריך לכל אחד ואחד מהם.

כל עולם וכל ספירה כלולים מע"ס פרטיות ומפרטי פרטיות לאין קץ.
ספירות דעגולים מקיפות זו את זו כגלדי בצלים

(ז) והנה כל עולם ועולם יש בו יוד ספירות פרטיות, וכל ספירה

אור פנימי

וכבר ידעת שאין העדר ברוחני, ולפי"ז, אי אפשר כלל לומר, שאותו הגילוי, דהיינו האור המחודש, המשתלשל דרך המדרגות, נעדר ממדרגה ראשונה בעת ביאתו לשניה, ונעדר מהשניה בעת ביאתו לשלישית, כדרך דבר גשמי העובר ממקום למקום, שזה לא יתכן ברוחני כלל, כי אין העדר נוהג בו, אלא בהכרח שהוא נשאר בכל מדרגה ומדרגה בדרך עוברו במדרגה, וענין ביאתו למדרגה השניה, דומה למדליק נר מנר, שאין הראשון חסר כלל. באופן, שגילוי האור, הבא לאיזו מדרגה שבעולם העשיה, זכו בו מקודם כל המדרגות שבעולמות, שבין הא"ס שלמעלה מצמצום עד המקבל הנמצא בעולם העשיה. ולפי"ז נמצא שהארת הקו הישר, מוכרחת לעבור דרך הכלים דעגולים, להיות שבחינת הכלים דעגולים קדמו לקו, שהכלים דעגולים יצאו תיכף עם הצמצום, אבל הכלים דיושר יצאו אח"כ עם הקו, וע"כ הארה זו העוברת ביניהם, לא זזה משם לעולם, כמ"ש, שאין העדר ברוחני.

עוד צריך שתדע שבענין השתלשלות האור ממקום למקום האמור, יש ב' בחינות השארה במקומות ההעברה: בחינה אחת היא, "השארה בקביעות", שפירושה הוא, שמתערכת ומתחברת באור הנמצא מכבר במדרגה ומתיחדים לאחד, שדומים כמו שהיו מתמיד דבר אחד, ובחינה שניה יש, אשר היא רק "השארה עוברת", כלומר, שאינה מתערכת ומתיחדת בבחינת אור המקום לדבר אחד, אלא נמצאת שמה מצוינת כבחינה מיוחדת לעצמה. וזה משמיענו הרב, שאותו אור הקו, העובר דרך מדרגות העגולים, אינו

מבחינת "השארה בקביעות", אלא רק בבחינת "השארה עוברת", ללמד, שאינה מתערכת עם אור העגולים לבחינה אחת, אלא שנמצאת שמה מצוינת בבחינתה. וזה שמדייק הרב, במלה "ועובר", והבן. וטעם הדבר הוא, מפני שהאור שבקו, הוא קודם לאור שבעגולים, שהרי העגולים מקבלים אורותיהם רק מאור הקו, וע"כ אור הקו חשוב בהרבה מאור העגולים, וע"כ אינו מתערב עם אור העגולים, כנ"ל. ואור הקו נקרא אור הרוח, ואור העגולים נקרא אור הנפש.

ה) כל התפשטות אור עליון לנאצל, מכונה בשם ירידה, שהמשמעות היא, שכמו שמתפשט כן הולך ומתעבה. וכבר ידעת, שהוך ביותר מכונה מעלה, והעב ביותר מכונה מטה, וכיון שהאור הולך ומתעבה בדרך התפשטותו, א"כ הוא הולך ויורד מלמעלה למטה.

וטעם התעבות הזאת, שהאור מקבל בסיבת התפשטותו, הוא משום, שהוא מתפשט על סדר ד' הבחינות, שמתחיל מבחינה א' עד ביאתו ופוגע במסך הנמצא בבחינה ד', וא"כ הוא הולך ומתעבה, כי בחי"א היא הזכה מכולן, ואחריה בחינה ב', וכו' עד לבחינה ד' העבה מכולן (עי' בחלק א' פ"א אות נ' ד"ה וטעם).

ו) הארת יושר מתבטאת בלשון "ונמשך" והארת עגולים בלשון "מתעגל" (לעיל אות צ'). ז) היינו בחינה ד' שבעגולים, שנקראת הנקודה האמצעית. והיא המכונה הכדור החומרי שבעולם הזה. ובחינת האצילות שבעולם אדם קדמון היתה מתפשטת

וספירה פרטית שבכל עולם ועולם, ה כלול מיוד ספירות פרטי פרטיות, וכולם ט כגלדי בצלים זה תוך זה, על דרך תמונת הגלגלים כנזכר בספרי תוכניים.

אור פנימי

ונודע, שמלכות מעלה ע"ס דאור חוזר ממנה ולמעלה, המלישות לע"ס דאור העליון, הנקראות ע"ס דאו". ואור חוזר זה, נקרא אור המלכות, שאין לה שום אור אחר. ואור זה, מכונה בכל המקומות ע"ס העולות ממטה למעלה, עי' בהסת"פ ח"ב פ"ו אות ס"ו, ונתבאר שם, שהמלכות נקראת כתר לע"ס ההן, משום שהיא סיבה ליציאתן. והסמוך לה נקרא חכמה, ומדרגה ג' ממנה נקראת בינה וכו'. ונמצא כאן, שכל הן יותר, הוא קטן יותר, עד שהכתר האמיתי מקבל מאור זה, רק בחינת מלכות, עש"ה.

ולפיכך, תשכיל, אשר הע"ס האלו שממטה למעלה, נמצאות כולן במלכות, שהרי כולן עוברות דרך המלכות, כי המלכות היא השורש שלהן, וע"כ קנו כולן מקומן במלכות, ונמצא ע"כ, שגם המלכות כלולה מע"ס. ודרך היסוד, עוברות ט' הספירות דאו", הרי יוד ספירות ביסוד: ספירה אחת דאור העליון, שהוא ממעלה למטה, וט"ס דאו"ח שהן ממטה למעלה, שמוכרחות לעבור מקומן. ועד"ו, ע"ס בהוד: ב' ספירות ממעלה למטה, דהיינו אור ההוד, ואור היסוד העובר דרכו, וח' ספירות ממטה למעלה. ועד"ו, ע"ס בנצח: ג' ממעלה למטה, וז' ממטה למעלה. וכו' עד"ו. באופן, שאחר יציאת ע"ס דאור העליון וע"ס דאו"ח, נעשתה כל אחת ואחת כלולה בהכרח מע"ס שלמות. ועד"ו בפרטי פרטיות עד אין קץ, שנמצא בהכרח כל אותו דרך ההתכללות האמור. ואכמ"ל יותר. ועי' בהסתכלות פנימית שהרחבנו את זה בהסבר רחב.

ט) היינו שכל עליון מקיף את התחתון ממנו, מכל צדדיו בשוה, בלי הבחן מדרגות (עי' לעיל אות נ').

מתחילה, עד לעולם הזה, אלא אחר שנעשה צמצום ב', שנקרא עולם הנקודים, אז נתעלה הסיום דאצילות אדם קדמון לבחינת נקודה דעולם הבא, שמקומה נבחן למעלה מעולם הבריאה, כמו שיתבאר במקומו, בע"ה.

ח) טעם דבר התכללות הספירות האמור, תבין, על פי הכלל הנודע, שאין העדר ברוחני, וכל האור העובר ממקום למקום קונה מקומו לנצחי, בכל אותן הבחינות שעבר דרכן, כמ"ש לעיל אות ד' ד"ה פירוש עש"ה. ומתוך שכל ספירה תחתונה, נאצלת מספירה עליונה, בדרך סיבה ומסובב, ע"כ נחשבת התחתונה כעוברת דרך העליונה.

וע"כ, הכרח הוא, שכל הספירות נכללות זו מזו, כי למשל, כשיוצאות ב' הספירות הראשונות כתר וחכמה, הרי אור החכמה, מחויב לצאת מא"ס ב"ה, שהכל נמשך ממנו, ואח"כ אור החכמה מחויב לעבור, דרך ספירת הכתר, בטרם באתו לספירת החכמה, משום שספירת כתר גרמה יציאתו. ומתוך שספירת חכמה עברה שמה, קנתה מקומה שם, ונמצאות עתה ב' ספירות בכתר, שהן כתר חכמה. ועד"ו אחר שיצאו כל ע"ס דאור העליון ממעלה למטה עד המלכות, הרי כל ט' הספירות שלמטה מכתר, הוכרחו לעבור דרך הכתר, משום שהיה סיבה ראשונה ליציאת כולן, וא"כ קנו כולן מקומן שמה, כי אין העדר ברוחני כנ"ל, וא"כ ישנן בהכרח כל ט' הספירות התחתונות, גם בכתר עצמו, מטעם שעברו שמה, כמבואר.

ועל דרך זו, יש בהכרח ט' ספירות בחכמה, כי ח' הספירות שלמטה ממנה, הוכרחו לעבור דרכה, כנ"ל בכתר. וכן ח' ספירות בבינה, מהטעם האמור. וכן ז' ספירות בחסד וכו', ואחת במלכות, להיותה התחתונה.

כל עגול הקרוב לא"ס יותר מחברו, נבחן לעליון ומשובח מחברו, עד שעולם הזה להיותו בנקודה האמצעית המרוחקת מא"ס יותר מכולם, הוא בתכלית הגשמיות (ח) כל עגול ועגול מכל העולמות כולם, אשר בתוך החלל, כל הקרוב אל אור א"ס יותר מחברו, הוא עליון מאד ומשובח מחברו, עד שנמצא כי העולם הזה הארצי החומרי, הוא נקודה האמצעי תיכונה, תוך כל העגולים כולם, בתוך כל המקום החלל ואויר הפנוי הנ"ל. וגם הוא מרוחק מן הא"ס הרחקה גמורה, יותר מכל העולמות כולם. ועל כן הוא כל כך גשמי וחומרי בתכלית הגשמיות, עם היותו נקודה אמצעית בתוך כל העגולים, והבן זה היטב.

אור פנימי

(י) כבר ידעת ענין קרוב, שאין כאן משמעות של מקום ח"ו, אלא הפירוש הוא בקרבת הצורה. גם ידעת שמא"ס ב"ה עד הנקודה האמצעית, יש ד' בחינות של שינוי הצורה, שהן הן עשר הספירות של העיגולים, שהנקודה האמצעית, היא הבחינה הד' העבה יותר מכולם. והעגול הראשון שנקרא כתר, הוא בחינת השראת השורש של ד' הבחינות הללו, כנ"ל. ומובן מאליו, שעגול הכתר, שהוא הו"ך ביותר מכל העגולים, הרי קרובה צורתו לא"ס יותר מכולם. ובחינה א' העבה ממנו מעט, רחוקה מא"ס ב"ה יותר מהכתר. ובחינה ב' העבה יותר, רחוקה יותר מא"ס מבחינה א', עד שהנקודה האמצעית העבה מכולם, נבחנת, שהיא רחוקה מא"ס ב"ה יותר מכולם. ואין להקשות על זה, ממ"ש לעיל (ח"א פ"א אות ק'), אשר אין בחינת מעלה ומטה בעגולים. כי הכונה כאן, אחר שהעגולים קיבלו לתוכם את הארת הקו, או נעשתה בהם בחינת מעלה ומטה וכל התכונות, הנהוגות בקו.

פ ר ק ב'

מבאר עשר ספירות דיושר, יציאתן, והשתלשלותן ומה שנכלל בהן.
ובו ז' ענינים :

א. סדר יציאת עשר ספירות דיושר. ב. ה' חלקי נשמה שבאדם התחתון, נפש רוח נשמה
חיה יחידה. ג. הן בעגולים והן ביושר יש או"מ ואו"פ, כלי חיצון וכלי פנימי. ד. אור
העגולים הוא אור הנפש, ואור היושר אור הרוח. תחילה נאצלו העגולים ואח"כ היושר.
ה. א"א דעגולים, מאיר לאו"א דעגולים, בבחינת חלונות, מג' קוין, ימין שמאל ואמצע
שבו. ומהם נמשך האור לכל העגולים, באופן, שכל הפרטים שיש ביושר, יש ג"כ בעגולים.
ו. אדם קדמון נמשך מא"ס עד סוף האצילות, ובו נכללים כל העולמות. ואין לנו רשות
לעסוק בו. ז. אין אנו עוסקים בעגולים אלא ביושר בלבד.

סדר יציאת עשר ספירות דיושר

(א) ועתה נבאר בחינה הב' שיש ביוד ספירות, הלא הוא בחינת אור
היושר, כדמיון ג' קוין, כצורת אדם העליון. והנה דרך הקו הנ"ל, המתפשט
מלמעלה למטה, אשר ממנו מתפשטים העגולים, גם הקו ההוא מתפשט ביושר
מלמעלה למטה, מראש א גג העליון של עגול העליון מכולם, עד למטה
מתחתית סיום כל העגולים ממש, מלמעלה למטה, כלול מיוד ספירות, בסוד
נ צלם אדם ישר ג בעל קומה זקופה, ד כלול מרמ"ח אברים, מצטיירים בציור
ג' קוים ימין ושמאל ואמצע, כלול מיוד ספירות בכללות, וכל ספירה וספירה
מהם נפרטת ליוד ספירות, עד אין קץ.

אור פנימי

(א) הכתר שבעולם או בספירה, נבחן, ופרצוף, נבחנות, לבחינת גוף של אותו ספירה
בשם גג דאותו העולם או אותה הספירה, והמלכות שבכל עולם וספירה, נבחנת, בשם
קרקע שבאותו העולם או אותה הספירה. והנה העגול העליון הוא ספירת כתר, והגג
של הכתר הזה, הוא הכתר שבעשר הספירות של הכתר הזה.
(ב) לבושי המוחין, מכונים בשם צלם, מלשון "צל". והארה דיושר הכלולה מג'
הספירות הראשונות, מכונה בשם "אדם", מטעם שמקבל ג"ר בלבושים דצלם והוא
ענין ארוך, שאין כאן מקומו.
(ג) הראש דכל ספירה ופרצוף, הוא ג' הספירות הראשונות: כתר, חכמה, בינה.
ו' הספירות התחתונות: חסד, גבורה, תפארת, נצח, הוד, יסוד, מלכות, שבכל ספירה
ופרצוף, וכשהם בסדר, דהיינו אורות דג"ר בכלים דג"ר, ואורות דז"ת בכלים דז"ת, אז
נבחן הפרצוף ל"בעל קומה זקופה". ואם אמנם אורות דגוף, נמצאים בכלים דג"ר, ולא
האורות המיוחסים להם, אז אותו הפרצוף נבחן, שאין לו קומה זקופה, משום שבחינת
הראש אינה חשובה יותר מבחינת הגוף, היות שאפילו בראש משמשים רק בחינות
האורות דגוף, וזה נקרא הרכנת הראש, שראש עם הגוף הוא, במדרגה אחת.
(ד) פירוש, רמ"ח הבחנות של חסד, יש בפרצוף עליון, שמקו נמשכים רמ"ח אברים בתחתונים, המפורשים (במשנה אהלות), ואכמ"ל, וית' במקומן.

ה' חלקי נשמה שבאדם התחתון, נפש רוח נשמה חיה יחידה
(ב) הנה יש ה באדם התחתון ה' בחינות אורות, שהם: ו הנפש, רוח,
נשמה, חיה, יחידה. והם, ז ה' מעלות, זו למעלה מזו, וה"ס ה' פעמים ברכי
נפשי את וכו', כנזכר במסכת ברכות (דף יוד ע"א), שהם, כנגד ה' בחינות
שיש לנשמה.

הן בעגולים והן ביושר יש או"מ ואו"פ, כלי חיצון וכלי פנימי
(ג) והנה בחינת היוד ספירות העגולים כולם, יש בהם כל הבחינות
הנ"ל, שהם: ה אורות וכלים, ט והאור נחלק, לאור פנימי, ואור מקיף,

אור פנימי

האבה מעליון לצורת הכלי שיש בתחתון, כי
הבחינה היותר עבה וגסה שבעליון, יש לה
השתוות לבחינה הדקה והזכה יותר שבתחתון
ונמצא, שהתחתון אינו יכול לקבל את כל
האור השייך לו לקבל, אלא רק חלק קטן
מאד, דהיינו רק עד כמה שהכלי היותר נך
שבו, יכול לקבל, ושאר הבחינות שבו,
שאינן זכות כל כך, מוכרחות להשאר בלי
האור המיוחס להן, משום שינוי צורתן, כלפי
העליונה המשפיעה להן.

ולפיכך, נבחן כאן, שהאור השייך
לתחתון, מתחלק לשתי בחינות: הא' היא,
השיעור הקטן של האור שמקבל מהעליון
בתוך הכלי היותר עליון שבו, כנ"ל, ואור
זה שמקבל נקרא "אור פנימי" שבתחתון.
הב' היא, כל שיעור האור השייך לבחינות
הנשארות בתחתון, ולא יכלו לקבל משום
שינוי צורתן מן העליון, כנ"ל, וכל השיעור
הזה, נבחן, שנשאר בעליון, ולא ירד לתחתון,
ונקרא "אור מקיף". ונקרא כן, בהיותו מקיף
על התחתון, כלומר, שמאיר עליו מרחוק,
אע"פ שאינו מלוכש בו, אלא שהוא הארה
מרחוק ומועטת. וענין הארה רחוקה זו מסוגל
לזכך את בחינות העביות שבתחתון, עד
שיתוו צורות כל הבחינות שבתחתון, עם
צורת העליון, ואז יוכל לקבל כל האור
השייך לו. וזה מכונה כניסת המקיף, כנ"ל,
כלומר, שהאורות המקיפים נכנסו, והתלבשו
בכלים של התחתון, שנזכרו ונעשו כולם
לבחינת אור פנימי.

האין לך מהות בכל העולמות, הן
בעולמות העליונים, והן בעוה"ז, שלא תהינה
נבחנות בו עשר הספירות הנ"ל, שהן ד'
הבחינות הנודעות ושורשן. וז"ש, שגם באדם
התחתון שבעוה"ז נמצאות בו ג"כ ה' בחינות
וכו'.

(ו) הכלים שבע"ס, נקראים: כתר, חכמה,
בינה, ז"א, מלכות. והאורות שבהם, נקראים:
יחידה, חיה, נשמה, רוח, נפש (כמ"ש בדברים
רבה פ"ב כ"ו), שאור היחידה מתלבש בכלי
דכתר, ואור החיה מתלבש בכלי דחכמה,
ואור הנשמה בכלי דבינה, ואור הרוח בכלי
דזעיר אנפין, ואור הנפש בכלי דמלכות.
(ז) כבר ידעת שהבחן המדרגות הוא,
על פי הזכות והעביות שבהן, וכל "מעלה",
פירושה, השיעור היותר מחברו.
(ח) האורות הם גרנח"י, והכלים הם כח"ב
זו"ן, כנ"ל.

(ט) ענין התחלקות הרוחני, הוא מסיבת
שינוי הצורה שנתחדשה שם (כנ"ל ח"א פ"א
אות ל' ד"ה אמנם). וכל העליון מחברו, היינו,
שהוא נך מחברו, וכל התחתון מחברו, פירושו,
שהוא יותר עב מחברו. כי בשינוי צורה של
עביות זו, נפרד ויצא מחברו, ונעשה
תחתון ממנו. ונודע, שהאורות מושפעים
מכל עליון לתחתון ממנו, ומשום זה, מוכרח
התחתון לקבל השפע בבחינה היותר עליונה
והיותר זכה שבו, והעליון נותן לו השפע,
רק מהבחינה היותר תחתונה והיותר עבה
שיש בו, שעל דרך זה, משתוו צורת האור

י והכלי נחלק, לחיצוניות ופנימיות. וכן בחינת יוד ספירות דיושר בציור אדם, יש בו כל הבחינות האלו בעצמם ג"כ.

אור העגולים הוא אור הנפש, ואור היושר אור הרוח.

תחילה נאצלו העגולים ואח"כ היושר

ד) אמנם, החילוק שיש בין העגולים להיושר, הוא, כי י"ס דעגולים הם בחינת האור הנקרא נפש, ויש בהם אור פנימי ואור מקיף, פנימי וחיצון: שיש לה בחינת יוד ספירות של כלים, ובכל כלי מהם יש פנימיות וחיצוניות,

אור פנימי

בחינה ד' שבכלי, וג' הבחינות הראשונות, הן הסיבות, לגלות את הבחינה הד' בכל כחה, עד שתהיה ראויה להחזקת השפע, אבל הן עצמן, אינן בנות קבלה לאור הפנימי.

ולפיכך, נקראות חיצוניות הכלי, להיותן, מחוץ לבחינת קבלת האור הפנימי: שבחינה ג', היא חיצוניות לבחינה ד'. ובחינה ב', היא חיצוניות לבחינה ג'. ובחינה א', חיצוניות מכולן המסבבת לכולן. ועל כולן, יש בחינה חיצונית בלי שום עביות כל שהיא, שהיא בחינת שורש לכל ד' הבחינות שבכלי. ותדע, שהבחינה הזאת הזכה לגמרי, היא כלי הקבלה לאו"מ, כי מחמת הזכות הנפלאה שבה, יכולה לקבל הארת או"מ, אע"פ שהיא מרחוק.

ונתבאר, דבר התחלקות הכלי, אשר הפנימית שבו, פירושה בחינה העבה יותר שבכלי, דהיינו בחינה ד' שבכלי, והיא המקבלת לאו"מ, וחיצוניות שבו, פירושה, בחינה הזכה יותר שבכלי, דהיינו בחינת השורש של הכלי, כנ"ל, והיא המקבלת לאו"מ מרחוק. ואין להקשות, שבחינה ד' אינה ראויה לקבלה, מכח הצמצום והמסך. כי אין אנו עוסקים כאן, אלא בבחינת או"מ העולה מתוך בחינה ד' (ועי' הסת"פ).

כ) כל הספירות, שביכלתן רק לקבל אורות, ואין להן היכולת להשפיע לאחרים, מכונה האור שבהן, בשם אור הנפש, וכבר נתבאר, שכל האור שבעגולים, מוכרחים לקבל מאור הקו (כנ"ל ח"ב פ"א אות ל'). והטעם, שאי אפשר שיתקשר האור העליון

י) כלומר, שמתוך שנתקו האורות, לאור פנימי ואור מקיף, כנ"ל, נמצאו משום זה, ב' מינים של קבלה בכלי, שהם: קבלה בתוכו של הכלי, וקבלה מחיצוניותו של הכלי (ועי' לה"ת ח"א אות ק"ב), אשר האור הפנימי מתקבל בתוכניות הכלי, והאור המקיף המזכך אותו מעביו (כנ"ל בדבור הסמוך), נבחן שמתקבל דרך חיצוניות הכלי, כלומר, בלי שום התלבשות בכלי.

וענין ההתחלקות על חיצוניות ופנימיות, האמור בכלי, הוא, על פי הבחנת הזכות והעביות שבכלי, כי רק העביות שבו, ראויה לקבלת האור הפנימי, משום, שעיקר כלי הקבלה של הנאצל היא בחינה ד'. אמנם, ג' הבחינות הראשונות, אינן ראויות לקבלה, אלא הן הגורמות, שתתגלה בחינה ד'. וע"כ, כל כלי, נבחן לפי עצמו, לד' בחינות שבכלי, אשר האור מתקבל בעיקר, בבחינה ד' שבו, וע"כ נקראת פנימיות הכלי, ותוכיותו, ששם שורה השפע.

וג' בחינות, הגורמות רק לגילוי של בחינה ד' שבכלי, והן עצמן, אינן בנות קבלה, נחשבות כמסבבות את הבחי' ד' מחיצוניותה. בדומה, לעבי דופן של כלי גשמי, המחזיק ד' קליפות, המסבבות זו לזו, וכל המקובל בכלי, הוא בפנימיות שבו, דהיינו קליפת הפנימיות, ושאר ג' הקליפות שבעובי הדופן, הן רק מחזקות את הקליפה הפנימית, שתהיה לה כח לסכול את המילוי שבה. ועד"ו, יש להבין גם כאן ברוחניות, שעיקר הבחינה המחזקת בתוכה את השפע, היא

וגם יש יוד ספירות של אורות, לכל אור יש בו אור פנימי ואור מקיף. אבל הי"ס דיושר, הם בחינת האור הנקרא ל' רוח, שהוא מדרגה גבוהה על מדרגת הנפש, כנודע, גם הם כלולים מאו"פ ואו"מ, גם יש להם, יוד ספירות דכלים, ובכל כלי מהם יש בו פנימיות וחיצוניות. ופשיטא היא שבחינת הנפש נאצלה תחילה, ואח"כ נאצל הרוח.

א"א דעגולים, מאיר לאו"א דעגולים, בבחינת חלונות מג' קרין, ימין שמאל ואמצע שבו. ומהם נמשך האור לכל העגולים באופן, שכל הפרטים שיש ביושר, יש ג"כ בעגולים

* (ה) גם בהיות היוד ספירות בבחינת מ' עגולים, זה בתוך זה, יש נ בהם

אור פנימי

בכלים, זולת ע"י זווג עם המסך המעלה או"ת, אשר האור החוזר הזה מקשר האור בכלים כנ"ל (ח"ב פ"ב אות כ'). ולפיכך, הכלים שאין בהם המסך הזה, אין האור העליון מתקשר בהם, שיהיו יכולים להשפיע לאחרים ממעלה למטה, ואינם ראויים רק לקבל אור, מהמדרגה הקודמת, ממטה למעלה, לצורך חיותם עצמם בלבד, שאור זה נקרא אור הנפש, כנ"ל. ולפיכך, כיון שאין מסך בכלים דעגולים כנ"ל, ע"כ, אין האור העליון מתקשר בהם עצמם, אלא מוכרחים לקבל האור מן הקו, וגם זה רק לשיעור חיותם עצמם, ולא להשפיע, כמבואר. וע"כ נקרא האור שבעגולים אור הנפש, כמבואר.

ל' יוד ספירות דרוח, הן בחינות משפיעים, ולפיכך, נקרא אור הרוח, בשם אור הזכר, כלומר, שהוא משפיע. אבל יוד ספירות דנפש, מכונות בשם אור נקבה, כלומר, שמקבלת, ואינה יכולה להשפיע. וע"כ, מכונות יוד הספירות של אור הקו, בשם יוד ספירות דרוח, להורות שהן בחינת אור זכר ומשפיע. והטעם, כבר נתבאר לעיל, בדיבור הסמוך ע"ש. ולכן הרוח גבוהה, על מדרגת נפש, משום שהוא המשפיע אל הנפש.

מ' כלומר, שאין ה' המדרגות כח"ב זו"ן, נמשכות ביושר, שפירשו, זו למטה מזו, דהיינו מהוך אל העב (ח"ב פ"א אות ה'), אלא * שער הקדמות דף י"א (דפוס ירושלים).

ג' כי כן האור מתרשם מהכלי המלוכש בו, אשר אפילו, כשיוצא משם לכלי אחר, אינו משנה את דרכיו, שהיו לו בכלי הקודם. ולפיכך, כיון שבעוד, שהאור היה בקו שביושר, היה נמשך ויורד, בזה למטה מזה, דהיינו, שהיה הולך ומתעבה בסדר המדרגות, מסיבת המסך המצוי שם, כנ"ל (ח"ב פ"א אות ו'), וע"כ, אפילו אחר שיצא משם, ובא אל עשר הספירות דעגולים, שאין בהן מסך, ומתעגל בהן בהכרח, עם כל זה, אינו משנה את דרכיו בהתפשטותו ממדרגה למדרגה. פירוש, כי למשל, כשהאור של הקו בא לספירת כתר, הוא מתעגל שם, כלומר, שמקבל את צורת אותו הכלי, שאין שם

כל הבחינות של קבלת השפע, שביוד ספירות שבקו היושר, והוא, כי בעגול הכתר, הנקרא ם אריך אנפין אחר התיקון, יש ם נקב אחד וחלון ם בצד ימין העגול, ומשם ץ יורד אור אריך אל עגול אבא, ומאיר אליו. ועוד יש חלון שני, בשמאל העגול של אריך, ויוצא האור עד צד שמאל דעגול אבא, אשר בתוכו, ך ונוקבו ונעשה בו חלון, ומשם נמשך האור עד עגול אמא,

אור פנימי

לא תוכל לעלות ממדרגה תחתונה לעליונה ממנה אפילו כל שהוא, שהרי על כן נקראת עליונה, לפי שאין בה עביות כמו בתחתונה, והבן. אלא רק בחינת הריח, שהמסך הזה מגלה בתחתונה, דהיינו בעשר ספירות דיושר, זהו לבד העולה מהמסך דקו היושר, ומתרשם בעגולים. והריות מהמסך הזה, מכונה בשם "חלון", כדוגמת החלון המותקן בחדר, כדי להביא האור באותו החדר, כן המסך הזה מגלה האור החודר בסגולתו, לקשר את האור בנאצל. באופן, שאם המסך יתעלם משם, היה האור מסתלק מהנאצל, והיה נשאר בחושך, כדוגמת סתימת החלון אצל החדר. לפיכך, כשאנו באים לכנות רק את הריח מהמסך, ולהוציא את עביותו, אנו מגדירים זה בשם "חלון או נקב".

פ) היינו שנתרשם ג"כ בערכי ימין ושמאל, שהיו משמשים ביד הספירות דיושר (עי' לה"ת ח"א כ"ג).

צ) כלומר, שמסיבת החלון האמור, נעשה שם ההבחן של המשכת וירידת האור, דהיינו, שהולך ומתעבה בסדר המדרגות, אשר המדרגה התחתונה עבה מקודמתה. וז"ש "ומשם יורד אריך אל עגול אבא", כלומר, שמסכת החלון, קיבל האור בחינת עביות ובחינת מטה, אצל אבא דעגולים, דהיינו, חכמה, אשר הושפלה במדרגה, ואינה שוה עתה אל הכתר דעגולים, כמו שהיה בטרם שקיבלו האור דיושר דרך החלון. וכן בינה למטה מחכמה.

ק) משמיענו שענין החלון הזה, נעשה בספירות, ביחד עם ירידת האור אליו מהעגול העליון. כלומר שאז האור ההוא,

הבחן מעלה מטה, אמנם, כשמתפשט האור מעגול הכתר אל עגול החכמה, הוא אינו מתעגל (עי' לה"ת ח"א אות ג'), אלא נמשך ביושר, כלומר בהבחן מעלה ומטה. ונמצא משום זה, ספירת עגול החכמה למטה מעגול הכתר, ועב מהכתר, שאין צורתם שוה. ועד"ז, כשבא האור מחכמה אל הבינה, הוא נמשך לה ביושר. ונבחן שהבינה למטה מהחכמה, דהיינו, יותר עב מהחכמה. ועד"ז כל הספירות. באופן, שאע"פ שעשר הספירות דעגולים צורתן שוה, בלי הבחן מעלה מטה מצד הכלים, כנ"ל, עכ"ז, יש בהן הבחן מעלה ומטה, מצד "שיש בהן כל הבחינות של קבלת השפע, שביוד הספירות שבקו היושר".

ס) פירוש, אחר שנתקנו ד' העולמות אבי"ע, נעשתה כל ספירה לפרצוף שלם בראש תוך סוף. וקיבלו משום זה שמות אחרים. והפרצוף שנעשה מכתר, נקרא בשם אריך אנפין. והפרצוף שנעשה מחכמה, נקרא בשם אבא. והפרצוף הנעשה מבינה, נקרא בשם אמא. והפרצוף הנעשה משש הספירות תג"ת נה"י, נקרא בשם זעיר אנפין. והפרצוף הנעשה ממלכות, נקרא בשם נוקבא. והוראת אלו השמות, תתבאר במקומם בע"ה.

ע) פירוש, כי כבר ידעת, שמסיבת אור של י"ס הקו, המקובל בעגולים, מתרשמות בהכרח כל הבחינות דיושר גם בעגולים (כנ"ל אות נ' ד"ה יש), והנה זו הבחי' שישנה בקו שנקרא מסך, שבאור חוזר שלו, נמצא מקשר את האור העליון בכלים (כנ"ל ח"ב פ"א אות כ'), הנה גם המסך הזה, מתרשם בעגולים, אלא בלי העביות שבו, כי העביות

שבתוך עגול אבא, ומאיר בו. ונמצא כי בעבור האור תוך שמאל עגול אבא, אינו לאבא עצמו, ואינו ר' עובר שם רק דרך מעבר בלבד, אבל עיקר הארה היא לאמא. ונמצא כי א"א, מאיר לאבא ואמא יחד, כמו שהוא בענין היושר שלהם ממש. ואף כי הם עגולים זו בתוך זו, יש להם ש' קוים ישרים: ימין, ושמאל, ואמצע, בבחינת החלונות האלו שבהם. ומשם, נמשך האור ביד ספירות דעגולים, דרך קוים ישרים ממש, בכל הפרטים עצמם כולם, אשר ביד ספירות דקו ישר דרוח, ממש.

אדם קדמון נמשך מא"ס עד סוף האצילות, ובו נכללים כל העולמות.

ואין לנו רשות לעסוק בו

* (ו) והנה ת הא"ק הזה, א מבריח מן הקצה אל הקצה, מן קצה העליון עד קצה התחתון, בכל חלל האצילות הנ"ל. ובה האדם נכללין כל העולמות כמ"ש בע"ה, אבל, ב בבחינת פנימית ועצמותו של אדם זה, אין לנו רשות לדבר בו ולהתעסק כלל.

תחילה יצאו העגולים ואחר כך היושר.

אין אנו עוסקים בעגולים אלא ביושר בלבד

(ז) אמנם ג בתחילה יצאו יוד ספירות דרך עגול, אלו תוך אלו, ואחר

אור פנימי

רושם בו את ענין המסך הכלול בו כנ"ל, שמדמים צורה ליוצרה, שנאמר ואשמע קול וע"כ נבחן כמו שהאור נוקב בו, ועושה בו חלון.

(ר) כבר נתבאר ענין זה היטב לעיל (ח"ב

פ"א אות ד' ד"ה פירוש).

(ש) כלומר, שהאור יורד מעגול אל עגול בדרך המשכה ביושר בקוים ישרים, אלא שאין זה נחשב לבחינת תיקון קוים ממש, היורדים "מהמסך" שיש בהם אור הזכר, שיוכלו להשפיע לאחרים. אלא הקוים הללו של העגולים, אין בהם כח השפעה, משום שהמה יורדים בבחינת "חלונות", המספיקים רק לקבלת האור לצורך עצמם בלבד, ולא להשפיע לאחרים. וזה הכלל, כל שאין בו בחינת מסך, אין בו אור הזכר, אלא אור הנקבה, שהוא אור הנפש.

(ת) אין לתמוה על השם אדם שמכנים כאן, שהוא כמו שאיתא (במדרש רבה בראשית כ"ז) א"ר יודן, גדול כחן של נביאים, אין לתמוה על השם אדם שמכנים כן, שהוא כמו שאיתא (במדרש רבה בראשית כ"ז) א"ר יודן, גדול כחן של נביאים, אמנם בבחינת ז"ת מותר לנו העסק, ואפילו בז"ת דג"ר דאדם קדמון, ע"ש.

(ג) כבר נתבאר לעיל שהעגולים נתגלו תיכף עם הצמצום והסתלקות האור, ואחר כך נתגלה היושר באופן שהעגולים נבחנו

* ע"ת שער א' ענף ב'.

כך בתוך העגולים, נמשך דרך יושר כציור אדם אחד, ד באורך כל העגולים הנזכרים לעיל, ה ואין אנו עוסקים כלל בבחינת עגולים, רק בבחינת יושר לבד.

אור פנימי

קצהו העליון. ואחרי שידעת שני הקצוות שבמדרגה, מתודע לך מאליו גם המרחק שביניהם, כי מרחק רוחני, פירושו שינוי הצורה שבין שתי הבחינות, שלפי גדלה של השתנות הצורה כן המרחק שביניהן. ולמשל, אם קצהו התחתון הוא בחינה א' שבבחינה ד', נמצא, שקצהו העליון הוא רק עד קומת כתר דו"א (עש"ה בהסתכלות פנימית הנ"ל) הרי שהמרחק אינו מרובה כל כך, אבל אם קצהו התחתון הוא בחינה ב', נמצא שקצהו העליון הוא קומת כתר דבינה, הרי המרחק שביניהן הוא ב' בחינות של עביות, שהם בחינה א' ובחינה ב'. ואם קצהו התחתון הוא עביות דבינה ג' שבבחינה ד', נמצא קצהו העליון כתר דחכמה, הרי כאן המרחק באורך של ג' בחינות, וכו' עד"ז. והבן היטב. ה) והוא, משום שהעגולים מסבבים בחינת ג' ספירות ראשונות דיושר (כנ"ל ח"ב פ"א אות צ' ד"ה וטעם), ונדוע, שמבחינת הכלים שלהם, עוד הם עולים לאין ערוך על ג"ר דיושר, כנ"ל. וכבר ידעת, שאסור לנו לדבר ולעסוק בג"ר, וע"כ, אין לנו רשות לעסוק בשום בחינות עגולים.

לסבה ולגורם לאור הקו. שע"כ נבחנו לקודמים אליו (כמ"ש בלה"ת חלק זה אות מ"ב).

ד) היינו מהקצה העליון עד הקצה התחתון, כנ"ל. והתבונן באורך הגשמי המדומה, ותלמד על ידו את שורשו הרוחני. כי האורך המדומה, מובן לנו על פי ג' הבחינות, שהן: קצהו העליון, קצהו התחתון, המרחק שביניהם. וממש על דרך זה, תבחין את האורך הרוחני, שמתחילה תבחין את הקצה התחתון שבמדרגה, דהיינו את הבחינה האחרונה שלה היותר עבה, שאין למטה ממנה בעביות, ומתוך הקצה התחתון שתדע, תלמד עמו תיכף גם את קצהו העליון, כי על פי מידת העביות שבבחינה האחרונה, היא מידת קומתו של אור חוזר (כמ"ש בהסתכלות פנימית אות פ"ו ד"ה והנה עש"ה). כי למשל, העביות של בחינה ד' שבבחינה ד' מגיעה לקומת כתר דכתר, ועביות דבינה ג' שבבחינה ד' מגיעה רק לקומת כתר דחכמה, ובחינה ב' שבבחינה ד' מגיעה רק לקומת כתר דבינה וכו', הרי שעם ידיעת הקצה התחתון, תיכף יתודע עמו

חלק שני הסתכלות פנימית

עגולים ויושר, כולל עשרה פרקים

פרק א'

מבאר: את עשר ספירות דעגולים, וכו' ענינים: א. העגולים הם בחינת ג"ר. ב. בספירות דעגולים כל החיצון יותר חשוב יותר, והפוכו בספירות דיושר, שפנימי יותר חשוב יותר, ג. ב' בחינות קבלה בכלים: א. דרך פנימיותם, ב. דרך חיצוניותם. ד. אי אפשר שתתגלה הבחינה הד' אלא ע"י ג' הבחינות הקודמות לה וגורמות את גילוייה. ה. ד' הבחינות הן כד' קליפות שוכבות זו על זו בדופן כלי, שהשפע מתקבל בקליפה הפנימית. ו. כל מסך עב יותר מעלה או"ח בקומה גבוהה יותר, והם ה' קומות.

העגולים הם בחינת ג"ר.

בע"ס דיושר, כל הפנימי יותר, הוא יותר חשוב

(א) והיפוכו הן ספירות דיושר, כי בהן כל שפנימי יותר הוא משוכב יותר, שהרי עשר הספירות דיושר, הראשונות והפנימיות מכולם הן ע"ס דעולם אדם קדמון, והוא המכונה קו המתפשט מא"ס, שנמשך סמוך עד לעולם הזה ואינו נוגע בו. ובחינותיו מלבישות עליו ע"ס דיושר דעולם הב' שנקרא עולם האצילות, שמעלתו יורדת מן עולם אדם קדמון, ובחינותיו של עולם האצילות מלבישות עליו ע"ס דיושר של עולם הבריאה, הגרוע מאצילות וכו', עד לע"ס דיושר של עולם העשיה, שהוא הגרוע מכולם, שהוא מלביש בחינותיו כל העולמות כולם. הרי שבספירות דיושר נמצא שכל החיצוני מחברו הוא גרוע יותר מחבירו, וכל הפנימי מחברו הוא מעולה יותר מחברו. דהיינו להיפך מעשר הספירות של העיגולים כנ"ל. אכן דבר גדול ועמוק מונח בדבר ההפכיות הזאת, שבין הספירות דעגולים לבין הספירות של היושר וצריכים להבינו היטב.

ב' דרכים בקבלת הכלי. (א) דרך תוכיותו.

(ב) דרך חיצוניותו.

(ד) וכבר ידעת ענין הנקודה האמצעית שבא"ס ב"ה, שבה היה דבר הצמצום, שנותרה האור מסביבות הנקודה ההיא ונעשה חלל ריקני. (עי' לעיל ח"א פ"א אות נ' ד"ה והנה בחינה) ונתבאר שם, שעל כן נקראת בשם נקודה אמצעית, להורות שאינה

(א) הנה בעשר ספירות העגולים, דיבר בם הרב מעט מאד, וגם הדברים המועטים האלו הם לכאורה מלאים סתירות, אולם להרחיב בהם הדיבור אי אפשר, משום שהמה בחינת ג"ס ראשונות, שאסור לנו לעסוק בהם, אמנם אותם הדברים המעטים שכתב הרב צריכים לבאר אותם עכ"פ עם הסבר רחב ובהיר, באופן שיספיקו למטרתם שהרב רצה בה, דהיינו עד כמה שצריכים בהכרח לקשרי החכמה.

בע"ס דעגולים, כל החיצון יותר, חשוב יותר

(ב) ומתחילה נבין הדברים בכללם, כי הרב מחלק את כללות כל המציאות בב' הבחנות, שהם: עגולים ויושר, כלומר, שכל הפרצופין הנמצאים בחמשת העולמות: אדם קדמון ואבי"ע עד לעולם הזה, יש בכל אחד בחי' ע"ס דעגולים וע"ס דיושר. והנה ראינו, שבספירות דעגולים, נמצא שכל החיצוני ביותר הוא המעולה ביותר, וכל הפנימי ביותר הוא הגרוע ביותר, כי העגול העליון הקרוב ביותר לא"ס הסובב ומקיף לכל המציאות, הוא המעולה ביותר מכולם ונקרא כתר, ובתוכו העגול הב' הנקרא חכמה, שהוא גרוע מהכתר וכו', עד לכדור הפנימי מכולם, שהוא העולם הזה, שהוא גרוע ביותר מכל העגולים, שהוא חושך בלי אור ומלא זוהמא. הרי, שכל עגול פנימי יותר הוא יותר גרוע, וכל עגול חיצוני יותר הוא יותר מעולה.

מחוץ לבחי"ד, ובחי"ב מחוץ לבחי"ג, ובחי"א מחוץ לבחי"ב, ובחינת הכתר היא מחוץ לכולם. בדומה, לדופן כלי גשמי, הנעשה מד' קליפות זו על זו, שהשפע המקובל באותו הכלי, נמצא ודאי בקליפה הד' הפנימית בלבד, וג' הקליפות החיצוניות המסכבות אותה, הן עשויות שם, רק לשם חיוק הקליפה הד' הפנימית בלבד. וזה תשפוט ג"כ כאן, שהאור מקובל רק בבחי"ד, וג' הבחינות הקודמות לה הן חיצוניות לה, ואינן באות, אלא משום שאי אפשר שתתגלה בחי"ד, וזאת על ידי השתלשלות, כמבואר לעיל.

פנימיות ועביות היינו הך. חיצוניות וזכות היינו הך.

ו) והנה נתבאר לך היטב, הפנימיות והחיצוניות, שיש להבחין בכל כלי, כי מתוך שיש בהכרח ד' בחי' בכל כלי, כנודע, לכן הבחינה האחרונה שבהן, נקראת תוכיות ופנימיות של אותו כלי, להיותה עיקר בחינת הקבלה שנמצא בכלי, והבחינות שקדמו לה כדי לגלות הבחי' האחרונה, נבחנו לחיצוניות הכלי. וכל מדרגה הרחוקה יותר מהבחי' האחרונה, נחשבת לחיצונית ביותר. וגם ידעת, שבחי"א היא זכה יותר מבחי"ב ובחי"ד היא העבה מכולם, נמצא שפנימיות ועביות היינו הך, והרי מה שבחי"ד נחשבת לבחינה המקבלת השפע, אינו, אלא משום שהיא העבה ביותר. וחיצוניות וזכות הם היינו הך, משום שהרצון שלה קלוש ורך, וקרוב יותר לבחי' מאציל, ע"כ היא חיצונית ביותר, כלומר, שהיא רחוקה יותר מלהיות בחינת קבלה, שהיא תוכיות ופנימיות.

קירוב וריחוק למאציל, משוער לפי יחס הקבלה שבנאצל.

ז) וזה שכתב הרב בספירות העגולים, שכל החיצוני יותר הוא מעולה יותר וקרוב יותר אל המאציל, כי בחינת השורש שנקראת כתר היא זכה יותר מכולם, ונמצאת בקרבת הצורה אל א"ס ב"ה יותר מכולם, שזה נקרא שהיא קרובה אל המאציל, וזה נקרא שהיא חיצונית מכולם, כלומר שרחוקה מאד מבחינת

מקבלת דרך פנימיותה ותוכיותה, אלא רק דרך חיצוניותה מסביבתה, כי על כן מקבלת האור בלי שיעור ומדה, משום שהמקבל מחיצוניותו אינו עושה גבול על האור עש"ה. הרי, שיש לנו ב' בחינות קבלה, בכלים: הבחינה האחת היא המקבל בחיצוניותו, ובחינה ב' המקבל בפנימיותו. והנה ודאי שאין המדובר כאן במקום ושטח, שידמה לך על ידו חיצוניות ופנימיות, וא"כ, צריכים להבין היטב באילו פנימיות וחיצוניות אנו עוסקים כאן.

ג' בחינות הראשונות הן רק גורמות לגילוי בחי"ד, והן עצמן אינן בני קבלה. כד' קליפות שבדופן כלי.

ה) והנה הכלי הרוחני, כבר ידעת שענינו הוא בחינת "הרצון" שיש בנאצל. לקבל את שפעו מא"ס. (ע"י לה"ת ח"א אות כ"ה) גם ידעת שיש ברצון זה ד' בחינות זו למטה מזו, כלומר, שכלי זה דהיינו "הרצון לקבל" האמור, אינו נקבע בנאצל שיהיה ראוי לתפקידו, עד שיעברו עליו ד' בחינות בדרך הדרגה, שהבחינה הא' היא רצון קלוש מאד, ובחי"ב גדולה מבחי"א וכו', עד בחי"ד, שהיא גדולת הרצון כפי השיעור הצריך לקביעות גמר הכלי. וטעם הדבר כבר נתבאר לעיל (ח"א דף ה' פ"א אות נ'), ד"ה וטעם ע"ש) כי היות והרצון לקבל הזה, הוא צורה הפוכה מהקצה אל הקצה, מבחינת הרצון להשפיע הכלול באור א"ס ב"ה, על כן אינו יכול להגלות בפעם אחת, אלא רק לאט לאט, החל מהרצון להשפיע הכלול בשורש, שנקרא כתר, ואח"כ לעב ממנו דהיינו המשונה ממנו במקצת, שהיא בחי"א, ואח"כ אל היותר עב שנקרא בחי"ב וכו', עד לבחי"ד, השונה מצורתו של האור מקצה אל הקצה, שהיא ביחוד ראויה לשמש בנאצל לבחי' כלי, משא"כ ג' הבחינות הקודמות, אין הרצון לקבל מגולה בהן באותו השיעור הרצוי לבחינת כלי קבלה, ולפיכך רק בחי"ד, היא תחשב לעיקר כלי הקבלה של הנאצל, הנקרא משום זה, בחינת פנימיות ותוכיות של הנאצל, אמנם בחי"ג שברצון, נבחנת שהיא

תוכיות ופנימיות, דהיינו מבחינת הקבלה כנ"ל. ואחריה היא בחי"א, שהיא יותר פנימית מהכתר, כלומר יותר קרובה לבחינת הקבלה ממנה. ובחי"ב יותר פנימית ממנה, דהיינו קרובה יותר לבחי"ד שהיא בחינת הקבלה עד שבחי"ד היא הפנימית האמיתית, דהיינו שהשפע מקובל בה, וע"כ צורתה רחוקה מהמאציל יותר מכולן כנ"ל.

בע"ס דיושר מדת גדלו תלויה באו"ח העולה מעביות שבמסך, שהעב יותר, או"ח שלו גדול יותר.

ח) אמנם בספירות דיושר, יש ענין של אור חוזר העולה מהווג של המסך עם האור העליון (עי' ח"א לזה"ת במלה מסך), שמדת גדלו של או"ח זה נמדד בשיעור עביות, שיש במסך המדווג באור העליון שמסך

היותר עב דהיינו בחי"ד נמצא מגלה קומה שלימה של עשר ספירות, שהיא עד הכתר, ואם אמנם שיעור העביות שבמסך פחות הוא בבחינה אחת, ואין בו אלא בחי"ג, נמצא מגלה רק עשר ספירות שכל אחת מהן אין לה אלא קומת חכמה, וחסר הכתר, ואם אין בו אלא העביות של בחי"ב, נמצא מגלה רק עשר ספירות שכל אחת מהם אין לה אלא קומת בינה, וחסרה כתר וחסרה החכמה. ואם אין במסך אלא עביות דבחי"א, נמצא מגלה עשר ספירות שכל אחת מהן אין לה אלא קומת זעיר אנפין, ואם המסך נך ואין בו אפילו עביות דבחינה א', אז אינו מגלה שום קומה, רק בחינת מלכות בלבד. וטעם הדבר הזה יתבאר בחלק ג' בע"ה.

פ ר ק ב'

מבאר : חמש ההבחנות העיקריות שבין חמשת עולמות א"ק ואבי"ע. ובו ו' ענינים : א. ה' עולמות הנקראים א"ק ואבי"ע הנבחים עפ"י ד' בחינות העביות שבמסך. ב. אין העליון משפיע לתחתון אלא בדבר העב יותר. ואין תחתון מקבל מעליון אלא בדבר הו"ך יותר. ג. הטעם להסתלקות האור מג' הבחינות שקודמות לבחינה ד', אחר שלא נצטמצמה אלא הבחינה הד'. ד. ביאור ענין זווג דהכאה. ה. מה הוא אור חוזר העולה ממטה למעלה ע"י זווג דהכאה. ו. האור החוזר העולה מזווג דהכאה נעשה כלי קבלה לאור העליון במקום הבחינה הד'.

קדמון זה הוא בחי"ד, דהיינו עב מכולם, הרי הוא משום זה הפנימי מכולם. עולם האצילות הוא ממסך דבחי"ג, וע"כ הוא חיצוני לא"ק, שהוא בחי"ד.

י) ומסך שבכלים שבעולם האצילות, אינו עב כל כך כמו מסך שבעולם א"ק, כי עביות שבמסך דאצילות היא רק בחי"ג, ולפיכך עשר הספירות דיושר דאצילות, אין קומת כל אחת יותר מקומת חכמה, והן חסרי כתר, ונבחנות ע"כ לשפלות בערך עשר הספירות בקומת כתר שבעולם אדם קדמון. ונבחים לחיצונים בערך ע"ס שבא"ק, כי עביות דבחי"ג היא חיצונית לעביות דבחי"ד, וזכות וחיצוניות היינו הך הם כנ"ל. וע"כ נעשה עולם האצילות לבוש, שפירושו חיצוניות המלביש לעולם הא"ק הפנימי ממנו.

עיקר ההבחן בין ה' עולמות א"ק ואבי"ע, הוא ע"פ העביות שבמסך שבהם. שבא"ק הוא בחי"ד.

ט) ותדע שה' העולמות א"ק ואבי"ע דיושר, הגה עיקר ההבחנה שבין העולמות הללו, הוא בשיעור עביות, שנמצא במסך של כלים שלהם, כי מסך שבכלים שבעולם אדם קדמון הוא עב מאד, דהיינו עביות דבחי"ד, שאין עביות יתרה ממנה בכל העולמות, ולפיכך עשר הספירות שלו שלימות דהיינו שכל אחת מהן בקומת כתר הסמוך לא"ס ב"ה, והוא העולם הראשון החשוב מכולם, המברית מהקצה אל הקצה מא"ס ב"ה עד לעולם הזה. ועל כן נבחן שעומד בפנימיות כל העולמות, כי כבר ידעת, שפנימיות ועביות היינו הך הם, וכיון שמסך שבכלים דאדם

הפנימי כלפי עולם העשיה. ועולם העשיה, נבחן לחיצון וללבוש של עולם היצירה, ושל כל העולמות כולם, להיותו הוך יותר מכולם.

ערך הפוך בין השפעת האור, לבין התלבשות האור.

יד) ואין לתמוה, הרי הסברא נותנת שבכלים שהם זכים יותר, צריך להתלבש האור החשוב יותר, משום שהכלי הוך, קרובה צורתו ביותר אל האור, כנודע, ואיך אומרים כאן, שכל העב קומתו גבוהה ביותר. אמנם צריכים לדעת, שענין התלבשות האור בכלים הוא ענין לעצמו, ודבר השפעת האור העליון לפרצוף הוא ענין לעצמו והמה רחוקים זה מזה, ולא עוד אלא שיש ביניהם, ערך הפוך מהקצה אל הקצה. כי זה הכלל, שאין העליון משפיע אל התחתון אלא עם דבר העב יותר, ואין תחתון מקבל האור מעליון אלא בדבר הוך יותר. וצריכים להבין זה מאוד בהיותו מפתח חשוב בחכמה.

הצמצום היה רק בבחי"ד בלבד.

טו) ובכדי להבין זה, צריכים להבנה יתירה בענין צמצום וקו, כי ידעת שהצמצום היה רק בבחי"ד המכונה מלכות דא"ס ב"ה, או נקודה אמצעית. והטעם הוא פשוט, כי היות, ופירוש של הצמצום הוא דבר העיכוב מלרצות לקבל, דהיינו שמעכב את עצמו מלקבל השפע מאור א"ס, וא"כ אין הצמצום חל אלא על הכלי המקבל, וכיון שאין שם כלי קבלה אחר זולת בחי"ד בלבד, לכן אין הצמצום חל זולת על בחי"ד בלבד. וכבר נתבאר לעיל שג' בחינות שקדמו לבחי"ד, אינן נחשבות כלל לכלי קבלה, אלא רק לגורמות, שעל ידי סבות השתלשלותן, מתגלה כלי הקבלה הזה, שהוא בחי"ד, ולכן אין הצמצום חל עליהן כלל, אלא על הנקודה האמצעית בלבדה, שהיא בחי"ד, כמבואר.

האור כולו נסתלק, משום שלא היה כלי קבלה אחר חוץ מבחי"ד.

טז) ולפיכך כיון שמיעטה את רצונה מבחי"ד, נסתלק האור מג' הבחינות הקודמות

המסך דבריה הוא מבחי"ב וע"כ הוא חיצוני לאצילות.

יא) ומסך שבכלים דע"ס עולם הבריאה הוא עוד זך יותר מבעולם האצילות, ואין בו אלא עביות דבחי"ב, וע"כ אין קומתן של ע"ס הללו יתרה מקומת בינה, ועל כן נחשב עולם הבריאה חיצון יותר, מעולם האצילות, ששם יש עביות דבחי"ג ועל כן הוא פנימי יותר מעולם הבריאה, שאינו אלא עביות דבחי"ב. וע"כ עולם הבריאה נבחן, לחיצון ולבוש על עולם האצילות.

המסך דיצירה הוא מבחי"א, וע"כ הוא חיצוני לעולם הבריאה.

יב) ומסך שבעולם היצירה, אין בו אלא עביות של בחי"א הקלושה ביותר, ולפיכך עשר הספירות שבעולם היצירה קומתן קצרה, ואינן מגיעות אלא לקומת זעיר אנפין, וחסרות ג' ספירות ראשונות, שהן כתר חכמה בינה, ועל כן עולם היצירה, הוא עוד יותר חיצוני מעולם הבריאה, כי שם ישנה עביות של בחי"ב, שהיא פנימית לעביות דבחי"א שבעולם היצירה כנ"ל, וע"כ נבחן עולם היצירה, לחיצון ולמלבוש על עולם הבריאה.

המסך דעשיה הוא רק משרש העביות, וע"כ הוא חיצוני מכולם.

יג) ועולם העשיה, הגה המסך שבעשר ספירות דיושר שבו, זך לגמרי בלי שום עביות כלל, ועל כן אין בו ענין הזווג עם האור העליון, המעלה אור חוזר. ומתוך שאין בהם אור חוזר, אין בהם גם האור העליון, כי אין האור העליון נתפס בפרצוף בלי אור"ת. ולפיכך אין בעשר הספירות הללו, אלא קומת מלכות בלבד, וחסרות מט' ספירות ראשונות, שהן: כתר, חכמה, בינה, וזעיר אנפין (כולל שש ספירות תג"ת נה"י). ומתוך, שמסך שבהן זך יותר מכל העולמות הקודמים, ממילא נבחנים עם זה, שהמה חיצוניים מכולם. כי כבר ידעת שהזכות והחיצוניות היינו הך הם. כנ"ל. וע"כ עולם היצירה, שבכלים שלו יש מסך דבחי"א על כל פנים, נחשב לעולם

גם כן, משום שאין שם עוד כלי קבלה אחרים, שיחזיקו בתוכם האור, ואפילו האורות השייכים לג' הבחינות הקודמות, מחויבים, ג"כ להתקבל בבחי"ד, כי אין להן כלי קבלה בבחינתן עצמם, כמבואר, וע"כ כיון שהסתלקה מלקבל בבחינה ד' נעלם תיכף כל האור.

באור הקו, לא היו אלא ג' הבחינות הראשונות.

יז) והנה אחר הסתלקות האור מחמת הצמצום, חזרה והמשיכה אור מא"ס ב"ה בבחינת קו, שפירושו הוא שיעור קטן של האור, שאין בו אלא ג' הבחינות הראשונות של הרצון לקבל, ואין שם בחי"ד, כמבואר לעיל. (ח"א פ"ב אות ב' ד"ה המשיך עש"ה) ולפי המבואר, שאין כלל בחינת כלי קבלה בג' בחינות הרצון הראשונות, יש להקשות כאן, איך אפשר כאן שיתקבל אור בלי כלי קבלה, שהרי בג' הבחינות הללו, עדיין אין שם בחינת קבלה, ובחי"ד שהיא בלבדה כלי קבלה לפרצוף הרי איננה כאן בבחינת הקו.

ביאור זווג דהכאה.

יח) והענין הוא, כי היות וכל עיקר הצמצום, הוא רק מצד הנאצל, וכלל לא מצד המאציל, על כן אין האור העליון מקפיד כלל באותו צמצום, שעשתה הנקודה האמצעית, ונבחן משום זה, שהאור העליון יורד גם לבחי"ד, אלא שבחי"ד מעכבת אותו על דרכו, שלא להופיע בתוכה, משום הצמצום הקודם השורה על בחי"ד, מטרים ביאת האור הזה. וענין זה, מכונה בספרים, בשם "זווג דהכאה", היות והדבר דומה, לשני דברים, שהאחד רוצה לעבור ולפרוץ את הגדר והגבול שעשה השני, אמנם השני מזדקף לנגדו בכל תוקף, ומונע אותו מהשיג גבולו, שנמצא כל אחד מכה על גבולו של השני, וכן נדמה לב' דברים קשים: כי טבע הנוזל, שמניח דבר אחר לכנוס ולהתערבב בתוכו, וכן דבר רך, מניח עכ"פ לדבר אחר לכנוס מעט ולדחוקו על קליפתו העליונה במשהו, משא"כ ב' דברים קשים, אין מניח האחד את חברו, שידחוק אותו מגבולו אפילו משהו, ולפיכך הדברים הקשים הפוגשים זה בזה, המה מכים

זה על זה, שהפגישה בעצמה עושה בהם הכאה. כן תבין ענין התפשטות האור העליון מא"ס ב"ה, שדרכו למלאות גם את בחי"ד דהיינו כמות שהיא בא"ס ב"ה, וע"כ האור יורד באמת להתלבש בבחי"ד, אלא כח הצמצום של בחי"ד מעכב אותו, ואינו מניחו לירד לתוכה. ועל כן מובנת הפגישה הזו של האור העליון עם כח הצמצום, בשם זווג דהכאה, כלומר, שכל אחד מהם, מפריע ומעכב על דרכו וחוקו של השני, כי אור א"ס חוקו למלאות בחי"ד ובחי"ד עצמה חוקה לדחות את האור העליון לא לקבלו, כמבואר.

ביאור האור החודר.

יט) והנה מכח הפגישה וההכאה הנ"ל הנעשה בבחי"ד, נולד ויצא אור חדש, בדומה לאור השמש הפוגש על פני המראה, דהיינו על זכוכית הצבועה בצבע מעבר השני, שמתוך שקוי השמש אינם יכולים לעבור דרך המראה, משום הצבע המשוש עליה מהעבר השני, הנה משום זה, חוזרים קוי השמש משם לאחוריהם, ומולידים שמה בהיקות אור. כן מתוך, שהאור העליון נפגש בכח הצמצום שבבחי"ד המכונה "מסך", הנה נבחן, שהמסך הזה החזיר אותו אל שורשו. אמנם, אין זה ענין של העלמה, אלא אדרבה, חזרת האור העליון מבחי"ד ולמעלה, היא נבחנת לאור חדש מיוחד, העולה על האור העליון ומלביש עליו, ומחזיק אותו בתוכו. והוא נבחן משום זה, כמו בחי' כלי המקבל את האור העליון.

אוי"ח נעשה כלי קבלה. במקום בחי"ד.

כ) ותדע, שבחינת הראש של כל פרצוף אין בה שום כלי קבלה אחרים, זולת האור החודר האמור, כמו שיתבאר במקומו. וכל כח הקבלה שבאור החודר הזה, הוא, להיותו נולד ויוצא מבחינת ההכאה שנעשית בבחי"ד. כנ"ל, וכיון שתולדה דבחי"ד, על כן נעשית לבחינת קבלה כמותה. וענין זה יתבאר על שלמותו בשיעור הג', כי שם מקומו.

אוי"ח היה כלי הקבלה שבקו.

כא) עתה תבין את מה שהקשינו לעיל, איך אפשר לאור העליון, שיתפשט רק בג'

בחינות, בעת שאין עוד כלי קבלה בג' הבחינות הללו, ע"ש. ומהמבואר, תבין היטב, שבחינת הקבלה לאותו האור, נובעת גם עתה רק מבחי"ד, אלא שבבחינת כלי הקבלה של האור החוזר העולה מזווג דהכאה שבבחי"ד, ואו"ח זה, הוא בחינת כלי קבלה, הנמצא בקו הנמשך מא"ס ב"ה לתוך החלל והוא ממש כמו בחי"ד בעצמה, שהיא בחינת קבלה שבא"ס ב"ה. באופן, שעתה לאחר הצמצום, החסר בבחי"ד, האוה"ח הנוולד על ידי המסך שבה, בא במקומה, והבן היטב.

הכלים דע"ס דראש, אינם אלא שרשים לכלים.

כ(ו) והנה נתבאר היטב, אשר הגם שיש ד' בחינות ברצון לקבל, מ"מ אין כל הבחינות נחשבות לכלי קבלה. אלא רק בחי"ד בלבד. גם נתבאר, שכלי הקבלה של הקו הזה, הנמשך מא"ס ב"ה לתוך החלל לאחר הצמצום,

הוא בחינת האוה"ח העולה מהמסך שבבחי"ד, כי להיותו נולד מבחי"ד, נעשה על ידה מוכשר להיות כלי קבלה. ויתבאר במקומו, שהאור החוזר הזה אינו נגמר לתפקיד הקבלה לגמרי, עד שמתפשט ג"כ ממסך ולמטה ממנו, שבאופן זה, מתפשט שוב המסך לד' מדרגות, עד לבחי"ד. והם הכלים האמיתיים של הקו האמור. משא"כ ד' הבחינות הראשונות, שיצאו בכח זווג דהכאה ממסך ולמעלה עד השורש כנ"ל, הן נחשבות רק לשרשי כלים, מטעם שכח המסך אינו יכול לעלות עם האור החוזר הזה ממקומו ולמעלה, וע"כ אין שם אלא בחינת אור בלבד בלי שום עביות המסך, ולכן אין אלו כלים אמיתיים, אלא רק שורש לכלים. אלא אח"כ, כשהאור החוזר זה מתפשט למטה ממקום מסך, אז מוליך עמו עביות של המסך גם כן, ואז נעשה לבחינת כלים אמיתיים ואכמ"ל.

פ ר ק ג'

מבאר : העצמות והחומר שבכלים. ובו ב' ענינים : א. ג' הבחינות שורשיות שבכלים : א. עצמות החומר שבהם. ב. כח הצמצום שבהם. ג. המסך שבהם. ב. בעצמות החומר שבכלים יש ב' בחינות : א. מלכות דעליון שנעשתה חומר ראשון בתחתון. ב. האור הנמשך בתוך אותו חומר ראשון נבחן לבחינת התחתון עצמו.

שורשיות : הא' היא, עצמות החומר של הכלי. הב' כח הצמצום שבה, שפירושו הסתלקות מהרצון הגדול לקבל, מבחירתו ורצונו עצמו, ולא משום שליטת העליון עליו. הג' היא בחינת המסך שבו, שפירושו הסתלקות מגדלות הרצון לקבל, מכח שליטת העליון עליו, שהיא הסתלקות מהכרת, שלא מדעתו, ונבארם אחת לאחת.

ד' המדרגות של הרצון לקבל, הן חומר הכלי.

כ(ה) והנה החומר של כל כלי, כבר ידעת שהוא ד' המדרגות זו למטה מזו, של הרצון לקבל, שהעליונה היא סבה וגורם, ליציאת התחתונה ממנה : שהשורש, הוא סבה לגילוי הרצון בשיעור של בחי"א. ובחי"א היא סבה, לגילוי הרצון של בחי"ב. ובחי"ב היא סבה, לגילוי הרצון של בחי"ג. ובחי"ג היא סבה,

ביאור רחב לד' בחינות הרצון.

כ(ג) עתה נפתח לנו המבוא, להבין את מה שהקשינו לעיל על סדר ספירות דיושר, אשר בהן כל העב יותר הוא גבוה יותר וחשוב, שהוא ההיפך מהשכל, כי השכל נותן, שכל כלי הו"ד יותר מתלבש בו אור גבוה וחשוב יותר, והכלי העב מתלבש בו אור שפל ופחות, ע"ש. ומהאמור תבין זאת, אלא שצריכים קודם להרחיב המובן, בדבר ד' בחינות הרצון, שהן הכלים של עשר הספירות הנקראות : חכמה, בינה, זעיר אנפין, ומלכות, ושורשן שנקרא כתר (וזה לבדו כולל שש ספירות תג"ת נה"י) שצריכות ביאור רחב.

ג' הבחינות : חומר הכלי. כח הצמצום שבכלי.

המסך שבו.

כ(ד) ויש כאן בכלים הללו, ג' הבחינות

לגילוי הרצון של בחי"ד. וענין ההשתלשלות הזו, בהתחייבות האמורה של סבה ומסובב, כבר נתבאר היטב לעיל ח"א (באור פנימי פ"א אות נ' ד"ה וטעם עיין שם היטב כל ההמשך, שחס אני להכפיל כל האריכות ההיא ללא צורך, אמנם תחזור היטב על הדברים המובאים שם כי אני סומך עליהם בהמשך הביאור שאני מוסיף כאן).

ב' הבחנות בכל בחינה: מה שיש בו מעליונו, ומה שיש בו ממחותו עצמו.

(כו) אמנם יש לדייק, שיש ב' הבחנות בכל בחינה ובחינה, מד' הבחינות האלו: הא' היא שיעור החומר שהגיע לו מהסבה שלו. הב' היא שיעור החומר שבמהותו עצמו, המתפעל מהאור המתלבש בו. ונודע, שבחינת הרצון שנמצא במדרגה, נקראת בשם המלכות של המדרגה. ואפילו במקום, שאין הכר כלי נבחן שם, דהיינו בא"ס ב"ה, אנו מכנים ג"כ את הרצון הנמצא שם, בשם מלכות דא"ס ב"ה, כנודע בסוד הוא ושמנו אחד, ש"ש"ם הוא כינוי לספירת המלכות, "ושמו" עולה בגימטריא "רצון".

מלכות דכתר, ירדה ונעשתה לבחינת חומר בספירת החכמה.

(כז) ועתה נבאר את ב' ההבחנות, שיש להבחין בכל בחינה מד' הבחינות. והנה השורש של המדרגה, שה"ס הבחן של השראת אור א"ס עליה, נקרא כתר של אותה המדרגה. ונודע שבאור העליון, אין שם רק בחינת הרצון להשפיע ולהיטיב לזולתו, דהיינו לכל המציאות שישנה בעולמות שברא, אמנם אין בו ח"ו מן "הרצון לקבל" ולא כלום. כמ"ש זה היטב, באורך, בהסת"פ בחלק הראשון ע"ש. והנה המלכות דכתר, היא הסבה לבחי"א, שהרי מה שהוא רצון בעליון, נעשה חיוב והכרח אצל התחתון ממנו. וע"כ הרצון להיטיב ולהשפיע, שהוא מלכות דכתר, נעשה לבחינת "רצון לקבל", אצל בחי"א שנק' חכמה. ונבחן בזה, שהמלכות דכתר עצמה, ירדה ונתלבשה ונעשתה, רצון לקבל

של בחי"א, דהיינו לחומר שלו ממש: כי הרצון שבחי"א הוא החומר שבבחינה הזאת, והאור העליון שנקרא "חיה", מתלבש בחומר הזה. וע"כ נבחן, שמלכות דכתר נעשתה לחומר הספירה שנק' חכמה. וזו היא ההבחנה הראשונה, שיש להבחין בחומר שבחי"א.

אחר גילוי אור החכמה, יצא הכלי דחכמה עצמה.

(כח) ההבחנה הב' היא, אחר שנתפשט האור העליון, שנקרא חיה, בתוך המלכות דכתר, שהיא חומר החכמה האמור, כי אז קיבלה המלכות דכתר, את בחינת החומר האמיתי של בחי"א, כלומר, כי הגם, שהמלכות דכתר, דהיינו הרצון להשפיע הכלול באור העליון, נעשה בחינת רצון לקבל, וחומר ראשון של בחי"א, כאמור. אמנם זה הספיק רק לבחינת שורש לבחי"א, דהיינו, כדי שהרצון לקבל הזה, ימשיך את האור העליון לתוכו, שאפשר לכנותו, כמו חומר ראשון לספירת החכמה, להיותו עוד בבחינת מאציל וכתר, ואימתי יוצא מבחינת מאציל וכתר, לבחינת נאצל וחכמה, הנק' בחי"א, זהו, רק אחר שהרצון לקבל האמור, המשיך לתוכו את אור "החיה" המיוחס אליו, ואז יצא מכלל מאציל, ונקרא נאצל או חכמה והבן זה היטב, ולא תחטא את המטרה. והרי נתבאר לך, ב' ההבחנות בחומר הכלי, שנק' חכמה: הא', מכונה מלכות דעליון, והיינו בטרם שמשכה האור שלה. והב', מכונה כלי חכמה עצמה, דהיינו מלכות דחכמה, כי הכלי נק' תמיד בשם מלכות.

מלכות דחכמה נעשתה לחומר הא' לבינה. ועם יציאת אורה, יצא הכלי דבינה עצמה.

(כט) וכן תשכיל ג"כ בחומר של בחי"ב הנקראת בינה, שהסבה שלה, הוא הרצון הכלול בבחי"א, שנקרא חכמה, דהיינו רק מלכות דחכמה, כי הרצון שבמדרגה נקרא תמיד, כלי או מלכות של המדרגה כנ"ל. ומלכות דחכמה הזו, נתלבשה ונעשתה חומר ראשון בספירת הבינה כדי שתמשיך את

האור המיוחס לה, וזוהי ההבחנה הא', שבחומר בחי"ב הנקראת בינה, ואח"כ, אחר שהמשיכה את האור המיוחס לה, שנקרא נשמה, או יצא החומר שלה, מבחינת מלכות דחכמה שהיא בחי"א, וקבל צורת עצמו, דהיינו בחי"ב ממש שנקראת בינה.

מלכות דבינה נעשתה לחומר הא' לז"א. ועם יציאת אורו נגלה הכלי דז"א עצמו.

ל) ועל דרך זה תשכיל ג"כ, בחומר של בחי"ג הנקראת זעיר אנפין, שמלכות הבינה, היא הסבה שלו והיא שנעשתה לבחינת חומר ראשון לזעיר אנפין, שהוא בחינה ג', דהיינו, שימשיך את האור המיוחס לו שנק' רוח. וההבחנה הב' היא, אחר שהמשיך וקבל את האור שלו, שאז יצא החומר שלו מבחינת מלכות דבינה, וקבל לבחינת מלכות דזעיר אנפין כנ"ל.

מלכות דז"א הוא חומר הא' למלכות. ועם יציאת אורה נגלה כלי מלכות עצמה. לא) וכן הן, גם ב' ההבחנות, שבחומר של בחי"ד: שהמלכות דז"א היא הסבה שלה שנתלבשה והיתה לחומר ראשון דבחי"ד, שנקראת מלכות, עד שהספיקה לקבל אור הנפש המיוחס לה, ואז יצאה המלכות דז"א מבחינת ז"א, ונעשתה לבחי"ד, דהיינו לבחינת מלכות דמלכות.

כלי הקבלה האמורים הם לענין המשכה בלבד. לב) אמנם תבין, אע"פ שביארנו וקבענו בחינת קבלה, לכל בחינה ובחינה בפני עצמה, אין הכוונה, אלא לענין המשכת האור, שכל בחינה מושכת לה, את האור המיוחס לה, אבל כלי אמיתי, הראוי לכונתו בשם כלי קבלה לנאצל, הרי זאת דוקא בחי"ד, ולא ג' הבחינות הקודמות לה, כמבואר לעיל.

פ ר ק ד'

מבאר: פירוש מדויק על ד' בחינות עביות על דרך ד' בחינות שבחז"ל (פסחים כה:). בחינה א': לא אפשר ולא קמכוין. בחינה ב': אפשר ולא קמכוין. בחינה ג': לא אפשר וקמכוין. בחינה ד': אפשר וקמכוין.

שבקבלת הנאה של איסור בדרך כזו, כולי עלמא לא פליגי דשרי, משום דלא חשוב קבלה ורצון, בשעה שאין לו עצה ובחירה שלא יקבל, וגם אין לו תשוקה להתקרב לאיסור, כדי להנות ממנו.

בחי"ב היא, אפשר ולא קא מכוין.

לה) בחי"ב היא "אפשר" לו להבדל, "ולא קא מכוין" להתקרב ולהנות. ובקבלת הנאה של איסור בדרך כזה, פליגי בה אב"י ורבא, אב"י סבר, אע"פ "שאפשר" דהיינו שיש לו עצה להתרחק ממנו, ולא להנות מהאיסור, מ"מ מותר לו להתקרב ולהנות ממנו, משום "דלא קא מכוין", כלומר, משום שאין לו תשוקה בלבו להתקרב לאיסור, ע"כ אינו חשוב קבלה, אע"פ שמתקרב ונהנה מהאיסור. ורבא אמר, כיון שאפשר לו, שלא להתקרב ולהנות מהאיסור, ע"כ איסור לו

ביאור ד' הבחינות שברצון, ע"פ ד' הבחינות שבאפשר וקא מכוין.

לג) ובכדי ליתן בזה הסברה מדויקת ורחבה, אבאר לך את זה, עם דברי חז"ל (פסחים כ"ה ע"ב ע"ש) וז"ל, אתמר, הנאה הבאה לו לאדם בעל כרחו, אב"י אמר מותרת, ורבא אמר אסורה, אפשר וקא מכוין, לא אפשר וקא מכוין, כולי עלמא לא פליגי דאסור. לא אפשר ולא מכוין כולי עלמא לא פליגי דשרי, כי פליגי דאפשר ולא מכוין, ופירש"י ז"ל "אפשר". אפשר לו ליבדל. "וקא מכוין" וקא מכוין להתקרב כדי להנות, כגון ריח של איסור, עיין שם.

בחי"א היא, לא אפשר ולא קמכוין.

לד) הנך מוצא בדבריהם, ד' בחינות, של קבלת הנאה: בחי"א היא "לא אפשר" לו להבדל "ולא קא מכוין" להתקרב ולהנות,

ולא לקבל ההנאה ודבר "ההשתוקקות" והמשכת לבו לרצות אותה ההנאה, שמצירוף שתיים אלו, יצאו להם ארבע הבחינות. ועתה נקבל הדברים האלו, ונדעם לענינו בעולמות העליונים, שהם השורשים, לכל מיני הרצונות שישנם במציאות, ומתחתון ילמד העליון.

כשנתגלה הרצון לקבל במלכות דכתר, יצאה מכתר ונעשתה לבחי"א.

מ) והנה בחי"א שנקראת חכמה, וגם חיה יש להבחין בה ב' הבחנות (כנ"ל הסת"פ ח"ב אות כ"ז). הבחן א', הוא החומר הראשון שלה, וכבר ידעת (עי' היטב לעיל הסת"פ ח"ב אות כ"ג ד"ה ועתה), שהוא בחינת מלכות דעליון שלה, דהיינו מלכות דכתר, שקיבלה את צורת רצון לקבל, שבחידוש הצורה הזאת, קיבלה מלכות דכתר שם חדש, שהוא בחי"א. וכבר ידעת, שבשעה שהרוחני קונה לו צורה חדשה היא נבדלת לשליטה בפ"ע, כן המלכות דכתר, שהיא הרצון להשפיע שישנו במאציל, כשנולד בו כביכול הרצון להאציל, הרי ודאי, שאינו צריך לכלי מעשה ח"ו אלא הרצון שלו תיכף יצא אל הפועל, דהיינו, שקיבלה הצורה של "הרצון לקבל" שהוא חומר ראשון של הנאצל כנ"ל, והוא הנקרא בחינה א'.

יציאת המלכות דכתר לבחי"א, דומה כמדליק נר מנר, שאין הראשון חסר.

מא) וזכור כאן, שאין העדר ברוחני, ומה שנאמר, שמלכות דכתר קבלה צורה דבחי"א, אין הכוונה שמלכות דכתר, ח"ו נעדרה ונתחסרה מהכתר, אלא שהמלכות דכתר נשארה במעלתה הא' בלי שינוי, שהוא כמדליק נר מנר ואין הראשון חסר ואותה המלכות דכתר שקבלה את בחינה א', לא חסרה בזה כלום מהכתר, אלא רק, שנוספה בחינה חדשה, כלומר, מלכות דכתר נשארה במקומה על כל שלימותה ומעלתה כמקודם, אלא, שנוספה עוד בחינה של מלכות דכתר, דהיינו, בחינת המלכות שקיבלה את בחי"א ונעשתה לחומר ראשון בספירת החכמה, וזכור זה לכל המשך ולא תתבלבל.

להתקרב ולהנות, אע"פ שאין לו תשוקה להתקרב לאיסור ולהנות.

בחי"ג היא, לא אפשר וקא מכוין

(לו) בחי"ג היא "לא אפשר וקא מכוין" דהיינו "דלא אפשר" לו, להבדל ולהתרחק מן האיסור שלא יהנה ממנו, "וקא מכוין", הוא שיש לו תשוקה להנות מהאיסור. וקבלת הנאה של איסור באופן כזה, כולי עלמא לא פליגי דאסור, כי אע"פ שאי אפשר לו, ואין לו שום עצה, להבדל מהאיסור ולא להנות, מ"מ, כיון שיש לו תשוקה בלבו, להנות ולהתקרב, הרי התשוקה הזו, נחשבת לו לקבלת הנאה, מדבר האסור בהנאה, והוא חוטא. ואיכא דאמרי, שגם בזה סבר אביי שמותר, ע"ש.

בחי"ד היא, אפשר וקא מכוין.

(לו) בחי"ד היא "אפשר וקא מכוין", דהיינו, ש"אפשר" לו להבדל ולהתרחק מן האיסור, ולא להנות ממנו, וגם "קא מכוין", שגם יש לו תשוקה להתקרב ולהנות מאיסור וכאן, כולי עלמא לא פליגי דאסור, להיותו קבלת הנאה של האיסור, באופן הגם ביותר, כי חושק להנות, וגם אפשר לו להבדל ואינו עושה כן, לפיכך, הוא גדלות הרצון לקבל בבחינתו הסופית, שהוא אסור לדברי הכל, ואפילו אליבא דאיכא דאמרי אליבא דאביי שהתירו בבחי"ג, מודים כאן שאסור, ע"ש בגמרא.

לח) והנה מצאנו מתוך דבריהם ז"ל הנ"ל, את הלשון המדויקת, להגדיר בה כל בחינה ובחינה מד' הבחינות של "הרצון לקבל", באופן שיהיה קולע אל השערה, ולא יחטיא את המטרה הרצויה, כי נתנו לנו ד' מדרגות זו למטה מזו, בחטא של איסור הנאה, התלוי ב"רצון לקבל" של החוטא. ובג' מדרגות ראשונות, שהן: לא אפשר ולא קא מכוין, ואפשר ולא קמכוין, ולא אפשר וקא מכוין, אין האיסור הנאה מוסכם לדברי הכל, אלא רק בבחי"ד בלבד. כמבואר. (לט) ואנו רואים, שחז"ל הרכיבו ב' דברים זה בזה, שהם דבר "האפשרות" להבדל

אחר שהחומר הא' קבל האור, נגלה הכלי של חכמה עצמה.

מב) הבחן ב', הוא החומר של הכלי ההוא אחר שקיבל האור שלו, כי אז נשלם הכלי ונקרא "חכמה", כלומר, כי בטרם שקיבלה את האור שלה נקראת על שם הבחינה שלה לבד, דהיינו בחי"א, ואינה עדיין בחי' כלי חכמה, אלא מלכות דכתר. ואפשר לדמות זה, כמו עובר במעי אמו, שאינו עולה בשמו, בטרם שנולד וקיבל אור וחיות השייכים לו. כן החומר הראשון, בטרם שקיבל האור שלו, אינו עולה עוד בשם חכמה, אלא נכלל עוד במלכות דכתר, אלא אח"כ, כשהחומר המשיך האור שלו שנקרא "חיה", אז קונה הכלי את שמו המיוחד לו, דהיינו "חכמה" (ע"י היטב לעיל אות כ"ז ד"ה ועתה). וב' הבחנות אלו, יש להבין בכל ספירה וספירה, שהן: הכלי בטרם שקבל האור, שנבחן עוד על השם העליון. והכלי אחר שקבל את האור, כי אז הוא נחשב בבחינתו עצמו.

מצד החומר הא', נבחנת החכמה ללא אפשר. ומצד שהיא מלאה אור, נבחנת ללא קמכוין.

מג) עתה תבין, שבחי"א שהיא חכמה, נבחנת לבחינת "לא אפשר ולא קא מכוין": כי מצד החומר הראשון שלה, שהוא מלכות דכתר, שקבלה את חידוש הצורה דבחי"א, בעת אשר ספירת החכמה, עדיין לא עלתה בשם לפני עצמה. כנ"ל, הרי ודאי גילוי הרצון לקבל הזה, נבחן ל"לא אפשר", כלפי ספירת החכמה גופה. וגם מצד המלכות דכתר, נחשבת "לא אפשר" כי אי אפשר לה להאציל את החכמה, בלי שיהיה לחכמה, בחינת "רצון לקבל", כי קבלת השפע בלי רצון לקבל אותו, הרי היא כפיה וסורה, בהיפך מכוננת המאציל, שהיא להיטיב ולהנות, כנודע. וגם נבחנת אל "לא קא מכוין", שפירושו שאין לה המשכה והשתוקקות לקבלת האור. כי כבר ידעת, שאין שלימות ברצון בטרם שנתגלתה בו השתוקקות והמשכה אל האור (כנ"ל ח"א פ"א אות ג' ד"ה עתה עש"ה). גם נתבאר שם היטב, שאין ענין ההשתוקקות מתגלה, רק בעת

שאין האור והשפע בכלי, כי אז יתכן, שתשתוקק אחריו, אבל זה אינו יכול להתגלות בעוד שהכלי מלא מהאור שלה, ע"י שם היטב. ולפיכך, כיון שכלי דחכמה האמור, הוא מלא באור שלו, אין בו עוד ההשתוקקות אל השפע, וע"כ נחשבת חכמה ל"לא קא מכוין", שפירושו, שאין לה המשכה והשתוקקות אחר השפע, כמבואר.

התגברות הרצון שבחינה, נבחנת לאפשר. ומצד שבא לה זה מהחומר הא', נבחנת, ללא קא מכוין.

מד) ובחי"ב שהיא בינה, נבחנת אל בחי' "אפשר ולא קא מכוין": כי מצד החומר הראשון שלה (כנ"ל הסת"פ ח"ב אות כ"ט ד"ה וכן עש"ה), שהוא מלכות דעליון שלה, דהיינו מלכות דחכמה, שקיבלה בתוכה את חידוש הצורה דבחי"ב, דהיינו על ידי ההתגברות שעשתה (כמ"ש היטב לעיל ח"א פ"א אות ג' ד"ה וטעם עש"ה) הרי התגברות הרצון הזה, נבחן לבחינת "אפשר", כלומר, שהיה אפשר לה, שלא לעורר את התגברות הרצון הזה. ונבחנת ג"כ, לבחינת לא קא מכוין, משום דמלכות דחכמה הוא, והוא מלא מהאור שלה, וע"כ, אין התשוקה נגלית בה, כנ"ל, ותבין, שכל תוספות גילוי הרצון, שנעשו בבחי"ב יותר על בחי"א, הוא רק בחינת ה"אפשר", דהיינו התגברות הרצון שעשתה, שזהו מכח הנאצל עצמו (ע"ש לעיל ח"א פ"א אות ג' ד"ה עתה).

אור החכמה מספיק, ולא היתה מוכרחת להתגבר ולהמשיך חסדים.

מה) ואין להקשות, הרי גם מלכות דכתר שנעשתה לבחינה א' בספירת החכמה, היתה לה ג"כ אותה האפשרות שלא לקבל בחינת חידוש דהרצון לקבל, ולמה נבחנת בחי"א ב"לא אפשר". אמנם יש כאן הפרש גדול כי המלכות דכתר, לא היתה לה אפשרות, להאציל את הנאצל בלי שיהיה לו "הרצון לקבל", כמ"ש לעיל, משא"כ מלכות דחכמה, שהיא בחינת הנאצל גופיה, היתה יכולה להסתפק לגמרי בבחינת הרצון לקבל שלה, בלי להתעורר ברצון להשפיע שהוא בחי"ב,

שכבר ישנה הארת חכמה בז"א, דהיינו בבחי'ג כנ"ל, והמלכות דז"א, אינה מוכרחה לעשות ההתגברות הזאת מחדש, כדי להמשיך אור החכמה, בשיעור יותר גדול מבחי"ג. וקמכוין הוא, מפני שההתגברות הזו, אחר אור החכמה, עשתה בבחינת השתוקקות, דהיינו בשעה שלא היה לה אור החכמה, שאז מתגלה התשוקה, כנ"ל.

הפרש בין אור החכמה להארת החכמה.

מט) ואין להקשות כאן, הרי בבחינת ג' יש הארת חכמה, כנ"ל, דעל כן נקראת בחינת ד' בבחינת "אפשר" וא"כ איך מתגלה בבחי'ד התשוקה לאור החכמה, אמנם תבין מאד כי יש הפרש גדול, בין הארת החכמה לבין אור החכמה. כי הארת החכמה, משמעותה, שעצמות המדרגה היא אור דחסדים, אלא שמקבלת הארה מאור החכמה, משא"כ אור החכמה, הרי כל עצמותו של האור כולו חכמה, ולא כלל חסדים. והנה לבחינת חיותה של המדרגה, מספיקה ג"כ הארת החכמה כמו שיש בבחי'ג שהיא ז"א, וע"כ המלכות דז"א, שהתגברה ברצונה להמשיך אור החכמה, לא היתה מוכרחה לזה, אלא שהיתה בחינת השתוקקות בה אחר עצמות אור החכמה, הנעלה הרבה על בחינת הארת החכמה שבבחי"ג. כי כלפי אור החכמה האמור, נבחנת שהיא ריקנית מהאור הזה, ויתכן ע"כ שתתגלה אחריה התשוקה, כמבואר.

בחי'ד בלבד נחשבת לכלי קבלה משום שהיא בבחינת אפשר וקא מכוין.

נ) והנה נתבאר שלא כל הרצונות נחשבים לכלי קבלה, אלא רק בחי'ד בלבד, כי אין הרצון נחשב לבחינת קבלה, זולת בב' התנאים "אפשר" ו"קמכוין", דהיינו: שלא יהיה מוכרח לקבלה, ושתתגלה בו "השתוקקות לקבל". לאפוקי בחי"ג, אע"פ שיש שם השתוקקות לקבל, דהיינו "דקא מכוין", מ"מ כיון דמוכרח לקבל, שהוא חיותו המוכרחת כנ"ל, ע"כ אינו נחשב לכלי קבלה. ולאפוקי בחי"ב, שאע"פ שאינה מוכרחת

ולהמשיך אור דחסדים משום דאור החיה מספיק לגמרי בשביל הנאצל, ואינו צריך עוד לשום הוספה כל שהיא.

ז"א נבחן ללא אפשר, משום שאור החכמה היה חסר לו.

מו) ובחי"ג, שהיא זעיר אנפין, נבחן ל"לא אפשר וקא מכוין". "לא אפשר" הוא, מטעם דאחר שהבחי' הב' נתעוררה והמשיכה האור דחסדים נעשה בזה בחינת עיכוב, על אור החכמה שבנאצל, כי בחינת הרצון להשפיע הוא הפוך מבחי"א, שהיא רצון לקבל, ששם אור החכמה. וכיון שאור החכמה הוא עיקר החיות של הפרצוף, דע"כ מכונה האור הזה, בשם חיה, כנ"ל, לפיכך חזרה המלכות דבינה, והמשיכה הארת אור החכמה לתוך אור דחסדים שלה, וכשמלכות הבינה המשיכה ועשתה חידוש צורה זאת, יצאה מבחינת ב' ונעשתה לבחינת ג' (כנ"ל הסת"פ ח"ב אות ל' ד"ה ועל עש"ה), שנקרא זעיר אנפין.

ז"א נבחן לקא מכוין, משום שהיתה לו השתוקקות לחכמה.

מז) ובהמשכה זו, שהיא בחי"ג, יש עלינו להבחין שני דברים: הא' הוא "דלא אפשר", דהיינו, שאין לה עצה אחרת, מחמת שאור החיה היה חסר בנאצל. והב' הוא, דקא מכוין" כי יש כאן השתוקקות, אחר הארת החכמה שהמשיכה, מחמת שהמשיכה אותו, בעת שהיתה ריקנית ממנו, כי בחי"ב היתה מכסה על אור החכמה כנ"ל, ויש בה רק אור דחסדים בלי חכמה, לכן המלכות שלה, שהמשיכה הארת החכמה, הנה המשיכה זאת בבחינת השתוקקות, שנקראת "קא מכוין" כנ"ל. וע"כ נקראת בבחינת ז"א, "לא אפשר וקא מכוין", כמבואר.

המלכות נבחנת לאפשר, משום שהיה לה להסתפק בחכמה שבז"א. ולקא מכוין, משום שהיתה לה השתוקקות.

מח) ובחי'ד שהיא המלכות, נבחנת ל"אפשר וקא מכוין": אפשר הוא, מטעם

לקבל, מ"מ כיון דאין שם השתוקקות, אינה נחשבת לכלי קבלה ואין צריך לומר בחי"א, שאין בה לא זה ולא זה, כי היא מוכרחת

פ ר ק ה'

מבאר : את הצמצום והמסך. ובו ד' ענינים : א. הצמצום היה בהשואה אחת מכל הצדדים. ב. דבר המסך, כיון שכל המשכת אור היא בבחינה ד' צריכים כח מעכב שלא יתפשט האור גם לבחינה ד', וכח זה נקרא מסך. ג. ב' בחינות במלכות : א. שמצומצמת לא לקבל לתוכה אור מרצונה עצמה. וזה נוהג בעגולים. ב. שמצומצמת מחמת כח מעכב עליה, דהיינו מסך. וזה נוהג בספירות דיושר. ד. האור העליון הוא במנוחה מוחלטת, ואינו פוסק מלהאיר אפילו רגע. ומתי שהנצל משתוקק הוא ממשיך אליו האור.

הפרש שבין צמצום לבין מסך. נא) ואחר שכבר ידענו היטב, את ד' המדרגות שברצון לקבל זו למטה מזו, בשיעורן המדויק, נבאר עתה, את דבר הצמצום והמסך, וההפרש שביניהם. והנה הצמצום כבר נתבאר היטב בחלק הא', גם באו"פ כאן, ואין להכפיל הדברים. והעיקר מה שצריך לענינו, הוא ענין ההשואה שהיתה שם (ע"י לעיל באו"פ ח"א פ"א אות צ' ד"ה הצמצום וד"ה עגול), ע"י שם היטב. ד' הבחינות קבלו בצמצום, ענין סבה ומסובב.

נב) ונתבאר שם. לפי שאור א"ס שוה בהשואה גמורה, הוכרח ג"כ שיצמצם עצמו בהשואה אחת מכל הבחינות, כלומר, שכל ד' הבחינות שנצטמצמו הן שוות במעלה אחת, בלי הבחן זכות ועביות העושים לד' מדרגות זו שפלה מזו, עד בחי"ד, העבה מכולן והשפלה מכולן, אלא שהן בהשואה אחת. וכל מה שנתוסף בצמצום, להבחין בה יותר מבא"ס ב"ה, הוא רק, ענין ד' הבחינות, מבחינת מה שהן מסובבות ומשתלשלות זו מזו, על דרך סבה ומסובב : שבחי"א היא סבה וגורם לגילוי בחי"ב, ובחי"ב סבה לבחי"ג, ובחי"ג סבה לבחי"ד, אלא הן בהשואה א' מבחינת זכות ובמעלה כנ"ל.

סבה ומסובב שבד' בחינות, לא היו בא"ס.

נג) וענין סבה ומסובב זה, שמחלק אותן על כל פנים לארבע בחינות, לא היה נגלה בא"ס ב"ה קודם הצמצום, כי שם, אפילו

בחינת כללות הכלי אינה ניכרת, אלא כולו אור, כמ"ש בחלק א', אלא אחר שנסתלק אור א"ס מאותן הבחינות, אז הוכרו הבחינות הללו ונגלה הדבר, שיש עתה להבחין : את האור בפ"ע, דהיינו, בבחינת מה, שהיה בהן מקודם הצמצום, וד' הבחינות בפני עצמן, נשארו ריקות מאור, כי אחר הצמצום נגלה, שאין הבחינות הללו דבר אחד עם אור א"ס ב"ה, כמו שהיה נראה מטרם הצמצום. וזה הוא כדוגמת הנר הכלול באבוקה, שאינו ניכר, וכשהפרישו אותו מהאבוקה, אז הוא ניכר לכל, והבן היטב.

נד) ולכאורה יש להקשות, אחר שעיקר הצמצום לא היה אלא בבחי"ד, הרי נגלה, שאין הבחינה ההיא ראויה לקבלת האור, אמנם ג' הבחינות הראשונות, שלא היה עליהן הצמצום נגלה שהמה ראויות לקבלת האור, וא"כ הרי יצא לנו מזה, הבחן של מעלה וחשיבות זו על זו, דהיינו שבחי"ד שפלה היא, מג' הבחינות הראשונות.

הצמצום לא היה מחמת פחיתות בחי"ד, אלא מחמת קישוט בלבד.

נה) אמנם הענין הוא, כי הצמצום של האור מבחי"ד, לא היה מחמת הפחיתות שבה ח"ו, כי עדיין עוסקים במלכות דא"ס ב"ה, ששמה היתה הבחי"ד, בבחינת אור א"ס ב"ה עצמו, ואיך אפשר אפילו להרהר, שהצמצום היה מחמת פחיתות בחינה ד', אלא שהצמצום היה מטעם קישוט בעלמא, שחשקה המלכות

הצמצום היה מדעתה. המסך דוחק האור

בכח שליטה שלא מדעתה.

נח) והבן ההפרש, בין דבר הצמצום שעשתה המלכות דא"ס, שהיא בחינת הסתלקות מגדלות הרצון לקבל, מרצונה ובחירתה להשוואת הצורה ביותר למאציל, ובין דבר המסך, שהוא בחינת כח העיכוב, בשליטה והכרח, שלא יגיע האור לבחינה ד'. נט) וטעם הדבר הוא, כי אע"פ, שהן הצמצום והן המסך, נעשו על ידי מלכות דא"ס סוף ב"ה, כנ"ל. אמנם כבר ידעת, שבשעה שהרוחני קונה צורה חדשה, נוספת על צורתו, נבחן עי"ו לשני רוחנים, ולב' בחינות, הרחוקות זו מזו לפי מדת גדול שיעור שינוי הצורה, שיש בין ב' הצורות הללו. כי כמו שהגשמיים נפרדים זה מזה על ידי גרון, ונרחקים זה מזה על ידי מקום ושטח, כן הרוחניים נבדלים זה מזה על ידי חידוש צורה, ומתרחקים זה מזה לפי מדת גדלו של השינוי, שנמצא בין צורה לצורה, אם פחות ואם יותר.

המסך הוא תולדה של המלכות המצומצמת.

מה שהוא רצון בעליון הוא כח בתחתון.

ס) ולפיכך, אחר שהמלכות הנ"ל, עשתה המשכה לאור הקו על ג' בחינות, נבחנת המשכה זו לצורה חדשה, שנתוספה על צורת הצמצום. באופן, שיש עתה שתי בחינות במלכות הנ"ל: הא' היא המלכות המצומצמת, שהיא הצורה הא' שנעשתה במלכות דא"ס ב"ה, וקבלה הצורה החדשה שנקראת "מלכות מצומצמת". ואח"כ, כשהמלכות הזו, עשתה המשכה אחר האור של ג' הבחינות, נולדה ויצאה צורה חדשה, שנקראת "מסך" כלפי האור שלא יופיע בה בבחי"ד. ונודע שכל רצון שיש בעליון, נעשה שליטה אצל הענף היוצא ממנו, ולפי שהמסך הוא ענף ותולדה מהמלכות המצומצמת. לכן, אע"פ שהמלכות צמצמה עצמה מרצונה ודעתה, בלי שום שליטה על ידי העליון ממנה, עם כל זה, התולדה הנמשכת ממנה, דהיינו המסך, כבר הצמצום רוכב עליו בשליטה גמורה

הזאת, לבחינת דבקות, בעילוי האפשרי ביותר, להדבק כולה במאציל, שהוא ענין השוואת הצורה ביותר אל המאציל (כמ"ש לעיל ח"א פ"א אות צ' ד"ה הצמצום עש"ה), וע"כ לא נפלה מעלתה של הבחי"ד, גם לאחר הצמצום.

המשכת הקו היתה תחילה בבחי"ד, וע"כ היה

צריך כח מעכב על בחי"ד, שלא יכנס בה האור.

נו) עתה נבאר ענין מסך שנעשה על בחי"ד, שהיא מלכות, כי בעת שעולם הצמצום דהיינו מלכות דא"ס ב"ה שנתלבשה שם כנודע דכל מדרגה מתחלת ממלכות דעליון שלה הנעשה לבחינת חומר ראשון שלה (כנ"ל אות כ"ז), והנה כשהמלכות הזאת המצומצמת, חזרה והמשיכה אור עליון על ג' בחינות בלבד, הנה ההמשכה הזאת היתה בהכרח, עם ההשתוקקות שבבחי"ד שבה, כי ג' הבחינות הראשונות, אינן כלל כלי קבלה והמשכה כל עיקר. ולפיכך הכרח הוא, שהמשיכה האור העליון מתחילה, אל כל ד' הבחינות, דהיינו אפילו אל בחי"ד שלה, אלא כדי שלא יגיע האור לבחי"ד, הוכרחה להוסיף כח חדש, לעכב את האור שלא יתפשט לבחי"ד.

כח המעכב שנתוסף על בחי"ד, נקרא מסך.

נז) וזה הכח החדש שהוסיפה, נקרא בשם "מסך", שהמסך הזה הוא הגורם השורשי, בדבר המשכת אור הקו על ג' הבחינות: כי הצמצום שעשתה, דהיינו שסילקה את רצונה מלקבל בבחי"ד, היה מספיק רק להסתלקות האור העליון ממנה בלבד, אמנם אח"כ שחזרה והמשיכה את האור, הנה הוכרחה לעורר שוב את בחי"ד שלה, כדי להמשיך את ההמשכה החדשה, וא"כ לולא עשתה כח חדש כלפי התפשטות האור, היה שוב האור מגיע גם אל בחי"ד, הרי שעיקר הגורם להמשכת אור הקו על ג' הבחינות, הוא רק, כח "המסך", שעשתה מחדש כלפי האור. והבן היטב את ב' הבחינות הללו דהיינו הצמצום, והמסך, שהם היסודות לכל ההמשך שבחכמה הזאת.

להיותו מדרגה שניה לעולם הצמצום כנ"ל.

ההפרש מעגולים ליושר, הוא, במסך שנתחדש בע"ס דיושר.

סא) המתבאר מהנ"ל, שיש ב' בחינות מלכות: האחת היא "מלכות מצומצמת" והשניה היא, מלכות שיש בה מסך. ותדע, שזהו כל ההפרש בין ספירות דעגולים לספירות דיושר, שנקראות קו. כי בעשר הספירות דעגולים, הנה המלכות שבהן מבחי' המלכות המצומצמת, שאין שם מסך כנ"ל, ובעשר ספירות דיושר, הנה המלכות שבהן מתוקנת במסך הנ"ל. כמ"ש להלן.

הטעם שהאור מכה ורוצה להכנס לבחי"ד, הוא מפני שהנאצל המשיכו כן.

סב) עתה תבין היטב, את ענין האור החוזר, העולה ע"י זווג דהכאה מפגישת האור העליון במסך שעל בחי"ד, שהתחלנו לבארו לעיל (אות י"ח ד"ה והענין). ותבין, מה שאמרנו שם, שהאור העליון אינו מקפיד על הצמצום שעשה הנאצל, והוא יורד להתפשט גם בבחי"ד, עש"ה, הנה הטעם הוא, מפני שהנאצל בעצמו ממשיכו בהכרח מתחילה כן, כי כבר נתבאר (לעיל ח"א פ"ב או"פ אות ב') שהאור העליון, הוא תמיד במצב המנוחה המוחלטת, ואינו פוסק מלהאיר לתחתונים אפילו רגע, כי אינו נופל ח"ו תחת המקרה והחידוש, וכל עניני התפשטות האור העליון האמורים, הכונה היא על ההמשכה מצד הנאצל, אשר מקבל מהאור העליון, כפי הכנת הרצון לקבל, דהיינו ההשתוקקות שבו. כמו שנתבאר לעיל (הסת"פ ח"ב אות נ' ד"ה והנה).

המשכת הנאצל אנו מכנים התפשטות האור העליון. סג) ובאותו רגע שהנאצל משתוקק לקבל מהאור העליון, מיד שואב אליו את האור העליון. בדומה למדליק נר מנר ואין הראשון חסר, כן בשעה שהנאצל ממשיך אליו האור העליון אין אור העליון חסר כלום מחמת אותו החלק שהמשיך הנאצל לתוכו, וכן אין לו שום התפעלות או התפשטות מחמת המשכתו של הנאצל, אלא, כדי לשבר את האון, אנו מכנים את המשכת הנאצל, בשם התפשטות האור העליון. וזכור זאת לכל המקומות, כי אנו מדברים תמיד, בלשון התפשטות האור העליון, והכונה היא, על המשכתו של הנאצל גופו, על ידי השתוקקותו עצמו בלבד.

חלק האור שהיה צריך להכנס לבחי"ד,

ונדחה ממנה, הוא נעשה או"ת.

סד) ולפיכך, אחר הצמצום, שהמלכות דא"ס ב"ה חזרה והמשיכה האור העליון, הנה כיון שהמשיכה אותו ע"י ההשתוקקות שבבחי"ד שלה, כנ"ל, הנה נמשך לה האור העליון גם אל בחי"ד, אלא מכח המסך שעשתה, לעכב את האור שלא יתפשט אל בחי"ד, הנה חזר אותו חלק האור לאחוריו, שבזה קיימה את רצונה שמתחילה, שיגיע לה האור רק בג' בחינות. אמנם אותו חלק האור, שהמסך החזיר לאחוריו לשרשו, דהיינו החלק הראוי לבחי"ד, לא נעלם ממנה, אלא נעשה לאור גדול, המלביש את ג' הבחינות של האור העליון, ממקום המסך ולמעלה עד השורש, שהאור החוזר הזה, נעשה לבחינת כלי קבלה, לג' הבחינות של האור העליון, במקום הבחי"ד, כנ"ל (הסת"פ אות כ"א ד"ה ועתה, עש"ה).

פ ר ק ו'

מבאר : הטעם למה מסך דבחי"ד מעלה או"ח עד הכתר, ובחי"ג עד החכמה וכו', שהוא, כי מדת גדלו של או"ח הוא, כפי שיעור האור שהיה יכול להתלבש בבחי"ד, אם המסך לא היה דוחה אותו לאחוריו. ומבאר ג"כ שהע"ס דאו"י הן ממעלה למטה, דהיינו שהן שבהן הוא משובח יותר. וע"ס דאו"ח הן מטה למעלה, דהיינו שהעב שבהן הוא משובח יותר.

האו"ח נחלק לספירות, ע"פ הלבשתו את הספירות דאור ישר.

סו) ומהמתבאר תבין היטב, את שיעור מדתו וגדלו של האור החוזר הזה, שאינו לא פחות ולא יותר, אלא כשיעור האור, אשר המסך החוזר לאחוריו, דהיינו, חלק הזה שהיה ראוי להתפשט בבחי"ד, לולא החזיר אותו המסך לאחוריו. ועלה למעלה, והלביש את הבחינות דאור העליון, דהיינו, את בחי"ג הנקראת ז"א, ובחי"ב שנקראת בינה, ובחי"א שנקראת חכמה, וגם את השורש שנקרא כתר, משום זה נבחנת בחי"ד, שנתחלקה בעצמה, על אותן ד' המדרגות, אשר האו"ח שלה הליבשן ונעשו ד' בחינות זו למעלה מזו, בכלי דבחי"ד עצמה, משום שהאור שהיה שייך לה, עלה והלביש ד' המדרגות האלו. וע"כ נחשבת הבחי"ד לבחינת שורש אליהן, שנקרא בשם כתר דאור החוזר הזה.

ע"ס דאו"י הן מלמעלה למטה, וע"ס דאו"ח ממטה למעלה.

סו) ונמצא עתה, ב' בחי' עשר ספירות בנאצל, שהן : ע"ס מלמעלה למטה, וע"ס ממטה למעלה, כי יש ע"ס באור העליון, שהן : השורש, שנקרא כתר של האור העליון. וד' בחינות הנמשכות מהכתר, שבחי"א נק' חכמה. ובחי"ב נקראת בינה. ובחי"ג נקראת ז"א. (כולל שש ספירות תג"ת נה"י) ובחי"ד, היא מלכות, וסדרן הוא מלמעלה למטה, שפירושו, מן הו"ך אל העב, כלומר, שכל הו"ך יותר הוא חשוב יותר, והו"ך מכולם דהיינו השורש, נקרא כתר. ואחרי, כלומר העב מעט מכתר, נקרא חכמה, וכו', עד שהעב מכולם, שהוא מלכות, היא פחותה מכולם.

ממטה למעלה פירושו שהעב יותר הוא חשוב יותר.

סז) ועוד יש עשר ספירות שניות בנאצל, שהן בערך הפוך מע"ס של האור העליון הנ"ל. והן עשר הספירות שבאור החוזר, העולה ממסך שבבחי"ד כנ"ל, המליבשות את עשר הספירות של האור העליון. וסדרן הוא מלמטה למעלה, שפירושו מן העב אל הו"ך, אשר העב יותר הוא הראשון במעלה, וכל הו"ך יותר הוא יותר שפל, שהוא בסדר הפוך, לע"ס דאור העליון.

המלכות דאו"י, היא כתר דאו"ח.

סח) באפן שהעבה מכולן, שהיא בחי"ד, היא החשובה מכולן, שהרי היא השורש של כל עשר הספירות דאור חוזר אלו, כי כל האור החוזר הזה אינו יותר, כי אם חלק האור השייך לה בלבד, שהמסך החוזר לאחוריו. וע"כ, בחי"ד נבחנת לבחינת כתר, שפירושו שורש כנודע.

המלכות דאו"ח היא בכתר דאו"י.

סט) ובחי"ג, שאינה עבה כל כך כמו בחי"ד, נבחנת לספירת חכמה דאור חוזר, דהיינו השניה במדרגה לכתר. ובחי"ב, הזכה יותר מבחי"ג, נבחנת למדרגה שלישית במעלה מכתר, דהיינו בינה. ובחי"א, הזכה עוד יותר מבחי"ב, נבחנת למדרגה רביעית במעלה מן הכתר, דהיינו ספירת זעיר אנפין, הכולל שש ספירות תג"ת נה"י. ובחינת הכתר דאור ישר, הזכה יותר מכולן, נבחנת בערך האור החוזר האמור רק לבחינת המלכות, כלומר, השפלה מכולם במעלה, כי כל העב יותר הוא חשוב יותר, וכל הו"ך יותר הוא שפל יותר, היות והמדרגות מתפשטות מן העב אל הו"ך, וזכור זאת היטב.

המלכות כלולה מכל ע"ס דא"ח.

ע) והנה הבחי"ד בעצמה, מכח האו"ח שלה המתפשט לעשר הספירות מתחלקת בעצמה גם כן לעשר ספירות, כלומר, לד' בחינות וכתר, כי בחי"ד עצמה היא הכתר דא"ח דהיינו השורש, כנ"ל, וס' הספירות דא"ח, המתפשטות ועולות ממנה הרי הן הענפים שלה, וגודע, שכל הענפים נכללים וקיימים בשורש, לכן נבחנות בבחינה ד' לעצמה ה' הבחינות, שהן כתר וד' הבחינות, שהן ממטה למעלה.

הודככות המסך מחלקת את הבחי"ד לה' בחינות

עא) ובה תבין מה שהבאנו לעיל, (הסת"פ ח"ב אות ח' ד"ה אמנם) שמדת גדלו

של או"ח, נמדד בשיעור העביות שיש במסך, שהמסך העב יותר דהיינו מסך דבחי"ד, מגלה קומה שלימה עד הכתר. ומסך מבחי"ג, רק עד החכמה. ומסך דבחי"ב, רק עד הבינה. ומסך דבחי"א, רק עד הו"א. ומסך שאין בו עביות אפילו מבחי"א, דהיינו הדומה לשורש, אינו מגלה שום קומה של אור, רק בחינת מלכות בלבד ע"ש. ועם המתבאר, תבין ענין ההודככות האמור במסך על ה' הבחינות הנ"ל. שהוא ענין התחלקות בחי"ד בעצמה, לחמש בחינות האמורות כאן, אשר דרכו של המסך לעלות ולהודכך, בחלקי מדרגות העביות הללו, הנמצאות בבחי"ד, מטעם שיתבאר לפנינו.

פ ר ק ז'

מבאר : ענין הודככות המסך. וביאור יציאת ה' קומות כח"ב ו"א ומלכות זו למטה מזו מטעם הודככות המסך.

כח העיכוב שבמסך, ומדת העביות שבמלכות,

שקולים הם.

עב) ובכדי להבין דבר הודככות המסך האמור, הנה צריכים להקדים שתי הקדמות: הא' היא, שכח העיכוב שבמסך, הוא שקול בהתאם למדת העביות, שהיא ההשתוקקות, אשר בבחי"ד, כמו ב' כפות המאזנים. והוא מטעם פשוט, כי אם השתוקקות לקבל היא גדולה, הרי צריכים להתאמץ בכח גדול לעכב את עצמו מלקבל, ואם ההשתוקקות היא קטנה, אינו צריך להתאמצות יתירה לעכב את עצמו מלקבל, הרי שכח העיכוב שבמסך, שקול כלפי מדת העביות שבבחי"ד אם פחות אם יותר.

האור המקיף, דרכו לזכך את המסך.

עג) הקדמה ב' היא, שאותו האור המקיף שאינו מתלבש בנאצל, טבעו הוא, לזכך את העביות שבבחי"ד, לאט לאט על סדר ד' הבחינות, עד שמוכך את כל העביות כולה שבה, שמתחילה מוככה מבחי"ד לבחי"ג, ואח"כ לבחי"ב, ואח"כ לבחי"א, ואח"כ נעשית על ידו זכה לגמרי, בלי שום עביות כלל.

מטעם שרוצה להתלבש והמסך מעכבו.

עד) וטעם הדבר הוא, כי אור מקיף, פירוש, אותו האור העליון, שאינו יכול להתלבש בנאצל, מחמת שהמסך מעכב עליו שלא להתפשט יותר משיעור קומתו, שהוא נשאר מחוץ לפרצוף ומקיף עליו, דהיינו שמאיר עליו מרחוק. ומתוך שאו"מ רוצה להאיר גם בפנימיות הפרצוף, כדרכו בא"ס שהאיר גם בבחי"ד, ע"כ הוא מכה במסך ומזככו, כלומר שמבטל העביות והקשיות שבו כדי שיוכל להתלבש.

מתחילה מתגבר המסך, ואח"כ מתגבר האור

עה) ומתחילה מתגבר המסך ודוחה אותו לאחוריו, ואח"כ מתגבר האור ומזכך את המסך. אבל אינו מבטל רק אותו בחינת העביות שעליה היתה הזווה דהכאה. אם הזווה דהכאה היתה בבחי"ד הוא מבטל העביות דבחי"ד שהיא המעכבת עליו מלהתלבש בפרצוף, ומשאיר בעביות דבחי"ג שאין לו עמה עסק. ואם הזווה דהכאה היה בעביות בחי"ג, הוא מבטל רק העביות

שלא היתה בה התפשטות אפילו אם המסך לא היה מעכב בידה, שהרי הכלי, שהמשיך את האור העליון, הגה תיכף מתחילתו, לא המשיך יותר מחכמה ולמטה, ולפיכך לא החזיר המסך לאחוריו את אור הכתר, אלא רק מאור החכמה ולמטה, וע"כ חסר אור הכתר מאו"ח זה. ולפי שאין שם אור הכתר העליון, כי אין שום אור שיכול להתלבש בנאצל, בלי או"ח שילבישו, שהיא בחינת כלי הקבלה שלו. כנ"ל (הסת"פ ח"ב אות כ"א ד"ה עתה) וע"כ, אין בו אלא קומת החכמה.

כל המשכה היא ע"י בחי"ד, ולכן צריכה למסך שלא יתפשט האור לבחי"ד.

עט) וזה הכלל, כל המשכת אור מחויבת להיות רק בבחי"ד שבנאצל, ואע"פ שאין כונה להמשיך שם אור. והטעם הוא, שהעביות שהיא למעלה מבחינה ד', אינה ראויה להמשכה כנ"ל (הסת"פ ח"ב פרק ה' אות נ"ו ד"ה ודבר) ואפילו בחי"א שבבחי"ד, ראויה יותר להמשכה, מהבחינה הג' האמיתית, שהיא למעלה, כלומר, שהיא זכה, מכל הבחי"ד לגמרי. ולפיכך, אם כבר כלה כל בחינת העביות מבחי"ד, אין שם עוד, מי שימשיך אור מא"ס ב"ה, ונפסק שם האור לגמרי. ומתוך שהמשכה צריכה להיות עם בחי"ד, ויחד עם זה, צריכה לשמור על עצמה, שלא יתפשט האור לבחינתה, מחמת הצמצום הנעשה על בחי"ד, לכן התקינה בעצמה, את המסך השומר על דבר זה: כי בעת, שהאור מתפשט ומגיע לבחינה ד', מתעורר המסך, ומחזיר את חלק האור הזה, לאחוריו לשורשו ואותו החלק המוחזר לאחוריו, הוא אינו מתעלם, אלא נעשה לבחינת אור חוזר שפירושו, שממנו, בחינת כלי קבלה על האור העליון.

לענין המשכת האור, הבחי"ד והמסך הם כמו אחד.

פ) באופן, שהבחי"ד והמסך שעליה, המה דבר אחד, לענין המשכת אור מא"ס ב"ה

דבחי"ג, ומשאיר העביות דבחי"ב, וכו' עד"ו (כמ"ש בתלמוד ע"ס חלק ד', באו"פ פ"א).

בחי"ד אינה נעדרת, אע"פ שנדככה לבחי"ג.

עו) וכבר ידעת, שכל חידוש צורה המתהווה ברוחני, אין הצורה הקודמת נעדרת משום זה, כי אין העדר כלל ברוחני, אלא שיש כאן תוספת צורה. ולפי"ז תבין, שבחי"ד זו שנדככה לבחי"ג שבה, הרי היא נבחנת, שיצאה מהנאצל הוזה לבחינת נאצל חדש, שנתוסף על הנאצל הראשון, אשר הבחי"ד שבו, אינה בחי"ד שבבחי"ד, אלא בחי"ג שבבחי"ד. אמנם בנאצל הראשון, לא נתהווה משום ההודככות הזו, שום שינוי כל שהוא.

תיכף שנדככה לבחי"ג, נדווג עמה האור העליון, כי אינו פוסק מלהאיר.

עז) ונתבאר לעיל, שהאור העליון אינו פוסק מלהאיר אל התחתונים אפילו לרגע, וענין התפשטותו לנאצל, תלוי רק בהכנת הכלי שלו, דהיינו על פי ערכים של הרצון לקבל שבנאצל, וכל אימת שהנאצל מתעורר ומשתוקק אחר האור העליון, הרי הוא משיג אותו תיכף, במדת רצונו, כמ"ש לעיל (הסת"פ ח"ב אות ס"ג ד"ה ובאותו) עש"ה. ולפיכך, אחר שנדככה בחינה ד' לבחי"ג שלה, ויצאה בבחינת נאצל חדש בפני עצמה, המשיכה אליה את האור העליון, או יצאו בה עשר ספירות חדשות של האור העליון ממעלה למטה, וגם עשר ספירות חדשות של אור חוזר ממטה למעלה, ממש על דרך ההתפשטות של הנאצל הראשון. אמנם יש הבחן גדול ביניהן, בשיעור הקומה, כי הנאצל החדש חסר קומת כתר. ואין בו אלא קומת חכמה.

טעם למה בחי"ג חסרה מכתר.

עח) וטעם חסרון קומת כתר, בנאצל השני הזה, הוא, מפני שאין בו עביות דבחי"ד שבבחי"ד, שבהבחן האו"ח, הוא הכתר שבבחי"ד וע"כ, לא השיב המסך את האור העליון רק מבחינת חכמה ולמטה, דהיינו אותו השיעור, שהיה ראוי לבא בבחי"ג שבבחי"ד. משא"כ בחינת הכתר דבחי"ד,

דבחי"ב, יצאו ע"ס חדשות בקומת בינה לבד וחסרים מכתר ומחכמה.

טעם חסרון חכמה במסך דבחי"ב

פג) וטעם חסרון חכמה ממדרגה חדשה זו, הוא אותו הטעם האמור לעיל (הסת"פ ח"ב אות ע"ה ע"ו) בחסרון כתר, עש"ה. שמתוך, שאין בבחי"ד הזאת, אלא עביות של בחינה ב', הנבחנת לבחינת בינה של בחי"ד, הנה המשכה זו שעשתה, לא היתה מתחילתה, אלא מבינה ולמטה, ועל כן, אפילו אם המסך לא היה מעכב על האור העליון, הנה ג"כ לא היה מתפשט אל בחי"ד עצמה, אלא מבינה ולמטה. ונמצא עתה, שהמסך לא החזיר לאחוריו את הכתר והחכמה הראויה לבחי"ד, ולכן אין הכתר וחכמה נמצאים באו"ח הזה, וכיון שאין שם האו"ח אין שם, גם האור העליון של הכתר והחכמה, כי אין להם בחינת כלי קבלה.

יציאת מדרגת ז"א ממסך דבחי"א

פד) והנה אחר שנשלמה המדרגה הזו החדשה של קומת בינה, בראש תוך סוף חור האו"מ וזיכך עוד חלק אחד, משיעור העביות שבמסך, דהיינו מבחי"ב לבחי"א, וגם הוא נבחן שיצא לחוץ ממדרגת הבינה. ומפגישת האור העליון, במסך דבחי"א שבבחי"ד, יצאו ע"ס חדשות בקומת זעיר אנפין. וחסרות כאן ג' ספירות ראשונות, שהן: כתר, חכמה, בינה, מטעם הנ"ל.

יציאת מדרגת המלכות

פה) ואחר שנשלמה מדרגת זעיר אנפין, בראש תוך סוף, נזדכך גם החלק האחרון, שבעביות דבחי"ד. ונבחן ג"כ, שהמסך הזה שנזדכך כולו, יצא לחוץ ממדרגת זעיר אנפין, והוא המכונה, מדרגת מלכות שלא נתחדש בו שום אור חדש, אלא שמקבלת הארה מז"א כי כבר אינו ראוי להמשכה, כנ"ל, וע"כ אין בה אלא אור הנפש, ותשלום ענין זה, יתבאר בע"ה בחלק ג'.

כי הקשיות של המסך שורה על העביות שבבחי"ד. ולפיכך, אין אנו מזכירים על פי רוב, רק את המסך בלבד, בדבר המשכת האור, אמנם הכונה בהכרח, על שניהם, כמבואר. וגם אנו, כדי לקצר הלשון, נכנה המשכת האור מא"ס, על שם המסך בלבד, וכן דבר יציאת המדרגות זו מזו, נכנה ג"כ, בשם "הזדככות העביות", אע"פ שהכונה היא על הקשיות שבמסך. ותזכור, שהכונה היא על שיעורי העביות שבבחינה ד' העושים ד' בחינות קשיות במסך.

יציאת מדרגת החכמה מבחי"ג

פא) והנה יציאת מדרגת החכמה ממדרגת הכתר, כבר נתבארה היטב לעיל, שע"ס ראשונות, שיצאו לאחר הצמצום, על ידי הפגישה של האור העליון, במסך הכלול מעביות השלמה שבבחי"ד, כנ"ל (הסת"פ ח"ב אות ס"ד ד"ה ולפיכך), ועל כן העלה אור חוזר בקומה השלימה עד השורש, שנקרא כתר, ואחר שנשלמה המדרגה ההיא, בראש תוך סוף, נזדכך חלק עביות מהמסך, דהיינו מבחי"ד לבחי"ג, כנ"ל (הסת"פ ח"ב אות ע"ד) ולפי שקנה המסך שינוי צורה, נבחן שיצא לחוץ ממדרגת הכתר, כנ"ל. ועל ידי פגישת אור א"ס, במסך הזה שנזדכך לבחי"ג, יצאו עשר ספירות שניות, שקומתן רק עד החכמה, וחסרות מכתר, כנ"ל. (הסת"פ ח"ב אות ע"ח ד"ה וטעם חסרון ע"ש).

יציאת מדרגת הבינה מבחי"ב.

פב) ואחר שנשלמה מדרגת חכמה זו, בראש תוך סוף חור האו"מ, וזיכך עוד חלק משיעור עביות המסך, דהיינו מבחי"ג שבבחי"ד לבחי"ב שבבחי"ד והמסך החדש הזה דבחי"ב שבבחי"ד, נבחן, שיצא לחוץ ממדרגת חכמה מטעם הנ"ל אצל מדרגת כתר. (ע"י הסת"פ ח"ב אות ע"ו ד"ה וכבר) ומפגישת האור העליון במסך החדש הזה

פ ר ק ח'

מבאר : א. למה בהמשכת האורות כל העב יותר גדול יותר. ובהתלבשותם בכלים כל הוך חשוב יותר. ב. טעם ערך ההפוך שבין כלים לאורות שבכלים העליונים נגדלים תחילה, ובאורות התחתונים נכנסים תחילה. ג. למה נבחנים העגולים לאור הנפש.

מדת גדלו של האור הנמשך, תלויה במדת עביותו של המסך.

(פו) א והנה נתבאר היטב, איך כל מדת גדלו של השפעת האור העליון בנאצל, תלויה במדת עביותו של המסך, שעביות הגדולה יותר, דהיינו דבחינה ד', מושפעת בקומתו כתר והפחות ממנה, מושפעת רק בקומת חכמה, וכו' עד למסך הוך יותר, שאין האור העליון משפיע לו כלום מטעם שאין בו עביות, כמבואר.

מדת גדלו של האור המתלבש, תלויה בזכות הכלי.

(פו) ב אמנם כל זה אמור, כלפי השפעת והתפשטות האור העליון אל הנאצל, כי כל המשפיע, הוא משפיע בדבר העב יותר, כי כל שהמסך עב יותר, הרי מתפשט לו האור העליון ביותר. (עי' הסת"פ ח"ב אות ס"ב ד"ה עתה שהמשכחה של בחינה ד' נקרא התפשטות האור העליון). אמנם, כלפי סדרי הקבלה, של הנאצל, את האור העליון, אינו כן, אלא האור החשוב יותר, מקובל בכלי הוך יותר והשפל מקובל בכלי עב.

בכלים העליונים באים תחילה, ובאורות, התחתונים באים תחילה.

(פו) א וזהו מה שאמרנו לעיל (פ"ב אות י"ד ד"ה ואין), שכל המשפיע, משפיע בדבר העב יותר, אבל כל המקבל, מקבל בדבר הוך יותר, וכדי להסביר לך הדברים האלו, אבאר לך סדר כניסת האורות אל הנאצל, לאחר התיקון. שאז מקבל האורות לאט לאט, על סדר המדרגה, שמתחילה משיג אור הנפש, ואח"כ משיג אור הרוח, וכו'. עד לאור יחידה. ובכלים הוא להיפך שמתחילה משיג כתר ואח"כ חכמה וכו'.

כשמשיג אור הנפש הוא מתלבש בכלי דכתר. (פו) ב וכך הוא הסדר, שמתחילה יוצא הנאצל בבחינת עשרה כלים, שהם : כתר, חכמה, בינה, ז"א הכולל תגית נה"י והמלכות דהיינו שכלים העליונים באים תחילה. ואח"כ, כשמושפעת לו הנפש, נבחן, שהנפש הזאת באה לו בכלי הכתר, שהוא הכלי הוך יותר. והטעם שאין לו עוד אור הרוח, הוא, מפני שהמסך שבכתר אין לו עוד שום עביות, ואפילו של בחי"א, ובחינת אור הרוח אינה מושפעת, אלא על ידי פגישת האור העליון במסך דבחי"א. וכיון, שהמסך הוא בכלי דכתר שפירושו, שהמסך וך בלי עביות כלל, ע"כ אין לו אלא אור הנפש, המיוחס למלכות.

כשמשיג אור הרוח, יורד אור הנפש לחכמה, והרוח מתלבש בכלי דכתר.

פח) וכשקונה עביות דבחי"א, אז ע"י פגישת האור העליון, במסך הזה דבחי"א, מושפעת לו אור הרוח. ומקומו של המסך הזה, הוא, בכלי דחכמה, שהוא בחי"א. אמנם, אע"פ שהמסך דכלי דחכמה, הוא שהמשיך את אור הרוח לפרצוף, כאמור עכ"ז, אור הרוח מתלבש בכלי דכתר ואור הנפש שהיה לו מקודם בכתר יורד לחכמה והטעם הוא כדאמרן, אשר בסדר קבלת האורות, מתלבש האור החשוב בכלי הוך יותר, והשפל ממנו בכלי העב, דהיינו, בהיפך מהסדר של השפעה, וע"כ, הרוח שהוא חשוב מנפש, עולה ומתלבש בכתר, והנפש יורדת ומתלבשת בחכמה.

וכשמשיג נשמה, היא מתלבשת בכלי דכתר, והרוח יורד לחכמה, והנפש לבינה.

פט) ואח"ז, כשקונה המסך שלו העביות דבחי"ב, שזה נבחן שהמסך הוא בכלי דבינה,

אז, ע"י פגישת אור העליון במסך הזה, מושפע לו אור הנשמה, החשוב ביותר מאורות דרוח נפש. וגם כאן, הוא מקבל את אור הנשמה, בדבר הוֹך יותר, כלומר בכלי דכטר, כי אור הנפש השפל מכולם, שהוא בכלי דחכמה, יורד לכלי דבינה, ששם המסך דבחי"ב, שהוא עתה הכלי העב מכולם. ואור הרוח, יורד מכתר אל כלי דחכמה, ואור הנשמה החשוב מכולם, מתלבש בכלי הכתר, הוֹך מכולם.

וכשמיג אור החיה, היא מתלבשת בכתר, והנשמה יורדת לחכמה, והרוח בבינה, והנפש בז"א.

צ) וכשמיג שלו קונה העביות דבחי"ג, נבחן, שהמסך הוא עתה בכלי דז"א, שהוא בחי"ג ואז, על ידי פגישת האור העליון, במסך הזה דבחי"ג, מושפע לו אור החיה, החשוב עוד יותר מאור הנשמה, ועל כן, צריך לקבל אותה בכלי הוֹך יותר. ולפיכך, אור הנפש השפל מכולם, יורד מכלי דבינה אל הכלי העב עתה מכולם, שהוא כלי דז"א, ששם המסך דבחי"ג. ואור הרוח שהוא בחכמה, יורד עתה אל הבינה. ואור הנשמה שבכתר, יורד אל החכמה. ואור החיה החשוב מכולם, מתלבש בכלי דכטר.

וכשמיג יחידה, היא מתלבשת בכתר והחיה יורדת לחכמה, והנשמה לבינה, והרוח לז"א, והנפש למלכות.

צא) ואח"כ, כשהמסך קונה את העביות דבחי"ד, נבחן, שהמסך הוא עתה בכלי דמלכות, שהיא בחי"ד. ואז, על ידי פגישת האור העליון, במסך הזה דבחי"ד, מושפע לו, אור היחידה החשוב מכולם, שהוא מקבל אותה ע"כ בדבר הוֹך יותר, דהיינו בכלי דכטר. ולפיכך, אור הנפש השפל מכולם, יורד מהז"א אל כלי המלכות, שבו המסך דבחי"ד, והוא עב מכולם. ואור הרוח, יורד מהבינה אל כלי דז"א. ואור הנשמה יורד מחכמה אל כלי דבינה. ואור החיה, יורד מהכתר אל כלי דחכמה. ואור היחידה, שבא עתה, מתלבש בכתר. והנה עתה הגיע כל אור מנרנח"י, בכלי האמיתי המיוחס לו.

ההפרש מהשפעת האור, לסדר התלבשות האור. צב) והנך רואה, את ההפרש הגדול, שיש בסדר השפעת האור העליון לפרצוף לסדר התלבשות האור בכלים. כי המשפיע צריך לבחינה העבה ביותר, כי אין אור היחידה מושפע לפרצוף, אלא כשנמצא שם מסך בכלי דבחי"ד דוקא, כמבואר, שמקודם לכן כשלא היתה שם עביות זאת, אלא עביות קלושה ממנו, דהיינו מבחי' ג', לא היה אפשרי לאור החשוב הזה, שנק' יחידה, שיהיה מושפע בפרצוף, ועכ"ז, כשנמשך האור החשוב הזה לפרצוף, אינו מתלבש בכלי דבחי"ד, אלא בוך מכולם, דהיינו בכלי דכטר.

כל אור הבא לפרצוף אינו מקובל אלא בכלי דכטר.

צג) ועד"ז בחינת אור החיה, שאינה מושפעת, כי אם במסך שבכלי דז"א, דהיינו בחי"ג, ומ"מ כשמתלבשת בנאצל, אינה מתלבשת בכלי דז"א, אלא בכלי הוֹך יותר, דהיינו בכלי דכטר, כמבואר. ועד"ז, בחינת אור הנשמה אינו מושפע, אלא במסך עב מבחי' ב' בכלי דבינה, אמנם כשמתלבשת בו, אינה מתלבשת אלא בכלי דכטר. וכן אור הרוח, שאינו מושפע, אלא במסך דבחי"א בכלי דחכמה, מ"מ, כשמתלבש בו, אינו מתלבש בכלי דחכמה, אלא בכלי הוֹך יותר, דהיינו כלי דכטר, כמבואר. הרי, שכל אור ואור הבא לפרצוף, אינו בא לו בתחילה, אלא בכלי דכטר, כדאמרן, שכל המקבל אינו מקבל, אלא בכלי הוֹך יותר, ואף על פי שההשפעה הגיעה לו בכלי העב יותר והבן היטב.

העגולים אינם מקבלים האור העליון משום שאין בהם עביות

צד) ומהמתבאר תבין ג"כ, למה העגולים אינם מקבלים שום השפעה מאור העליון, אלא כל האורות שבהם, צריכים לקבל מאור הקו, ואע"פ, שכלים דעגולים קודמים לכלים דיושר של הקו. והענין הוא פשוט, משום שאין בהם עביות כלל שכל ד' הבחינות שבהם הן בהשואה אחת, כנ"ל (ח"א פ"א

אות ק' ד"ה עגול, ולפיכך, רק הכלים
דיושר שבקו, שיש בהם מסך ועביות, המה
המושפעים מהאור העליון, והעגולים מקבלים
מהם.

כל מדרגה שמקבלת ע"י אחר, ואין
בה עצמה בחינת ההשפעה,
נקראת נפש.

צוה ולפיכך נקרא אור העגולים בשם
אור הנפש, כי זה הכלל, כל מדרגה שאינה
מושפעת מהאור העליון, אלא שמקבלת

הארתה על ידי מדרגה אחרת, הרי האור
ההוא נקרא אור הנפש, או אור הנקבה.
וכיון שאין העגולים מושפעים מן האור
העליון, אלא שמקבלים הארתם על ידי
הקו, הרי הם בבחינת אור נקבה או אור
הנפש. וגם בכלים דיושר נתבאר לעיל,
(הסת"פ ח"ב אות פ"ה ד"ה ואחר) אשר אם
נודככה כל העביות שבמסך, הרי אין שם
עוד השפעה מהאור העליון, ואין שם אלא
הארה מהמדרגה הקודמת לה, שנקרא משום
זה אור הנפש, ע"ש היטב.

פ ר ק ט'

מבאר : למה כל ספירה וספירה כלולה מעשר ספירות פרטיות, והפרטות כלולה מעשר
ספירות פרטי פרטיות וכן הן הולכות ומתפשטות עד לאין קץ ומספר.

כל ספירה פרטית שבכל עולם ועולם
כלולה מ"ס פרטי פרטיות וכו' עד
אין קץ ומספר :

ענין התחלקות הספירות לפרטיות ולפרטי
פרטיות עד אין קץ.

צוה זהו חוק נפלא בעולמות העליונים
אשר כל ספירה שאנו בוחרים להבחין אותה,
אנו מוצאים בה עשר ספירות פרטיות,
וכשלוקחים שוב ספירה אחת, מאותן הע"ס
הפרטיות, אנו מבחינים ג"כ עשר ספירות
שהן פרטי פרטיות בערך הספירה הראשונה,
וכן אם לוקחים ספירה אחת מהספירות, של
פרטי הפרטיות, שוב מוצאים בה עשר
ספירות, שהן פרטים, מפרטי הפרטיות
הקודמים, וכן עד אין קץ.

בעולמות, מחויבת לצאת מא"ס ב"ה, ולעבור
דרך כל העולמות והמדרגות הקודמות לאותה
המדרגה השפלה, עד ביאתה שמה. ומתוך,
שאי אפשר להיות, שההארה הנ"ל בהיותה
משתלשלת ועוברת דרך המדרגות, תהיה
נעדרת ממדרגה ראשונה בסבת ביאתה לשניה,
ותהיה נעדרת מהשניה בעת ביאתה
לשלישית, וכו' עד ביאתה למדרגה האחרונה
המקבלת אותה, כדרך דבר גשמי העובר ממקום
למקום, שהרי זה לא יתכן כלל ברוחנים,
שאיין ההעדר והחילוף נהוג בהם כל עיקר,
אלא בהכרח, שכל הארה העוברת דרך איזו
מדרגה, אפילו שהיא רק בדרך העברה, עם
כל זה כבר קנתה מקומה שם.

כל אור שהופיע פעם באיזה מדרגה,
אינו זו משם לנצח.

צוה וענין ביאתה והעתקתה למדרגה
שלאחריה, אינה גורעת, משום זה כלל,
מהאור שהשאירה וקנה מקומו במדרגה
שעברה, אלא, שזה דומה למדליק מנר לנר
ואין הראשון חסר. וכן כאן, בשעה שהאור
נעתק מהמדרגה הראשונה ויורד לשניה, נמצא
כל האור בשלמות, גם בראשונה גם בשניה
ועל דרך זה, בביאתו של האור למדרגה
השלישית, לא זו האור מהשניה כלל והאור

כל אור העובר דרך המדרגות, משאיר שורשו
בכל מדרגה ומדרגה שעבר דרכה.

צוה וטעם הדבר, תבין על פי המבואר,
שאיין העדר ברוחניות (ע"י או"פ ח"ב פ"א
אות ד' שניה). והמתבאר שם, שאי אפשר
כלל שתמצא איזו בחינת אור בתחתון, שלא
תהיה אותה הבחי' נכללת בכל העליונים
ממנו, עד א"ס ב"ה. מטעם, שאפילו הארה
קטנה מאד, היוצאת במדרגה היותר שפלה

נמצא בכל שלמותו, גם בשניה וגם בשלישית, ועד"ז, בעברו בכל המדרגות הקודמות לאותה המדרגה האחרונה, שהיא המקבלת האמיתית, דהיינו עד אותה המדרגה, שבשבילה ירד האור מא"ס ב"ה, הוא נקבע כולן. וכל זה הוא, משום שאין העדר נוגע ברוחני, וכל אור שזרז פעם בבחינה רוחנית, שוב לא זו האור מאותה הבחינה לנצח, ואפילו משהו שבמשהו.

כשאור החכמה עוברת למקומה דרך הכתר, משאירה שורשה בכתר.

צט) ומהמתבאר, תבין היטב, דבר התכללות עשר הספירות זו מזו, וזו מזו, עד אין קץ. כי למשל, כשיוצאות ב' הספירות הראשונות, כתר וחכמה, הרי אור החכמה מחויב לצאת מא"ס ב"ה, כנ"ל, וא"כ מחויב אור החכמה לעבור דרך ספירת הכתר, בטרם בואו לספירת החכמה, וכיון, שאור החכמה זרח פעם בספירת הכתר, דהיינו בעת עוברת דרך שם, א"כ, אי אפשר שיהיה נעדר משם לעולם, כנ"ל, ולפי זה הכרח הוא, שאפילו אחר שכבר הגיע אור החכמה לספירת החכמה, נשאר אור החכמה בשלימותו גם בכתר. הרי, שבספירת הכתר יש עתה ב' אורות, דהיינו, אור הכתר ואור החכמה.

כשאור הבינה עובר דרך הכתר והחכמה, משאירה שורשה בהם. וכו' עד"ז.

ק) וכן באור בינה, כיון שהוא מוכרח לעבור דרך ב' הספירות הקודמות, בטרם ביאתו לספירת הבינה, בהכרח הוא שאור הבינה קנה מקום גם בכתר וגם בחכמה כנ"ל. ויש עתה, ג' אורות בכתר, שהם: אור הכתר, ואור החכמה, ואור הבינה. ויש ב' אורות בחכמה, שהם: אור החכמה, ואור הבינה. ואור אחד, בספירת הבינה, דהיינו אור של עצמה, וכו' על דרך זה, עד שבצאת אור המלכות, יש כבר בכתר כל עשר הספירות, שהרי כל תשעת האורות התחתוניות, עברו בהכרח דרך הכתר, שעל כן קנו מקומם שם, כנ"ל. ויש תשע ספירות בחכמה, כי כל שמונה הספירות התחתונות

ממנה, עברו בהכרח את מקומה, ונשארו שם, כנ"ל, ועד"ז שמונה ספירות בבינה, ושבע בחסד, ושש בגבורה, וכו' עד המלכות, שאין לה אלא אור עצמה בלבד, כי אין עוד ספירה תחתיה שתעבור דרכה.

אין אור"י בכלי מלכות אלא אור"ה בלבד.

קא) אמנם ענין אור המלכות האמור, הן האור שבה, והן האור שנכלל ממנה בט"ס ראשונות, אינו אלא אור"ה. כי כבר ידעת, שמצמצום ואילך נתהווה מסך בספירת המלכות, ואין אור א"ס מתקבל שם, אלא שנעשה שם, מפאת פגישת אור א"ס במסך ההוא, ענין של זוג, ואז יוצא ועולה אור חדש מהמסך שבמלכות, המכונה בשם אור חוזר, ומאיר עד לספירת הכתר למעלה, ונמצא מליש ממטה למעלה, על כל עשר הספירות כולן, ורק באופן זה היא נמצאת נכללת בכל ספירה מט"ס ראשונות (כמ"ש לעיל הסת"פ ח"ב אות י"ט ד"ה והנה).

המלכות נבחנת לכתר של ע"ס דאור"ה.

קב) א/א ומתוך ספירת המלכות, היא המקור לאור החדש האמור, וכל מקור נבחן בשם כתר, לפיכך נבחנת המלכות, לספירת כתר של האור החדש ההוא. והספירה שלפניה, דהיינו יסוד, נבחנת לחכמה של האור החדש, ושלפני פניה דהיינו הוד, נבחנת לבינה, עד שהכתר העליון, נבחן עתה בבחינת מלכות, דהיינו בבחינת מה שמקבל מהאור החדש האמור.

ע"ס דאור"י הן ממעלה למטה.

קב) ב/ב והנה נתבאר, שיש לנו להבחין בכל מדרגה של עשר ספירות, שיש שם, ב' מהלכים של עשר ספירות, דהיינו מהלך " ספירות הנמשכות מא"ס ב"ה, ממעלה למטה, מכתר עד מלכות, והן שנקראות עשר ספירות של אור ישר, להיותן יורדות ביושר ממעלה למטה, על סדר המדרגה, כלומר, מן הכלי הוך לעב ממנו, ומשם אל היותר עב, עד למלכות העבה מכולם.

ע"ס דא"ח הן ממטה למעלה.

ק) ועוד יש לנו שם, מהלך ב' של עשר ספירות, הנמשכות מספירת המלכות, ממטה למעלה, דהיינו מספירת המלכות עד ספירת הכתר, אשר המלכות נעשית המקור לאור החדש הזה, והן הנקראות י' הספירות דאור חוזר. ונקראות כן, להיותן מושפעות ובאות להיפך מסדר המדרגה, כלומר שאינו נמשך והולך מהכלי הוך אל העב, שהמקבל האחרון הוא היותר עב, אלא בהיפך, שנמשך והולך מהכלי העב ביותר, אל זה שאינו עב כל כך, עד שהמקבל האחרון הוא הוך ביותר, וע"כ נקרא, שמאיר ממטה למעלה.

כל הספירות דא"ח הבאות בט"ס דא"י, עוברות דרך המלכות.

קד) והנה ענין התכללות הספירות, שביארנו למעלה בסדר עשר הספירות דאור ישר, אשר מכח שאין העדר ברוחני, וכל הארה העוברת במקום נשארת בכל שלימותה שם, אפילו אחר שנעתקה למקום שני, שמשום זה, נבחן ביציאת עשר ספירות דאור ישר, אשר כל עשר הספירות ישנן בכתר, ותשע בחכמה, ושמונה בבנינה, וכו' (כנ"ל אות צ"ט בד"ה ומהמתבאר עש"ה), הרי מאותו הטעם נבחן כדבר הזה, גם בעשר הספירות דאור חוזר, שבהיות שכאן נעשית ספירת המלכות, לבחינת המקור אל האור החוזר הזה, הרי נבחן לנו בשביל זה, שכל בחינה של אור חוזר, המגיע לספירות העליונות ממנה, מוכרחה לעבור מקומה של המלכות, שהרי המלכות, היא המוציאה את בחינת האור ההוא, מכח המסך שלה, המזדווג עם אור א"ס הפוגש במסך ההוא.

כשא"ח דיסוד עובר דרך המלכות, משאיר שורשו במלכות וכו' עד"ו.

קז) ולפיכך כשספירת היסוד מקבלת את האור החוזר שלה מהמלכות, הנה בהכרח שהאור הזה קיבלה המלכות מקודם זה, ע"י הזווג עם אור א"ס, ועבר דרך המלכות, ובא לספירת היסוד, ונמצא, שאור היסוד נמצא גם במלכות וגם ביסוד. ועד"ו בבחינת אור

חוזר שמקבל ההוד, שבהכרח קנה מקומו דרך העברה, גם במלכות, וגם ביסוד, ויש עתה במלכות שלשה אורות, וביסוד שני אורות, ובהוד אור אחד. ועד"ו, בחינת אור חוזר האחרון שקיבל הכתר, שאז כבר נמצא במלכות, עשרה אורות דעשר הספירות דאור חוזר, וביסוד, תשעה אורות, ובהוד, שמונה אורות וכו' על דרך שנתבאר בעשר ספירות דאור ישר.

ע"י התכללות הא"ח מדרך העברה, נקבעו ע"ס בכל ספירה וספירה. בכתר יש ט"ס דא"י, וא' דא"ח.

קו) ולפיכך יצא לנו, שיש עשר ספירות בכל ספירה וספירה מע"ס האמורות, דהיינו בצירוף עם האור החוזר, כלומר, שאור המלכות המקובל בכל ספירה וספירה, הוא המשלים לעשר ספירות, כי בכתר, יש תשע ספירות דאור ישר: כח"ב תג"ת נה"י, וספירה אחת דא"ח, שהיא מלכות, להיותה המקבלת האחרונה מע"ס דאור חוזר, כנ"ל, ועל כן אין לו אלא אור אחד מאור חוזר.

בחכמה ח' דא"י, וב' דא"ח. בבנינה ו' דא"י, וג' דא"ח.

קז) והחכמה, יש לה שמונה ספירות דאור ישר שהן: חו"ב תג"ת נה"י, וב' ספירות מא"ח שהן: א' חלק עצמה שקיבלה מאור חוזר של המלכות, שהוא יסוד דא"ח, והשניה היא חלק הכתר שעבר דרך בה, ושוב לא זו משם שהיא מלכות דאור חוזר, כנ"ל. והבנינה, יש לה שבעה אורות דאור ישר, שהם: בינה תג"ת נה"י, וג' ספירות מאור חוזר שהן: הוד יסוד מלכות. הוד משל עצמה. יסוד מחלקה של החכמה שעבר דרכה. מלכות מחלק הכתר שעבר דרכה, דהיינו מבינה ולמעלה כנ"ל.

בחסד ו' דא"י, וד' דא"ח. בגבורה ה' דא"י וה' דא"ח. בת"ת ד' דא"י ו' דא"ח.

קח) והחסד, יש לו שש ספירות דאור ישר שהן: תג"ת נה"י. וד' ספירות דאור חוזר, שהן מחסד ולמעלה דהיינו חלקה עצמה

עד שנמצא עשר ספירות בכל אחת ואחת מהן.

ועד"ו בפרטי פרטות. כשתקח הכתר דע"ס שבכתר,
יש בו ג"כ בהכרח ט"ס דאורי וא' דאורי.

קיא) והנה כשתקח עתה למשל, את
ספירת הכתר הכללי מעה"ס הכוללות הנ"ל,
שהוא לבדו כבר כלול מע"ס פרטיות כנ"ל,
דהיינו אחר שנגלה אור המלכות שם, הנה
תיכף יש להבין בו, שבספירה הראשונה, של
הכתר הכללי ההוא, שנקרא עתה הכתר של
הכתר, דהיינו כתר הפרטי, הריהו כלול
בהכרח, מתשע הספירות של האור הישר,
שנמצאים בו למטה הימנו, שהם חו"ב וחג"ט
נה"י דאור ישר, שבכתר.

הכתר דכתר הוא בחינת עצמו, וט"ס
תחתונות הן אורות עוברים.

קיב) ואע"פ שרק הכתר שבהן, הוא בחינת
עצמו, אמנם שאר ט' הספירות הפרטיות
שבו, אינן. אלא בחינות אורות עוברים,
דהיינו אורות תחתונים, שקנו מקומם שם,
דרך העברה מא"ס ב"ה לספירות התחתונות
מהכתר, עם כל זה, כיון שנמצאות בכתר, הנה
בהכרח שהספירה היותר עליונה, שהיא הכתר
הפרטי שבהן, כולל לבדו בפ"ע, עתה ג"כ,
את תשע הספירות הפרטיות, הנמצאות בו
למטה ממנו, שהרי גם ט' הספירות הללו
כיון שנמצאות למטה ממנו, הנה הכרח הוא
שעברו דרכו, וכיון שעברו דרכו, הנה הכרח
הוא, שקנו מקומם בתוכו, כי אין העדר
ברוחני, ממש כנ"ל בע"ס הכוללות, באופן,
שנמצא עתה בכתר הזה הפרטי לבדו בפני
עצמו ג"כ ע"ס פרטי פרטיות, שהן, ט'
דאור ישר: כח"ב חג"ט נה"י, ואחת דאור
חוזר, שהיא אור המלכות, כנ"ל, בכתר דע"ס
הכוללות.

וכן חכמה שבכתר, יש בה בהכרח
ח"ס דאורי וב' דאורי.

קיד) ועד"ו ממש כשתקח להבחין, את
ספי' החכמה הפרטית, מהע"ס הפרטיות דכתר
הכללי הנ"ל, שנקרא חכמה דכתר, הנה בהכרח
שיש בה עתה עשר ספירות של פרטי פרטיות

שהיא נצח, וחלקי הבינה והחכמה והכתר
שהם הוד יסוד ומלכות, שעברו דרכה ונקבעו
שם כנ"ל. ועד"ו הגבורה, יש לה חמש
ספירות דאור ישר, שהן: גבורה, תפארת,
נצח, הוד, יסוד. וחמש ספירות דאורי, שהן
מגבורה ולמעלה, דהיינו ד' חלקי כתב"ח
שהם: נצח, הוד, יסוד, ומלכות, שעברו
דרכה, וחלקה עצמה, שהוא תפארת דאורי.
והתפארת יש לו ארבע ספירות דאור ישר
שהן: מתפארת ולמטה. ושש ספירות דאור
חוזר, שהן מתפארת ולמעלה. דהיינו ה'
חלקי כתב"ח חו"ג, שהם תנה"מ, שעברו
דרכו, וחלקו עצמו שהוא גבורה דאורי.

בנצח, ג' דאורי וד' דאורי. בהוד, ב' דאורי

וח' דאורי. ויסוד, ט' דאורי וא' דאורי.

והמלכות ע"ס דאורי.

קט) והנצח, יש לו שלש ספירות דאור
ישר, שהן מנצח ולמטה, שהן נצח הוד יסוד
דאור ישר. ושבע ספירות דאור חוזר שהן
מנצח ולמעלה, שהן ששה חלקי כתב"ח חג"ט
שעברו דרכה שהן גתנה"מ וחלקה עצמה,
שהיא חסד דאורי. וההוד יש לו שתי ספירות
דאור ישר: הוד, ויסוד ושמונה ספירות
דאור חוזר שהן מהוד ולמעלה, שהן ז' חלקי
כתב"ח חג"ט ונצח, שעברו דרכו, שהן חג"ט
נה"מ דאורי, וחלקו עצמו שהוא בינה דאור
חוזר. והיסוד יש לו ספירה אחת דאור ישר,
ותשע ספירות דאור חוזר שהן מיסוד ולמעלה,
שהן ח' חלקי כתב"ח חג"ט נה"ה שעברו דרכו,
שהם בינה חג"ט נה"מ דאורי, וחלקו עצמו
שהוא חכמה דאור חוזר.

המלכות, באורי שלה, משלמת כל
ספירה וספירה לע"ס.

קי) והנה נתבאר היטב, שבכל בחינת
גילוי של עשר ספירות, יהיו במקום שיהיו,
מוכרחים להתכלל זו מזו, תיכף ביציאת ע"ס
דאור ישר אלא עדיין אין בכל אחת מהן
עשר ספירות, עד שנכלל בהן גם אור המלכות,
דהיינו ע"ס דאור חוזר, כי אין לה אור
אחר כנ"ל, ואור המלכות הזה, משלים את
החסר מהמספר ע"ס, לכל אחת ואחת מע"ס

על דרך הנ"ל שאמרנו בכתר הפרטי הנ"ל, כי כל ח' הספירות הפרטיות דכתר הכללי דאור ישר, שנמצאות למטה ממנה, הכרח הוא, שעברו דרכה של החכמה הפרטית ההיא, ממעלה למטה, וכיון שעברו דרכה, בהכרח שקנו מקומן בתוכה, ועוד ב' ספירות דאור"ח, דהיינו מאור המלכות הפרטית, שעברו ג"כ דרך החכמה הפרטית ההיא, ממטה למעלה, שהם: חלק אור"ח שלה עצמה, וחלק אור"ח השייך לכתר הפרטי. הרי שיש ע"ס פרטי פרטיות, גם בחכמה הפרטית שבע"ס הפרטיות דכתר הכולל. ע"ד שהוא בחכמה הכללית שבע"ס הכוללות.

וכן בינה שבכתר, יש בה ז"ס דאורי' וג' דאורי'.

קיד) וכן ממש כשתקח להבחין את הבינה הפרטית שבע"ס הפרטיות דכתר הכללי, שנקרא בינה דכתר, תמצא ג"כ, שבהכרח יש בה עתה, עשר ספירות של פרטי פרטיות, כמו שנתבאר אצל החכמה הפרטית הנ"ל, כי כל שש הספירות הפרטיות, תג"ת נה"י דאור ישר דכתר הכללי, שנמצאים למטה ממנה, בהכרח שעברו ממעלה למטה, דרך הבינה הפרטית ההיא, וקנו מקומם בתוכה, שהם עתה ביחד עם הבינה עצמה, שבע ספירות דאור ישר. וכן, ג' ספירות פרטיות דאור"ח, עברו דרך הבינה ההיא, מהמלכות הפרטית דכתר הכללי ממטה למעלה, דהיינו, חלק אור"ח שלה עצמה, וחלק אור"ח של החכמה הפרטית, וחלק אור"ח של הכתר הפרטי, הרי שיש ע"ס פרטי פרטיות בבינה הפרטית שבע"ס ספירות דכתר הכללי, כמ"ש אצל הבינה הכללית שבע"ס הכוללות.

וכן חסד שבכתר יש לו ו"ס דאורי' וד' דאורי' וכו' עד"ו.

קטו) ועד"ו ממש, תמצא ע"ס פרטי פרטי בחסד הפרטי, שבע"ס הפרטיות דכתר הכללי, שהן, שש דאורי' תג"ת נה"י ממעלה למטה, וארבע דאורי' מחסד ולמעלה עד הכתר. ועד"ו ממש תמצא ע"ס פרטי פרטיות בגבורה, וכו', עד המלכות הפרטית שבע"ס ההן, שנקראת מלכות דכתר.

קטז) ואין להקשות, הרי בע"ס הפרטיות דכתר הכללי הנ"ל אין שם מאור"ח שעלה מהמלכות הכללית רק בחי' נפש בלבד, דהיינו החלק האחרון מאור"ח, היותר קטן מבכל ע"ס דאור"ח, כנ"ל (אות קי"ב ד"ה ואע"פ), ואיך נאמר שהחלק הקטן הזה דאור"ח, נתפשט עתה בעצמו, לע"ס דאור"ח חדשות, עד להשלים לכל ספירה פרטית, את כל הספירות דפרטי פרטיות, החסרות להן למנין עשר ספירות.

הנפש דאור"ח שבכתר הכללי, מתחלקת בהכרח להלבשה מעשר הספירות הפרטיות שבכתר.

קיז) אמנם התשובה היא, כי סוף סוף הכרח הוא, שאותו חלק הנפש דאור"ח הפרטי, שעלה מהמלכות אל הכתר הכללי, הנה בהכרח, שהספיק להלביש שם את כל תשע הספירות הפרטיות, הנמצאות בכתר הכללי, שאם לא כן, לא היו ט' ספירות אלו דאור ישר, נתפסות ומאירות בפרצוף כלל, כנודע, שאין שום מציאות לאורי' שיתקשר בפרצוף, זולת על ידי בחינת כלי קבלה של אור"ח, כנ"ל, וכיון שאור הנפש הזה, הליבש את ט' הספירות הפרטיות שבכתר, נמצא בהכרח, שבדרך העברה ממטה למעלה, השלים לכל אחד ואחד מהספירות הפרטיות ההן, את מספר ע"ס פרטי פרטיות החסרות לו, כי לחכמה נתן ב' אורות החסרים לה: אור א', ללבושה עצמה, אור ב' בדרך העברה להלביש הכתר. ולבינה ג', ולחסד ד', כמו שנתבאר לעיל.

וכן בע"ס דפרטי פרטיות שבחכמה הכללית. שבכתר דפרטי פרטיות שבחכמה, יש ט"ס דאורי' וא' דאורי'.

קיח) ועל דרך שנתבארו עשר ספירות שבפרטי פרטיות, אצל עשר הספירות הפרטיות דכתר הכללי, על דרך זה ממש, מתבארות עשר ספירות דפרטי פרטיות בכל אחת ואחת מעשר הספירות הפרטיות של ספירת החכמה הכללית. כי בכתר דעשר ספירות הפרטיות דחכמה הכללית, שנקרא כתר דחכמה, תמצא בהכרח ע"ס

פרטי פרטיות, שהם: האור הפרטי של עצמו, ושמונה ספירות בינה חג"ת נה"י הפרטיות, שעברו דרכו מלמעלה למטה, הרי ט', ואו"ח אחד שעלה לו מהמלכות הפרטית דחכמה הכללית, הרי לך, עשר ספירות פרטי פרטיות בכתר של החכמה הכללית.

בחכמה דפרטי פרטיות שבחכמה, ח'

דאו"י וב' דאו"ח.

קיט) ועד"ז בחכמה הפרטית, שבע"ס הפרטיות דחכמה הכללית, שנקרא חכמה דחכמה, יש שמונה דאו"י ממצאה למטה, ושנים דאו"ח ממצאה למעלה. ועד"ז בבינה הפרטית שבע"ס הפרטיות דחכמה הכללית, יש ז' דאו"י ממצאה למטה, וג' דאו"ח ממצאה למעלה. ועד"ז בחסד, ועד"ז בגבורה, וכו' עד המלכות הפרטית שבע"ס הן דחכמה הכללית, שנקראת מלכות דחכמה, שיש בה גם כן ע"ס פרטי פרטיות של או"ח, דהיינו מכח מה שהיא מלישה בהכרח, את כל הע"ס הפרטיות דחכמה הכללית, ושולחת להן האורות כנ"ל, שנמצא בהכרח, שכולן עברו דרכה, וקנו מקומן בתוכה, כנ"ל.

קכ) וכמו כן ממש נבחנות בבינה הפרטיות את הע"ס דפרטי פרטיות שלה. ועד"ז בחסד הפרטי, ובגבורה הפרטית עד למלכות הפרטית ואין צורך להאריך יותר בזה. אלא נבאר עוד ספירה אחת של פרטי פרטיות להראות איך גם היא לבדה לעצמה, נבחנת ממש על פי אותו ההכרח, לע"ס בפני עצמה, שהן עתה ע"ס פרטיות דפרטי פרטיות.

קכא) וכשנקח להבחין את הבינה דפרטי פרטיות, שהיא למשל ספירה אחת מעה"ס דפרטי פרטיות שנמצאות בחכמה הפרטית, שבעה"ס דחכמה הכללית, שנקראת בינה שבחכמה דחכמה, תמצא ג"כ בה לבדה לעצמה עשר ספירות, על פי אותו הדרך הנ"ל, דהיינו ז' דאור ישר שעברו בה ממצאה למטה, וג' דאו"ח שעברו בה ממצאה למעלה.

קכב) וכן אפשר לפרט ולהבחין כן, עד אין קץ ממש, שהרי תמיד, אם אתה לוקח איזו ספירה, ואפילו אחר ההתפרטות של הפעם האלף, הנה לקחת הספירה ההיא מתוך סדר

של ע"ס, וא"כ בהכרח, שחלק מעה"ס הן, עברו דרך אותה הספירה ממצאה למטה, וחלק מהן עברו ממצאה למעלה, שבוה קנו עה"ס הן בהכרח את מקומן באותה הספירה לנצחיות כנ"ל, וא"כ, יש לך כל הע"ס בהכרח באותה הספירה, והבן היטב.

קכג) אמנם תשכיל, אשר אצ"פ שאתה הולך ומפרט מעשר לעשר, ועשר השניות לשלישיות וכו', עכ"ז, אל תדמה בדעתך, שכל הספירות נשארות שוות, אלא שהולכות ומשתנות מאד בדרך התפרטותן, ואין האחת שוה לחברתה, והוא משום, שהאורות דאור ישר, באים תמיד שלא במקומם, בדרך ההתפרטות בכל הספירות, זולת בהכרח, שהרי בחכמה, הלא אין שם אלא שמונה של אור ישר, דהיינו מחכמה ולמטה, ושנים דאו"ח יסוד ומלכות, וא"כ באים השמונה אורות דאור ישר, בבחינת הכלים היותר זכים, כנ"ל דהיינו מכתר עד הוד, והשנים דאו"ח ביסוד ומלכות, הרי שאור דחכמה בא בכלי דכתר, ואור דבינה בכלי דחכמה וכו', עד אור דיסוד בכלי דהוד. הרי, שהאורות דאו"י באו כולם שלא במקומם, אלא רק האו"ח בא תמיד במקומו, כי או"ח דיסוד בא בכלי דיסוד, ואו"ח דמלכות בכלי מלכות דמלכות. קכד) ועד"ז הבינה, שאין לה רק ז' אורות דאור ישר, שהמה מתקבלים בכלים היותר זכים, כנ"ל שכל המקבל מקבל בדבר היותר נך, דהיינו מכתר עד נצח, ונמצא אור הבינה בכלי דכתר, ואור החסד בחכמה עד אור היסוד בכלי דנצח, אלא רק ג' האורות דאור חוזר באים במקומם, אורות: הוד, יסוד, מלכות. בהכלים דהוד יסוד מלכות.

קכה) ולפי המבואר, יש הבחן גדול בין בינה פרטית דכתר, ובין הבינה פרטית דחכמה, ובין הבינה פרטית דבינה וכו', כי רק בבינה דכתר נמצא אור הבינה בכלי שלה משא"כ בבינה דחכמה, הלא אין שם אלא אור החסד בכלי דבינה. ובבינה דבינה, הלא אין שם אלא אור הגבורה בכלי דבינה וכן כלם הרי שהאחת אינו דומה לחברתה.

קכו) ואפילו האורות דאו"ח, שאינם מחליפים מקומם, כנ"ל, עכ"ז יש להבחין גם

בהם שינויים בדרך ההתפרטות, להיות האו"ח בכל מקום שהוא, נמצאת מתפשטת לו הארה מאור ישר, ולפיכך למשל ביסוד דחכמה, מתפשטת לו הארה מאו"י דהוד דחכמה, אמנם ביסוד דבינה, מתפשטת לו הארה מנצח דבינה, כי בהוד דבינה אין שם אור ישר, כנ"ל.

קצו אמנם היוצא מהכלל האמור הוא, אם אתה תשמור לפרוט רק את הספירה הכוללת ביחוד, רצוני לומר, כי תקח למשל ספירת בינה הכללית, ותלך ותפרוט אותה

מעשר לעשר, דהיינו למשל, כי תפרוט את הבינה הפרטית דפרטיות, מעשר ספירות דבינה הפרטית, של הע"ס דבינה הכללית, שנקראת בינה של בינה דבינה, אז יהיו כולן שוות זה לזה בלי הפרש כלל, שהרי בכולן תמצא, ו' דאו"י ב' כלים העליונים כח"ב חג"ת נצח, וג' דאו"ח בג' כלים תחתונים הוד יסוד מלכות, ועד"ז אפילו אחר ההתפרטות בפעם האלף, ועד"ז בשאר הספירות.

פ ר ק י

מבאר: ענין זווג דהכאה, הכולל ב' כחות, כח המושך, וכח הדוחה, הפועלים בבת אחת. זה בעביות, וזה בקשיות שבמסך.

הסבר רחב בפירוש המלים זווג דהכאה

קצו וענין זווג דהכאה הנ"ל צריך ביאור רחב, שלכאורה יש כאן משמעות של חיוב ושלילה ביחד, שהרי זווג, והכאה, משמעותו דחיה והפרדה ושנאה גדולה, ואיך תאמר זווג של הכאה, שהמשמעות היא, אהבה של שנאה, או דביקות של הפרדה, או המשכה של דחיה, המתמיה לכאורה מאד.

קצו אמנם כן הוא באמת, שהם ב' הפכים בשליטה אחת, אלא, שהשליטה הזאת מורכבת בשני נושאים מיוחדים, דהיינו ב' כחות: כח המושך, וכח הדוחה, שכח המושך שורה בעביות הכלי. וכח הדוחה שורה במסך שבכלי, שהורכבו זה בזה, ושניהם שולטים בבת אחת, בזמן אחד, בב' מקומות.

קל) וכדי לברר היטב כראוי שתתקבל על הדעת, מבלי לעורר שום תמיהות ובלבולים, אאריך קצת. ואמשיל לך משל, ממצאות הגשמי המדומה וכולט לעינינו. למשל, כשאתה רואה אבן או איש, נופל ממקום גבוה על הארץ, הרי לעיניך, שהאיש נמשך מלמעלה למטה בחוזק ובמהירות גדולה, ועכ"ו, כשמגיע ונוגע באדמה, הרי האדמה מכה בו, ודוחה אותו במקצת למעלה. קלא) ויש כאן ב' סברות, סברה אחת היא שיש לכדור הארץ הכח המושך הגדול,

אל כל דבר המונח באויר השמים, אם אין לו דבר מוצק שיגין עליו. ולפיכך, כשהאדם נעתק למשל מגג הבית אל האויר, תיכף שולט עליו כח המושך של כדור הארץ. וזה מתבאר להם, דבר הנפילה במהירות גדולה עד הארץ. אמנם יש כאן הרהור שלפ"ז, היה האדמה צריכה לחבק אותו באהבה רבה, מבלי שיוכל לזוז ממנה אף משהו לרגע. ואנו רואים ההיפך, כי ברגע הראשון שנוגע בה, תיכף היא מדחה אותו במהירות, וחוזר מעט לאחוריו למעלה.

קלב) ולעומת זה יש סברה אחרת, שיש איזה מין כח דוחה מלמעלה מאויר של ארצנו, אשר כח הדוחה פועל על כל דבר הנמצא באויר, שדוחה אותו לארץ שלנו. וגם לארץ שלנו יש כח הדוחה לבד, ולא כלום מכח המושך, ולפיכך כשנעתק האדם מגג הבית, ובא באויר השמים, תיכף פועל עליו כח הדוחה מלמעלה, ומורידהו לארץ. וע"כ כשנוגע בארץ, הרי היא שוב דוחה אותו לאחוריו למעלה.

קלג) אמנם אם נקיש הענף לשורשו אשר בעולמות העליונים, שע"פ רוב הענינים קרובים זה לזה, אנו מוצאים שב' הסברות האלו אינן נכונות, ואפשר לומר גם כאן, שכל כדור וכדור יש לו כח המשכה וכח הדוחה המורכבים זב"ז, דהיינו, שיש שם כח

עביות, שהוא כח המשכה, להמשיך בתוכו כל מה שמחוצה לו. וכנגדו יש לו כח קשיות, שהוא דוחה ממנו כל גוף חיצוני מלהכנס לתוכו, ולפיכך, כל המשכה, הוא ודאי מכח הנקודה המרכזית שבפנימיותה, כי שם שורה כח המשכה שבה, כי נקודה המרכזית היא עבה יותר מכל הכדור, ולפיכך מושכת אליה, כל הנמצא בתוך החלל ההקפי המונח תחת כח פעולתה ושליטתה.

קלד) ועכ"ז אינה מושכת הדבר עד לבלוע אותו, כמו שהיה מחויב להיות, מבחינת כח המשכה שלה בלבד, אלא באותו רגע שהדבר הנמשך, נוגע בקליפתה החיצונית, תיכף מתעורר כח הדוחה השורה בקליפתה, שהיא הקשיות, ומדחה אותה בחזרה למעלה. קלז) ונמצא שהדבר שמשכה אליה, בא לידי קבלה ולא באופן המשכתה, אלא באופן אחר, כי נפסק באמצע הדרך, מחמת כח הקשיות והדוחה המעכבו על דרכו, כמבואר. הרי, שזווג והכאה פועלים כאן יחד. אשר הזווג הוא המושך, והקשיות הוא הדוחה,

שמתוך כך מקבלת אותו עליה ואינה בולעת אותו חיים לבטנה. באופן, שאפשר לומר אשר עיקר הכלי קבלה, הוא כח הדוחה שבה, שמקבל אותו ומחזיק אותו כראוי להיות, שלולא כח הדוחה, היה נבלע בתוכה חיים שאולה.

קלז) גם תראה, שהמושך והדוחה שקולים המה יחד כב' טפות מים, במדת גבורתם: כי אם היה כח המושך מרובה מעט מכח הדוחה, הרי לא היה שום אפשרות להתנועע עליה, כי היה המתנועע נדבק בה, כמו ברזל באבן השואבת. ואם היה כח הדוחה במרובה משהו, היו כל היקום מרקדים עליה ולא יכלו לנגוע בה, הרי ששקולים המה.

קלז) ועד"ז תבין היטב, ענין זווג והכאה, הנוהג בהעליונים, אשר אע"פ, שהזווג וההכאה הם ב' הפכים, מ"מ משתתפים: בשליטה אחת, בבת אחת, בזמן אחד, אלא בבי' מקומות שהן העביות והקשיות, כנ"ל. וזכור זה לכל ההמשך בחכמה זאת.

ח ל ק ש נ י

לוח השאלות לפירוש המלות

א) מהו אדם קדמון.	לו) מהו לאט לאט.
ב) מהו אור חוזר.	לז) מהו מחבר.
ג) מהו אור ישר.	לח) מהם מימי אור.
ד) מהו אור מקיף.	לט) מהי מלכות.
ה) מהו אור פנימי.	מ) מהו ממעלה למטה.
ו) מהו אורך.	מא) מהו ממטה למעלה.
ז) מהי בינה.	מב) מסבב.
ח) מהו בלתי דבוק.	מג) מסך.
ט) מהו גבול.	מד) מקיף.
י) מהו גג.	מה) מתבטל.
יא) מהו גוף.	מו) נמשך.
יב) מהו גלגל.	מז) נפש.
יג) מהן ג"ר.	מח) נרנח"י.
יד) מהי גשמיות.	מט) נשמה.
טו) דרך העברה.	נ) סובב.
טז) הארה מרחוק.	נא) מהו סיום.
יז) הודככות המסך.	נב) מהו סמוך.
יח) הרחקה גמורה.	נג) מהי עביות.
יט) מהי הרכנת ראש.	נד) מהו עובר.
כ) מהי התכללות הספירות.	נה) מהם עליון ותחתון.
כא) מהי התקשרות.	נו) מהי עצמות.
כב) מהו זה תוך זה.	נז) מהי פנימיות.
כג) מהו זווג דהכאה.	נח) מהן פנימיות וחיצוניות.
כד) מהו זעיר אנפין — ז"א.	נט) מהו צנור.
כה) מהן ז"ת.	ס) מהו קו.
כו) מהו חומר.	סא) מהי קומה וקופה.
כז) מהי חיה.	סב) מהי קצבה.
כח) מהי חיצוניות.	סג) מהי קרקע.
כט) מהי חכמה.	סד) מהו ראש.
ל) מהו חלון.	סה) מהו רוח.
לא) מהי יחידה.	סו) רוחניות.
לב) מהי יציאה לחוץ.	סז) רחוק.
לג) מהי ירידה.	סח) תחילת ההתפשטות.
לד) מהו ישר.	סט) מהו תיכף.
לה) מהו כתר.	ע) מהי תכלית כולם.

לוח השאלות לענינים

עא) מהו המקור, לכלים דעגולים.	ק) מתי נעשה המסך.
עב) מה הן הרשימות, שנשארו בעגולים לאחר צמצום.	קא) למה מעלת המסך תלויה במדת עביות דבחי"ד.
עג) למה העגולים הם זה בתוך זה.	קב) מה הם כלי הקבלה, שבאור הקו.
עד) למה אין בחינת זה תוך זה, בא"ס ב"ה.	קג) מה הם ב' מיני ע"ס, שבכל נאצל.
עה) מהו השורש, אל האורות כולם.	קד) למה או"ת, נחשב לכלי קבלה.
עו) מהו השורש, אל הכלים כולם.	קה) במה משוערת מדת גודלו של או"ת.
עז) מהו המקור של או"ת.	קו) למה נבחנת המלכות לכתר דאו"ת.
עח) למה האורות קודמים לכלים.	קז) למה המסך והעביות משמשים כאחד.
עט) למה בינה אינה קודמת לחכמה.	קח) למה העביות והאו"ת, תלויים זה בזה.
פ) מאין המקור לכח השליטה בעולמות.	קט) על ידי מה מודרך המסך.
פא) מאין נמשך המסך.	קי) למה ספירות דעגולים הן בחינת נפש.
פב) כמה סבות קדמו למסך.	קיא) למה ספירות דיושר הן בחינת רוח.
פג) מהו המקור, לכלים דיושר.	קיב) מהי המעלה של ג' ראשונות דיושר.
פד) מהיכן, העגולים מקבלים אור.	קיג) כיצד עומדות ספירות דיושר, בתוך העגולים.
פה) כיצד העגולים מקבלים אור, זה מזה.	קיד) למה עומדים העגולים, במקום ג"ר דיושר.
פז) למה מוכרחים העגולים, לקבל מיושר.	קיא) כמה המרחק בין עגול לעגול.
פח) מה הם החלונות, בגג ובקרקע של כל עגול.	קיב) למה העגולים, אין מסבבים הו"ת דיושר.
פט) מה גרם לעגולים להיות, זה למטה מזה.	קיז) למה אסור לעסוק, בג"ר דכל מדרגה.
פס) למה צריכים העגולים, שיחברם הקו.	קכ) האם אסור לעסוק, בכל הע"ס הפרטיות שבג"ר.
צ) מהו ההבדל בין ספירות דיושר, לספירות דעגולים.	קכא) למה אין עוסקים בספירות העגולים.
צא) למה אינו מספיק כח הצמצום, אלא שצריכים גם למסך.	קכב) כיצד מתחלקות הע"ס, בה' בחינות שברצון.
צב) מה המה אורות דיושר.	קכג) מהי הכונה בדיוק, עשר ולא תשע, עשר ולא י"א.
צג) מהו ההבדל בין הארה ישרה, להארה מתעגלת.	קכד) למה הרצון לקבל, אינו מתגלה בפעם אחת.
צד) במה העגולים מעולים מהיושר.	קכז) למה העביות נחשבת לפנימיות.
צה) במה הספירות דיושר מעולות מן העגולים.	קכח) למה דוקא הפנימיות נחשבת לכלי קבלה.
צו) למה בעגולים, כל החיצוני יותר משובח.	קכט) במה נבחן גדלם וקטנם של העולמות.
צז) למה בכלים דיושר, הפנימי יותר משובח.	קכו) למה נסתלק האור גם מג' בחינות העולמות.
צח) למה עולם העשיה חיצוני מכל העולמות.	קכז) למה נסתלק האור גם מג' בחינות ראשונות, בעת הצמצום.
צט) מי סיבב ליציאת המסך.	

קכו) מה המה ג' ההבחנות שבכלים.	מהעליונים ממנו.
קכח) מה המה ב' ההבחנות שבחומר רוחני.	קנב) מהו המפתח, למצוא הבחנות בין הספירות הכלולות זו מזו.
קכט) עד מתי נחשב הנאצל ע"ש העליון.	קנג) אלו הן בחינות או"י ובחינות או"ח, הנמצאות בכתר.
קל) מתי נחשב הנאצל ליוצא מעליון לרשות עצמו.	קנד) אלו הן בחינות או"י ובחינות או"ח, הנמצאות בחכמה.
קלא) מהו הפירוש של לא אפשר.	קנה) אלו הן בחינות או"י ובחינות או"ח, הנמצאות בבינה.
קלב) מהו הפירוש של לא קמכוין.	קנו) אלו הן בחינות או"י ובחינות או"ח, הנמצאות בחסד.
קלג) למה נבחנת בחי"א בלא אפשר ולא קמכוין.	קנז) אלו הן בחינות או"י ובחינות או"ח, הנמצאות בגבורה.
קלד) למה נבחנת בחי"ב באפשר ולא קמכוין.	קנח) אלו הן בחינות או"י ובחינות או"ח, הנמצאות בת"ת.
קלה) למה נבחנת בחי"ג בלא אפשר וקמכוין.	קנט) אלו הן בחינות או"י ובחינות או"ח, הנמצאות בנצח.
קלו) למה נבחנת בחי"ד באפשר וקמכוין.	קס) אלו הן בחינות או"י ובחינות או"ח, הנמצאות בהוד.
קלז) למה לא כל בחינות הרצון ראויים לכלי קבלה אלא רק בחי"ד בלבד.	קסא) אלו הן בחינות או"י ובחינות או"ח, הנמצאות ביסוד.
קלח) למה כל שינוי צורה שנוגד בעביות בחי"ד יוצא לבחינת נאצל חדש.	קסב) אלו הן בחינות או"י ובחינות או"ח, הנמצאות במלכות.
קלט) למה אין אור העליון פוסק מהנאצלים אפילו רגע.	קסג) אלו הן בחינות או"י ובחינות או"ח, הנמצאות בכתר הכתר.
קמ) מהו ההפרש מבחינת השפעה, לבחינת קבלה בכלים.	קסד) אלו הן בחינות או"י ובחינות או"ח, הנמצאות בחכמה דכתר.
קמא) למה משפיע משפיע בדבר העב יותר, ומקבל מקבל בדבר הוך יותר.	קסה) אלו הן בחינות או"י ובחינות או"ח, הנמצאות בבינה דכתר.
קמב) כיצד מובנת בחינת חידוש צורה, בהתפשטות אור העליון.	קסו) אלו הן בחינות או"י ובחינות או"ח, הנמצאות בחסד דכתר הכתר.
קמג) איך יוצא הנאצל, מבחינת אור העליון.	קסז) אלו הן בחינות או"י ובחינות או"ח, הנמצאות בגבורה דחכמה דנצח.
קמד) מהו ההפרש משמות ד' הבחינות, לשמות כח"ב ז"ן.	קסח) אלו הן בחינות או"י ובחינות או"ח, הנמצאות בת"ת דבינה דהוד.
קמה) איך הסדר של כניסת האורות בנאצל, לאחר התיקון.	קסט) אלו הן בחינות או"י ובחינות או"ח, הנמצאות בנצח דיסוד דכתר.
קמו) איך הסדר של הגדלת הכלים שבכל פרצוף, לאחר התיקון.	קע) אלו הן בחינות או"י ובחינות או"ח, הנמצאות בהוד דת"ת דמלכות.
קמז) מהו חומר ראשון של כל נאצל.	קעא) איך מתלבשים האורות דאור ישר ואו"ח בכלים.
קמח) מה המה ב' כתרים שבכל מדרגה.	קעב) איך הוא הסדר של סבה ומסובב, מא"ס ב"ה עד מלכות דאדם קדמון.
קמט) למה לא נעדר האור מהמקום, בעוברו למקום אחר.	
קנ) במה נמצא כל עליון, כלול מהתחתונים ממנו.	
קנא) במה נמצא כל תחתון, כלול	

לוח התשובות לפירוש המלות

- (א) אדם קדמון (ח"ב פ"א אר"פ ת'): הוא עולם הראשון המקבל מא"ס ב"ה, ונקרא ג"כ קו אחד, שנמשך תיכף אחר הצמצום מא"ס ב"ה עד סמוך לעוה"ז. השם של אדם, מיוחס רק על ספירות דיושר, שבעולם הראשון, שהוא אור הרוח, שפירושו אור השפעה, ולא על ספירות דעגולים שבו, שאין בהם אלא אור נפש בלבד, שפירושו אור של קבלה לעצמם, בלי יכולת להשפיע לזולתם. והוא השורש, לבחינת אדם שבעוה"ז.
- (ב) אור חוזר (ח"ב הסת"פ ע"ט): הוא האור שאינו מקובל בבחי"ד. פירוש, שהוא האור המיוחד למלא את בחי"ד והיא אינה מקבלתו, מסבת המסך המעכב אותו, ומחזירו לאחוריו. ופעולה זו, מכונה בשם זווג דהכאה (עי' הת"פ ח"ב אות כ"ב ד"ה והנה). וכל כלי קבלה שבפרצופים, מהצמצום ואילך, נמשכים מאו"ח הזה, שהוא משמש להם, במקום בחי"ד שבא"ס ב"ה.
- (ג) אור ישר (ח"ב הסת"פ צ"ד): הוא האור העליון הנמשך מא"ס ב"ה, ומושפע בפרצופים, שמאחר הצמצום ואילך. והוא מכונה כן, להורות, שאינו מושפע בכלים דעגולים, וכן בכל מדרגות שאין בהן כלום מעביות דבחי"ד, זולת בספירות דיושר בלבד, על פי הכלל, אשר משפיע אינו משפיע זולת בדבר העב יותר, שהוא העביות שבבחי"ד.
- (ד) אור מקיף (ח"ב פ"א אר"פ מ'): הוא אור המיועד להתלבש במדרגה, אלא שמתעכב מחמת איזה גבול שבה. ויש בשם זה שתי משמעויות: א' שהוא הארה רחוקה. ב' שהוא הארה בטוחה, כלומר, שסוף סוף עתידה להתלבש שמה, כי האור "מקיף" עליה מסביב, ואין מניח לה שום מקום שתמלט.
- (ה) אור פנימי (ח"ב פ"א אר"פ מ'): הוא האור המלוכלש בכלי.
- (ו) אורך (ח"ב פ"ב אר"פ אות ד' ד"ה היינו): המרחק שבין ב' הקצוות שבמדרגה, כלומר, מבחינה הזכה יותר, עד לבחינה העבה יותר, מכונה בשם "אורך", כי כן הוא גם אורך המדומה הגשמי, שרומז על השטח שבין קצהו העליון לקצהו התחתון.
- (ז) בינה (ח"ב פ"א אר"פ ר'): ההתבוננות בדרכי גורם ונמשך, כדי לברר כל התוצאות הנולדות ויוצאות מאיזה דבר, מכונה בשם "בינה".
- (ח) בלתי דבוק (ח"ב ג'): השואת הצורה שבין ב' רוחנים, היא דביקות, ושינוי צורה שביניהם עושה אותם "בלתי דבוק" זכ"ו.
- (ט) גבול (ח"ב הסת"פ ע"ט): המסך שבכל מדרגה, מודד ועושה "גבול" על המדרגה, בקומת האו"ח שהמסך מעלה (עי' לעיל אות ב') במדת עביותו, כי מסך בחי"ג מגביל קומת המדרגה, שלא תשיג אור כתר. ומסך דבחי"ב מגבילה גם מאור חכמה וכו'.
- (י) גג (ח"ב פ"א אר"פ א' שניה): הוא כתר שבכל מדרגה. וכן בספירות ובעולמות.
- (יא) גוף (ח"ב פ"א אר"פ צ'): כלי קבלה אמיתיים שבכל מדרגה, המתפשטים מכח או"ח שבמסך, ממנו ולמטה, נקראים "גוף" המדרגה, להיותם קודמים מהאורות. לאפוקי האורות המתפשטים לזווג דהכאה על המסך, שהם קודמים לכלים.
- (יב) גלגל (ח"ב ב'): ספירות דעגולים מכונים בשם "גלגלים", להיות האורות מתעגלים בהם, כלומר, שאי אפשר להכיר בהם זכות ועביות.

להפכיות הצורה, מקצה אל הקצה, הוא מכונה "הרחקה גמורה".

(יט) הרכנת הראש (ח"ב פ"ב אר"פ ג'): כשאורות דו"ת, משמשים גם בראש שנקרא ג"ר, כי האורות דג"ר הראויים לראש, חסרים שמה, מכונה "הרכנת ראש". כלומר, שהראש מושפל למדרגה שוה עם הו"ת שנקראות גוף.

(כ) התכללות הספירות (ח"ב הסת"פ צ"ז): הספירות נכללות זו מזו בדרך מעבר (ע"י לעיל תשובה ט"ו), ובהיות שהע"ס דאור ישר, הנמשכות מכתר עד מלכות, אי אפשר שיופיעו במדרגה, זולת בהתלבשותן בע"ס דאור"ח, הנמשכות ועולות ממלכות עד כת, הנה אין לך ספירה מהן, שלא תהינה בה ב' ספירות מבחינת עצמה: אחת דאור ישר, ואחת דאור חזור. ועוד שמונה ספירות, שנתכללו בה בדרך מעבר, שמקצתן עברו בה בדרך מעבר ממעלה למטה, ומקצתן עברו בה דרך מעבר ממטה למעלה.

(כא) התקשרות (ח"ב פ"א אר"פ כ'): ענין התלבשות ע"ס דראש המדרגה בע"ס דאור"ח, העולות ממלכות ממטה למעלה, מכונה בשם "התקשרות", מטעם, שנבחן כאן שהאורות קודמים לכלים, שאין עביות עולה עם אור"ח הזה למעלה ממקומו, שהוא מלכות, אפילו משהו. ולפיכך, אין ע"ס דאור"ח הללו, נחשבות לכלים גמורים, הראויים להתלבשות העצמות בהם. וע"כ, מכונה התלבשות ההיא, רק בשם "התקשרות", כלומר, שהאור הישר מתקשר ושורה על הפרצוף, על ידי ע"ס דאור"ח אלו, אע"פ שאינו מתלבש ממש בהם. והתלבשות אור ישר בכלים, אינו אמור אלא באור"ח המתפשט למטה ממסך אשר עביות של המלכות דראש, יכולה להתפשט ולרדת ולהלביש את הע"ס דאור ישר הבאות בו.

(כב) זה תוך זה (ח"ב פ"ב אר"פ מ'): פירוש, זה מסובב מזה. כי עיגול חיצון

(ג) ג"ר (ח"ב פ"א אר"פ צ'): הן אורות שקדמו לכלים, המלובשים באור"ח העולה להם ממסך ממנו ולמעלה, דהיינו ג' ספירות ראשונות: כת, חכמה, בינה, או שמכונים ראש של הפרצוף.

(ד) גשמיות: כל המדומה והמוחש בחמשת החושים, או שתופס מקום וזמן, מכונה בשם "גשמיות".

(טו) דרך העברה (ח"ב פ"א אר"פ ד' שניה): האורות הנמשכים מא"ס ב"ה אל הספירות התחתונות, הנה עוברים בהכרח דרך הספירות העליונות, ומתוך שאין הרוחני נעדר ממקום א', בהיותו עובר למקום ב', אלא נשאר קיים, גם במקום א' וגם במקום ב', וע"כ אנו מבחינים בכל ספירה ב' מיני אורות: אורות של בחינתן עצמן, ואורות שנשארו בהן, "דרך מעבר".

(טז) הארה מרחוק (ח"ב פ"א אר"פ מ'): ההארה הפועלת בפרצוף, בשעה שאין לו לפרצוף כלי קבלה לאור ההוא, נקראת בשם "הארה מרחוק", שהמשמעות, אשר יש מרחק ושינוי רב, בין האור, ובין כלים של הפרצוף המיוחסים לאותו אור, אשר ע"כ אין הכלים מוכשרים לקבל האור ההוא ולהלבישו, אלא מקבלים ממנו הארה מרחוק.

(יז) הזדככות המסך (ח"ב הסת"פ ע"ד): היא הזדככות העביות שבבחי"ד. להיות קומתו של האור"ח, שהמסך מעלה ומלביש על האור ישר, תלוי במדת גדלה של העביות שבבחי"ד (ע"י לעיל אות ב', אור"ח), שפירושו גודל השתוקקות שבה, לכן אחר שמדרגה נתמלאה, באור שלה שהמשיכה, מתגבר האור"מ ומוכך את המסך עד איזה שיעור של מדת ההשתוקקות. והוא מכונה שגודל ההשתוקקות, שהיתה בה, ונקרא ג"כ בשם "הזדככות המסך".

(יח) הרחקה גמורה (ח"ב ח'): כששינוי הצורה, גדול כל כך עד שמגיע

כו) חומר (ח"ב הסת"פ מ'): העביות שבפרצוף מבחי"ד שברצון (עי' עביות, לקמן אות נ"ג) מכונה, בשם "חומר" של פרצוף. והוא שם מושאל מחומר גשמי מדומה, שיש בו ג' קוטרס: אורך, רוחב, ועומק. וששה קצוות: מעלה, מטה, מזרח, מערב, צפון, דרום.

כז) חיה (ח"ב פ"ב או"פ ו'): היא אור חכמה, בסו"ה החכמה תחיה את בעליה.

כח) חיצוניות (ח"ב הסת"פ ו'): הן יותר שבכל כלי נבחן ל"חיצוניות" הכלי, והוא בחינת כלי, לאו"מ המאיר בו מרחוק.

כט) חכמה (ח"ב פ"א או"פ ר'): ידיעת התוצאות התכליתיים, מכל פרטים שישנם בכל מציאות, נקראת בשם "חכמה".

ל) חלון (ח"ב פ"ב או"פ ע'): הכח מבחינת עביות המסך, הנבחן בע"ס דראש מדרגה או בע"ס דעגולים, הנה כח עביות זה המתפעל בהם עם האו"ח העולה אליהם ממסך, נקרא בשם "חלון". פירוש: כי או"ח הנדחה מבחי"ד מחמת עביותה, נעשה לבחינת כלי קבלה לאור העליון, במקום בחי"ד שהיתה כלי קבלה בא"ס ב"ה. והוא מטעם, שהאו"ח הוא באמת כלול מעביות דבחי"ד, מחמת שהיא המשיכה אותו אצלה מא"ס ב"ה (עי' הסת"פ ח"ב אות ע"ט ד"ה וזה). אמנם אין עביות זו ניכרת, רק בכלים דגוף, להיותם מתפשטים, ממטה למסך, דהיינו למטה מבחי"ד של ע"ס דראש, וע"כ עביות דבחי"ד שבמסך שולטת בהם, ולפיכך, נחשבים לכלים גמורים, להתלבשות האור העליון בהם. משא"כ בע"ס דראש, שהן בהכרח למעלה מבחי"ד שלהן, אלא שאו"ח עולה אליהן ממטה למעלה, ואין עביות דבחי"ד שבמסך יכולה להתכלל ולעלות עם האו"ח, למעלה ממקומה, לט"ס ראשונות ממנה, ולפיכך, אין האו"ח

מתבאר, שהוא הסבה והגורם, לעגול הפנימי שבתוכו, המסובב והנמשך מהחיצון, באופן, אשר "זה תוך זה", מראה על היחס של "סבה ומסובב" דהיינו "עילה ועלול" שיש בהם.

כג) זווג דהכאה (ח"ב הסת"פ י"ח): פעולת המסך, המעכב והמעלים את האור מבחי"ד, ומדחה את אור השייך לה, אל אחוריו לשורשו, הנה פעולה זו מכונה "זווג דהכאה", שהוראת השם הזה מורה, שפעולה זו נושאת בתוכה, ב' ענינים הפכיים: כי מצד אחד "מכה" באור, שפירושו שדוחה ומעלים אותו מלהאיר. ומצד השני "מזדווג" עם האור, שפירושו, שגורם לו רבייה והרחבה יתירה, שהרי שיעור אור זה הנעלם ונדחה מבחי"ד, נהפך לאור מגולה גדול המלביש לאור ישר, שנקרא או"ח, שבלעדו, אי אפשר כלל לאור א"ס ב"ה, שיתלבש בפרצוף.

כד) זעיר אנפין, ז"א (ח"ב הסת"פ י"ג): זעיר אנפין, פירוש, פנים מוקטן, כי אור חכמה מכונה "אור פנים", בסו"ה חכמת אדם תאיר פניו, ועל שם זה, נקרא פרצוף הכתר הכללי שבעולם אצילות, בשם "אריך אנפין", שפירושו, פנים גדולים, מטעם שיש בו עצם אור חכמה. ולפיכך, בחי"ג, אשר עצמותה, היא רק אור חסדים הנמשך מבינה, אלא שיש בו גם הארה מחכמה, אבל אינו עצמות אור חכמה, הוא מכונה משום זה, פנים מוקטן, דהיינו "זעיר אנפין", כי אור פנים שלו, מוקטן וממועט בערך בחי"א.

כה) ז"ת, ז"ס תחתונות (ח"ב פ"א או"פ צ'): ע"ס הנמשכות ממסך ולמטה, מכונות בשם גוף או "ז"ת" (עי' לעיל תשובה י"א). כי בערך, שכל הפרצוף נבחן לפעמים, לעשר ספירות בלבד, יהיו ג' ספירות ראשונות כח"ב, בראש של פרצוף ו"ז"ת" שהן חג"ת נהי"ם בגוף של הפרצוף.

הכלל, כל הוך יותר הוא עליון יותר, וכל העב יותר הוא תחתון יותר.

(לד) ישר (ח"ב פ"א אר"פ ה') :

כשאר עליון, יורד לכלים שיש בהם מעביות דבחי"ד, שפירושו השתוקקות, שהרי ממשיכה אותו בהשתוקקותה, נבחן, שהאר יורד "ביושר", כלומר, בהתאם גמור למדת העביות והשתוקקות שבה. בדומה לדבר כבד, הנופל לארץ מלמעלה, הריהו נופל בקו ישר גמור מלמעלה למטה, ובמרוצה גדולה, מחמת כח המושך שיש בארץ אליו, משא"כ אם דבר קל נופל לארץ, שאין שם מקום לפעולת כח המושך עליו, אז הוא מתעגל באויר, באטיות, עד שנת עליה. כן הדבר כאן, כי בכלים שאין בהם עביות, כמו כלים דעגולים, נבחן, שהאר הבא לשם בכח הספירות דיושר, הוא מתעגל, כי אין שם עביות, שפירושו השתוקקות, אשר ימשיכו אליהם בכח המשכה. משא"כ בכלים דיושר, שיש שם עביות, הממשיך את האור בכח גדול, נמצא האור יורד במרוצה ביושר מדויק, בדומה לקו "ישר".

(לה) כתר (ח"ב פ"א אר"פ ו') :

השראת השורש על המדרגה, נקרא בשם כתר, מלשון מכתיר, שפירושו מסבב, להיותו הוך יותר מכל המדרגה, ונמצא משום זה, מסבב על הפרצוף כולו ממעל לו.

(לו) לאט לאט (ח"ב פ"א אר"פ ו') :

המשכת אורות בסדר המדרגה, בסדר סבה ומסובב, מכונה "לאט לאט".

(לז) מחבר (ח"ב פ"א אר"פ ז') :

מלכות דעליון נעשה כתר לתחתון, ולפיכך, נמצאת מלכות "מחברת" כל עליון עם תחתון שלו, כלומר, שנעשתה ביניהם השואת הצורה. ועי"ז נעשה "חיבור" בין כל המדרגות, מעולם אדם קדמון עד סוף עשיה. וענין זה, נוהג בכלים דיושר שנקראים קו, ולא בכלים דעגולים. ולפיכך, כל חיבור העיגולים זה בזה נעשה ע"י הקו.

הזה נעשה שם לבחינת כלים גמורים, אלא לבחינת שרשים לכלים בלבד. וע"כ נקראת התלבשות ט"ס באו"ח זה, רק בשם התקשרות (עי' לעיל אות כ"א). ועם כל זה, כלפי ט"ס דראש, נבחן גם האו"ח הזה, לבחינת "כח של עביות", כי על כן נעשה לכה התקשרות, עכ"פ, להתפיס אותם בנצל. והנה כח זה מכונה בשם "חלון", כי בכניסת או"ח ואו"י להאיר את הכלים הזכים דעגולים, שאין בהם הכר של עביות כל עיקר, הרי כח של עביות שיש באו"ח, הוא שפל בהרבה מהם, וע"כ פחות ומשפיל את דופני הכלים דעגולים, "דרך כניסתו בהם". בדומה, לנקב וחור שישנו בחדר, שהוא פחת וחסרון בכותל החדר, אמנם הוא דרך כניסה לאור השמש. וכן כאן, הפחת והחסרון שנעשה בדופני הכלים דעגולים, מכת עביות שבאו"ח, אינו נחשב בהם כלל לחסרון, אלא לחלון, כי זולתו לא היה להם שום אור, שהרי אינם מקבלים שום אור, אלא דרך הקו, בכח מסך שבו.

(לא) יחידה (ח"ב פ"ב אר"פ ו') :

אור המלוּבש בספירת כתר נקרא בשם "יחידה".

(לב) יציאה לחוץ (ח"ב הסת"פ נ"ט) :

השתנות צורה המושגת ברוחני, מכונה בשם "יציאה לחוץ" הימנו. להיות שינוי הצורה המתהווה בחלק מפרצוף, נבחן, שחלק זה יצא מפרצוף ולחוץ, ע"ד מדליק מנר לנר ואין הראשון חסר, כי אין העדר ברוחני. וא"כ נמצא, כי כשמתחיל החלק לשנות צורתו, הנה יחד עם השתנות זו, מתחיל להתפרד מפרצוף, ולצאת לחוץ מפרצוף לרשות חדשה בפני עצמו. באופן, שהשתנות הצורה ו"יציאה לחוץ" היינו הק הם.

(לג) ירידה (ח"ב פ"א אר"פ ה' שניה) :

התעבות, פירושה "ירידה", כלומר שירד ממדרגתו. והודככות, פירושה עליה, כי נתעלה בהשואת הצורה לא"ס ב"ה, וזה

לח) מימי אור (ח"ב פ"א אר"פ ד'): האור היורד ממדרגתו, מכונה בשם מים או "מימי אור".

לט) מלכות (ח"ב פ"א אר"פ ר'): בחינה אחרונה נקראת "מלכות", על שם, שממנה נמשכת בחינת הנהגה בתקיפות ובשליטה מוחלטת, כדוגמת מוראה של מלכות.

מ) ממעלה למטה (ח"ב הסת"פ ב/ק"ב): אור המתפשט בכלים בסדר מדרגה, מן אל עב, מכונה "ממעלה למטה". ואור זה נקרא אור ישר.

מא) ממטה למעלה (ח"ב הסת"פ ק"ג): אור הנמשך בסדר מדרגה, מעב אל זך ממנו עד לזך ביותר, נקרא "ממטה למעלה". ואור זה נקרא בשם או"ת.

מב) מסבב: גורם לגילוי מדרגה, מכונה שמסבב אותה. והוא מלשון סבה ומסובב, כי סבה פירושו גורם, ומסובב, פירושו, שנמשך ונולד מאותו הגורם והסבה.

מג) מסך (ח"ג ב'): "כח צמצום", המתעורר בנאצל כלפי

אור עליון, להפסיק אותו על דרכו מלדת לבחי"ד, דהיינו, שברגע שמגיע ונוגע בבחי"ד, תיכף מתעורר הכח ההוא, ומכה בו ודוחה אותו לאחוריו, הנה הכח הזה נקרא "מסך". וצריך שתבחין ההפרש, בין בחינת מסך שיש בנאצל, לבין בחינת צמצום שבו, שהם ב' ענינים נבדלים לגמרי. כי כח צמצום שנעשה על בחי"ד, הוא מכוון כלפי הכלי שבנאצל, שהיא השתוקקות לקבל, שפירושו כי מחמת הרצון להשוואת הצורה למאציל עיכב עצמו מלקבל בשעת ההשתוקקות לקבל, כי השתוקקות שבו שנקראת בחי"ד, היא כח עליון, שאין הנאצל יכול לבטלו או למעטו במקצת, אלא שיכול לעכב עצמו, שלא לרצות לקבל, אע"פ שמשתוקק מאד. וכח העיכוב הזה, שורה תמיד על בחי"ד שבנאצל, מלבד, בשעה שממשיך אור חדש, אז מחויב בהכרח לבטל את כח

העכוב, דהיינו הצמצום שבו, ומתגלה בו השתוקקות אחר האור העליון, שבוה כחו יפה להמשיך אליו את האור. וכאן, מתחילה פעולתו של מסך שבנאצל, כי כל השתוקקות ממשיכה אור עליון בשלימות, כמו שהיה בא"ס ב"ה, להיותו כח עליון, שאין שום שליטה לתחתון למעט אותו כנ"ל, ולפיכך יורד האור כדי למלא הבחי"ד. אמנם באותו רגע, שהאור נוגע בבחי"ד, תיכף מתעורר ה"מסך", ומכה באור ומחזירו לאחוריו, כנ"ל, ונמצא בזה, שמקבל רק אור של ג' בחינות, ובחי"ד אינה מקבלתו, והנך רואה, שפעולת המסך אינה נהגת, רק בשעת ביאת אור בלבד, אחר שנתבטל כח צמצום לשעתו, כדי להמשיך אור חדש, כמבואר. ופעולת צמצום אמנם, היא תמידית, לעכב את עצמו שלא להמשיך אור, הרי שצמצום ומסך הם ב' בחינות נפרדות זו מזו לגמרי, ותדע שמסך הוא תולדה מצמצום.

מד) מקיף (ח"ב פ"א אר"פ מ'): ע"י תשובה ד'.

מה) מתבטל (ח"ב פ"א אר"פ י'): כששני רוחניים שוים בצורתם לגמרי, מבלי שינוי כל שהוא, אז חוזרים לאחד ממש, וקטן "מתבטל" בגדול. מו) נמשך (ח"ב פ"א אר"פ צ'): ירידת אור בכח עביות, שפירושה בכח השתוקקות שיש בנאצל, נקראת "נמשך" או המשכה.

מז) נפש (ח"ב הסת"פ צ"ה): אור שאינו בא אל פרצוף בבחינת השפעה מאור א"ס ב"ה, אלא הוא מקבל ממדרגה עליונה ממנו הסמוכה לו, נקרא בשם אור נפש או אור נקבה.

מח) נרנח"י (ח"ב הסת"פ פ"ז): כלים שבעשר ספירות, נקראים כח"ב זו"ן. ואורות שבע"ס, נקראים "נפש רוח נשמה חיה יחידה". וטעם קריאתם מתתא לעילא, דהיינו נרנח"י, ולא מעילא לתתא, דהיינו, יחנר"ן, הוא משום, דסדר כניסת האורות בפרצוף כן הוא, דהיינו

נה) עליון ותחתון (ח"ב הסת"פ ב/91):

ב' הבחנות עקריות יש לנו להבחין בכל פרצוף, שהן, בחינת כלי המשכת שפע שבו, ובחינת כלי קבלת שפע שבו. והן הפכיות זו לזו מקצה אל הקצה, כי מדת גדלו של שפע תלויה במדת עביות של כלי המשכה, כי אור הגדול יותר שבפרצוף הנקרא יחידה, צריך לכלי המשכה העב יותר, דהיינו מבחי"ד שבבחי"ד. והיפוכו בחינת כלי קבלה, כי האור הגדול יותר הנקרא יחידה אינו מתלבש זולת בכלי הוך יותר. ולפיכך, כשאנו מבחינים כלי המשכת השפע, אנו מבחינים אותם תחת השמות פנימיות וחיצוניות, וכל כלי הפנימי יותר הוא עב יותר, וממשיך קומה גדולה ביותר כנ"ל, וכל החיצון יותר הוא זך יותר, וממשיך קומה קטנה ביותר. וכשאנו מבחינים בחינת כלי קבלת האורות שבפרצוף, אנו מכנים אותם בשמות "עליון ותחתון", אשר כל העליון יותר הוא זך יותר, ומלובשת בו קומה גדולה ביותר, וכל התחתון יותר, הוא עב יותר, ומלובשת בו קומה קטנה ביותר.

נו) עצמות (ח"ב פ"ב אר"פ ב'):

אור חכמה נקרא "עצמות", משום שהוא עצמותו וחיותו של נאצל.

נז) פנימיות (ח"ב הסת"פ ב/91):

בחינת עביות שבפרצוף, נקרא "פנימיות" שלו, להיותו מקום המשכת השפע.

נח) פנימיות וחיצוניות:

ע"י תשובה נ"ה.

נט) צנור (ח"ב פ"א אר"פ ב'):

כלים דיושר מכונים בשם "צנורות", להיותם ממשיכים ומגבילים את האור בגבולים שבהם, כמו צנור המגביל את המים העוברים בתוכם.

ס) קו (ח"ב פ"א אר"פ ב'):

עשר ספירות של כלים דיושר, מבחינת כלים שלהן נקראות צנור, ומבחינת האור הנמצא בהן נקראות קו. ורק עשר ספירות דעולם אדם קדמון מכונות

מתחילה נפש, ואח"כ רוח וכו', שהוא בהיפך מכלים, ששם נגלה מתחילה כתר, ואח"כ חכמה, וכו', עד מלכות שהיא לבסוף.

מט) נשמה (ח"ב פ"ב אר"פ ו'):

האור המתלבש בכלי דבינה, נקרא בשם "נשמה". ונקרא כן, מלשון נשימה, להיות נשמה בחינת מקור לז"א שהוא בחינת אור רוח, הנושם משם חיותו, על דרך עליה וירידה, בסו"ה והחיות רצוא ושוב, ומלשון הכתוב ויפת באפיו נשמת חיים, והבן.

נ) סובב:

גורם לגילוי מדרגה, מכונה בשם סובב למדרגה ההיא.

נא) סיום (ח"ב פ"א אר"פ ד' שניה):

בחי"ד נקראת סוף או "סיום", להיותה מפסקת אור העליון שלא יתפשט אליה, ומסיימת ע"כ את המדרגה.

נב) סמוך (ח"ב ב'):

קרבת הצורה לחבירו מכונה "סמוך" לחבירו.

נג) עביות (ח"ב הסת"פ ה'):

גדלות הרצון לקבל בהשתוקקות גדולה, נקרא "עביות" מרובה, והשתוקקות מועטת נקראת "עביות" מועטת. והיא בחינת כלי המשכת השפע שבכל פרצוף, ומכונה ע"כ פנימיות הכלי.

נד) עובר (ח"ב פ"ב אר"פ ד' שניה):

הארת מדרגה תחתונה, מחויבת לעבור דרך העליונה ממנה, כלומר כיון שהתחתונה מסובכת ויוצאת מן העליונה, נחשבת כמו שעוברת דרך העליונה. וכיון שעוברת דרך העליונה, הרי נקבעת שמה, ונקראת שמה אור "עובר", ואינה זזה משם, אלא בחינת ענף ממנה יוצא, ובא למקומו, דהיינו לתחתונה, בדומה למדליק נר מנר ואין הראשון חסר. ועד"ז תבין כל העתקת האורות מדרגא לדרגא. כי אין האור נעדר ממקומו הא' בביאתו למקום ב', כדרך הגשמיים, אלא כמבואר.

כדוגמת הרוח הרצוא ושוב. (עיין תשובה מ"ט).

רוחניות: (סו)

מלת רוחניות המובאת בספרי הקבלה, משמעותה שהיא מופשטת מכל המקרים הגשמיים, דהיינו מקום וזמן ודמיון וכו'. ולפעמים מורה רק על בחינת האור העליון שבכלי. אע"פ שגם כלי הוא רוחני מכל התנאים.

רוחוק (ח"ב פ"א אר"פ מ'): (סז)

השתנות צורה, בשיעור מרובה ביותר.

תחילת התפשטות (ח"ב פ"א אר"פ ז'): (סח)
שורש של כל התפשטות אור, מכונה "תחילת התפשטות" או כתר.

תיכף (ח"ב פ"א אר"פ ו'): (סט)

אור יורד בלי השתלשלות על סדר מדרגות של ד' בחינות, כי אין בו יותר מבחינה אחת מהן, מכונה שיורד תיכף, ואם משתלשל על סדר בחינות, נקרא "לאט לאט".

תכלית כולם (ח"ב פ"א אר"פ ז'): (ע)

בחינה אחרונה שבכל מדרגות, דהיינו בחי"ד שבבחי"ד, מכונה תכלית כולם, להיותה עבה שבכולם, המכונה סוף, ומשום שכל המדרגות באות רק לתקן אותה.

בשם קו אחד, משא"כ עולם האצילות יש בעשר ספירות שבו ג' קוין.

קומה זקופה (ח"ב פ"ב אר"פ ג'): (סא)
בשעה שאורות דראש מלובשים בכלים של ראש, מכונה פרצוף "שקומתו זקופה".

קצבה (ח"ב פ"א אר"פ ע'): (סב)
אוי"ח בשיעור מדתו עצמו, עושה "קצבה" על האור העליון, משום, שהאור אינו שורה בנאצל, וזלת ע"י הלבשתו של או"ח.

קרקע (ח"ב פ"ב אר"פ א'): (סג)
מלכות של כל מדרגה או של עולם, מכונה בשם קרקע של עולם, או של מדרגה.

ראש (ח"ג פ"ו): (סד)
ט"ס של אור עליון, המתפשטות לזווג דהכאה על מסך שבמלכות להעלות או"ח, נקראות "ראש" מדרגה, משום שאורות אלו קודמים למסך ואו"ח, ואין עביות המסך יכולה לעלות אליהם. (עי' תשובה כ"א).

רוח (ח"ב ד'): (סה)
האור המתלבש בכלי דו"א, נקרא "רוח" משום שדרכו לעלות אל בינה, לשאוב שפע, ולרדת למלכות, להשפיע בה.

לוח התשובות לענינים

בשעה שאור העליון מגיע ונוגע בבחי"ד.
(עי' תשובה מ"ג).

פג) העגולים הם המקור לכלים דיושר, שהרי המלכות דעגולים המשיכה את אור הקו, ומכחה נעשה המסך. (הסת"פ ח"ב אות נ"ו ד"ה ודבר).

פד) מכלים דיושר, והם עצמם אינם יכולים להמשיך מא"ס ב"ה, משום שאין בהם מסך ועביות. (א"פ ח"ב פ"א אות ל' ד"ה הוא).

פה) ע"י כח המסך המתרחש בהם, בלי שיוליך עמו את עביות שבו. והתרשמות המסך האמורה נקראת בשם חלונות של העגולים. (א"פ ח"ב פ"ב אות ע' ד"ה נקב).
פו) משום שאין בעגולים בחינת מסך. (א"פ ח"ב פ"א אות ל' ד"ה הוא).

פז) ע"י לעיל תשובה פ"ה.

פח) האור הקו שקבלו העגולים, גרם בהם הכר מדרגות של זה למטה מזה, שנעשו בהם חלונות מהתרשמות המסך, וכל מדרגות הקו יצאו גם בעגולים. (א"פ ח"ב פ"ב אות צ' ד"ה ומשם).

פט) משום שהכלים דעגולים המה במעלה אחת, עם הראש דכל ספירה שבכלים דיושר הנמצאים למעלה מהמסך, ע"כ נבחנו, שהמה נמצאים במקום הראש של הספירה, ואינם מתפשטים כלל למטה מראש דיושר, שבכלים שלמטה מראש, כבר נמצאים למטה ממסך שבמלכות של ראש, ועביות שולטת בהם, וע"כ המה למטה מעגולים, כי למטה פירושו עב יותר, כי בעגולים אין בהם שום מסך ועביות, ולפיכך, נמצא גוף דכל ספירה ריקן מעגולים. באופן שע"ס דכתר דעגולים כולן מלבישות על ע"ס דראש הכתר דיושר, וע"ס דגוף הכתר פנוי מעגולים, וכן ע"ס דחכמה דעגולים מלבישים לע"ס דראש החכמה דיושר, וכו' עד"ו, ונמצא ע"כ גוף דיושר מפסיק בין כל ספירה וספירה דעגולים, ואין חיבור בין ספירות דעגולים, וע"כ צריכות שיחברן הקו. (א"פ ח"ב פ"א אות ג' ד"ה פירוש).

עא) אין סוף ב"ה, הוא מקור לכלים דהעגולים, כי כלים הללו, היו כלולים בא"ס ב"ה, אלא שלא נודעו שם, בסוד הוא ושמו אחד. (הסת"פ ח"ב אות נ"ב ד"ה ונתבאר).
עב) אחר הצמצום שנסתלק אור א"ס מכל ד' בחינות כנודע, מ"מ נשאר רשימו בכל בחינה ובחינה, מעין אור א"ס שהיה בו מטרם הצמצום. (א"פ ח"ב פ"ב אות פ' ד"ה ומקורם).

עג) יורה שאין שם הבחן אחר זולת הבחן סבה ומסובב לבד. (עי' תשובה כ"ב).
(הסת"פ ח"ב אות נ"ג ד"ה וענין).

עד) משום שאין בא"ס ב"ה הכר כלי לגמרי. (הסת"פ שם ד"ה וענין).

עה) א"ס ב"ה הוא שורש לכל האורות שבעולמות. (א"פ ח"ב פ"א אות ד' ד"ה פירוש).

עו) העגולים הם השורשים לכל הכלים שבעולמות. (א"פ ח"ב פ"א אות פ' ד"ה ומכאן).

עז) בחי"ד שנקראת מלכות הוא מקור לאו"ת. (הסת"פ ח"ב אות ס"ו ד"ה ונמצא).
עח) כי מתחילה יצאו האורות בג' בחינות זו למטה מזו, וג' בחינות אלו עוד לא נקראות כלים, עד שנגלה בחי"ד, שהיא לבדה נחשבת לכלי. הרי, שהכלים הם תולדה מן האורות (הסת"פ ח"ב אות ה' ד"ה והנה).

עט) משום שבסדר אצילות העולמות מעילא לתתא, נמצא תמיד שהשלימות הוא קודמת וגורמת לגילוי הבלתי שלימות, כי כן משתלשלות המדרגות זו מזו, שכל מדרגה תחתונה פחותה מעליונה, עד שמתגלה עוה"ז, המקולקל ביותר מכולם. (א"פ ח"ב פ"א אות ר' ד"ה ואין).

פ) המסך הוא המקור הראשון לכח שליטה בעולמות. (א"פ ח"ב פ"א אות ב' ד"ה וכח).

פא) הוא תולדה מצמצום ראשון. (א"פ ח"ב פ"א אות ב' ד"ה וכח).

פב) ב' סבות קדמו למסך, שהן: הצמצום, וביאת האור. כי אין המסך מתגלה אלא

צ) כל הפרש ביניהן, הוא רק בבחינת מסך, שישנו ביושר ואינו בעגולים. (א"פ ח"ב פ"א אות ב' ד"ה וכן).

צא) ע"י תשובה מ"ג.

צב) הם בחינת אור רות. (א"פ ח"ב פ"ב אות ל').

צג) ע"י תשובה ל"ד.

צד) מבחינת כלים, עיגולים מעולים מיושר, כי בכלים דעגולים אין מסך ועביות ובכלים דיושר יש מסך ועביות. ועוד כי כלים דעגולים קודמים ליושר. (א"פ ח"ב פ"א אות ב' ד"ה וכן).

צה) מבחינת אורות, יושר מעולה מן עגולים. כי ספירות דיושר ממשיכות אור עליון, ומשפיעות לעגולים. ואורות דיושר נקרא אור רות, ואורות דעגולים נקרא אור נפש. (א"פ ח"ב פ"ב אות ל').

צו) כי חיצוני פירושו וך, וכל החיצוני ביותר, נמצא צורתו שוה ביותר לא"ס ב"ה, ומשובת ביותר. (הסת"פ אות ז' ד"ה וזה).

צז) פנימי, פירושו עב ביותר, כלומר, שיש שם השתוקקות מרובה ביותר, שמתוך כך, מדתו של האור שהוא ממשיך, הוא גדול ביותר, ואו"ת הנדחה לאחוריו, קומתו גדולה ביותר. (הסת"פ אות ה' ד"ה והנה).

צח) משום שבח"ד שלו, אין בה, שום עביות הראוי להמשכת אור עליון, ומבחינה זו הוא נבחן, שהוא וך ביותר מכל העולמות. (ע"י תשובה נ"ה). (הסת"פ אות י"ג ד"ה ועולם).

צט) אור עליון, שהגיע ונגע לבח"ד להתפשט בתוכה, סבב, שיתגלה תיכף כח מסך להפסיקו, ולדחות האור ההוא לאחוריו. (הסת"פ, אות י"ח ד"ה והענין).

ק) בעת שאור העליון הגיע ונגע בבח"ד, להתפשט בה, אז נתעורר כח צמצום, שהוא מסך, להפסיקו ולדחותו לאחוריו. (הסת"פ אות נ"ו ד"ה ודבר).

קא) כי או"ת שמעלה המסך, אינו, כי אם אותו שיעור האור, שרצה להתפשט אל שיעור עביות שבבח"ד, שפ"י שיעור השתוקקותו והמשכתו את אור העליון. ואם העביות מרובה ביותר דהיינו בח"ד שבבח"ד, הנה האור

שרצה להתפשט בבח"ד, גדול ביותר. ואם עביות מועטת, דהיינו רק בח"א שבבח"ד, הרי האור שרצה להתפשט בבח"ד, קטן ביותר. ונמצא ע"כ שיעור קומת או"ת שבמסך, ושיעור עביות שבבח"ד, דבר אחד הם. (הסת"פ אות ס' ד"ה ולפיכך).

קב) אע"פ, שאין באור הקו אלא ג' בחינות מ"מ כלי קבלה שלו, המה רק מכת בח"ד, אלא שבח"ד עצמה אינה מקבלת אור. (הסת"פ אות ט"ז ד"ה ולפיכך).

קג) ב' מהלכים של ע"ס יש בכל מדרגה: מהלך א' מלמעלה למטה, מתחיל מכת ומסתיים במלכות, ונקראות ע"ס דאור ישר. מהלך ב' ממטה למעלה, מתחיל ממלכות ומסתיים בכתר, ונק' ע"ס דאור חוזר. (הסת"פ אות ק"ד ד"ה והנה).

קד) משום שאור הזה, כולו הוא שייך לבח"ד ביחוד, והיה ראוי להתלבש בו בבח"ד, לולא דחתו המסך לאחוריו, ולפיכך נעשה לבחינת קבלה במקום בח"ד. (הסת"פ אות כ"א ד"ה עתה).

קה) במדת אור, שהיה ראוי לבא לבח"ד, לולא המסך החזיר אותו לאחוריו. (הסת"פ אות ס' ד"ה ולפיכך).

קו) כי או"ת, אינו יותר, אלא אור שהיה ראוי לבח"ד שהיא מלכות כי מטעם שמלכות לא קבלה לתוכה את אור זה, נעשה אור זה, לבחינת מלבוש וקבלה לכל ה"ס שממעל לה, הרי, שמלכות הוא מקור לכל ע"ס דאו"ת, ונחשבת ע"כ "לכתר דאו"ת". (הסת"פ אות ק"ב ד"ה ומתוך).

קז) ע"י תשובה ק"א לעיל.

קח) ע"י תשובה ק"א לעיל.

קט) כי עביות שבמסך, פירושו מדת גודלה של השתוקקות שבו. לפיכך "ע"י השגת והתלבשות אור פנימי בפרצוף, מתגבר האו"מ ומוכך את עביות שבהמסך". (הסת"פ אות ע"ד ד"ה וטעם).

קי) להיות שאין בעגולים בחינת מסך ועביות, ע"כ אין להם כלי המשכה לאור עליון, אלא שמקבלים אורותיהם על ידי כלים דיושר, וע"כ נקרא אורותיהם "אור הנפש", כלומר, שאין באור זה בחינת השפעה,

אלא רק לצורך עצמם בלבד. (הסת"פ אות צ"ה ד"ה ולפיכך).

קיא) כיון שיש בכלים דיושר מסך ועביות, המה ראויים להמשכת אור עליון ולהשפיע לאחרים. ואור שיש בו בחינת השפעה, נק' "אור רוח" או אור זכר. (א"פ ח"ב פ"ב אות ל').

קיב) ג"ר הן נקיות מבחינת עביות המסך, להיות המסך והמלכות בחינה אחרונה שבהן, ואין עביות עולה אליהן לעולם, כי אין עביות יכולה לעלות למעלה ממקומו, אפילו משוה. ודע שג' ראשונות כח"ב, פירושם ראש דמדרגה (ע"י תשובה י"ג) שיש בה עשר ספירות שלמות. (א"פ ח"ב פ"א אות צ' ד"ה וטעם).

קיג) כל ספירה וספירה נבחנת, שיש בה ראש המכונה ג"ר, וגוף המכונה ז"ת. (ע"י תשובה ס"ד) כי ספירת כתר יש לה ג"ר וז"ת. וכן חכמה יש לה ג"ר וז"ת. וכן בינה וכו'. ומקום מציאותן של כל ע"ס ג"ר וז"ת דעגולים, המה במקום ראש וג"ר דיושר בלבד, כי ע"ס דעגולים דספירת כתר, מסבבות רק על ג"ר דכתר דיושר, וז"ת דכתר דיושר פנויות מעגולים. (ע"י תשובה פ"ט) וכן כל ע"ס דחכמה דעגולים מסבבות רק על ג"ר דחכמה דיושר, וז"ת דחכמה דיושר פנויות מעגולים. וכן כולם. (א"פ ח"ב פ"א אות צ' ד"ה והנה).

קיד) כי אלו ואלו אין בהם מעביות המסך ולא כלום. (ע"י תשובה פ"ט). (א"פ ח"ב פ"א אות צ' ד"ה וטעם).

קטו) כמדת ז"ת של ספירה דיושר, שנמצאות מפסיקות בין כל עגול ועגול. כי ז"ת דכתר דיושר, מפסיקות בין ע"ס דעגול כתר לעגול חכמה. וז"ת דספירת חכמה דיושר, מפסיקות בין ע"ס דעגול חכמה לעגול בינה, וכו' עד"ו. (ע"י תשובה פ"ט) (א"פ ח"ב פ"א אות צ' ד"ה והנה).

קטז) ע"י תשובה פ"ט.

קיו) מפני שאורות קדמו לכלים. (ע"י תשובה יג) ואו"ח העולה ממטה למעלה ומלבישם, אינו נחשב לבחי' כלים ממש,

אלא לשורשי כלים. ואין לנו השגה באור בלי כלי. (ע"י תשובה כא).

קיז) אפילו בג"ר של המדרגה, נבחן בהן בפרטיות ג"ר וז"ת, ובז"ת של ג"ר ג"כ מותר העסק. (א"פ ח"ב פ"ב אות ה' ד"ה והוא).

קיט) להיותן בחינת ג"ר, כי ע"כ עמידתן של כל עה"ס דעגולים היא במקום ג"ר דיושר (ע"י לעיל תשובה י"ג).

קכ) השורש של ד' הבחינות נקרא כתר, ובחי"א נקראת חכמה, ובחי"ב בינה, ובחי"ג נקראת תפארת או זעיר אנפין הכולל בפ"ע שש ספירות: חסד, גבורה, תפארת, נצח, הוד, יסוד. ובחי"ד נקראת מלכות.

קכא) משמיענו, שאע"פ שבחי"ד שהיא המלכות, אינה מקבלת כלום מאור העליון לאחר הצמצום, מ"מ מכח מעלת או"ח שבה, נחשבת לספירה חשובה כמו שאר הספירות, והן "עשר ולא תשע". "ועשר ולא אחת עשרה". משמיענו עוד, שאל תעלה על דעתך, שיש ג"כ בחינת קבלת אור עליון בבחי"ד באיזה אופן שתהיה. וא"כ היתה המלכות נחשבת לב' ספירות, שהן מלכות דאור ישר ומלכות דאור חוזר, וא"כ היה המספר אחת עשרה ספירות. לזה מזהירנו "עשר ולא י"א", כי המלכות אינה מקבלת מאור ישר אף משוה.

קכב) להיותו הפוך מהשורש, כי השורש צורתו אך להשפיע, ובחי"ד אך לקבל, ואי אפשר לב' הפכים שיצאו זה מזה בבחינת סבה ומסובב, אלא ע"י השתלשלות המדרגה לאט לאט, כי השורש, הוא רק סבה לבחי"א הקרובה לו ביותר מכולם. ובחי"א לבחי"ב. ובחי"ב לבחי"ג. ואחר הבחי"ג, אז אפשר שתתגלה הבחי"ד (הסת"פ פ"א אות ה' ד"ה והנה).

קכג) משום שהעביות, היא כלי ההמשכה, ובחינת כלי קבלה העיקרית, ע"י האו"ח שעולה ממנה, וע"כ, נחשבת העביות שבכלי לפנימיות הכלי, והפחות בעביות שבו, נחשב לחיצוני יותר, והוא לגמרי שבו, נחשב לחיצון לגמרי. ע"י תשובה נ"ה (הסת"פ פ"א אות ה' ד"ה והנה).

הפרצוף, אשר "אי אפשר לפרצוף להבדל ממנו". בדומה לאדם המוכרת לשמור על חיותו וקיומו (הסת"פ פ"ד אות מ"ו ד"ה ובחי"ג).

קלב) השתוקקות מכונה בשם "קמכוין", כי דבר שמשותק אליו מאד לקבלו אנו אומרים שכיון לבו מאד להמשיך אותו, כי השתוקקות מורגשת בלב, וכן הכונה היא בלב. והוא נוהג רק בשעה שחסר לו האור משא"כ בשעה שיש לו האור נקרא "לא קמכוין" (הסת"פ פ"ד אות מ"ג ד"ה ועתה). קלב) משום שרק אור חכמה מיועד לה לבחי"א, שהוא חיות ועצמות הפרצוף, וע"כ נחשבת ל"לא אפשר", כי מוכרחת היא לקבל את חיותה ועצמותה, וקבלה בהכרח איננה קבלה. וכן נבחנת, שאין שום השתוקקות מתגלה בה אחר אור החכמה, משום שאין ענין השתוקקות מתגלה רק בשעה שאין לו אותו האור, והוא משותק להשיגו, ולא בשעה שהיא מלאה מאור זה (הסת"פ פ"ד אות מ"ג ד"ה ועתה).

קלד) משום שבחי"ב היא התגברות הרצון להשפיע, הממשכת בזה אור דחסדים, שהיא אינה מוכרחת כלל לעשות התגברות זו, והיה "אפשר" לה להבדל ממנה לגמרי, ע"כ מכונה בשם אפשר (שם). אמנם נבחנת עוד לבחינת "לא קמכוין" משום שענין השתוקקות האמור, צריך להיות רק אחר אור חכמה, ולא על אור דחסדים, כי הרצון לאור דחסדים אינו נחשב לעביות, כי הצמצום לא נעשה רק על אור דחסמה בלבד, ולא כלל על אור דחסדים. וע"כ ההשתוקקות לאור דחסדים, לא נקרא כוונה (שם).

קלה) בחי"ג, הוא דבר המשכת הארת חכמה, לתוך אור דחסדים שהמשיכה בינה, והמשכה זו נקראת "לא אפשר", משום דהארת חכמה היא קבלה מוכרחת לפרצוף. ונקרא "קמכוין", משום שהמשכה זו נעשתה, בשעה שהיה חסר מהארת חכמה, ולפיכך היתה שם השתוקקות.

קלו) מאחר, שכבר היתה שם הארת חכמה בבחי"ג, לא היתה צריכה לעשות התגברות חדשה, אחר עצם אור חכמה, כי

קכד) שנדמה לעובי דופן של כלי, המותנה ונעשה מד' קליפות מסבבות זו לזו, שאין השפע שבכלי נוגע, אלא בתוכיותו, דהיינו, בקליפה הפנימית שבכלי (הסת"פ פ"א אות ה' ד"ה והנה).

קכה) במדת האו"ח שמעלה המסך שבאותה המדרגה או אותו העולם (הסת"פ פ"ו אות ט"ה ד"ה ומהמתבאר).

קכו) משום שכלי הקבלה של ד' הבחינות כולן, אינם זולת בחי"ד לבדה, ושאר ג' הבחינות אין בהן מבחינת המשכה וקבלה כלום, ולפיכך, כיון שבחי"ד צמצמה את עצמה שלא לקבל, הנה נשארו גם ג' הבחינות הראשונות בלי כלי קבלה, וע"כ נסתלקו אורותיהן ג"כ (הסת"פ פ"ב אות ט"ז ד"ה ולפיכך).

קכז) א', הוא עצמות החומר של הכלי, דהיינו שיעור עביות שבו. ב', כח הצמצום, השורה על בחי"ד שבעביות שבה. ג', בחינת המסך שבו (ע"י תשובה מ"ג). ובהבחן א' לבד, יש להבחין שם ב' בחינות: א', הוא החומר הראשון שבה, דהיינו הנחשב על בחינת המלכות דמדרגה הקודמת, הנחשבת לבחינת סבה ולבחינת מאציל אליה, שזהו נבחן בעיקר בטרם שהגיע האור למדרגה הנאצלת. והב', בחינת עצמותו של החומר של המדרגה הנאצלת עצמה, והוא אחר שהגיע כל האור המיועד למדרגה הנאצלת (הסת"פ פ"ג אות כ"ד ד"ה ויש, ואות כ"ז ד"ה ועתה). קכח) א', מה שנחשב על מלכות דעליון. ב', מה שנחשב על חומר המדרגה הנאצלת עצמה (ע"י לעיל תשובה קכ"ז).

קכט) כל עוד שהמדרגה הנאצלת לא קיבלה האור המיועד לה, נחשבת על שם מלכות דהמדרגה העליונה ממנה (ע"י תשובה קכ"ז).

קל) בעת שהמדרגה הנאצלת השיגה את האור שלה, הנה מאז נחשב שיצאה מכלל המלכות דעליון המכונה מאציל ובאה ברשות עצמה (ע"י תשובה קכ"ז).

קלא) קבלה בהכרח, מכונה "לא אפשר" וזה נבחן ביחוד על אור החכמה, או הארת חכמה, הנחשבת לבחינת עצמות וחיות של

הארת חכמה לבד מספקת לגמרי לחיותה, וע"כ נחשבת המשכה זו, לבחינת "אפשר", שהיה אפשר להבדל ממנה, והיא נחשבת "לקמכוין", בהיותה חסרה מעצמות אור החכמה הזו שהמשיכה, והיתה לה השתוקקות מרובה בשעת המשכתה אותו.

קלו) כי אין כלי גמור אלא א"כ יש בו בחינת השתוקקות לקבל, שזה אינו מגולה רק בבי' תנאים, שהם: אפשר, וקמכוין. (עי' לעיל תשובה קל"ו).

קלח) זה הכלל, שאור עליון אינו פוסק מלהאיר לנאצלים אפילו רגע, אלא בכל מקום שמתגלה כלי המשכה כראוי, תיכף מאיר שם האור העליון. ולפיכך, אחר שנתמלאה בחינת המשכה של בחינה ד' שבבחינה ד', אשר אז הולידה צורת כלי המשכה חדשה, שבה בחינת עביות של בחינה ג' שבבחינה ד', הנה תיכף גם היא מתמלאת מאור העליון. ואחר כך, כשנאצלה ויצאה הימנה שוב צורה חדשה של עביות בחי"ב שבבחי"ד, הנה גם היא מתמלאת תיכף מהאור העליון. וכן תמיד.

קלט) משום, שהאור העליון הוא תמיד במצב של מנוחה מוחלטת, בלי שום חידוש צורה, כי החידוש ברוחני נחשב לתנועה, וכל חידושי צורות הנעשים בבחינת התפשטות האור העליון, הוא ע"י כח המשכה שמתגלה אצל הנאצל בלבדו (עי' ח"א תשובה ס"ד), וגם אפילו התפשטות זו של אור העליון, אינה אלא כמו, מדליק נר מנר ואין הראשון חסר אפילו משהו. באופן שרק אותו חלק של התפשטות האור העליון, שהגיע לכלל קבלת הנאצל, הוא שקיבל בחינת חידוש צורה, בערך יחס משותף, בין הכלי והאור המלוּבש בו, אמנם האור העליון בעצמו לא נחסר כלום, ולא נתחדש בו כלום מחמת התפשטות זו שהגיעה לנאצל.

קמ) ההפך הוא ממש מקצה אל הקצה. כי לבחינת השפעה של האור העליון, מחויב להיות בפרצוף עביות מרובה, בשיעור האחרון שישנו במציאות, כי אז ממשיך האור השלם והגדול ביותר. והפכי אליו מקצה אל הקצה, הוא בחינת התלבשות האור העליון

בכלים, כי אין האור השלם והגדול ביותר מתלבש, אלא בכלי וך ביותר שאך אפשר להיות במציאות. ולפיכך יש תמיד לפנינו להבחין בי' הענינים הנ"ל, בכל פרצוף: אשר בחינת השפעה המשווערת בעביות היתירה, נבחנת בשם פנימי וחיצון. ובחינת קבלה והתלבשות בכלים, נבחנת בשם עליון ותחתון. באופן, שהפרצוף הגדול יותר בכל המציאות צריך להיות פנימי ביותר, שפירושו עב ביותר מכל הפרצופים שבמציאות, ויחד עם זה הוא צריך להיות העליון מכל הפרצופים שבמציאות, שפירושו, וך ביותר מכל הפרצופים שבמציאות. כי הם בי' כלים נבדלים: אחד, להמשכת האור, והשני, לקבלת האור (עי' לעיל תשובה נ"ה ולקמן תשובה קמ"א).

קמא) כי האור העליון אינו נתפס בפרצוף, אלא כשיעור האוה"ח העולה מהמסך שבפרצוף, ומדתו תלויה, במדת העביות שיש בבחי"ד (עי' לעיל תשובה ק"א ותשובה ב'), וע"כ המשפיע, צריך לבחינת עביות יתירה שבתחתון. משא"כ המקבל, צריך לכלי הוך ביותר, שיוכל האור להתלבש בו, דהיינו, שתהיה השואת הצורה בין האור ובין הכלי, כי שינוי הצורה שביניהם מרחיק האור מהכלים (עי' לעיל תשובה ט"ז ותשובה ק"מ).

קמב) עי' לעיל תשובה קל"ט.

קמג) האור העליון, יש בו בהכרח רצון להשפיע, אשר רצון זה נבחן, כמו בחינה אחרונה הכלולה באור העליון, וזה החלק, דהיינו בחינת הרצון להשפיע האמורה, מתהפכת ונעשית לבחינת המשכת אור דבחי"א, שבחינת המשכת אור הזאת ודאי חידוש צורה היא ברצון להשפיע האמור וע"כ נבחן, שנחלק לעצמו, ויצא מבחינת הרצון להשפיע, ונעשה לבחי"א של הרצון לקבל, כלומר שיצאה מבחינת מאציל, לבחינת נאצל, כי שינוי צורה מבדיל ומרחיק הרוחניים זה מזה, כנודע. אמנם, אין ענין הבדל "חלק" האמור כאן מחסיר במשהו את בחינת ה"כל", אלא כמדליק נר מנר ואין הראשון חסר כלום, והבן זה היטב.

קמד) כשאנו מבחינים רק בבחינת חומר שבכלים, אנו מגדירים אותם בשם ד' בחינות, וכשאנו רוצים לכלול גם הרשימות שבכל כלי וכלי, אנו מגדירים אותן בשמות כח"ב זו"ן.

קמה) מתחילה נכנסים הקטנים, ואח"כ הגדולים, שמתחילה נפש, ואח"כ רוח וכו', עד יחידה (ע"י תשובה מ"ח).

קמו) מתחילה מתגדלים כלים היותר חשובים, ואח"כ כלים הקטנים, שמתחילה כתר, ואח"כ חכמה וכו', עד לכלי מלכות הבא באחרונה.

קמו) מלכות דעליון הנעשית כתר לתחתון, דהיינו הרצון להשפיע שבעליון, נבחנת שנעשית לחומר ראשון של התחתון (ע"י תשובה קמ"ג).

קמז) השורש של הד' הבחינות, נקרא כתר של ע"ס דאור ישר שבמדרגה, ומלכות שבמדרגה, נבחנת לכתר אל ע"ס דאור חוזר שבמדרגה.

קמט) כי אם היה בן חילוף ותמורה, לא היה נצחי, והוא פשוט.

קנ) היינו בבחינת עשר ספירות דאור ישר, כי כל אור נמשך רק מא"ס ב"ה, וע"כ מחוייב התחתון לעבור דרך כל העליונים ממנו, בבחינת סבה ומסובב, עד שמגיע למסובב התחתון, שהאור נועד אליו. ומתוך שאין האור נעדר ממקום א' בעברו למקום ב', הרי נקבע בכל עליון, כל האורות שעוברים בו.

קנא) היינו בעשר ספירות דאור חוזר, שמלכות נחשבת בהן לשורש ולכתר (כנ"ל תשובה קמ"ח), וכל חלקי האו"ח המלבישים לעליונים ממנה, הרי עוברים דרכה ממטה למעלה, וע"כ נבחן כל תחתון, שכלול מכל חלקי או"ח השייכים לספירות שלמעלה ממנו.

קנב) התכללות הספירות זב"ז, עד שכל אחת כלולה מעשר וכן עשר מעשר עד אין קץ, הוא ע"י ב' מהלכים של הע"ס דא"י וע"ס דאור חוזר שישנן בכל מדרגה (ע"י תשובה כ'), וצריכים למצוא המפתח, איך למצוא בנקל השינויים הנעשים בסדרי ע"ס

הפרטים, הבאים בספירה, רק מחמת התכללות, ואינם מעצמותה. ולפיכך, תזכור ג' ידיעות, שתשמש עמהן תמיד. למשל, אם תרצה לידע עשר ספירות הכלולות בבינה: הנה ידיעה א' היא, שיש ב' ספירות בעצמותה, שהן בינה דא"י והוד דא"ח. ב', תספור הספירות שממנה ולמטה עד היסוד, שהמה האור ישר שבה, דהיינו חג"ת נה"י העוברים בה ממעלה למטה, הג', תספור הספירות שממנה ולמעלה עד הכתר, שהם שנים: יסוד ומלכות, ותדע את ספירות או"ח שלה, העוברות בה ממטה למעלה. ועתה חשוב, ב' ספירות של עצמותה, שש של או"י, ושתיים של או"ח, הרי עשר. ועל דרך זה תחשוב בכל ספירה, ותדע בסקירה אחת, את כל הבחינות הכלולות בה.

קנג) ט' דאור ישר מתכר עד יסוד, ואחת דאור חוזר דהיינו מלכות לבד.

קנד) ח' דאור ישר מתכמה עד יסוד, ומתלבשות בכלים הזכים יותר, דהיינו אור חכמה בכלי דכתר וכו', ושנים דא"ח יסוד ומלכות המתלבשים בכלים של יסוד ומלכות. קנה) ז' דא"י מבינה ולמטה, וגם כאן אור בינה בכלי דכתר וכו' עד אור יסוד בכלי דנצח. וג' דא"ח, הוד יסוד ומלכות בכלים דהוד יסוד ומלכות.

קנו) ו' דאור ישר מחסד עד יסוד, וד' דאור חוזר, מנצח עד מלכות, או"ח דנצח בכלי דנצח וכו'.

קנז) ה' דאור ישר מגבורה ליסוד, ה' דא"ח מתפארת עד מלכות, ומתלבשים ע"ד הנ"ל, או"י בכלים הזכים יותר, ואו"ח כל אחד בכלי המתאים לו.

קנח) ד' דאור ישר מת"ת עד יסוד, וששה דא"ח מגבורה עד מלכות.

קנט) ג' דא"י מנצח ליסוד, וז' דא"ח מחסד למלכות.

קס) ב' דא"י מהוד ליסוד, ושמונה דא"ח מבינה למלכות.

קסא) א' דא"י שהוא יסוד, וט' דא"ח מחכמה עד מלכות.

קסב) עשר ספירות דא"ח בלבד, בלי שום אור ישר.

בכלי גבורה, של גבורה דחכמה דנצח. ועוד יש ה' ספירות דאוריית המתלבשות בהתאם לכלים כדרך תמיד.

קסח) כשתקח מתחילה בינה דהוד, אין בה אלא אור"ח בלי אור ישר, אמנם האור של מדרגה הסמוכה, מאיר בה, שהוא אור יסוד, והנה גם בינה זו נכללת מאורות העוברים דרכה, שהם ז' דאוריית מבינה ולמטה, ומתוך שאור שבה אינו אלא אור יסוד דאוריית כנ"ל, הרי מתחיל אוריית שבה מבינה דיסוד ולמטה, אשר אור בינה דיסוד מתלבש בכלי דכתר וכו', ואור הוד דיסוד בכלי דת"ת של בינה דהוד הכללי ואח"כ כשתקח ת"ת הפרטית דבינה דהוד הנ"ל, שגם היא נכללת מע"ס, הרי יש שם ד' דאוריית מת"ת ולמטה, המתלבשים בכלים העליונים יותר, דהיינו: בחינת ת"ת דיסוד היסוד בכלי דכתר, ובחינת נצח דיסוד היסוד בכלי דחכמה, ובחינת הוד דיסוד היסוד בכלי דבינה, ובחינת יסוד דיסוד היסוד בכלי דחסד, ועוד יש שש בחינות אור"ח, העוברות בה ממטה למעלה, שהן מגבורה עד מלכות, המתלבשות בהתאם לכלים כדרך. קסט) כשנקח מתחילה יסוד דכתר, אין בע"ס שבו רק אור דיסוד בכלי דכתר, והשאר הן אור"ח. וכשתקח את נצח דיסוד הכתר, אין שם רק אור"ח לבד, אמנם אור דיסוד דאוריית העומד בכתר, מאיר שם, ונבחן נצח דיסוד הכתר בבחינת אוריית דיסוד, וכשנכלל מע"ס יש בו ג' אורות נה"י דאוריית ממנו ולמטה עד היסוד, העוברים ממעלה למטה מבחינת יסוד דאוריית, המתלבשים: נצח דיסוד בכלי דכתר, הוד דיסוד בכלי דחכמה, יסוד דיסוד בכלי דבינה, וז' דאוריית חג"ת נהי"מ, בהתאם לכלים, כנ"ל.

קצ) אין שם אלא אור"ח בלבד, כי כל הנמשך ממלכות אין שם אלא אור"ח.

קצא) זה הכלל, האורות החשובים יותר מתלבשים בכלים הזכים יותר. והפחותים מתלבשים בכלים הפחותים יותר. באופן, שבספירת כתר, המלכות דאוריית מתלבשת במלכות דכתר. ובספירת החכמה, הח' ספירות דאוריית, שהן חו"ב חג"ת נה"י, מתלבשות

קסג) ט' דאוריית מכתר ליסוד, וא' דאוריית דהיינו מלכות.

קסד) ח' דאוריית מחכמה למלכות, וב' דאוריית יסוד ומלכות.

קסה) ז' דאוריית מבינה למלכות, וג' דאוריית חוזר מהוד למלכות.

קסו) ו' דאוריית מחסד ליסוד, וד' דאוריית מנצח למלכות.

קסז) הנה מתחילה צריכים להבין, את ע"ס הפרטיות הכלולות בנצח הכללי, שהן: ג' דאוריית אור נצח מתלבש בכלי דכתר דנצח הכללי, ואור הוד בכלי דחכמה דנצח הכללי ואור יסוד בכלי דבינה, עתה תקח חכמה פרטית דנצח הכללי, שגם היא נכללת בהכרח מע"ס ע"י ח' ספירות דאוריית העוברות דרך בה ממעלה למטה, ואפילו באותן שיש בהן רק אור"ח בלבד, כי כשנכללו הספירות, מאירות תמיד הספירות של אוריית לתוך הספירות שיש בהן אור"ח, אמנם ח' ספירות דאוריית שעברו מחכמה ולמטה אינן בחינת אור החכמה, אלא אור הוד, שהרי אור הוד מלוכש בכלי דחכמה שבנצח הכללי כנ"ל, באופן שיש עתה בע"ס דחכמה דנצח רק אורות עוברים דאוריית מבחינת חכמה דהוד ולמטה, שחכמה דהוד בכלי דכתר ההוא, ובינה דהוד בחכמה, וחסד דהוד בבינה, וגבורה דהוד בחסד, ת"ת דהוד בגבורה.

והנה נודע לנו, שבגבורה דחכמה דנצח, יש אוריית מבחינת האור דת"ת דהוד. עתה נקח את הגבורה דחכמה דנצח הזה, שהתכללה בהכרח ג"כ מע"ס פרטיות: מאוריית העובר בה ממעלה למטה, ומאוריית העובר בה ממטה למעלה. והנה נמצאות בה ה' ספירות דאוריית מגבורה ולמטה, אמנם אין זה אור גבורה כלל, אלא ה' בחינות תחתונות של אור ת"ת דהוד, המתלבשות בכלים הזכים יותר, ונמצא אור גבורה דת"ת דהוד, מתלבש בכלי דכתר של גבורה דחכמה דנצח. ואור ת"ת דת"ת דהוד, מתלבש בכלי דחכמה של הגבורה דחכמה דנצח. ואר הנצח דת"ת דהוד, בכלי דבינה, של גבורה דחכמה דנצח. ואור הוד דת"ת דהוד, מתלבש בכלי דחסד, של גבורה דחכמה דנצח. ואור יסוד דת"ת דהוד מתלבש

בכלים דכח"ב חג"ת נו"ה ויסוד ומלכות דאוי"ח מתלבשים ביסוד ומלכות אשר שם. ובספירת בינה, ז' הספירות דאוי"ח בינה חג"ת נה"י מתלבשות בכלים כח"ב חג"ת נצח, והוד יסוד מלכות דאוי"ח מתלבשים בהוד יסוד מלכות אשר שם. וכו' עד"ז.

קעב) יש כאן עשר סבות, ואלו הן:

סבת כל הסבות הוא א"ס ב"ה, הוא סבה, לדי' הבחינות, באופן שיהיו ניכרות לאחר צמצום האור. אמנם בא"ס ב"ה עצמו, אין ניכר שם שום בחינת כלי, אלא כולו אור. אמנם רק מהתחתון, דהיינו מעולם הצמצום, ילמד העליון.

סבה ב' ג' בחינות ראשונות המסובבות זו מזו, הנה נבחנות לסבה, לגילוי אפשרות של החשק להשואת הצורה ביותר, בבחי"ד, המכונה בשם מלכות דא"ס ב"ה.

סבה ג' מלכות דא"ס היא סבה, לכתר דעולם הצמצום, כי אותה בחינת החשק לחשוק להשואת הצורה ביותר, שקנתה מלכות דא"ס, נבחנת לשינוי צורה במלכות דא"ס ב"ה, ונבדלת ע"כ ממלכות דא"ס ויצאה בשם לפי עצמה לחוץ ממלכות ההיא, ונקראת כתר דעולם הצמצום (עי' היטב לעיל תשובה ל"ב).

סבה ד' כתר זה, היא סבה לצמצום א', כי נתפשט מחדש עד לבחי"ד שבו (עי' תשובה ל"ח), ואז צמצם את הרצון לקבל הזה, ונסתלק האור.

סבה ה' הסתלקות האור הנעשה לאחר הצמצום, היא סבה, להתגלות הכלים דע"ס דעגולים (עי' תשובה ע"ב).

סבה ו' הכלי דמלכות העגולים, דהיינו בחי"ד שבהם, היא סבה, להמשכת האור העליון מחדש מא"ס ב"ה (עי' תשובה פ"ג וקל"ח).

סבה ז' האור העליון שנמשך מחדש, הוא סבה, לגילוי כח המסך בכלי מלכות (עי' תשובה מ"ג).

סבה ח' המסך, הוא סבה, לע"ס דאוי"ח העולות ממנו ולמעלה עד כתר דאוי"ח, והן נקראות ראש דא"ק (עי' תשובה ק"א).

סבה ט' או"ח העולה מהמסך, הוא סבה, לגילוי הכלים דיושר, דהיינו, שנותן כח התפשטות בבחי"ד, שתתפשט בעצמה לע"ס מינה ובה עד מלכות דמלכות.

סבה י' הבחי"ד הנ"ל שקיבלה כח התפשטות על ידי או"ח, היא סבה, לע"ס דכלים דאדם קדמון הנקראות גוף דאדם קדמון עד מלכות שלו (עי' תשובה י"א).

נשלם בע"ה חלק השני

חלק ג'

אור ישר ואור חוזר, כולל חמשה עשר פרקים

פ ר ק א'

מבאר ד' בחינות שבעביות שהן סוד ד' כלים, ושורשם. ובו ח' ענינים:

א. בכל העולמות יש בספירות של אותו עולם עצמות וכלים. ב. תחילה נתפשט א"ס בסוד כלים, ואח"כ נתלבש בהם האורות. ג. התפשטות האור מורה התעבות יותר ממה שהיה, דהיינו שנתעבה האור ונעשה עשרה כלים. ד. מסך נעשה בכלי מלכות. ה. מסך זה מפסיק בין עולם אצילות לעולם הבריאה. ו. זוג דהכאת אור א"ס במסך שמעלה אור חוזר ממה למעלה. ז. עד מקום שמגיע אור א"ס הוא עולם אצילות. ח. ד' בחינות בהתעבות אור העליון: א) בהתפשטותו מכתר לחכמה; ב) בהתפשטותו לבינה שנוסף בו הרחקה; ג) בהתפשטותו לז"א שנעשה בו חלון ונקב צר; ד) בהתפשטותו למלכות שנעשה בו נקב צר והרחקה.

יש עצמות וכלים. תחילה נתפשט אור א"ס בסוד כלים.

ואח"כ נתלבשו בהם האורות, שהם העצמות.

* (א) א בכל העולמות יש בחינת ב עצמות ג וכלים. ד ותחילת הכל, ה נתפשט ו הא"ס בסוד יוד ספירות דאצילות בסוד כלים, כי הלא ענין ז התפשטות, מורה, ה התעבות האור יותר ממה שהיה, ונמצא, כי יוד ספירות אלו, הם יוד כלים, ונעשו מצד התפשטות הא"ס עצמו, ט רק שנתעבה האור,

אור פנימי

(א) ה' עולמות הם, ונקראים: אדם קדמון, אצילות, בריאה, יצירה, עשיה. ועולם הוא מלשון העלם, כי אור א"ס ב"ה מתעלם בהם בכל פעם יותר כמו שמבאר הרב לפנינו.

(ב) עי' לוח התשובות חלק ב' אות נ"ו.

(ג) עי' לה"ת חלק א' אות כ"ה.

(ד) כלומר תחילת הכל שבכל עולם ועולם.

(ה) עי' לה"ת ח"א אות י"ד.

(ו) פירושו בלתי מושג, ונקרא אין סוף, לרמוז, שספירת המלכות המסיימת ומפסקת את כל המדרגות, (עי' בלה"ת ח"א אות מ') אינה עושה כאן סיום והפסק כלל על האור העליון, אלא אדרבה, בה מתחלת השפעת האור.

(ז) התפשטות מורה התעבות האור, יותר ממה שהיה בהמאציל, דאם לא כן במה יצא האור ההוא מכלל מאציל, להקרא בשם, התפשטות האור ממנו ולחוץ. וענין התעבות הו', היא דבר שינוי הצורה, שקונה האור מפאת ביאתו לכלל נאצל, כמ"ש לעיל (בהסת"פ ח"ב אות ה' ד"ה והנה עש"ה).

(ח) עיין לעיל בהסתכלות פנימית ח"ב אות ה' ד"ה והנה.

(ט) מלמדנו בזה, אשר הכלים הם תולדות של האור עצמו, כי האור בדרך התפשטותו לקבלת הנאצל, יורד בד' בחינות, חו"ב זו"ג, עד שגורם בנאצל הרצון לקבל אשר הרצון הזה שהוא בחי"ד, הוא עיקר כלי של נאצל, והוא עביות, שהשיג האור בדרך התפשטותו. אמנם ג' הבחינות הראשונות, הנה רק גורמים, שתתגלה בחינה ד'. וענין החיוב והסדר של ד' בחינות הללו,

* ע"ח שער מ"ז פרק א.

ונעשו כלים על ידי התפשטות. ואחר התפשטות הזו, אשר על ידו נעשים י' כלים. אז י נתלבש עצמות אין סוף בתוכם. וז"ס עצמות וכלים.

תקון המסך לעכב את אור העליון מלהתפשט בכלי מלכות. והוא מפסיק בין עולם האצילות לשאר העולמות.

(ב) ונהנה כאשר הגיע התפשטות הנ"ל עד המלכות דאצילות, ראה המאציל העליון, י שאין כח בתחתונים לקבל האור ההוא אם יתפשט יותר, ואז מ כאשר נגמר הכלי העשירית דאצילות, נ נעשית שם מסך ופרגוד אחד, ס המפסיק בין האצילות לשאר העולמות שלמטה הימנו.

בכח הכאת אור א"ס במסך, חוזר האור למעלה בסוד אור"ח המלביש את אור העליון. עד המקום שמגיע קו האור הא"ס, נקרא עולם האצילות.

(ג) ע ואז הכה אור אין סוף יתברך, המתפשט עד שם, במסך ההוא,

אור פנימי

נתבאר בחלקים הקודמים, ואין להאריך בהם עתה (ע"י אור"פ ח"א פ"א אות נ' ד"ה וטעם).

י התלבשות, פירושו כמו התעלמות, כי המלבוש מעלים את הלבוש, אלא, שהוא מפאת הרצון שלו להתגלות, ומשום שבלי התיקון של העלמה הזאת, אי אפשר לו להתגלות, ע"כ מתעלם בו ומתגלה על ידו.

ותיקון כזה, נק' תמיד בשם מלבוש או לבוש. הרי שלבוש משמש לב' דברים להעלם ולגילוי. ובענינו ג"כ, משום שאי אפשר, שיהיה השגה לתחתונים באור מבלי כלי, לכן האור מתלבש ומתעלם בכלי, כדי שהתחתון יוכל להשיג אותו, על ידי הכלי ההוא שמתלבש בו, והבן זה היטב.

כ) כלומר, אחר שכבר התפשט האור בג' בחינות ראשונות, שנק': חכמה, בינה, ו"א, ולאחר שגמר התפשטותו בו"א, הגיע להתפשט לבחי"ד שנק' מלכות. ומטרה שנתפשט האור בג' בחי' הקודמות אי אפשר שיתפשט במלכות להיותם גורמים זו לזו בדרך סבה ומסובב.

ל) כי כח הצמצום רוכב על בחי"ד, ומשום זה אין כח בבחי"ד, שהיא התחתונה מכולם, לקבל אור. (ע"י לה"ת ח"א אות פ"א, וע"י ח"א פ"ב אות ב').

מ) דהיינו בחי"ד שנקראת מלכות. ומשמיענו בזה להבחין, שכלי מלכות ומסך שבו, הם ב' ענינים מיוחדים: כי כלי מלכות הוא האור שנתעבה לבחי"ד כנ"ל, שעליה רוכב כח צמצום כנ"ל. ומסך ופרגוד שעליה, נתקן בה לאחר כך. (ע"י לוח התשובות ח"ב אות מ"ג).

נ) מסך ופרגוד הם דבר אחד, כלומר, שנעשה שם כח מעכב כעין מחיצה המגנת ממעל למלכות, שאור העליון לא יפרוץ לתוכה. (ע"י לה"ת ח"ב אות מ"ג).

ס) כלומר, שמסך זה, מלבד הגנתו על מלכות כנ"ל, יש לו עוד ענין, שהוא מפסיק בין עולם אצילות לשאר עולמות.

ע) פגישת אור א"ס במסך מדומה לב' דברים קשים, שאחד רוצה לפרוץ לגבול השני, אשר השני מודקף לנגדו בכל תוקף ומונע אותו מלהשיג משהו מגבולו, הנה פגישה כזו מכונה הכאה. ולאפוקי, מפגישת גוילים, שאינם מונעים זל"ז מלהשיג גבול, ומתערבים יחד, וע"כ אין הכאה מובנת בהם. וכן ב' דברים רכים, אין הכאתם נרגש כל כך, משום שמניחים זה לזה, לכנוס מעט בגבולו, ולדחוקו על קליפתו החיצונה במשנהו. משא"כ דברים קשים, שאחד אינה מרשה

ואז, פ בכח ההכאה של הירידה, ופגע שם, חזר לעלות ז בסוד אור חוזר למעלה למקומו, ק ואז נגמר עולם האצילות בבחינת הכלים, ר ואז חזר הא"ס להתלבש בהן בסוד העצמות, כנ"ל, לכן ש עד המקום שמגיע אור א"ס, על דרך הנ"ל, נקרא עולם האצילות: ה כי האור עצמו הוא, רק שהוא אחר התעבותו כנ"ל.

ד' בחינות בהתעבות האור העליון: א) קבלה מעליון, שהוא חכמה. ב) הרחקה מחכמה שהיא בינה. ג) חלון ונקב צר, שהוא ז"א. ד) הרחקה מחכמה ונקב צר שהיא מלכות.

ד) א וענין התעבות האור הזה הוא, כי הלא הרואה אור גדול מאד, לא יוכל לסובלו, אם לא על ידי הרחקה או על ידי מסך או על ידי שתיהן.

אור פנימי

אור העליון ממטה למעלה, כנ"ל, עושה בחינת כלים על אור העליון.

ר) כלומר, אחר שהאור חוזר עולה למעלה כנ"ל, נמצא אור א"ס מתלבש באו"ח הזה, בסוד העצמות המלוכש בכלים.

ש) היינו עד מסך שבכלי מלכות, כי המסך החזירו למעלה ולא נתנו להתפשט יותר, כנ"ל.

ת) רוצה לומר, שכן עיכוב שבמסך, לא פעל כלום על ספירות דאצילות שלמעלה ממלכות, אלא רק ממלכות ולמטה, וע"כ מתפשט אור א"ס ב"ה עד מסך שבמלכות בבחינת אצילות, בלי שום עיכוב כלל. משא"כ אור א"ס המתנוצץ ועובר דרך מסך ולמטה, נמצא מתמעט ביותר מכל הסבה הזאת, ואינו נבחן עוד לעצם אור א"ס ב"ה, כמ"ש לפנינו.

א) עביות זאת, כבר נתבארה, שאינה מתגלה באור בפעם אחת, להיותה הפוך מהאור, אלא שמשתלשלת ויורדת מהוך אל העב מעט, ואח"כ להעב ממנו, עד שבאה לגדלות העביות, שנק' בחי"ד או מלכות. וד' בחינות אלו, נק': חכמה, בינה, ז"א ומלכות. והן מחויבות להמצא בכל נאצל. והטעם החיוב וההגדרה של ד' בחינות הללו, כבר נתבאר היטב לעיל. (בח"א פ"א אות נ' ד"ה וטעם, ובהסתכלות פנימית ח"ב ד"ה ובכדי ליתן) עש"ה כל ההמשך, שאני סומך

לחבירו לווז אותו אף במשהו מגבולו, הרי פגישתם מובנה לבחינת הכאה.

והנה להיות, שכל עיקר הצמצום היה מצד הנאצל, ולא כלל מצד המאציל, לפיכך אין אור א"ס מקפיד כלל, באותו הצמצום שיש במלכות, אלא שהוא נמשך ויורד להתפשט גם בתוך מלכות. ומובן ג"כ שיוורד לשם בכח, והוא, מחמת שבא"ס מטרם הצמצום, היה ממלא שם גם בחי"ד (כמ"ש לעיל ח"א פ"א באו"פ אות כ' ובאות נ' ד"ה והנה עש"ה) וע"כ אין לו ענין לשנות דרכו, ויורד תמיד למלאות גם את כלי המלכות באורו ית', אמנם המסך והפרגוד הנעשה במלכות, מעכב עליו ומפסיק האור, ואינו נותן לו להתפשט בתוכו אף משהו, ולפיכך מובן "אשר אז הכה אור א"ס ית', המתפשט עד שם, בהמסך ההוא" (ע"י לה"ת ח"ב אות מ"ג).

פ) כבר נתבאר לעיל בדיבור הסמוך. ז) כלומר, אותו שיעור אור שהיה ראוי להתקבל במלכות, ולא קיבלתו מחמת עיכובו של המסך, כל זה השיעור, חוזר ועלה למעלה, והלביש את כל הג' הבחינות של האור העליון דהיינו, עד חכמה, שנחשבת "למקומו" של אור חוזר זה, כמ"ש להלן. וז"ש הרב "חוזר לעלות בסוד אור חוזר למעלה למקומו". (ע"י ח"ב בהסת"פ אות ס"ב).

ק) כי עליית האור חוזר והלבשתו את

והנה הכתר שבאצילות, מאיר בו האין סוף, בלתי שום מסך ושום הרחקה כלל, לכן נקרא הכתר אין סוף. ג וחכמה, מקבל על ידי כתר. ד אך בינה, קבלה אור א"ס ע"י הרחקה, ה כי עתה הא"ס רחוק ממנה ויכולה לקבלו.

אור פנימי

ידי הרחקה, כי עביות דבחי"ב הנ"ל, מכונה בשם "הרחקה", משום שהרחיקה את עצמה מלקבל אור חכמה, כדי לקבל את אור דחסדים, כמבואר לעיל. ומ"מ אין התגברות הרצון הנה נחשבת לעביות גמורה, משום שהוא, מבחינת רצון להשפיע, והשוואת הצורה להמאציל, כמ"ש לעיל (ח"א פ"א אות נ' ד"ה וטעם), אמנם עבה ביותר מבחי"א כי הבחי"א כל הרצון שבה אינו שלה, אלא על ידי כתר כנ"ל, אמנם בחי"ב כבר פעלה מתוך התגברותה עצמה את הרצון שבה, וע"כ נחשבת בחי"ב שהוא עכ"פ השורש להרצון לקבל השלם, שבוה היא נבחנת לעבה ביותר מבחי"א, והכן היטב.

ה) כלומר, אחר שנתעוררה הבינה להמשיך אור דחסדים מן המאציל, נמצאת שמתרחקת מאור חכמה, דאם לא כן לא היתה יכולה לקבל האור דחסדים: כי אור דחכמה נמשך ברצון לקבל, ואור דחסדים נמשך ברצון להשפיע (כמ"ש ח"א פ"א אות נ' ד"ה וטעם), ועל כן בחי"א ובחי"ב הפוכות הנה זו לזו מתחילת אצילותן. וז"ש הרב "כי עתה הא"ס רחוק ממנה ויכולה לקבלו", כלומר, שנתרחקה ונעשתה למדרגה ג' מא"ס המתמצעת בין בינה לא"ס, ויצאה ממנה כי עתה, שהרחיקה את אור החכמה, ונעשתה למדרגה ג' שחכמה היא בחי"א ושניה לא"ס, ובינה בחי"ב ושלישית לא"ס, הנה עתה יכולה לקבל האור דחסדים שהמשיכה, ואם לא היתה מרחקת את עצמה, למדרגה ג' לא היתה יכולה לקבל, כמבואר. וצריכים לידע שמלת "רחוק", הוא כינוי למיעוט השגת חכמה, בסו"ה אמרתי אחכמה והיא "רחוקה" ממני. גם זה סו"ה, ותתצב אתותו "מרחוק". ואין כאן המקום להאריך בזה.

עליו ואינו מביאו כאן, מפני האריכות, אע"פ שהוא נחוץ מאד כאן בכל מלה ומלה.

ב) כל עולם וכל פרצוף בכ"מ שהוא, מחויב לקבל שפעו מא"ס ב"ה, וע"כ השראת א"ס המיוחסת לעולם או לפרצוף, מכונה כתר של העולם וכתר של הפרצוף, ומכונה ג"כ בשם מאציל לאותו עולם. וז"ש "והנה הכתר שבאצילות מאיר בו הא"ס". כלומר, אשר שם השראת א"ס ביחסו לעולם אצילות, וע"כ נקרא כתר א"ס, או מאציל.

ג) התפשטות אור א"ס הנמשך מכתר בראשונה לעולם, נקרא בשם אור חכמה. והכרח הוא, שכלול תיכף באור החכמה ההוא, רצון לקבלת האור, דאם לא כן לא היה אור א"ס מכונה בלשון מתפשט, כמבואר (בהסת"פ ח"ב ד"ה עתה עש"ה) אמנם רצון לקבל זה, אינו נחשב לשינוי צורה ולעביות כל כך, מפני שרצון לקבל זה הגיע לה מכת עליון, דהיינו מכתר, כי רצון להשפיע שבכתר מחייב בהחלט את רצון לקבל שבחכמה. וז"ש הרב "שחכמה מקבל על ידי הכתר". כלומר, שבחינת קבלה שבחכמה, הגיע לה על ידי כתר, ומכחו, וע"כ עביות מחמת רצון לקבל זה קלוש מאד. והוא המכונה בחי"א.

ד) פירוש, כי החכמה דרכה להתעבות בדרך התפשטותה כי בגמר התפשטותה, מתגבר בה הרצון, וממשכת אור דחסדים מא"ס, ומרחקת את עצמה מאור חכמה, כמ"ש באורך לעיל (ח"א פ"א אות נ' ד"ה וטעם). ומתוך, שהתגברות זו עשתה מכת התעוררותה עצמה, ולא מכת עליון, ע"כ נבחן הרצון הזה לבחינת עביות מועטת והיא יתרה מעביות שבחכמה. ולכן בהכרח, שע"י שינוי זה נפרשה מחכמה לבחינה מיוחדת, ונקראת בשם בינה או בחי"ב. וז"ש הרב "שבינה קבלה אור א"ס על

ו והז"א, אינו מקבל האור, כי אם דרך חלון ונקב צר, אשר בתוך החלון
ההוא עובר עצמות האור בלתי מסך כלל, אלא שאין דרך רחב רק צר מאד
ז אבל הוא קרוב ח כי מן הבינה אל הז"א אינו רחוק. אבל ט נוקבא דז"א,
נמשך לה האור דרך נקב וחלון, כמו הז"א, אך שהוא בהרחקה.

אור פנימי

(ו) פירוש: כי גם בינה דרכה להתעבה בגמר התפשטותה, והוא, מטעם שהרחיקה ממנה את אור החכמה, ונודע, שאור החכמה הוא עיקר חיותו ועצמותו של הנאצל, ולפיכך בגמר התפשטותה התגבר בה הרצון לקבל הארת החכמה לתוך אור דחסדים. ומתוך, שכל ההפרש בין הרוחנים, הוא רק מפאת שינוי צורה, ע"כ יצאה הארה חדשה זו, דהיינו האור דחסדים שבתוכו הארת החכמה, וקנה שם בפני עצמו, דהיינו השם זעיר אנפין. ונקרא כן, כי אור חכמה מכונה אור "פנים", בסו"ה חכמת אדם תאיר "פניו", ומתוך שיש לו רק הארה מחכמה, אבל עיקרו הוא רק אור דחסדים של בינה, ע"כ נקרא זעיר אנפין, שפירושו הוא קטנות הפנים, כלומר, רק שיעור מועט מאור חכמה, והבן זה.

ונקרא ג"כ בחי"ג. ועביות שבו, מכונה חלון ונקב צר, כי נתבאר לעיל (ח"ב פ"ב או"פ אות ע'), שמסך הבא בעליון מחמת התכללות התחתון בו נקרא בשם חלון. משום שאין בו דינים, רק סיבה להארה כמו חלון ע"ש. ומתוך שכל עביות ומסכים שבאצילות באים מחמת התכללות ב"ע שבה, ע"כ מכונה עביות דז"א בשם חלון להארת אור גדלות. ובשם נקב צר להארת קטנות. אבל בחי"ב אינה נקראת אפילו חלון, אלא הרחקה.

(ז) כלומר שאין בו אותו הרחקת חכמה שיש בבינה, כנ"ל משום שכל ההפרש בינו לבינה, הוא, משום שיש בו הארה מאור חכמה. וז"ש הרב "אבל הוא קרוב", כלומר שאין בו הרחקה.

(ח) כלומר, התפשטות אור בינה לבחי"ג שהוא ז"א, אינה גורמת הרחקה, אלא אדרבה, שגורמת קרבת חכמה כנ"ל. וכבר נתבאר לעיל, אשר "קרוב" "ורחוק" המה גדרים של חכמה.

(ט) פירוש, אחר שנתפשטו ג' בחינות עביות במילואם עד גמר התפשטותו של ז"א, אז נתעורר רצון לקבל בשעורו השלם הראוי לקבלה. "והוא הנקרא: בחי"ד או מלכות או נוקבא דז"א (ע') לעיל או"פ ח"א פ"א אות ל' ד"ה ועתה, ובו היה הצמצום, כנ"ל (ח"א פ"א אות מ'), באפן שמצמצום ואילך, אין הבחי"ד הזו מקבלת עוד את אור א"ס ב"ה, וע"כ בחינת העביות שבה נקרא "הרחקה". וגם בה ב' מדרגות חלון ונקב צר, כמו בז"א, שהשפעת הגדלות נקרא חלון, והשפעת הקטנות נקרא נקב צר. ויש הפרש גדול בין הרחקה שבבחי"ב להרחקה שבבחי"ד, כי הרחקה דבחי"ב, היא הרחקה מרצון, בסו"ה. כי חפץ חסד הוא, שחושקת לחסדים ולא לחכמה. אבל הרחקה דבחי"ד, היא הרחקה מאונס, דהיינו מחמת מסך שנתקן בבחי"ד.

פ ר ק ב'

מבאר ענין ד' עולמות אבי"ע, וההפרש שביניהם. ובו ו' ענינים:

א. כל הפרטים שבעולם אצילות נבחנו ע"פ ד' בחינות עביות הנ"ל. ב. בעולם אצילות מתפשט אור א"ס בלי מסך כלל. ג. למטה מאצילות אין אור א"ס מתפשט רק בהארה היוצאת ממנו דרך מסך. ד. מזווג דהכאה של אור העליון במסך שבין אצילות לבריאה, יוצאות עשר ספירות דעולם הבריאה. ומזווג דהכאה שבין בריאה ליצירה יוצאות ע"ס דעולם היצירה. וכן מיצירה לעשיה. ה. ההפרש שבין ד' העולמות הוא שבאצילות אין מסך כלל. ובבריאה יש מסך א'. וביצירה ב' מסכים. ובעשיה ג' מסכים. ו. אבל בד' בחינות עביות אין הפרש כלל בין עולם לעולם כמו שהם באצילות כך הם בבי"ע.

אין מסך בעולם האצילות.

(א) הרי הם ד' בחינות, אשר בהם יובדלו פרטי האצילות מניה וביה, אבל א' כולם הם בלתי מסך כלל ועיקר. ולכן נקרא עולם האצילות כי אור הא"ס עצמו נתפשט בכולו בלתי מסך.

למטה מאצילות אין א"ס מתפשט אלא דרך זווג דהכאה במסך שבסיום עולם האצילות. וע"ס עוברות דרך המסך לעולם הבריאה. וכן ע"י זווג דהכאה במסך שבסיום הבריאה עוברות הע"ס לעולם היצירה. וכן מיצירה לעשיה.

(ב) ואמנם משם ולמטה אין א"ס עצמו מתפשט, רק ב' הארה היוצא ממנו דרך מסך, והוא, כי המסך ופרגוד המבדיל בין אצילות לבריאה כנ"ל הנה, מחמת אותו ג' ההכאה של אור העליון המגיע עד שם כנ"ל, הכה

אור פנימי

(א) כי זה כלל, שאין עביות ומסך יכולים למעט, או לפגום מלמעלה למקום גילויים, אפילו כל שהוא, ואע"פ, שהאור החוזר עולה בסבת מסך שבכלי מלכות, ומלביש ממנו ולמעלה לכל ט' ספירות כולן כנ"ל, מ"מ, כח עביות שבמסך אינו מתעלה למעלה כלום, לפיכך נחשבות ט"ס דאצילות, שהן בלתי מסך כלל ועיקר. ואע"פ שמבחינים הרבה מסכים גם בעולם אצילות, כגון מסך דפה ודחזה וכו' שזה נוהג בכל פרצוף פרטי שבאצילות. הענין הוא שאינם מסכים ממש, אלא הם מהתכללות התחתון בעליון, ורק המסך דסיום רגלי האצילות, הוא מסך ממש הפוסק את אור העליון, כמ"ש בהסת"פ כאן בפרק י"ד עש"ה.

(ב) כלומר, אע"פ שאור הנמצא בעולם הבריאה, בהכרח שנמשך מאור א"ס ב"ה, כי אין שום הארה בעולמות שלא תהיה נמשכת מן הא"ס, עם כל זה, משום שאור א"ס ב"ה המתפשט לבריאה עובר דרך מסך, נמצא הארתו מתמעטת מאד, עד שנבחן, שכבר נפסק אור א"ס ב"ה מלמעלה ממסך. ולהלן מפרש הרב, איך אור עובר דרך מסך. ג) פירוש, כי חוק הוא בעולמות העליונים, שכל מדרגה תחתונה הגורמת תוספות אור למדרגה עליונה ממנה, הנה כל אותו שיעור תוספות אור, חוזר ומושפע, לתחתונה שגרמה אותו, ובענינו ג"כ, מתוך שמסך שעל מלכות דאצילות גרם את האור החוזר לעלות, ולהלביש לכל ט' ספירות דאצילות, ולהעשות כלים אליהם, כנ"ל, באופן, שזולתו לא היה אור א"ס נתפס ומלוּבש באצילות, כי אין אור מושג בלי כלי, כנודע, והנה מתוך שהמסך גרם לכל אותו תוספות, דהיינו או"ת וע"ס האמורים, לפיכך, מתרחב המסך והכלי מלכות בסבת האו"ת החוזר ויורד אליו ממקום המסך

(א) כי זה כלל, שאין עביות ומסך יכולים למעט, או לפגום מלמעלה למקום גילויים, אפילו כל שהוא, ואע"פ, שהאור החוזר עולה בסבת מסך שבכלי מלכות, ומלביש ממנו ולמעלה לכל ט' ספירות כולן כנ"ל, מ"מ, כח עביות שבמסך אינו מתעלה למעלה כלום, לפיכך נחשבות ט"ס דאצילות, שהן בלתי מסך כלל ועיקר. ואע"פ שמבחינים הרבה מסכים גם בעולם אצילות, כגון מסך דפה ודחזה וכו' שזה נוהג בכל פרצוף פרטי שבאצילות. הענין הוא שאינם מסכים ממש, אלא הם מהתכללות התחתון בעליון, ורק המסך דסיום רגלי האצילות, הוא מסך ממש הפוסק את אור העליון, כמ"ש בהסת"פ כאן בפרק י"ד עש"ה.

(ב) כלומר, אע"פ שאור הנמצא בעולם הבריאה, בהכרח שנמשך מאור א"ס ב"ה, כי אין שום הארה בעולמות שלא תהיה נמשכת מן הא"ס, עם כל זה, משום שאור

בפרגוד ההוא, ומכח אותם הי"ס דאצילות שהגיעו עד שם. והכה שם בהאור שלהם, הנה י נתנוצצו מהם אורות ועברו דרך מסך ההוא ונעשו למטה הי"ס דבריא מהתנוצצות יוד ספירות דאצילות שעליהן על ידי המסך. מכח י"ס דכלים, נעשו י ספירות דכלים אחרים, ומכח י"ס דעצמות, נעשו י"ס דעצמות אחרים דבריא. וכן ה בסוף הבריא נעשה שם מסך אחר, ו ומחמת הכאת יוד ספירות דבריא בבחינת עצמות וכלים במסך, נעשו יוד ספירות דיצירה. וכן מיצירה לעשיה על ידי המסך ההוא. ובוזה תבין למה נקרא זה אצילות וזה בריאה וזה יצירה וזה עשיה, כי יש מסך מבדיל בין זה לזה ואין י זה דומה לזה כלל.

החילוק שבין אצילות לבי"ע שבאצילות אין מסך כלל. ובבריא מתמעט האור ע"י מסך א'. וביצירה ע"י ב' מסכים. ובעשיה ע"י ג' מסכים. אבל בד' בחינות של התעבות האור העליון אין שום הפרש בין עולם לעולם.

ג) אמנם החילוק שיש בין אצילות לג' עולמות, הוא, שאצילות

אור פנימי

ולמטה, וממשיך לעצמו כל אותם י"ס דאצילות שלמעלה, בדוגמתן ממש. באופן; שמלכות דאצילות לבדה, הולכת ויורדת ומתפשטת לעשר ספירות מינה ובה, כדוגמת ע"ס אצילות, דהיינו מכתר עד מלכות, והן המכונות עשר ספירות של עולם הבריא. וז"ש הרב, "מחמת אותו ההכאה של אור העליון שהכה בפרגוד ההוא, ומכח אותם הי"ס דאצילות שהגיעו עד שם, נתנוצצו מהם אורות ועברו דרך מסך ההוא, ונעשו למטה הי"ס דבריא". כלומר, ב' דברים יש להבין כאן: הבחן הא', הוא גרם האו"ח, העולה ע"י הכאת אור העליון בהמסך, שהאו"ח ההוא, יש בחוקו לחזור ולירד להמדרגה שגרמה להופעתו, כנ"ל. הבחן הב', הוא גרם הלבשת עצמות אור הא"ס, בעשרת הכלים של או"ח שעלה, שנעשו למעלה עשר ספירות דאצילות כנ"ל, אשר גם הם בחוקם לחזור ולירד למטה, אל המדרגה שגרמה להופעתם. ועל הבחן א' אומר הרב, "מחמת הכאת אור עליון בפרגוד": דהיינו, שהאו"ח הזה חוזר ויורד ממעלה למטה לעולם הבריא. ועל הבחן הב' אומר הרב: "ומכח אותם הי"ס

דאצילות וכו'". שמשני גורמים אלו: נעשו ע"ס שבעולם הבריא. ד) הופעת או"ח, מכונה בכל מקום בשם התנוצצות. ה) כי כל ע"ס דאצילות נעתקו ונחתמו בעולם הבריא, כמ"ש בדיבור הסמוך, וא"כ גם המסך והמלכות נחתמו בעולם הבריא, וגם נהג שם אותו הזוג דהכאת אור העליון במסך, ועליות או"ח, העולה ומלביש ממסך ולמעלה לכל ט' ספירות דעולם הבריא, שאו"ח הזה, נעשה עשרה כלים לעולם הבריא, אשר עצמות אור של עולם הבריא מתלבש בהם. ו) כמו, שאו"ח דמסך דאצילות חוזר ונתפשט ממסך ולמטה, והחתים ע"ס דבריא, על דרך שנתבאר לעיל בסמוך אות ג' ע"ש, הנה ממש על אותו דרך, גם או"ח שעלה ממסך דמלכות דבריא, חוזר גם הוא ונתפשט למטה, והחתים עשר ספירות דעולם היצירה. וכן מיצירה לעשיה. ז) כמ"ש לפנינו, אשר הבחי"ד הנקראת מלכות שבה נעשה המסך, מתחלקת בעצמה, לד' בחינות מסך, אשר בהן מתפעלות כל מיני שינויים והבדלות המופיעים בהעולמות:

אור הא"ס נוקב ועובר בו עד סוף האצילות בלתי שום מסך כלל אך משם ולמטה יש מסך. וההבדל בין בריאה ליצירה, בהיות לבריאה מסך ומבדיל אחד, וליצירה שני מסכים, ולעשיה שלשה מסכים, ואמנם בפרטות העולם עצמו ה' כמו שיש ד' בחינות באצילות בפרטן, כנ"ל, ט כן יש אלו ד' בחינות בבריאה עצמה וכן ביצירה עצמה.

אור פנימי

ומסך דבחי"ג משמש באצילות, ומסך דבחי"ב משמש בבריאה, ומסך דבחי"א ביצירה, כמ"ש להלן.

ח' היינו ד' בחינות של ההתעבות, שהן חו"ב תו"מ, הנקראות לעיל, התפשטות אור א"ס לעשות כלים, ונקראות ג"כ עשר ספירות דאור ישר, כי ת"ת, כולל שש ספירות, תג"ת נה"י, אשר על ידי זווג דהכאה במסך שבספירת מלכות דאור ישר, חוזר ועולה האור בסוד או"ת, ומלביש כל ע"ס דאור ישר הפרטיות הנ"ל, ועושה את כולן למדרגה אחת כללית, לפי שיעור הקומה שבהאו"ת, כמ"ש להלן.

ט' משמיענו בזה, שאלו ד' בחי' דאור ישר, נוהגות בכל עולם ובכל פרצוף, בלי שום הפרש בין מדרגה גבוה למדרגה נמוכה וכל ההבדלים שנמצאים בפרצופים ובעולמות הם כולם, רק מפאת המסכים ואור חוזר שבהם, שאין מסך שבוה דומה למסך שבחבירו.

פ ר ק ג'

מבאר ד' זווגי הכאה בד' בחינות המסך, המוציאים ד' קומות חו"ב
תו"מ, זו למטה מזו, בד' עולמות אבי"ע. ובו ה' ענינים:

א. בעולם אצילות מאיר א"ס ע"י התלבשותו בקומת חכמה. ב. בעולם הבריאה נעלמת קומת חכמה ומתלבשת בקומת בינה. ג. בעולם היצירה נעלמת גם קומת בינה ומתלבשת בקומת תפארת. ד. בעולם עשיה נעלמת גם קומת ז"א ומתלבשת בקומת מלכות. ה. קומת חכמה שיצאה באצילות נמשכה מזווג דהכאה שלמעלה מעולם אצילות. וכן קומת בינה שיצאה בבריאה נמשכה מזווג דהכאה שלמעלה מבריאה. דהיינו ממסך שבין אצילות לבריאה. וכן קומת ז"א שביצירה נמשכת מזווג דהכאה של המסך שבסוף הבריאה. וכן קומת מלכות שבעשיה יצאה ממסך שבסוף היצירה.

בעולם אצילות מאיר א"ס ע"י התלבשותו בקומת חכמה.

* (א) גם דע, כי הלא א' כדי שאור הא"ס יוכל להאיר בכל אצילות צריך שיתלבש עצמותו תוך החכמה ואחר התלבשותו בחכמה אז מתפשט בכל

אור פנימי

האור, בשיעור מדתו של כלי שהשיגו. גם נתבאר שם, ששורש דכל הכלים שבכל העולמות, הוא או"ח, העולה מזווג דהכאה על מסך שבכלי מלכות. באופן, שבאותו רגע, שמתהווה מסך חדש באיזה פרצוף, נמצא אור א"ס הכולל ע"ס דאו"י מתפשט אליו תיכף, ומכה במסך זה, ועולה או"ח ומלביש אור דא"ס ב"ה, לפי שיעור גדלו של האו"ח ההוא. וזהו המכונה, התלבשות א"ס בכלים, או באיזה ספירה. כי שם של ספירה, מורה על שיעור קומה של אור א"ס המתלבש שם. למשל, כשנאמר, התלבשות א"ס בכתר, יורה שאו"ח מלביש, על כל עשר ספירות דאו"י עד כתר, וכשנאמר התלבשות א"ס בחכמה, יורה שאו"ח מלביש, רק עד חכמה. ואין להקשות, א"כ, אין בהלבשה זו רק ט' ספירות, וקיימא לן עשר ולא תשע. כי באמת יש שם גם כתר, אלא, שכתר זה מלוש בפנימיות החכמה, וע"כ אינו עולה בשם, רק ספירת חכמה לבד. ועד"ז תבין כל הקומות של הפרצופין האחרים.

גם נתבאר שם, אמת המדה, שבו נמדד

מדת גודלו של כל או"ח, שהיא הבחן שיעור

(א) כדי להבין את דברי הרב שמכאן ואילך, צריך שתחזור כאן על ביאור ה' הבחנות שבמסך, היוצאים מכח הודככותו של מסך, על סדר מדרגה, מעביות גדולה דבחי"ד עד הוכות הגדולה שבבחינת כתר ושורש המסך, שעושים בזה ה' פרצופים. ודברים אלו תמצא מבוארים בחלק ב' (בהסתכלות פנימית ד"ה ותדע. ותחזור שם על כל ההמשך עד ד"ה ועולם העשיה, ואחר זה בד"ה ובהמתבאר, ותחזור על כל ההמשך עד ד"ה אמנם). כי כל הדברים הללו שייכים לכאן, ואי אפשר להביאם מפני האריכות, וע"כ אני מוכרח לסמוך על מה שכבר ביארתי שם, ולא אוכל להביא כאן רק קיצור וסיום דכל דבר, בשיעור הנצרך לדברי הרב שבכאן. ושם נתבאר, שאור א"ס ב"ה, הכולל ד' בחינות שנק' ע"ס דאו"י, אינו פוסק מלהאיר לתחתונים אפילו רגע. אלא מתוך, שאין שום תפישא באור בלי כלי, לפיכך רק לכלי קבלה צריכים. וכל פרצוף ומדרגה באותו רגע שמשגיגים כלי, תיכף עמו יחד משיגיגים

* ע"ח שער מ"ז פרק ב'.

האצילות, ועל ידי מלבוש זה לבדו יכול כל האצילות לקבל מן הא"ס
ב וזה סוד כולם בחכמה עשית.

בעולם הבריאה מאיר על ידי התלבשותו בקומת בינה, והחכמה נעלמת שם.
(ב) אבל כדי להאיר בבריאה צריך שגם החכמה תתלבש בבינה ועל
ידי שנים אלו שאור הא"ס מתלבש בתוכם אז הוא מאיר בבריאה. וזה סוד
המסך שבין אצילות לבריאה, כי נמשך מסך זה מבינה אשר בה מתלבש
החכמה להאיר בבריאה.

בעולם היצירה מאיר ע"י התלבשותו בקומת תפארת וגם הבינה נעלמת שם.
ובעולם העשיה מאיר ע"י התלבשות בקומת מלכות וגם תפארת נעלמת שם.
(ג) וכדי להאיר ביצירה מוסיף מסך ומלבוש אחד והוא שגם הבינה
מתלבשת בתפארת, ואז על ידי התפארת מאיר הא"ס ביצירה. וכדי להאיר
בעשיה מוסיף לבוש ומסך אחד והוא שגם התפארת מתלבש במלכות ועל
ידי המלכות מאיר הא"ס בכל עשיה. וז"ס אמא עלאה מקננא בכורסיא.
ועמודא דאמצעייתא מקננא ביצירה. והמלכות מקננא בעשיה.

הזווג דהכאה להוציא ע"ס דאצילות נעשה בעולם א"ק שלמעלה מאצילות.
במסך דבחי"ג שהוא קומת חכמה.
(ד) ואמנם כדי שתבין יותר, דע כי הלא הכתוב אומר, כולם בחכמה

אור פנימי

עביות, הכלול במסך שבכלי מלכות, והם ה'
הבחנות: שהמסך העב ביותר, שהוא בחי"ד,
נמצא מדתו של אור"ה המוחזר ממנו, גדול
ביותר, והוא המלביש עד קומת כתר שבאור
א"ס ב"ה, דהיינו שבע"ס דאור ישר. ומסך
שעביותו בחי"ג, נמצא מלביש בקומת חכמה
דע"ס דאור ישר. ומסך, שעביותו רק בחי"ב,
מלביש בקומת בינה דע"ס דאור"י. ומסך,
שעביותו רק בחי"א, מלביש רק עד קומת
ז"א דע"ס דאור"י, ומסך שאין בו עביות, אלא
בבחינת שורש של מסך המכונה כתר דמסך,
הנה במסך זה, אינו נוהג שום זווג דהכאה,
ואין לו שיעור קומה כלל, אלא כמידתו של
ספירת מלכות לבד. אמנם צריכים לזכור כל
הטעמים והנימוקים של הדברים, כמו
שנתבאר שם בהסת"פ הנזכר לעיל,
ובחלקים הקודמים ועש"ה כי בלי הבנת
הטעמים והחיובים שבדברים הללו, אי אפשר

להבין כאן אפילו מלה אחת על בוריה, כי
כאן אני מוכרח לקצר כמובן.
(ב) פירוש, כי עולם אצילות, נבחן לראש
לכל העולמות. ואע"פ, שיש עולמות הרבה
למעלה מאצילות, דהיינו כל העולמות
המרובים הכלולים בעולם אדם קדמון, אמנם,
הם כולם גנוזים בתוך עולם האצילות, ואינם
כלל שורש לעולמות, אלא, רק שנחשבים
שורש לעולם אצילות בלבד, כי ע"כ גנוזים
בתוכו, ומאירים בו לבד בגניזו.
ונתבאר בחלקים הקודמים, אשר מסך
דבחי"ד, משמש רק בעולם א"ק בלבדו,
ולפיכך מדתו של אור"ה גדול מאד שם,
ומלביש עד קומת כתר שבאור א"ס ב"ה.
ולכן, נקראים כל העולמות הכלולים בעולם
אדם קדמון, בשם עולם הכתר.
אמנם, בעולם אצילות, שמשמש שם רק
מסך דבחי"ג (ע"י הסת"פ ח"ב פ"ב אות י')

עשית. פירוש, כי ג' הלא באצילות אור הא"ס מתלבש בחכמה, ועל ידו מאיר בכל אצילות. וסוד החכמה זו, יתבאר לך ממה שהודעתך כי גבוה מעל גבוה שומר כו' ו' וכמה עולמות יש למעלה מאצילות ובאותו ה' החכמה שיש למעלה מאצילות שם בתוכו מתלבש הא"ס ומאיר באצילות.

אור פנימי

לכח"ג, מטעם הנ"ל בהס"פ. ואין הפירוש, שנעשה איזה שינוי, במסך דבחי"ד שבעולם א"ק עצמו, כי אין העדר ברוחני, אלא כל שינוי פירושו תוספת, כי מתוך הזדככותו לכח"ג, ניתוסף ונולד ויצא מסך חדש דבחי"ג, שאור העליון תיכף מתפשט אליו (כנ"ל פ"ג א') לזווג דהכאה, ומעלה או"ח ממסך ולמעלה עד לקומת חכמה, שזהו נקרא התלבשות חדש בעולם א"ק, דהיינו התלבשות אור א"ס בחכמה. אמנם התלבשות הזו החדשה אינה צריכה לצורך עצמו, רק לצורך עולם אצילות, כי המסך דבחי"ג האמור, שאו"ח שלו עלה ממקום המסך ולמעלה, והלביש לאור א"ס עד קומת חכמה, הנה מחמת זה חוזרים כל ע"ס שלמעלה מהמסך, ויורדים ג"כ ממקום המסך ולמטה, כמ"ש לעיל (פ"ב אות ג'), שנבחן, שהמסך והמלכות מתרחבים ממנה ולמטה לע"ס, בסבת האו"ח שחוזר ונמשך אליו מלמעלה, ומתפשטת ע"כ המלכות לעשר ספירות מינה ובה, כדוגמת עשר ספירות דאו"ח שעלו ממסך דבחי"ג מלמעלה, דהיינו בקומת חכמה, והם שנקראים עשר ספירות דאצילות.

והש"א הרב יובאותו החכמה שיש למעלה מאצילות, שם בתוכו מתלבש הא"ס ומאיר באצילות". רוצה לומר, שאותו זווג דהכאה על המסך דבחי"ג, היה מוכרח להיות בעולם א"ק שלמעלה מאצילות, כי המסך דבחי"ג, אינו אלא הזדככות מבחי"ד, ובחי"ד היא בעולם א"ק כנ"ל, א"כ מחוייב ההזדככות והזווג דהכאה להיות בעולם א"ק שלמעלה מאצילות. ואחר שא"ס התלבש שם, באו"ח שעלה מהמסך ולמעלה, אז ירדו ונמשכו ממקום המסך ולמטה, ע"ס דעולם אצילות, כמבואר.

ד"ה והמסך), נמצא מדתו של או"ח, העולה מזווג דהכאה על המסך ההוא, רק עד קומת חכמה, ואינו משיג כתר דאור א"ס ב"ה, אלא שכתר סמיר וגניז בתוך חכמה כנ"ל, ולפיכך, נקרא עולם אצילות, בשם עולם החכמה. וזה סוד הכתוב, כולם בחכמה עשית, כלומר, שהכל נשרש באצילות לבד, ולא בעולם א"ק שהוא עולם הכתר, כי עולם א"ק אינו נחשב כלל לשורש לעולמות התחתונים, ולא יופיע ממנו בעולמות רק לאחר גמר התיקון, בסו"ה ועמדו רגליו בהר הזיתים. ויש לדעת, שכמו שקומת ע"ס נחשבת כולה לפי ספירה העליונה שבה, אם היא כתר, תהיינה כל הספירות בחינת כתר, ואם היא חכמה תהיינה כולן חכמה וכו'. כך כל עולם נחשב כולו כפי פרצוף הא' שבו.

ג) כבר נתבאר בדיבור הסמוך. אבל אין הפירוש שתכף, בעת שנאצל עולם האצילות, קבל קומת חכמה. שהרי תחילה נאצלו שם קומות קטנות הנקראות עיבור ויניקה. אלא הכונה הוא, על הקומה הכי גדולה שיצאה שם לבסוף, בא"א, שאינה אלא קומת חכמה. וחסרה כתר.

ד) כבר נתבאר לעיל, אשר כל העולמות המרובים לאין קץ, שישנם קודם אצילות, כולם נכללים בשם אדם קדמון, או עולם הכתר. והוא מטעם הנ"ל.

ה) כבר ידעת ענין התמצטות האו"ח, שמגיע מסבת הזדככות שיעור העביות שיש במסך (ע"י הסת"פ ח"ב פ"ז אות ע"ב ד"ה ובכדי). ולפי"ז תבין, אשר אחר שנשלם עולם א"ק, על התלבשות באו"ח של מסך שלו מבחי"ד, הנה אז נזדכך המסך הזה

הזווג דהכאה להוציא עשר הספירות דבריא נעשה בעולם האצילות במסך דבחי"ב שהוא קומת בינה. הזווג דהכאה להוציא עשר הספירות דיצירה, נעשה בעולם הבריא במסך דבחי"א שהוא קומת תפארת. וכן הזווג דהכאה להוציא עשר הספירות דעשיה נעשה ביצירה במסך דשורש שהוא קומת מלכות. ולצורך עשר הספירות דאצילות, נעשה הזווג דהכאה למעלה מאצילות במסך דבחי"ג אשר שם היא קומת חכמה.

(ה) ולכן ו כשרצה להאיר בבריא מתלבש ג"כ בבינה שבאצילות אשר היא למעלה מהבריא, ו ועל ידי אותו הבינה מאיר בבריא. וכן כדי להאיר ביצירה, מתלבש גם כן בת"ת של הבריא. וכן מיצירה לעשיה, מתלבש במלכות דיצירה. וכן הענין באצילות, כי כדי להאיר באצילות, נתלבש בחכמה הנ"ל שלמעלה מן האצילות, ועל ידה מאיר באצילות, ולא תחשוב שהוא החכמה דאצילות עצמה.

אור פנימי

(ו) גם כאן, כמו באצילות, אין הפירוש, שתכף בתחילתו יצאה בעולם הבריא קומת בינה, אלא רצונו לומר שהקומה הכי גדולה שיצאה שם לבסוף, אינה יותר מקומת בינה. והזווג היה למעלה בבחי"ב באצילות. והיינו, ג"כ, מטעם שנתבאר לעיל בדיבור הסמוך עשה, כי הודככות המסך מבחי"ג לבחי"ב שנק' בינה צריך להיות בעולם האצילות, ששם מקומו דמסך דבחי"ג, שנק' חכמה. וכמו שד"פ ע"ס מ"ב דא"ק נעשה הזווג דכל פרצוף בפה דראש של פרצוף העליון ממנו, שזווג דע"ב שהוא בחי"ג, נעשה בפה דראש דפרצוף גלגלתא, והזווג דס"ג נעשה בפה דראש דע"ב (כמ"ש היטב כאן בהסתכלות פנימית פרק ט' ע"ש) וכו' עד"ו כך בהעולמות אבי"ע, נעשה הזווג לצורך כל עולם, בעולם העליון ממנו. ואחר שגודכך שם המסך דבחי"ג לבחי"ב, נבחן שנתוסף שם וגולד מסך חדש דבחי"ב, ותיכף מתפשט אליו אור א"ס לזווג דהכאה, כנ"ל והאור"ח עולה ומלביש, עד קומת בינה דע"ס דאור ישר, וכתר וחכמה דאור ישר מתלבשים בפנימיות בינה כנ"ל. ואחר שנשלם התלבשות א"ס בבינה מהמסך ולמעלה, כאמור, הנה אז חוזר אור"ח ויורד ממקום המסך ולמטה, ומרחיב את המלכות והיא לעשר ספירות מינה ובה,

דהיינו מכתר עד מלכות שלה, כדוגמתם של ע"ס שנמצאים מהמסך ולמעלה באצילות, דהיינו רק בקומת בינה, שכתר וחכמה גנוזים בה, כנ"ל ואלו הע"ס המה הע"ס של עולם הבריא באופן, שע"ס בקומת בינה שיצאו למעלה מהמסך הם נמצאים בעולם אצילות, ועליהם אומר הרב "כשרצה להאיר בבריא התלבש בבינה שבאצילות". ועשר הספירות השניות, שנמשכו ויצאו למטה מהמסך, הן נקראות עשר ספירות שבעולם הבריא.

(ז) כלומר, שכל מה שנמצא בע"ס דעולם הבריא, המה נמשכים בע"ס דקומת בינה שלמעלה מבריא, מטעם שנתבאר בדיבור הסמוך, (ועי' לעיל פ"ב אות ג').

(ח) היינו, ג"כ מטעם שנתבאר לעיל באצילות ובבריא, כי עולם היצירה נמשך ממסך דבחי"א, והודככות מבחי"ב לבחי"א מוכרח להיות בעולם הבריא, כי שם נמצא המסך ההוא, ואחר שנעשה שם הודככות יוצאים שם ע"ס מהמסך ולמעלה בקומת ז"א, הנק' תפארת. וג' ספירות ראשונות כתר חכמה בינה דאור ישר גנוזים ומלוכשים בפנימית תפארת. ואחר שנשלמה התלבשות זו, חוזרות ויורדות עשר ספירות שניות ממקום המסך ולמטה בקומת ז"א, והן הנקראות עשר ספירות של עולם היצירה.

פרק ד'

מבאר, אם התלבשות אור העליון היא באור חוזר דקומת חכמה, תהיינה כל עשר הספירות באור חכמה. ואם בקומת בינה, תהיינה כל עשר הספירות באור בינה. ואם בקומת ז"א, תהיינה כל עשר הספירות באור ז"א. ואם בקומת מלכות, תהיינה כל עשר הספירות באור מלכות. ובו ד' ענינים:

א. כשא"ס מאיר בבינה דאצילות, אינו מאיר דרך התלבשות באו"ח דמסך דבינה, אלא האור דקומת חכמה מאירה גם בבינה. וע"כ אפילו ז"א שמקבל מבינה יש לו ג"כ אור חכמה. ב. אבל להאיר בעולם הבריאה הוא מתלבש באו"ח דמסך דבינה, וע"כ כל עשר הספירות הן אור הבינה, ואפילו כתר וחכמה אשר שם. ג. וכן בעולם היצירה, מתלבש באו"ח דמסך דז"א, וכל עשר הספירות הן מאור ז"א. וכן בעולם עשיה, שמתלבש במסך דקומת מלכות, כל עשר הספירות הן באור מלכות. ואפילו כח"ב ז"א אשר שם. ד. ד' אותיות י"ה ו"ה רומזות על ד' עולמות אבי"ע.

כשא"ק התלבש להאיר באצילות, לא נתלבש אלא באו"ח דקומת חכמה לבד, ולא באו"ח דבחי"ב שהיא קומת בינה, וע"כ לא נעלם מקומה זו רק כתר וכתר נתלבש בתוך חכמה. (א) א ואמנם דע, כי כשרצה המאציל להאיר באצילות, נתלבש בחכמה

אור פנימי

(א) כאן טרח הרב והאריך להסביר לנו ההפך, מבין ד' בחינות דאור ישר, המכונים חכמה בינה ז"א מלכות כנ"ל, ובין ד' בחינות דאור חוזר, המכונים גם כן אותן השמות, חכמה בינה ז"א ומלכות. והנה זה כבר ביאר הרב לעיל (בפרק א' אות ג'), ובאו"פ אות ע' אשר בחינת כלים של אצילות, נעשים ע"י או"ח העולה למעלה למקומו, שבהם מתלבש עצמות אור א"ס, שהן ד' בחינות דאור ישר, עש"ה ובאו"פ, והנך רואה, איך ד' הבחי' חו"ב ז"א ומלכות דאור ישר, מתלבשות באו"ח העולה ע"י זווג דהכאה, בהמסך שיש במלכות דאו"י. ומכאן תבין, בכ"מ שכתוב מלת התלבשות, המובן הוא, שאור ישר מתלבש באו"ח. וכשאומר התלבש הא"ס בחכמה, פירושו, שד' בחינות, חו"ב תו"מ דאו"י המתפשטים מא"ס, שהמה התלבשו בחכמה של או"ח: דהיינו בשיעור או"ח, שיש לו קומת חכמה דאו"י, אשר באו"ח דקומת חכמה ההוא, מתלבשים כל ד' בחינות דאור ישר, חכמה בינה ז"א ומלכות חוץ מכתר דאור ישר

הנגנון תוך חכמה דאור ישר, כנ"ל, (פ"ג אות א' באו"פ ד"ה ושם). והנה ודאי, אשר גם ד' בחינות דאור ישר המתפשטות מא"ס, באות ג"כ בדרך עילה ועלול סיבה ומסובב על סדר מדרגה, שהרי הנה יוצאות ונמשכות זו מזו, שחכמה נמשכת מכתר, ובינה נמשכת מחכמה והז"א נמשך מבינה, ומלכות נמשכת מהז"א, כנ"ל (באו"פ ח"א פ"א אות ג' ד"ה עתה ובהסת"פ ח"ב ד"ה ועתה עד ד"ה וכן) אמנם אין זה נקרא התלבשות, כי ד' בחינות דאור ישר אינן מתלבשות זו בזו, שנאמר למשל, שאור העליון מתלבש בבינה כדי להאיר לז"א, כי מתלבש פירושו, בלבוש של או"ח, העולה ע"י זווג דהכאה מן המסך, שנתקן בבחי"ד שהיא מלכות, כנ"ל בדברי הרב (פ"א אות ג' ובאו"פ שם אות ק') וכאן בבינה, לא היה שום צמצום, ומכ"ש שאין שם מסך מוכן להכאת אור העליון לאו"ח, כדי שתאמר, שהתלבש האור בבינה דאור ישר כדי להאיר בז"א דאור ישר, אלא, שזה מכונה "דרך מעבר", כלומר, שאור א"ס השייך לז"א דאור

שלמעלה מהאצילות, ועל ידי החכמה המתלבש הוא בתוכה, אז נכנס ומאיר בכתר וחכמה דאצילות, ולא הוצרך להתלבש גם בבינה שלמעלה מאצילות, ולא נתלבש רק בחכמה שלמעלה מן האצילות לבד, ו על ידה מאיר בכתר וחכמה דאצילות.

הבינה מעבירה דרך חלון את האור דקומת חכמה, לז"א ומלכות.

בלי התלבשות שניה באו"ח דמסך דבחינה ב'.

(ב) ואמנם, ג כשרצה להאיר מבינה דאצילות ואילך עד סוף כל האצילות, הנה ד ודאי, שהוצרך להתלבש גם בבינה דאצילות, כי ה אין ז"א

אור פנימי

ישר, בהכרח שעובר דרך ספירות בינה דאור ישר, להיותה העילה והסיבה של הו"א דאו"י, ואין הו"א דאו"י הזה יכול להשיג שום אור, אם לא על ידי עילה שלו, דהיינו בינה, אבל אין זה נקרא התלבשות במסך בינה, להיות שאין שם מסך, כמבואר שאין מסך אלא בבחי"ד, דהיינו במלכות, כנ"ל (פ"א אות ק'). וזכור היטב את ההפרש המבואר, בין ד' בחינות דאו"י לד' בחינות דאו"ח, כדי שלא תתבלבל מחמת הדמיון הקרוב שבשמותיהן, כי כשאנו אומרים חכמה דאו"י, המובן ספירה שניה לכתר דאו"י, שנק' חכמה, אבל כשאנו אומרים חכמה דאו"ח, המובן, שיש כאן זווג דהכאה, וע"ס דאו"ח המלבישות לע"ס דאו"י, דהיינו עשרים ספירות שלימות, וכשנכללות זו מזו, הן מאה ספירות. שאנו קוראים לכולן בשם חכמה דאו"ח, משום שהכונה היא, לציין את מדת קומתו של או"ח, ומתוך שעולה ומלביש עד חכמה, ע"כ אנו מכנים את כל מאה הספירות בשם חכמה. וזכור זה, כי הוא המפתח החשוב ביותר בהחכמה, ועד"ז תבין בינה דאו"ח, שהיא ג"כ עשרים ספירות, אלא כתר וחכמה גנוזים תוך בינה, וכן ז"א דאו"ח, יש לו עשרים ספירות, אלא כתר וחכמה ובינה גנוזים תוך ז"א (כנ"ל פ"ג אות א' ד"ה ושם, באו"פ).

(ד) שלא בדיוק נקט כאן התלבשות, כמו שמסיק הרב תיכף לאחר זה, ואומר: "אע"פ שנמשך דרך הבינה, אין זה נקרא התלבשות, כיון שאין שם מסך", עכ"ל. וכבר נתבאר זה באורך לעיל, בדיבור הסמוך, שמלת התלבשות, מורה שע"ס דאו"י מתלבשים באו"ח, העולה ע"י זווג דהכאה בהמסך, וז"ש הרב, כיון שאין כאן בבינה שום מסך, אין זה נק' התלבשות.

(ה) מטעם, שבינה היא העילה והסיבה אל הזו"ן, גם בד' בחינות דאור ישר, וע"כ, כל עלול מוכרח לקבל כל אשר לו מיד עלתו כמבואר בדיבור הסמוך.

וזה הרב "ולא הוצרך להתלבש בבינה שלמעלה מאצילות ולא נתלבש רק בחכמה שלמעלה מאצילות". רוצה לומר, שלצורך

ונוקבא מקבלים אור רק על ידי הבינה, אך הענין הוא, ו שלא הועילה הבינה רק למעבר לבד אל אור הא"ס המלוכש תוך החכמה העליונה הנ"ל ועבר דרך בינה לאצילות, ו ולא נעשית הבינה, מסך ולבוש ב' כדי להאיר לז"א, רק בא האור עצמו ה דרך חלון, כנ"ל, בלתי שום מסך. ונמצא, כי אע"פ שנמשך דרך הבינה, אין זה נקרא התלבשות, כיון שאין שם מסך כלל, וא"כ האור א"ס עצמו המתלבש בחכמה לבד, הוא שמקבל זו"ן דאצילות.

להאיר בעולם הבריאה, מתלבש אור העליון באו"ח דקומת בחי"ב שהיא בינה. ונמצא שגם החכמה נעלמה. והכתר והחכמה נכללים בתוך הבינה.

ג) אמנם בבריאה, מתלבש הא"ס לבוש אחר בבינה דאצילות, וזאת הבינה נעשית מסך סתום ומלבוש גמור, אשר על ידו מקבלים ע"ס דבריאה כולם, אפילו כתר וחכמה דבריאה.

אור פנימי

ו) כל זה נתבאר היטב בדיבור הסמוך. ז) כלומר, שאין שם מסך, שאור א"ס יתפשט עליו לזווג הכאה, ויעלה או"ח בקומת בינה, ויהיה או"ח דקומת בינה זו, לבוש ב' על אור א"ס, בנוסף על לבוש הראשון, שיש שם מאו"ח דקומת חכמה, כמ"ש היטב לעיל.

ח) ע"י בחלק ב' בלוח התשובות, אות ל', במלת "חלון", שבכל מקום, שהמסך פועל להעלות או"ח ממטה למעלה, מכונה העביות בשם חלון, עש"ה, גם באו"פ (ח"ב פ"ב אות ע' ד"ה נקב), וגם כאן פועל העביות ממטה למעלה, כנ"ל בדברי הרב, (ח"ג פ"א אות ג'), וע"כ מכנה שם הרב את העביות דבחינת ז"א, ובחינת מלכות, בשם חלון ונקב צר. (פ"א אות ד') להיות המסכים שלמטה מקומת חכמה משמשים שם רק ממטה למעלה, כמ"ש לפנינו.

ואין להקשות כאן ממבואר במקום אחר, שגם בע"ס דאצילות יש שם ה' פרצופין, שבכל אחד יש בחינת זווג דהכאה. כי יש הפרש גדול ורב ביניהם, להיות כל אלו ה"פ אצילות הם ה' חלקים של ע"ס דקומת חכמה ויתבאר זה במקומו, ואכמ"ל.

ט) כלומר שהמסך והמלכות מודככים לבחי"ב שנק' בינה, ואור א"ס מתפשט לזווג דהכאה על המסך ההוא, ומעלה או"ח בקומת

בינה, כנ"ל (באו"פ פ"ג אות ו') שאו"ח ההוא, הוא לבוש אחר וחדש על אור הא"ס, במשונה בהרבה, מלבוש דאו"ח של אצילות גופיה, כי לבוש דאצילות, הוא מהכאה במסך דבחי"ג הממשיך אור החכמה בכל הע"ס, ולבוש החדש הזה, הוא מהכאה במסך דבחי"ב, שקומתו אינו מגיע להלביש את החכמה דאו"י, אלא רק לבינה דאו"י לבד, וע"כ אין בו מאור חכמה כלום.

והנה זווג זה, בהכרח שנעשה באצילות, כנ"ל באו"פ (פ"ג אות ו'), אבל כל ע"ס הללו המתלבשים בהלבוש דקומת בינה, נמשכים מהמסך ולמטה ובאים בעולם הבריאה, כמבואר באו"פ הנ"ל.

י) כלומר, אע"פ, שהאו"ח עולה בתחילה מהמסך שבהבינה ולמעלה, דהיינו, בעולם אצילות כנ"ל, אשר, גם ספירות דאצילות בהכרח שמתלבשים בלבוש זה דקומת בינה, מ"מ אין העביות והסתימה של המסך הזה עולה שם אפילו משהו, כי אין העביות ופגם יוכלו לפעול כלל בהעליונים מהם, ובחינת קבלה כזו, מכונה חלון ונקב, (כמ"ש באו"פ ח"ב פ"ב אות ע'), כלומר, בלי שום עביות אפילו משהו, מה שאין כן באו"ח היורד למטה מהמסך שבין אצילות לבריאה, דהיינו, העשר הספירות הבאות בעולם הבריאה, הרי כח ועביות המסך, הוא כל השורש של

הספירה העליונה שבכל קומת ע"ס, מאירה בכל עשר הספירות של אותה הקומה, באופן שבעולם אצילות מקבלות כל עשר הספירות שבו את אור החכמה ובעולם הבריאה מקבלות כל עשר הספירות את אור הבינה.

(ד) נמצא, כי האצילות מקבל אור חכמה עלאה, כי א"ס מתלבש בתוכה, וא"כ כ' אינו נחשב שמקבל רק מהחכמה לבד. והבריאה מקבל אור הבינה, כי ה' הא"ס והחכמה מתלבשת בתוכה, וא"כ הבריאה אינה מקבלת רק מהבינה לבד, וז"ס מ' אמא עילאה מקננא בכורסא, כי כורסא מקבל אור מבינה דאצילות הנ"ל, כי נעשה מסך מבדיל, בין א"ס וחכמה אל בריאה.

הבינה דאצילות מעבירה לזו"ן אור החכמה. הבינה דבריאה מעבירה לזו"ן אור הבינה. (ה) ואם תאמר, אם כן ז"א ונוקבא דאצילות ובריאה, כולם שוים, כי כולם מקבלים מבינה דאצילות, ויש לומר כי כבר בארנו, כי זעיר ונוקבא מקבלים אור החכמה עצמו, כי כולם בחכמה עשית, ואין מועיל להם הבינה

אור פנימי

אפרוחיה אלא לעתים, ומתוך שזווג דבחי"ב הנ"ל אינה הארה תמידית בעולם הבריאה, ע"כ מכנה אותה בלשון קינון, ואומר אמא עילאה "מקננא" בכורסא. בינה נק' אמא עילאה, והטעם שבינה נקראת כן, ע"י בספרי פנים מסבירות דף ס"א ד"ה וטעם קריאת שם ואכמ"ל.

(ג) כמו שנתבאר לעיל בבינה דאצילות, שהזווג הנעשה במסך דבחי"ב לצורך בריאה, ואו"ח עולה ומלביש עד בינה, ועכ"ז לא נעשה זה למפסיק על אור חכמה כלפי ז"א דאצילות הנמצא לאחר הבינה ההיא, ונתבאר, שהוא מטעם שהמסך המשמש ממטה למעלה אינו מוליך עם האו"ח העולה על ידו, שום גבול חדש ועביות כלל למקבלים ממנו, ואע"פ שגם ז"א דאצילות מקבל מכח או"ח זה, מ"מ, אינו מתמעט בסבתו שלא יוכל להמשיך אור חכמה, כי בחינת קבלה בכח מסך שמלמטה ממדרגה, מכונה רק חלון ונקב, אבל אינו מגביל ואינו סותם כלום בסבתו. וכן תשכיל בכל מסכים שבכל המקומות, אשר הגבולים הנעשים תמיד בסבת מסכים, הנה הגבולים ההם, אינם ניכרים כלום זולת למקבלים שלמטה ממסך, אבל לא כלום למקבלים שממעל למציאות המסך.

וזה הרב, אשר אע"פ שחזר האור

התפשטות האור א"ס בהם, לפיכך נעשה המסך סיתום ומלבוש גמור, המגביל את אור א"ס, מלהאיר שם משהו מאור חכמה, שהריהו מסך דבחי"ב, שאין או"ח שלו מגיע לחכמה, אלא לבינה דאו"י לבד, כנ"ל. וז"ש הרב, "שנעשה מסך סתום", כלומר, שסותם את אור דאצילות, דהיינו אור חכמה, מלהופיע בעולם הבריאה אפילו משהו, מטעם שמסך זה משפיע אל הבריאה ממעלה למטה, כמבואר.

(כ) כלומר, מקומת חכמה לבד, אבל מכתר אין אצילות יכול לקבל, משום דמסך דבחי"ג משמש שם ממעלה למטה, שהרי נתלבש בבחי"ג שלמעלה מאצילות כנ"ל, וע"כ נעשה מסך סתום על אור כתר, ונחשב שמקבל רק מחכמה לבד.

(ל) כלומר, שכתר וחכמה גנוזים בקומת בינה, מחמת שאו"ח זה אינו מגיע להם רק לקומת בינה בלבד, כנ"ל, וע"כ הבריאה אינה מקבלת רק מבינה בלבד, ולא תוכל לקבל מכתר וחכמה, כי המסך סותם עליהם כנ"ל, מטעם היותו מלמעלה מהבריאה. וז"ש הרב, שנעשה מסך מבדיל בין הכתר והחכמה אל הבריאה. וזכור, אשר הכתר נק' א"ס כנ"ל.

(מ) כי הארה שאינה תמידית, מכונה בשם קינון, בדומה לצפור שאינה יושבת תמיד על

רק למעבר בעלמא, אך אחר האצילות נעשית בינה, מסך ומלבוש גמור מחיצוניות הכלי של בינה דאצילות, ועל ידי מסך זה, מקבלים כל הע"ס דבריא את אור א"ס.

ז"א דבריא, מעביר למלכות את אור בינה.

(ו) ודע, כי גם הבריא, אע"פ שחזר האור להתלבש בז"א של הבריא, עם כל זה, גם המלכות של הבריא, מקבלת אור הבינה עצמה דאצילות, ואין ז"א מפסיק לה, רק דרך מעבר לחוד, דוגמא, מ"ש באצילות, וכן הוא בפרטות יצירה מיניה וביה, וכן, בפרטות עשיה מיניה וביה.

בעולם היצירה, מתלבש אור העליון באור חוזר דבחינה א', שהוא קומת זעיר אנפין. ובעולם העשיה, מתלבש אור העליון באור"ח דקומת שורש עביות, שהיא קומת הנוקבא דז"א. (ז) והנה, הא"ס, כדי להאיר ביצירה מתלבש ע' לבוש גמור גם בז"א דבריא, והוא נעשה מסך ומלבוש אל היצירה, ועל ידו מקבל כל היצירה. וכן להאיר בעשיה, מתלבש הא"ס לבוש ומסך גמור בנוקבא דז"א דיצירה ג"כ, ועל ידו מקבלת כל העשיה, וז"ס פ' ו' ספיראן מקננן ביצירה, ע' ואמא תתאה מקננא באופן.

אור פנימי

להתלבש בז"א של הבריא, ועושה זווג דהכאה במסך בחי"א, שאור חוזר זה יש לו קומת ז"א, והנה אע"פ, שגם מלכות דבריא מקבלת מאור"ח זה, מ"מ מתוך שמסך זה הוא משמש מבחינת ממטה למעלה, אינו מגביל כלום את מלכות דבריא, שלא תוכל להמשיך לה אור בינה, כי "אין ז"א מפסיק לה" למלכות דבריא, במסך שלו הנמצא ממטה למעלה, כי הוא רק "דרך מעבר לחוד", דהיינו מבחינת חלון ולא מבחי' מסך, כנ"ל (ח"ג אות ד' באו"פ אות ו') וכן הוא בכל המקומות.

(ס) ענין האור"ח היורד ממעלה למטה, אשר דרכו להרחיב את המסך ואת כלי מלכות, עד שמתפשטים בעצמם לעשר ספירות ממעלה למטה מכתר עד מלכות, כנ"ל באו"פ (פ"ג אות ה') הנה התפשטות מלכות זאת, מכונה בכל מקום "התפשטות מינה ובה", כלומר, שהכלי האחת נשקראת מלכות, מתפשטת בעצמה מינה ובה לעשר ספירות. וכבר ידעת שהע"ס המוגבלות שבכל העולמות, הן נעשות רק על ידי האור"ח המתפשט אליהן

ממעלה למטה, כנ"ל, לפיכך מכונות עשר הספירות האלו בשם ע"ס הפרטיות מיניה וביה, הן באצילות והן ביצירה והן בעשיה. (ע) אור"ח המתפשט ממסך ולמטה, מכונה לבוש גמור, להיותו מגביל, עם העביות המיוחד לו להאורות שמתלבש, שלא יוכלו להמשיך משהו אור במשונה מגבולו, משא"כ אור"ח, העולה ממטה למעלה, אע"פ, שהוא ג"כ לבוש על ע"ס דאור ישר, אמנם, הלבוש הזה אינו מגביל כלום את האור שהוא מלביש כנ"ל, ולפיכך, נבחן כלבוש שאינו גמור, אלא לבחינת שורש של לבוש בלבד. וענין התפשטות הע"ס דיצירה ועשיה, כבר נתבאר היטב לעיל, עש"ה.

(פ) ז"א נקרא בשם ו' ספירות, ונק' כן לסבת חסרון ג"ר כח"ב, ולסיבת חסרון מלכות, ואין לו רק שש ספירות תג"ת נה"י לבד, ומלת קינן, כבר נתבאר לעיל.

(צ) מלכות דאצילות נקראת לפעמים, אמא תתאה, משום שמלכות דאצילות, היא השורש העיקרי לכל הנמצאים שבבי"ע, ועל שמה של המלכות דאצילות, מכנה ג"כ למלכות

אבי"ע ה"ס ד' אותיות י"ה ו"ה. י' היא אצילות, שהיא חכמה. ה' ה"ס בריאה, שהיא בינה. ו' ה"ס יצירה, שהיא ז"א. ה' אחרונה, היא עשיה, שהיא מלכות.

(ח) והנה בזה תבין למה ד' עולמות ק' אצילות, בריאה, יצירה, עשיה, נרמזו בד' אותיות הויה: י' אצילות, ה' בריאה, ו' יצירה, ה' עשיה. כי י אצילות האור שלו הוא ע"י חכמה העליונה כנ"ל, לכן נקרא י'. ובריאה על ידי בינה דאצילות, לכן נקרא ה'. וכן ו' ביצירה. וכן בעשיה ה' תתאה.

כלל העולה, שעיקר ההפרש בין עולם לעולם מאבי"ע, הוא על פי המסכים שבד' בחינות עביות חו"ב תו"מ.

(ט) נמצא עתה כלל העולה, כי אצילות מקבל אור מהחכמה לבד, כי החכמה, נעשית מסך סתום, בין א"ס, ובין אצילות, ומבינה דאצילות, מקבלת הבריאה, אחר שנתלבש אור הא"ס וחכמה עליונה בתוכה, ועכ"ז נקרא אור הבינה, לפי שנעשית מסך מבדיל גמור, וכן היצירה, מקבלת מז"א דבריאה עצמה, וכן העשיה, מקבל מנוקבא דז"א דיצירה עצמה, ש ולולי כל אלה המסכים והלבושים, לא היו יכולים לקבל אור עליון, רק שכל עולם ועולם, פחות במדרגה משל חבירו, על דרך הנ"ל.

אור פנימי

דיצירה בשם אמא תתאה, להיותן שורש אחד, ואכמ"ל.

ק) כמו שמבאר והולך, כי שם הוי"ה כולל עשר ספירות, וד' עולמות אבי"ע הם בחינת עשר ספירות הכוללות כל המציאות, ואע"פ, שבכל עולם ועולם בפני עצמו, יש אבי"ע פרטים, ופרטי פרטים, מ"מ צריכים לדעת, שכולם יחד מסתדרים בעשר ספירות בלבד, אשר ד' האותיות הוי"ה, מרמזות עליהן כמבואר. וידיעה זו נחוצה מאד, שתהיה תמיד לעיני המעיין, בהיות שצריכים תמיד להקיש, את עשר ספירות הפרטות, אל עשר הספירות הכוללות, כי יש להן תמיד ערכים מקבילים זו על זו ונלמדות זו מזו.

ש) כלומר, שכל עולם, אינו יכול לקבל שום אור, זולת ממה שהמסך הנמצא ממעל לו, משפיע אליו כמבואר לעיל.

פ ר ק ה'

מבאר שכל נאצל ונברא כלול מד' בחינות עביות הנ"ל שהן נקראות חו"ב תו"מ, שאור העליון מתפשט בתוכם לזווג דהכאה על מסך שבמלכות. ושורשם הוא המאציל הנקרא כתר. ומשום שכל בחינה משונה מתברתה, צריך להיות בחינה ממוצעת ביניהן הכוללת שתי הבחינות. ובו ז' ענינים:

א. בכל נאצל ונברא יש ד' יסודות ארמ"ע, כנגד ד' אותיות הוי"ה, שהן חו"ב תו"מ, וה"ס טנת"א, ואכ"ע. ב. וה"ס ד' בחינות שבאדם התחתון: א) הרוחניות שבו; ב) הגוף; ג) המלבושים; ד) הבית שיושב בו. וכל אחת מהן כלולה מד'. ברוחניות שבו יש, נפש, רוח, נשמה, חיה. בגוף שבו יש, עצמות, גידין, בשר, עור. במלבושים יש כתונת, מכנסים, מצנפת, אבנט. בבית יש, בית, חצר, שדה, מדבר. ג. בד' בחינות שבאדם יש, בחינה אחת הכוללת את כולן. וכן יש בחינה ממוצעת בין כל בחינה ובחינה מהן הכוללת שתיהן. ד. בחינה הכוללת את כולן נקראת אור יחידה. ובה ב' בחינות: ניצוץ בורא, וניצוץ נברא. ה. הבחינה הממוצעת בין בחינת הרוחניות שבאדם שהיא גרנח"י, לבין בחינת הגוף, היא רביעית דם שנפש דנפש מתלבשת בה. ונמצאת כוללת הרוחניות והגוף. ו. הבחינה הממוצעת בין הגוף לבין המלבושים היא שערות וצפרנים של האדם. ז. הבחינה הממוצעת בין המלבושים לבין הבית היא, אוהלים הנעשים מצמר ופשתים.

יש מאציל ונאצל. כל נאצל נחלק ע"פ ד' בחינות ההתעבות, שהאור מתפשט בהן ממאציל, להיות כלים לנאצל, והן סוד חו"ב תו"מ. וה"ס ארמ"ע. וה"ס ד' אותיות הוי"ה. וה"ס טנת"א. וה"ס ד' בחינות שבאדם: גוף, לבושים, בית שיושב בו. כי אין נאצל פחות מד' חלקים. * א) הנה יש א מאציל ונאצל, ב והנאצל יש בו ד' יסודות: אש, רוח, מים, עפר. והם ד' אותיות הוי"ה, והם: חכמה, ובינה, ת"ת, ומלכות. והנה הם: טעמים, נקודות, תגין, אותיות. והם הם: אצילות, בריאה, יצירה, עשיה. שהם הם ד' בחינות שבאדם: א', אדם הפנימי, שהוא הרוחניות הנקרא: נפש, רוח, נשמה, חיה, יחידה. ב', הוא הגוף. ג', הוא המלבושים שע"ג הגוף. ד', הוא הבית שיושב בתוכו האדם, וגופו, ומלבושו.

אור פנימי

א) כל פרצוף עליון נק' מאציל כלפי הפרצוף שלמטה ממנו, מפני, שכן יצאו הפרצופין זה מזה בחינת עילה ועלול מראשית הקו עד סוף העשיה, אשר כל פרצוף, נאצל על ידי העליון ממנו. ב) כל אלו, הם סוד ד' בחינות, הנזכרות לעיל בדברי הרב (ח"ג פ"א אות ד'), אשר תחילת הכל התפשט הא"ס ב"ה לעשיית כלים על ד' בחינות עד שפגש במסך שבכלי מלכות * עץ חיים שער מ"ב פרק א'.

וכו' עשה. והרבה כינויים יש לד' בחינות ההן, מפני שאין לך פרט קטן בכל המציאות שלא יהיה מסתדר על בחינות ההן, וכן כללות כל המציאות יחד מסתדר בהן, שהם ד' העולמות: אצילות, בריאה, יצירה, עשיה, הכוללים כל המציאות. ותבין אמנם, שהגם, שסדר הד' בחינות נרשמות בכל הפרטים שבהמציאות עם כל זה, אין הפירוש, שכל הפרטים שוים מחמת זה, אלא יש בזה ערך מיוחד לכל פרט, לפי מדת כלי קבלה שלו.

וכל בחינה מד' בחינות שבאדם כלולה מד'. הרוחניות, היא חיה, נשמה, רוח, נפש. הגוף הוא עצמות, גידין, בשר, עור. הלבושים, הם כתונת, מכנסים, מצנפת, אבנט. הבית, הוא בית, חצר, שדה, מדבר.

(ב) ג וכל בחינות אלו, כלולות מד' בחינות, ואלו הם: בחינה א' של הרוחניות, הנה: ד נשמה לנשמה, ונשמה, רוח, נפש. בחינה הב' שהוא הגוף, הוא: העצמות שבהם המוח מבפנים, והגידין, והבשר, ועור. וכמש"ה, עור ובשר תלבישני ועצמות וגידין תסוככני. בחינה ג', שהם הלבושים, הנה הם נודעים, שהם לבושים המוכרחים אל כהן הדיוט: כתונת, ומכנסים, מצנפת, ואבנט. כי אותן הד' דכהן גדול, הם לבושים היותר עליונים מאלו, כנזכר בזוהר, שאלו הם לבושים של שם אדני, ואלו הם לבושי שם הויה, אבל עיקרם, אינם אלא ד' בחינות. בחינה הד', והוא הבית, יש: בית, וחצר, ושדה, ומדבר.

בין כל בחינה ובחינה, יש בחינה ממוצעת הכוללת שתיהן.
(ג) אמנם, בכל אלו הד' בחינות הפרטיות, יש ה בחינה אחת כוללת כולם, והיא ו ממוצעת בין בחינה ובחינה, הכוללת שתיהן. דוגמא מ"ש חכמי הטבע, כי בין הדומם וצומח, הוא הקוראלי, הנקרא אלמוגים. ובין הצומח והחי, הוא אדני השדה, הנזכר במסכת כלאים, שהוא, כמין כלב, גדל בקרקע, וטבורו נשרש בקרקע, ויונק משם, וכשחותכין הטבור שלו מת. ובין החי והמדבר, הוא הקוף.

בין בורא לנברא, שהוא הרוחניות שבאדם, יש בחינה באמצע, שעליה נאמר, בנים אתם וגו', אלקים אתם. האבות הן המרכבה.

(ד) וכעד"ז יש בכאן, כי בין הבורא ית', ו בין הנברא, שהיא הבחינה

אור פנימי

ג ענין התכללות הזאת, הוא מטעם של הזדככות המסך, הנוהגת בחיוב בכל מדרגה ומדרגה, כמ"ש בהסת"פ (ח"ב פרק ז' אות ע"ב ד"ה ובכדי) עש"ה בכל ההמשך.

ד) הוא אור החכמה, ונקרא ג"כ אור חיה. ואור יחידה הוא כנגד כתר, שהוא בחינת מאציל. וכן המוח שבעצמות, הוא כנגד כתר. ה) כלומר, הכוללת את ד' הבחינות, והיינו בחינה שניה של הכתר, כמ"ש להלן (פ"ו אות ב'). שהוא השורש להתפשטות הד' הבחינות. והאור של כתר, נק' בשם יחידה. ו) כלומר, שבחינה שניה שבכתר נבחנת, שהוא ממוצעת בין מדרגה עליונה למדרגה

ז) מדבר כאן מב' העולמות: אצילות ובריאה, שאצילות נקרא בורא, וד' בחינות, שבעולם הבריאה בכללה, נקראות נברא. וכן בכל פרט שבעולם הבריאה, יש בו ד' בחינות כנ"ל. ונשמות הצדיקים מושפעות מאצילות לבריאה כנודע, וז"ש הרב, "שבין הבורא ית' ובין הנברא שהיא הבחינה הכוללת הרוחניות", דהיינו, שיש בחינה ממוצעת, בין הבורא ית' ובין הכתר, שהוא אור היחידה

הכוללת הרוחניות, יש בחינה באמצע, אשר עליה נאמר בנים אתם לה' אלקיכם, אני אמרתי אלקים אתם, ונאמר, ויעל אלקים מעל אברהם, ואמרו רז"ל, ה האבות הן הן המרכבה.

הבחינה הממוצעת, כלולה מב' ניצוצין, מניצוץ בורא, המתלבש בניצוץ נברא, שבו שרשי נר"ח שבאדם.

ה) והכונה, שיש ט ניצוץ קטן מאד, שהוא בחינת אלהות, נמשך ממדרגה אחרונה שבבורא, וזהו כ הניצוץ, מתלבשת בכח ניצוץ אחר נברא, שהוא נשמה דקה במאד מאד, הנקרא יחידה, ובניצוץ זה, יש בה ז שרשי ד' בחינות הרוחניות, שהם: מ נפש, רוח, נשמה, חיה.

בין הרוחניות שבאדם לבין הגוף, יש בחינת רביעית דם שבנפש, המורכבת משניהם. שהנפש היא רוחנית, ורביעית דם, שהנפש מתלבשת בה, היא גוף.

ו) וכן בין בחינת הרוחניות לבחינת הגוף, יש בחינה אחת, כוללת שתיהן, והוא בחינת רביעית דם של הנפש, כי יש בה ניצוץ אחרון של הנפש, שהוא הרביעית שבנפש, פירוש, בחינת נ נפש שבנפש, ולכן נקרא רביעית. וזה הניצוץ, מתלבש ברביעית דם הנזכר לעיל, והכל אחד, וכמ"ש, כי הדם

אור פנימי

הכוללת הרוחנית של אדם, והיינו, הרוחניות של אדם הנזכר לעיל בדברי הרב (אות א'), הנקרא, נפש, רוח, נשמה, חיה. ויחידה, שה"ס כתר שלהם כוללת כולן, כנ"ל בדיבור הסמוך.

ח) כלומר, שהיחידה של האבות, היא המרכבה לאותה, הבחי' הממוצעת, שבין הבורא ית' ובין היחידה שבהם. מרכבה, פירושה השראה, כדמיון הרוכב השורה על המרכבה המיוחדת לו, כן האלקיית שורה על האבות. ט) והבן, שאין הפירוש ח"ו בגדלות וקטנות מדומה, אלא הכונה על אפיסת השגה, כי דבר שאינו מושג מכונה קטן מאד. גם שם ניצוץ אל תטעה בו, לפרש כפשוטו, שהוא ניצוץ אש מדומה ח"ו, אלא, ניצוץ פירושו או"ח (עי' לזה"ת ח"ב אות ב') כי אור ישר מכונה בשם אורות, ואור חוזר מכונה בשם ניצוצין, וזכור זה.

י) היינו בחי' שהיא מלכות.

כ) דהיינו בכתר, שה"ס יחידה. וניצוץ בורא ה"ס א"ס ב"ה. וניצוץ נברא, ה"ס כתר

של המדרגה, המכונה ג"ר, ראש המדרגה, שיש בו עצמו ד' בחינות דאו"י, שא"ס התפשט בהם לזווג דהכאה, המעלה או"ח, ומלביש את האו"י ממטה למעלה, שבוה נעשו שרשי כלים (כנ"ל בהסת"פ ח"ב אות ר"ב ד"ה והנה נתבאר) עש"ה, כ"ז נקרא בשם ניצוץ נברא או יחידה. ונק' "ניצוץ", על שם או"ח העולה אשר ניצוץ בורא מתלבש באו"ח זה, כמ"ש לעיל. וז"ש הרב, "וזה הניצוץ מתלבש בכח ניצוץ אחר נברא" והבן היטב. ל) כי התלבשות א"ס באו"ח העולה ממטה למעלה אינו עושה כלים גמורים, אלא שרשים לכלים, וז"ש הרב "שרשי ד' בחינות" והבן. מ) כבר ידעת, שהנפש מתלבשת במלכות, ורוח בז"א, ונשמה בבנינה, וחיה בחכמה, שהכלים ההם ה"ס ד' בחינות הנ"ל כדברי הרב (ח"ג פ"א אות ד').

נ) כי גם נפש יש לה לעצמה לבדה ד' בחינות: חו"ב, תו"מ, המתפשטים מן מלכות עצמה. ונפש שבנפש מלוכש בבחינת מלכות דמלכות.

הוא הנפש, הנאמר על רביעית דם הזה. וזה הרביעית דם, הוא היותר מובחר מכל ד' בחינות הגוף הנזכרים לעיל, אשר כל חלק נחלק לד' כנ"ל, והוא רביעית הראשון והעליון מבחינת העצמות של המוחין, שהוא החיות שבתוכו, שהוא הדם המתפשט בהם להחיותם. ובוזה הרביעית שבדם העליון, כלול כל שרשי ד' בחינות הנ"ל, באופן, כי הוא בחינת אמצעי בין הרוחניות אל הגוף, והיא מורכבת משניהם.

בין הגוף לבין הלבושים, יש בחינת שערות וצפרנים של האדם הכוללות שניהם. ובין הלבושים לבין הבית, יש בחינה ממוצעת שהיא אוהלים.

ז) וכן בין בחינה הב' אל הג', יש בחינה ממוצעת, והם, שערות וצפרנים של האדם, כנודע, כי זה היה לבוש של אדם הראשון בתחילה. והנה הם דבוקים בעור של האדם, ודומין אל הגוף של האדם עצמו. אמנם בהסתלקותן משם, נעשה מהם לבוש מאותן השערות. ע"ד שעושין מצמר הרחלים והעזים, וכיוצא. ולא עוד, אלא שאף גם בהיותן דבוקים בגוף האדם, הם דומים למלבוש, דמיון הבהמות וחיות, ששערותיהן מלבושיהן. והמופת לזה, הוא אדם הראשון, בענין הצפרנים. ומצינו בנבוכדנצר, שזה היה לבושו, כמ"ש, עד די שיערה כנשרין רבה וטפרוהי כצפרי כו'. וכן בין בחינת הלבושים לבחינת הבית, הם אוהלים, הנעשין מצמר ופשתים, שהם בחינת לבושים, וגם הם משמשים לבחינת בתים. וזו הבחינה של אוהלים, צריכה עדיין עיון, אם הוא כך או אם יש בה דבר אחר.

פ ר ק ו

מבאר שספירת כתר כוללת ב' בחינות : א) בחינה אחרונה מאין סוף, למשל, מלכות דמלכות דאין סוף ונקראת עתיק. ב) היא שורש הנאצלים והיא נקראת אריך אנפין. וכללות שתיהן נקרא כתר. ובו ד' ענינים :

א. אין יותר בע"ס מד' בחינות חו"ב תו"מ וחכמה היא ראשית. ב. כתר לפעמים הוא במנין הספירות, ולפעמים שלא במנין הספירות, ובמקומו נמנה דעת. ג. כתר הוא ממוצע בין מאציל לנאצל ובו ב' בחינות : א) בחינת מאציל דהיינו למשל מלכות דמלכות דא"ס, ונקרא תוהו, ועתיק. ב) היא בחינת נאצל, שהוא שורש הנאצלים, ונקרא בוהו או א"א. ד. עד"ו מלכות דמלכות דעולם אצילות היא עתיק בעולם הבריאה.

אין יותר בכל נאצל מד' בחינות חו"ב תו"מ, וחכמה היא ספירה ראשונה שבנאצל. א) ועתה נחזור לדבר בעולמות העליונים, אחר שבארנו המשל נבאר עתה הנמשל, ונאמר, כי א הנמשל אינו רק מד' בחינות יסודות לבד, שהם ד' אותיות הויה, שהם : חכמה, בינה, ת"ת, ומלכות, כנ"ל, ע"כ נמצא שהחכמה נקרא ראשית.

הכתר, לפעמים נמנה בין הע"ס, ולפעמים אינו נמנה, ובמקומו נמנית הדעת. ב) גם בזה תבין מ"ש, כי לעולם ב הכתר הוא בחינה עליונה, שאינה מכלל העולם ההוא, אלא, דומה אל כתר המלך, שהוא למעלה מראשו ואינו מכללות ראשו, וע"כ, אינה מכלל הספירה, ובמקומו נמנה הדעת, הנזכר בספר יצירה. ועכ"ז, לפעמים אנו מונים אותו בכלל היוד ספירות. והענין יתבאר עם הנ"ל, שיש בחינה אמצעית בין כל בחינה ובחינה, דומה למ"ש חכמי הטבע והביאו הרמב"ן ז"ל בתחילת הפסוק, והארץ היתה תוהו ובוהו, וכתב ג"כ בשם ספר הבהיר, כי קודם שברא הד' יסודות, ברא חומר א' הנקרא היולי, שהוא דבר המוכן לקבל צורת הד' יסודות אחר כך, אבל הוא

אור פנימי

א) רוצה לומר, כי המשל שהביא, שיש בחי' ממוצעת בין בחינה לבחינה, אל תקח מזה להנמשל, אשר יש משום זה ה' בחינות גם בעליונים, דהיינו ד' בחינות ובחינה ממוצעת, ולזה מזהיר ואומר, שאין בעליונים יותר מד' יסודות ארמ"ע, שהם ד' אותיות הויה, כי הבחינה הממוצעת אינה נמנה עם הד' בחינות. וזה שמסיים הרב, ע"כ נמצא, שהחכמה נקרא ראשית, להורות, שאין שום בחינה נמנית לפניה : כי הבחינה הממוצעת, דהיינו ניצוץ בורא, ה"ס א"ס

שאינו כלל בחשבון המדרגה. ובחינת ניצוץ נברא, שהיא נקראת יחידה או כתר, הנה נתבאר שכל עיקרה אינה רק שרשית של הד' הבחינות : חו"ב, תו"מ, (כנ"ל פרק ה' אות כ'), עש"ה) וא"כ הראשית של יחידה, הוא ג"כ בחי"א שנק' חכמה, ולפיכך לא נמצא רק ד' אותיות בשם הויה, ואין שם אות מיוחד לספירות הכתר, כמבואר.

ב) הכונה היא, על ניצוץ בורא המלוכב בכתר כנ"ל, שה"ס א"ס ביה, ואינו כלל

אינו לובש שום צורה כלל ועיקר. ומה שהוא קודם התהו, נקרא אפס, וכמו מאפס ותהו נחשבו לו.

א"ס ה"ס אפס, ואחריו הכתר הנקרא תהו, ואחריו בהו, הכולל ד' יסודות.

(ג) והענין הוא, כי הא"ס נקרא אפס, כי אין בו שום תפיסה, ג שאין שם חומר ד ולא צורה כלל, ואחריו יצא ה התהו והוא הכתר, ואחריו יצא הבהו הכולל ד' יסודות חו"ב תו"מ.

בתהו יש שורש ד' יסודות שבנאצל, בכח ולא בפועל.

(ד) וביאור הדבר, כי הנה בהכרח הוא, שתהיה מדרגה אמצעי בין המאציל אל הנאצל, כי יש הרחק ביניהן כרחוק השמים מן הארץ, ואין יאיר זה בזה, ואין יברא זה את זה, שהם ב' קצוות, אם לא יהיה דבר ממוצע ביניהן ומחברם, ויהיה בחינה קרובה אל המאציל וקרובה אל הנאצל. והנה בחינה זו, הוא כתר הנקרא ו תהו, כי אין בו שום יסוד, כי על כן אינו נרמז בשם הויה כלל, רק בקוצו של יוד, אמנם הוא בחינת אמצעי כנ"ל. והוא, כי הנה כתר, הוא דוגמת החומר הקודם הנקרא היולי, שיש בו שורש כל הד' יסודות, בכח ולא בפועל, ולכן נקרא תהו, כי הוא מתהא מחשבות בני אדם, באמרם, הנה אנחנו רואים, שאין בו צורה כלל, ועכ"ז אנחנו רואים שהוא נאצל, ה ויש בו כח הד' צורות.

אור פנימי

מבחינת הפרצוף עצמו, כמבואר בדיבור הסמוך עש"ה.

(ג) עי' לוח"ת ח"ב אות כ"ו, שרצון לקבל שבנאצל ה"ס אור שנתעבה, והוא כללות החומר שבנאצל, שממנו נצטיירו ונעשו כלי קבלה שלו. וזה ודאי, שבא"ס ב"ה לא נמצא מבחינת רצון לקבל זה ולא כלום. (כמ"ש לעיל באו"פ ח"א פ"א אות נ' ד"ה וטעם) וז"ש הרב "שהא"ס נק' אפס, כי אין בו שום תפיסה, שאין שם חומר" וכו', דהיינו מבחי' הרצון לקבל הנ"ל, ואין שום השגה באור בלי כלי, כנודע.

(ד) הד' הבחינות חו"ב תו"מ, מכונות "ד' צורות", להיותן שיעורי מדרגות זו למטה מזו, המצטיירות בחומר של הנאצל, (כמ"ש באו"פ ח"א פ"א אות נ' ד"ה עתה) שכ"ז אינו בא"ס ב"ה, כמבואר בדיבור הסמוך, ובאו"פ שם. (ה) דהיינו אמצעי בין מאציל לנאצל, משום

שבו כבר נמצאים כלולים שורשי ד' הצורות של הנאצל "בכח" אבל לא בפועל.
(ו) כלומר שד' בחינות חו"ב תו"מ נקראות ג"כ ד' יסודות, שבתוהו אין בו שום בחינה מהם, כנ"ל.
(ז) כלומר, שכבר יצא מכלל מאציל שהוא א"ס המכונה אפס, והבן.
(ח) היינו הד' בחי' חו"ב תו"מ, שנק' ג"כ ד' צורות, כנ"ל בסמוך. אמנם הן בו רק בכח" ולא בפועל, כנ"ל. אמנם "בוהו", שה"ס ניצוץ נברא כנ"ל, כבר יש בו שרשי הד' צורות בפועל ממש, שה"ס התפשטות הא"ס לעשות כלים בהכאה על המסך, (כנ"ל בדברי הרב ח"ג פ"א אות א') שכבר ד' בחינות דאור ישר שנתפשטו מא"ס, מלובשות באור חוזר העולה ממטה למעלה, ועצמות א"ס כבר מלובש באו"ת זה, בסוד "ראש" מדרגה. אמנם הכלים האלו, נקראים שרשי כלים, ואינם נגמרים, אלא אחר התפשטותם ממטה למסך כנ"ל.

הכתר ביחס א"ס אפשר לקראו נאצל וביחס הנאצלים הוא מאציל.

(ה) נמצא, כי אפשר לקוראו א"ס ומאציל, כמו שהוא דעת קצת המקובלים, שהא"ס הוא הכתר. ואפשר לקוראו בשם נאצל, כי ודאי א"ס גדול ממנו, ועכ"ז הזהירו בו חכמים, במופלא ממך אל תדרוש. אמנם תכלית מה שאנו יכולים לדבר בו הוא, כי הכתר הוא בחינת ממוצע ממאציל ונאצל. והטעם הוא, כי הוא הבחינה היותר אחרונה מכל האפשר בא"ס, אשר הוא האציל בחינה אחת, אשר בה שורש כל הי"ס בהעלם ודקות גדול, שאי אפשר להיות לנאצל יותר דקות ממנו. כי תהו, אשר למעלה ממנו אין עוד זולת האפס המוחלט, כנ"ל.

בכתר, יש ב' בחינות, בחינה אחרונה מא"ס, שהאצילה בחינה שניה, שהיא שורש הנאצלים. ונמצא, כי יש בבחינה זו ב' מדרגות: א', הוא הבחינה היותר תחתונה ושפלה מכל בחינת א"ס, וכאלו נאמר דרך משל, שהוא בחינת מלכות שבמלכות, ואע"פ שאינו כן, כי אין שם דמות וספירה ח"ו כלל, רק לשכך האוון נדבר כך. והנה בזו המדרגה התחתונה שבא"ס יש בה כללות כל שלמעלה הימנו, ומקבלת מכולם, כנודע, שהמלכות מקבלת מכולם. מדרגה זו התחתונה, היא האצילה את בחינה השנית, שהוא המדרגה העליונה מכל מה שבכל הנאצלים, ויש בה שורש כל הנאצלים, והיא משפעת לכולם. באופן, שהיותר קטן מכל המאציל, האציל היותר מובחר שבכל הנאצלים, ואין ביניהן מדרגה אחרת כלל, כי אחר המאציל הזה, אין נאצל יותר קרוב אליו ודומה לו כזה.

בחינת המאציל שבכתר, נקרא עתיק. ובחינת שורש הנאצלים שבכתר, נקרא אריך אנפין. (ז) וכללות שתיים אלה הבחינות, היא בחינה אחת הנקרא כתר, שבערך בחינה א' אשר בה קראוה קצת המקובלים א"ס, ובערך בחינה ב' שבה קראוה קצת המקובלים כתר, שהוא במנין הי"ס. אבל אנחנו, סברתינו, לא כדברי זה ולא כדברי זה, אלא היא בחי' אמצעית בין א"ס לנאצלים, ויש בה בחינת א"ס ובחינת נאצלים. וב' בחינות אלו, הם הנקרא: עתיק, ואריך אנפין. ושניהן נקרא כתר, כנודע אצלינו, והבן זה מאד.

בחינה אחרונה שבאצילות, שהיא מלכות דמלכות דאצילות, נעשה עתיק בעולם הבריאה, ומתלבשת בא"א שבבריאה.

(ח) וזה שכתוב במקום אחר, כי המלכות שבמלכות שבעולם האצילות המתלבשת בראש הבריאה, שהוא הכתר הנקרא אריך אנפין, הוא בחינת עתיק של עולם הבריאה, והבן זה מאד.

אור פנימי

(ט) היינו, המכונה "בוהו", שכבר מכונה י' סובב על תחילת הדברים, דהיינו, בשם ראש להמדרגה, כנ"ל בדיבור הסמוך, שבחינה יותר אחרונה מכל האפשר בא"ס, עש"ה. נקרא תוהו.

פ ר ק ז

מבאר איך מלכות דאצילות ירדה והיתה לכתר בעולם הבריאה,
ובו עשרה עינים:

א. בעולם הבריאה אין בראש א"א אלא חג"ת בלבד, וחסר כח"ב. ב. ראש דכל פרצוף אינו מתלבש בתחתון. ג. ב' בחינות יורדות ממסך שבעולם העליון לעולם התחתון: (א) הע"ס דא"י ואו"ח היוצאים מן המסך ע"י זווג דהכאה; (ב) אור מלכות דמלכות שבעולם העליון הבוקע את המסך, ויורד להיות כתר בעולם התחתון. ד. בתחילה היתה מלכות גדולה כמו ז"א, וקטרגה, שרצתה לשלוט בלבדה, ונאמר לה לך ומעטי את עצמך לרדת לעולם הבריאה ושם תשלוט. והיינו נקודת המלכות שנעשתה לכתר בעולם הבריאה. ה. בעת המיעוט נסתלקו ט"ס תחתונות ממלכות ועלו לשורשם לז"א. ו. אם ט"ס דמלכות מסתלקות מחמת פגם התחתונים, אז אינן עולות לז"א אלא נופלות לקליפות. ז. כמו שנקודת המלכות דאצילות ירדה ונעשתה כתר לבריאה, כך הוא בכל עולם ועולם. ח. בסבת מלכות דעליון הנעשית כתר לתחתון מתקשרים העולמות זה בזה. וג"ר דבריאה יכולות לעלות בשבת לעולם אצילות. ט. כשחושבים הנאצלים בפועל הם רק ד' דהיינו חו"ב תו"מ, וכשחושבים את השורש עמהם הם ה' דהיינו כח"ב תו"מ. י. ועד"ז בכל פרצוף ופרצוף ובכל ספירה וספירה נקרא העליונה מאציל והתחתונה נאצל, ויש בחינה ממוצעת ביניהן הנקראת כתר, הכל כמ"ש בהעולמות. וז"ס אני ראשון ואני אחרון. כי כתר הוא אחרון בהעליון, והוא ראשון בתחתון.

ב' בחינות יורדות מעולם העליון לעולם התחתון: (א) הע"ס דא"י המלוכשות באו"ח, שמתפשטות ע"י המסך בזווג דהכאה. (ב) הבחינה האחרונה דעולם העליון, שהיא מלכות דמלכות, שיורדת ונעשית עתיק בעולם התחתון. והיא אינה מתפשטת ע"י האו"ח שבמסך, אלא בוקעת את המסך ויורדת.

* (א) מצאתי להר' גדלי' הלוי ז"ל, א כי הג' הראשונות של הר' קצוות דא"א דבריאה, שהם חג"ת, אשר נשארו ג' מגולין בלי התלבשות, הנה אלו הג' הם בסוד מסך. ופירוש הדברים הם כך, כי הלא ביארנו, כי בכל עולם מג' עולמות אלו יש להם מסך א', ואמנם המסך שבין אצילות לבריאה, כאשר עברו בתוכו דמות כל האורות דאצילות, לעשות כנגדן י"ס דבריאה, הנה אלו, ג לא בקעו אותו מסך ועברו בו, רק עבר בו אור שלהם דרך המסך

אור פנימי

(א) עה"ס דבריאה כולן הן בקומת אור בינה, ואפילו כתר וחכמה (כנ"ל פ"ד אות ב') וכיון שקומת בינה דאצילות מלבשת על חג"ת דא"א, לא יוכל להמשך ממנו לעולם הבריאה וזולת חג"ת נה"י שלו בלבד, שהם ו"ק שלו. וע"כ נבחנים חג"ת דא"א דבריאה, לג"ר דא"א אשר שם, ויתבאר עוד במקומו.
(ב) הראש דכל פרצוף אינו מתלבש

בפרצוף התחתון, כי הלבשת התחתון מתחילה מפה דראש העליון ולמטה, כמ"ש במקומו. וכיון שחג"ת דא"א הם ראש, ע"כ הם מגולין בלי התלבשות.
(ג) בקיעה, פירוש, התגברות האור על גבול שבמסך, ואינו משגיח על כח העכוב שבו, והוא פורץ ועובר ומאיר גם מלמטה ממסך. וצריך שתזכור היטב מה שבארנו לעיל, בפירוש הכאת אור העליון על המסך, (באו"פ פ"ב אות ג'), אשר המסך מפסיק

* עץ חיים שער מ"ז פרק ו'.

ההוא, ונחקקו כל הי"ס של הבריאה. והנה גם ג' ראשונות של א"א דבריהא, שהם חג"ת, הם ג"כ עוברים דרך המסך ואינם בוקעים המסך, רק הם אור המתמעט עובר קצתו דרך המסך. אבל אותה הנקודה דמלכות דאצילות הנ"ל שירדה, להתלבש בג"ר אלו דא"א, הם אור עצמו של המלכות דאצילות, על כן הוא משברת ובוקעת את המסך עצמו, ויורדת ומתלבשת בג"ר דא"א (דבריהא).

בתחילה היתה המלכות גדולה כז"א, וקטרגה, דהיינו שרצתה לשלוט בלבדה, אז נאמר לה, שתמעט את עצמה מט' ספירות דאצילות, ותרד לבריאה ושם תשלוט. וט"ס אלו שנסתלקו ממנה נתחברו בשרשן בז"א. ואז ירדה ונעשתה עתיק בבריהא.

(ב) והנה, סוד נקודה זו ענינה היא, כי הלא נודע, איך היו ב'

אור פנימי

(באו"פ פ"ב אות ג') וזהו הבחנה הא' שבזווג דהכאה.

הבחנה ב', הוא, אותו חלק מאור העליון שבקע ושיבר למסך, ועבר למטה ממסך בלי עזרת אור חוזר, כנ"ל, אלא בבחינת עצמותו ממש. דהיינו כמבואר לעיל, שחלק זה נקרא נקודה דמלכות דעליון, או מלכות דמלכות דעליון, שביטלה הגבול ולא השגיחה כלל על כח עיכוב שבמסך, והבן היטב, אשר כלפי הנקודה ההיא נחשב המסך, כמו שאינו במציאות כלל, כי ע"כ דייק הרב לומר "משברת ובוקעת את המסך", שהוא מטעם המבואר. וע"פ ב' הבחנות הללו המבוארים, תבין את כל המשך דברי הרב.

(ד) כלומר, בחג"ת דא"א, שהם ג"ר שלו, משום שא"א זה דבריהא, אין לו אלא ו"ק: חג"ת נה"י לבד, ונמצאים חג"ת הג"ר שלו, כנ"ל ותבין כאן, אשר אותה הנקודה דמלכות דאצילות, שבקעה ועברה ממסך ולמטה בסוד הבחנה ב', הנ"ל, בדיבור הסמוך, ה"ס א"ס המכונה לעיל בשם "תוהו", שיש בו מבחינת א"ס כנ"ל, ואין בו שום בחינה מד' בחינות חו"ב תו"מ, אלא ד' בחינות כלולות בו "בכח" ולא בפועל. ואותן הג"ר דא"א הנ"ל אשר נקודה דעליון התלבשה בתוכן, הנה ג"ר אלו באות מהבחנה א', הנ"ל בדיבור הסמוך, ונקרא "בוהו", ובו יש ד' שורשים

לאור העליון, המתפשט לעבור גם מלמטה מגבולו, ומחזירו למקומו, כנ"ל בדברי הרב (ח"ג פ"א אות ג'). והנה עם כל זה, פרץ איזה חלק מאור העליון, ולא חזר לאחוריו, אלא שירד למטה ממסך והאיר שמה, שזה דומה כמו שבקע ושיבר ועשה חור בגוף המסך, ועבר את דרכו ממנו ולמטה. אמנם, אין כאן שום דמיון, לבקיעה וחור גשמי מדומה ומוחש ח"ו, אלא שהוא ענין השגת גבול בלבד: כי מסך, הוא מגביל את האור כנודע. וקצתו של אור העליון, שהמסך לא הגבילו ולא עכבהו, מכונה, שחלק הזה בקע להמסך, כלומר לגבול והעיכוב שבו, ועבר גם ממסך ולמטה.

וחלק זה שהשיג את גבולו של מסך, ועבר למטה, מכונה בשם מלכות דמלכות שבמדרגה עליונה או בשם נקודה דמלכות דעליון.

ולפיכך, יש לפנינו להבחין בזווג דהכאה הנ"ל, ב' הבחנות: הבחנה א', הוא, אשר המסך התגבר על האור והחזירו למקומו, שבו נעשה האו"ת לבוש על ד' בחינות שבאור העליון ממטה למעלה, אשר מכה זה התרחבה המלכות לע"ס מינה ובה ממסך ולמטה, באופן, אשר כל ע"ס שיצאו ממסך ולמעלה, התנוצצו הארתן גם ממסך ולמטה, והחתימו דוגמתן שמה ממעלה למטה כנ"ל

ה המאורות באצילותן, בקומתן נבראו שוין זה לזה. ו וכאשר קטרגה הלבנה ונתמעטה, פירוש, שמה שהיתה בסוד פרצוף שלם, נתמעטה ועמדה, בסוד נקודה קטנה כלולה מ"ס, ו והט' נקודות אחרות פרחו ממנה, כנודע, ששרשה מתחילה אינו רק נקודה אחת, ואח"כ באו בתוספת על ידי ז"א, תשעה נקודות אחרות, כי לכן נקרא ה אספקלריא דלית לה מגרמה כלום, לכן חזר ז"א ונטלם, ונשארה בסוד נקודה קטנה, ואז לא יכלה לעמוד אצלו מרוב קטנותה, ואז ירדה במקום זה בראש הבריאה.

גם אחר שכבר נתתקן מיעוט המלכות, נשארה המלכות להיות עתיק בבריאה. ג) ואמנם זה היה בזמן מיעוט הלבנה בבריאת העולם. אבל אחר שכבר נתקנה, וחזרה למקומה אב"א, וברא לאדה"ר, והוא החזירה פב"פ ט כבתחילה, ואח"כ על ידי חטאם של התחתונים חזרה ונתמעטה, וירדה, כי

אור פנימי

של ד' בחינות חו"ב תו"מ "בפועל ממש", תשלוט. ומה שהיתה מלכות באצילות פרצוף שלם של ע"ס, נתמעטה על ידי ירידתה בבריאה, ועמדה שמה בסוד נקודה קטנה כלולה מע"ס "בכח" ולא בפועל, ויתבאר עוד לפנינו. ז) כלומר, שנשארו בז"א באצילות, ולא ירד לבריאה אלא בחינת מלכות דמלכות לבד. ח) אספקלריא פירוש "מאור", כי מלכות נקראת מאור כנ"ל. ואומר דלית לה מגרמה כלום, מטעם ששרשה מתחילה אינה אלא נקודה אחת, כמ"ש הרב מקודם, וכל ט"ס שהיו לה בהיותה עוד באצילות אינן בחינתה עצמה, כלומר, מבחינת אור ישר של מלכות, אלא רק מבחי' או"ח שהעלה ע"י המסך ממנה ולמעלה אל ז"א, הנה או"ח זה חוזר מז"א אל מלכות ממעלה למטה, ובונה את מלכות בע"ס (כנ"ל באו"פ פ"ב אות ג') והו' שאומר הרב שבאו בתוספות ע"י ז"א ט' נקודות אחרות. ולפיכך, בשעה שנתמעטה המלכות וירדה לבריאה, לא ירדה אלא עצמות המלכות, וכל הט"ס הראשונות, שהן מבחינת או"ח נשארו באצילות בז"א בשורשן. וז"ש הרב "וחזר הז"א" ונטלם. וע"כ נקראת אספקלריא דלית לה מגרמה כלום. ט) זה ענין ארוך שאין המקום לפרשו כאן.

של ד' בחינות חו"ב תו"מ "בפועל ממש", כלומר, ע"י התלבשות או"ח, שהם בחי' כלים בפועל, וזכור זה. ה) ז"א ומלכות נקראים ב' המאורות, להיותם משפיעים בעולמות התחתונים כי מג"ר כתר חכמה בינה, אין התחתונים יכולים לקבל, וע"כ ז"א ומלכות בלבדם מאירים לתחתונים, ועל שם זה מכונים מאורות. ובשעה שנאצלו, היו קומתם שוה זה לזה, כלומר, שמלכות קיבלה שפעה מבינה, ולא על ידי ז"א, שבאופן זה שניהם שוים, כי כמו הז"א נאצל מבינה ומקבל שפעו מבינה, כן הנוקבא מקבלת שפעה מבינה, משא"כ כשמלכות אינה ראויה לקבל מבינה, אלא על ידי ז"א, אז היא נבחנת שהוא למטה מז"א, כי המקבל הוא למטה מהמשפיע שלו, כמובן, וטעם הדבר יתבאר במקומו.

ו) כבר נתבאר בדיבור הסמוך, אשר הלבנה שה"ס מלכות, היתה שוה עם ז"א, שה"ס שמש עש"ה. והנה אז היו קומת שניהם קומת וק': חג"ת נה"י, שניהם חסרי ראש היו, חסרי ג' ראשונות, אלא שהיו יונקים מבינה, שנקראת כתר. וז"ש חז"ל (תולין ס' ע"ב) שאמרה אין שני מלכים משמשים בכתר אחד, דהיינו אמא, אלא שמלכות היתה רוצה לשלוט לבדה ואז נאמר לה לכי ומעטי את עצמך, דהיינו שתצא מאצילות לבריאה, ושם

זה כל סוד תפילתינו, לתקנה בעת תפילתינו, ואח"כ, חוזרת כבראשונה, כי אין בנו כח יותר מזה. והנה י כל דבר שבקדושה, עושה רושם במקומו אע"פ שנסתלק משם, ותמיד נשארה בחינת נקודה זו בראש הבריאה.

בזמן שהסתלקות ט"ס המלכות היא מחמת חטא התחתונים, אין הט"ס שלה עולות לז"א, אלא שהן נופלות לקליפות.

ד) אמנם בזמן, אשר המיעוט שלה על ידי פגם התחתונים, אז הט' נקודות אחרות שמסתלקות ממנה, אינן חוזרות אל ז"א, אל מקורם ממקום שבאו, אבל יורדות בעונותינו עד הקליפה, בסוד שכינה בגלות, ואין להאריך בזה.

כמו שנקודת המלכות דאצילות ירדה ונעשתה עתיק בכתר הבריאה, כך היה בכל עולם ועולם, שמלכות דעולם העלין, נתלבשה בכתר דעולם התחתון ממנו.

ה) ונחזור לענין, כי נקודה זו כ היתה תחלה זנב לאריות בסוף אצילות, כי י חוה זנב לאדם היתה, ואח"כ ירדה ומעטה עצמה בסוד נקודתה, והיתה ראש לשועלים, ראש לבריאה ממש. וכן היתה בכל עולם ועולם, כי נקודה דמלכות דיצירה, ירדה בראש עשיה, וכן דבריאה בראש יצירה. וכן היה ג"כ בראש אצילות, בסוד כולם בחכמה עשית. כי אור א"ס נתלבש בחכמה עליונה שלמעלה מאצילות, וירדה אותה החכמה עצמה, ושברה המסך שעל גבי אצילות, וירדה מציאת עצמה ונתלבשת באצילות, ועל ידה מקבל אצילות אור א"ס. וז"ס כולם בחכמה עשית, הנזכר בעולם אצילות כנ"ל.

אור פנימי

י) כי אין ענין העדר נוהג ברוחניים וכל שינוי ומיעוט וכדומה, אין הפירוש שבחינה ראשונה נעדרה ובמקומה בא בחינה אחרת חדשה, אלא הפירוש הוא שבחינה ראשונה נשארת כמו שהיתה, ודבר השינוי שאנו אומרים בה היא בחינה נוספת על הראשונה. באופן, בכל מקום שנאמר שאיזה בחינה נשתנה, הכונה היא, שנתוספה בחינה על בחינה ראשונה. וצריכים לזכור זה, כי אי אפשר להזכיר הדבר תמיד. וז"ש הרב י"ל דבר שבקדושה עושה רושם במקומו, אע"פ שנסתלק משם, ותמיד נשארה בחינת נקודה זו בראש הבריאה, דהיינו כמבואר, שענין עליתה של הנקודה וחזרתה למקומה לאצילות, אין זה גורם שום העדר בנקודה שירדה לבריאה,

כי אין העדר ברוחני. וע"כ יש להבין ענין חזרתה של הנקודה לאצילות, לענין נוסף שנתחדש, כמו המדליק נר מנר ואין הראשון חסר, באופן שהנקודה נשארת בראש הבריאה, וגם עלתה לאצילות, ויש עתה ב' נקודות, והבן היטב.

כ) כלומר, סיום לכל ספירות דאצילות, המדומות במשל כלפי ספירות דבריאה, כמו אריות כלפי שועלים. וירדה המלכות מסיום הספירות דאצילות, ונעשתה ראש לספירות הבריאה כנ"ל.

ל) ז"א ומלכות, מכונים בשם אדם וחוה, ומלכות הוא סיום של כל ספירות דז"א, כנ"ל. וע"כ דרשו חז"ל באדם הראשון בטרם בריאה של חוה, שחוה היתה זנב לאדם, כלומר, בחינת הסיום שלו.

מ) כלומר, שהמלכות דא"ק, שבתוכה מתוקן המסך דבח"ג, שהיא קומת חכמה, אותה מלכות ירדה ונעשתה עתיק באצילות.

ז"א ומלכות, מכונים בשם אדם וחוה, ומלכות הוא סיום של כל ספירות דז"א, כנ"ל. וע"כ דרשו חז"ל באדם הראשון בטרם בריאה של חוה, שחוה היתה זנב לאדם, כלומר, בחינת הסיום שלו.

בסבת מלכות דעליון שנעשה כתר לתחתון, מתקשרים העולמות זה בזה, לקבל הארה זה מזה. (ו) ואמנם כל זה הבחינה שהיתה בכל העולמות, הכל היה לתועלת העולמות, כדי לקשר זה בזה וזה בזה, כדי שיוכלו לקבל הארה זה מזה וזה מזה, על ידי היות סיום האצילות תחילת רישא דבריאה ממש, וכן בשאר העולמות.

בסבת מלכות דאצילות המלוכשת בכתר דבריאה, שבהיכל קדש קדשים, יכול ההיכל ההוא לעלות לאצילות ביום השבת.

(ז) וז"ס יום השבת, כי אז, נתוסף קדושה בעולמות, ואז : היכל העליון קדשי קדשים דבריאה, חוזר לעלות אל האצילות, ונעשה אצילות גמור ממש לטעם הנ"ל. וכיוצא בזה בשאר העולמות ואין להאריך.

אין יותר בכל נאצל, מד' מדרגות חו"ב תו"מ, ובחינה אמצעית בין מאציל לנאצל, שהוא כתר, שיש בו בחינת מאציל ובחינת נאצל.

* (ח) הכלל היוצא מזה, כי האמת הוא שהנאצל אין בו רק ד' מדרגות, שהם ד' אותיות הויה, והם אצילות בריאה יצירה עשיה, והם חכמה ובינה תפארת ומלכות. כי לכן התורה התחילה מבראשית, ואין ראשית אלא חכמה, כמארז"ל, * ואמרו כן בלשון שלילה, כדי לשלול את הכתר. אמנם יש בחינה אמצעית, כולל ב' בחינות : מאציל, ונאצל. והוא הנקרא כתר, וכתר זה יש בו כללות כל מה שלמעלה ממנו, ואף אם הוא קטן מכולם יונק מכולם, ויש בו שורש כל הי"ס הנאצלים, והוא משפיע בכולם.

כשמונים ד', הוא מספר הנאצלים בפועל. וכשמונים ה', הוא כשאנו חושבים עמהם הכתר, שבו מאציל ונאצל.

(ט) ובזה אל תתמה, אם לפעמים אנו אומרים כי ע יוד ספירות,

אור פנימי

(ג) ראש דבריאה, ששם מלוכשת נקודה דמלכות דאצילות, נקרא היכל קדשי קדשים, וכל ההיכל הזה, עולה עם הנקודה לאצילות ביום השבת, מכח הנקודה דאצילות המלוכשת שם.

(ס) שהיה להם לומר שראשית הוא חכמה, ולמה אמרו אין ראשית אלא חכמה, שהמשמעות הוא ולא דבר אחר : והיינו "לשלול את הכתר" ללמדך, שכתר אינו ראשית להעולם, אלא חכמה הוא ראשית * עץ חיים שער מ"ב פ"א בסופו.

(ע) אמנם אין העשר הספירות נחלקות לעשרה פרצופין, והטעם הוא, כי שש ספירות תג"ת נה"י אינן עושות ששה פרצופים, להיותן כולן רק בחינה אחת בעביות המסך, ובשיעור הקומה, דהיינו בחי"ג, וע"כ כולן יחד יוצאות מזווג דהכאה אחד, ונחשבות ע"כ פרצוף אחד. וענין ההבחן מבין שש

נחלקים לד' אותיות הויה, ופעמים אנו אומרים שנחלקין לה' פרצופין והוא כשאנו אומרים שהוא ד', הוא מנין הנאצלים ממש בפועל, וכשאנו מונין ה' פרצופים, הוא כשאנו מונין שורש המאציל עם הנאצלים עצמם.

בכל המדרגות שבעולמות, נחשבת העליונה למאציל, והתחתונה לנאצל שבה ד' בחינות. ויש בחינה אמצעית ביניהן, הנקראת כתר, שבו בחינת מאציל ונאצל. והכתר, מצד שהוא מלכות דעליונה, הוא נקרא אני. ומצד שהוא כתר לתחתונה, נקרא אין. וז"ס אני ראשון ואני אחרון.

(י) ודע, כי עד"ז הוא בכל הי"ס שבכל עולם ועולם, וכן בפרטות בכל פרצוף ופרצוף, כי לעולם כל בחינה ובחינה, הנקרא עליונה מאציל, ותחתונה נאצל. וז"ל ואין הנאצל פחות מד' אותיות הויה, אפילו ב"ס פרטיות ופרטי פרטיות, ויש בחינה אמצעית ביניהן הנקרא כתר, והבין זה מאד, כי בו יובנו כל הדרושים שנבאר. וזהו אני ראשון ואני אחרון, כי הכתר הוא ראשון והוא אחרון, וזהו אני ואני, כי בבחינת מלכות של מאציל

אור פנימי

הספירות תג"ת נה"י, יתבאר בשיעורים הבאים בע"ה. (פ) ד' אותיות הויה, הן חו"ב תו"מ כנ"ל, ותפארת לבדו כולל ו' ספירות, ובחינת האמצעי בין מאציל לנאצל, נקרא כתר, והן יחד עשר ספירות, וכל ספירה פרטיות מעשר ספירות הן, הכרח הוא, שכלולה לפי עצמה ג"כ בע"ס, וכן בפרטי פרטיות, כמו שנתבאר באורך בהסתכלות פנימית חלק ב' (אות צ"ו).

והדברים הללו, עמוק מכל עמוק וגבוה מכל גבוה, וע"כ מעיר אותנו הרב כאן ואומר "והבין זה מאד כי בו יובנו כל הדרושים שנבאר". כי צריכים להבין מאד, סוד ב' ענינים ההפכים, שבכאן, שאינם אפילו ב' בחינות מיוחדות, אלא שצריכים להביןם כבחינה אחת, שמצד היותו מלכות דעליון ועצמות דעליון, שבקע ושיבר המסך, כמ"ש לעיל, שעל נקודת המלכות דעליון אין פעולת הגבול שבמסך פועל ולא כלום, הנה מטעם זה נקרא כתר, "אני" אחרון, שפירושו תכלית השלימות, כי המלכות דעליון מקבלת מכל ע"ס שבעליון, אשר ע"ס הללו כוללות בהכרח כל המדרגות והפרצופים הראוים להתפשט בהעולמות למטה מהם, ונמצא על כן אותה הנקודה כלולה משלימות הסופית, וזהו "אני אחרון". וה"ס כתר, שנקרא עתיק, ונקרא תוהו, ונקרא ניצוץ בורא, ונקרא א"ס ב"ה. אמנם מצד היותו שורש להנאצלים אשר בו, שהרי הוא בחינת הכתר להתחתון הנאצל, ה"ס "אני ראשון", שנקרא "אין" אותיות "אני", כלומר, שכלפי הנאצלים, מצטרפים אותיות ההם עצמם של "אני" לצירוף "אין",

יש כאן רמז נכבד ביותר, כי מלת "אין" הוראתה על אפיסת ההשגה, והיפוכו מלת "אני", שהוראתה על תכלית ההשגה על שלימותה האחרונה. ואע"פ, שאין לך ב' ענינים הפכים המכחישים זה את זה, יותר מב' מלות הנ"ל "אין אני", כמו שנתבאר, עם כל זה, אותיותיהן שוות ודומות זו לזו, שהוא פליאה נשגבה. וז"ס הכתוב "אני ראשון ואני אחרון", להורות, שאינם כלל ב' דברים ח"ו, אלא אחד ממש, כמ"ש הרב, "כי בבחינת מלכות של מאציל אשר בו, הוא אחרון ונקרא "אני", שהוא מלכות. ובבחינת שורש הנאצלים אשר בו, שהוא בחינת כתר, הוא ראשון ונקרא "אין", שהוא אותיות "אני", עכ"ל.

אשר בו, הוא אחרון, ונקרא אנ"י, שהוא המלכות. ובבחינת שורש הנאצלים אשר בו, שהוא בחינת כתר, הוא הראשון, ונקרא אי"ן, שהוא אותיות אני.

אור פנימי

שהוא משמעות הפוכה מן הצירוף "אנ"י", הראש בבחינת "אי"ן, בסו"ה אני ראשון, להיותה גם כן מלכות דעליון, אלא מבחינת "אור מתמעט ועובר דרך המסך" כמ"ש לעיל באורך שהוא כולל משום זה את הד' הבחינות חו"ב תו"מ בפועל, עש"ה. וע"כ נקרא ראש הנאצל, שכל מה שישנו בגוף נמשך מראש. ונקרא "אי"ן, כי כל המדרגות והעולמות שמתחתיו, המה הולכים ומגלים מה שיש בראש, ובטרם שגומרים המוטל עליהם, הרי

הראש בבחינת "אי"ן, בסו"ה אני ראשון, דהיינו רק התחלת הגילוי ושרש לגילוי. ונקרא אריך אנפין, ונקרא בווה ונקרא ניצוץ נברא, ונקרא כתר, ודו"ק בדברים, אולי תזכה ותמצא את הפתח לחכמה. אמנם מ"ש, אשר בחינת עתיק נקרא "אני אחרון", אין זה אמור, אלא מצד עלותו לאצילות ביום השבת, שחוזר ונעשה שם מלכות דעליון, כמ"ש הרב, והבן.

פ ר ק ח'

מבאר כי ד' בחינות חו"ב תו"מ דומות כמו אדם שנשמה מלובשת בגוף שלו, והגוף מלובש בלבוש, והוא יושב בהיכלו: חכמה ה"ס כללות האורות שבעולם אצילות, והיא נשמת כל אצילות, ונקראת אדם העליון. והוא מלובש בבינה, שה"ס כללות הכלים המכונה גוף דאצילות. ועל הגוף מלביש ז"א, שהוא לבוש. ומלכות היא היכל לכולם.

ובו ד' ענינים:

א. ד' הבחינות חו"ב תו"מ מכונות: נשמה, גוף, לבוש, היכל. וה"ס עולם אצילות שבתוכו יושב אדם העליון שהוא נשמה מלובש בגוף, ובלבוש, ובהיכל מלך. ב. כתר הוא שורש אליהם, ומתחלק לד': שורש לנשמה הוא חכמה שבכתר, ובינה שבכתר הוא שורש לגוף. וז"א שבכתר הוא שורש ללבוש, ומלכות שבכתר הוא שורש להיכל. ג. וכל זה שנתבאר בעולם אצילות נהג ג"כ בעולם הבריאה שה"ס אור של תולדה. כי הבריאה נחתמה מעולם אצילות. באופן, שכתר דכתר דאצילות החתים כתר דכתר בבריאה. וחכמה דכתר החתימה חכמה דכתר בבריאה, דהיינו נשמה דכתר. ובינה דכתר החתימה נשמה דכתר בבריאה וכו' וכן היא בכל הספירות. ד. אין האורות נמשכים ישר מכתר דאצילות לכתר דבריאה, כי אין עולם הבריאה מקבל רק דרך מלכות דאצילות. וכל מה שיש בעולם אצילות החתימה מלכות דאצילות בעולם הבריאה. ועד"ו בעולם היצירה ועשיה.

* (א) ואחר שבארנו, כי כל הנאצלים כולם בחינה א', הכוללת כל ד' יסודות, שהם ד' אותיות הוי"ה, שהם ד' עולמות אבי"ע, ושיש להם בחינה עליונה חמישית, אמצעי בינם לבין א"ס, נבאר עתה, כל עולם ועולם בכללות, ואח"כ, נחזור בהם בע"ה, לבאר יחד כולם בכללות א'.

כל מה שיש בכל עולמות אבי"ע, אינן אלא ד' בחינות חו"ב תו"מ, שהן ד' אותיות י"ה ו"ה. והן, נשמה, גוף, לבושים, בית.

(ב) והנה כל מה שנברא בעולמות כולם, אינם רק ד' בחינות, שהם הוי"ה כנ"ל. והם: בחינת רוחני א הנקרא נשמה ובחינת אברי הגוף, ובחינת המלבושים, ובחינת הבית.

האור שבאצילות, הוא הרוחניות הנקראת נשמה. והיא חכמה. והנשמה מלובשת בכלים דאצילות הנקראים גוף.

(ג) ונדבר בעולם האצילות, ומשם יובנו כל השאר. כי הנה פנימית כל האצילות, הוא הרוחניות הנקרא נשמה, והיא מלובשת תוך אברי הגוף הנקרא כלים, שהם ה"ס הנקרא ראש וזרועות וגוף.

אור פנימי

(א) המדובר הוא בעת שבי"ע הם בשלימות, נשמה וגוף ולבוש ויושב בהיכל מלך. שעולים לאצילות. כגון בשבת, שאז הם (ב) הם כינויים של עשר ספירות הפרוץ: מלבישים זה את זה, כהאדם העליון שהוא ראש, הוא ספירת כתר שבו. הזרועות, הם חו"ג: ספירת החסד זרוע ימין, וספירת הגבורה היא זרוע שמאל. הגוף הוא ספירת

* עץ חיים שער מ"ב פרק ב'.

עשרה כלים הם בגוף, שהם עשר ספירות בגבול ומדה שיש באצילות. והוא בינה.
(ד) ונחזור לענין ג' הגוף, כי זה הבחינה הוא יוד ספירות עשר מדות,
כי יש בהם גבול ומדה, כמ"ש בפרקי ההיכלות בשיעור קומה, שהוא רל"ו
אלפים רבבות פרסאות וכו'.

והגוף דאצילות מלוכש בלבושים. והוא ז"א, המלכיש את הבינה.
(ה) וגוף הזה, מלוכש תוך לבושי דאצילות, וכמו שאמרו רז"ל, ביד
לבושים נתלבש הקב"ה, לבוש של גאווה שנאמר ה' מלך גאות לבש, וז"ס
הנזכר בפרקי היכלות, כי שם ד' החלוק של הבורא ית' נקרא זהירא"ל וכו'.
אך בנשמה שבפנים אין מדה כלל, אמנם ה' בערך הא"ס, נוכל לכנותם בשם
מדות וספירות גם אל הנשמה.

הלבושים שוכנים תוך הבתים, שהם ד' היכלות דאצילות, שהם המלכות. וכללותם יחד,
נבחן, שאדם העליון, שהוא נשמה מלוכשת בגוף, והגוף בלבושים, נתון בהיכל מלך.
(ו) והנה, המלבושים האלה, הם בתוך בחינת הבתים, שהם ד' היכלות
דאצילות שהם בחינת העולם בעצמו, שהם השמים והארץ, והאוויר שביניהן,
כי כל זה, בחינת הבתים, והם נקראים עולם אצילות, אשר בתוכו יושב האדם
העליון, שהוא נשמה וגוף, ולבושי מלכות נתונים בהיכל מלך עליון, שזה
כללות עולם האצילות.

ד' הבחינות, נשמה גוף לבוש היכל, ה"ס חו"ב תו"מ. וכתר הוא חמישי אליהם,
שבו שרשי ד' בחינות נגל"ה האלו.

(ז) ואלו הד' בחינות, הם בחינת היוד ספירות, המתחילין מחכמה
הנ"ל, ויש בהם ד' בחינות כנ"ל, ועוד, יש בחינת הכתר, שהוא בחינה
החמישית הנ"ל, שורש לכולם, ויש בה ג"כ שורש הד' בחינות הנ"ל.

אור פנימי

תפארת, ומטבור ולמטה הם ד' ספירות, נה"י
(ג) סובב על דבריו לעיל (פ"ה אות א')
שחכמה הוא נשמה, ובינה הוא גוף, וז"א
הוא לבוש, ומלכות הוא היכל. וכבר נתבאר
שמצד האור אין שום גבול, ולא עוד אלא
שאינו מקפיד על הגבול שבכלים, כי על
כן עושה הכאה (כנ"ל פ"א אות ע' באו"פ),
והכלים המגבילים, מתחילים בעשר ספירות
רק מבינה ולמטה, שהם: גוף, לבוש, היכל,
שהם בחי"ב ובחי"ג ובחי"ד, אמנם בחי"א
שהוא חכמה, שנקראת נשמה, אינה נחשבת
לכלי, וז"ש הרב, כי ע"ס דגוף הן נקראות
עשר מדות, משום שמבחי"ב, מתחילים הכלים
העושים גבול ומדה, משא"כ ע"ס דנשמה,
דהיינו בחי"א שנקראת חכמה, "אין בהן מדה
כלל", כי בחי"א אינה נחשבת לעביות, כמ"ש
באו"פ הנ"ל, וע"כ אין בה בחינת כלי ומדה.
(ד) הוא לבוש.
(ה) כלומר, שבערך כתר שנקרא א"ס,
נבחנת גם חכמה שיש בה עביות, כי בא"ס
אין בו מרצון לקבל ולא כלום כמ"ש כל זה
באורך (באו"פ ח"א פ"א אות נ' ד"ה וטעם)
כי ע"כ מכונה בשם בחי"א.

בכל אחת מד' בחינות נגל"ה שבאצילות, יש ע"ס חו"ב תו"מ. והנשמה שבכתר שורש לע"ס חו"ב תו"מ דנשמה שבאצילות. וגוף דכתר שורש לע"ס חו"ב תו"מ דגופים. ולבושים דכתר שורש לע"ס חו"ב תו"מ דלבושים. והיכל שבכתר שורש לע"ס חו"ב תו"מ דהיכלות.

ח) ונמצא, שבחינת האור והנשמה שבכתר, שורש ל"י"ס הנשמות דאצילות, המתחילין מחכמה כנ"ל, ו בחינת הגוף שבכתר, הוא שורש ל"י"ס הגופות שבי"ס דאצילות, המתחילין מחכמה כנ"ל, ו בחינת הלבושים שבכתר, הוא שורש ל"י"ס הלבושים שבי"ס דאצילות, המתחילין מחכמה כנ"ל, ו בחינת היכל שבכתר, שורש ל"י"ס ההיכלות שבי"ס דאצילות המתחילין מחכמה כנ"ל.

כל מה שיש בעולם האצילות נחתם בעולם הבריאה.

ט) אח"כ, נברא עולם הבריאה, על דרך הנ"ל, ממשי, כי דרך ז' המסך, שהוא קרקע ההיכל דאצילות, האיר למטה, ונחתם שם ה חותם כל מה שהיה בעולם האצילות, ונקרא עולם הבריאה, יען הוא ט אור של תולדה, ואינו אור עצמו העליון, ואמנם, כיון שהוא חותם האצילות, צריך שיהיו בו כל הבחינות אשר באצילות.

הכתר דאצילות, החתים ד' שורשי נגל"ה בכתר דבריאה. ומנשמה שבכתר דאצילות נחתם הנשמה שבכתר דבריאה. ומגוף שבכתר דאצילות נחתם הגוף שבכתר דבריאה. ומלבוש לבוש. ומהיכל, היכל.

י) והוא, כי בחינת הכתר, שהוא בחינה החמישית הכלולה מד' בחינות הנ"ל, החתים כתר בראש הבריאה כמוהו, ומאור הכתר דאצילות, נחתם אור הכתר דבריאה, ומגוף כתר דאצילות, נחתם גוף כתר דבריאה,

אור פנימי

ו) כמ"ש לעיל, אשר גם בכתר, נבחנו הד' בחינות שנקראים: נשמה, גוף לבוש, היכל, שהם חו"ב תו"מ, אלא בבחינת שורשים בלבד.

ז) סיום המדרגות בכל מקום שהוא, אינו, אלא בסיבת המסך שבכלי מלכות שבהן, כמ"ש היטב בחלקים הקודמים, באופן שנבחן, שהתפשטות המדרגות מא"ס ב"ה להנאצל, נפסק ונשאר "עומד" מלהתפשט בשעת נגיעתו במסך, כדמיון העומד על הקרקע ממעל לו, שהקרקע אינה נותנת לו להתפשט בקרבה ובתוכה, כן המסך מעמיד האור שלא להתפשט בקרבו ובתוכו, ולפיכך מכונה המסך בשם "קרקע".

וכבר נתבאר לעיל, באו"פ (ח"ג פ"ג אות ו') שע"ס דעולם הבריאה נבראו על ידי

הודככות המסך דבחי"ג, שבעולם אצילות, לבחי"ב, עש"ה (ועי' בהסת"פ ח"ב אות ע"ב ד"ה ובכדי עש"ה בכל ההמשך) וז"ש, שדרך המסך שהוא קרקע היכל האצילות האיר למטה וכו', כלומר בסיבת הודככותו, כמבואר שם. ח) כלומר כמו שהנחתם אינו חסר כלום מכל הצורות שנמצאות בהחותם, כן יוצאות בעולם הבריאה כל הצורות הנמצאות בעולם אצילות. ועל שם זה מכונה זה בשם חותם ונחתם. ויש עוד טעם מקורי ביותר, כי כל ביאת האור העליון להבריאה, הוא מכח מה שאותו אור"ה העולה מכח זווג דהכאה על מסך דבחי"ב שבקרקע אצילות, ממנה ולמעלה באצילות גופיה, הנה אותו האור"ה ממש, חוזר והתנוצץ ועבר דרך המסך והרחיב את כלי מלכות לעשר ספירות מינה ובה, ונתפשט בה

ומלבוש כתר דאצילות, נחתם לבוש כתר דבריא, ומהיכל כתר דאצילות נחתם היכל כתר בריאה.

נגל"ה דכתר דאצילות, הנמשכים לנגל"ה דכתר הבריא, נמשכים ע"י מלכות דאצילות, שנחלבה בכתר דבריא. וכן שאר הספירות דאצילות שנחתמו בבריא, נמשכו דרך מלכות דאצילות, בסוד זווג דהכאה על המסך שבה.

(יא) אלא, שלא נמשכו אורות אלו, מכתר דאצילות ממש לכתר דבריא, אלא, על ידי מלכות שבמלכות דאצילות, שהוא עתיק דבריא, כנ"ל, המתלבש בכתר דבריא, והיא המשיכה אלו ד' בחינות שבכתר דאצילות, ובראם בכתר דבריא, וכעד"ז, עשו יוד ספירות דאצילות, והמשיכו אורם דרך המלכות הנ"ל, אשר בכתר הנ"ל, והחתימו חותם דאצילות בבריא: נשמה מנשמה, גוף מגוף, לבוש מלבוש, היכל מהיכל.

המלכות דבריא שירדה והתלבשה בכתר דיצירה, המשיכה חותם ה' פרצופין כח"ב תו"מ דבריא, שה"ס נגל"ה, לעולם היצירה, נשמות מנשמות, גוף מגוף, לבוש מלבוש, היכל מהיכל. ועד"ז ביצירה ועשיה.

(יב) ועל דרך זה ביצירה, כי המלכות דבריא היה עתיק, מחובר

אור פנימי

ממעלה למטה (כמו שנתבאר היטב לעיל באו"פ ח"ג פ"ב אות ג'), שבו נמצא שכל הבחינות שהאור"ח הליבש באצילות מהקרקע ולמעלה, חזרו, ונמשכו ובאו גם מהקרקע ולמטה, והרי האור"ח הזה דומה לגמרי, כמו חותם, שכל מה שנחקק בו, נמצא מעתיק על הנחתם ממנו, כן האור"ח הזה, כל הבחינות והשיעור קומה שהליבש ממטה למעלה, חזר והביאם לבריא ממעלה למטה, והעתיק אותם שמה בבריא בלי חסרון ושינוי כל שהוא, ולפיכך מכנים פעולה זו בשם חותם ונחתם. ט) זהו הכלל, כל מקום שנבחן אשר האור"ח עולה ממטה למעלה, נמצא שמלוכש שם באור"ח הזה עצמות אור העליון, שזה יורה התפשטות אור א"ס ב"ה לעשות כלים, שמדבר בו הרב לעיל (ח"א פ"א אות א'), אמנם, במקום הנבחן שאור"ח מתפשט מלמעלה למטה על דרך הנ"ל בע"ס דבריא, כמ"ש לעיל בדיבור הסמוך, הנה האור העליון המלוכש כאן באור"ח זה, כבר אינו עצמותו של אור העליון, אלא נבחן כמו "אור של

תולדה", הנמשך מאור העליון "ואינו אור עצמו של אור העליון". והטעם הוא, להיותו נמשך בכח המסך המעלה אור"ח מפאת עיכוב שבו, כנ"ל, ולפיכך כבר כח התחתון מעורב בו, וגם הוא מוגבל במדת הכלים והשיעור קומה שבמסך, משום שהמסך קודם להתפשטות ע"ס הנה. כלומר, שהמסך הוא הסיבה הגורמת הופעתן של ע"ס אלו, ומשום זה מוגבל האור על ידו, וכבר יצא מכלל עצמות אור העליון ונחשב לאור של תולדה, משא"כ אור"ח העולה ממסך ולמעלה, אינו יכול להעלות מעביותו שם אפילו משהו. (כנ"ל ח"ג פ"ד באו"פ אות נ') עש"ה. אמנם זה אמור מעולם הבריא ולמטה, אבל באצילות אין שם מסך כלל כנ"ל, וע"כ כל אור אשר שם עד סיום רגלין נבחן לצמות האור.

(י) כי מלכות דעליון מכונה משום זה ניצוץ בורא, כנ"ל, להיותה הממשיכה והמאצילה את המדרגה התחתונה ממנה, כמ"ש לעיל אשר כל המדרגות והפרצופין והעולמות

עם א"א דיצירה, ושם נקרא כתר דיצירה, וה' פרצופים דבריא, המשיכו והחתימו חותמם ביצירה, ע"ד הנ"ל בבריא: נשמות מנשמות, וגופים מגופים, לבושים מלבושים, והיכלות מהיכלות. וכן עד"ז ה' פרצופים דיצירה, החתימו בחינותיהן בעשיה: נשמות מנשמות, וגופים מגופים, לבושים מלבושים, והיכלות מהיכלות, וכעד"ז הנ"ל, כל העולמות יחד בכללות אחד.

אור פנימי

מראש הקו עד סוף עשיה, יוצאים ונאצלים זה מזה בדרך עילה ועלול, והיינו שמלכות דמלכות של כל עליון יורדת למטה מדרגתה, והוא הממשיכה לכל ד' הבחינות של התחתון, כמבואר היטב באורך בחלק ב' בהסתכלות פנימית פרק ה' אות ג"ט. (כי כל הדברים הללו היו נחוצים לכתבם כאן, לולא חסתי על הוצאות הדפוס).

פ ר ק ט'

פרק ט' מבואר ששלמות הנרצה היא שכל הספירות שבה' עולמות א"ק ואבי"ע, יתקשרו יחד לבחינת אדם העליון שבגופו מלוכש השורש והנשמה, ומתלבש בלבוש, ויושב בהיכלו. ובו ד' ענינים:

א. כללות כל המציאות נחלקת לחמשה עולמות הנקראים א"ק ואבי"ע כנגד חמש בחינות כח"ב תו"מ, המכונים: שורש, נשמה, גוף, לבוש, היכל. ובפרטות יש בכל עולם ה' בחינות שנגל"ה. שכל בחינה מהן מתחלקת שוב לה' בחינות שנגל"ה. דהיינו כ"ה בחינות פרטי פרטיות, בכל עולם ועולם מא"ק ואבי"ע. וכל כ"ה בחינות שנגל"ה שבא"ק נבחנות לשורשים, דהיינו כתרים. וכל כ"ה בחינות שבעולם אצילות נבחנות לנשמות. דהיינו חכמות. וכל כ"ה בחינות שנגל"ה שבעולם הבריאה נבחנות לגופות, דהיינו בינות. וכל כ"ה בחינות שנגל"ה שבעולם היצירה נבחנות ללבושים, דהיינו ת"ת. וכל כ"ה בחינות שבעולם עשיה, נבחנות להיכלות, דהיינו מלכיות. ב. כ"ה בחינות שנגל"ה הפרטיות שבה' עולמות א"ק ואבי"ע, מתקשרות זו בזו באופן זה: שה' הכתרים שבא"ק ואבי"ע הנקראים ה' שורשים מתקשרים זה עם זה לקשר שנגל"ה שבשורשים. שכתר א"ק הוא השורש, וכתר אצילות הוא הנשמה שבהן, וכתר דבריה הוא הגוף שבהן, וכתר דיצירה הוא הלבוש שבהן, וכתר דעשיה הוא ההיכל שבהן, ועד"ז ה' החכמות שבא"ק ואבי"ע, הנקראות ה' נשמות מתקשרות וע"ז לקשר שנגל"ה דנשמות שחכמה דא"ק היא השורש שבהן, וחכמה דאצילות היא הנשמה שבהן, וחכמה דבריה היא הגוף שבהן, וחכמה דיצירה היא הלבוש שבהן, וחכמה דעשיה היא ההיכל שבהן. ועד"ז ה' בינות שבא"ק ואבי"ע, הנקראות ה' גופות, מתקשרות וע"ז לקשר שנגל"ה דגופות. שבינה דא"ק היא השורש שבהן וכו'. ועד"ז ה' ת"ת שבא"ק ואבי"ע. ועד"ז ה' מלכיות דא"ק ואבי"ע. ועד"ז בפרטי פרטיות דשנגל"ה דא"ק ואבי"ע. ג. ה' בחינות שנגל"ה נקראות ג"כ: יחידה, חיה, נשמה, רוח, נפש. ד. וכן הן רמוזות בד' אותיות הוי"ה: שקצו של ה', הוא שורש. והי' היא נשמה. והי' ראשונה היא גוף. והי' היא לבוש. והי' תחתונה היא היכל.

אדם קדמון הוא עולם הכתר, לד' עולמות אבי"ע. ויש בו ה' בחינות כח"ב תו"מ, שבכל אחת מהן יש ד' שרשי נגל"ה.

א) והנה אדם קדמון, הוא כדמיון כתר אל היות ספירות שבכל עולם ועולם, באופן זה, כי א"ק הוא כתר לד' עולמות אבי"ע, נמצא כי א"ק, הוא כולל שורש כל הה' בחינות הנ"ל, שיש בכל עולם ועולם: כי

אור פנימי

א) כבר נתבאר לעיל, שבד' בחינות דאור ישר, אין שום הבדל מעולם לעולם או מפרצוף לפרצוף, מראש הקו, עד סוף עשיה. כי אין שום מדרגה, שלא תהיה בה ד' הבחינות דאור ישר, שהן: חכמה, בינה, ת"ת, ומלכות. וכל ההפרש שבין המדרגות, הוא רק בשיעור קומה של או"ח, (או"פ ח"ג פ"ג אות ה') ושיעור קומה, תלוי בעביות המסך, שבמלכות של המדרגה: שמסך דבחי"ד מעלה או"ח ומלביש עד קומת כתר. ודבחי"ג, מעלה או"ח עד קומת חכמה, והוא חסר קומת כתר,

ומוכרת הכתר דאור ישר להתלבש בפנימיות החכמה ואינו ניכר שם. ומסך דבחי"ב, מעלה או"ח רק עד קומת בינה, והוא חסר גם מקומת חכמה, אשר ע"כ כתר וחכמה דאור ישר, מתלבשים כאן בפנימיות הבינה. ומסך דבחי"א, מעלה או"ח רק עד קומת ת"ת שנק' ז"א, והוא חסר גם מקומת בינה, אשר ע"כ ג"ר כח"ב מלוכשים בו בפנימיות ת"ת, ואינם ניכרים משום זה. (ועי' היטב בהסת"פ ח"ב אות ע"ב ד"ה ובכ"ד) עש"ה כל ההמשך להבין הדברים הנ"ל בטעמם ונימוקם.

כתר שבו, הוא ד' שרשים מן ד' בחינות של יוד ספירות שבו, שהם: נשמות, וגופים ולבושים, והיכלות. ב וזה דרך פרט, אמנם בדרך כלל הוא מה שיתבאר עתה בע"ה.

אור פנימי

להלן בדיבור שלאחר זה, ואע"פ שבכל עולם יש קומות זו למטה מזו, ואפילו בעולם אדם קדמון. אבל כמו בקומות הפרטיות של ע"ס, אנו חושבים את מדת אור קומה על פי ספירה עליונה שבה, שאם ספירה עליונה היא כתר, יש בכל הספירות אור כתר. ואם ספירה עליונה היא חכמה, יש בכל הספירות חכמה. עד"ו אנו חושבים את מדת האור של כל עולם, על פי פרצוף ראשון שבו. שבא"ק הוא בקומת כתר, ובאצילות בקומת חכמה, ובבריאה בקומת בינה, וכו'.

(ב) הנה כדי להסביר היטב הדברים הללו, צריכים לאריכות גדולה, וית' כאן בהסת"פ, אמנם אבאר במקום הזה איזה שיעור, שיספיק עכ"פ, לסדר הדברים לבל נתבלבל בהשמות המרובים הדומים זה לזה, דהיינו הכללים והפרטים, והפרטי פרטיות, המובאים בשיעור שלפנינו. ומתחילה נתבונן "בספירת כתר". כי מצאנו כאן בדברי הרב, ה' בחינות כתר, שהוא מכנה לכל אחד בכינוי מיוחד: א', הוא, כתר דד' בחינות דאור ישר, ב', כתר הכולל ד' בחינות בכת. ג', כתר הכולל הד' בחינות בפועל. ד', כתר הכולל עולם שלם שנק' א"ק. ה', כתר דכל מדרגה פרטית, שבכל העולמות כולם, שנוטלים מעולם א"ק. ותדע, אע"פ שכל בחינות כתר האמורות, מובאות תמיד בחכמה הזאת, רק בשם כתר סתם בלי פירושים, מ"מ הן רחוקות זו מזו בהרבה לאין ערך, ואי אפשר להכיר ביניהן, זולת לפי הענין המדובר בו, אשר ע"כ מוכרחים לידע מקודם בדיוק מקורי, את ההבחן המיוחד לכל אחת.

והנה כתר דאור ישר, מובא לעיל (ח"ג פ"א אות א') בדברי הרב, בשם התפשטות א"ס ב"ה בסוד כלים, ובסוד זווג דהכאה, הרי שא"ס ב"ה הוא שורש לד' הבחינות דאור ישר, שנק' כתר דאור ישר, ותדע,

ובזה תבין, אשר ה' העולמות הנקראים: אדם קדמון, אצילות, בריאה, יצירה, עשיה, שהם כוללים כל המציאות שמהצמצום ולמטה, הם נחשבים ג"כ, לעשר ספירות הכוללות כל המציאות, והן נבחנו ע"פ ערכי שיעור קומה, שבה' בחינות מסך. כי בחי"ד, שעליה היה הצמצום א' והזווג דהכאה הראשון, הנה הע"ס הראשונות האלו, הן הנקראות, ע"ס או ד' בחינות דאדם קדמון, ושיעור קומתן הוא, עד קומת כתר דאור ישר, כנ"ל, ולפיכך נקרא אדם קדמון עולם הכתר.

והנה אחר שנשלמו הד' הבחינות דא"ק, נזדכך המסך דבחי"ד עד בחי"ג, ואור א"ס שאינו פוסק, חוזר ומתפשט בד' בחינות דאור"י על מסך דבחי"ג זה, בזווג דהכאה, וכאן, שיעור קומתן רק עד חכמה, כנ"ל, והן הנקראות ע"ס, או ד' בחינות דעולם האצילות. ואחר שנשלם עולם האצילות, חוזר ונזדכך המסך לבחי"ב, ויצאו ע"ס בקומת בינה, שהן נק' עולם הבריאה. ואח"ז נזדכך לבחי"א, ויצאו ע"ס בקומת ת"ת, הנקראות ע"ס, או ד' בחינות דעולם היצירה. ואח"ז, כשנזדכך לגמרי, ולא נשאר במסך שום עביות, אלא רק מבחי' שורש לעביות בלבד, אז אין בו הכאה כלל, ואין בו אלא ע"ס שבקומת מלכות לבד, שהן נקראות ע"ס או ד' בחינות דעולם העשיה. והטעם והגורם להזדככות זו נת' (בהסת"פ ח"ב אות ע"ב הנ"ל).

והנה נתבאר היטב עשר ספירות הכוללות כל המציאות: שעולם א"ק הוא כתר הכולל, ועולם האצילות הוא חכמה הכוללת, ועולם הבריאה הוא בינה הכוללת, ועולם היצירה הוא ז"א הכולל, שהוא נבחן לשש ספירות תג"ת נה"י כנ"ל, ועולם העשיה הוא מלכות הכוללת. אמנם בכל עולם ועולם מה' עולמות הללו, יש ג"כ עשר ספירות פרטיות, כמ"ש

אור פנימי

או"ח שלו קצר מלהביש הכתר, ואינו מגיע רק עד החכמה (כמ"ש באורך בהסת"פ ח"ב אות ס"ה ד"ה ומהמתבאר).

ומתוך שמסך דבחי"ד אינו משמש רק בעולם הראשון, שנקרא א"ק, לכן רק בעולם ההוא נמצאת קומת הע"ס עד כתר, ולא בשום מקום אחר שמטעם זה נחשבות כל המדרגות שבאותו העולם לבחינת כתר, ואפילו מדרגות הגוף והמדרגות שלמטה מסבור עד הסיום, כולן נבחנות לקומת כתר, מהטעם המבואר.

אמנם יחד עם האמור, צריכים לידע, אשר ג' מיני כתרים הנ"ל, ישנם ג"כ בא"ק גופיה, ואע"פ שהוא כולו כתר מראשו עד סופו: כי בהכרח, הכתר דאור ישר שבו, הוא בחינת א"ס שמטעם הצמצום, כנ"ל. וכן נוהג ב' בחינות כתר, הנקראים "ראש", אשר או"ח שלו ממטה למעלה, כנ"ל, שבראש זה נבחן תמיד ב' כתרים, עתיק וא"א כנ"ל, אלא, שהם נקראים כתר הפרטי דא"ק גופיה, להיות גם בו ראש וגוף, והראש, הוא כתר הפרטי שלו. גם בראש גופיה, יש כתר דאור ישר, שהוא השראת אור א"ס ב"ה שמטעם הצמצום, שהוא כתר הפרטי דראש עצמו.

ויו"ש הרב "כתר שבא"ק הוא ד' שרשים מן ד' בחינות של י"ס שבו, שהן: נשמות, וגופים, ולבושים, והיכלות, וזהו דרך פרט. פירוש, כאן מדבר מבחינת ראש הנקרא כתר, משום שהמסך משמש בו ממטה למעלה כנ"ל, שאז אין או"ח המלביש שום עביות כלל, ומטעם זה נבחן רק לשרשי כלים, כלומר ד' שרשים לד' בחינות הכלים חו"ב תו"מ שיתגלו אח"כ בגוף דא"ק, המכונים: נשמה, גוף, לבוש והיכל. ומשום שהמה רק שרשים בלבד, לפיכך מכנים אותם בשם כתר, כי כל שורש נקרא כתר, אמנם ד' הבחינות הנמשכים אח"ז ממעלה למטה, הנה הן כלים גמורים בפועל, והמה הנקראים גוף דאדם קדמון, (כמ"ש בטעמו ונימוקו בהסת"פ ח"ב אות כ"ב ד"ה והנה נתבאר) וע"כ מכנה הרב את ראש זה דא"ק, בשם "כתר בדרך פרט",

שה"ס א"ס ב"ה שמטעם הצמצום. שאין לך חידוש אור בהעולמות, שלא יהיה נמשך מאור א"ס ב"ה שמטעם הצמצום. וכבר ידעת, שאלו ד' הבחינות דאור ישר, נוהגות בשוה בלי שום הפרש מראש הקו עד סוף העשייה, וכן סוד כתר שלהם.

אכן כתר שנק' עתיק, הכולל ד' בחינות בכת, כנ"ל בדברי הרב (ח"ג פ"ו אות ד'), וכן כתר שנק' א"א, הכולל שורשי הד' בחינות בפועל, כלומר, שהוא שורש גמור להנאצלים, כנ"ל בדברי הרב (ח"ג פ"ו אות ו'), הם ענינים נבדלים לעצמם לגמרי מבחינת הכתר דאור ישר הנ"ל, כי הם נבחנים לראש העולם, או של פרצוף, שהם כוללים ע"ס דאור ישר וע"ס דאו"ח, ע"ד שנתבאר לעיל, באו"פ, שבכל מקום שאו"ח עולה ממטה למעלה, נקראים ע"ס הן בשם ראש או כתר, אלא שהרב מבחין בראש הזה, ב' בחינות כתר: לראשון מכנה עתיק או אני אחרון, שהוא כולל הד' בחינות בכת. ולשני מכנה, א"א או אני ראשון, (עי' באו"פ ח"ג פ"ו אות צ') שהוא כולל הד' בחינות בפועל. והתבחן שבין ב' הכתרים האלו, כבר נתבאר לעיל באו"פ הנ"ל. ובהסת"פ כאן יתבארו בטעמם ונימוקם באורך.

וכתר הכולל לכל העולמות, הנקרא אדם קדמון, הוא ענין נבדל ומשונה, מכל ג' בחי' כתרים הנ"ל: כי כתר דאור ישר, נבחן לא"ס ב"ה שמטעם הצמצום, כנ"ל. וב' כתרים שנקראים עתיק וא"א, נבחנים על פי זכותם, להיות שהמסך משמש בהם ממטה למעלה, שהאו"ח הזה אינו יכול להעלות עמו מעביות שבמסך, כנ"ל, ואין כאן שום חשבון, עם שיעור קומה של הע"ס האלו, כמבואר, כי אפילו ביצירה ועשייה נבחנים ב' הכתרים הללו, עתיק וא"א, כבדברי הרב (ח"ג פ"ו אות ז' ופ"ז אות ה'), אמנם עולם אדם קדמון, שנקרא כתר, הוא רק מטעם שיעור קומה בלבד, התלוי ומשוער בעביותו של מסך, אשר ממסך דבחי"ד, נמצא או"ח עולה ומלביש עד כתר דאור ישר, משא"כ מסך דבחי"ג

הנשמות שבא"ק הן שורשי נשמות. הנשמות שבאצילות הן עצמות הנשמות. הנשמות שבבריאה הן הגופים שבנשמות. הנשמות דיצירה הן לבושים שבנשמות. הנשמות שבעשיה הן היכלות דנשמות. באופן, שהנשמות, שהן החכמות, שבה' העולמות, א"ק ואבי"ע, מתקשרות זו עם זו, כאדם העליון, שבגופו מלוכש שורש ונשמה, ולבוש בלבוש ויושב בהיכלו.

(ב) כי ג כללות בחינת נשמות אשר בא"ק, יקראו שורש הנשמות. וכללות בחינות נשמות אצילות, יקראו נשמות דנשמות ממש. וכללות נשמות בריאה, יקראו גופות, לערך נשמות אצילות. וכללות נשמות דיצירה, יקראו לבושים דנשמות. וכללות נשמות עשיה, יקראו היכלות הנשמה.

אור פנימי

בהעולמות, ובינה שבו המכונה גוף, הוא כתר לכל הבינות הנמצאים בכל העולמות. וז"א שבו, שנק' לבוש, הוא כתר לכל ז"א הנמצאים בהעולמות. ומלכות שבו, המכונה היכל, היא הכתר לכל המלכיות הנמצאים בכל העולמות. כי לכולם טעם אחד, דהיינו, משום שמסך דבחי"ד משמש בהם לבדם, ולא בשום עולם אחר, כמבואר.

ג) גם כאן מדבר הרב רק מבחינת שיעור קומה, על דרך שפירשנו בד' בחי' חו"ב תו"מ דא"ק. וכבר נתבאר לעיל (בא"פ פ"ג אות ב' ד"ה אמנם), אשר ד' הבחינות דאצילות באים מאו"ח העולה ממסך דבחי"ג, שע"כ קומתם דע"ס דאצילות מתחילים רק מחכמה הנק' נשמה. ולפיכך גם בעולם האצילות נחשבים כל הבחינות שבהם, מראשו עד סיומו, לבחינת חכמה ונשמה. וז"ש הרב, שכללות בחינות נשמות דאצילות דהיינו חכמה הם בחינות נשמות דנשמות לכל העולמות, דהיינו לבחינת חכמה, כלפי ספירות החכמות של כל העולמות. וכן הגופות דאצילות, יקראו נשמות דגופות דכל העולמות, וכן הלבושים דאצילות, וכן ההיכלות דאצילות, מטעם שכולם יצאו, ע"י התלבשות באו"ח דבחי"ג, שמלביש עד קומת חכמה.

כלומר, כתר פרטי, שהוא ד' שורשים, לד' בחינות שממעלה למטה שבו, וז"ש הרב, "אמנם בדרך כלל הוא מ"ש עתה, כי כללות בחינות הנשמות שבא"ק, יקראו שורש הנשמות וכו'. וכן כללות בחינות גופות דא"ק, יקראו שורש דגופות וכו' וכן כללות בחינת לבושים דא"ק, יקראו שורש הלבושים וכו'. וכללות בחינות היכלות דא"ק, יקראו שורש "ההיכלות" עכ"ל. כי כאן מדבר, מבחינת כתר הנבחן בשיעור קומה, אשר מבחינה זו נקראים כל הבחינות שישנן בא"ק מראשו עד סיומו לבחינת כתר כנ"ל עשיה, ולפיכך נבחנו בשם כתר, גם ד' הבחינות שבו, שלמטה מראש, דהיינו הנקראים כלים גמורים, שאו"ח יורד ממסך ולמטה כנ"ל. ואע"פ, שבערך א"ק גופיה בפרטיותו, אינן נקראות כתר, כי רק הראש שבו בלבד נקרא כתר, אלא שהן נקראות נשמה גוף לבוש והיכל, שהם ד' הספירות חו"ב תו"מ, עכ"ז כלפי ההבחן של שיעור קומה, נקראים גם הם כתרים לכל העולמות, מטעם הנ"ל, שקומת כתר אינו בנמצא אלא רק בעולם א"ק. ולפיכך אומר הרב, שהחכמה שלו המכונה נשמה, אע"פ שנמצאת למטה מראש דא"ק, מ"מ נבחנת לכתר לכל החכמות שנמצאים,

הגופים דא"ק הם שורשי גופים. והגופים דאצילות הם נשמות דגופים. ודבריא הם עצם הגופים. וגופים דיצירה הם לבושים דגופים. וגופים דעשיה הם היכלות דגופים. וכל הגופים דא"ק ואבי"ע מתקשרים זע"ז באדם העליון, שבגופו מלוכש שורש ונשמה וכו'.

(ג) וכן - כללות בחינות גופות דא"ק, יקראו שורש גופות. וכללות בחינות גופות דאצילות, יקראו נשמות דגופות. וכללות בחינות גופות דבריא, יקראו גופות דגופות. וכללות בחינות גופות דיצירה, יקראו לבושים דגופות. וכללות בחינות גופות דעשיה, יקראו היכלות דגופות.

וכן הלבושים שבכל עולם מא"ק ואבי"ע מתקשרים זה עם זה, ונעשים כאדם העליון, שבגופו מלוכש נשמה ושורש, ולבוש בלושים, ויושב בהיכלו.

(ד) וכן כללות בחינות לבושים דא"ק, יקראו שורש הלבושים. וכללות לבושי דאצילות, יקראו נשמות דלבושים. וכללות בחינות לבושי דבריא, יקראו גופות דלבושים. וכללות בחינות לבושי יצירה, יקראו לבושי דלבושים. וכללות לבושי עשיה, יקראו היכלי דלבושים.

וכן ההיכלות שבכל עולם מא"ק ואבי"ע, מתקשרים יחד, כאדם העליון, שבגופו מלוכש וכו'. (ה) וכללות בחינות ההיכלות דא"ק, יקראו שורש נשמות ההיכלות. וכללות בחינות היכלות דאצילות, יקראו נשמות ההיכלות. וכללות היכלי דבריא, יקראו גופות דהיכלות. וכללות בחינות היכלי דיצירה, יקראו לבושים דהיכלות. וכללות היכלות דעשיה, יקראו היכלות דהיכלות.

שנגל"ה דא"ק, הם שורשים לנגל"ה שבאבי"ע. שנגל"ה דאצילות הם נשמות בתוך שנגל"ה שבא"ק ובי"ע. שנגל"ה דבריא, הם גופים בתוך שנגל"ה שבא"ק ואי"ע. שנגל"ה דיצירה, הם לבושים בתוך שנגל"ה שבא"ק ואבי"ע. שנגל"ה דעשיה, הם היכלות בתוך שנגל"ה שבא"ק ואבי"ע.

(ו) וכשנדבר כל זה דרך כלל, יהיה כן, כי ה' בחינות א"ק, הם שרשים: בין לנשמות, בין לגופים, בין ללבושים, ובין להיכלות. וה' בחינות אצילות, הם נשמות: בין לשרשים, בין לנשמות, בין לגופים, בין ללבושים, ובין להיכלות. וה' בחינות דבריא, הם גופים, בין לשורשים, בין לנשמות, ובין להיכלות.

אור פנימי

(ד) הוא ג"כ מטעם שיעור קומה, כי כל הע"ס דבריא אין בהן רק עד קומת בינה, דהיינו מאו"ח דמסך דבחי"ב, כנ"ל (באו"פ פרק ג' אות ד'), ולפיכך, כל המדרגות שבו, נחשבות לבחינות המכונות גופות, ואפילו המלכות שבבריא, היא בחינת בינה, להמלכיות שבכל העולמות, דהיינו, מטעם המבואר. ועד"ו תבין, שכל בחינות עולם

היצירה, נבחנות ללבושים, כלומר לו"א, שבכל העולמות, משום שבאות מאו"ח דבחי"א, שקומתו עד ז"א, שנק' לבוש. ועד"ו בעולם עשיה, כל בחינותיה הן היכלות, דהיינו מלכות בלבד בלי שיעור קומה. ועד"ו תבין כל המשך דברי הרב, ואין להאריך יותר. (ובהסת"פ כאן נרחיב הדברים).

בין לגופין, בין ללבושים, בין להיכלות. וה' בחינות דיצירה, הם לבושים: בין לשורשים, בין לנשמות, בין לגופים, בין ללבושים, בין להיכלות. וה' בחינות דעשיה, הם היכלות: בין לשורשים, בין לנשמות, בין לגופים, בין ללבושים, בין להיכלות.

הבריאה נקראת גוף, משום שמקבלת מאצילות כמו גוף מנשמה.

(ז) ובוזה תבין משארז"ל, אשתו כגופו דמיא. כי הבריאה, אשת האצילות היא, שהרי הם חכמה ובינה כנ"ל. ואע"פ שיש ג"כ נשמות בבריאה, נקרא גופות בערך נשמות דאצילות, כי כמו שהאשה מקבלת מבעלה, כן הגוף מקבל מהנשמה. וכן משארז"ל, אין בית אלא אשה, הוא בעשיה, כי הרי העשיה הוא הבית וההיכל, לכל ה' הבחינות, כנ"ל. והנה עשיה, אשת היצירה, כנודע, וזהו אין בית אלא אשה, בבחינת העשיה. וכעד"ז, בבחינת עשיה שבכל עולם ועולם, יקרא בית לאותו עולם. ובחינת בריאה שבכל עולם, יקרא גוף לאותו עולם.

דרך אחר. שהאורות שבא"ק, דהיינו הנשמות שבו, נקראות יחידה. והנשמות דאצילות נקראות חיה. והנשמות דבריאה נקראות נשמות. והנשמות דיצירה נקראות רוח. והנשמות דעשיה נקראות נפש.

* (ח) ואם נרצה נקח דרך אחר כי כל האורות דא"ק נקרא יחידה, ואורות דאצילות הם חיה, ואורות דבריאה הם נשמה, ואורות יצירה הם רוח, ואורות דעשיה הם נפש.

ועד"ז בגופים ולבושים והיכלות שבא"ק ואבי"ע. שהגופים שבא"ק הם יחידה דגופים דאבי"ע. ושכאצילות חיה וכו'. ועד"ז בלבושים, שלבושי א"ק הם יחידה דלבושים דאבי"ע, ולבושים דאצילות הם חיה דלבושים דא"ק ובי"ע וכו'.

(ט) וכעד"ז, בלבושין שבכל העולמות, ובגופות ובהיכלות, כי כל לבושי א"ק, הם לבוש א' העליון שבכל ה' לבושים, וכל לבושי האצילות לבושי השני כו'.

שנגל"ה הם יחנר"ן דהיינו האורות של כח"ב תו"מ.

(י) וזה הדרך הוא הדרך הראשון, כי הרי הנפש נקרא היכל, רוח לבוש, והנשמה גוף, וחיה נשמה, יחידה שורש הנשמה. נמצא כי כל הנ"ל, הוא בדרך פרטות בכל עולם ועולם, כיצד: אור הכתר דאצילות, נקרא שורש הנשמה, ונקרא יחידה. ואור חכמה דאצילות, נקרא נשמה לנשמה, ונקרא חיה. ואור בינה דאצילות, נקרא גופא, ונקרא נשמה. ואור תפארת דאצילות, נקרא לבוש. ונקרא רוח. ואור מלכות דאצילות, נקרא נפש, ונקרא היכל. וכעד"ז בפרטי פרטות, וד"ל.

כל ספירה מכח"ב תו"מ שבא"ק ואבי"ע מתפרטת לה' בחינות שנגל"ה.
 יא) ואמנם הכלל הבינוני הקצר מכולם, הוא זה, כי כל הי"ס דאצילות
 וכתר ג"כ, יש בכל אחד מהם: שורש, נשמה לנשמה, גוף, לבוש, היכל. וכן
 על דרך זה ביי"ע, וכן עד"ז א"ק, שהוא שורש לכל אבי"ע.

א"ק ואבי"ע, הם ה' בחינות שבשם הויה, כלולים זה מזה, ויש בכל אחד מהם א"ק ואבי"ע,
 שהם ה' בחינות שבהוי"ה. והם שנגל"ה. שהם כ"ה בחינות.

יב) נמצא כי כל מה שנאצל, הוא הויה אחת, כלולה מה' בחינות,
 שהוא: קוץ של יוד בא"ק, י' באצילות, ה' בבריא, ו' ביצירה, ה' בעשיה.
 וכל בחינה מאלו, כלולה מכל הה', כי קוץ של י' שבא"ק, יש בה הוי"ה א'
 של ה' בחינות אחרות, שהם ה' בחינות הנ"ל בא"ק עצמו, שהם א"ק ואבי"ע
 שבו, שהם ה' בחי' שהם: שורש, ונשמה, וגוף, ולבוש, והיכל. וכן הי'
 דאצילות, יש בה הוי"ה א', הכוללת כל הה' בחינות הנ"ל. וכן עד"ז שאר
 אותיות, בבי"ע. באופן, שהם ה' אותיות, כלולים כל האחד מכולם, שהם
 כ"ה בחינות.

כל אחת מכ"ה בחינות הנ"ל, מתפרטת עוד לה' בחינות שנגל"ה, שבכל אחת מהן יש ע"ס,
 וכל ספירה מתפרטת לה' פרצופין, שהם שנגל"ה.

יג) ואח"כ על דרך זה הנ"ל, יש כללות אחר, שכל אחד מהם כלולה
 מן כל הכ"ה בחינות. והוא, כי י' דאצילות, יש בה הוי"ה א' כלולה מכל
 ה' בחינות, וכל בחינה מה' כלולה מה', שהם: י"ס שורש, וי"ס נשמה,
 וי"ס גוף, וי"ס לבוש, וי"ס היכל. וכעד"ז בקוץ של יוד בא"ק, י' באצילות,
 ועד"ז באות ה' בבריא, ובאות ו' ביצירה, וכו'. נמצא, כי בקיצור הוא זה,
 כי הא"ק הוא קוץ היוד, ויש בו הוי"ה א' כוללת ה' בחינות: שורש, ונשמה,
 וגוף, ולבוש, והיכל. וכל בחינה מאלו, כלולה מה', שהם: י"ס שורש, וי"ס
 נשמה, וי"ס גוף, וי"ס לבוש, וי"ס היכל. וכל ספירה מאלו העשר ספירות,
 נכללו בה' פרצופים, שהם השורש ואבי"ע.

פרק י'

מבאר אשר לבוש והיכל נפרדו משורש נשמה גוף ונעשו למקיפים, וגם ביאורי א"ק ואבי"ע, ונרנ"ת, ועסמ"ב, ובו ח' ענינים:

א. שורש נשמה גופות דבוקים זה בזה. לבוש והיכל נפרדו מהם. ב. שורש נשמה גוף הם כלים פנימיים שבהם כל החיצון יותר הוא יותר גרוע. לבוש והיכל הם כלים מקיפים שבהם כל החיצון יותר חשוב יותר ולפיכך נמצאות הקליפות בין הגוף ללבושים, ששם מקום החושך והגרוע יותר. ג. כשפרצופי א"ק ואבי"ע מתלבשים זה בזה הם מתלבשים כל אחד רק בג' בחינות: שורש נשמה גוף שבו הדבוקות יחד, ושעשר הספירות דגופות אינן מתלבשות בע"ס דלבושים. ד. שורש נשמה גוף דא"ק מתלבשים תוך שורש נשמה גוף דעתיק דאצילות ושורש נשמה גוף דעתיק דאצילות מתלבשים בשורש נשמה גוף דא"ק דאצילות. ושנ"ג דא"ק מתלבשים באבא וכו' עד"ו. ה. א"ק ואבי"ע כלולים זה מזה, ויש א"ק ואבי"ע בא"ק, וא"ק ואבי"ע באצילות, וא"ק ואבי"ע בבריאה, וכן ביצירה ועשיה. א"א הוא בחינת א"ק שאינו מושג. אבא הוא אצילות. אמא היא בריאה. ז"א יצירה. נוקבא עשיה. מאצילות נמשכות נשמות, מבריאה רוחות, וביצירה מלאכים, ובעשיה אופנים. ו. האדם כולל נפש רוח נשמה חיה מד' עולמות אבי"ע שבכל בחינה מהן ישנן נפש רוח נשמה חיה. ונשמה דנפש חשובה יותר מאור נפש דרות. ז. אפשר לזכות גם לנפש דאצילות, ויותר למעלה, והווכה לרוח דיסוד דאצילות יהיה בעלה של השכינה. ח. הוי"ה במילוי ע"ב, ה"ס יו"ד דהוי"ה, שה"ס אצילות. ובמילוי ס"ג ה"ס ה' ראשונה דהוי"ה וה"ס בריאה. ובמילוי מ"ה, ה"ס ו' דהוי"ה, וה"ס יצירה. ובמילוי ב"ן ה"ס ה' תחתונה דהוי"ה וה"ס עשיה.

שורש נשמה גופות דבוקים זה בזה. לבוש והיכל נפרדו מהם

* (א) ועתה נדבר בבחינת כל עולם מאלו מה ענינם. * דע, כי השורש והנשמות והגופים הם בחינה א' שאין פירוד ביניהן אך הלבושים והיכלות הם ב' בחינות נפרדות מג' בחינות הנ"ל, ובין ב' אלו, שהם, בין הגופין ובין הלבושים, שם הם מדור הקליפות, והם ממש נדבקים באחור אור הגוף.

אור פנימי

(א) יש כאן בדברי הרב ענין עמוק ונכבד מאד, כי ז"ס צמצום ב' שהיה בנה"י דא"ק, המובא בדברי הרב (בעץ חיים שער ח' פרק ב') שדבר הצמצום ב' הזה ה"ס שיתוף מדת הרחמים בדין, שאיתא בדכחז"ל, והבנת הדברים על בוריים תמצא בספרי (פנים מסבירות בענף ט"ו עש"ה) וכאן נקצר. והענין הוא, כי רק בחי"ד של ד' הבחינות הנ"ל נקראת מדת הדין, מפני שעליה היה הצמצום א', כנ"ל בשיעורים הקודמים, אשר בג' בחינות הראשונות לא היה שום צמצום, וע"כ נקראו מדות הרחמים. אמנם, בצמצום ב' דא"ק, נעשה שיתוף וחיבור של בחי"ד * עץ חיים שער מ"ב פרק ג'.

ובחי"ב זו בוז, בסו"ה ותלכנה שתיהן, כי המלכות והז"א עלו לבינה, ונמצא מדת הדין שהיא בחי"ד נמתקת במדת הרחמים, שהיא בחי"ב. באופן, שבצמצום הראשון נתצמצמה רק בחי"ד בלבדה, ובצמצום הב' נתצמצמה גם בינה, מטעם התחברותה עם מלכות, כאמור. וענין זה נעשה בנה"י דא"ק שמטבורו ולמטה, וע"כ עשר ספירות הללו, שיצאו בשיתוף מדה"ר, נקראות בשם עולם הנקודים, ע"ש עליית המלכות הנקראת נקודה. והנה ע"כ נבחן, אשר בעולם הנקודים הנ"ל נפרדו ז"א ומלכות מן הד' הבחינות חו"ב תו"מ, כי מאחר שבחי"ד עלתה במקום בינה, ונעשית שמה למסך, הרי אור העליון נפסק על מלכות שבבינה, ואינו מתפשט אל

שורש נשמה גוף הם כלים פנימיים שבהם כל החיצון יותר הוא יותר גרוע. לבוש והיכל הם כלים מקיפים שבהם כל החיצון יותר הוא חשוב יותר ולפיכך נמצאות הקליפות בין הגוף ללבושים ששם מקום החושך והגרוע יותר (ב) וטעם הדבר, מפני שג' בחינות הפנימית, יש בתוכם או"פ, והיותר גרוע באור פנימי יוצא בתוך העור, ושם מסתיים. וואור המקיף הוא להיפך, כי אור היותר חיצון הוא גדול יותר, כנודע. נמצא, כי אור המקיף שבלבוש היותר פנימי, הנדבק אל הגוף, הוא אור המקיף היותר קטן שיש בכולם. לכן הקליפות, מדורם שם באמצע, במקום שאין שם לא אור פנימי ולא אור מקיף, והוא באמצע בין הפנימי למקיף, ושם נקרא מקום החושך. והענין הזה בכל עולם ועולם, בבחינת הקליפה אשר בעולם ההוא.

כשפרצופי א"ק ואבי"ע מתלבשים זה בזה הם מתלבשים כל אחד רק בג' בחינות: שורש נשמה גוף שבו הדבוקות יחד, ושעשר הספירות דגופות אינן מתלבשות בעשר ספירות דלבושים

(ג) ואמנם אחר שבארנו הדבר בפרטות, נדבר בכללות, והוא, כי הנה נודע, שבפנימית הא"ק הוא הא"ס, המתלבש בשורש הנשמות של ע"ס שבו, ואלו מתלבשין בבחינת הנשמות של כל הי"ס שבו, ואלו מתלבשין בעשר ספירות של בחינת הגוף של א"ק ומהראוי היה שהעשר ספירות של הגופים, יתלבשו בע"ס של הלבושים, ואמנם אינו כן, לסבה הנ"ל, אמנם ג' בחינות עתיק דאצילות, מסבכות אל ג' אלו בחינות דא"ק.

שורש נשמה גוף דא"ק מתלבשים תוך שורש נשמה גוף דעתיק דאצילות ושורש נשמה גוף דעתיק דאצילות מתלבשים בשורש נשמה גוף דא"א דאצילות. ושנ"ג דא"א מתלבשים באבא וכו' עד"ז

(ד) כיצד, הרי שהע"ס דגופות דא"ק, מתלבשים תוך הע"ס השרשים

אור פנימי

ז"א שנקרא לבוש, ואל מלכות שנקראת היכל, כלי לאו"מ דחיה. והיכל הוא כלי לאו"מ משום שנמצאים למטה מבינה. דיחידה.

וז"ש הרב "דע כי השורש והנשמות והגופים, הם בחינה א' שאין פירוד ביניהם, אך הלבושים והיכלות הם ב' בחינות נפרדות מג' בחינות הנ"ל, עכ"ל. והיינו כאמור, שמחמת המסך שנתקן בשולי בינה, הנה נפסק האור שמה, ומשם ואילך בכל העולמות, אין אור עליון מגיע לפנימיות ז"א ומלכיות הללו, ויצאו משום זה, לבחינות כלים מקיפים, כלומר, שמקבלים האור מרחוק, כי אין אור העליון מתלבש בתוכם יותר. והלבוש הוא

ובהאמור תבין, אשר אותם ז"א ומלכות הנמצאים בד' הבחינות, שבכל העולמות שמעולם הנקודים ולמטה, הם נבחנים לז"א ומלכות של פרטיות הבינה, וע"כ מתלבש אור העליון גם בפנימיותם, אמנם אותם ז"א ומלכות הכוללים, דהיינו הנמצאים למטה מבינה, הם נפרדו מכלים הפנימיים, שבהם מתלבש נשמה, רוח, נפש דאו"פ, והיו לכלים מקיפים דחיה ויחידה.

(ב) דבר זה נתבאר היטב באורך בהסתכלות

של הנשמות ע"ס דעתיק דאצילות, ואלו מתלבשים בע"ס של בחינות נשמות דעתיק דאצילות, ואלו מתלבשים בע"ס דגופות דעתיק דאצילות. וכעד"ז בחינות השרשים ונשמות וגופים דא"א, מלבישים לגופות דעתיק. וכעד"ז ג' בחינות דאבא, מלבישין לא"א. וכן ג' בחינות דאמא לאבא. וג' בחינות דז"א לאמא. וג' בחינות הנוקבא לז"א. והרי עתה נשלמו כל בחינות הגופות עד נוקבא דז"א.

א"ק ואבי"ע כלולים זה מזה, ויש א"ק ואבי"ע בא"ק, וא"ק ואבי"ע באצילות, וא"ק ואבי"ע בבריאה, וכן ביצירה ועשיה. א"א הוא בחינת א"ק שאינו מושג. אבא הוא אצילות. אמא היא בריאה. ז"א יצירה. נוקבא עשיה. מאצילות נמשכות נשמות, מבריאה רוחות, וביצירה מלאכים, ובעשיה אופנים

* (ה) דע, כי עולם אצילות כלול מד' עולמות אבי"ע, וכן בריאה כוללת כל אבי"ע, וכן יצירה וכן עשיה, באופן זה: כי אבא אצילות, ואמא בריאה, ז"א יצירה, ונוקבא עשיה. ובחינת א"א אינו ניכר בכל עולם, להיותו נעלם מאד, והנה ג' מן עולם אצילות נשמות, ומהבריאה רוחין קדישין, ומיצירה מלאכים, ומעשיה אופנים.

האדם כולל נפש רוח נשמה חיה מד' עולמות אבי"ע שבכל בחינה מהן ישנן נפש רוח נשמה חיה, ונשמה דנפש חשוכה יותר מאור נפש דרוח

(ו) והנה, האדם כולל ד' עולמות, ואם לא זכה אלא לנפש דעשיה, ואח"כ חטא, ופגם בה, והכניסה בקליפות, אומרים לו יתוש קדמך, כי היתוש לא עשה מעשה לכנוס בקליפה. ואם לא חטא, אז הוא בסוד האופנים, ולפעמים יהיה שאין בו רק בחינת נפש, והוא חשוב ממני שיש בו רוח, כגון שיש לו בחינת נשמה שבנפש. כנודע, כי בכל עולם ועולם, כלולים בו כל הד', וזה האדם, כיון שהתחיל להאיר, ולתקן מעט מעט, תיכף מאיר בו,

אור פנימי

פנימית (ח"ב פ"א אות ז'), ועם המבואר תוכל להבין מעצמך כל המשך דברי הרב ואין להאריך. דאצילות, מושפעים נשמות לצדיקים העומדים בבריאה, ומזווג זו"ן דבריאה, מושפעים רוחין להעומדים ביצירה.

(ג) נשמות, הן בחינת עולם הבריאה. רוחין, הם בחינת עולם היצירה. נפשות, הן בחינת עולם עשיה. וז"ש הרב "מעולם אצילות נשמות, כלומר, נשמות שהן בבריאה, מושפעות מעולם האצילות לבריאה. "ומבריאה רוחין" כלומר, הרוחין, שהם ביצירה, מושפעים שם מעולם הבריאה. כי מזווג זו"ן (ד) זה הכלל, הנפש של המדרגה נחשבת למדרגה תחתונה הימנה לבחי' רוח. ורוח דעליונה. נחשב למדרגה תחתונה לבחינת נשמה. ונשמה דעליונה היא חיה לתחתונה. וחיה דעליונה, היא נחשבת ליחידה לתחתונה. ועפ"ז תבין, אשר נפש דרוח, נחשב לרוח למדרגת נפש. ורוח דרוח, נחשב לנשמה למדרגת נפש, וכו' ע"ד הנ"ל. ולפיכך, מ"ש הרב "שלפעמים יהיה מי שאין בו אלא * עץ חיים שער מ"ב השער השני פ"ד.

בחינת נשמה שברוח דיצירה, אע"פ, שעדיין לא נתלבשה בו לגמרי, כי אי אפשר להתלבש בו לגמרי, עד שיתקן נפשו לגמרי, ואמנם זה האיש, אשר יש בו רוח, והוא בחינת נפש שברוח דיצירה, ודאי הוא גרוע מבחינה זו הנ"ל.

אפשר לזכות גם לנפש דאצילות, ויותר למעלה, והזוכה לרוח דיסוד דאצילות יהיה בעלה של השכינה.

(ז) גם אפשר שיהיה באדם נפש דאצילות, ויותר למעלה גם כן, ואם יהיה לו רוח מבחינת יסוד דאצילות, יהיה בעלה דמטרוניתא, ונק' איש אלקים.

הוי"ה במילוי ע"ב, ה"ס יו"ד דהוי"ה, שה"ס אצילות. ובמילוי ס"ג ה"ס ה' ראשונה דהוי"ה וה"ס בריאה. ובמילוי מ"ה ה"ס ו' דהוי"ה, וה"ס יצירה. ובמילוי ב"ן ה"ס ה' תחתונה דהוי"ה, וה"ס עשיה

* (ח) ארבע אותיות הויה, בארבע עולמות אצילות בריאה יצירה עשיה: י' באצילות, סוד שם ה' ע"ב דיודין, כי כולם בחכמה עשית. ה' בבריאה, שם ס"ג, כי אמא מקננא בכורסיא. ו' ביצירה, שם מ"ה, כי ו' ספיראן מקננין ביצירה. ה' תתאה בעשיה, שם ב"ן, כי מלכות מקננא באופן.

אור פנימי

מדרגת נפש, והוא חשוב ממי שיש בו רוח". (ב) במילוי יודין וא', יו"ד ה"י וא"ו ה"י רצונו לומר, שמי שיש לו נשמה דנפש, חשוב יותר ממי שיש לו נפש דרוח. והוא משום דנשמה דנפש, שקול כנגד רוח דרוח, כנ"ל, אבל חשוב יותר מנפש דרוח. (ה) ד' מילואים יש ביה ו"ה. (א) במילוי יודין, יו"ד ה"י וי"ו ה"י, שהוא בגי' ע"ב. * שם בעץ חיים שער מ"ב השער השני בסוף פ"ד. (ג) במילוי אלפין, יו"ד ה"א וא"ו ה"א, שבגי' מ"ה. (ד) במילוי ההין, שבגי' ב"ן. ומילוי ע"ב, רומז על חכמה, שהוא י' דהויה. ומילוי ס"ג, רומז על בינה, שהיא ה' דהוי"ה. ומילוי מ"ה, רומז על ז"א, שהוא ו' דהוי"ה. ומילוי ב"ן, רומז על מלכות, שהיא ה"ת דהויה.

פרק י"א

מבאר התפשטות אור א"ס ב"ה לעשות כלים בד' בחינות עביות על ידי ציורי אברי אדם, שהם: עינים, און, חוטם, פה. וכל הוך יותר, הוא חשוב יותר. ועינים הן בחי"א. און בחי"ב. חוטם בחי"ג. פה בחי"ד. וכו' ח' עינים:

א. בא"ס אין צד ציור והשגה כלל. ובכדי לברוא העולם, המשיך התפשטות הרבה שיהיו שורשים ומקורות לעולם אצילות. ב. ד' יסודות הם לכל דבר, שהם ד' אותיות י"ה ו"ה, שהן רשר"ד והם: חיה, נשמה, רוח, נפש. וה"ס: עינים, און, חוטם, פה. ג. יש הבל ורות באח"פ שכל אחד מרובה יותר, באון הבל מועט, בחוטם הוא יותר חזק, ובפה מרובה מכולם. ד. האזנים הן בינה, שהיא בחי"ב שעביותה מועטת, והיא נשמה. החוטם ה"ס ז"א, שהוא עביות דבחי"ג היותר עבה, והוא רוח. הפה היא מלכות, והיא עביות דבחי"ד, העבה מכולן, והיא אור הנפש. ה. ראייה ה"ס אור חיה. בעינים אין הבל ממש כמו באח"פ שה"ס עביות דבחי"א הדקה מאד. ו. הבל שבעינים הוא כלי לאור מקיף דחיה, אלא אור"י שבו נמשך למטה בסוד הסתכלות, שה"ס זווג דהכאה. ז. התפשטות האור לעשות כלים שה"ס הסתכלות, באה מן העינים, שה"ס אור חכמה, ולא מאח"פ. ח. ג' הבלי אח"פ נעשו בחינת כלים לנפש רוח נשמה.

בא"ס אין צד ציור והשגה כלל. ובכדי לברוא העולם, המשיך התפשטות הרבה שיהיו שורשים ומקורות לעולם אצילות

* (א) הנה נודע שהאין סוף, אין בו שום צד ציור כלל ח"ו, וכאשר עלה במחשבתו לברוא העולם על ידי סדר האצילות, * התחיל להמשיך ממנו התפשטות אורות הרבה, לכשיהיו בחינת שורשים ומקורות, אל האצילות שיתאצל אח"כ.

ד' יסודות הם לכל דבר, שהם ד' אותיות י"ה ו"ה, שהן רשר"ד והם: חיה, נשמה, רוח, נפש. וה"ס: עינים, און, חוטם, פה

(ב) ונדבר בדרך משל ודמיון אל הדבר הזה, כבר ידעת, כי ד' יסודות יש לכל הדברים, והם: ראייה, שמיעה, ריח, דיבור. והם ענין, ד' אותיות הוי"ה. והם: בחינת נשמה לנשמה, ונשמה, ורוח, ונפש. ונתחיל לבאר ממדרגת הנשמה, ואח"כ נחזור אל הקודם אליה.

אור פנימי

(א) התפשטות אורות, היינו ע"ד הנ"ל והיינו עד כדי להאציל כ"ה פרצופין בעולם בדברי הרב (ח"ג פ"א אות ג'), שהתפשט הא"ס ב"ה לעשות כלים, ע"י זווג דהכאה והעלאת אור"ה, עש"ה. ואומר כאן, אשר תיכף בעולם א"ק, התחיל להמשיך ממנו התפשטות אורות הרבה, על ידי זווג דהכאה הנ"ל, * שער הקדמות דף ל"א דרוש ב' דא"ק.

והיינו עד כדי להאציל כ"ה פרצופין בעולם ההוא, שכ"ה פרצופין אלו דא"ק י"היו בחינות שורשים ומקורות אל האצילות שיתאצל אח"כ". כלומר, אל כ"ה פרצופים שיתאצלו בעולם אצילות, כמ"ש לפנינו. וז"ש הרב "התפשטות אורות הרבה, לכשיהיו בחינת שורשים ומקורות אל האצילות". וכמו שממשיך לבאר זה לפנינו.

יש הבל ורוח באח"פ שכל אחד מרובה יותר, באזן הבל מועט, בחוטם הוא יותר חזק, ובפה מרובה מכולם

(ג) הנה אברי האזנים, ודאי שיש בתוכם רוח דק, והמופת לזה, כי כאשר יסתום האדם את אזנו באצבעו היטב, ירגיש כאלו קול הברה גדולה בתוכו, וזה מחמת הרוח הנצרר בתוכו, שמבקש לצאת ואינו יכול. ואחריו במדרגה הוא, אבר החוטם, כי ממנו יוצא רוח יותר מורגש ממה שיוצא מן האזן. ואחריו במדרגה, הוא אבר הפה, כי ממנו יוצא הבל ורוח חזק יותר מכולם.

האזנים הן בינה, שהיא בחי"ב שעביותה מועטת, והיא נשמה. החוטם ה"ס ז"א, שהוא עביות דבחי"ג היותר עבה, והוא רוח. הפה היא מלכות, והיא עביות דבחי"ד, העבה מכולן, והיא אור הנפש

(ד) כי כפי ערך האבר, כן יהיה דקותו, כי הנה האזנים הם בחי' הבינה, שהיא יותר דקה, ולכן הרוח היוצא מהם דק מאד. וכן אבר החוטם

אור פנימי

מאותו הסבה ומאותו הטעם הנ"ל, שנתבאר על ד' שיעורי הקומות הכוללות, שהם א"ק ואבי"ע, הנה משום זה, מוכרח לצאת ג"כ ה' קומות של ע"ס בכל עולם ועולם מהם, המכונים ה' פרצופים: א"א, אבא, אמא, ז"א, נוקבא. ולא עוד, אלא בכל פרצוף ופרצוף מהם, מוכרח ג"כ לצאת ה' קומות של ע"ס. זו למטה מזו עד מלכות. המכונים: גלגלתא, עינים, און, חוטם, פה, או כח"ב, ז"א, ומלכות. או גרנח"י. וענין זה יתבאר כל צרכו בהסתכלות פנימית כאן, כי אין לפרטן במקום זה מפני האריכות.

וזה הרב "כפי ערך האבר כן יהיה דקותו וכו'". פירוש, כי הכלי שבו מתלבש האור המיוחד לו, מכונה בשם "אבר", ושיעור דקותו או עביותו של האבר, משוער בעביותו של המסך המשמש שם.

ולפיכך, מקום שימוש של מסך דבחי"ב נקרא "אבר דק", והרוח היוצא ממנו דק מאד, כלומר, או"ת העולה ומוחזר מכלי ההוא דק מאד, כי אינו מגיע לא אל כתר ולא אל חכמה, כי אם אל בינה, ולפיכך ע"ס ההן, קומתן עד בינה, כמבואר לעיל. וזה אמרו, "ואחריו במדרגה הוא אבר

(ב) דע, כי או"ת הזה המוחזר למקומו ע"י זווג והכאה כנ"ל בדברי הרב (ח"ג פ"א אות ג'), הוא מכונה בשם "הבל היוצא מהפרצוף" או רוח היוצא מהפרצוף, כלומר, שאינו יכול להתלבש בו, משום כח עיכוב שבמסך אשר שם, ולכן מוכרח לצאת ממנו ולחזור למקומו (ע' לה"ת חלק ב' אות ב').

עוד צריכים לדעת, כי כמו שיש ה' בחינות הכוללות כל המציאות שמאחר הצמצום, הנקראים: א"ק, אצילות, בריאה, יצירה, עשיה. שהן, ה' שיעורי קומות זה למטה מזה, מקומת כתר עד מלכות, שסיבתם הוא, הזדככות המסך, ע"י בלה"ת ח"ב אות י"ז כי משום שנזדכך מסך דבחי"ד ששימש בא"ק, ונשאר בעביות דבחי"ג, יצאו ונתחדשו ע"ס בקומת חכמה, הנק' אצילות. ומשום שאח"ז, גם מסך דבחי"ג נזדכך ונשאר בעביות דבחי"ב, יצאו ונולדו ע"ס חדשות בקומת בינה, הנקרא בריאה, וכו'. (כנ"ל בדברי הרב ח"ג פ"ד אות ג' ובאו"פ אות ט') עד שנזדכך המסך מכל עביותו, ולא נשאר בו אלא שרשו, שאז אין שם הכאה, ואין שם שום קומה של או"ת, שמשום זה יוצאות כאן ע"ס בבחינת מלכות לבדה, שהן נקראות עולם עשיה. וממש

דק מאבר הפה כנ"ז. והנה דרך משל נוכל לומר, כי הרוח היוצא ג' מן האזן, הוא נקרא נשמה. ומן החוטם, נקרא רוח. ומן הפה, נקרא נפש. וכו'.

ראיה ה"ס אור חיה. בעינים אין הבל ממש כמו באח"פ שה"ס עביות דבחי"א הדקה מאד * (ה) הנה נתבאר, כי מבחינת הראיה עצמה נעשית הנשמה לנשמה. אבל דע, כי אין בחינת הראיה, בחינת ההבל ממש הנמשך מן העין, כדרך האזן והחוטם והפה, שהנשמה ורוח ונפש הם ד' הבלים ממש, המתפשטים מהם למטה.

אור פנימי

החוטם, כי ממנו יוצא רוח יותר מורגש, ממה שיוצא מן האזן: כי מקום שימוש של מסך דבחי"ג מכונה בשם חוטם, אשר "הרוח היוצא ממנו", כלומר, או"ת המוחזר לאחוריו ויוצא מכלי ההוא, מדתו גדול יותר, ומגיע על כן עד חכמה, ולפיכך ע"ס דחוטם קומתו עד חכמה. וז"ש, "ואחוריו במדרגה הוא אבר הפה, כי ממנו יוצא הבל ורוח חזק יותר מכולם": כי מקום שימוש דמסך דבחי"ד, מכונה בשם "פה", אשר ההבל היוצא ממנו, שה"ס או"ת המסתלק ממנו ועולה למעלה, הוא חזק יותר מכולם, כי מדתו מלאה אשר מגיע עד כתר, וע"כ ע"ס הן יש להן קומת כתר.

וזה הכלל, "כל המשפיע הוא צריך לבחינה היותר עב, וכל המקבל מחויב לקבל בדבר היותר דק". פירוש, שהמשכת אור העליון להשפיע בתחתון, צריך שהתחתון יהיה לו בחינת מסך וכלי היותר עב, כנ"ל, שכל שהמסך עב ביותר, נמצא שיעור או"ח המסתלק ממנו גדול ביותר, ונמצא שמגיע לקומה גבוהה ביותר, כי ע"כ אם אין לתחתון אלא מסך דבחי"ג, חסר לו קומת יחידה, ואין לו אלא קומת חיה וכו', אמנם הקבלה של תחתון, הוא תמיד בדבר הוך יותר, כלומר, שהאור המושפע לו מתלבש רק בבחינה הוכה יותר, וכל אור החשוב יותר, צריך לכלי הוך יותר. וכבר ביארתי ענין הזה בהרחבה גדולה, בהסת"פ בחלק ב' (ועש"ה באות פ"ז ד"ה וזהו).

ד' יורינו בזה, שכח עביותו של מסך, לא נבחן לנו אלא בהתפשטותו ממעלה למטה. (כמ"ש לעיל באו"פ ח"ג פ"ד אות נ') כי אחר כל זוג דהכאה, אשר או"ח עולה ומלביש את ע"ס דאור ישר מן מלכות ולמעלה, לבחי" ע"ס דראש ושרשי ד' הבחינות, הנה אחר זה, חוזר ויורד ומתפשט ממלכות ולמטה באותו שיעור קומה, שיש לו בע"ס דראש ממטה למעלה, עש"ה. והנה האו"ח העולה ממטה למעלה, אינו מוליך עמו שום עביות שמה, כמ"ש שם, אלא אותן ע"ס המתפשטות ממעלה למטה, הנה מוגבלות לגמרי בשיעור וגבול הקומה של מסך, להיות שמסך הוא כל שורשם.

ג' ואע"פ, שע"ס הבאות מזווג דהכאה שבמסך דפה, יש להן קומת כתר, שהיא אור יחידה, ומחוטם קומת חכמה שהיא אור החיה וכו', עם כל זה, סדר התלבשות האורות בה אינו כן, אלא בסדר הפוך, כי אור החשוב יותר מתלבש בכלי הוך יותר באופן, שאין אור דיחידה מתלבש, אלא בוך מכולם, שנקרא כתר, או גלגלתא. ואין אור חיה מתלבש, אלא בכלי דחכמה, שהוא בחי"א, הנקרא עינים. ואין אור הנשמה מתלבש, אלא בכלי דבינה, שהיא בחי"ב, הנקרא און. ואין אור הרוח מתלבש, אלא בכלי דז"א, דהיינו בחי"ג, שנקרא חוטם. ואור הנפש מתלבש, בכלי דמלכות שהיא בחי"ד שנקרא פה.

* שם באותו הדרוש בסופו.

הבל שבעינים הוא כלי לאור מקיף דחיה, אלא או"י שבו נמשך למטה בסוד הסתכלות, שה"ס זווג דהכאה

(ו) אבל ה' העינים אינם כן, כי ההבל עצמו שלהם נשאר במקומה, בבחינת י' אור מקיף הנקרא נשמה לנשמה, אמנם יש בה מציאות אחד נמשך ממנו, והוא סוד הראיה וההסתכלות בלבד, ואינו הבל ממש נמשך למטה. ולכן מבחינת הראיה הזאת, נעשו הכלים הנקראים גוף, אבל בחינת ההבל עצמו של העין, הוא פנימי מאד, ואי אפשר שימשך ויתפשט למטה.

התפשטות האור לעשות כלים שה"ס הסתכלות, באה מן העינים, שה"ס אור חכמה, ולא מאח"פ

(ז) ולפי שהראיה הזאת נמשכה מן העינים, שהם יותר עליונים, מן האזן והחוטם והפה, לכן בראיה זאת לבדה, היה כח לברוא ולעשות הכלים, ולא הוצרך גם ההבל עצמו שלהם. מה שאין כן באזן וחוטם ופה, שהם יותר

אור פנימי

הנעשה, אינו, רק כלפי אור חכמה לבדה, ולא כלפי אור דחסדים (ע"י לה"ת חלק א' אות ו'). ולפיכך דבר התפשטות א"ס לעשות כלים, (האמור לעיל בדברי הרב ח"ג פ"א אות ג') ע"י זווג דהכאה בהמסך הנה זווג דהכאה זה, הוא רק מבחינת אור חכמה שנקרא ראה והסתכלות, כי רק אותו אור איננו מקובל בבחי"ד מחמת המסך והצמצום, משא"כ בחי"ב ובינה שה"ס אור דחסדים, אין בחינת מסך מעכב עליה.

וז"ש הרב "לכן בראיה זאת לבדה היה כח לברוא ולעשות הכלים ולא מההבל עצמו שלו, משא"כ באח"פ". דהיינו כמבואר, שרק אור עינים שנק' ראה, שעליה היה הצמצום, ע"כ יש בו הכאה ואו"י, שהם סוד הכלים, משא"כ באח"פ, שעיקר אור שלהם הוא אור דחסדים, כנ"ל, שאין מצדם שום הכאה, וכל מה שנוהג זווג דהכאה גם באח"פ, הוא רק מכח אור החכמה המאיר בהם, שזהו מכונה הסתכלות עינים באח"פ, כי מחמת הארת אור החכמה שבהם, נמצא המסך מעכב גם על אורות שבאח"פ, וזכור זה.

(ח) היינו מהבלים אשר מתפשטים מהם ולמטה, כנ"ל בסמוך באו"פ פרק זה אות ד' עש"ה, שהוא או"י היורד ממעלה למטה.

(ה) פירוש, כי עביותה דבחי"א המכונה עינים, היא קלוש מאד, והוא מטעם המבואר באו"פ (דף ה' ד"ה וטעם), כי ענין עביות האמורה, פירושה, דבר הרצון לקבל שבכל נאצל, שבוה הוא משונה מאור העליון שאין בו רצון לקבל עש"ה. ולפיכך, נמצא בחי"א שעביות שבה קלושה, להיותה נמשכת לה מכת העליון, כי רצון להשפיע שבעליון הוא חוק מחויב בתחתון, שיהיה לו רצון לקבל את השפעתו, וע"כ אין זה נחשב בתחתון לשינוי צורה ולעביות, עד שיתעורר בו בחינת רצון מכח התעוררותו עצמו, דהיינו היא הבחי"ב (עש"ה בד"ה עתה).

ולפיכך, אין זווג דהכאה נוהג באור עינים שהוא בחי"א, משום שאו"י שהוא ההבל היוצא מבחי"א, נשאר במקומו, כלומר שאינו מסתלק ממנו בסוד אור חוזר. וז"ש הרב אבל העינים אינן כן כי ההבל עצמו שלהן, נשאר במקומו, כמבואר.

(ו) כלומר, אור חכמה אין לו כלי להתלבש בו, משום שאין או"י שה"ס כלי בעינים, כנ"ל בדיבור הסמוך, וע"כ נשאר אור חכמה מבחוק, ומאיר מרחוק בלי התלבשות. ואור זה נק' אור חיה, או נשמה לנשמה.

(ז) צריך שתדע, שדבר הצמצום והמסך

תחתונים, כי הוצרך שההבל עצמו ממש שלהם יתפשט, כדי לעשות ולהאציל הבחינות הנזכרות, ולא נעשה מהם שום מציאות, אלא בכח ההבל עצמו.

ג' הבלי אח"פ נעשו בחינת כלים לנפש רוח נשמה

(ח) אמנם לפי ט שבחינת העין לא היתה הבל ממש, רק ראייה בלבד, לכן לא נעשו ממנה רק בחינת הכלים בלבד, מה שאין כן באזן חוטם ופה, שאפילו בחינת כלים לא היו יכולים לעשות, מבלי הבל עצמו ממשי, אלא להיותו הבל ממש, לכן היו נפש רוח נשמה.

אור פנימי

תחתונים, הוצרך, שהבל עצמו ממש שלהם יתפשט. כלומר, אחר שההבל עצמו, דהיינו או"ח, יורד ומתפשט ממעלה למטה, שאז מתפשטים לע"ס ונעשים כלים לקבל את האור. וזה אמרו, "ולא נעשה מהם שום מציאות, אלא בכח ההבל עצמו". כלומר, בכח או"ח שלהם המכונה הבל, המתהפך ויורד ממעלה למטה, ע"ד המבואר.

ט) כמ"ש לעיל, שבחי"א אינה מעלה הבל שהוא או"ח, משום שעביותה קלושה מאד. ואינה עושה זווג דהכאה. וז"ש הרב, "לא היתה הבל ממש רק ראייה בלבד". כלומר, שאין שם או"ח, אלא אור ישר בלבד, שהוא אור חכמה, שנקרא "ראיה", כמבואר.

י) כלומר, שמבחינת העין עצמה לא נעשה שום כלי, משום שאין שם הבל, אמנם בחינת ההכאה שלה, היא עושה את הכלים, באזן חוטם פה: כי לולא אור חכמה שנקרא ראייה, לא היה שם זווג דהכאה כנ"ל, ולא היה שום כלי גם באח"פ, כמבואר.

כ) כי הבל דבחי"ד המתפשט מפה ולמטה, נעשה כלי לנפש, והבל דבחי"ג לרוח, והבל דבחי"ב לנשמה, כנ"ל. ותזכור כאן את הערך ההפכי שבין השפעת האור לקבלת האור, כמ"ש באו"פ (לעיל פרק זה אות ג').

בדומה כמ"ש בספירת המלכות בהסתכלות פנימית (ח"ב אות ק"ט ד"ה והנצח) דבחי"ד המכונה כאן פה, איננה מקבלת מאור ישר כלום, מחמת המסך שבה, אלא אחר שמעלית או"ח ממנה ולמעלה, חוזר האו"ח הזה ויורד מהמסך ולמטה ומרחיב את מלכות לע"ס מינה ובה (כנ"ל ח"ג פ"ב אות ג') ומקבלת בתוכם. את כל שיעור קומת ע"ס, שאו"ח הלביש ממלכות ולמעלה, עשה.

וממש על דרך זה, אין הכלים של און וחוטם מקבלים כלום מההבל דהיינו או"ח העולה ממנם ולמעלה, כי מתוך שהמסך נזדכך מבחי"ד לבחי"ג, נבחן שמלכות עלתה למקום ז"א, דהיינו לחוטם, שמתוך כך המסך מעכב על כלי חוטם, שלא מקבל מאור ישר כלום, ומחזיר ע"כ אותו האור למעלה, שזה נקרא זווג דהכאה בבחי"ג כנ"ל. א"כ, אין הכלי דחוטם מקבל כלום מהאור ישר, להיותו מסתלק ממנו, אלא אח"כ, אחר שאו"ח מתפשט ויורד מהחוטם ולמטה, כנ"ל במלכות שבמקום בחי"ד דהיינו הפה. ועד"ז הכלי שנק' און, אינה מקבלת כלום מאור ישר מטעם הנ"ל, אלא ע"י האו"ח היורד מהאון ולמטה ע"ד הנ"ל.

וז"ש הרב "משא"כ באח"פ, שהם יותר

פרק י"ב

מבאר זווג הסתכלות א' דעינים באח"פ שממנו נתהו כלים דראש.
וזווג הסתכלות ב' שממנו נתהו כלים דגוף, ובו ח' עינים :

א. מאור הסתכלות בהבלים דנפש רוח נשמה שהם בחי"ד ובחי"ג ובחי"ב נתהו הכלים.
ב. וירא אלקים : ה"ס הסתכלות. את : הוא נפש. האור : הוא רוח ונשמה. ויבדל : עשה הכלים. שה"ס הבדלה וגבול. ג. בהסתכלות יש או"י ואו"ח, כי כשנפש האו"י עד המסך שעל המלכות, תחזיר המסך את האור למעלה, והאור שחזר הליכא את האו"י ממטה למעלה. ד. בתחילת התפשטות האו"י לזווג דהכאה על המסך שבמלכות עשה רק בחינת שרשי כלים לראש. ה. לעשות כלים דגוף צריכים להסתכלות ב' על המסך שבפה, שהוא מלכות. ו. בע"ס הסתכלות שהן או"י יצא השורש שהוא הכתר סמוך לעין, ותו"ב תו"מ מתפשטים מעין ולמטה עד היסוד הסמוך לפה. ז. באו"ח יצא השורש, שהוא הכתר, סמוך לפה שהוא מלכות. שהיא השורש של האו"ח. ותו"ב ותו"מ מתפשטים ועולים מפה ולמעלה, עד מלכות דאו"ח הבאה סמוך לעין, ומלבישים הע"ס דאו"י. ת. הע"ס דאו"ח כשנכללות בע"ס דאו"י עושות קומת כל הכלים שוה.

מאור הסתכלות בהבלים דנפש רוח נשמה שהם בחי"ד ובחי"ג ובחי"ב נתהו הכלים
(א) וצריך להבין, מה ענין הראיה וההסתכלות הזו של עינים. דע כי ראיית העינים א המשיכה ממנה הסתכלות בנפש רוח נשמה הנ"ז, ומחמת הסתכלותה בהם, נתהו הכלים. וז"ס וירא אלקים את האור כי טוב ויבדל וכו'. כי הרוח והנשמה נקראים אור, והנפש נקרא "את", כנודע, כי הנפש היא מלכות ונקראת "את".

וירא אלקים : ה"ס הסתכלות. את : הוא נפש. האור : הוא רוח ונשמה.
ויבדל : עשה הכלים, שה"ס הבדלה וגבול

(ב) ונמצא כי בהסתכלות ראיתו יתברך ב"את" "האור", שהוא הנפש הנקראת ג את, והרוח והנשמה הנקראים אור, אז יצאו הכלים, שהם המבדילים ועושים הבדלה וגבול ומדה באורות כנודע, וזהו "ויבדל".

אור פנימי

(א) והיינו הנקרא, התפשטות אור א"ס וז"ש הרב "שהרוח והנשמה", דהיינו בחי"ב ובחי"ג "נקראים אור", כי הן אינן נחשבות לכלים, כמבאר שם.
(ב) היינו בחי' רוח ונשמה דאו"י, בעצמן בטרם עליות המסך והזדככותו מבחי"ד לבחינות שלהן, כי אז אין בהן מבחינת כלי ולא כלום, משום שאין כלי אלא מבחי"ד, אבל ג' בחינות הראשונות דאו"י נחשבות רק לגורמות לגילוי כלי, דהיינו בחי"ד כמ"ש (בהסת"פ ח"ב אות ט"ו ד"ה ובכדי) עשה.
וה"ש הרב "שהרוח והנשמה", דהיינו בחי"ב ובחי"ג "נקראים אור", כי הן אינן נחשבות לכלים, כמבאר שם.
ג) "את", מרמז על כללות כ"ב אותיות מן א' עד ת', ומתוך, שמלכות בלבדה מעלית או"ח, אשר כל השינויים והאותיות וצירופי אותיות שבעולמות אינם מתהווים, אלא רק בסיבת האו"ח, כמ"ש לעיל, ע"כ נקראת "את", להורות, שממנה באים כל ההבדלות ומדות וגבולים.

בהסתכלות יש או"י ואו"ח, כי כשנתפשט האו"י עד המסך שעל המלכות, החזיר המסך את האור למעלה, והאור שחזר הלביש את האו"י ממטה למעלה (ג) ודע, כי בהסתכלות הזה יש שני בחינות, והם אור ישר מלמעלה למטה, ואור חוזר ממטה למעלה, כי בתחילה נמשכה הראיה מלמעלה, עד סוף בחינה העשירית התחתונה של הנפש, ואח"כ כאשר חזר האור ממטה למעלה, אז היו הכלים המבדילים נעשים ומתהווים ומלבישים את הנפש בכל חלקיה, ממטה למעלה. ועי' לעיל בדרוש הקודם (שמובא כאן לקמן בסמוך באות ו') כי שם נתבאר היטב, ענין הסתכלות הזה, ואיך נעשו הכלים מתתא לעילא, ועי"ש היטב.

בתחילת התפשטות האו"י לזווג דהכאה על המסך שבמלכות עשה רק בחינת שרשי כלים לראש

(ד) ודע, כי זה האור הישר, היה בו כח לעשות ה כלים לבחינת הראש, אבל עם כל זה לא היה ניכר ענינו עד שיפגע ההסתכלות הזה באור הנפש של הפה, כנזכר, ו ועל ידי כן ניכר בחינת הכלים של הראש.

לעשות כלים דגוף צריכים להסתכלות ב' על המסך שבפה, שהוא מלכות (ה) אבל : בחינת הכלים של הגוף, שהם ד' תחתוניות, לא היו יכולת באור היושר של ההסתכלות הנזכר לעשותם הוא לבדו, אלא עד שישתכל ויפגע ההסתכלות באור הנפש של הפה, ה ועל ידי שניהם, היה האור חוזר ממטה למעלה ועושה כלים, ומלביש את הד' תחתוניות הנקראים גוף.

אור פנימי

(ד) פירוש, כי אותו חלק אור המקובל בהפרצוף, דהיינו עד המלכות, הוא נקרא אור ישר מלמעלה למטה. ואותו חלק אור שאינו מקובל בהפרצוף, דהיינו כל אותו שיעור אור העליון, השייך למלכות, ומסך שבה דוחה אותו ומחזירו למקומו, הנה זה החלק נק' אור חוזר ממטה למעלה באופן, שאור ישר ואו"ח שניהם בחי' אור עליון ממש בשוה, אלא כל ההבחן הוא שזה האו"י הוא המקובל בהפרצוף, וזה האו"ח הוא רק בחינת אור הסתלקות מכלי מלכות, והבן זה. (ה) כמ"ש לעיל, אשר אין תפישא באור ישר בלי התלבשותו באו"ח, כי ע"כ אין ניכר בהפרצוף אותן הספירות דאור ישר שהן למעלה מהאו"ח, אע"פ שנמצאות שם. למשל, באו"ח המגיע לקומת בינה, אין כתר ותכמה ניכרים בהפרצוף ההוא, אע"פ שהם

מתלבשים בפנימיות הבינה, והבן. (עי' באו"פ לעיל פ"ג אות ו').

(ו) כלומר, על ידי התלבשות הע"ס דאו"י בהאו"ח העולה מהמסך ממטה למעלה, הנה מספיקים לבחינת כלים של ראש, שפירושו רק שרשים לכלים, ולא כלים גמורים. (כנ"ל באו"פ פ"ה אות כ').

(ז) כלומר, אחר שהאו"ח מתהפך ויורד ממסך ולמטה, שאז המלכות, שהוא "הפה", מתרחבת ומתפשטת לעשר ספירות מינה ובה, (כנ"ל באו"פ פ"ב אות ג') עד למלכות שבה, שנקרא "נפש של הפה", אז נעשים כלים גמורים, המכונים "גוף" או ע"ס של הגוף.

(ח) פירוש, ע"י אור ההסתכלות שה"ס התפשטות אור א"ס ועל ידי מלכות, שה"ס המסך המכה ומחזיר האור לאחוריו, הנה ב' אלו משתתפים בעשית הכלים כמבואר.

בע"ס דהסתכלות שהן או"י יצא השורש שהוא הכתר סמוך לעין.
 וחז"ב תו"מ מתפשטים מעין ולמטה עד היסוד הסמוך לפה
 * (ו) ואמנם הע"ס שבהסתכלות, כל הדבק יותר לשרשו הוא היותר
 עליון, כי הכתר הוא היותר קרוב וסמוך אל העין מהשאר, וכן השאר
 על דרך זה.

באו"ח יצא השורש, שהוא הכתר, סמוך לפה שהוא מלכות. שהיא השורש
 של האו"ח. וחז"ב ותו"מ מתפשטים ועולים מפה ולמעלה עד מלכות דאו"ח
 הבאה סמוך לעין, ומלבישים הע"ס דאו"י. הע"ס דאו"ח כשנכללות בע"ס דאו"י
 עושות קומת כל הכלים שזה

(ז) ו ואמנם בחינת המלכות יצאה בראשונה, * וכשהאור מכה וחוזר
 אז כל בחינת הכלים היתה שורה, * שאם היסוד היה מתפשט לפניו יותר מן

אור פנימי

שמלכות יצאה בראשונה, שהרי היא המקור
 והשורש של כל ע"ס דאור חוזר, כי כל האו"ח
 הוה, הוא חלקה עצמה מה שהיתה צריכה
 לקבל, לולא המסך המעכב עליה. וע"כ,
 נחשבת המלכות לבחי' שורש וכתר אל כל הע"ס
 דאו"ח שהיא כוללת אותן כולן. וז"ש "בחינת
 המלכות יצאה בראשונה" דהיינו בהבחן
 האו"ח, כמבואר.

(י) כי האור ישר מסודר ממעלה למטה,
 כלומר, מהוך אל העב, שכל הוך יותר, חשוב
 יותר, והיפוכו האו"ח, המסודר מטה למעלה,
 כלומר, מהעב אל הוך, שכל העב יותר חשוב
 יותר, ולפיכך, כשמלבישים זה את זה,
 נמצאים כולם שוים: כי כל היותר שפל
 באו"י, למשל, מלכות, הריהי נמצאת היותר
 גבוה באו"ח, כי המלכות היא כתר דאו"ח,
 וכן להיפך, ונמצא ע"כ, אשר הכתר והמלכות
 קומתם שוה, ועד"ז שאר הספירות: מתוך
 שחסרון באו"י הוא תמיד מעלה ויתרון באו"ח,
 וכן להיפך, וע"כ כל הע"ס קומתן שוה. (ועי'
 בהסתכלות פנימית כאן פרק ג' שנתבאר
 זה באורך).

(כ) כלומר, אע"פ שיסוד יש בו מבחינת
 אור ישר שלמעלה, שנקרא מלפניו, משא"כ
 מלכות שאיננה נוטל מאור העליון שלפניה
 כלום, שהרי מסך מעכב עליו ומחזירו כולו

וצריכים לידע, סוד הסתכלות ב' הנזכר
 כאן, שה"ס עליות האורות למאציל (הנזכר
 בעץ חיים בשער עקודים פרק ג', ולהלן חלק
 ד' פ"ד) שפירשו, הודככות המסך מבחי"ד
 לבחי"ג וכו', עד הודככותו לבחי' שורש
 שנקרא מאציל. שבדרך הסתלקותו, עושה כל
 ה' הקומות, הנקראים ה' כלים: כח"ב, ז"א,
 ומלכות, דגופא.

כי התפשטות א' עד לנפש דפה, עושה כלי
 דכתר של הגוף. וכשעולה מלכות לז"א,
 דהיינו כשבחי"ד מזדככת לבחי"ג, נעשה זוג
 דהכאה ב', ומוציא קומת חכמה, ונעשה בזה
 כלי דחכמה של הגוף. וכשעולה מלכות
 לבחי"ב, נעשה ע"ד הנ"ל, כלי דבינה של
 הגוף. וכשעולה מלכות לבחי"א, נעשה ע"ד
 הנ"ל, כלי דז"א של הגוף. וכשעולה מלכות
 לבחינת שורש שלה, דהיינו שנודככה מכל
 עביות שהיתה בה, נעשה כלי מלכות דגוף.
 וז"ש הרב, שעל ידי הסתכלות ב' של
 זוג דהכאה, במסך שבמלכות דהתפשטות פה,
 עולה שוב האו"ח מטה למעלה, עד שמסתלק
 כולו, שבוה נעשים, ע"ס כח"ב ז"א ומלכות
 של הגוף.

(ט) כלומר, בהבחן ע"ס דאור חוזר נמצא,

* שער הקדמות דף ל' דרוש א' בענין א"ק.

המלכות, היה שוה אל המלכות אע"פ שהוא יסוד (שהרי נתפשט יותר) לפי שהיסוד י מרוב אורה של המלכות היה בו כח להתפשט יותר, מ ואין לו מעלה על המלכות, אלא מפני שההתפשטות הזוה הוא בבחינת אור"ח שהוא חוזר ומתקרב אל מקורו, אמנם בבחינת הכלים עצמם הם שוים, נ וכשחוזר האור ומלביש את ההבל, נמצא כי כאשר הוא סמוך אל הפה, הנה אז שם הוא גדול אור הפה מאור האזן, לפי ו שהבל הפה בהיותו כאן הוא בבחינת הראש, ע אבל הבל האזן בהיותו כאן עדיין הוא בחי' שאר הגוף.

אור פנימי

למעלה, מ"מ שניהם שוים, כמו שמבאר והולך.

ל) כלומר, מרוב אור"ח של מלכות קיבל יסוד כח להתפשט ביותר משיעורו, שהרי הגיע בכח האור"ח הזה לקומת כתר כנ"ל.

מ) כלומר, שכל מעלתו על מלכות הוא, מפני שמלכות היא אור"ח בלי אור"י, שפירשו אור הסתלקות ממלכות, שחוזר ומתקרב אל שורשו, משא"כ יסוד, המקבל את חלקו באור ישר, שזוה ודאי מעלה גדולה הוא, אמנם מצד הכלים עצמם דהיינו האור"ח הם שוים, כלומר, אחר שהאור"ח המסתלק הזה, עלה והלביש את כל הספירות ונעשה כלי להן כנ"ל, הנה מצד זה, הם שניהם שוים, שהרי כל האור"י שהוא נתפס בפרצוף, אינו אלא בסבת האור"ח הזה, ואין שום ספירה דאור"י יכולה להאיר להפרצוף זולתו, א"כ האור"י והאור"ח שניהם מתחברים בשוה, בהארתו של הפרצוף.

וצריך שתזכור כאן מ"ש הרב מקודם

(פרק זה אות ג') אשר האור ישר והאור"ח שניהם הם אור אחד ממש, דהיינו אור הסתכלות, אלא כל פחיתותו דאור"ח הוא, משום שהוא אור הסתלקות ממלכות, אשר עתה אדרבה להיפך, שכל התפשטות האור בכללו תלוי וקשור באור"ח, וע"כ הוא שוה עתה משום זה לגמרי אל האור ישר, שהרי עתה חוזר ונעשה לבחינת אור התפשטות, מצד שנעשה לכלים, והבין זה היטב. וז"ש הרב "אמנם בבחינת הכלים עצמם הם שוים".

נ) יש כאן טעות סופר ע"ס וצ"ל וכשחוזר ההבל ומלביש את האור. כי ההבל שה"ס אור"ח מלביש את האור"י. כנ"ל.

ס) כי הפה הוא שורש אור"ח וע"כ הוא ראש, דהיינו כתר.

ע) כי אור"ח המגיע לאזן שהוא בינה הוא ספירת הוד דאור"ח שהוא בחי' גוף. (עי' כאן בהסתכלות פנימית פ"ג שנתבאר זה באורך).

פרק י"ג מבאר ענין זווג דהכאה, של הסתכלות עינים באח"פ, אשר ממנו נתהוו הכלים, בתוספת הסבר.

* (א) דרוש שכתבתי מענין שרשי אצילות של עצמות וכלים שנתהוו מאח"פ ועינים, בסוד ראיה, שמיעה, ריחא, דיבור. זה מצאתי להר' גדליה הלוי. כאשר האורות נתפשטו מאזן וחוטם עד נגד הפה, ששם התחברות כל ההבלים, ואז במקום שמתחברים יש לכולם בחינת נפש. לפי שאין הבל האזן יכול להתחבר להבל פה, אלא בריחוק מקום. וכן הבל החוטם, אלא שאין צריך ריחוק מקום כל כך כמו הבל האזן כדי להתחבר להבל הפה. וע"ז באה הסתכלות העינים, ובהכאה שהכל הזה נעשו הכלים. ובהסתכלות זה יש פנימי וחיצוני, כי יש בכל האברים פנימיות וחיצוניות, ונעשו כללות כליהם. ולפי שאין בראות עינים הבל היוצא, אלא הסתכלות לבד, אינו נעשה אלא הכלים.

(ב) והסתכלות ההוא, גדול מכל ג' ההבלים הנ"ל, כי הראיה, היא י', שמיעה ה', ריחא ו', דיבור ה', הרי ד' אותיות הוי"ה, שהם חבת"ם, שהם נרנ"ח: הראיה היא חיה י' של השם הנקרא חכמה. כי חכמה עליונה מאירה דרך עינים, אלא שאם היה יוצא הבל ממש דרך העינים לא היה אפשר למטה לקבלה, לכן לא נמשך ממנו אלא הסתכלות לבד, והיה בו כח לעשות כלים, לג' בחינות אלו: י' דנשמה בהבל און. י' דרוח בהבל חוטם. י' דנפש בהבל הפה. וז"ס מרחוק ה' נראה לי. ומשאר הכלים, אם היה מהם הסתכלות לבד דרך מסך כמו העינים, לא היה כח בהם לעשות כלים. וכ"ז הוא דין, בין בבחינת התפשטות ההבל, בין בהסתכלות הראות. וראיה זו גימטריא גבורה, ודבור גימטריא רי"ז עם ד' אותיות.

(ג) והסתכלות זה בא ומכה במקום שמתחברים ג' הכלים ביחד, שהוא בחינת נפש, וזהו וירא אלקים את האור, כי האו"ר הוא בחינת הבל און וחוטם, שהוא בחינת נשמה ורוח. א"ת, הוא בחינת הפה שהוא נפש. ואז כשראה את הנפש, אז ויבדל אלקים שהוא עשיית שרשי הכלים.

(ד) והסתכלות זה בדרך ישר עשה רושם (נ"א ראשים) בכל בחינה ובחינה. כי פגע בכל בחינה ובחינה מן ההסתכלות: לבחינת הבל כתר בכתר. וכעד"ז נעשה כל רושם (נ"א ראשית) הכלים, החיצונים באברים חיצוניים, ופנימיים באברים פנימיים, ולא נגמר זה עד שהכה הסתכלות במקום שמתחברים ההבלים, שהוא התפשטות ההבלים שהוא חיצונות שלהם, ומהכאת אור ההבל אל אור הסתכלות, חזר אור הסתכלות בדרך אור חוזר, ונעשה כלי בכל בחינה ובחינה לשאר הגוף: החיצונות לאברים חיצונים, ופנימים לאברים פנימים.

(ה) א וכאשר שבהסתכלות, כל הדבוק יותר אל שרשו, הוא יותר עליון, ב כי כתר (נ"א הכתר) הסמוך לעין יצאה אחרונה, והמלכות יצאה ראשונה ג וכשמכה וחוזר, אז כל בחינת הכלים שוין: ד שאם היסוד היה מתפשט לפנים יותר מן המלכות (הי' שוה אל המלכות) הוא משום המלכות (אף שהוא יסוד שהרי נתפשט יותר), כי היסוד מרוב אורה (על) של המלכות היה בו כח להתפשט יותר, ה ואין בו מעלה יותר על המלכות, אלא מפני שזה ההתפשטות הוא בסוד אור חוזר, שהוא חוזר ומתקרב אל מקורו, אבל בבחינת הכלים עצמם הן שוים.

(ו) וכשחוזר האור ומלביש ההבל, נמצא כשהוא סמוך לפה, גדול הבל

אור פנימי

דכל המשובח יותר בע"ס דאו"י נבחן לגרוע יותר בע"ס דאור חוזר. ולהיפך כל המשובח יותר בע"ס דאו"י נבחן לגרוע יותר בע"ס דאו"י. ונמצאים כל בחינת הכלים שוים. והבן.

(ד) פירוש, כי ע"י או"י שיצא ממלכות ממטה למעלה, נתפשטו ועלו כל הספירות בקומה שוה עד הכתר הסמוך לעין, כנ"ל. אמנם כל זה הוא משום המלכות שבפה כנ"ל. וזה אמרו שמה שהיסוד מתפשט לפנים יותר, כלומר, ואע"פ שהוא נמצא יותר מבפנים מן המלכות שהרי המלכות מלבשת עליו מבחוץ כנודע, מ"מ אין זה נחשב למעלה, משום דכל התפשטותו עד לכתר הוא, הוא משום כחה של המלכות, ונמצאת המלכות שורשו בהתפשטות קומתו ושבתו זה. וזה אמרו כי היסוד מרוב אורה של המלכות היה בו כח להתפשט יותר, כלומר, שאו"י של המלכות גרם לו להתפשט בקומתו יותר משיעורו בע"ס דאור ישר. ע"כ אינו משובח מן השורש שלו שהוא המלכות.

(א) פירוש, שבע"ס דאו"י היוצא מזווג דהכאה הנקרא הסתכלות, נמצא המלכות, שה"ס הפה המכונה "את" היא שורש לע"ס דאו"י. ומשום זה נמצא, דכל הדבוק יותר אל שרשו, דהיינו לבחינת המלכות שבפה הוא חשוב יותר ועליון יותר כי ממנה נמשך יוצא האו"י ממטה למעלה כמ"ש לעיל.

(ב) פירוש כי בע"ס דאור ישר נמצא הכתר הסמוך לעין הוא שיצא ראשון והוא שורש לכל ע"ס דאור ישר, ונבחן קומתו עליון יותר מכולם. אמנם בע"ס דאו"י היוצאות ע"י הסתכלות במלכות, נמצא להיפך, כי המלכות שבפה נעשה לשורש לע"ס דאו"י והיא נותנת האור לכל עשר הספירות. ונמצא יסוד הוא שני במעלה, והוד שלישי, וכו' עד הכתר הסמוך לעין שהוא המקבל האחרון וזה אמרו כי כתר הסמוך לעין יצאה אחרונה, כלומר שהוא המקבל האחרון את התפשטות האו"י מן המלכות.

(ג) פירוש, כיון שמצד האור ישר נמצא הכתר הראשון במעלה, והמלכות האחרונה במעלה, משום שהיא המקבלת באחרונה, ורחוקה יותר מן השורש. ומצד התפשטות האו"י נמצא להיפך, אשר ספירת המלכות היתה לשורש, והיא ראשונה במעלה וכתר הוא האחרון. נמצא שמכח הלבשת האו"י את האו"י משתוים כל הכלים בקומה אחת ממש.

(ה) פירוש דמכל מקום יש מעלה ודאי ביסוד על המלכות שהרי כל שבחה של המלכות הוא רק בבחינת אור חוזר לבד משא"כ היסוד עדיף ממנה, שהוא קודם בע"ס דאור ישר דעדיף הרבה מאו"י כנודע. אמנם זהו רק בערך האורות לבד, אמנם בערך הכלים, הרי עיקרם רק מאו"י, וזה

הפה מהבל האזן, כי הבל הפה, הוא עתה סמוך לפה בבחינת ראש, והבל האזן עדיין הוא בבחינת שאר הגוף עד שיעלה נגד האזן.

אור פנימי

אמרו אבל בבחינת הכלים עצמם הן שוים, רק מאו"ח והבן. ועי' בחלק א' בפנים כי שיעור הקומה והמעלה של הכלים נמשכים מסבירות ענף ג' שם נתבאר כל זה באורך.

פרק י"ד

מבאר את פנימיות וחיצוניות של חמשת העולמות: אדם קדמון ואבי"ע, ושכל עשרים וחמש מדרגות של כל עולם ועולם ישנם פנימיות וחיצוניות. ומחלק קומתו של כל עולם ועולם. ובו י' ענינים:

א. פנימיות וחיצוניות של עולם העשיה הן נפשות ואופנים. ב. מה' פרצופי א"א או"א וזו"ן דעשיה נמשכים נרנח"י של נפש הכללית. ג. וכל פרצוף מה' פרצופי עשיה כלול מנרנח"י. אלא שמנרנח"י דא"א כולם הם יחידה ונרנח"י דאבא, כולם חיה. ונרנח"י דאמא, כולם נשמה. ודו"א כולם רוחות. ושל נוקבא כולם נפשות, וקומת מלכות שבעולמות. ד. בכללות נבחן כל האור שבעולם עשיה לבחינת אור הנפש בלבד. ובפרטות יש בה נרנח"י דנפש, שכל אחד מהם כלול מנרנח"י, שהם כ"ה מדרגות. ה. פנימיות וחיצוניות דיצירה הם רוחין ומלאכים. ובכל אחת מהן יש ה' פרצופים א"א או"א וזו"ן שבכל פרצוף יש ה' בחינות נרנח"י. והיינו כ"ה בחינות וכולן הן רק אור הרוח. וקומת ז"א שבעולמות. ו. פנימיות וחיצוניות דבריאה הן נשמות וכסא שבו רוחין קדישין. ובכל אחת מהן כ"ה בחינות כנ"ל. וכולן הן רק אור הנשמה בלבד. וקומת בינה שבעולמות. ז. פנימיות וחיצוניות דאצילות הן עצמות האור וכלים. ובכל אחת מהן כ"ה בחינות כנ"ל וכולן הן אור החיה וקומת החכמה שבעולמות. ח. פנימיות וחיצוניות דא"ק, הן עצמות האור, והכלים. ובכל אחת מהן כ"ה בחינות, וכולן הן אור היחידה וקומת כתר שבעולמות. ט. הנרנח"י שבכל עולם הן פנימיות. והכלים שמתלבשים בהם הם חיצוניות. י. כל העולמות הם פרצוף אחד מע"ס. שא"ק הוא הכתר שבהם. ועולם האצילות הוא חכמה. והבריאה, היא בינה. והיצירה, ז"א. והעשיה, מלכות. והאור שבכולם הוא פנימיות, והכלים שבכולם הם חיצוניות. ובפנימיות כולם הוא א"ס שהכל הוא חיצוניות נגדו.

פנימיות וחיצוניות של עולם העשיה הן נפשות ואופנים

* (א) בכל העולמות יש א פנימיות וחיצוניות, בעשיה, החיצוניות שלהם הם ב האופנים, והפנימיות הם הנפשות. ואמנם ג נפשות אלו בערך הכולל.

מה' פרצופי א"א או"א וזו"ן דעשיה נמשכים נרנח"י של נפש הכללית
(ב) אמנם נפש זו, מתחלק לה' בחינות נרנח"י, וה' בחינות אלו הם בחמשה פרצופין דעשיה, וכולם נפש דכללות העולמות.

וכל פרצוף מה' פרצופי עשיה כלול מנרנח"י. אלא שמנרנח"י דא"א כולם הם יחידה. ונרנח"י דאבא, כולם חיה. ונרנח"י דאמא, כולם נשמה. ודו"א כולם רוחות. ושל נוקבא כולם נפשות. וקומת מלכות שבעולמות
(ג) וכן בכל פרצוף מאלו, יש לו ה' בחינות הנ"ל נרנח"י: אלא

אור פנימי

(א) האור מכנה כאן בשם פנימיות. והכלי, בשם חיצוניות. וענין פנימיות וחיצוניות יש לנו להבינו תמיד, לפי המדובר בהמקום.
(ב) הכלים דעולם עשיה, מכונים אופנים, והאורות שבעולם העשיה, מכונים נפש.
(ג) כלומר בערך עשר ספירות "הכוללות", * עץ חיים שער מ' דרוש י"א.

שהן ה' עולמות: א"ק ואבי"ע, כנגד: כח"ב ז"א מלכות, שבהם מתלבש: יחידה, חיה, נשמה, רוח, נפש. והנה בערך זה, נמצאים כל האורות דעשיה שהם רק בחינת מלכות ונפש. אמנם בערך הפרטי של עולם עשיה עצמו, יש שמה כל הנרנח"י כולם, כמו שמפרש והולך.

שה' בחינות אלו בהיותן בא"א, נקראו כולם יחידה שבעשיה. וה' בחינות אלו שבאבא, נקרא חיה דעשיה. וה' בחינות אלו דאמא, נקראו כולם נשמה. וה' בחינות אלו דז"א, נקרא רוח. וה' בחינות אלו שבנוקבא, נקרא נפש.

בכללות נבחן כל האור שבעולם עשיה לבחינת אור הנפש בלבד. ובפרטות יש בה נרנח"י דנפש, שכל אחד מהם כלול מנרנח"י, שהם כ"ה מדרגות (ד) ונמצא, כי הם ד כ"ה בחינות בפרטן, אך בכללן, כולם הם ה' בחינות לבד, שהם ה' פרצופין. ואמנם כשנעריכם בערך ד' העולמות אבי"ע, לא יהיו כולם רק בחינת נפש בערך כללות. וכי'.

פנימיות וחיצוניות דיצירה הם רוחין ומלאכים. ובכל אחת מהן יש ה' פרצופים א"א או"א וזו"ן שבכל פרצוף יש ה' בחינות נרנח"י. דהיינו כ"ה בחינות וכולן הן רק אור הרוח. וקומת ז"א שבעולמות (ה) עד"ז יש ב' בחינות בעולם יצירה, והם פנימיות וחיצוניות, והפנימיות הם הרוחין, והחיצוניות הם המלאכים. וכל בחינה מאלו ב' בחינות, יש בכל אחד מהם ה' פרצופין: א"א, אבא, ואמא, ז"א, ונוקבא. וכל פרצוף נחלק לחמשה ע"ד הנ"ל. והם ה' בחינות נרנח"י, שיש ביצירה, שנחלקים לה' בחינות פרטות כנ"ל, ולה' בחינות בכללות כנ"ל, וכולם אינם רק בחינת רוח, ובחינת ז"א, שבערך כללות כל העולמות.

פנימיות וחיצוניות דבריאה הן נשמות וכסא שבו רוחין קדישין. ובכל אחת מהן כ"ה בחינות כנ"ל. וכולן הן רק אור הנשמה בלבד. וקומת בינה שבעולמות (ו) וכעד"ז בבריאה יש בו ג"כ ב' בחינות פנימיות וחיצוניות, והפנימיות הם הנשמות, והחיצוניות הם הכסא אשר בו הרוחין קדישין, וכל אחד נחלק לכ"ה בחינות בפרטות כנ"ל, ולה' בחינות בכללות, וכולם נקרא נשמה ובינה, בערך כללות העולמות.

אור פנימי

(ד) דהיינו ה' פרצופין, שבכל פרצוף ופרצוף יש נרנח"י ותדע, שכ"ה בחינות הללו, הן מתחייבות בכל עולם מחמת אצילות המדרגה ההיא האחת, שאותו עולם נבחן בה. כמ"ש זה בהסתכלות פנימית כאן, ולפיכך הכרח הוא, להבחין גם בעולם אדם קדמון ה' פרצופין, שבכל אחד מהם יש ע"ס: כח"ב, ז"א, נוקבא, זו למטה מזו, שבתוכן מתלבש הנרנח"י של אותו הפרצוף הפרטי. וצריך שתבחין כאן, שיש ב' מיני עשר ספירות: הא', הן, ע"ס כח"ב ז"א ומלכות שקומתן שוה, דהיינו, שיוצאות ע"י זוג דהכאה מפעם אחת, כלומר מבחינה אחת. והב', הן ע"ס כח"ב זו"ן, שהן זו למטה מזו, דהיינו, שיוצאות על ידי ה' זווגים דהכאה, מפאת הזדככות המסך. כמ"ש לעיל בסדר אצילות של ה' העולמות א"ק ואבי"ע. ותדע, שאותן כ"ה בחינות המתחייבות בכל עולם האמורות בדברי הרב, המדובר הוא, רק בבחינת עשר ספירות זו למטה מזו, כי אותן ע"ס שקומתן שוה, נחשבות רק לספירה אחת, שנקרא על שם האור העליון יותר

פנימיות וחיצוניות דאצילות הן עצמות האור וכלים. ובכל אחת מהן כ"ה בחינות כנ"ל. וכולן הן אור החיה וקומת החכמה שבעולמות (ז) וכעד"ז באצילות יש בו ב' בחינות פנימיות וחיצוניות, והפנימיות הוא האורות והעצמות שבתוכו. והחיצוניות הם הכלים. וכל בחינה נחלק לכ"ה בחינות פרטיות כנ"ל, וכולם יחד הם בחינת חיה וחכמה, בערך כללות העולמות.

פנימיות וחיצוניות דא"ק, הן עצמות האור, והכלים. שבכל אחת מהן כ"ה בחינות, וכולן הן אור היחידה וקומת כתר שבעולמות (ח) וכעד"ז באדם קדמון יש בו ב' בחינות פנימיות וחיצוניות, הפנימיות הוא העצמות שבתוכו, והחיצוניות הם הכלים, אע"פ שעדיין בערך שאר העולמות אינם נקראים כלים, רק בערך פנימיות עצמו נכנה אותם בשם כלים. ויש בכל אחד מהם כל הבחינות הנ"ל, והם בכללות נקרא יחידה וכתר בערך כללות כל העולמות. וז"ש ריש תיקון ע' א"ק הוא כתר עילאה וכו'.

הנרנח"י שבכל עולם הן פנימיות. והכלים שמתלבשים בהם הם חיצוניות (ט) ודע כי כל הפנימים שיש בכל עולם ועולם מאלו הה' עולמות, הם: בחינת יחידה, חיה, נשמה, רוח, נפש, שבאותו עולם עצמו. וחיצוניות שלו, הם הכלים והגוף, שבתוכם מתלבשים: היחידה, חיה, נשמה, רוח, ונפש. כל העולמות הם פרצוף אחד מע"ס. שא"ק הוא הכתר שבהם. ועולם האצילות הוא חכמה. והבריאה היא בינה. והיצירה, ז"א. והעשיה, מלכות. והאור שבכולם הוא פנימיות, והכלים שבכולם הם חיצוניות. ובפנימיות כולם הוא אור א"ס שהכל הוא חיצוניות נגדו

(י) נמצא עתה, ה כי כל העולמות הם בחינת פרצוף אחד, מעשר ספירות בלבד. ואדם קדמון בכל בחינותיו הוא הכתר שבהם, והאצילות אבא שבהם, והבריאה אמא שבהם, והיצירה ז"א שבהם, ועשיה נוקבא שבהם, וכולם פרצוף אחד לבד, ויש עצמות, שהוא הפנימיות, והכלים, שהוא החיצוניות, ובתוך כולם אור א"ס, אשר כולם נקראו בערכו, כלים וחיצוניות לבד, והוא לבדו בתוכם עצמות ופנימיות.

אור פנימי

שבהקומה, (כנ"ל פ"ט אות ג'). מראש הקו עד סוף עשיה, אם לשבט אם לחסד, שזה דומה ממש לאדם אחד, שלא יתכן להעלות על הדעת, אשר רק חלק קטן מאיזה אבר שבאבריו כואב לו, או שמתענג שם, ואין כל הגוף מראשו עד צפרני רגליו מרגיש אותו, כן הדבר הזה, והבן היטב. (ה) זה ידיעה חשובה מאד שצריכים לה להבנת הרבה ענינים, וצריכים לזכור זה תמיד. והבנה ראשונה היא, כי מחמת זה, בשעה שנעשה איזה תנועה וחידוש באיזה עולם, ובאיזה בחינה קלה שבהם, הגה תנועה פרטית זו, גורם חידוש בכללות כל העולמות,

פרק ט"ו

מבאר התלבשות האורות בכלים, מהם בפנימית הכלים, ומהם למקיפין.

ובו ו' ענינים:

א. אין ה' כלים לה' בחינות גרנח"י. ב. יש רק ג' כלים לנפש רוח נשמה. ולחיה יחידה אין כלים והם נעשו לאורות מקיפין. ג. ג' כלים דנר"ן נבחנו לחיצון, אמצעי, פנימי. ד. האור הישר מתפשט ממעלה למטה, וכמעט שהוא נפרד ממקומו כדי לרדת לתחתונים וע"כ הוא בהויות מלאות והאותיות נפרדות לעצמן. ה. האו"ח שמסתלק מן המלכות ועולה למעלה ה"ס אלקים ברבוע, שהאותיות עולות ומתברות זו בזו עד שבאות לשורשן. ו. בכלים יש פנים ואחור. אבל באורות אין פנים ואחור, אלא התפשטות והסתלקות בלבד, ואו"י ואו"ח. מפני שכולם פנימיות.

אין ה' כלים לה' בחינות גרנח"י

* (א) ואחר שנתבאר לך כל זה דרך כללות, צריך להאיר עניןך שלא תטעה במ"ש לעיל, ותחשוב כי כמו שיש בכל פרצוף ופרצוף שבכל עולם ועולם ה' בחינות גרנח"י, הנקרא פנימיות, שכן יש גם ה' בחינות כלים כנגדן, כי אין הדבר כן.

יש רק ג' כלים לנפש רוח נשמה. ולחיה יחידה אין כלים והם נעשו לאורות מקיפים (ב) והענין, כי הגה הכלים הם חיצוניות ועביות, ולא יכלו להתלבש כל ה' מיני נשמה, רק הג' תחתונים לבד, שהם: נפש, רוח, נשמה, ולאלה בלבד היו כנגדן כלים וגופים, * אך חיה יחידה שבכל פרצוף, אין כנגדן כלים בפרצוף ההוא עצמו, שיתלבשו בהם, אך נשארין בחוץ בלתי כלים, בסוד מקיף.

אור פנימי

(א) ענין זה נתהוה בעולם הנקודים, מכח התיקון החשוב של שיתוף מדת הרחמים בדין, כמ"ש (באו"פ פ"י אות א') אשר נקודת המלכות שהיא בחי"ד עלתה עם המסך שבה לשולי הבינה, ונקבעה בחי"ב לבחינת מסך ונקודת הסיום, שמפאת הסיום החדש הזה, יצאו ונפרדו הבחי"ג והבחי"ד הכוללות מבחינת הע"ס דבחי"ד הכוללת, מטעם שנמצאות בסוד הצמצום החדש הנ"ל, ואינן יכולות לקבל את אור העליון לתוכם, ולפיכך מוכרחות לקבל אור העליון מרחוק, בסוד אורות מקיפין. והבחי"ג נפרדה מהפרצוף, ונעשית לבחינת כלי לאו"מ, שנקרא לבוש, שהוא כלי לאור המקיף של אור החכמה,

שנקרא חיה. והבחי"ד שנפרדה מהפרצוף, נעשית לבחינת היכל שהוא כלי לאור המקיף של אור הכתר, שנקרא יחידה. ודבר זה מובא לעיל בדברי הרב (פ"י אות א') עש"ה. וז"ש הרב כאן, "ולא יכלו להתלבש כל ה' מיני נשמה, רק הג' תחתונים לבד שהם נפש, רוח, נשמה, ולאלה בלבד, היו כנגדן כלים וגופים, אך חיה יחידה של כל פרצוף, אין כנגדן כלים בפרצוף ההוא עצמו שיתלבשו בהם, אך נשארין בחוץ בלתי כלים, בסוד מקיף", עכ"ל, דהיינו כמבואר, ומ"ש שנשארו בחוץ בלתי כלים, רוצה לומר בלתי כלים פנימיים, משום שנעשו לכלים לאו"מ הנקראים לבוש והיכל, כמבואר.

ואין להקשות, מאחר שלא נפרדו אלא הכלים התחתונים, שהם, בחי"ג שהוא ז"א,

* עץ חיים שער מ' דרוש י"ב.

ג' כלים דנר"ן נבחנים לחיצון, אמצעי, פנימי
 (ג) וא"כ נמצא, כי בחיצוניות לא יש רק ג' בחינות לבד, שהם ג' כלים
 חיצון אמצעי פנימי, כדי שיתלבשו בתוכם נפש רוח נשמה, שיש כנגדן
 כלים, אך היחידה וחיה אין כנגדן כלים שיתלבשו בתוכם, ונשאירין בסוד
 אור מקיף.

האור הישר מתפשט ממעלה למטה, וכמעט שהוא נפרד ממקומו כדי לרדת
 לתחתונים וע"כ הוא בהיות מלאות והאותיות נפרדות לעצמן
 * (ד) גם יש עוד חילוק אחר, שאור ישר, כ כמעט שהוא נפרד ממקומו

אור פנימי

ובחי"ד שהיא מלכות, א"כ היו צריכים האורות דרוח נפש, להשאר בלי כלים ולהעשות למקיפין, שהם המיוחסים לבחי"ג ובחי"ד, ולמה נשארו החיה ויחידה בלי כלים, הלא הכלים שלהם הם כתר וחכמה שנשארו בהפרצוף. אמנם זה כבר ידעת את הערך ההפך שבין השפעה, שהיא המשכת האור להפרצוף, ובין כלי קבלת האור שבהפרצוף. כמו שכייל לנו הרב, אשר כל המשפיע משפיע בדבר היותר עב, וכל המקבל מוכרח לקבל בדבר היותר נך. וענין זה כבר נתבאר לעיל (באור"פ פרק י"א אות ג' ד"ה מן האון ובהסתכלות פנימית חלק ב' פרק ח' עש"ה כל ההמשך).

ונתבאר שם, אשר, התפשטות א"ס ב"ה לעשות כלים, נקרא השפעה להפרצוף. וגודע, כי למשל להארת יחידה צריך התפשטות אור א"ס לפגוש במסך דבחי"ד, דהיינו דבר היותר עב, שאז ע"י הכאת האור, עולה או"ח ומלביש עד הכתר, שהוא אור היחידה, כנ"ל, ואם אין בהמדרגה עביות דבחי"ד האמורה, אלא עביות דבחי"ג אז התפשטות אור א"ס ב"ה המכה בהמסך, מעלה או"ח בשיעור שאינו משיג ומלביש רק לקומת חיה, הרי שלהשפעת האור, צריך להיות בהמדרגה בחינה העבה ביותר.

אמנם קבלת האור שנמשך ע"ד הנ"ל, הוא בהיפך, כי אע"פ שאור היחידה מושפע * עץ חיים שער ו' פ"ח.

רק על ידי הדבר היותר עב, שהיא בחי"ד, עם כל זה, אין אור היחידה שהוא יכול להתלבש שם, וזולת בדבר היותר נך שבהמדרגה, דהיינו רק בכלי דכתר, וכן אור החיה המושפע ע"י בחי"ג, אינו מתלבש שם, וזולת בבחי"א, שהיא היותר זכה שבאותה המדרגה, וכן תמיד.
 ולפי"ז נמצא מבואר, שמפאת הפרדתן של בחי"ג ובחי"ד מן הפרצוף, שנתרחקו ונעשו למקיפים, כנ"ל, הנה מסכה זו אין המשפיע יכול עוד להשפיע להפרצוף, לא אור היחידה ולא אור החיה, כי להשפיע אור היחידה הוא צריך לבחי"ד, ולהשפיע אור החיה הוא צריך לבחי"ג, שהמה כבר נפרדו מהפרצוף ואינן כנ"ל. הרי לעיניך בעליל, שמכאן ואילך, נעלמים אור היחידה ואור החיה מהפרצוף, מטעם שהבחי"ג ובחי"ד נפרדו ואינן.

גם מובן, אשר הלוש שהוא כלי מקיף מבחי"ג, הוא או"ח מבחינת חיה, כי הוא האור שנתרחק ונעלם מפאת העלמתה מהפרצוף כנ"ל, וע"כ היא מאירה עתה מרחוק בבחינת מקיף. וכן מובן, אשר ההיכל נעשה לאו"ח של אור היחידה, כי זה הוא האור שנעלם עם הבחי"ד, בעת העלמתה מהפרצוף, שמוכרח להאיר מרחוק בבחינת מקיף.

(ב) משום, שהאור ישר דרכו להתפשט תמיד גם בבחי"ד, לולא המסך אשר שם, המעכב עליו. וזה אמרו "כמעט שהוא נפרד". כי כל המקובל בבחי"ד נבחן שנפרד מהמאציל

כדי לרדת להשפיע לתחתונים, לכן הויות שלהם, פשוטות ומלאים, כולם הם הויות באותיות נפרדות זו מזו.

האו"ח שמסתלק מן המלכות ועולה למעלה ה"ס אלקים ברבוע, שהאותיות עולות ומתחברות זו בזו עד שבאות לשורשן

(ה) אמנם ג אור החוזר, הוא ריבוע כזה: א", אל", אלה", אלהי", אלהים". שתמיד האותיות הם מחוברים, להורות, שהם עולין, ומחוברים זו בזו עד שמתחברים עם שרשם ומאצילם, כי רצונם להסתלק מן התחתונים.

בכלים יש פנים ואחור. אבל באורות אין פנים ואחור, אלא התפשטות והסתלקות בלבד, ואו"י ואו"ח. מפני שכולם פנימיות

* (ו) והנה צריך להבין מאד אמיתיות הענין פנים ואחור: כי באורות, יקראו התפשטות והסתלקות, ונקרא ישר וחוזר. ובכלים, נקרא פנים ואחור. דהיינו, שבאור לא שייך פנים ואחור, שהכל פנימיות.

אור פנימי

מפאת שינוי צורה שיש בבחינה ד'. ונעלם הכתר ומתלבש בתוך קומת החכמה. (ג) ריבוע, פירושו שאותיות השם, דהיינו ונעשים א"ל. וכשנזדכך לבחינה ב', מתגלה ה' בחינות שבמסך שבכלי מלכות, באות ומתחברות ונעלמות זו בזו, שהאותיות רומזות על ה' בחינות הזדככות המסך, שמתחילה נגלה קומת כתר, שה"ס א' של אלקים. וכשנזדכך מבחינה ד' לבחינה ג', מתגלה רק קומת חכמה, שהיא סוד ל', ונעלם הכתר ומתלבש בתוך קומת הבינה, שה"ס ה', ונמצא שמתגלה רק קומת ז"א, שה"ס י', נמצאים הכתר וחכמה ובינה, מתלבשים בז"א, ונעשים אלה"י. וכשנזדכך לשורשו לגמרי, שה"ס ס' נמצאים הכתר וחכמה ובינה וז"א, נעלמים ומתחברים בס' הזאת ונעשים אלה"ם.

* עץ חיים שער ו' פרק ח'.

הסתכלות פנימית

אור ישר ואור חוזר, כולל ט"ז פרקים

ובהם מתבאר י"ג מיני עשר ספירות

פ ר ק א'

בו ב' ענינים.

א. ע"ס דאור ישר שהן ד' בחינות עביות אשר האור העליון מתפשט בהן לזווג דהכאה.
ב. ד' בחינות אלו נהגות בכל הארה והארה בשוה, מראש הקו עד סוף עולם עשיה בלי שינוי ביניהן.

צריכים להבין ההפרש בין י"ג מיני עשר ספירות, שמביא הרב בחלק הזה

(א) הנה מצאנו כאן בדברי הרב, י"ג מינים של עשר הספירות, כח"ב תו"מ, וצריכים לדעת ההפרש שביניהן. (א) עשר ספירות כח"ב תו"מ דאור ישר, המובאות כאן (בפרק א' אות ג'). (ב) עשר ספירות כח"ב תו"מ דאור חוזר, המובאות כאן (בפרק ב' אות א' ב'). (ג) עשר ספירות הנקראות נפש רוח נשמה חיה יחידה, המובאות כאן (בפרק ב' אות ג'). (ד) עשר ספירות הנקראות שורש נשמה גוף לבוש היכל, המובאות כאן (בפרק ב' אות ג'). (ה) עשר ספירות כח"ב תו"מ שקומתן שוה, המובאות כאן (בפרק ג' אות ד'). (ו) עשר ספירות כח"ב תו"מ היוצאות זו למעלה מזו, המובאות כאן (בפרק ד' אות א'). (ז) עשר ספירות כח"ב תו"מ היוצאות זו למטה מזו, כמו ד' פרצופין אבא אמא ז"א ונוקבא, המובאות כאן (בפרק ה' אות א' ובפרק ו' אות ד'). (ח) עשר ספירות כח"ב תו"מ דראש הפרצוף, המובאות כאן (בפרק ה' אות ב'). (ט) עשר ספירות כח"ב תו"מ דתוך של הפרצוף עד הטבור, המכונות חג"ת, המובאות כאן (בפרק ה' אות ג'). (י) עשר ספירות כח"ב תו"מ דסוף הפרצוף מטבור ולמטה, המובאות בפרק ז', המכונות נה"י. (יא) עשר ספירות כח"ב תו"מ הנקראות ד' עולמות אצילות בריאה יצירה ועשיה, המובאות כאן (בפרק י"ד אות א' ב' ג').

(יב) עשר ספירות כח"ב תו"מ, שהן ד' פרצופין אבא אמא ז"א ונוקבא, הנקראות אבי"ע דעולם אצילות, המובא כאן (בפרק ט"ו). (יג) עשר ספירות כח"ב תו"מ הנקראות אבי"ע הפרטים, שיש בכל פרצוף ופרצוף מפרצופי אבי"ע, שהראש דכל פרצוף ה"ס כתר, ומפה עד החזה ה"ס אצילות ומחזה עד הטבור הוא בריאה, ומטבור ולמטה הוא יצירה ועשיה.

(ב) והנה לפנינו י"ג מיני עשר ספירות, שכל אלו י"ג המינים מכונים באותם השמות, וגם עולים כולם בקנה אחד, ועם כל זה ההבדל ביניהם רב מאד. וצריכים הבנה מוקדמת להבין היטב ההבדל שבכל מין ומין בטעמו ונמוקו, ואז אפשר להתבונן בכל מקום באיזה מין של ע"ס הוא מדבר.

אין לך מדרגה, שלא תהיינה בה ע"ס דאו"י

(ג) והנה ע"ס של האור ישר, שהן ד' בחינות חו"ב תו"מ, והשורש שלהן המכונה כתר, כבר נתבאר היטב (בחלק א' דף ו' ד"ה וטעם עש"ה ובאו"פ ח"ג פ"א אות ט'). והנה עשר ספירות הללו הן כלולות באור א"ס ב"ה עצמו, ולפי שאין לך חידוש אור בכל העולמות זולת מא"ס ב"ה, נמצא מזה, אשר ד' בחינות דאור ישר הללו, ישנן בשוה בכל הארה והארה, מראש הקו עד סוף עשיה, בלי שום הבחן מצדן כלל, כנ"ל בדברי הרב (פ"ב אות ג' ובאו"פ, שם אות ט.).

פ ר ק ב'

מבאר עשר ספירות דאור חוזר, ובו ג' עינינים:

א. ששיעור האור שהיה ראוי להתקבל במלכות לולא המסך דחהו לאחוריו, נקרא אור חוזר.
ב. אור החוזר נעשה אחר הצמצום כלי קבלה על אור העליון במקום בחי"ד. ג. לפי שבחי"ד היתה מלבשת לכל הבחינות כתר חכמה בינה וז"א קודם הצמצום, ע"כ נבחן באור חוזר הנדחה ממנו ה' בחינות אור המלבישים לה' בחינות כח"ב תו"מ דאוי"י. ובאות ג' מבאר ע"ס הנקראות גרנח"י וע"ס הנקראות שנגל"ה.

הע"ס דאוי"י מתלבשות בע"ס דאוי"י
(א) וענין עשר ספירות דאור חוזר, הן המובאות כאן בדברי הרב (פ"א אות א' ב' ג'), שהן יוצאות ע"י התפשטות הא"ס בסוד זווג דהכאה על המסך שבכלי מלכות דאוי"י, שהמסך מעכב את האור ישר השייך לכלי מלכות שלא יתפשט בתוכה ומחזיר אותו למקומו שאור החוזר הזה, דהיינו, כל אותו שיעור האור שהיה ראוי להתקבל בכלי מלכות ולא קבלתו, ונדחה ממנה לאחוריו, אינו נבחן, שנעלם משם, אלא שנעשה לבחינת כלי קבלה, שהוא עולה ומלביש על כל ד' הבחינות דאוי"י. באופן, שיש כאן ב' בחינות של ע"ס המתלבשות זו בזו, כי הע"ס דאוי"י מתלבשות בע"ס של או"ת.

שנחשבות לאור ממש, כמ"ש הרב כאן (פי"ב אות א' ובאו"פ שם אות ב'), ולאחר הצמצום, שמאז ואילך, כבר אין המלכות יכולה לקבל שום אור ישר, הנה אותו או"ת הנדחה מהמלכות, נעשה לבחינת כלי קבלה במקומה (כמ"ש בהסת"פ ח"ב ד"ה ותדע ובר"ה עתה עש"ה). ולפיכך נבחן באור המלכות שמטרם הצמצום, ה' בחינות כלים, כנגד כל בחינה דאור ישר, שהמלכות הלבישה אותה שם, ועתה שאו"ת משמש במקום המלכות, אנו מבחינים באור הזה הנדחה ממלכות ג"כ עשר ספירות, אשר הע"ס דאוי"י מתלבשות בהן. וכן אנו מבחינים בכלי המלכות, ה' בחינות ריקנות מהאור השייך לה, כלומר, ממה שהיה לה בטרם הצמצום.

ביאור הע"ס הנקראות גרנח"י, והנקראות שנגל"ה
(ג) ההפרש בין הע"ס הנקראות כח"ב תו"מ, לבין הע"ס הנקראות נפש רוח נשמה חיה יחידה, הוא, כי הכלים של הע"ס נקראים כח"ב תו"מ. והאורות שבהם, נקראים גרנח"י. והע"ס הנקראות, שורש, נשמה, גוף, לבוש, היכל, יש להן הוראה מיוחדת, שחסרות ז"א ומלכות דכלים, וחיה יחידה דאורות, ואין בהן רק כח"ב דכלים הנק' שורש נשמה גוף, ונר"נ דאורות. וזהו שנעשה בצמצום ב', ע"י עלית המלכות לבינה (כמ"ש כאן בפרק יו"ד).

האור שהיה ראוי להתקבל בבחי"ד לולא המסך המעכב אותו, נקרא או"ת. לאחר הצמצום נעשה האו"ת כלי קבלה, במקום הבחי"ד שנצטמצמה.

(ב) ואע"פ, שכל האו"ת העולה אינו רק אור המלכות בלבד, כמבואר, עכ"ז אנו מבחינים באו"ת הזה, עשר ספירות. והטעם הוא כי המלכות בלבדה, היתה לכלי קבלה על כל הע"ס בטרם הצמצום, כי הט"ס אין בהן מבחינת כלי קבלה ולא כלום, אלא

פ ר ק ג'

בו מבאר ע"ס שקומתן שוה. ובו ה' עינינים:

א. בכל מקום שהריוחני עובר קונה שם מקומו. וע"כ נשארות כל ספירות התחתונות בעליונות, מפני שעברו דרכן. ב. ע"ס דאוי"י, וע"ס דאוי"ת, עומדות בסדר הפוך. ג. הע"ס דאוי"ת השלימו כל ספירה וספירה לע"ס. ד. המלכות דאוי"ת שנתחברה בכתר דאור ישר, קנתה קומת כתר, וכיון שעברה דרך כל הספירות השיגו כולן קומת כתר. ה. שיצאו ע"ס באורך, וע"ס בעובי.

(א) עתה נבאר עשר הספירות שקומתן שוה. דהיינו, שבאם קומת הווג היא עד הכתר, יש בו מאה ספירות שהן עשר ספירות שוה. דהיינו, שבאם קומת הווג היא עד

והאור חוזר עלה ממסך שבמלכות והלביש את הספירות דאור ישר, הנה אז משה האו"ח קומתן של כולן בשוה. למשל, אם הזווג היה על מסך דבחי"ד, המעלה או"ח עד הכתר, הנה יצאו כאן ע"ס דאו"ח, כח"ב תג"ת נהי"מ, מן המלכות והלבישו את כח"ב תג"ת נהי"מ דאור ישר. והנה ע"ס דאו"ח נמצאות בסדר הפוך מע"ס דאור ישר, כי ע"ס דאו"ח שורשן למעלה בכתר, ונמצאות עומדות ממעלה למטה. מכתר עד יסוד. וע"ס דאו"ח הרי שורשן במלכות, כי ממנה יצאו, ונבחן שהן עומדות ממטה למעלה, שכתר דאו"ח, דהיינו השורש, הוא במלכות, וחכמה דאו"ח ביסוד דאו"ח. ובינה דאו"ח בהוד דאו"ח. וחסד דאו"ח בנצח דאו"ח וגבורה דאו"ח בת"ת דאו"ח. ות"ת דאו"ח בגבורה דאו"ח. ונצח דאו"ח בחסד דאו"ח. והוד דאו"ח בבינה דאו"ח. ויסוד דאו"ח בחכמה דאו"ח. ומלכות דאו"ח בכתר דאו"ח. הרי שהן עומדות ממטה למעלה, החל במלכות וכלה בכתר.

(ד) וכשמתחברות עשר ספירות דאו"ח עם עשר ספירות דאו"ח, נמצאות בכל אחת עשר ספירות. כי מלכות שלא היה לה כלום מאו"ח, הרויחה עשר ספירות שלמות דאו"ח, מכתר עד מלכות, כי כולן עברו דרכה, ונשארו בה בקביעות, מטעם אין העדר ברוחני. ויסוד דאו"ח שלא היה בו אלא ספירה אחת דאו"ח, השיג עתה מאו"ח ט' ספירות, מחכמה עד מלכות, כי כולן עברו דרך בו. והוד דאו"ח, שלא היה לו אלא ב' ספירות השיג עתה מאו"ח ח"ס, מבינה עד מלכות. ונצח דאו"ח שהיה לו ג"ס, השיג ז"ס מחסד עד מלכות. וכו' עד"ו עד שחכמה דאו"ח שהיו לה שמונה ספירות דאו"ח, חו"ב תג"ת נהי"מ, השיגה עתה, יסוד ומלכות דאו"ח, ונשלמה בעשר ספירות. וכתר דאו"ח, שהיה לו ט"ס, כח"ב תג"ת נהי"מ דאו"ח, השיג עתה מלכות דאו"ח, ונשלם בעשר ספירות.

(ה) ונמצא, שמלכות דאו"ח השיגה קומת כתר, שהרי נתחברה עם כתר דאו"ח. ויסוד דאו"ח השיג קומת חכמה, כי נתחבר עם

זו, שכל אחת מהן יש לה עשר ספירות באורך, מכתר עד מלכות. ואם קומת הזווג היא עד חכמה יש לה ט"ס בעובי שכל אחת מהן יש לה ט"ס באורך. ואם קומת הזווג היא עד בינה, יש לה ח' ספירות בעובי, שכל אחת מהן יש לה ח"ס באורך וכו' עד"ו. וזה נוהג בכל זווג וזווג דהכאת אור העליון על המסך. המובא בדברי הרב כאן בפרק א'. (ב) והטעם הוא כי בכל מקום שנאמר, שדבר רוחני עובר ממקום למקום, אין הפירוש, שהניח מקום הראשון, ובא למקום שני, כדרך הגשמיים, אלא רק בחינת תוספת יש כאן, כי נשאר כולו במקום הראשון כמו שהיה, גם אחר שבא למקום השני. ונמצא, שנתוסף לו גם מקום שני כי אין העדר ברוחני (כמ"ש הרב בעץ חיים שעור הנסירה פרק ז'). ומתוך שספירת כתר הוא השורש של ד' בחינות חו"ב תו"מ דאור ישר, נמצאות בהכרח, שהן עוברות דרך בו, ואם כן הרי הניחו בו שרשם, מטעם אין העדר ברוחני, ולכן יש בהכרח בספירת כתר לבדו כל ט"ס, כח"ב תג"ת נהי"מ דאור ישר. ועד"ו בספירת חכמה שבינה ותו"מ עברו דרך בה, הרי קבעו בה מקומן ויש בספירת חכמה ח' ספירות מחכמה עד יסוד. ועד"ו בבינה, שתו"מ עברו דרך בה קבעו בה מקומן, ויש בבינה ז' ספירות מבינה עד יסוד וכן בתג"ת נהי"מ שבתפארת, וכן במלכות באופן, שכתר כלול מט' ספירות כח"ב תג"ת נהי"מ דאור ישר. דהיינו חוץ ממלכות. כי במלכות אין אור ישר רק או"ח בלבד. וחכמה כלולה מח"ס חו"ב תג"ת נהי"מ דאו"ח. ובינה כלולה מז' ספירות, בינה תג"ת נהי"מ דאו"ח. וחסד כלול משש ספירות תג"ת נהי"מ דאו"ח. וכו' עד"ו, שכל ספירה עליונה כלולה מכל ספירות התחתונות שעברו בתוכה. מטעם אין העדר ברוחני (וכבר נתבאר זה בחלק ב' בהסתכלות פנימית פרק ט').

(ג) והנה, התכללות זו האמורה, נעשתה מכח ע"ס כח"ב תו"מ דאור ישר עצמן, עוד מלפני שנעשה הזווג דהכאה על המסך, המעלה אור חוזר ומלביש אותן. אמנם אחר שנעשה הזווג דהכאה על המסך שבמלכות,

ומלבישות זו על זו. שהוא מטעם קומתם השוה. באופן, שבפנימיות כולן, עומדות ע"ס דכתר באורך, מכתר עד מלכות. ועליהן בעובי מלביש ע"ס דחכמה העומדות באורך, מכתר עד מלכות. ועליהן מלביש ע"ס דבינה, מכתר עד מלכות וכו' עד שע"ס שבמלכות מלבישות בחיצוניות כולן, מכתר עד מלכות. והנה נתבאר שמכל זווה דהכאה של אור העליון במסך דבחי"ד מוכרחות לצאת מאה ספירות, דהיינו עשר ספירות באורך, שכל אחת מהן מתפשטת לעשר ספירות בעבי, וכולן קומתן שוה עד כתר. ועד"ו בזווה דהכאה במסך דבחי"ג, יוצאות ט"ס באורך וט"ס בעבי, שקומתן שוה עד חכמה. ועד"ו בזווה דהכאה דבחי"ב, יוצאות ח"ס באורך וח"ס בעבי שקומתן שוה עד בינה. וכו' עד"ו.

חכמה דאוי"י. והוד השיג קומת בינה, משום שנתחבר עם בינה. וכו'. ולפיכך נבחן שגם חכמה דאוי"י השיגה קומת כתר, שהרי אותה המלכות דאוי"ח שנתחברה עם כתר, ונעשתה לקומת כתר, עברה דרך חכמה, ונקבעה בה, א"כ השיגה גם חכמה על ידה את קומת כתר. וכן בינה דאוי"י, השיגה קומת כתר, כי יסוד ומלכות דאוי"ח, שנעשו לחכמה וכתר, עברו את דרכה, והניחו שורשם בה. ועד"ו כל ספירה וספירה דאוי"י השיגה קומת כתר, מחמת מלכות דאוי"ח שנתחברה בכתר, עברה בהכרח בתוכם ונקבעה בה. הרי שאחר שעלה אר"ח ונתחבר באוי"י, הושוו כל הספירות בקומה שוה עד כתר. (ו) ונבחן שאותה התכללות שכל ספירה וספירה נכללה מעשר ספירות מחמת התחברות דאוי"י ואוי"ח, עומדת בעובי,

פ ר ק ד'

מבאר עשר הספירות היוצאות זו למעלה מזו ובו ב' ענינים:

- א. שכל מאה הספירות היוצאות בזווה דהכאה בקומה שוה נחשבות רק לספירה אחת.
- ב. עשר הספירות שקומתן שוה יוצאות מזווה אחד דהכאה, ועשר הספירות היוצאות זו למעלה מזו, יוצאות מחמשה זווהי הכאה.

של ה' בחינות עביות שבמסך הנ"ל, אע"פ שיש בכל התפשטות מאה ספירות שהן ע"ס אורך וע"ס עובי, כנ"ל, מ"מ אינן נחשבות רק לספירה אחת, דהיינו רק על שם הספירה היותר עליונה שבו, אם העליונה היא כתר נקראות כולן כתר, ואם קומתו ספירת חכמה, נקראות כולן חכמה, וכו' עד"ו.

ג) באופן, שאלו ה' הקומות היוצאות מפאת הודככות המסך, זו למעלה מזו, מקומת כתר עד קומת מלכות, נחשבות רק לה' ספירות: כח"ב תו"מ. ואע"פ שבכל קומה מהם יש ע"ס באורך וע"ס בעובי, מ"מ, מתוך שכל אלו מאה הספירות נמצאות בקומה שוה, נחשבות משום זה רק לספירה אחת, שנקראת ע"ש העליונה ביותר, כנ"ל. ד) והנך רואה, ההפרש הגדול מעשר ספירות שקומתן שוה, לעשר ספירות דוה למעלה מזו, כי העשר ספירות שקומתן שוה, יוצאות מזווה אחד דהכאה, ונחשבות כולן לספירה אחת. אמנם הע"ס כח"ב תו"מ

מה' בחינות העביות, יוצאות ה' קומות של ע"ס

זו למעלה מזו ע"י הודככות

א) עתה נבאר הע"ס היוצאות זו למעלה מזו. ותדע, שמסבת ה' הבחינות שבכלי המלכות האמורות, יצא לנו ה' בחינות קומות היוצאים על ידי זווה דהכאה הנ"ל, זו למעלה מזו, מפאת הודככות המסך וביאתו בה' בחינות העביות האמורות שבכלי המלכות, שבהיות המסך על עביות המלאה שבכלי המלכות, שנקראת עביות דבחי"ד, נבחן אשר יש באוי"ח הנדחה ממנה, ה' בחינות, וע"כ הן מלבישות כל ה' הבחינות דאוי"י. אמנם אם נודרך העביות דבחי"ד, נמצא שהאוי"ח הנדחה ממנה קצר מלהלביש את בחינת כתר דאוי"י, כי אין בו רק ד' בחינות. וענין זה כבר מבואר כל צרכו בהסת"פ (ח"ב אות ע"ב ד"ה ובכדי) ומשם תדרשנו ואין להאריך כאן בזה.

ב) אמנם צריכים לידע, שכל התפשטות אור עליון לזווה דהכאה על פי סדר המדרגות

היוצאות זו למעלה מזו, יוצאות על ידי חמשה זוגים דהכאה, מפאת הודככות המסך על סדר המדרגה מבחי"ד לבחי"ג וכו' עד לשורש. שבכל אחת מהן, יש ע"ס באורך וע"ס בעובי, בקומה שוה, אשר ע"כ, אלו ה' הקומות נחשבות רק לכח"ב תו"מ, זה

פ ר ק ה'

מבאר עשר ספירות דראש ותוך, היוצאות זו למטה מזו, ובו

ד' ענינים:

א. פרצוף פירושו מדרגה שלימה שיש בה ג' פעמים עשר ספירות ר', ת', ס'. ב. עשר ספירות דראש הן רק שרשים לכלים, שאין עביות המסך יכולה להתעלות ממטה למעלה. ג. אחר שאו"ח יורד ומתפשט לע"ס ממעלה למטה עד הטבור, עושה ע"ס דכלים גמורים, הנקראות עשר ספירות תוך. ד. מלכות דראש מכונה פה. מלכות דגוף מכונה טבור.

א) ועתה נבאר הע"ס היוצאות זו למטה מזו, שהן ה' פרצופין, א"א, אבא, אמא, ז"א, נוקבא. ותחילה נבאר ההפרש שמבין ספירה לפרצוף, שהמרחק ביניהם רב מאד, כי ספירה, פירושה, או בחינה אחת של אור ישר, או ע"ס המלוכשות באו"ח אשר קומתן שוה, כנ"ל, אמנם פרצוף, פירושו, מדרגה שלימה, הנגמרת לעצמה בבחינת כלים גמורים, ובבחינת סיום המדרגה. ולפיכך, מתחייב שיהיה בכל פרצוף, ג' בחינות מיוחדות של ע"ס, שנקרא: ע"ס של ראש, וע"ס של תוך, וע"ס של סוף, כמ"ש לפנינו.

האו"ח המתפשט ממלכות ולמטה, עושה כלים לתוך הפרצוף

ג) וע"פ המבואר, מובן היטב שמתחילה, צריכות עה"ס להתפשט לזווג דהכאה, כדי להעלות ע"ס דאו"ח, שילבישו לע"ס דאו"י בבחינת שרשי כלים, אשר ע"ס אלו, המלוכשות ע"י האו"ח העולה ממטה למעלה, נקראות עשר ספירות דראש, שפירושו התחלה לכלים, דהיינו רק שורשים, וכדי לגמור הכלים, צריך האו"ח לירד ולהתפשט מן המלכות ולמטה הימנה, עם כל קומת אור ישר שהלבישה בראש מהמלכות ולמעלה, אשר ע"י התפשטות זו, נעשים ונגמרים הכלים. והתפשטות זו, מכונה בשם גוף, או תוך הפרצוף, כמבואר לעיל בדברי הרב (פרק י"ב אות ה').

ע"ס דראש מכונות בשם הסתכלות והע"ס תוך מכונות התפשטות. מלכות דראש מכונה פה ומלכות דגוף מכונה טבור

ד) והנה נתבאר היטב, החיוב של ע"ס דראש וע"ס דגוף, המתחייבות להמצא בכל פרצוף. כי מתחילה, צריכים לזווג דהכאה,

האו"ח העולה מזווג דהכאה ממטה למעלה, אינו אלא שרשים לכלים, ולא כלים גמורים. והם ע"ס דראש

ב) והנה ענין הפרצוף, נתבאר כאן בדברי הרב (פרק י"ב אות ג' ד' ועשה באו"פ). וכדי להבין הענין על בוריו אני מוכרח להאריך בזה. וכבר ידעת, שמצמצום ולמטה, פסקה המלכות מלהיות כלי קבלה על אור א"ס ב"ה, אלא האו"ח העולה ממנה נעשה לכלי קבלה במקומה, כנ"ל. גם נתבאר שם (באו"פ פ"ב ד"ה על ידי ובהסת"פ ד"ה והנה נתבאר), אשר האור חוזר העולה מהמלכות ולמעלה, אינו נחשב לכלי קבלה גמורים, ואינם נחשבים רק לשרשים לכלים לבד, משום שכח המסך והעביות שבכלי מלכות, אינם יכולים להתעלות ממקום המלכות ולמעלה ממנה אפילו משהו.

כדי לגלות האו"ח בבחינת ע"ס בסוד שורשי כלים, ואח"כ כשמתפשט מהמלכות ולמטה, יוצאים הע"ס בבחינת כלים גמורים, המכונים גוף או ע"ס דתוך. גם תדע, אשר זוג דהכאה המעלה את האו"ח מהמלכות ולמעלה בסוד ע"ס דראש, מכונה בדברי הרב, בשם

פ ר ק ו'

מבאר היטב ענין ע"ס דתוך שהן כח"ב תו"מ היוצאות זו למעלה מזו,

ובו ד' ענינים:

א. הסתכלות א' היא בפה דראש לעשות שרשי כלים. הסתכלות ב' היא בטבור לעשות כלים גמורים. ב. אע"פ שלהמשכת הקומה צריכים לכלי העבה ביותר, עכ"ז האור הנמשך בסבת העביות והיא מתלבש בכלי הוך יותר. ג. כשנודרך הכלי דבחי"ד נשלם כלי מלכות, כי מבחינת התלבשות נבחנת בחי"ד למלכות, וכשנודככה בחי"ג נשלם כלי ז"א וכו'. ד. אחר שנודככו ונתרשמו ה' הכלים כח"ב תו"מ זה למעלה מזה, חזר האור והתלבש בהם.

ביאור רחב לע"ס דתוך, היוצאות זו למעלה מזו (א) והנה דברים אלו מובאים ג"כ בדברי הרב, בעץ חיים היכל א"ק שער אח"פ פ"ג, והוא מסיים שם בלשון הזה, "אך כלים אל הגוף שהם ז"ת, עדיין לא היה כח בראיה זו, עד שתפגע בנפש הנפש עצמה, ועל ידי הסתכלות ב' מלמטה למעלה, שהם אור העקודים ואור העין, היה האור חוזר ומלביש את ז"ת". עכ"ל.

למה צריכים להסתכלות ב' לצורך הכלים

(ב) והנך רואה כאן בדברי הרב, איך שמאריך ומדייק, אשר בכלים דגוף, צריכים להסתכלות ב' מלבד ההסתכלות שבראש, להיות שצריכים להם ב' בחינות אורות, שהן אור עקודים, ואור העין, שלכאורה, יש לשאול, למה לא די ההתפשטות של ע"ס דאו"ח מהמלכות ולמטה, כדי להוציא את העשר ספירות דגוף אלא שצריכים עוד להסתכלות ב', וכו'.

בהסתכלות א', יצאה רק קומה אחת של ע"ס,

ובהסתכלות ב', יצאו ה' קומות מה' זווגים,

זו למעלה מזו

(ג) אמנם, עם הנתבאר לעיל (פרק ד' אות ד'), אשר הע"ס, היוצאות על ידי זוג דהכאה בפעם אחת, שקומתן שוה, אינן נחשבות רק לספירה אחת בלבד, דהיינו, על

שם הספירה העליונה שבאותה קומה, נמצא לפי זה, אשר על ידי ההסתכלות הא' שהעלה האו"ח מהמלכות ולמעלה לע"ס של ראש, דקומתן שוה, וכן על ידי התפשטות מהמלכות ולמטה, שיצאו בזה ע"ס בקומה שוה של הגוף, הנה עדיין אין כאן רק ספירה אחת בראש, וספירה בגוף, וכבר ידעת שאין מדרגה נגמרת בפחות מעשר ספירות, ולפיכך, להסתכלות ב' צריכים, אשר על ידי הסתכלות הב', יוצאות עשר ספירות שלימות, שהן ה' קומות כח"ב תו"מ, זו למעלה מזו, על ידי ה' זווגים של הכאה, הבאים מפאת הודככות המסך, כמ"ש כאן (באו"פ פ"ב אות ח'), עש"ה.

לענין התלבשות האורות בכלים,

כל הך ביותר מתלבש בו אור יותר גדול

(ד) ותדע, אשר אלו ה' הקומות, היוצאות בגוף על ידי הסתכלות ב', הנ"ל, הן יוצאות ממטה למעלה, שמתחילה יוצאת המלכות, ואח"כ הז"א, ואח"כ הבינה, ולמעלה מהכל הכתר. והטעם הוא, על פי מ"ש לעיל (באור פנימי פ"א אות ג') ובהסת"פ ח"ב ד"ה וזהו), אשר אע"פ, שלהשפעת הקומה החשובה יותר, צריכים לכלי עבה יותר, עם כל זה, האור הנמשך בסבת עביות ההיא, אינו יכול להתלבש שם, כי כל שהאור חשוב יותר, מתלבש בכלי זך יותר, עש"ה כל ההמשך.

דבחי"ד, רק בחינת כלי לאור המלכות, שהוא נפש. וכן חלק עביות דבחי"ג שבכלי מלכות, המוציא ע"י זווג דהכאה את קומת חכמה באור חיה, וכן בהודרך ממלכות חלק עביות דבחי"ג זאת, נמצא שנעלמה קומת חכמה, עכ"ז נעשה אותו חלק המלכות דבחי"ג, רק בחינת כלי לאור הו"א, שהוא רות. וכן חלק עביות דבחי"ב, כלי לאור נשמה. וכן חלק עביות דבחי"א, כלי לאור חיה. וחלק שבה שנודרך לבחינת שורש, נעשה כלי לאור יחידה.

בהסתכלות ב' נעשו ה' כלים כח"ב תו"מ

ז) הרי שבהסתכלות ב' הנעשית בשעת הודככות המסך, יוצאים ונעשים ה' כלים זה למעלה מזה, שמתחילה יצאת מלכות, ואח"כ ו"א, ואח"כ בינה, ואח"כ חכמה, וא"כ כתר. ח) וז"ש הרב "שעל ידי הסתכלות ב' ממטה למעלה, שהם אור העקודים ואור העין, היה האור חוזר ומלביש את הו"ת". רצונו לומר, ש"ע"י הסתכלות ב' בשעת זיכור המסך, שהולך ועושה ד' זיווגי דהכאה ממטה למעלה, נמצא הולך ועושה הע"ס, להלביש את הו"ת. כלומר, לאור דגוף הפרצוף, המכונה ז' תחתונות, כמ"ש לפנינו.

הע"ס המתפשטות מפה לטבור, נקראות עקודים.

והאור המתפשט לזווג דהכאה נקרא הסתכלות

ט) וזה אמרו "שהם אור העקודים ואור העין". כי ה' חלקי המלכות הנ"ל, הנמצאים ממלכות של ראש עד למלכות דמלכות, מכונים "עקודים", מטעם היות כל האורות הללו, עקודים בכלי אחד, דהיינו במלכות, שהרי כולם רק חלקי המלכות המה, כנ"ל. והאור המתפשט להכאה בסוד הסתכלות ב' האמור, נקרא אור העין.

ונמצא לפי"ז, אשר הבחי"ד של כלי המלכות, אע"פ שממשיכה האור החשוב יותר, דהיינו קומת כתר, עכ"ז אין אור הכתר מתלבש בכלי מלכות ההוא דבחי"ד, אלא רק בבחינת כלי מלכות הוך לגמרי מכל עביות, דהיינו, אחר שנודככה בבחינת השורש, ועד"ז כולם.

הכלים יצאו זה למעלה מזה, ממלכות עד כלי דכתר ה) ונמצא לפי"ז, אשר אחר שנודככה המלכות מבחי"ד לבחי"ג, ונשאר כלי דבחינה ד' בלי אור, הנה נתרשם בזה כלי דמלכות, הראוי לאור השפל יותר, דהיינו שנקרא אור הנפש. ואח"ז שנודככה מבחי"ג לבחי"ב, ונשאר גם כלי מלכות דבחי"ג בלי אור, נתרשם בזה כלי דו"א, הראוי לאור הרוח, המעולה במדרגה אחת מאור הנפש, ואח"ז שנודככה מבחי"ב לבחי"א, ונשארה גם הבחי"ב במלכות בלי אור, הנה נתרשם בזה כלי דבינה, הראוי לאור הנשמה. ואח"ז שנודככה מבחי"א, לבחינת שורש, ונשארה גם בחי"א של המלכות בלי אור, הנה נתרשם בזה כלי דחכמה, הראוי לאור החיה. ובחינת השורש של המלכות, ראוייה לאור הכתר שנקרא אור יחידה. ואחר שנתרשמו ה' הכלים האלו: כח"ב ז"א ומלכות, זה למעלה מזה, חזר האור העליון והתלבש בהם, כמ"ש הרב (בע"ח ש"ו פ"ו).

ערך הפוך מהמשכת האורות, להתלבשות האורות

בכלים. שבהמשכה, העב יותר חשוב יותר.

ובתלבשות, הוך יותר חשוב יותר

ו) והנך מוצא, אע"פ שזווג דהכאה על מסך דבחי"ד, מוציא ע"ס בקומת כתר, ובאור היחידה; וכן בשעה שמודרך מהמלכות חלק עביות דבחי"ד, נמצא שנעלמה משם קומת כתר; עכ"ז, נעשה אותו חלק המלכות

פ ר ק ז'

מבאר עשר ספירות דסוף הפרצוף ובו ג' ענינים:

א. בע"ס דתוך אין עביות המסך שולטת, משום שמלכות דמלכות המסיימת האורות נמצאת למטה בטבור, ואין עביות שלה יכולה להשפיע למעלה ממקום מציאותה. אבל בע"ס דסוף שהמלכות המסיימת היא ממעל להן, כבר עביות דמסך שולטת עליהן.
ב. ע"כ עשר ספירות דסוף מכונות אור נקבה שמקבלת ואינה משפעת כי אינה ראויה לקבל רק או"ח בלבד. ג. משום זה מסיימות את הפרצוף, ומפסיקות הארתו.

ההפרש שמפה עד הטבור, לבין מטבור ולמטה
(א) ומה שהרב מכנה תמיד לכל גוף בשם ז' ספירות תחתונות, יש בזה ענין נכבד מאד. והוא, כי כבר ידעת, שאין דבר העביות והגבול שבמלכות פועל, אלא רק בשעת הארת האו"ח מלמעלה למטה, דהיינו ממלכות ולמטה, ותדע, שיש כאן הפרש גדול מאד בין הארת האו"ח מלמעלה למטה, בטרם התלבשות האור בכלים גמורים, שה"ס מפה עד הטבור, ובין הארת האו"ח מלמעלה למטה, אחר שכבר נעשתה ההתלבשות בכלים גמורים, שה"ס מטבור ולמטה. כי המלמעלה למטה שבטרם התלבשות, מכונה בשם תוך הפרצוף, שפירושו עיקר הפרצוף, כי שם מלובש כל האור ישר שבפרצוף, והמקום הזה מכונה מפה עד הטבור דפרצוף, שהפה הוא כתר המלכות, והטבור הוא מלכות דמלכות.

ע"ס דסוף הפרצוף הן או"ח

(ב) אמנם האו"ח היורד מלמעלה למטה, אחר שכבר נעשתה ההתלבשות בכלים, נבחן לע"ס של סיום הפרצוף. ומקום זה מכונה מטבור ולמטה, עד סיום הפרצוף. כי הטבור הוא מלכות דמלכות, שמעת הצמצום ואילך, כבר אינה יכולה לקבל מאור ישר כלום, ולפיכך אותן ע"ס שמפה עד הטבור, אע"פ שמתנוצצות גם למטה מטבור, אמנם, לפי שהאור ישר אינו נמשך עם ההתנוצצות, אלא האו"ח לבד, נבחן ע"כ לאור נקבה, כלומר שמקבלת ואינה משפעת. וכיון שאין בע"ס הללו שום השפעה והתפשטות, ע"כ המה מסיימים לאותה המדרגה.

כל מה שהתחתון גורם לעליון, זוכה בו גם התחתון.
הפה עוד אין בו מבחינת קבלה
(ג) ואין להקשות, לפי"ז איך עובר האור ישר מפה ולמטה, אחר שגם הפה הוא בחינת מלכות, שאינה מקבלת או"י מהצמצום ואילך, כנ"ל. אמנם כבר ידעת, שהצמצום נעשה על בחי"ד מבחינת היותה כלי הקבלה, שפירושו, אחר שהמלכות כבר התפשטה בעצמה, והלבישה את האור העליון כולו, מה שאין כן, הפה שהוא המלכות של ראש, המשמשת שם בבחינת ממטה למעלה, דהיינו שאין עוד בה מבחינת כלי קבלה ולא כלום, אלא רק שמעלית או"ח ממנה ולמעלה, ע"כ משום שגרמה להתפשטות ע"ס דראש, יכולה גם היא להתפשט משם ולמטה, מינה ובה, על ד' בחינות חו"ב תו"מ, אשר ג' בחינות הראשונות: חכמה, בינה, ת"ת, שבמלכות ראויות לקבלת האור ישר, ורק המלכות דמלכות, דהיינו הטבור, נחשבת כאן לכלי המלכות, שהצמצום רוכב עליה, ואינה יכולה לקבל לתוכה כלום מהאו"י.

הטבור, שכבר בא לכלל קבלה, אינו ראוי להתפשטות עם או"י, אלא באו"ח בלבד

(ד) ומכאן תשכיל תמיד להבחין אשר המלכות המשמשת ממטה למעלה, יש לה יכולת, להתפשט מינה ובה על ד' בחינות, אשר בג' בחינות הראשונות היא מקבלת אור ישר. אמנם המלכות המשמשת כבר ממעלה למטה, דהיינו המלכות שבאותה המלכות שהתפשטה, כנ"ל, כבר אינה ראויה לקבל לתוכה כלום מאור ישר, כי כבר כח הצמצום רוכב עליה. ומלכות המשמשת ממטה למעלה

לכלים, אלא רק מועילים להתפיס האור ישר בפרצוף, באופן שיוכל אח"כ להתנוצץ ולעבור ממעלה למטה, כנ"ל, וע"כ מכונים בשם שרשי כלים. והע"ס של תוך הפרצוף מפה עד הטבור, הן הכלים הגמורים ושם עיקר התלבשות האור ישר בפרצוף. והע"ס של סוף הפרצוף, הן בחינת אור נקבה, להיותן או"ח בלי או"י, ומקבלות ואינן משפיעות, וע"כ מסיימות לפרצוף, ומפסיקות את אורותיו.

נקראת בשם כתר מלכות, או פה, ומלכות המשמשת ממעלה למטה, נקראת בשם מלכות דמלכות, או נפש דנפש, או טבור.

בראש רק שרשי כלים. בתוך, כלים לאו"י.
בסוף, או"ח בלבד

ה' והנה נתבאר ההבחן, שבין ראש תוך סוף של כל פרצוף: כי הע"ס דראש, אין שם כלי קבלה גמורים, כי האו"ח העולה ומלביש אותם ממטה למעלה, אינם נחשבים

פ ר ק ח'

מתחיל לבאר סדר השתלשלות עשר הספירות היוצאות זו למטה מזו הנקראות א"א או"א וזו"ן, או גלגלתא ע"ב ס"ג מ"ה וב"ן, הנמצאים זה מזה בדרך גורם ונמשך, ובו ג' עינים:

א. שעשר הספירות הראשונות שיצאו אחר הצמצום נקראות אדם קדמון. ב. שאדם קדמון נקרא עולם הכתר משום שבחינה ד' משמשת בו לזווג דהכאה. ג. הזווג לכל פרצוף הוא, בפרצוף העליון שלו.

ביאור סבת השתלשלות ה"פ געסמ"ב, ויציאתם זה מזה

א) עתה נבאר סדר השתלשלותם של הפרצופין זה מזה, ואיך שהם עלולים זה מזה בדרך ההתחייבות של "קודם ונמשך". וכדי לקצר בלשון ולהרחיב במובן, נכנה את ה' הבחינות של ראש, בשמות: גלגלתא, עינים, און, חוטם, פה. וה' הבחינות של גוף, בשמות: כתר, חכמה, בינה, ז"א, ומלכות. ודבר הודככות המסך, נכנה, בשם עליה, כי עליה פירושה הודככות, כנודע, וכשנרצה למשל לומר, שבחי"ד נודככה לבחי"ג, נאמר שהמלכות עלתה לז"א. והזהר שלא לשכות זה.

כזה: יוד, הי, ויו, הי, שעולה בחשבון ע"ב. ולפרצוף אמא, שהיא בינה, הנקראת ג"כ ישו"ת, נכנה בשם ס"ג, שה"ס הוי"ה במילוי יודין עם א' בואו, כזה: יוד, הי, ואו, הי, שעולה ס"ג. ולפרצוף ז"א, נכנה בשם מ"ה, שה"ס הוי"ה במילוי אלפין, כזה: יוד, הא, ואו, הא, שעולה מ"ה. ולפרצוף הנוקבא, שהיא מלכות, נכנה בשם ב"ן, שהוא הוי"ה במילוי ההין, כזה: יוד, הה, וו, הה. וטעם המילואים וחשבונות הללו, כבר נתבארו בספרי פנים מאירות ומסבירות לע"ח ביאור רפ"ח ניצוצין ואכמ"ל בזה.

ע"ס הראשונות שבקו א"ס נקרא עולם אדם קדמון. וקומתו עד הכתר. הזווג לכל פרצוף צריך להיות בעליון ממנו

ד' מילואים שיש בד' אותיות הוי"ה, שהם עסמ"ב

ג) וזאת כבר ידעת, אשר העשר ספירות הראשונות שנאצלו לאחר הצמצום נקראות בשם אדם קדמון, ויש בו ה' פרצופין: גלגלתא, ע"ב, ס"ג, מ"ה, וב"ן. שבכל אחד מהם יש בו: ראש, תוך, סוף. ע"ד שנתבאר לעיל. והוא נקרא בכללו עולם הכתר, או עולם אדם קדמון. והטעם שנקרא כולו כתר,

ב) ושמות ה' הפרצופין: א"א, אבא, אמא, ז"א, נוקבא, נכנה בשמות: גלגלתא, ע"ב, ס"ג, מ"ה, ב"ן, שהיא ע"פ הגימטריא של ד' המילואים, הנוהגים בשם הוי"ה. ולפרצוף א"א שהוא הכתר, נכנה גלגלתא. ולפרצוף אבא, שהוא חכמה, הנקרא ג"כ או"א, נכנה ע"ב, שה"ס הוי"ה במילוי יודין,

העליון ממנו, ע"ד שביאר הרב כאן (בח"ג סעיף י"ב) בד' העולמות אבי"ע, שהזווג לצורך ע"ס דאצילות נעשה בעולם שלמעלה מאצילות שהוא א"ק. ולצורך הבריאה נעשה הזווג באצילות, וכו'. ע"ש.

כבר נתבאר באו"פ (ד"ה ונתבאר), שהוא משום שמסך דבחי"ד בשיעורו האמיתי, אינו משמש בשום עולם וזולתו, ע"ש. וצריך שתדע שהזווג דהכאה לע"ס דראש דכל פרצוף, צריך להיות בפה דראש דפרצוף

פ ר ק ט'

מבאר סדר אצילות פרצוף גלגלתא דא"ק, ובו ג' ענינים:

א. שהוא התפשטות הראשונה של אור א"ס לזווג דהכאה. ב. שהזווג נעשה על מסך דבחי"ד המעלה או"ח עד הכתר, ויצאו ע"ס דראש, וע"ס דתוך, וע"ס דסוף. ג. הטעם שהמלכות יכולה להתפשט מפה ולמטה לע"ס דגוף, הוא, כי כל האור שהתחתון גורם לעליון זוכה בו גם התחתון, ולפי שהמלכות גרמה עם האו"ח שלה להתפזר הע"ס דראש, ע"כ קנתה גם היא עשר ספירות.

נמצא מתחייב משום זה, שכל אותו שיעור קומת הע"ס של ראש, שגרמה שם, ישוב ויתפשט ג"כ בתוך כלי המלכות גופה. בדומה לז"א שאמרו תלת מחד נפקי חד בתלת קיימא, אף כאן במלכות מתוך דט"ס מחד נפקי, חד בט"ס קיימא. וזה וזה נקרא גוף. ע"ס דתוך, דגלגלתא דא"ק

ג) ולפיכך, ישוב האו"ח להאיר בכלי המלכות, באופן שמרחיב אותה, עד לה' בחינות כח"ב תו"מ, ומתנוצצות גם הע"ס דאו"י של ראש ומתפשטות בע"ס של המלכות, דהיינו עד למלכות שבה, המכונה טבור, ואלו ה' בחינות דהתפשטות המלכות האמורות, הן הנעשות לכלים גמורים, להתלבשות אור העליון בפרצוף, וע"כ הן מכונות בשם גוף, כגודע (ועיין באו"פ ח"ג פ"ב אות ג' ובפ"ג אות א').

ע"ס דסוף, דגלגלתא דא"ק

ד) ומהטבור ולמטה, אין אור העליון יכול עוד להתפשט שמה, מטעם הצמצום והמסך שבו, וע"כ אין שם אלא הארת או"ח בלי אור ישר, שאין בהם כח להתפשט, ומסיימות ע"כ את הפרצוף, כנ"ל (פרק ז') אות ב'). והנה נתבארו ר"ס דפרצוף הראשון של א"ק, הנקרא פרצוף גלגלתא.

ע"ס דראש, דגלגלתא, דא"ק

א) ונבאר מתחילה את פרצוף גלגלתא דא"ק, שהוא פרצוף הראשון שבעולם א"ק. והנה תחילת הכל, כבר ידעת, שהא"ס ב"ה מתפשט עד לזווג דהכאה על המסך שבכלי מלכות, אשר אז עולה האו"ח הנדחה מכלי מלכות, ומלביש את ד' הבחינות דאו"י עד קומת כתר. גם ידעת שההתלבשות הזאת של הע"ס דאו"י בע"ס דאו"ח, מכונה בשם ע"ס של ראש, שפירושו, שרשי כלים, כי התלבשות האו"ח ממטה למעלה, מספיקה רק להתפיס האור בפרצוף, ולא להלבישו ממש, כנ"ל.

טעם ההתפשטות מלכות דראש לע"ס, הוא משום שכל מדרגה הגורמת אור לעליונה, זוכה בה גם היא ב) ונודע, אשר החוק הוא בעולמות העליונים, שכל מדרגה הגורמת תוספת אור למדרגה העליונה ממנה, הרי כל אותה תוספת אור, תזדמן ומושפעת ג"כ, למדרגה ההיא שגרמה את הופעתו. ולפיכך, מתוך שהמלכות לא קיבלה את האור השייך לה, והחזירתו למקומו, דהיינו הוא האו"ח הנעשה למלבוש על האור העליון, שעל ידי כן התפיס את האור העליון בראש, כנ"ל, אשר זולת האו"ח הזה, לא היה אור העליון נתפס שמה כלל,

פ ר ק י

מבאר פרצוף ב' דא"ק הנקרא ע"ב ובו ד' ענינים:

א. שאו"מ מזכך את המסך דבחי"ד לבחי"ג, ואור העליון שאינו פוסק מלהאיר הנה בו והמסך העלה או"ח והלביש הע"ס דאו"י עד חכמה. והוא הנקרא ע"ב דא"ק. ב. אין מקצת ברוחני וע"כ מטרם שקיבלה עביות דבחי"ג נודככה לגמרי עד לשורש. ג. הודככות לשורש מכונה עליה מטבור לפה. ד. אחר שקנה המסך עביות דבחי"ג בהיותו בשורשו בפה דגלגלתא חזר וירד למקומו התוח דגלגלתא דא"ק ונעשה עליו זווג דהכאה, ויצאו מפה (מתוחה) דגלגלתא דא"ק ולמטה רת"ס דפרצוף ע"ב דא"ק.

הזה, מבדיל ומפריש את הקומה החדשה הזאת, לבחינה נבדלת בפני עצמה, וע"כ אנו מבחינים את הקומה החדשה הזאת, לפרצוף שני של א"ק, שנקרא פרצוף ע"ב דא"ק, אשר קומתו רק עד החכמה, כמבואר.

הע"ב דא"ק, יצא מזווג דהכאה במסך דבחי"ג, שנעשה בפה דפרצוף גלגלתא דא"ק

ד) והנה נתבאר אשר הסיבה והגורם, לאצילות הפרצוף השני דא"ק, הוא חוק ההודככות, הנוהג תמיד בעביות המסך שבכלי מלכות, מפאת התלבשותו של אור העליון. אשר ע"כ, אחר שנשלמה התלבשות אור העליון בפרצוף הראשון דא"ק, שנקרא גלגלתא, נודככה עביות דבחי"ד אשר במסך שבמלכות, למדת עביות דבחי"ג. וזווג דהכאה הוה הנעשה במסך דבחי"ג, שעלה לפה דגלגלתא דא"ק, האציל הפרצוף השני דא"ק בקומת חכמה, הנקרא פרצוף ע"ב דא"ק.

הודככות העביות שבמסך עד בחינת עביות דשורש, נבחנת לעליה לפה דראש.

ה) אמנם אין הכונה, שתיכף אחר שנודככה המלכות מבחי"ד, ועמדה בעביות דבחי"ג, נאצל ויצא שם פרצוף ע"ב, כי אין ענין מקצת נוהג ברוחני, ולא יתכן כלל, שמקצת עביות תזדכך מהמלכות, ומקצת עביות תשאיר במלכות. אלא, כיון שהתחילה המלכות להזדכך, מוכרחת לילך ולהזדכך מכל עביותה, עד עמידתה בתכלית הזכות, שהיא כבחינת השורש שבה, אשר שם מתלבש אור הכתר, כנ"ל (פ"ו אות ד') עש"ה. ותדע, אשר דבר ההודככות הזאת עד לשורש מכונה בשם עלית המלכות לכתר, או עלית הטבור

האור המקיף מזכך את המסך דבחי"ד לבחי"ג (א) וכבר ידעת את חוק ההודככות הנוהג בעביות שבכלי מלכות, אשר אע"פ שהעביות שבכלי המלכות, הוא הממשיך והוא הגורם, לכל שיעור הקומה שבפרצוף, מ"מ אחר שנמשך שם אור העליון ונתלבש בפרצוף, יש בטבעו של אור המקיף לזכך את העביות שבמלכות (כמ"ש היטב בהסת"פ ח"ב אות ע"ב ד"ה ובכדי), ולפיכך, אחר שנתלבש אור העליון בפרצוף גלגלתא דא"ק, הנ"ל, גרם ההודככות לעביות דבחינה ד', אשר במסך שבמלכות שבו, ויצא משום זה מסך חדש במלכות דבחי"ג.

יציאת ע"ס דראש בקומת חכמה, על המסך דבחי"ג

ב) ומתוך שאור העליון, אינו פוסק מלהאיר לנאצלים אפילו רגע (כמ"ש הרב בע"ח ש"ו פ"ז מ"ת), נמצא משום זה, אשר תיכף בזה הרגע, שנתחדש המסך שבעביות דבחי"ג, הנה תיכף מתפשט אליו אור א"ס לזווג דהכאה, שהמלכות מעלה או"ח ומלבשת לאור העליון. אלא, מתוך שנחסרה מדת עביות דבחי"ד, א"כ האו"ח הנדחה ועולה מהמלכות נתמעט משיעורו, ואינו מגיע עתה להלביש עד קומת הכתר כמקודם, אלא רק עד קומת חכמה.

הקומה של חכמה נבדלה לפרצוף בפ"ע, ונק' ע"ב דא"ק (ג) וכבר ידעת, אשר כמו שהגשמיים נפרדים זה מזה בריחוק מקום, כן הרוחניים נפרדים זה מזה מפאת שינוי צורה המתחדש בהם, שמדת הריחוק משוערת בגדלו של השינוי שביניהם. וע"כ אחר שנתחדש ויצא המסך דבחי"ג, בתוך פרצוף גלגלתא דא"ק, עם הקומה החדשה של אור, הרי שינוי הצורה

לפה דראש, כי הפה הוא כתר המלכות, והטבור הוא מלכות המלכות (כנ"ל, פ"ו אות ד').

עליה, פירושה הודככות, וירידה, פירושה התעבות

ו) וכאן צריך שתזכור, אשר עליה פירושה הודככות, וירידה פירושה התעבות, וכל הו"ך יותר נבחן לעליון יותר. וענין עמידת הע"ס כח"ב ו"א ומלכות דגוף הפרצוף, זה למעלה מזה, מפה עד הטבור, אין המדובר במקום מדומה ח"ו, אלא רק בענין זכות ועביות בלבד, באופן, שכתר להיותו הכלי היותר וך מכולם, נבחן שעומד בסמוך לפה של ראש הפרצוף, כלומר עליון מכולם. והמלכות שהיא העבה מכולם, נבחנת, שעומדת למטה במקום הטבור דגוף הפרצוף, כלומר תחתונה מכולם.

השואת צורת התחתון לעליון,

נבחנת לביאה במקום העליון

ז) ועם זה תבין בפשיטות, שבשעה שאנו אומרים, שהמלכות הלכה ונודככה מהעביות דבחי"ד שבה, עד שנשארה זכה כמו בחינת השורש שלה, נמצא משום זה, שבאה באמת למקום השורש שלה, דהיינו הכתר שלה המכונה פה, כי להיותה זכה כמוהו, הרי נמצאת עמו במעלה אחת.

לאחר שהמסך עלה ונכלל בפה דגלגלתא,

נתחדשה בו עביות, חוץ מבחינה אחרונה

ח) ולפיכך, בשעה שמזדככת המלכות לגמרי, ונשארה בבחינת שורש, נמצאת בזה, שעלתה למאציל שלה, דהיינו לפה דראש, משום שבחינת הפה דראש, הוא השורש לכל ההתפשטות הקודמת הזאת שמלמעלה למטה, ונכללת שם בזווג דהכאה הנוהג במלכות דראש. וע"כ נמצאת שוב המלכות, שחוזרת ומקבלת שמה, את בחינת העביות, שהיתה בה בראשונה בטרם שנודככה, חוץ מבחינה אחרונה, שנאבדת ואינה חוזרת, משום, שבחינה אחרונה אינה מנחת רשימו כמ"ש

במקומו, באופן, שע"י ההתכללות בזווג דהכאה שבפה דראש דגלגלתא, קיבלה רק עביות דבחי"ג בלבדה. ויצאו שם עליה ע"ס בקומת חכמה.

ציאת ע"ס דראש ע"ב,

וירידתו במקום החזה דגלגלתא

ט) ואחר שבכלל המסך בזווג דהכאה בפה דראש דגלגלתא, ועביות שהיתה בו חזרה ונתחדשה, הוכר שהעביות שבו, היא בחינת עביות דטבור שלמטה מפה דגלגלתא ואין לה שייכות לפה דגלגלתא. והכרה זו נבחנת שהמסך נפרד מפה דראש גלגלתא ויצא ממנו, וירד, דהיינו שנתעבה, בעביות דבחי"ג בגוף דגלגלתא, הנקרא חזה. ומתוך שכבר היה כלול ממסך דעביות של ראש, מצת היותו בפה דגלגלתא, שוב נתפשט אליו אור א"ס לזווג דהכאה, גם בהיותו במקום החזה, ויצאו עליו ע"ס דראש בקומת חכמה. והוא חסר כתר, משום שמסך בעביות דבחי"ג אינו ממשיך רק קומת חכמה. והן הנקראות, הראש דפרצוף ע"ב דא"ק. ונמצא, שמקור הע"ס דראש דפרצוף ע"ב דא"ק, יצא בפה דפרצוף גלגלתא דא"ק, דהיינו בעת התכללות המסך בזווג דהכאה שבפה דגלגלתא. ואח"כ ירדו משם למקום החזה, ומזווג דהכאה שנעשה במקום החזה, יצאו ע"ס בקומת חכמה והלבישו את הגלגלתא דא"ק, מחזה ולמעלה עד סמוך לפה דגלגלתא, דהיינו עד החכמה דגוף דגלגלתא. ולא לפה ממש. כי הפה הוא כתר דגוף דגלגלתא, והראש דע"ב חסר כתר.

תור סוף דפרצוף ע"ב דא"ק

י) ואח"כ חזר האו"ח ההוא, והרחיב את המלכות לע"ס מינה ובה, ממנה ולמטה עד למלכות שבה, ויצאו כאן ע"ס דגוף, כנ"ל, המכונים ע"ס דתוך. ומשם ולמטה, נתפשטו ע"ס דאו"ח בלי או"י, שהן אור נקבה, המסיימות למדרגה כנ"ל. והנה נתבאר : ראש, תוך, סוף, דפרצוף ע"ב דא"ק.

פ ר ק י " א

מבאר פרצוף הג' דא"ק הנקרא ס"ג דא"ק שהוא בקומת בינה, ובו ב' ענינים:

א. שאחר שנשלם ע"ב דא"ק חזר אור המקיף וויכך העביות דבחי"ג לבחי"ב, ויצאו ע"ס דרת"ס בקומת בינה, והוא הנקרא ס"ג דא"ק. ב. שמתחילה עלה המסך שבטבור לשורשו בפה כמ"ש בע"ב דא"ק.

הודככות המסך דבחי"ג לבחי"ב. שהמלכות עלתה למאציל שלה, דהיינו לפה דראש ע"ב דא"ק, שהפה הזה, הוא השורש והמאציל לע"ס דגוף דע"ב דא"ק, כנ"ל. וכיון שעלתה לפה, חזר השורש והשפיע לה העביות כבתחילה, חוץ מבחינה אחרונה, שנאבדת ואינה חוזרת (כנ"ל פ"י אות ט'), ונמצא שחזרה המלכות ונתעבתה שמה בעביות דבחי"ב, שאנו מכנים התעבות זו, בשם ירידה למקומה כבתחילה, דהיינו בחוה, בסמוך לטבור דע"ב דא"ק, שמשם באה (כנ"ל פ"י אות י'), ושוב נעשה שם זוג דהכאה, ויצאו ע"ס דראש בשיעור קומת בינה, כי האו"ח דבחי"ב אינו מגיע יותר מזה, ומשם ולמטה נתפשטו ע"ס דתוך, וע"ס דסוף (כנ"ל פ"י אות ט' י'). ופרצוף זה, נקרא פרצוף ס"ג דא"ק, משום שאין לו אלא קומת בינה. ועד"ז, יצאו שאר פרצופי א"ק.

ציאת רת"ס דפרצוף ס"ג דא"ק

ב) ואחר שנודככה המלכות דע"ב, המכונה טבור, מכל העביות שבה, דהיינו מעביות דבחי"ג, עד שנעשית זכה כשורש, נבחנת

פ ר ק י " ב

מבאר פרצוף ד' וה' דא"ק הנקראים מ"ה וב"ן דא"ק, ובו ד' ענינים:

א. מציאת מ"ה ב"ן דא"ק. ב. עביות נקרא הבל וה' בחינות שבה נקראות: מצח, עין, אוזן, חוטם, פה. ג. בעביות דבחי"א והשורש דא"ק נתחברה הבחי"ד, וע"כ היה בהם זוג דהכאה. ד. מ"ה וב"ן פנימיים וחיצוניים דא"ק.

דא"ק, אלא שכאן נבחנת ההודככות לבחינת שבירת הכלים, משום שהיתה מעורבת בו עביות דבחי"ד, כמ"ש במקומו (כמ"ש הרב בחלק ד' אות ל"ו) ונשארה בו עביות דשורש. והנה אור העליון שאינו פוסק מלהאיר הכה בעביות דשורש היא ויצאו עשר ספירות בקומת מלכות, הנבחנות לפרצוף ב"ן דא"ק. והוא הנקרא עולם אצילות ובי"ע כמ"ש במקומו.

מציאת מ"ה ב"ן דא"ק

א) ואחר שנשלם פרצוף ס"ג, חזר שוב האור המקיף וויכך העביות דבחי"ב לבחי"א והאור העליון שאינו פוסק מלהאיר הכה בו והוציא עשר ספירות בקומת ז"א, הנקרא פרצוף מ"ה דא"ק, ונתפשט לראש תוך סוף. ופרצוף זה נקרא עולם הנקודים. וגם בו היתה ההודככות המסך כפרצופי הקודמים

עביות נקראת הבל. וה' בחינות שבה, נקראות

מצת, עין, און, חוטם, פה

ב) והנה נתבאר היטב ענין יציאת ה"פ א"ק זה מזה, הנק' גלגלתא, ע"ב, ס"ג, מ"ה, וב"ן. ותדע שה' בחינות מסכים האלו, נקראים ה' הבלים, כי עביות שבמסך מכונה בשם הבל. באופן, שפרצוף גלגלתא דא"ק יצא מהבל הפה, שהוא בחי"ד. ופרצוף ע"ב דא"ק יצא מהבל החוטם, שהוא בחי"ג. ופרצוף מ"ה דא"ק יצא מהבל העינים, שהוא בחי"א. ופרצוף ב"ן דא"ק יצא מהבל המצח שהוא בחינת כתר, דהיינו שורש העביות.

בעביות דבחי"א, והשורש, דא"ק, נתחברה הבחי"ד, וע"כ היה בהם זווה דהכאה

ג) ואין להקשות, הרי הבל העינים, שהוא בחי"א, עביותו קלושה ואינו מספיק לזווה דהכאה (כמ"ש הרב בחלק ג' אות פ'), ומכ"ש הבל היוצא מן המצח, שהיא עביות דשורש, שאינו מספיק לזווה דהכאה. והענין הוא, כי מטרם שנעשה הזווה על הבל העינים נתתקן שם דבר חדש, המכונה צמצום ב', שה"ס עלית בחי"ד לבינה, ומשום זה נתעבו על ידה בחי"א ובחינת השורש, עד שהיו מספיקות לזווה דהכאה, כמ"ש במקומו. ומה שעולם הנקודים שיצא מעינים נקרא ס"ג,

ועולם האצילות נקרא מ"ה החדש שיצא מן המצח, הוא משום שיש שם ב' קומות, זכר ונקבה, כי בעולם הנקודים נשאר רשימו דהתלבשות מבחי"ב שנתחברה עם הרשימו דעביות מבחי"א, ויצאה עליהן קומת ס"ג המכונה זכר. וכן בעולם אצילות נשאר רשימו דהתלבשות מבחי"א שנתחברה עם העביות דבחינת שורש. ומהתחברותן יחד יצא עליהן קומת מ"ה, המכונה זכר, כמ"ש במקומו. אבל מבחינת הרשימו דעביות, שהיא קומת הנקבה, לא היתה אלא קומת ב"ן. וע"כ נקרא מ"ה הזה, מ"ה החדש, לאפוקי מן קומת מ"ה שבנקודים, שהוא מ"ה הישן והקודם למ"ה הזה.

מ"ה וב"ן פנימיים וחיצוניים דא"ק

ד) אמנם אלו ב' קומות מ"ה וב"ן שיצאו בנקודים ובעולם אצילות, כבר אינן נחשבות למ"ה וב"ן דא"ק גופיה, אלא לבחינת חיצוניות דמ"ה וב"ן דא"ק. והוא משום שנתקנו בצמצום ב', וא"ק כולו הוא צמצום א'. אלא שב' קומות מ"ה וב"ן אלו נכללו בפנימיות א"ק, מטעם שעברו דרכו, ונקבעו בו, כי אין העדר ברוחני. ומ"ה ב"ן אלו שנכללו בא"ק נקראים מ"ה וב"ן דא"ק, או מ"ה וב"ן הפנימיים דא"ק, שעליהם מלביש עולם הנקודים ועולם האצילות.

פ ר ק י ג

מבאר התלבשות הפרצופין זה בזה, ועוד, ובו ג' ענינים:

א. ההכרח שה' הפרצופין יצאו זה למטה מזה. ב. שטבור דעליון נעשה לפה דראש לפרצוף התחתון שלו. ונמצא כל פרצוף יוצא ממלכות דמלכות דעליון שנקראת טבור. ג. סדר התלבשות הפרצופים זה בזה.

ההפרש בין ה' קומות זו למטה מזו, לבין ה' קומות זו למעלה מזו

א) עתה תבין היטב, ההפרש בין הע"ס כח"ב ז"א מלכות, העומדות זו למעלה מזו, ובין ה' הפרצופין גלגלתא ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן, העומדים זה למטה מזה. כי הע"ס כח"ב ז"א ומלכות, יצאו ונאצלו בעת עלית

המלכות למאציל, הנוהג בכל פרצוף ופרצוף מה' הפרצופין (כנ"ל פ"י אות ה'), כי ללידת פרצוף, מחוייב המסך והמלכות שבפרצוף הקודם, לעלות לפה דראש אשר שם, כדי לקבל עביות חדשה בצורה חדשה, אשר אז נעשה זווה חדש לפרצוף החדש. משא"כ הע"ס כח"ב ז"א, שהן יוצאות בשעת היוכוך

עליון, המכונה טבור דעליון, הוא המאציל של הפרצוף השני אליה, כי למשל, על ידי עליית טבור דפרצוף גלגלתא, אל הפה דראש הגלגלתא, נמצא שמקבל שמה עביות דבחינה ג' שעל זוונו נאצל ויוצא פרצוף השני, שנקרא ע"ב כנ"ל. והנה הטבור הזה דגלגלתא, הוא מלכות דמלכות דגלגלתא, כי הפה הוא מלכות והטבור הוא מלכות דמלכות כנ"ל, הרי, שהמלכות דמלכות דעליון, הוא השורש והמאציל של התחתון הימנו.

סדר הלבשת ה"פ א"ק זה על זה

ה) ועם זה תבין ג"כ סדר ההלבשה, שבה' פרצופין דא"ק. כי פה דראש הפרצוף ע"ב, עומד במקום הטבור דפרצוף גלגלתא, כנ"ל (באות ג') ונמשך ממטה למעלה, עד פה דראש דגלגלתא, כי שם נחשב לתכלית קומתו של ע"ס דראש הע"ב, מחמת הטבור דגלגלתא שעלה לשם, וקיבל העביות לצורך הזווג שלו כנ"ל (באות ב'), וע"כ אנו אומרים שע"ס דראש ע"ב, עומדות ומלבישות את הע"ס דתוך דגלגלתא, דהיינו מפה עד הטבור, כמבואר. באופן, שראש הפרצוף דגלגלתא, נשאר מגולה בלי התלבשות.

הטעם שאין התלבשות בראש

ו) ועד"ז ג"כ ע"ס דראש דפרצוף ס"ג, מלבישות לע"ס דתוך דע"ב, וכן ע"ס דראש הפרצוף מ"ה, מלבישות לע"ס דתוך הפרצוף ס"ג, וכו' עד"ז, דהיינו ג"כ מטעם הנ"ל, אצל הלבשת ע"ב לפרצוף גלגלתא, כי טעם אחד לכולן, שהרי כולן יוצאות בכח עלית טבור דעליון לפה דעליון, וע"כ מקום עמידת ע"ס דראש התחתון, במקום ע"ס דתוך דעליון, דהיינו מפה עד הטבור. ומפה ולמעלה דכל עליון, נשאר תמיד מגולה, בלי שום התלבשות.

של המלכות (כנ"ל פ"ו אות ה'), שאינן מקבלות עביות חדשה, אלא להיפך, שעולות ומזדככות בכל פעם יותר, והזדככות פירושה עליה, א"כ נאצלת בחי"ג למעלה מבחי"ד, ובחי"ב למעלה מבחי"ג, וכו'.

פה דראש התחתון מוכרח לצאת במקום החזה דעליון (ב) מה שאין כן באצילות הפרצופין, למשל, כשיוצא פרצוף ע"ב מפרצוף הגלגלתא, הרי המלכות דגוף דגלגלתא, מחויבת להתעלות למקום הפה דראש בגלגלתא, אשר שמה מקבלת עביות דבחי"ג מחדש (כנ"ל פ"י אות ח' ט'), אשר קניית העביות, פירושה, שחוזר למקומו לטבור דפרצוף גלגלתא כבתחילה, כמ"ש שם, שהזווג החדש דהכאה בבחי"ג, נעשה בהכרח במקום הטבור (המכונה עתה חזה כמ"ש לפנינו) דפרצוף הגלגלתא. הרי לעיניך, אשר המלכות דראש של פרצוף ע"ב, הוא במקום הטבור דפרצוף גלגלתא שלפניו נמצא תמיד, אשר מלכות דגוף דפרצוף העליון, נעשית למלכות של הראש לפרצוף התחתון ממנו, דהיינו, שטבור דעליון נעשה פה דראש התחתון.

ה"פ מוכרחים לצאת זה למטה מזה

ג) באופן, שפי הטבור דגלגלתא, נעשה לפה דראש ע"ב, ופי הטבור דע"ב נעשה לפה דראש ס"ג, ופי הטבור דס"ג, נעשה לפה דראש מ"ה. ופי הטבור דמ"ה, נעשה לפה דראש הב"ן. הרי, שה' הפרצופין, מחויבים לצאת זה למטה מזה, בהיפך מהע"ס הפרטיות שבכל פרצוף, היוצאות זו למעלה מזו.

כל פרצוף יוצא ממלכות דמלכות דעליון (ד) ומכאן יוצא לנו הכלל, אשר כל פרצוף נאצל מכח מלכות דמלכות שבעליון. כי נתבאר, אשר המלכות דגוף שבפרצוף

פ ר ק י " ד

מבאר כי ב' צמצומים היו בעולמות.

שצמצום א' היה על המלכות לבדה, וט' ראשונות היו נקיות מכל צמצום. ובצמצום ב' נתערב הצמצום מבינה ולמטה דכל מדרגה. ובינה ותפארת ומלכות יצאו מכל מדרגה.

באופן זה, שבמקום חצי ת"ת, יצא עולם הבריאה, ובמקום נצח הוד יסוד יצא עולם היצירה ובמקום מלכות יצא עולם העשיה. ואחר תקונים מיוחדים, מקבל עולם הבריאה על ידי מסך דבחי"ב מישו"ת דאצילות. ועולם היצירה מקבל על ידי מסך דבחי"א מו"א דאצילות. ועולם העשיה, מקבל על ידי מסך דשורש העביות, ממלכות דאצילות.

אבי"ע הם ד' קומות חו"ב תו"מ

ג) ולפיכך נבחנים ה' העולמות בשם כח"ב תו"מ. כי עולם א"ק יש לו קומת כתר, דהיינו ע"ס דפרצוף גלגלתא דא"ק. כי כל עולם, נחשב שיעור קומתו על פרצוף הראשון שבו, כמו שיעור קומה שבספירות, שנחשב על ספירה עליונה שבו. ועולם האצילות יש לו קומת חכמה, דהיינו בע"ס דפרצוף א"א דאצילות הנחשב לפרצוף הא', כי עתיק הוא מרום מאצילות. ועולם הבריאה יש לו קומת בינה, דהיינו ישו"ת. ועולם היצירה קומת ז"א, ועולם העשיה קומת מלכות.

עיקר ההפרש מא"ק לאבי"ע, הוא: כי א"ק

הוא מצמצום א' ואבי"ע הם מצמצום ב'

ואצילות היא למעלה מפרסא הכוללת,

ובי"ע הם למטה מפרסא זו

ד) אמנם עיקר ההפרש שבין ה' העולמות האלו, הוא, מכה ב' הצמצומים, כי עולם אדם קדמון הוא מצמצום א', אשר קו א"ס מאיר בו עד לנקודה דעולם הזה. והט"ס שלו נקיות מכל מסך וצמצום. משא"כ ד' העולמות אבי"ע, הם מצמצום ב', אשר מבינה ולמטה דכל מדרגה מהם, כבר מעורבת הצמצום של המלכות, מטעם עלית מלכות לבינה דכל מדרגה כנ"ל. ועולם אצילות, אע"פ שהוא מצמצום ב', עם כל זה הוא נקי

הסיום שנעשה במקום בינה נקרא פרסא

א) עתה נבאר הע"ס הנקראות ה' עולמות:

אדם קדמון, אצילות, בריאה, יצירה ועשיה. וכאן צריכים לדעת ב' צמצומים שנעשו בעולמות. כי תחילה נעשה צמצום רק בכלי מלכות, שלא תקבל לתוכה אור א"ס. וט' ספירות ראשונות היו נקיות מכל מסך וצמצום, כמ"ש בחלק א'. ומבינה זו יצאו ג' פרצופין ראשונים בעולם א"ק, המכונים גלגלתא, ע"ב, ס"ג, כמו שנתבאר לעיל בפרק י"ב. ואחר זה בפרצוף נקודות דס"ג הוה דא"ק, נעשה צמצום ב', אשר מלכות המסיימת את קו אור א"ס, שהיתה עומדת בנקודה דעולם הזה, עלתה למקום החוזה דפרצוף נקודות דס"ג דא"ק, וסיימה שם את קו האור הא"ס, וחצי ת"ת ונהי"מ שמחזה ולמטה של הפרצוף נשארו ריקנים בלי אור. וכמו שנעשה סיום חדש על אור הקו בכללות במקום החוזה של פרצוף נקודות דס"ג דא"ק, מחמת עלית המלכות לבינה דגוף הנקרא תפארת, כן נעשה בפרטות בע"ס של כל מדרגה ומדרגה, שמלכות של אותה מדרגה עלתה לבינה של אותה מדרגה, וסיימה שם את המדרגה, ובינה ותו"מ של אותה המדרגה יצאו לחוץ מן המדרגה, ונפלו למדרגה שמתחתיה. וסיום חדש הוה שנעשה בצמצום ב' במקום בינה או בתפארת, נקרא פרסא.

הפרסא הכוללת מפסקת בין אצילות לבי"ע

ב) ונדבר מבחינת פרסא הכוללת. אשר מלכות המסיימת שעמדה בנקודה דעולם הזה עלתה למקום החוזה דפרצוף נקודות דס"ג דא"ק וסיימה שם את אור הקו. והסיום הזה שנעשה במקום החוזה, נקרא פרסא הכוללת. ובפרסא זו ולמעלה, יצא עולם האצילות. ומפרסא זו ולמטה דהיינו במקום שנתרוקן מאור הקו של הא"ס, יצאו, בסוד אור של תולדה, ג' עולמות בריאה יצירה עשיה.

העולמות, שהוא בחי"ד, כנודע. כי עביות זו מתחילה לפעול רק מסיום רגליו ולמטה שהוא בנקודה דעוה"ז בלבד.

ו) אמנם בעולם האצילות נעשה צמצום ב', ונתתקן הפרסא שבין אצילות לבי"ע, מחמת עלית המלכות דבחי"ד מנקודה דעוה"ז, למקום חזה דפרצוף נקודות דס"ג דא"ק, והפסיק שם את אור האצילות, שסיום החדש הזה נקרא פרסא, כמ"ש במקומו. ולפיכך נפסקו סיום רגלין דכל פרצופי האצילות במקום הפרסא הזה, כי אור א"ס אינו מאיר יותר, אלא אור של תולדה (כמ"ש בדברי הרב) ובפרסא הו' נמצא המסך דבחי"ג, המסיים רגלי א"א, מחמת התכללות הבחי"ד בפרסא וכן המסכים דשאר הפרצופין. ולפיכך מפרסא ולמטה כבר שולט כח המסך, שהרי הפסיק את אור העליון מא"ס. אבל מפרסא ולמעלה אין שם בחינת מסך כלל, אלא כל המסכים הנזכרים ממסך דסיום רגלין דאצילות ולמעלה, אינם אלא פעולות העולות מכח המסך דסיום רגלין של ה"פ אצילות, אשר אע"פ שמקבלים על ידי המסך דסיום רגלין כל הארוותיהם, עכ"ז, אינם מקבלים מעביות כלום, כי אין עביות המסך יכולה להתעלות למעלה ממקום מציאותו. ולפיכך אין מסך בכל פרצופי האצילות כלל וכלל.

מכל מסך וצמצום, משום שהוא נמצא מפרסא הכוללת ולמעלה, וע"כ מאיר בו קו אור א"ס עד סיומו, דהיינו עד הפרסא, שה"ס מקום החזה דפרצוף נקודות דס"ג דא"ק כנ"ל. ועולם הבריאה, כבר נמצא מתחת הפרסא הכוללת, דהיינו אחר שכבר נפסק אור הקו מא"ס, ואין בו אלא אור של תולדה מן אור הקו. ועכ"ז להיותו עומד במקום חצי ת"ת דנקודות דס"ג דא"ק, ות"ת נבחן לבינה דגוף, כי כח"ב דגוף נקראים חג"ת. וע"כ הוא נתתקן להארת הבינה, שהוא ישו"ת. ועולם היצירה, העומד במקום נה"י דפרצוף נקודות דס"ג דא"ק, שהוא בחינת ז"א, נתתקן לקבל הארת ז"א דאצילות. ועולם העשיה, העומד במקום מלכות דפרצוף נקודות דס"ג דא"ק נתתקן לקבל הארת מלכות דאצילות.

ה) לפי"ז תבין שבא"ק, מטרם שנעשה צמצום ב', לא היה מסך ממש אלא בנקודה דעוה"ז, ששם הוא סיום רגלין שלו. וכל המסכים האמורים בא"ק שלמעלה מנקודה דעוה"ז אינם אלא פעולות של המסך הזה. ונודע שאין עביות המסך יכולה לעלות ממעלה למקום מציאותו אפילו משהו. באופן שרק ההשפעות של המסך בלבדן עולות למעלה ממקום מציאותו, אבל הן בלי עביות כלל. ולפיכך אין בא"ק שום עביות ומסכים כלל, אע"פ שהמסך שלו הוא עב ביותר מכל

פ ר ק ט "ו

מבאר ענין כתר ואבי"ע אשר בה' פרצופי אצילות ובכל המדרגות,

ובו ב' ענינים:

א. הפרסא שבחזה דאצילות, היא התכללות מן הפרסא הכוללת. ועל ידה מתחלק עולם האצילות עצמו לאבי"ע. ב. כמו שעולם האצילות נחלק לאבי"ע, מכח הפרסא הכוללת, כך מתחלקת כל מדרגה ומדרגה לאבי"ע פרטיים.

הפרסא שבחזה דא"א דאצילות, היא התכללות מפרסא הכוללת, ועל ידה מתחלק עולם האצילות עצמו לאבי"ע
(ב) וטעם השמות האלו הוא, כי אחר שנחלק פרצוף נקודות דס"ג דא"ק על החזה שלו, אשר מחזה ולמעלה עומד עולם אצילות, ומחזה ולמטה עומדים ג' עולמות

(א) עתה נבאר בחינות כתר ואבי"ע, שבה' פרצופי האצילות, אשר א"א הוא כתר, ואו"א עלאין, המלבישים את א"א מפה עד החזה שלו, הם אצילות. וישו"ת המלבישים את א"א מחזה עד הטבור, הם בריאה. וז"א ומלכות, המלבישים את א"א מטבור ולמטה, הם יצירה ועשיה.

בי"ע, שיצאו מקו אור הא"ס. כנ"ל בפרק הקודם נכלל זה גם בעולם אצילות עצמו, בסוד התכללות העליון מתחתון, וא"א, שהוא העיקר של עולם האצילות, כי כמו שכל קומת ע"ס נבחנת על הספירה העליונה שבה, כן כל עולם נבחן ע"פ קומת פרצוף הראשון שבו נחלק גם כן על החוזה, שמחזה ולמעלה, נבחן לאצילות, ומחזה ולמטה לבי"ע שבאצילות. והפרסא שבמקום החוזה דא"א, ה"ס התכללות מן הפרסא הכוללת העומדת תחת סיום כל האצילות. ולפיכך א"א עצמו, שראשו מגולה בלי התלבשות, נבחן לכתר. ואו"א המלבישים אותו עד החוזה, שהם נקיים אפילו מבחינת ההתכללות של הפרסא, הם נבחנים לאצילות. אבל ישו"ת, שכבר עומדים למטה מפרסא שבחזה דא"א, ששם נכללת הפרסא הכוללת, נחשבים לבריאה, וז"א, המלביש רק נה"י דא"א, נחשב ליצירה. ומלכות, המלבשת למלכות דא"א,

נחשבת לעשיה. ועם זה תבין איך ג' העולמות בי"ע, נקשרים בישו"ת וזו"ן דאצילות, המלבישים מחזה ולמטה דא"א.

כמו האצילות נחלק לאבי"ע מכח התכללות הפרסא הכוללת, כך מתחלקת כל מדרגה ומדרגה, לאבי"ע פרטיים

ג) ובוזה יתבאר ג"כ ענין הע"ס דכתר ואבי"ע, הנוהגות בכל פרצוף ופרצוף שבפרצופי אבי"ע. כי כמו שנתבאר בכללות עולם אצילות, שהוא א"א, שנחלק על החוזה, שהראש שלו כתר. ומפה שלו עד החוזה, הוא אצילות. ומחזה עד הטבור הוא בריאה. ומטבור ולמטה הוא יצירה ועשיה. הנה נכלל זה בכל הפרצופים הפרטיים שבאבי"ע, שבכל פרצוף פרטי שבהם, נבחן הראש לכתר. ומפה עד החוזה, לאצילות. ומחזה עד הטבור, לבריאה. ומטבור ולמטה, ליצירה ועשיה.

ח ל ק ש ל י ש י

לוח השאלות לפירוש המלות

מהו אבר.	א	מא	מהי התנוצצות.
מהו אור הסתלקות.	ב	מב	מהי התעבות.
מהו אור המתמעט.	ג	מג	מהי התפשטות.
מהו אור הפנים.	ד	מד	מהי התפשטות ב'.
מהו אור של תולדה.	ה	מה	מהו זנב לאריות.
מהן אותיות נפרדות.	ו	מו	מהו זעיר אנפין.
מהן אותיות מחוברות.	ז	מז	מהו חוטם.
מהן אזנים.	ח	מח	מהו חומר.
מהו אחר.	ט	מט	מהו חותם.
מהי אמא תתאה.	י	ג	מהו חלון.
מהו אמצעי.	יא	גא	מהי חקיקה.
מהי אספקלריא.	יב	גב	מהם יסודות.
מהו אריך אנפין.	יג	גג	מהי יצירה.
מהו את.	יד	גד	מהי כורסיא.
מהו בוהו.	טו	גה	מהו כח.
מהו בית.	טז	גו	מהם כלים גמורים.
מהי בקיעה.	יז	גז	מהו כסא.
מהי בריאה.	יח	גח	מהו כתר.
מהו בשר.	יט	גט	מהו לבוש.
מהו גוף.	כ	ס	מהו מות.
מהו גידין.	כא	סא	מהו מיניה וביה.
מהו גלגלתא.	כב	סב	מהו מלבוש גמור.
מהן ד' צורות.	כג	סג	מהו מסך.
מהו דיבור.	כד	סד	מהו מסך סתום.
מהו דרך מעבר.	כה	סה	מהו מקום החושך.
מהו דרך צר.	כו	סו	מהו מקננא.
מהו דרך רחב.	כז	סז	מהו ניצוץ נברא.
מהי הבדלה.	כח	סח	מהו ניצוץ קטן.
מהו הבל.	כט	סט	מהו נפש.
מהו הבל היוצא.	ל	ע	מהו נקב צר.
מהי הויה מלאה.	לא	עא	מהי נקודה.
מהי הויה פשוטה.	לב	עב	מהי נשמה.
מהו היכל.	לג	עג	מהו סמוך.
מהו היכל עליון.	לד	עד	מהי ספירה.
מהי הכאה.	לה	עה	מהו עולם.
מהי הסתכלות.	לו	עו	מהן עינים.
מהי הסתכלות ב'.	לז	עז	מהן עצמות האור.
מהי הסתלקות.	לח	עח	מהי עשיה.
מהי הרחקה.	לט	עט	מהו עתיק.
מהי התלבשות.	מ	פ	מהו פה.

פא) מהו פועל.	צב) מהי רביעית דם.
פב) מהו פירוד.	צג) מהי רוח.
פג) מהו פרצוף.	צד) מהי רוח דקה.
פד) מהי צורה.	צה) מהו ריבוע.
פה) מהו צר מאד.	צו) מהו רית.
פו) מהו קדש קדשים.	צז) מהי שבירה.
פז) מהו קינן.	צח) מהו שורש.
פח) מהן קליפות.	צט) מהי שמיעה.
פט) מהי ראיה.	ק) מהם שרשי כלים.
צ) מהו ראש.	קא) מהו תהו.
צא) מהו ראש לשועלים.	

ח ל ק ש ל י ש י לוח השאלות לענינים

- קב) למה אור א"ס מכה במסך שבכלי מלכות.
קג) מהו הפירוש שהאור בא דרך חלון ונקב בלי מסך.
קד) למה נבחן המסך שבמלכות דעליון למשפיע למדרגה שמתחתיו.
קה) מהו הגורם להתנוצצות האורות מהמסך ולמטה.
קו) מה פירוש של הארה דרך מסך.
קז) מהו ההפרש מדרך מעבר, לדרך התלבשות.
קח) מהו המובן של התלבשות בחכמה או התלבשות בבינה וכדומה.
קט) מהו אמת המדה של המסך.
קי) מהו המסך שבין אצילות לבריאה.
קי"א) כיצד משפיע המסך דבחי"ב לבריאה, והמסך דבחי"א ליצירה.
קי"ב) למה נעשתה הבינה מסך סתום בבריאה.
קי"ג) למה הנקודה דמלכות דאצילות בוקעת ומשברת המסך.
קיד) למה ג"ר דא"א אינן בוקעות המסך.
קטו) למה העביות אינה מתגלה בבת אחת, זולת בסדר ד' מדרגות.
קטז) מה הן ב' הבחינות שבאור ההסתכלות.
קיו) ד' המדרגות שבעביות דאור ישר, אם מוגבלות כמלמעלה למטה ולמה.
קיה) מי גורם לד' הבחי' דא"י שיהיו ניכרים ונתפסים במדרגה.
קיס) מאין באות ד' הבחינות באו"ת.
קכ) מהו ההפרש באו"ת, מטרם שנתלבש בו האו"י, לאחר שנתלבש בו האו"י.
קכ"א) מהי הסיבה להתפשטות ע"ס דראש, לבחינת גוף.
קכ"ב) ד' הבחינות קומות דאו"ת המגבילות לאב"ע, אם הן מבחינת ממעלה למטה ולמה.
קכ"ג) למה העביות דבחי"ג עושה קומת חכמה.
קכ"ד) איך באים זווגי דהכאה באח"פ.
קכ"ה) למה ע"ס דאו"ת בלי או"י מסיים הפרצוף.
קכ"ו) מהו ההבל היוצא מהמדרגה.
קכ"ז) למה אין הבל ממש יוצא מעינים.
קכ"ח) איזו מציאות נעשית בספירות מאור הסתכלות.
קכ"ט) איזו מציאות נעשית בספירות מהבלי אח"פ.
קל) למה לא נעשית שום מציאות מאורות אח"פ.
קל"א) מה הפירוש שבעולם האצילות אין מסך כלל.
קל"ב) מהו ההבחן מאור עצמות לאור של תולדה.
קל"ג) למה נקראת כל קומה של ע"ס רק ע"ש הספירה האחת העליונה.
קל"ד) למה ב' המאורות זו"ן בקומה א'.
קל"ה) כיצד נעשה זווג דהכאה לצורך ע"ס דבריאה, ודיצירה.
קל"ו) כיצד מאיר א"ס באצילות.
קל"ז) למה אצילות אינה מקבלת למעלה מחכמה.
קל"ח) באיזה מלבוש מקבל עולם האצילות אור א"ס ב"ה, ועולם הבריאה? ועולם היצירה? ועולם העשיה?
קל"ט) למה מכונה ההתנוצצות מעליון לתחתון, בשם חותם ונחתם.
קל"י) מאין נעשו הכלים.
קל"י"א) למה האורות קדמו לכלים.
קל"י"ב) כיצד נעשים כלים דראש.
קל"י"ג) כיצד נעשים כלים דתוך.
קל"י"ד) כיצד נעשים כלים דסוף.
קל"י"ה) למה מחויב כל פרצוף בג' מדרגות ראש תוך סוף.
קל"י"ו) מהי עליית המלכות למאציל.
קל"י"ז) מי הוא הגורם לעליית המלכות למאציל.
קל"י"ח) מתי מתלבש אור א"ס בכלים.
קל"י"ט) למה ע"ס דראש אינן נחשבות לכלים.

למעלה מפה דגלגלתא, וכן הס"ג לע"ב וכו'.

קעה) מה המה הכינויים שורש, נשמה, גוף, לבוש, היכל.

קעו) למה נפרדו הלבוש וההיכל מן הכלים הפנימיים, והיו למקיפים.

קעז) למה נרמזים ה' בחינות בשמות: שורש, נשמה, גוף, לבוש, היכל.

קעח) למה נר"ן שהם תחתונים מתלבשים בבחינת שורש נשמה וגוף שהם עליונים.

קעט) כיצד מכוונות ה' בחינות שבנשמה.

קפ) כיצד מכוונות ה' בחינות שבגוף.

קפא) כיצד מכוונות ה' בחינות שבלבוש.

קפב) כיצד מכוונות ה' בחינות שבהיכל.

קפג) למה כל אחת מה' בחינות שבשגל"ה, כלולה מכל הד'.

קפד) איזו בחי' ז"א ומלכות נמצאים לאחר צמצום ב'.

קפה) כיצד מלבישים שגל"ה דעתיק דאצילות לא"ק.

קפו) מאיזה עולם מתחיל השורש לתחתונים.

קפז) איזה פרצוף א"ק נחשב לבחי' שורש לע"ס הכוללים.

קפח) למה חושבים פעם ד' בחינות ופעם ה' בחינות.

קפט) למה הע"ס אינן מתחילות מהכתר.

קצ) מה המה הע"ס הכוללים.

קצא) מה הם העולמות המרובים שלמעלה מאצילות.

קצב) מהו ההפרש, בין נרנח"י פרטים שבכל פרצוף, לה"פ: ע"ב, ס"ג, מ"ה, ב"ן, שבכל עולם ועולם.

קצג) מהו ההפרש בין ה"פ לה' עולמות.

קצד) כיצד נקראים ע"ס דאו"י ואו"ח, היוצאים על ידי זווג דהכאה מפעם אחת.

קצה) ה' קומות היוצאות זו למעלה מזו, על שם מי נקראות.

קצו) למה מכוונים ה"פ בשמות: ע"ב, ס"ג, מ"ה, וב"ן.

קצז) למה מכוונה הגוף בשם ז' תחתונות.

קצח) אם יש איזה הבחן בא"ק ואב"ע מצד הד' בחי' דאו"י, ולמה?

קמט) כיצד נתהוו הכלים זה למעלה מזה.

קנ) למה לא נעשה כלי מבחינת העינים.

קנא) למה ג' בחינות ראשונות דאור ישר, אין בהן מבחינת כלי, רק בחי' ד לבד.

קנב) למה נקראות הרוח והנשמה אור.

קנג) מאין נמשכים השרשים לכלים.

קנד) מאין באים כלים גמורים.

קנה) איך ואיפה מתרשמים ג' הכלים דגופא: בינה, ז"א, מלכות.

קנו) כיצד מכוונות ד' בחינות העביות של ראש.

קנז) מה הן בחינת המשכה, ובחינת קבלה, לאור יחידה.

קנח) מה הן בחינת המשכה ובחינת קבלה: לאור חיה? לאור נשמה? לאור רוח?

קנט) למה משתווים קומת כל הכלים בזווג דהכאה.

קס) מאין נמצאות ה' בחינות בכלי המלכות.

קסא) איך יכולה מלכות דראש להתרחב מינה ובה, עד לקבל בתוכה ע"ס מהראש.

קסב) עד היכן מתפשטות ע"ס דגופא.

קסג) למה חיה יחידה דכל פרצוף אין כנגדן כלים.

קסד) מה הם הכינויים: שבולת חזה טבור.

קסה) מתי מתמלאים הכלים דזה למעלה מזה באור.

קסו) למה אור יחידה מתלבש בגלגלתא ולא בפה.

קסז) למה אור חיה אינו מתלבש בחוטם.

קסח) איך נאצל הע"ב מן פרצוף גלגלתא.

קסט) איך נאצל פרצוף ס"ג מפרצוף ע"ב.

קע) מהו הגורם להודככות העביות שבמלכות.

קעא) למה נעשה הזווג דהכאה לע"ס דראש התחתון, במקום החזה דעליון.

קעב) למה שורש כל פרצוף תחתון בפה דעליון.

קעג) למה מלביש הראש של פרצוף ע"ב, במקום מפה עד החזה שבפרצוף גלגלתא.

קעד) למה אין ראש דע"ב יכול להלביש

לעולם תחתון.
 רכא) איך נתמעט הירח דהיינו מלכות דאצילות.
 רכב) למה נבחת הנקודה היורדת מעולם לעולם, שהיא מבחינת מציאותה עצמה.
 רכג) למה הנקודה היורדת יונקת מכל העליונים אע"פ שהיא קטנה מכולם.
 רכד) למה האו"י בכל המדרגות נמשך מא"ס ב"ה.
 רכה) למה אין שום הבחן בד' הבחינות דאו"י, מראש הקו עד סוף עשיה.
 רכו) למה האו"י אינו יכול לעבור מטבור ולמטה.
 רכז) למה נחשבת תמיד המדרגה העליונה מאציל כלפי המדרגה התחתונה הימנה.
 רכח) מה המה ב' השורשים הנבחנים להיות לכל בחינה.
 רכט) כיצד מכונות הע"ס שקומתן שוה.
 רל) למה מדור הקליפות בין העור ללבוש.
 רלא) למה האו"פ שבעור גרוע יותר מבבשר גידין ועצמות מוחא שבפרצוף.
 רלב) למה כל דבר שבקדושה עושה רושם.
 רלג) עד כמה יכול האדם להשיג.
 רלד) למה נפש דעליון נחשב לתחתון לבחינת רוח.
 רלה) מאין באים נרנח"י דנפש.
 רלו) מהו ההפרש בין: עולם, פרצוף, ספירה ונקודה.
 רלז) מהו ההפרש בין, ע"ס דאו"י, וע"ס דאו"ת, וע"ס שקומתן שוה, וע"ס שזו למעלה מזו, וע"ס שזו למטה מזו, וע"ס של ראש, וע"ס של תוך, וע"ס של סוף, וה' בחינות שבכלי מלכות, וה' בחינות כלים בכת, וה' בחינות כלים בפועל.

קצט) למה מכונים אבי"ע בד' אותיות הוי"ה.
 ר) למה נק' כל בחינות שבאצילות, בשם נשמות, ודבריא בשם גופין.
 רא) מהו ההפרש מנקודה לספירה.
 רב) מהו ההפרש מספירה לפרצוף.
 רג) כמה בחינות עשר ספירות, מוכרחות לצאת, כדי להשלים מדרגה אחת.
 רד) למה נקרא הכתר בשם א"ס.
 רה) למה נקרא הכתר בשם אמצעי בין מאציל לנאצל.
 רו) למה נקראים ראשי כל המדרגות בשם א"ס.
 רז) מהו הפירוש, התלבשות א"ס בכתר, בחכמה? בבחינה? בוז"א? במלכות?
 רח) למה צריכים לבחינה ממוצעת בין הבורא לנברא.
 רט) למה הכתר אינו מכלל הע"ס ואינו נרמז באותיות הוי"ה אלא בקוצו של יוד.
 רי) מהו השורש לד' בחינות בכת.
 ריא) מהו השורש לד' בחינות בפועל.
 ריב) למה נעשתה מלכות דמלכות דאצילות, לעתיק בעולם הבריאה.
 ריג) מאיזו בחינה נקרא הכתר אני אחרון.
 ריד) מאיזו בחינה נקרא הכתר אני ראשון.
 רטו) מאין מקבל הכתר דבריא, ומי הוא נחשב לשורש שלו.
 רטז) למה נחשבות כל הבחינות שבא"ק לבחינות כתרים לבחינות שבאבי"ע.
 ריז) למה תג"ת דא"א נחשבים לראש.
 ריח) למה בחינת א"א אינה ניכרת בכל עולם.
 ריט) למה נקראת המלכות אספקלריא דלית לה מגרמה כלום.
 רכ) מה ענין ירידת נקודה, מעולם עליון

לוח התשובות לפירוש המלות

- (א) אבר, אברים (ח"ג פ"ח אות א'): הם הכלים של הספירות דגוף, דהיינו הנאצלים מהמסך דפה דראש ולמטה.
- (ב) אור הסתלקות (ח"ג פט"ו אות ו'): אור"ת, היינו האור העליון שאינו מקובל בבחי'ד ונדרה ממנה, ומסתלק למקומו.
- (ג) אור המתמעט (ח"ג ל"ד): הע"ס דאור"י, בעברן להתלבש מהמסך ולמטה, נתמעט ערכן בשביל זה, ונבחנו לאור המתמעט.
- (ד) אור הפנים: הוא אור החכמה.
- (ה) אור של תולדה (ח"ג פ"ח אות ט'): היינו הע"ס דאור"י, המתנוצצות דרך המסך ולמטה.
- (ו) אותיות נפרדות (ח"ג פט"ו אות ד'): כשמתלבשות העצמות בכלים, מכוונות ד' הבחינות חו"ב תו"מ, בשם ד' אותיות נפרדות, על שם ההתלבשות של האורות בעביות של הכלים, מבלי משים, לשינוי צורה שביניהם, ושינוי הצורה הוא ענין הפירוד הנוהג ברוחנים. ועיין במלה "פירוד".
- (ז) אותיות מחוברות (ח"ג פט"ו אות ה'): דבר הודככות העביות, שבמלכות דמלכות, הנוהג בבחינת הגוף דכל פרצוף, שהאור"ת הולך ומסתלק על סדר המדרגה, עד שעולה למאציל, הנה הע"ס מכוונות בעת ההיא, בשם אותיות מחוברות. על שם הויכוח, שהכלים הולכים ומקבלים בכל פעם ביותר, שהזיכוח הזה מתברר ומקרבם אל השורש, כנ"ל באות ו', שהעביות גורמת פירוד, והזכות גורמת חיבור, ע"ש.
- (ח) און (ח"ג פ"ב אות ז'): הוא קומת ע"ס דראש בבחי"ב, שהיא בינה.
- (ט) אחור (ח"ג פט"ו אות ו'): כשהאור ישר, דהיינו אור החכמה, אינו מתלבש בכלי, מכוונה אז הכלי, בשם אחור או אחוריים. וכנ"ל באות ד', אשר
- אור החכמה נקרא בשם אור הפנים, לכן בהעדר אור החכמה מהכלי, מכנים אותו בשם "אחור".
- (י) אמא תתאה (ח"ג פ"ד אות ז'): היא המלכות דאצילות.
- (יא) אמצעי (ח"ג פ"ה אות ד'): הוא דבר המכריע והמחבר ב' קצוות הרחוקים זה מזה. ומכאן תבין בכל מקום, את השמות קו אמצעי, עמודא דאמצעי'תא, הכולל ג"ס: דעת, ת"ת, יסוד, והבן.
- (יב) אספקלריא (ח"ג פ"ז אות ב'): המלכות מכוונה בשם אספקלריא, דלית לה מגרמה ולא מידי, או אספקלריא שאינה מאירה. והועיר אנפין מכוונה, בשם אספקלריא המאירה. ופירושו "מאור", כי הו"א והמלכות, מכונים ב' המאורות, שכל האורות התחתונים באות רק מהם, ולא מלמעלה מהם.
- (יג) אריך אנפין (ח"ג פ"ו אות ז'): פרצוף הכתר נקרא "אריך אנפין", על שם עצמות אור החכמה שבו. ותת"ת נקרא זעיר אנפין, על שם שיש בו רק הארה מועטת מאור החכמה. והשמות א"א וז"א, המה מקבילים זה לזה, שמיוחסים רק לאור החכמה שבפרצוף, כי החכמה נקראת אור הפנים, כנ"ל, והבן.
- (יד) את (ח"ג פ"ב אות ב'): המלכות מכוונה בשם "את", מפאת היותה כוללת כל האותיות מא' עד ת'. כי האותיות הן הכלים של הספירות, וכל הכלים מהמלכות המה.
- (טו) בהו (ח"ג פ"ו אות ג'): בהו, הוא כינוי לאריך אנפין, והוא שם מקביל ל"תהו", שהוא כינוי לעתיק, שפירושו שלילת השגה, ו"בהו", פירושו גילוי השגה ולשון ישות, שהוא נוטריקון בו"הוא.
- (טז) בית (ח"ג פ"ה אות א'): אותה בחינת ספירת המלכות, שנפרדה

לוח התשובות לפירוש המלות קצא

(ג) ד' צורות (ח"ג פ"ו אות ד'): העביות שבנאצל, כלומר, בחינת הרצון שבו, מכוונות בשם כללות החומר של הנאצל. וד' הבחינות שבעביות הזאת, מכוונות בשם ד' צורות.

(ד) דיבור (ח"ג פ"א אות ב'): המלכות של ראש, מכוונה בשם פה, וע"ס העוברות דרכה ממנה ולמטה, על ידי התנוצצות המסך, מכוונות בשם דיבור, כי כן מושפעים ובאים תמיד האורות מפרצוף לפרצוף, כמ"ש כאן תשובה קס"ה, עש"ה.

(ה) דרך מעבר (ח"ג פ"ד אות א'): ד' הבחינות יש להן תמיד יחס של סבה ומסובב, ואפילו באור ישר. כי בחי"א דאו"י, היא הסבה והמאציל לבחי"ב, ובחי"ב לבחי"ג וכו', וכל מדרגה שנחשבת למאציל כלפי המציאות של חברתה, הרי נחשבת ג"כ לבחינת מעביר אליה, מן הא"ס ביה, כל השפעתה לצורך קיומה, אמנם, כשהמדרגה משפעת לתחתונה, רק מבחינת מה, שהיא הסבה הקודמת אליה, נבחן זה להשפעה "דרך מעבר". ואם אמנם משפעת לתחתונה התנוצצות עם המסך שבה ממעלה למטה, נבחן זה, שמשפיעה אליה "דרך התלבשות".

(ו) דרך צר (ח"ג פ"א אות ד'): השפעה מצומצמת, נבחנת שמושפעת ב"דרך צר".

(ז) דרך רחב (ח"ג פ"א אות ד'): הוא השפעה בהרחבה.

(ח) הבדלה (ח"ג פ"ב אות ד'): בשעה שהע"ס מתנוצצות ועוברות דרך המסך ולמטה, הרי הן נעשות משועבדות לגבולים שבמסך, ואינן יכולות לינק מהעליון כלום, זולת על פי גבולי המסך. ונבחן ע"כ, שהמסך מבדיל אותן מהעליון, שאינו מרשה להן לינק משם לרצונן.

(ט) הבל (ח"ג פ"א אות ד'): האו"ח מכוונה בשם "הבל".

מהכלים הפנימיים, והיתה לכלי לאו"מ, מכוונה בשם "בית" או "היכל", עיין כאן בלוח התשובות אות קע"ו.

(י) בקיעה (ח"ג פ"ז אות א'): התגברות האור על מסך המגביל שעומד על דרכו, מכוונה בשם "בקיעה". כלומר, שאינו משגיח כלל על הגבול שמלפניו, אלא שפורץ לו דרך, ומאיר מבעד לגבול ולמטה.

(יח) בריאה (ח"ג פ"ב אות ג'): חידוש "יש מאין" מכוונה בשם "בריאה", והיות שהעביות שבכלים לא יכלה להגלות בעולם האצילות, אלא רק מקרקע עולם האצילות ולמטה, לכן משם ולמטה מכוונה בריאה, ע"ש העביות שנתגלתה, כי העביות, שהיא בחינת "הרצון לקבל" אשר בנברא, היא בחינת "יש מאין", כי כל מה שיש במציאות, נבחן שנמשך הימנו ית' מבחינת "יש מן היש", כי אין לך נותן מה שאין בו, מלבד "הרצון של קבלה", שבהכרח אינו בו ית', כי ממי יקבל ח"ו, והבן זה.

(יט) בשר (ח"ג פ"ה אות ג'): בחי"ג שנקראת זעיר אנפין, מכוונה בשם בשר. וכינוי זה נוהג בו, רק בהע"ס שקומתן שוה, שהי' בחינות הללו מכוונות עבגע"מ: המלכות נקראת "עור". והוא נקרא בשר. והבינה נקראת גידין. והחכמה נקראת עצמות. והכתר נקרא מוחא. עיין כאן בלוח"ת אות רכ"ט.

(כ) גוף (ח"ג פ"ח אות ו'): ע"ס העוברות דרך המסך ולמטה, שהמלכות מתרחבת לע"ס מינה ובה, מכוונות בשם "גוף". מטעם היותן עיקר כח הפרצוף, כי שם עיקר התלבשות העצמות בכלים. משא"כ בע"ס דראש, שממסך ולמעלה, אין שם התלבשות גמורה אלא רק שורשים להתלבשות.

(כא) גלגלתא (ח"ג הסת"פ פ"ח אות ב'): פרצוף הכתר. וכן הכלי ששם מתלבש אור היחידה, מכוונה ג"כ גלגלתא.

(כב) גידין (ח"ג פ"ה אות ג'): כלי דבינה שבע"ס שקומתן שוה.

(ל) הבל היוצא (שס):

הוא האו"ח היורד מהמסך ולמטה.

(לא) הוי"ה מלאה (ח"ג פט"ו אות ג'): :

כמ"ש הרב בע"ח שער י"ח פ"א, וז"ל, שורש האורות ועיקרן, הוא ד' אותיות הויה פשוטים, בלתי מילואים וכו', אבל מילואם, הוא ביאור הויה, ויציאות אורותיהם לחוץ, עש"ה. פירוש, כי ה' פרצופין הם: כתר, ע"ב, ס"ג, מ"ה, וב"ן. ופרצוף הכתר הוא עיקרם ושורשם, וע"ס שבו מרומזות בד' אותיות הויה פשוטים, ומכונה הויה פנימאה, שמכל אות יוצא פרצוף לחוץ ממנו, ומלבישו: מהיוד דהויה דפרצוף הכתר, נמשך פרצוף החכמה, שד' אותיותיו ממולאות ביודין, כזה: יוד, ה', וי', ה', שבג" ע"ב. ומה' ראשונה, יוצא פרצוף הבינה, שד' אותיות הויה שבו ממולאות ביודין ואלף, כזה: יוד, ה', ואו, ה', וכו', לפיכך, פרצופי הכתר נרמזים ב"הויות פשוטות", ושאר ד' הפרצופים המלבישים עליו נרמזים ב"הויות מלאות", כנ"ל (ועיין כאן בהסת"פ).

(לב) הוי"ה פשוטה (ח"ג פט"ו אות ג') עיין במלת הויות מלאות.

(לג) היכל (ח"ג פ"ח אות ו') ע"י במלת בית.

(לד) היכל עליון:

ז' היכלות הם, והעליון שבהם נקרא

"היכל העליון".

(לה) הכאה (ח"ג פ"א אות ג'): :

עיין או"פ כאן פ"א סעיף ע' ובפרק ב' סעיף ג'.

(לו) הסתכלות (ח"ג פ"ב אות א'): :

התפשטות אור א"ס ב"ה לזווג דהכאה במסך שבכלי המלכות להעלות או"ח, מכונה בשם "הסתכלות", משום שאור המתפשט מהא"ס ב"ה, נבחן תמיד לאור החכמה, המכונה אור עינים או ראייה או "הסתכלות".

(לז) הסתכלות ב' (ח"ג פ"ב אות ה' ובאור פנימי אות ח') הוא:

התפשטות אור א"ס ב"ה לזווג דהכאה במלכות דגופא, דהיינו, שמדווג בה

בעת הזדככות המסך ממדרגה למדרגה, עד שמוציא הע"ס דזה למעלה מזה, מכונה זה, בשם "הסתכלות ב'".

(לח) הסתלקות (ח"ג פ"ב באר"פ אות ח'): בכל מקום שיש הזדככות העביות של המדרגה, יש עמה בשוה "הסתלקות" האור והשפע שבה, כי מדת "הרצון לקבל" שבמדרגה, היא העביות שבה, ומובן מאליו, שבהעלם הרצון לקבל, נעלם עמו כל השפע המקובל בה, כי אין כפיה ברוחניות.

(לט) הרחקה (ח"ג פ"א אות ד'): :

עביות דבחי"ב דאו"ח, מכונה בשם "הרחקה", על שם שבוחרת באור חסדים, ומרחקת עצמה מלקבל אור חכמה, וכן לאחר הצמצום נבחנת בחינת "הרחקה" מתכמה גם בבחי"ד, כי כל הצמצום והמסך שבה, הוא רק כלפי אור החכמה.

(מ) התלבשות (ח"ג פ"ב אות ג'): :

כל אור צריך להתלבש בכלי ואין אור בלי כלי. עיין במלה "דרך מעבר".

(מא) התנוצצות (ח"ג פ"ב אות ב'): :

הארת האו"ח, מכונה תמיד בשם "התנוצצות" או ניצוצין.

(מב) התעבות (ח"ג פ"א אות א'): :

השגת "הרצון לקבל" במדה מרובה.

(מג) התפשטות (ח"ג פ"א אות א'): :

היינו האור העליון המתפשט לנאצל. אבל צריכים להבין בה, שהיא המשכה מבחינת הרצון שבנאצל ההוא, שממשיך אליו את "התפשטות" האור העליון לפי מדת ההשתוקקות שבו, כמ"ש זה היטב בח"א בד"ה המשיך, עש"ה, ובהסת"פ ח"ב, בד"ה עתה, ובכל ההמשך שם. ואין המדרגה נגמרת, אלא בב' בחינות התפשטות של אור א"ס, כמ"ש להלן במלת התפשטות ב'.

(מד) התפשטות ב' (ח"ג פ"ב באר"פ אות ח'): :

אין התפשטות האור העליון נגמרת להתלבש בכלים בפעם אחת, כי בכל גוף, דהיינו בע"ס הבאות מהמסך ולמטה, נוהג שם ענין הזדככות העביות

כמ"ש באו"פ (ח"ג בד"ה ועל ידי) עש"ה, אשר אז מסתלקים כל האורות שבע"ס דגופא לשורשם, ונעשה זווג חדש במלכות דראש הנקרא "התפשטות ב'" כמ"ש להלן בלוח"ת אות קס"ח עש"ה, שהתפשטות ב' זו חוזרת וממלאת את הכלים דגופא וגומרת התלבשות העצמות בכלים לעליון, וגם מוציאה פרצוף חדש מחוץ הימנה.

(מה) זנב לאריות (ח"ג פ"ז אות ה'):

סיום המדרגה העליונה מכונה בשם "זנב לאריות", כי זנב פירושו סוף וסיום, וכשנקודת הסיום יורדת למדרגה התחתונה, נעשית שמה לבחינת שורש, ומכונה שמה "ראש לשועלים". כי ע"ס שבמדרגה התחתונה כלפי עשר ספירות שבעליונה, נחשבות כשועלים כלפי אריות.

(מו) זעיר אנפין (ח"ג פ"ד אות ה') עיין מלת אריך אנפין.

(מז) חוטם (ח"ג פ"א אות ד'):

ספירת זעיר אנפין של ראש מכונה בשם "חוטם".

(מח) חומר (ח"ג פ"ו אות ג'):

הרצון לקבל שבנאצל, נבחן לכללות ה"חומר" שבו. וד' הבחינות שבו נבחנות לד' צורות הרצון, המכונים חו"ב תו"מ, עי' להלן אות פ"ד.

(מט) חותם (ח"ג פ"ח אות ט'):

האו"ח העולה מהמסך שבמלכות ולמעלה, המלביש לע"ס של ראש, מכונה בשם "חותם". והמתנוצצים מהמסך ולמטה, לע"ס דגוף, נבחנים לנחתמים מהחותם ההוא.

(נ) חלון (ח"ג פ"א אות ד'):

הוא בחי"ג של ראש, המלוכב באו"ח.

(נא) חקיקה (ח"ג פ"ז אות א'):

"חקיקה" ובלשון, הם יחסים מקבילים בהבחנת השפע, כי בלישה, פירושה, שהשפע מרובה בספירות באופן ניכר ובולט כלפי הרואה. והיפוכו הוא הבחן, ה"חקיקה", שפירושה, שחסרון השפע בספירות ניכר שם ביותר, ולפיכך, ענין

החותם, שהעולמות נחתמים זה מזה, כנ"ל באות מ"ט, נבחן בחותם שאותיותיו בולטות ובחותם שאותיותיו חקוקות ושקועות, באופן: שחותם האצילות בולט, והבריאה הנחתמת ממנו היא חותם שקוע. והיצירה הנחתמת מהחותם השקוע של הבריאה, נעשית לחותם בולט. והעשיה הנחתמת מהחותם הבולט דיצירה, נעשית לשקועה. ונמצאות הע"ס דאצילות והע"ס דיצירה, נחשבות לבולטות. והיפוכן, הע"ס דבריאה והע"ס דעשיה, שנחשבות לשקועות וחקוקות.

(נב) יסודות (ח"ג פ"ה אות א'):

ד' הבחינות שבעביות כלי המלכות, מכונות לפעמים ד' יסודות.

(נג) יצירה (ח"ג פ"ג אות ג'):

קומת הע"ס הבאה ע"י זווג דהכאה במסך דבחי"א, מכונה בשם "יצירה".

(נד) כורסיא (ח"ג פ"ד אות ד'):

עולם הבריאה מכונה כסא, ותרגומו "כורסיא". ועיין להלן אות נ"ו.

(נה) כח (ח"ג פ"ו אות ד'):

יש בחינת בכח ויש בחינת בפועל. למשל, הגרעין של הפרי נבחן אשר הפרי כלול שם בגרעין, ב"כח", אבל לא בפועל ממש, אלא שעל ידי זריעה וצמיחה, יצא ונגלה הפרי, מכח אל הפועל ממש, ועד"ו, אנו מבחינים את המסך, בטרם שהתפשט אליו אור א"ס לזווג דהכאה, אשר הוא כלול מעשר הספירות ב"כח", ואחר שפגע בו אור העליון, והעלה ע"ס דאו"ח, שהלבישו לאור העליון, נבחן, שנגלו הע"ס דראש, בפועל ממש בבחינות שורשים לכלים, כנודע.

(נו) כלים גמורים (ח"ג פ"ח אות ז'):

הע"ס המתנוצצות ומתפשטות ויורדות מהמסך ולמטה, נחשבות שיש בהן כלים גמורים, ומכונות ע"ס דגוף.

(נז) כסא (ח"ג פ"ד אות ד'):

עולם הבריאה, מכונה עולם "הכסא" מלשון "כיסוי" והעלם, כי אור החכמה נעלם שם (כמ"ש כאן פ"ג אות ב'). גם

הארות הפרצוף, וממנה ולחוץ נבחן
ל"מקום חושך".

(סו) מקננא (ח"ג פ"ד אות ד') :

הארה לפרקים, מכונה בשם "קינון"
ו"מקננא", כדוגמת העופות הרובצות
בקן לפרקים, בשעה שרוצות להוציא
אפרוחים, ואח"כ מסתלקים משם.

(סז) ניצוץ נברא (ח"ג פ"ה אות ה') :

בכל המדרגות, נבחנת העליונה למאציל
והתחתונה השניה לה לנאצל. ובעולם
הבריאה, מכונה העליונה לבורא, והשניה
לה לנברא. והמלכות דמלכות העליונה,
היורדת ונעשית ראש לתחתונה, כלולה
מב' בחינות אור המלכות (כמ"ש להלן
רכ"ב ע"ש), דהיינו מבחינת דבר
מציאותה עצמה הנחשבת למאציל, או
לבורא, ומבחי' שייכותה למדת התחתונה,
הנחשבת לנאצל או לנברא. ובחינת
מציאותה עצמה, מכונה ל"ניצוץ בורא".
ובחינת התחתונה שבה, מכונה "ניצוץ
נברא". וכבר ידעת, שאור המלכות,
דהיינו אור"ת, מכונה תמיד בשם ניצוץ.

(סח) ניצוץ קטן (ח"ג פ"ה אות ה') :

החלק היותר קטן מאור המלכות, דהיינו
מאור"ת, הנשאר בה מבחינת מציאותה,
מכונה "ניצוץ קטן". ובאורות, מכונה
זה בשם "רשימו".

(סט) נפש (ח"ג פ"ה אות ו') :

אור המלכות, מכונה בשם נפש.

(ע) נקב צר (ח"ג פ"א אות ד') :

המסך המעכב את האור העליון
מלהתפשט, נבחן כמחיצה סתומה על
האור, וכשהמסך נפתח ע"י זווג דהכאה,
והאור העליון עובר בו ומתפשט למטה,
נבחן שנעשה נקב וחור במחיצה הסתומה,
שהאור העליון עובר בו. ובהתפשטות
רחבה נבחן כחלון. ובהתפשטות קטנה,
נבחן לנקב צר.

(עא) נקודה (ח"ג פ"ז אות ב') :

היא בחינת המלכות והמסך שבה, בשעה
שאין בה זווג ואינה מעלה אור"ת, מכונה
בשם "נקודה", כלומר, כמו נקודה
שחורה, שאין בה שום לבנונית, ועד"ז

רומז, שהאורות דג"ר המושפעים שמה
מעולם אצילות, המה רק בבחינת בינה,
ומאירים שם רק בבחינת ישיבה,
בדומה לאדם היושב על "הכסא", אשר
הקומה שלו מתמעטת. והארת החכמה,
מכונה בשם עמידה, כי בעמידה, נמצא
שיעור הקומה על שלמותו.

(נח) כתר (ח"ג פ"ו אות ד') :

היא הספירה הראשונה של הע"ס. ויש
הרבה בחינות "כתר" כמ"ש.

(נט) לבוש (ח"ג פ"ו אות ג') :

הוא בחינת ז"א שנפרד מאו"פ ונעשה
לאו"מ, וכן כל פרצוף תחתון מכונה
"לבוש" כלפי פרצוף עליון.

(ס) מוח (ח"ג פ"ה אות ג') :

הוא ספירת הכתר אשר בע"ס שקומתן
שזה.

(סא) מיניה וביה (ח"ג פ"ד אות ו') :

דבר התפשטות והתרחבות המלכות של
ראש ממנה ולמטה, לע"ס הנקראות ע"ס
דגוף, מכונה "מיניה וביה", להורות,
שכל אלו הע"ס, הן בחינות מלכות
שבה: מכתר מלכות עד מלכות שבמלכות.

(סב) מלבוש גמור (ח"ג פ"ד אות ה') :

המסך שבין אצילות לבריאה, המעביר
הע"ס מאצילות לבריאה, נעשה מלבוש
גמור, המגביל עשר ספירות ההן.

(סג) מסך (ח"ג פ"א אות ג') :

הוא כח צמצום ודין שנתתקן במלכות,
הדוחה את האור העליון מהתלבש בתוכה.
ועי' בלוח"ת ח"ב אות מ"ג וזכרהו.

(סד) מסך סתום (ח"ג פ"ד אות ה') :

כשהמסך, שבין אצילות לבריאה, מעביר
הע"ס מאצילות לבריאה, נעשה למסך
סתום, הסותם אותן מחכמה. עיין לעיל
במלה מלבוש גמור.

(סה) מקום חושך (ח"ג פ"ז אות ב') :

ספירת המלכות, שבבחינת הע"ס שקומתן
שזה, שנקראת עור, נמצאת מסיימת את
הארת הפרצוף, משום שהעור עצמו,
דהיינו המלכות, אינה מקבלת לתוכה
כלום מהאורות שבפרצוף ההוא, מפאת
כח הצמצום שבה, וע"כ מסיימת את

לוח התשובות לפירוש המלות קצה

עתיק בתחתון, והיינו מצד מציאותה עצמה, מבחינת ניצוץ בורא שבה, ובחינת ניצוץ נברא שבה (כנ"ל אות ס"ז), נעשה לבחינת אריך אנפין, ושניהם יחד הם פרצוף הכתר לתחתון.

(פ) פה (ח"ג פ"א אות ה'):

מלכות של ראש מכונה "פה".

(פא) פועל (ח"ג פ"ו אות ד'):

יש בחינת בכח ויש בחינת בפועל. עיין מלת כח.

(פב) פרוד (ח"ג פ"י אות א'):

שינוי הצורה עושה "פירוד" והרחקה בין הרוחנים, וקרבת הצורה עושה בהם דבקות.

(פג) פרצוף (ח"ג פ"ח אות ו'):

הע"ס דוו למטה מזו הבאות על ידי עלית המלכות למאציל, מכונות בשם פרצופים (כמ"ש בהסת"פ כאן פ"ג אות א').

(פד) צורה (ח"ג פ"ו אות ג'):

ד' בחינות עביות שבמלכות הנקראות חו"ב תו"מ, מכונות ד' "צורות".

(פה) צר מאד (ח"ג פ"א אות ד'):

השפעה מצומצמת מאד מכונה "צר מאד".

(פו) קדש קדשים (ח"ג פ"ז אות ז'):

ההיכל העליון שבו היכלות דבריא, הכולל כחב"ד דבריא, הנה הפנימיות שבהם, מכונה בשם קדשי קדשים.

(פז) קינון עיין מלת מקנא.

(פח) קליפות (ח"ג פ"י אות ב'):

עיין לעיל אות פ"ב, ששינוי הצורה מפריד ומבדיל ברוחניים, ותדע, שהפכיות הצורה מקצה אל הקצה, הוא מפרידים ומרחיקים מקצה אל הקצה, עד שאין יניקה כל שהיא ביניהם. וכבר ידעת, שהאור העליון נבחן בו רק הרצון להשפיע ולא לקבל אף משהו, וה"קליפות" הן בהפכיות הצורה ממש, דהיינו רק הרצון לקבל ולבלוע הכל, ואין בהן רצון של השפעה ולא כלום, ולפיכך נפרדות מחי החיים ונקראות מתים וכן כל הדבוק בהן, והבן.

אין בה אז שום אור, מחמת הצמצום הרוכב עליה. גם נקראת "נקודה", על שם הצמצום שהיה בנקודה האמצעית.

(עב) נשמה (ח"ג פ"ט אות י'):

היא אור הבינה, אמנם בהתחלקות הע"ס מבחינת: שורש, נשמה, גוף, לבוש, היכל, נקרא אור החכמה בשם "נשמה" והבינה בשם גוף, שמבחינה זאת אין בפרצוף יותר מג' אורות נר"ן, כי חיה ויחידה נעשו למקיפים.

(עג) סמוכה (ח"ג פ"ב אות ו'):

קרבת הצורה מבחינה לחברתה, נקרא שהיא "סמוכה" לחברתה.

(עד) ספירה (ח"ג הסת"פ פ"ד אות ג'):

עשר ספירות דאור ישר המלוכשות בע"ס דא"ת, היוצאות ע"י זוג דהכאה בפעם א', נקראות בשם ספירה אחת, דהיינו על שם הספירה העליונה שבקומה ההיא, אע"פ שכוללת ע"ס באורך וע"ס בעובי.

(עה) עולם (ח"ג פ"ח אות א'):

עיקר שם "עולם" מתחיל מפרצוף ב"ן דא"ק, שנקרא עולם הנקודים. ונקרא כן, על שם שנעלמו הו"א ומלכות דכלים פנימיים דבחי"ד, והיו לכלים לאו"מ, המכונים לבוש והיכל. ו"עולם", פירושו העלם. אמנם השם עולם נשאל לפעמים רחוקות, גם כלפי הפרצופין והספירות שקדמו לעולם הנקודים, והוא רק בדרך השאלה.

(עו) עינים (ח"ג פ"א אות ו'):

הן הכלי דחכמה של ראש.

(עז) עצמות האור (ח"ג פ"ח אות ט'):

העשר ספירות של ראש, נבחנות לעיקר ועצמות האור, ומפה של ראש ולמטה נבחנות לאור של תולדה מהאורות דע"ס של ראש, אמנם זה אמור מעולם הבריאה ולמטה.

(עח) עשיה (ח"ג פ"ה אות א'):

הע"ס דקומת המלכות, שמקבלת מז"א, מכונה בשם עולם "עשיה".

(עט) עתיק (ח"ג פ"ו אות ז'):

מלכות דמלכות דעליון נעשית לבחינת

ומבחי"ג לבחי"ב, ומבחי"ב לבחי"א,
ומבחי"א לשורש, הנה הווגים האלו
מכונים בשם "ריבוע", על שם ארבעת
מיני הזיכוכ שפעשים שם, כאמור.

צו ריח (ח"ג פ"א אות ב'):
ז"א של ראש המכונה חוטם, הנה האור
שבו, מכונה בשם ריח, כי ע"ס של
ראש מכונות: גלגלתא, עינים, און,
חוטם, פה.

צז שבירה (ח"ג פ"ז אות א'):
ביטול הגבול שבמסך, מכונה בקיעה
ושבירה. עיין במלה בקיעה.

צח שורש (ח"ג פ"ט אות א'):
כל הבחינות שבכתר, נבחנות
ל"שורשים" לספירות.

צט שמיעה (ח"ג פ"א אות ב'):
היא אור הבינה של ראש, והכלי שלה
נקרא "און".

ק שרשי כלים (ח"ג פ"ו אות ד'):
הם הע"ס של ראש הנקרא כתר.

קא תהו (ח"ג פ"ו אות ד'):
הכתר כולל ב' בחינות, הנקראות: ניצוץ

בורא, וניצוץ גברא, ובחינת ניצוץ בורא
שבו נקראת עתיק, ונקראת "תהו", על
שם אפיסת ההשגה שבו בהחלט. ובחינת
ניצוץ גברא שבו, נקראת אריך אנפין,
ונקראת בהו, שמורה על שורש והתחלה
להשגה אשר שם.

פט ראייה (ח"ג פ"א אות ו'):
אור העינים, דהיינו אור החכמה של
ראש, מכונה בשם ראייה.

צ ראש (ח"ג פ"ב אות ד'):
הוא ע"ס דאו"י, המלוכשות באו"ח
העולה מהמסך ולמעלה, שפירושו
התחלה ושורש. כי עדיין אינן נחשבות
לכלים גמורים המתאימים לגמר
התלבשותו של האור, אלא רק לשורשים
בלבד.

צא ראש לשועלים (ח"ג פ"ז אות ה'): עיין
מלת זנב.

צב רביעית דם (ח"ג פ"ה אות ו'):
נפש דנפש נקראת בשם רביעית,
להיותה בחי"ד, כנודע, והיא מתלבשת
בסוד רביעית דם של המוח, דהיינו
הכתר, שבע"ס דגוף שקומתן שוה,
המכונה מוח. כי הע"ס ההן מכונות, עור,
בשר, גידין, עצמות, מוח.

צג רוח (ח"ג פ"ט אות י'):
הוא אור הז"א.

צד רוח דק (ח"ג פ"א אות ד'):
הוא או"ח היורד מעביות דבחי"ב.

צה ריבוע (ח"ג פ"ט אות ה'):
הווגים דהכאה הנעשים על המלכות,
בשעה שהולכת ומדוככת (כנ"ל אות ז')
בסדר המדרגה, דהיינו: מבחי"ד לבחי"ג,

לוח התשובות לענינים

קט) ע"י בא"פ פ"ג אות א'.
קי) המסך שבין אצילות לבריאה הוא הסיום רגלין דאצילות שנעשה מצמצום ב' מעלות המלכות שהיא בחי"ד לבינה דנקודות דס"ג דא"ק. ובחי"ד זו היא בפנימית, ועליה מסך דבחי"ג שה"ס מלכות דמלכות דא"א, שהיא מלכות המסיימת רגלי א"א ועליו מסך דבחי"ב, שנקרא התלבשות בבינה. לצורך ע"ס דבריאה. וב' העליונות, כתר וחכמה נעלמים וגנוזים תוך הבינה שבה. (פרק ג' אות ב').

קיא) הוא משפיע ממעלה למטה (בא"פ פ"ג אות ו').

קיב) משום שמשפיע מלמעלה למטה, נבחן "למסך סתום", כלומר, שהגבול שבו, הוא סגור, והע"ס שלמטה ממנה, אינן יכולות לינק מלמעלה מגבולו. משא"כ, כשהמסך משפיע מלמעלה למטה, נבחן למסך פתוח, כי אין בכחו להגביל שם האורות, אע"פ שהוא מלביש באו"ח שלו, כנ"ל אות ק"ג. (פ"ד אות ג').

קיג) להיותה בחינת אצילות, ששורשה ממסך דבחי"ג, ואין מסך דבחי"ב שולט עליה, וע"כ "בוקעת ומשברת" אותה, כלומר, שכלפי דידה נחשב המסך הזה, לא לסתום כנ"ל אות קי"ב, אלא לפתוח, ואע"פ שיוצרת מתחתיו, אינה נגבלת בכך, אלא יכולה לחזור לאצילות תמיד. (פ"ז אות א' ובא"פ אות ג').

קיד) משום, שהמסך דבחי"ב ההוא, הוא השורש שלהם, והם למטה ממנו וכנ"ל אות קי"ב, (פ"ז אות א').

קטו) כי ב' הפכים המה מקצה אל הקצה, זה כולו להשפיע ולא לקבל כלל, וזה כולו לקבל, ואי אפשר לב' הפכים שיצאו זה מזה, אלא אם כן בדרך הדרגה, והבן. ולפיכך, אין האור יוצא מכלל מאציל להקרא בשם נאצל, עד שישתלשל בדרך ד' המדרגות: חו"ב, תו"מ, דאו"י כנודע.

קטז) הם או"י ואו"ח: כי אור הסתכלות המקובל, דהיינו בג' בחינות הראשונות:

קב) משום שדרכו מאז מטרם הצמצום למלאות גם את הבחי"ד, לכן גם עתה רוצה למלאותה, ונמצא "שמכה במסך" המעכב בדרכו (דף פ"א אות ג' ובא"פ שם אות ע').
קג) במקום שניכרת ההשפעה וההטבה של או"ח, מבלי שום עביות כלל, דהיינו באו"ח העולה מהמסך ולמעלה, נבחנות הבחינות שבו, בשם "חלון" ו"נקב" (פ"ד אות ב' ובא"פ שם אות ח').

קד) כי ע"י הווג דהכאה, הנעשה במסך דמלכות של ראש דעליון, המעלה או"ח מהמסך ולמעלה, חוזרים ומתנוצצים אותם האורות גם אל המדרגה שמתחתיו, ולפיכך נמצא "שהמסך שבמלכות דעליון, הוא המשפיע לתחתון". (פרק ד' אות ט' ואו"פ אות ש').

קה) כל שיעור קומה שהמלכות גורמת, ע"י האו"ח העולה ממנה, שיתלבש בראש, הרי זה נחשב לחלקה של המלכות עצמה, להיותה השורש למציאותו. וע"כ, כל הקומה הזו, שוב חוזרת ומתפשטת במלכות גופה דהיינו, שהמלכות עצמה מתרחבת לע"ס מינה ובה, ומקבלת אותה הקומה לג' בחינות עליונות שבה, עד למלכות שבה, שאינה ראויה לקבל מחמת הצמצום, ונעשתה ע"כ המלכות הזו לנקודה המסיימת, המכונה "טבור". (פ"ב אות ב' ובא"פ שם אות ג').

קו) התנוצצות האורות דראש מהמסך ולמטה, כנ"ל באות ק"ה, נקראת "הארה דרך מסך" (פ"ב אות ב').

קז) המושפע ובא בדרך עילה ועלול שבד' הבחינות דאור ישר, כגון: בחי"ב המסובבת ועלולה ע"י בחי"א, ובחי"ג על ידי בחי"ב, מכונה זה בשם "דרך מעבר". והמושפע ובא דרך ווג ואו"ח, מכונה "דרך התלבשות" (פ"ד אות א'. ועי' או"פ אות א').
קח) ההתלבשות דע"ס דאו"י בע"ס דאו"ח, נקראת רק על שם הספירה העליונה שבאותה הקומה, אם היא כתר, נקראות כל הע"ס בשם כתר, ואם חכמה, נקראות חכמה וכדומה. (פ"ב אות י"ב ובא"פ שם).

המסיימת. והטעם הוא, כי הצמצום ראשון, לא היה אלא על כלי מלכות, שכבר הלישה לאורות, כנודע (הסת"פ פ"ז אות ג').

קכא עי' לעיל אות ק"ה.

קכב הם ודאי הבחינות מלמעלה למטה, כי האו"ח שממטה למעלה אינו מגביל, כנ"ל אות קי"ב (באו"פ פ"ג אות ה').

קכג כי ה' הרשימות כח"ב ז"א ומלכות הנמצאות בכלי המלכות (כנ"ל אות קי"ט), עומדות ממטה למעלה: כי בחי"ד היא כתר, ובחי"ג חכמה, ובחי"ב בינה, ובחי"א ז"א, והזכה לגמרי היא מלכות שבה. ומתוך שחסרה בה עביות דבחי"ד, נמצא, אשר אם אפילו קבלה את האור ישר לתוכה, לא היה לה מקום להמשיך ולקבל את אור הכתר, מחמת חסרון בחי"ד שבה, אשר ע"כ גם עתה, שהמסך דחה והחזיר את האור הזה, הרי לא דחה אלא רק מחכמה ולמטה, דהיינו השיעור שהיתה יכולה לקבל, וע"כ, אין האו"ח הזה יכול לעלות ולהליש את הכתר, אלא רק מחכמה ולמטה, דהיינו כשיעור קומתו עצמו. ועד"ו, אם אין בה רק עביות דבחי"ב, נמצא שחסר בקומת או"ח של עצמו ב' הספירות, כתר וחכמה. ולפיכך, אינו יכול להליש את הכתר וחכמה דאו"י, אלא מבינה ולמטה וכו' עד"ו. (הסת"פ פ"ב אות ב').

קכד אע"פ שאור אח"פ הוא אור דחסדים, מ"מ נוהג בהם זווג דהכאה, משום שיש בהם הארת חכמה.

קכה כי האו"ח בלי או"י אין בו השפעה כלום, ומכונה אור נקבה, שמקבלת ואינו משפעת כלום, וע"כ מסיים הפרצוף. (הסת"פ פ"ז אות ב').

קכו או"ח היורד ממעלה למטה, מכונה הבל היוצא לחוץ. (פ"א אות ז'. ובאו"פ אות ח').

קכז משום שאין הכאה בבחי"א, כי עביותה קלושה מאד. (פ"א אות ה').

קכח האו"י ועיקר מציאותו של האו"ח, שניהם הם מאור הסתכלות, דהיינו אור החכמה, המתפשט מהא"ס שנק' כתר. ועי' לעיל אות קט"ו. ועיקר מציאותם של הכלים,

חוב"ב, ת"ת, הוא "בחינת או"י" שבו. ואור הסתכלות שאינו מקובל, אלא שנדחה לאחוריו דהיינו האור הראוי לבחי"ד, הוא "בחינת או"ח" שבו. (פ"ב אות ג').

קכז גם בד' בחינות דאו"י נבחן, שהמלכות דעליונה נעשית לכתר לתחתונה: כי מלכות דבחי"א, נעשה לשורש וכתר דבחי"ב, ומלכות דבחי"ב, נעשה לכתר לבחי"ג. באופן, שבינה דאו"י מוגבלת בעביות דבחי"ב, שממעל לה במלכות דחכמה. וכן עביות דז"א, הוא ממעל לו במלכות דבינה. וע"כ נחשבות כל אחת, מד' הבחינות האלו, אשר העביות מגיעה להם ממעלה למטה. (ועי' בח"ב בהסת"פ ד"ה ועתה וע"ש בכל ההמשך).

קכח האו"ח העולה מהמסך שבמלכות ולמעלה, הוא גורם להתפס האו"י במדרגה. (פ"ב אות ד').

קכט כי ה' רשימות נשארו במלכות מאורותיה שבאין סוף ב"ה גם לאחר הצמצום. כי שם היה אור א"ס ב"ה ממלא לגמרי את הבחי"ד והיתה מקבלת שם כל האור הראוי לה' הבחינות שלה, ומאחר שהמסך מעכב עתה לכל אותו האור הראוי למלאות הרשימות הללו, הנה נמצא שיש באו"ח הזה ה' בחינות: כח"ב, תו"מ, הגדלים מה' הרשימות שבמלכות. ותדע שה' הבחינות הללו שבאו"ח, הן העולות ומלישות לה' הבחינות שבאו"י (הסת"פ פ"ב אות ב').

קכ נודע, שכל חידוש צורה, נחשב לתוספת על הצורה הראשונה, ולפיכך, אם בחי"ד שבמלכות נודככה לבחי"ג, הרי זאת מלכות אחרת, שנתוספה על הראשונה, כי אין העדר ברוחני. אמנם, כח הצמצום שבמלכות דבחי"ד, רוכב ג"כ על המלכות החדשה דבחי"ג, ולפיכך, שייך בה זווג דהכאה. ועכ"ו, אינה נחשבת למלכות המסיימת, כמו המלכות דבחי"ד שבעליון, בטרם שהאו"י מתלבש באו"ח שלה, דהיינו, רק אחר שמתרחבת מינה ובה לע"ס דגופא, והאו"ח יורד להם ממעלה למטה, עם כל שיעור הקומה שהליש בראש, עד למלכות דמלכות שנק' טבור, שאז נעשה הטבור לנקודה

קלג) להיותן מבחינת ע"ס שקומתן שוה (פ"ז אות ב').

קלד) ע"י זווג דהכאה בקרקע האצילות יצאו ע"ס דבריה, וע"י זווג דהכאה בקרקע דבריה, יצאו ע"ס דיצירה. (פ"ב אות ב' ובא"פ אות ג').

קלה) ע"י התלבשות אור א"ס בחכמה, דהיינו מזווג על המסך דבחי"ג. (פ"ג אות ד'). קלו) משום שהאור"ח הנדחה מהמלכות, אין בו אור הכתר, אלא רק מחכמה ולמטה, כנ"ל אות קכ"ג, ולפיכך אין בו במה להלביש את הכתר דאורי' ולקבל ממנו. (פ"ג בא"פ אות ב').

קלז) האצילות מקבלת במלבוש דהיינו אור"ח, מבחי"ג שנק' חכמה. והבריה, ע"י מלבוש דבחי"ב, שנק' בינה. והיצירה, ע"י מלבוש דבחי"א, שנקרא ז"א או ת"ת. והעשיה, מקבלת ע"י המלכות דיצירה. (פרק ג' אות ב' ואות ג').

קלח) כל הבחינות שהאור"ח מלביש ממסך ולמעלה לאורות של ראש, חוזר ומביאם ג"כ, בשעת התפשטותו ממסך ולמטה, לע"ס דגוף, ואף משהו לא יחסר. וע"כ, האור"ח הזה היורד ממעלה למטה, דומה לגמרי כמו "חותם", שכל מה שנחקק עליו הוא מעתיק על הנחתם ממנו, שהן עה"ס דגוף. ועד"ו, מכל עליון לתחתון, כנודע. (פ"ח אות ט' ובא"פ אות ח').

קלט) עיקר מציאות הכלים נעשו, מאור ההסתכלות, כנ"ל אות קכ"ח, אמנם עוביותם וצורתם, נעשו ע"י אור"ח היורד מאזן חוטים פה ולמטה, כנ"ל אות קכ"ט. (פ"א אות ז'). קמ) כי בהתפשט אור א"ס ב"ה לעשות כלים, נבחן שם ד' בחינות דאורי' כנ"ל, ונודע שג' בחינות חו"ב ז"א נחשבים לאורות, ורק המלכות נחשבת לכלי, ונמצא ע"כ האורות קודמים להכלים. (פ"ב אות ה' ובא"פ אות ב').

קמא) על ידי האור"ח שממסך ולמעלה. (פ"ב אות ד').

קמב) על ידי הסתכלות באח"פ: כי בהזדככות הטבור לבחי"ג, נסתלק האור מהמקום שבין הטבור לחזה, כי בחי"ג דגופא

הם ג"כ מאור הסתכלות, שהרי הם נעשים ע"י האור"ח, כנודע. (פ"א אות ו').

קכט) בחינת עביות שבכלים, שמקום גילויים הוא מהמסך ולמטה (כנ"ל אות קכ"ב), הם נעשים מהכלים היוצאים מאח"פ. (פ"א אות ז').

קל) כי אח"פ הם רק בחינות מלכויות: שהמלכות שעלתה לבחי"ג של ראש נקרא חוטם, והמלכות שעלתה לבחי"ב של ראש נקראת אזן, לפיכך, אין בהם אור ישר כלום, אלא רק אור"ח היורד לבד, שנקרא הבל היוצא לחוץ, שמהם נעשה רק בחינת העביות שבכלים, וע"כ לא נעשה מהם שום מציאות, כנ"ל אות קכ"ט. (פ"א אות ז' ובא"פ אות ח').

קלא/א) אין מסך בעולם אצילות, כי מסך פירושו שדוחה האור מלהתלבש בכלי, ובכל מקום שיש מסך הוא מפסיק את הארת אור העליון מלהאיר עוד. ועם זה תבין, שאין מסך ממש אלא בסיום רגלין של כל פרצוף, כי משום זה נפסק אור הפרצוף ומסתיים מדרגתו. אבל המסכים שלמעלה מסיום רגלי הפרצוף, אינם אלא פעולות העולות מן המסך דסיום רגלין, שבפה דראש עושה זווג דהכאה, ובחזה הוא מפסיק התלבשות דאור ישר. וכן בחינות הדוככות המסך הנאמרות בפרצוף, כל אלו אינן כלל מסכים ממש, שהרי אין מפסיקים כלל הארת מדרגת הפרצוף, אלא שהן פעולות העולות מכח העביות והקשיות שבמסך דסיום רגלין. ומה שאנו מכנים אותם מסכים הוא רק לשבר את האזן.

קלא/ב) האורי' המלוכלש בהאור"ח העולה עליהם ממטה למעלה, הם עצמות האור שבמדרגה. והאורי' המלוכלש באור"ח היורד מהמסך ולמטה, שנקראים ע"ס דגוף, הם בחינת "אור של תולדה" מע"ס של ראש. (פ"ח אות ט') האור שנמשך לתחתון מחמת שהטיב לעליון ה"ס אור של תולדה, ונקרא גוף. וכן ג' קוין דו"א הנמשכים לו מחמת דתלת מחד נפקי, נקראים גם כן אור של תולדה, ונקרא גוף.

קלב) משום שהאורות הקטנים בטלים בעליונים ואינם עולים בשם.

מכונה חזה, ונמצא משום הודככות הו, עלתה המלכות של ראש מפה לחוטם, כי בחי"ג של ראש נק' חוטם, ונעשה שם זווג דהכאה על בחי"ג, והאו"ח היורד מהחוטם ולמטה נתפשט עד החזה.

ואח"כ, כשנודככת גם המלכות דבחי"ג לבחי"ב, נמצא מסתלק האור, גם מהמקום שמחזה עד השבולת הזקן, כי בחי"ב דגופא נבחנת שם, ונמצא משום הודככות הו, עלתה גם המלכות של ראש, מהחוטם אל האזן, שהיא בחי"ב של ראש, ונעשה שם זווג דהכאה על המסך דבחי"ב, והאו"ח היורד מהאזן ולמטה, מתפשט עד שבולת הזקן.

ואח"כ כשנודככה גם המלכות דבחי"ב דגופא, שנק' שבולת הזקן, אל עביות דבחי"א, נמצא משום זה שמסתלק האור, גם מהמקום שמשבולת הזקן עד סמוך לפה, ומשום זה עלתה גם המלכות של ראש, מהאזן לעינים, דהיינו לבחי"א של ראש, ושם אין נוהגת הכאה (כנ"ל באות קכ"ז) וע"כ אין שם או"ח היורד למטה, ולכן אין שום כלי נעשה לאור החכמה.

ועד"ז כשנודככה עד לשורש, ועלתה המלכות מעינים לגלגלתא, שהכתר של ראש מכונה גלגלתא, לא היתה שם ג"כ שום הכאה כנ"ל, ולכן אין שם או"ח היורד, וע"כ אינו יוצא כלי דכתר בגופא.

באופן, שאין כלים בגוף לא לחיה שהיא אור החכמה, ולא ליחידה שהיא אור הכתר, מטעם שלא נעשתה הכאה שם, בעת הודככות המלכות, כמבואר. ואין כאן, אלא ג' כלים לבד, דהיינו: המלכות, שמקומה מחזה עד הטבור. והו"א, שמקומו משבולת ולמטה עד החזה. והבינה, שמקומה מתחת לפה עד לשבולת הזקן. וצריך שתדע כאן, שאין זווג דהכאה נוהג במלכות דגופא, אלא במלכות של ראש, דהיינו מפה ולמעלה. (הסת"פ פ"ו אות ה').

קמג) בהיות המלכות דגופא איננה יכולה לקבל מאו"י כלום, אלא רק או"ח לבד, ואו"ח בלי או"י אין לו התפשטות והשפעה, וע"כ מסיים הפרצוף. (הסת"פ פ"ז אות ה'). קמד) משום, שתחילת הכל צריכים לזווג דהכאה, המגלה את האו"ח שממטה למעלה,

לבחינת ע"ס של ראש ושרשי כלים. ואח"כ, כדי לגלות כלים גמורים, צריך האור חוזר להתפשט ממסך ולמטה, כנ"ל אות קמ"ב. ואח"כ, צריכים לע"ס המסיימות לפרצוף, שהן ע"ס דסוף. הרי שאין שום מדרגה נשלמת, וזולת בג' הבחינות: ראש, תוך, סוף (הסת"פ פ"ה אות ד').

קמה) עליה פירושה הודככות: וכשמודככת המלכות דגופא לבחי"ג, נבחן שהמלכות עלתה לז"א. וכשמודככת לבחי"ב, נבחן שעלתה לבינה. וכשמודככת לבחי"א, נבחן שעלתה לחכמה. וכשמודככת לבחינת שורש, נבחן שעלתה לכתר, שנקרא מאציל. (הסת"פ פ"י אות ז').

קמו) אור המקיף שנשאר מבחוץ לפרצוף ורוצה להאיר גם בפנימיות, הוא "הגורם להודככות" (הסת"פ חלק ב' ד"ה וטעם).

קמז) אחר הסתכלות הב' באורות אח"פ, (כנ"ל באות קמ"ב) הגורם שיסתלקו כל האורות מע"ס דגופא, הנה אח"כ, נעשה זווג חדש והתפשטות שניה שהיא חזרת ומאירה וממלאת את הע"ס דגופא הנ"ל. וגם מוציא פרצוף חדש, המלבישו במקום ההוא. (ועי' לקמן אות קט"ח).

קמח) משום שעביות שבמלכות, אינה יכולה לעלות ממקום יציאתה ולמעלה אף משהו, שע"כ האו"ח העולה ממנה ולמעלה, נבחן עוד לבחינת אור, אלא כלפי האו"י נחשב ככלי, באופן, שמספיק רק להתפיס במדרגה, ולהיות שורש לכלים בלבד.

קמט) עי' לעיל אות קמ"ב.

קנ) עי' לעיל אות קמ"ב.

קנא) כי עיקר בחי' הכלי היא העביות, דהיינו הרצון לקבל שבנאצל, אשר זה לא נתגלה בשיעור המספיק רק בבחי"ד בלבד, וג' הבחינות הראשונות אין בהן שיעור מספיק, אלא שנחשבות רק לגורמות שתתגלה הבחי"ד, לפיכך נחשבות ג' הבחינות הראשונות לאור, ורק הבחי"ד בלבד נחשבת לכלי. (פ"ב אות ב').

קנב) עיין לעיל אות קנ"א.

קנג) מבחינת האו"ח העולה מהמסך ולמעלה.

דפרצוף הכתר אל הפה שלו, שפירושה שהמלכות דגופא נודככה מכל עביותה ונשאר זכה כבחינת כלי דכתר, נבחנת בזה שבאה למקום הפה של ראש, להיותה זכה כמו הפה, כי מבחינת ממעלה למטה אין שום עביות בפה, כנודע.

ומתוך, שהפה הזה עומד ומשמש שם בבחינת מלכות של ראש המעלה או"ח ממטה למעלה, שמבחינת ממטה למעלה יש בו עביות דבחי"ד, נמצא הטבור שעלה לשם, שנכלל גם הוא בזווג הזה של הפה בבחינת ממטה למעלה, שפירושה, שנכלל מעביות הו"ו שנמצאת שם. אמנם הטבור אינו יכול לקבל לתוכו העביות דבחי"ד, כמות שהיא בהפה, מחמת העלמת בחינה אחרונה ממנו בכח הויכוח, כמ"ש זה במקומו, וע"כ הטבור מקבל שם רק העביות דבחי"ג בלבד.

ותדע, שהתעבות הזאת שהשיג הטבור מהפה, מכונה בשם ירידה למקום החזה דפרצוף הכתר, כי אחר שנתעבה הטבור שהוא בחי' מלכות דגוף, שממעלה למטה, וקיבל לעביות דבחי"ג, הרי חוזר ונעשה בזה, לבחינת מלכות דגופא, המכונה חזה. ונמצא, שעל ידי השגת העביות האמורה, יצא הטבור מבחינת הפה, וחזר וירד סמוך לטבור, דהיינו המקום, שהיה שם מתחילה בטרם שנודרך, דהיינו במקום החזה. ולא ירד לטבור ממש, מחמת שלא נתעבה בבחי"ד, אלא בבחי"ג, כנ"ל, והחזה הוא מקום המלכות דבחי"ג דגוף דפרצוף הכתר.

והנה נשתנתה צורת הטבור, מחמת הודככותו ועלייתו לפה, כי בטרם העלייה היה לו העביות דבחי"ד, ואחר שעלה וחזר למקומו, נמצא, שקיבל רק העביות דבחי"ג, ולפיכך נחשב עתה הטבור ההוא, לבחינת כלי מלכות חדשה. ונבחן משום זה, שיצא לחוץ מפרצוף לגמרי דהיינו מפרצוף העליון שהוא פרצוף כתר.

ומתוך כך, נעשה ראוי לזווג דהכאה, ולהתלבשות ע"ס דראש, אע"פ שעומד במקום החזה דפרצוף הכתר, ואע"פ שהחזה, שהוא מלכות דגופא, אינה ראויה להכאה, כנ"ל (באות קמ"ב ד"ה באופן) להיותו מבחי'

קנד) מבחינת האו"ח היורד מהמסך ולמטה.

קנה) ע"י הודככות המלכות דגופא (כנ"ל אות קמ"ב).

קנו) עביות דבחי"א דאו"י מכונה בשם "קבלה ע"י כתר", עביות דבחי"ב מכונה הרחקה. עביות דבחי"ג מכונה בשם חלון ונקב צר. עביות דבחי"ד מכונה חלון ונקב צר עם הרחקה. (פ"א אות ד').

קנוז) ההמשכה היא בעביות דבחי"ד והקבלה היא בוך לגמרי בבחינת שורש.

קנז) לאור החיה, ההמשכה היא בבחי"ג והקבלה היא בבחי"א. לאור הנשמה ההמשכה היא בבחי"ב וגם הקבלה בבחי"ב, לאור הרוח ההמשכה היא בבחי"א והקבלה היא בבחי"ג. לאור הנפש ההמשכה היא ע"י ז"א והקבלה היא בבחי"ד.

קנט) משום שבאו"י, הוך יותר חשוב יותר וגבוה יותר ובאור חוזר הוא להיפך, שהעב יותר חשוב יותר, ולכן כשמלבישין זה לזה נמצאת קומת כולם שוה, כי היותר שפל באו"י הוא היותר גבוה באו"ח וכן להיפך.

קס) ע"י לעיל אות קי"ט.

קסא) ע"י לעיל אות קכ"א ואות ק"כ.

קסב) עד המלכות דמלכות שנק' טבור.

קסג) ע"י לעיל אות קמ"ב.

קסד) שכולת, הוא מלכות דבינה דגוף.

קסה) היא מלכות דז"א דגוף. טבור, הוא מלכות דמלכות דגוף. (ע"י לעיל אות קמ"ב).

קסו) בהתפשטות ב'. ע"י לעיל אות

קמ"ז.

קסז) כי כל המשפיע משפיע בדבר היותר

עב וכל המקבל מוכרח לקבל בדבר היותר

זך. כמ"ש בהסתכ"פ בחלק ב' ד"ה והנה

ע"ש כל ההמשך.

קסח) משום שאין אור החיה מקובל אלא

בבחי"א, שהיא אור העינים, מטעם הנ"ל

באות קס"ו.

קסח) כל פרצוף מתחייב להיות לו ב'

בחינות שורשים בעליון ממנו, שהם כתר

מלכות דעליון שנקרא פה, ומלכות דמלכות

דעליון שנקרא טבור, כי על ידי עליית הטבור

ולפיכך השיג הטבור מתוך התכללותו בפה רק העביות דבחי"ב לבד.

והתעבות הטבור לבחי"ב, מכונה בשם יציאה מפה וירידה למקום החזה דע"ב, ששם מקום בחי"ב דגופא, משום שהטבור נחשב בו לבחי"ג והחזה לבחי"ב, ומהטעמים שנתבאר היטב באות הקודם, נעשה הוויג דהכאה מחדש במלכות החדשה הזאת, דהיינו בטבור דע"ב שעלה וירד לחזה, ונעשה ע"כ מקום החזה למלכות של ראש: שמחזה ולמעלה עד הפה דע"ב, נתפשטו הע"ס של ראש בקומת בינה, ומחזה ולמטה, נתפשטו הע"ס דתוך והע"ס דסוף. ע"ד שנתבאר באות הקודם. והנה הראש תוך סוף דפרצוף הזה, שקומתו הוא רק עד הבינה, נקרא פרצוף ס"ג.

קצ' התלבשות העצמות בכלים גורמת תמיד הדוככות העביות שבמלכות. (פרק י' כל ההמשך).

קצא) משום, שהבחינה אחרונה נעלמת תמיד בכח ההדוככות והעליה לפה, וע"כ הטבור שעולה לשם ומקבל עביות חדשה, מפסיד תמיד, בחי' אחרונה שהיתה לו בטרם הדוככות, שהיא המלכות הקודמת שלו, הנמצאת תמיד מטבור עד החזה דכל פרצוף. ולפיכך, כשיוצא מפה ויורד למקומו כבתחילה, נמצא יורד רק למקום החזה בלבד, ושם נעשה הוויג החדש, בשביל פרצוף השני לו התחתון, כנ"ל באות קס"ח ד"ה ותדע. ונמצא לנו משום זה, הכלל, שחזה דעליון הוא מלכות של ראש לתחתון, שנקרא פה לתחתון.

קצב) עי' לקמן אות ר"י.

קצג) עי' לעיל אות קס"ח.

קעד) משום, שהשורש העליון דכל תחתון, הוא הפה דראש העליון, כנ"ל באות קס"ט, וע"כ אינו יכול להתעלות למעלה משורשו.

קעה) המה כינויים, של כח"ב ז"א ומלכות הללו, אשר הזיא ומלכות מהם, נפרדו והיו לכלים מקיפים, ומורים על חסרון חיה יחידה אשר שם.

קעו) משום השיתוף דמדת הרהמים בדין, שפירושו עליית המלכות וכח הצמצום שבה, בתוך הבינה, ונתכללו שתיהן יחדיו.

מלכות אחר שנתלבש בה האור מלמעלה למטה, כנ"ל באות ק"כ, עכ"ו, אין ההתלבשות ההיא נוגעת כלל לטבור הנ"ל שעלה וירד לשם, כי הטבור הוא בחינת מלכות חדשה, כנ"ל, אשר האור העליון עדיין לא נתלבש בה מעולם, וע"כ הוא ראוי לזווג דהכאה, כנ"ל אות ק"כ עש"ה ועי' להלן אות ר"י.

ולפיכך, התפשט אור א"ס ב"ה אל בחינת המלכות החדשה הזאת דבחי"ג, העומדת במקום חזה דעליון, וע"י הכאה במסך שבה, יצאו הע"ס דאור"ח והלבישו לאור העליון עד קומת חכמה, כנ"ל אות קי"ט שאור"ח העולה ממלכות דבחי"ג אינו יכול להלביש את הכתר.

באופן, שע"ס דראש החדש הזה, מלבישים לפרצוף הכתר, ממקום עמידת מלכות של ראש, דהיינו בחזה דפרצוף הכתר, עד מקום הפה שלו כי שם מקום שורשו העליון, כנ"ל כי לא יוכלו לעלות למעלה משורשם, ונמצא הראש דפרצוף הכתר נשאר משום זה מגולה. ואח"כ, יורד האור"ח ומתפשט גם מהמלכות של ראש ולמטה, לע"ס דתוך, כנ"ל באות קמ"ב ולע"ס דסוף כנ"ל באות קמ"ג. והנה הראש תוך סוף הזה, נקרא פרצוף ע"ב, הנולד ויוצא ע"י פרצוף העליון שלו, הנקרא פרצוף הכתר או פרצוף גלגלתא. (ועי' היטב בהסת"פ כאן פרק י' כל ההמשך).

קסט) כבר נתבאר לעיל שהגורם העיקרי ללידת פרצוף הוא חוק ההדוככות הנוהג תמיד בע"ס דגופא, מחמת התלבשותו של אור עליון בתוכם כמ"ש בהסת"פ כאן פרק י' אות א', ולפיכך אחר שנתלבש האור העליון בע"ס דגופא דפרצוף ע"ב, גרם גם כן, להדוככות העביות שבמלכות דגופא שלו, שנקרא טבור דע"ב, ונזדכך על סדר המדרגה ממטה למעלה עד שנעשה זך כשורש, שנבחן לעליית הטבור דע"ב לפה שלו, והשיג שם עביות חדשה דבחי"ב, מחמת שבחינה אחרונה נעלמת תמיד בשעת הויכך, כנ"ל באות הקודם ד"ה ומתוך, עש"ה, וכאן בע"ב, שהעביות שלו מבחי"ג נחשבת דבחי"ג לבחינה אחרונה, הנעלמת בכח הויכך.

ויצא משום זה הו"א והמלכות הקודמים, למתחת נקודת הצמצום, ואינם יכולים לקבל שום אור, וע"כ נעשו למקיפים, שמקבלים האור אך מרחוק (פ"י אות ב').

קצו) הם מרמזים ביחוד, על ז"א ומלכות דבחי"ד, שנפרדו ונעשו למקיפים, שמחמת זה, מעולם הנקודים ואילך, נחסרו חיה ויחידה הפנימיים בכל הפרצופין.

קצו) משום, שהאור מקובל תמיד בכלים היותר זכים.

קצט) נרנח"י (פרק ה' אות ג').

קפ) מוח עצמות גידין בשר עור (שס).

קפא) כתונת מכנסים מצנפת ואבנט (שס).

קפב) בית חצר שדה ומדבר (שס).

קפג) מטעם הודככות המסך, הנוהג בכל מדרגה מהם.

קפד) ז"א ומלכות דבינה (א"ר פ"י אות

א' ד"ה ובאמור).

קפה) שורש נשמה גוף דעתיק, מלביש לשורש נשמה גוף דא"ק, מחמת שלבוש והיכל דב"ן דא"ק נפרדו מהפנימיים דא"ק ואינם שם והיו למקיפים, וכן בכל הפרצופין שמשם ואילך (פרק י' אות ג').

קפו) מפרצוף ב"ן דא"ק ואילך, ששם נעשתה ההתחלה לשיתוף מדת הרחמים בדין. קפז) פרצוף ב"ן דא"ק. משא"כ הפרצופין הקודמים, שהם מבחי"ד האמיתית, המה מיוחדים לעצמם לבדם, במה שאין בהם שיתוף דמדה"ר בדין, כמו בכל ע"ס הכוללות. קפח) כי באמת, הן רק ד' בחינות, אלא, כשאנו מחשבים עמהם גם השורש שנקרא כתר, הן נחשבות לה' בחינות (פ"ז אות ט').

קפט) משום, שגם הכתר עצמו אין בו אלא שורשים של ד' הבחינות: חו"ב, תו"מ, וגם הוא מתחיל מחכמה (פ"ח אות ז').

קצ) ב"ן דא"ק, אצילות, בריאה, יצירה, עשיה (פ"ט אות א').

קצא) המה כולם נכללים בה' פרצופים דא"ק, כי הא"ק נחשב לע"ס הראשונות שיצאו בראש הקו לאחר הצמצום (ע"ז ש"ג פ"א).

קצב) נרנח"י הפרטים, המלוכשים בספי

כח"ב זו"ן דכל פרצוף, יוצאים ע"י זווגי דהכאות בדרך זיכוכה של המלכות, וע"כ המה עומדים זה למעלה מזה. אמנם ד' פרצופין: ע"ב, ס"ג, מ"ה וב"ן, יוצאים על ידי עליית הטבור לפה, שקנתה שם עביות חדשה וירדה למקומה, כנ"ל באות קס"ח עש"ה. ע"כ החזה דעליון נעשה לפה של התחתון, ונמצאים עומדים זה למטה מזה (הסתר פ' פרק י"ג אות א').

קצג) העולמות משונים זה מזה בשינויים מרובים, כמ"ש בחלקים הבאים, מה שאינם כלל בין הפרצופין. ואכמ"ל.

קצד) הן ע"ס שקומתן שוה, ומכונים: עור, בשר, גידין, עצמות, מוחא.

קצה) הן נקראות נרנח"י, או כח"ב זו"ן, דהיינו ע"ש ספירה העליונה שבקומה.

קצו) יתבאר בחלקים הבאים, בע"ה.

קצז) משום שאין כלים אלא לבינה וזו"ן, שנקראים: שבולת, חוה, טבור. ונמצא שמשבולת ולמטה, שמשם מתחיל הגוף, אין שם אלא הכלי דו"א, והכלי דמלכות, שהם ז' ספירות, שהו"א כולל חג"ת נה"י, ועם המלכות, הרי הן ז' ספירות חג"ת נה"י.

קצח) אין שום הבחן במדרגות מצד ד' הבחינות דא"ק, להיותן תמיד בחינות התפשטות מא"ס ב"ה, כי אין שום חידוש אור בעולמות, שלא יהיה נמשך מא"ס ב"ה כנודע.

קצט) כי ד' האותיות הוי"ה, הן רומזות לחו"ב תו"מ, וגם הספירות העליונות שבד' העולמות אבי"ע, הן חו"ב תו"מ, וע"כ נקרא כל עולם ע"ש הספירה העליונה שבו (פ"ח אות א').

ר) בשעה, שאנו רוצים להקביל העולמות המשותפים במדת הרחמים, כלפי פרצופי א"ק שאין בו השיתוף הזה דמדה"ר, אנו מכנים הספירות כח"ב תו"מ, בשם: שורש, נשמה, גוף, לבוש, היכל. ונחשב בו כל בחינות הא"ק לשורש, וכל האצילות לנשמה, וכל הבריאה לגוף. וכשאנו מחשבים אמנם העולמות ביחסים עצמם, אנו מכנים אותם, בשם נרנח"י: שנמצא היחידה, בא"ק, והחיה, שהוא אור החכמה באצילות. והנשמה,

ושניהם נעשים כגוף אחד ממש. שהרי כל ההבדל והפירוד הרוחני הוא רק מפאת שינוי הצורה שביניהם, ששינוי הצורה שנתהוה ברוחני, מחלקו לשנים. וכשאתה אומר תחתון ועליון, פירוש, מדרגה זכה ומדרגה עבה, כדמיון הטבור והפה, שמשום שינוי הצורה של העביות שבטבור, להיותו מבחינת ממעלה למטה, נחשב לנבדל לעצמו מהמדרגה הזכה שנקראת פה, ושפל ממנו, ומכונה תחתון הימנו.

ולפיכך, כשאתה אומר, שהטבור עלה לפה, הרי פירוש, שנודרך לגמרי כמו הפה, וא"כ, הם שבים להיות אחד ממש, כי אין ביניהם שום דבר, שיעשו אותם לשתי בחינות. אמנם, משום ההתכללות והיחוד הזה, נמצא, שנכלל ג"כ הטבור מהעביות הנוהגת בפה, דהיינו העביות שממטה למעלה שיש שם, כנ"ל באות קס"ח, להיותם גוף אחד.

ואז, נתעוררו הרשימות שנשארו בו בטבור מקודם הויכוח, שהרשימות הללו, הן מבחינות ממעלה למטה, והן נשתתפו ונתחברו עתה, עם העביות שממטה למעלה שבפה עצמו, ושוב נולדה מזה צורה חדשה בטבור, שונה מצורת הפה, ושפל הימנו בהרבה: כי העביות שממטה למעלה הנוהגת בפה, נבחת לבחינת א"ס, כנ"ל אות ר"ו, מפני שעדיין לא נכנסה הבחי"ד ביחס של הלבשה לאו"י, כנ"ל באות ק"כ, אמנם עביות שממעלה למטה, שפירוש, שכבר נכנסה הבחי"ד ביחס של הלבשה, הרי כח הצמצום רוכב עליה בכל תוקף (כנ"ל באות ק"ך).

אלא, בהיות הרשימות שבטבור שקטות, דהיינו בעת שנסתרו לגמרי מכל עביות, נחשבות שם כמו שאינן במציאות כלל, אמנם עתה, שנכלל הטבור בפה ונתעבה הימנו, אע"פ, שהיא רק עביות מבחינת ממטה למעלה, אמנם הרשימות השקטות והנחות שבטבור, קמו משום זה לתחיה, והוכר שוב משום זה בטבור, בחינת הממעלה למטה שלו בשיעור מסוים, ונעשה שוב שינוי צורה בין הפה לטבור, כי ניכרת שפלותו. וזה מכונה, בשם יציאה וירידה מהפה ולמטה, למקום

בבריא. והרוח, ביצירה. והנפש, בעשיה. וכבר ידעת, שביחס שנגל"ה, נמצאים העולמות אבי"ע חסרים מיחידה וחיה, כנ"ל אות קע"ז, ולפיכך אין באצילות אלא נשמה. ולכן נקרא כאן בשם נשמה כנ"ל (פרק ח' אות א').

רא בחינת המסך והמלכות בטרם שנעשה הווג דהכאה, מכונה בשם "נקודה". ואחרי שנעשה הווג דהכאה, והלבשת הע"ס דאו"ח לע"ס דאו"י, אז נקראים יחד בשם "ספירה" (פרק ה' אות א' ופרק ז' אות ב').

רב עיין לעיל אות קצ"ב.

רג ע"ס של ראש וע"ס של תוך, כמ"ש לעיל באות קמ"א וקמ"ב. וע"ס של סוף, באות קמ"ג.

רד משום שהמלכות דראש, הנקראת כתר, אינה מסיימת ואינה עושה הסוף על האור, אלא להיפך, שנעשית להתחלה ושורש לכל האורות שבפרצוף (פרק א' אות ד').

רה משום שיש בו כח מאציל וכח נאצל כלהלן אות ר"י.

רו משום, שהמלכות של הראש אינה עושה סיום על האור, אלא להיפך, שעושה התחלה לאור ע"י האו"ח העולה ממנה (כנ"ל אות ר"ד).

רז כשהע"ס דאו"י, מתלבשות באו"ח העולה מווג דהכאה במסך דבחי"ד המלבישו לאו"י עד הכתר, נקרא "התלבשות א"ס בכתר". ואם קומת האו"ח היא מבחי"ג, נקראת "התלבשות א"ס בחכמה". ואם היא מבחי"ב, נקראת "התלבשות א"ס בבינה". ומבחי"א, נקראת "התלבשות א"ס בז"א או בת"ת". ואע"פ שיש בכל התלבשות, ע"ס דאו"י ואו"ח, מכל מקום, כל התלבשות נקראת רק ע"ש הספירה העליונה שבקומה (פ"ג אות ד').

רח משום שרחוקים זה מזה כרחוק שמים מן הארץ, ואי אפשר שיצאו זה מזה אלא ע"י אמצעי המחברם (פרק ו' אות ד'). רט כי מיחס ניצוץ בורא שבו אין לו כלום מבחינת שבתחתון, כלהלן באות שלאחר זה.

רי זה הכלל, כשהתחתון עולה למקום העליון, הריהו לגמרי כמו העליון גופו,

בחי"ג דגופא כנ"ל, באות קס"ח, והבן זה. ולפיכך, גם אחר ירידת הטבור מפה ולמטה למקומו בגופא דעליון, נמצאות בו בהכרח, ב' מציאויות, דהיינו העביות שבו, והרשימות שבו. והנה מציאות העביות שבו, היא לגמרי מהפה דעליון, דהיינו העביות שממטה למעלה, שהטבור השיג ולקח הימנו, ע"י התכללותו עמו לגוף אחד כנ"ל. אמנם, מציאות הרשימות שבו, הרי זאת חלקו של הטבור עצמו, דהיינו של התחתון עצמו.

ותדע ששתי המציאויות הללו, מכוונות: ניצוץ בורא, וניצוץ נברא. כי מציאות העביות שבו מכוונה ניצוץ בורא, להיותו לגמרי מהפה של העליון, והעליון כלפי התחתון, מכוונה תמיד מאציל או בורא. ומציאות הרשימות שבו, מכוונה ניצוץ נברא, כי התחתון נקרא נאצל או נברא כלפי העליון, כנודע.

וניצוץ בורא האמור, נבחן לשורש לתחתון בכח ולא בפועל, כי הוא ודאי כל השורש העיקרי של התחתון, כי אם לא היתה בו העביות ההיא בטבור, אז לא היה עליו שום זווג דהכאה, אחר שכבר נזדכך לגמרי כנ"ל, אלא מתוך שקיבל העביות מהפה, כנ"ל, נעשה ראוי ומוכשר להכאה, ולהוציא ע"ס בקומה חדשה לפרצוף תחתון, כנ"ל באות קס"ח. הרי שניצוץ בורא האמור, אע"פ, שהוא כל השורש לתחתון, מ"מ עדיין אינו נבחן לשורש בפועל, כי עיקר התחתון הוא, ממצאות הטבור שעלה לפה וחזר וירד משם ולחוץ, כנ"ל אות קס"ח ולפיכך, רק הניצוץ נברא שבו, דהיינו רשימותיו של הטבור, שנתעוררו ונתעבו מחמת העביות שבפה, רק הן בלבד נחשבות לשורש ד' הבחינות בפועל ממש. להיותן עצם מציאות התחתון כמבואר. (פרק ה' אות ו' ופרק ו' אות ד').

ריא) מבואר היטב לעיל בדיבור הסמוך. ריב) קרקע אצילות הוא בחינת פה דראש של העליון בערך הבריאה. (כמ"ש בע"ח שמ"ז סוף פרק ב') ויש גם שם, בחינת עליית הטבור לפה, שנתעבה בפה ההוא וחזר וירד למקומו, ונעשה מלכות של ראש הבריאה, דהיינו שנעשה עליו זווג דהכאה, והתלבשות ע"ס דאו"ח לע"ס דאו"י, כנ"ל אות

קמ"א, ולפיכך גם כאן נמצאות ב' המציאויות כנ"ל, באות ר"י, שהן: ניצוץ בורא, וניצוץ נברא, אשר ניצוץ בורא, שהיא העביות שממטה למעלה מפה דעליון, (כנ"ל באות ר"י ד"ה ותדע עש"ה) היא נבחן למלכות דמלכות דאצילות, שירדה ונעשתה עתיק לבריאה, "לכחינת שורש" בכח". וניצוץ נברא, שהיא הרשימות כנ"ל, נבחנות שנעשה אריך אנפין דבריאה, שהיא בחינות "שורש הד' בחינות בפועל" ממש.

ריג) מבחינת ניצוץ בורא נק' אני אחרון (פ"ז אות י').

ריד) מבחינת ניצוץ נברא נקרא אני ראשון (שס).

רטו) אע"פ שהמלכות דעליון היא המשפעת כל הע"ס דתחתון, מ"מ נבחן שכל בחינה נוטלת בדיוק שכנגדה בעליון: כי הכתר דתחתון נמשך מכתר דעליון, והחכמה דתחתון מחכמה דעליון, והבינה שבתחתון מהבינה דעליון, וכו'. אלא שהמלכות דעליון מעתיקה אותם ומביאתם לתחתון, על ידי האו"ח שלו (פרק ח' אות י').

רטז) להיות בו העביות דבחי"ד, שקומת האו"ח שלו עולה ומליש עד הכתר דאו"י (פ"ט אות ו' ואות ח').

ריז) זה יתבאר בשיעורים הבאים בע"ה, ואכמ"ל.

ריח) להיותו בחינת כתר וראש, והגוף שלו נעלם ומלוכש בד' הפרצופין: ע"ב, ס"ג, מ"ה, וב"ן (פ"י אות ה').

ריט) משום שנעשה עליה הצמצום, ואינה מקבלת מקבלת או"י כלום. ונודע שהע"ס דאו"י הן העצמות ועיקר האורות, ולפיכך נבחן, שאין לה שם הארה משורשה ועצמותה, כלומר, מצד שהיא מלכות דאור ישר. אלא רק ע"י זווג דהכאה, נעשית לכתר דאו"ח, וע"כ מכוונה אספקלריא דלית לה מגרמה ולא מידי. מגרמה, פירושו מעצמותה, דהיינו מצד שהיא מלכות דאור ישר, לית לה שום הארה משם, כמבואר (פ"ז אות ב').

רכ) בחינת ניצוץ בורא היורד להיות עתיק בתחתון. (כמ"ש היטב לעיל באות

ר"י) ה"ס הנקודה היורדת מעליון לבחינת ראש להתחתון (פ"ז אות ב').
רכא) יתבאר בחלקים הבאים בע"ה.
רכב) ע"י לעיל אות ר"י.
רכג) להיותה בחינת מלכות דעליון, דהיינו פה המעלה או"ח ומלביש לכל הע"ס דאוי"י, ומתפסם בפרצוף. וחוק הוא בעליונים, שכל מדרגה הגורמת תוספת אור לעליונים, הרי כל תוספת אור שהוא חוזר ומושפע, למדרגה שגרמה אותו. ולפיכך, מתוך שהמלכות בסגולת האו"ח שבה, מתפסה לע"ס דאוי"י בפרצוף, ע"כ חוזרות כל הע"ס הנהן ומושפעות במלכות ההיא, ונמצא שהמלכות, אע"פ שהיא תחתונה שב"מ מ"מ היא מקבלת ויונקת מכל הע"ס כולן. וע"י בהסת"פ פרק ט' אות ב' (פ"ו אות ו').

רכד) משום שאין לך בחינת חידוש הארה בעולמות שלא יהיה נמשך מהא"ס ב"ה.
רכה) משום שבכל המדרגות בכל מקום שהן, הן נמשכות בשוה מא"ס ב"ה (פרק ב' אות ג').

רכו) משום שהיא בחינת מלכות ממעלה למטה, שכבר היא בבחינת הלבשה לאורות, ע"כ רוכב עליה כח הצמצום, ואינה יכולה ע"כ לקבל מאוי"י כלום. (כמ"ש לעיל באות ק"כ ע"ש).

רכז) מפני שנאצלת ועלולה הימנה. כי כן משתלשלות כל המדרגות מראש הקו עד סוף עשיה, בדרך עילה ועלול, שכל אחת נולדת על ידי זו שלמעלה הימנה, ולפיכך נקרא כל עליון בשם מאציל או בורא לתחתון אליו, וכן התחתון נקרא נאצל או נברא מהעליון ממנו (פ"ז אות י').

רכח) כי מלבד, שהמלכות דעליון היא השורש לכל בחינות שבתחתון, הנה עכ"ז, כל בחינה שבתחתון נמשכת בדיוק רק מבחינה שכנגדה בעליון, כתר דתחתון מכתר דעליון, חכמה מחכמה דעליון, כנ"ל (אות רט"ו ע"ש) הרי שכל בחינה שבתחתון, יש לה ב' שרשים: שורש אחד בבחינה שכנגדה בעליון, ושורש ב' במלכות שהיא השורש הכללי לתחתון.

רכט) הן מכוונות: עור, בשר, גידין עצמות, מוחא (פ"ה אות ב').
רל) להיות שמה מקום החושך, כנ"ל באות ס"ה (פ"י אות ב').
רלא) משום, שהעור אינו מקבל לתוכו מאוי"י שבפרצוף, מחמת הצמצום שעליה (כנ"ל אות ט"ה).

רלב) מפני שאין העדר ברוחני, וכיון שמתגלה הקדושה פעם באיזו בחינה, שוב איננה זוה משם לעולם (פ"ז אות ג').
רלג) האדם יכול להשיג אפילו למעלה מנפש דאצילות (פ"י אות ז').

רלד) כי כל עליון הוא בהכרח מדרגה אחת גבוהה מהתחתון, והנה אם יש לו נפש לתחתון, ונתוספה לו הארה מנפש דעליון, נמצא שהארה זאת גבוהה ממנו במדרגה אחת, והמדרגה הגבוהה מהנפש, נקראת רוח, וכו' עד"ז (פ"י אות ו' ובא"פ אות ד').
רלה) כל האורות של המלכות, נקראים נפש, ואפילו היחידה שבה.

רלו) ע"י לעיל אות קצ"ג, ר"א, ר"ב.
רלז) הע"ס דאוי"י, הן ד' הבחינות דהתפשטות אור א"ס ב"ה. הע"ס דאוי"י, הן האורות המוחזרים והנדחים מהמלכות, כנ"ל אות קי"ט והע"ס שקומתן שוה, הן הע"ס דאוי"י המתלבשות בע"ס דאוי"י מתוך זווג דהכאה אחת, כנ"ל אות קצ"ד. והע"ס דזו למעלה מזו, הן היוצאות מד' זווגי דהכאה, הנעשים במלכות בדרך זיכוכה, דהיינו בעת עלייתה מטבור עד הפה, כנ"ל באות קמ"ב. והע"ס דזו למטה מזו, הן יוצאות מה' זווגי דהכאה, אחר ביאת המלכות בכל פעם אל הפה וקיבלה שם עביות חדשה, כנ"ל באות קס"ח. והע"ס דראש, הן מהמלכות ולמעלה בטרם ביאתה לכלל הלבשה, כנ"ל אות קמ"א והע"ס דתוך, הן מהמלכות ולמטה, כנ"ל באות קמ"ב. והע"ס דסוף, הן או"ח בלי או"י, משום שהן מהמלכות ולמטה אחר שבאה בהלבשת האורות, וע"כ הן המסיימות לפרצוף, כנ"ל באות קמ"ג. וה' הבחינות שבכלי מלכות הן מהרשימות מא"ס, שנשארו במלכות לאחר הצמצום, כנ"ל באות קי"ט. וד' בחינות שרשי כלים בכת, הן מבחינות ניצוץ בורא, כנ"ל

ספירה, (כנ"ל באות קנ"ז וקנ"ח עש"ה) ונמצא לפי"ז כי מה שאמרנו כאן, שאין כלים לאור היחידה ואור החיה, היינו רק כלי קבלה, אבל כלי המשכה יש לה, כי כלי המשכה דאור החיה הוא בחי"ג, וכלי המשכה דאור היחידה הוא בחי"ד, שבחינות אלו נמצאות בשלימות בפרצופי א"ק, וע"כ אמרנו כאן, שאורות חיה ויחידה ישנם, אלא שמתלבשים בנשמה.

אמנם מעת השיתוף דמדה"ר בדין ואילך, דהיינו מב"ן דא"ק ואילך, (כנ"ל באות קע"ז) שחסרו בחי"ג ובחי"ד מהפרצופין והיו למקיפין, שנקראו לבוש והיכל, נמצאו חסרים, גם כלי המשכה מחיה יחידה, שבכל הפרצופין. ונמצא שגם האורות דחיה ויחידה אינם בפרצוף. כי אין כאן בחי"ד שתמשיך אור יחידה ואין כאן בחי"ג הממשיכה אור החיה. וזכור זה. ודע, שדבר חסרון זו"ן האמור, הוא רק בערך א"ק, אמנם בערך עצמם, ודאי שיש להם ע"ס שלימות, כמ"ש במקום.

אות ר"י. וד' בחינות שרשי כלים בפועל, הן מבחינות ניצוץ נברא, כנ"ל באות ר"י. ודע, שבענין הע"ס של זו למעלה מזו, שהן הע"ס הפרטיות שבכל פרצוף, אין שם כלים לחיה יחידה, משום שהע"ס הללו יוצאות, ע"י זווג דהכאה בדרך זיכוכה של המלכות, כנ"ל (באות צ"ה ואות קמ"ב) ומתוך שבחי"א, עביותה קלושה מאד, אין הזווג דהכאה נוהג בה כל כך, כי אינה מעלה או"ח בשיעור שיספיק להתלבשות האו"י במדה שהמעלה למטה שלו, יעשה לכלי, ואצ"ל, שאין נוהג זווג דהכאה, בשעה שנזדככה לגמרי כמו בחינת הכתר, ולפיכך, אין שם אלא ג' כלים, שהם מבחי"ב ובחי"ג ובחי"ד, אבל מבחינת כתר ומבחי"א אין שם כלים, והאורות: חיה, יחידה, צריכים להתלבש בפנימיות הנשמה, דהיינו, האור של הבינה (כנ"ל אות קס"ג).

וצריך שתזכור כאן להבחין: בבחינת ההמשכה, ובבחינת הקבלה, הנמצאות בכל

נשלם בע"ה חלק שלישי

חלק ד'

עשר הספירות של עקודים כולל ו' פרקים

פ ר ק א'

מבאר ראש וגוף דאדם קדמון עד הטבור, אשר בע"ס דראש אין עוד מציאות כלי, ובע"ס דגוף ישנה מציאות כלי א' שנקרא כתר, ועה"ס נבחנות בכלי זה ע"פ התרחקותן מבחינה ד'. ולהיותן בכלי א' נקראות עקודים, ובו י"א ענינים :

א. אין לנו כח לעסוק קודם עולם האצילות. ב. י"ס דאצילות הן אורות וכלים, ובכדי לקשר בשרשן שלמעלה, צריכים לדבר בסדר המדרגה מראש עד סוף. ג. האורות דגוף דא"ק מפה עד הטבור נקראים עקודים. ד. מהכאת או"מ ואו"פ זה בזה מתוך לפה, נולדו הויות כלים. ה. קודם עקודים, דהיינו בע"ס דראש א"ק, אין כלים, ובעקודים נעשתה מציאות כלי אחד לע"ס. ו. כלי דעקודים ה"ס כתר. למטה מעקודים יצאו יוד כלים כח"ב תו"מ. ז. יש כח ע"ס באור העליון. ח. המשך אור העקודים מפה עד הטבור, וחזר ונסתלק למקורו לפה. ט. רשימה שנשארה אחר הסתלקות האור נתהווה לבחינת כלי. י. לפי שהאור נסתלק בבת אחת נעשה רק כלי אחד, ונקרא כתר. יא. ונבחנות ע"ס בכלי זה, ע"פ התרחקותן מבחי"ד, דהיינו ע"פ ד' בחינות שבאור העליון.

אין לנו כח לעסוק קודם עולם האצילות

* (א) כבר ידעת כי אין בנו כח לעסוק קודם אצילות יוד ספירות, ולא לדמות * שום דמיון וצורה כלל ח"ו, אך לשכך האזן אנו צריכים * לדבר דרך משל ודמיון, לכן אף אם נדבר במציאות ציור שם למעלה אין הדבר רק לשכך האזן.

אור פנימי

(א) כי כל אלו ההבחנות שאנו מבחינים בעולמות הם נובעים ויוצאים מעולם האצילות ולמטה דהיינו מהעולם, שכבר נגלה בו עשר ספירות ותיקון קוים, בסוד חסד דין ורחמים. אמנם למעלה מעולם האצילות, דהיינו מטרם שנגלו עשר ספירות, אין לנו שם עוד אחיזה, עד כדי להבחין שם איזה דמיון ושינוי צורה בין ספירה אחת לחברתה, משום שתחילת ההשגה מתחיל מן התלבשות היוד הספירות ביוד כלים, דהיינו מעולם האצילות ולמטה.

וזה הרב, שאין בנו כח לעסוק קודם אצילות יוד ספירות, ולא לדמות שום דמיון * עץ חיים היכל א"ק שער ד' פ"א.

וזוה"ש הרב, שאין בנו כח לעסוק קודם אצילות יוד ספירות, ולא לדמות שום דמיון * עץ חיים היכל א"ק שער ד' פ"א.

ב) פירוש כי מעולם האצילות ולמטה, יתכן לנו, לרמוז על ההבחנות, שבשרשים העליונים הרוחניים, אשר למעלה, בדרך משל ודמיון, הנלקחים מהמציאות או מן הנהגות שבעוה"ז כי כל פרטי הבריות ואופני הנהגתם המצויים בעוה"ז, המה משתלשלים ונמשכים מעולמות העליונים, ממש כמו יחס החותם עם הנחתם הימנו, אשר כל הפרטים הנמצאים בהחותם נעתקים ועוברים על הנחתם ממנו, אף משהו לא יחסר.

י"ס דאצילות הן אורות וכלים, ובכדי לקשר בשרשן שלמעלה, צריכים לדבר בסדר המדרגה מראש עד סוף

(ב) אמנם דע, כי ג' יוד ספירות דאצילות הם ב' ענינים: הא' הוא התפשטות הרוחניות, והב' הוא כלים ואברים, אשר העצמות מתפשט בהם והנה צריך, שיהיה לכל זה שורש למעלה, לב' בחינות אלו, ולכן צריכים אנו לדבר בסדר המדרגות מראש עד סוף.

האורות דגוף דא"ק מפה עד הטבור נקראים עקודים

* (ג) הנה כתיב, וארא בחלום, והנה העתודים העולים על הצאן י עקודים

אור פנימי

ו"ש חז"ל אין לך כל עשב ועשב מלמטה, שאין מלאך ממנה עליו מלמעלה, ושומר אותו ומכה אותו, ואומר לו גדל, עכ"ל. (ב"ר פרשה י' זוהר השמטות לח"א ס"א) יורנו בזה שאין לך פרט קטן בעוה"ז, שאין לו שורש בעולם העליון, אשר השורש הזה פועל עליו בכל צורתו וכל נסיותיו בכל מה שהוא עושה כאן לעינינו בעולם הזה, ולפיכך מצאו להם החכמים שפה מיוחדת למסור השגתם מעולמות עליונים בכתב ובעל פה מדור לדור, דהיינו, שלוקחים הענפים שבעוה"ז, ומבארים עמהם את המציאות שבעולמות העליונים, המיוחסים לענפים הללו. ומתוך, שיחסי שורש וענף האמורים, מתחילים רק מעולם האצילות ולמטה, דהיינו מעת גילוי גמר העשר הספירות, ולא כלל מקודם לכן, מובן מעצמו אשר לא יתכן כלל לרמוז על המציאות של העליונים הללו בעזרת הענפים הגשמיים, שהרי אין לענפים האלו יחס ישר אליהם אשר יהיו מוכשרים לבאר המושגים שלהם.

ו"ש הרב שמה שמדבר גם כן בדרך משל ודמיון, אינו אלא כדי לשכך האזן. כלומר, ליתן לנו אחיזה באפס מה, כדי שיוכל להראות לנו השרשים של עולם האצילות. באופן שמתחילה יש להבין את הענף, ביחסו לשרשו שבאצילות, ואח"כ, אפשר ליחס את השורש הזה לשרשו המוקדם, אשר בעולמות הקודמים לאצילות.

* עץ חיים היכל א"ק שער ו' פ"א.

(ג) שהם ענין התפשטות הרוחניות, הנקראים נרנח"י, וענין כלים ואברים, הנקראים: כח"ב, תג"ת, נהי"ם. או ה"פ: א"א, ואו"א, וזו"ן. אשר הנרנח"י מתלבשים בהם. וכל ענין מאלו הוא לימוד מיוחד בפ"ע, כלומר שדרכי השתלשלותו וגילוייו הוא משונה משל חבירו, ולא עוד אלא הם הפכים זה לזה מקצה אל הקצה, כי בכלים, נמצאים הכלים העליונים מתגלים מתחילה, שמתחילה נגלה הכתר ואח"כ החכמה ולבסוף המלכות, והיפוכו הוא באורות, שבהם התחתונים מתגלים בתחילה, שמתחילה נגלה הנפש ואח"כ הרוח ולבסוף היחידה. וכן הם הפכים זה לזה בכל הופעותיהם ובחינותיהם. ולפיכך, אם לא נדע היטב טעמי הדברים משורשם לא ימלט שלא נתבלבל בחכמה זו. וז"ש הרב, ולכן צריכים אנו לדבר בסדר המדרגות מראש עד סוף. כלומר, כי אז נבין היטב הטעמים של כל ענין וענין משורשו, ויהיה לנו אפשרות להבין ולהבדיל בכל מדרגה, את האופנים והסדרים שבהכלים כראוי להם, ואת האופנים והסדרים, אשר באורות כראוי להם, ולא יתחלפו לנו המושגים של זה בזה.

(ד) הם שמות של ג' העולמות הראשונים שנשתלשלו זמ"ז עד שנאצלו עשר ספירות כהלכתן, דהיינו עשרה אורות הנקראים: נפש, רוח, נשמה, חיה, יחידה. המלווים בעשרה כלים הנקראים: כתר, חכמה, בינה, חסד, גבורה, ת"ת, נצח, הוד, יסוד, מלכות.

נקודים וברודים, וגם כתיב, כי ראיתי את כל אשר לבן עושה לך. ובפסוק זה רמוז כל בחינות אלו, שאנו מדברים בכאן, כי לבן, ה"ס לובן העליון, אשר הוא קודם כל האצילות הזה, והוא העושה כל אלו הבחינות, שהם: עקודים, נקודים, ברודים, לצורך האצילות, שיאציל אחריהם אשר הוא נקרא בשם יעקב, והתחיל בעקודים כי הם האורות היוצאים מפה דאדם קדמון, אשר בהם התחיל גילוי הויות הכלים, להיות יוד אורות פנימים ומקיפים, מקושרים ומחוברים יחד בתוך כלי א', אשר לסבה זו נקרא עקודים מלשון ויעקד את יצחק ר"ל ויקשור.

אור פנימי

בפירוש המלות טרם ואח"כ שנין "תחילה ואח"כ" הנאמר ברוחניות, פירוש, סבה ומסובב, אשר הסבה נקראה קודם, והמסובב הנמשך ממנו, מכונה בשם אח"כ. וזה שהשמיעו לנו חז"ל, אשר הסבה ראשונה של העולמות הנק' עולם הראשון, נאצל ויצא בבחינת כלי מלכות לבד, המכונה מדת הדין, אלא "ראה, שאין העולם מתקיים", כלומר, שאין בזה אותו שלימות הנרצה מבריאת העולם ע"כ "עמד ושתפה במדת הרחמים", כלומר, לכן נעשה זה לגורם, שיסובב ממנו ענין שיתוף של מדת הרחמים בדין, שמחמת זה יצאו ונאצלו עשר ספירות אורות וכלים, כנ"ל, בשלשת הקוין חו"ר ואותו הענין רמזו חז"ל ג"כ במקום אחר בשינוי לשון (אבות רפ"ה) בעשרה מאמרות נברא העולם, והלא במאמר אחד יכול להבראות אלא להפריע מהרשעים, שמאבדין את העולם שנברא בעשרה מאמרות, וליתן שכר טוב לצדיקים, שמקימים העולם שנברא בעשרה מאמרות, עכ"ל. עשרה מאמרות, פירושם עשר ספירות כנודע, ושואלים, מאחר שהעולם הקדמון נברא בסוד מאמר אחד, דהיינו בסוד כלי אחד בלבד, בכלי מלכות, כנ"ל, א"כ למה נשתלשלו ויצאו ממנה עשר ספירות, וע"ז תרצו "להפריע מהרשעים" וכו' "וליתן שכר טוב לצדיקים" וכו' כלומר, כי מחשבתו של הבריא, שהיא כדי להנות לנבראיו, אינה מתקימת בדרך אחר, אלא בהנהגת שכר ועונש, דהיינו ע"ס, שה"ס

ומתחילה לא נתאצל אלא כלי אחד, שהוא הנקרא כלי מלכות, אשר כל העשרה האורות היו מלובשים ונקשרים רק בכלי האחד ההוא, ומטעם זה נקרא עולם הראשון ההוא בשם עולם העקודים, מלשון עקוד וקשור, כמ"ש ענין זה לפנינו. ונקרא ג"כ קו אחד או עולם אדם קדמון, קו אחד נקרא משום, שהוא מלובש רק בכלי אחד, ואין בו עוד ג' הקוין של ההנהגה, הנקראים: חסד, דין, רחמים. כי כלי זה מכונה מדת הדין שהוא כלי מלכות.

אמנם אחר כך נעשה שיתוף עם מדת הרחמים, כלומר, שמלכות המכונה מדת הדין נתכללה ונשתתפה עם כל ספירה וספירה מס' ספירות הקודמות אליה המכונות מדות הרחמים, שעל ידי שיתוף הזה נעשה כלי בכל ספירה וספירה, שאז נגמרות עשר הספירות כהלכתן, ואז נעשים בעה"ס ג' הקוין של הנהגה, הנקראים: חסד, דין, רחמים.

ווי"ש חז"ל בתחלה עלה במחשבה לברא העולם במדת הדין וראה שאין העולם מתקיים, והקדים מדת הרחמים, ושתפה למדת הדין (בר' ספ"ב) שלכאורה המאמר הזה קשה להולמו וכי חלילה מחשבותיו יתברך כמו מחשבת בשר ודם, שרוצה מתחילה לעשות כך אלא שמתחרט משום איזה טעם ועושה אחרת. אמנם כבר ביארנו, (ע' חלק א'

מהכאת אר"מ ואר"פ זה בזה מחוץ לפה, נולדו היות כלים
(ד) והנה בהתחברות האורות פנימים עם ה האורות מקיפים מחוברים

אור פנימי

ומעולם ההוא, מתחיל ענין ההבחן של עשר ספירות בפועל ממש.

(ה) כבר ידעת, אשר הפה, ה"ס המלכות של ראש דא"ק, שבה נתקן מסך של בחי"ד, אשר מעכב על אור העליון מלהתפשט ולהתלבש בבחינתה הד'. כי אור העליון, דרכו לבוא ולהתפשט גם בבחי"ד, ולמלא כל המציאות כמו מטרם הצמצום, אלא, שהמסך המתוקן בהפה, מעכב עליו ואינה מקבלו שזה נקרא זווג הכאה, כנודע. ואז, כל שיעור של אור העליון הראוי לבא ולהתלבש בבחי"ד, והיא אינה מקבלתו, כאמור, הנה אור העליון הזה, חוזר לאחוריו למקורו, ונעשה למלבוש על ה"ס ספירות הראשונות של אור ישר, (ועי' לעיל ח"ג פ"ב ובאר"פ שם) ונמצא שכל האורות העתידיים לבא בעולמות אחר גמר תיקונם, המכונים אורות מקיפים, הנה המה כלולים באור חוזר זה, המלביש ל"ס ראשונות דאור ישר של ראש דא"ק, כי זהו האור העליון שאינו מקובל בבחי"ד, וע"כ, אינו ממלא כל המציאות כמו שהיה מטרם הצמצום. אמנם על ידי כל הזווגים והאור"ה, העתידיים להגלות בעולמות, ע"י העלאת מ"ן ממעשים של הצדיקים, נמצאת הבחי"ד מתוקנת, עד, שתהיה ראויה לקבלת האור כמות שהיתה בא"ס ב"ה מטרם הצמצום. כמ"ש בזהר, א"ס לא נחית יחודיה עליה, עד דיהבינן ליה בת זוגיה: שהוא סוד תיקון הבחי"ד כמבואר. (ועי' בשער הכוונות בעלינו לשבח).

והנה נתבאר, שכל האורות המקיפין, כלולים במסך ובאר"ה שבפה דראש א"ק ביחד עם האורות הפנימים, שהם ה"ס דאור ישר הקשורים בה, וז"ש הרב, האר"פ עם האורות מקיפים מחוברים תוך הפה, דהיינו המלכות, בכח המסך דבחי"ד המתוקן שם, כמבואר.

הנהגת ג' הקוין: חסד, דין רחמים. וע"כ עולם הקדמון, שלא היה שם אלא כלי מלכות בלבד, הוכרח להשתלשל ממצב למצב עד שנאצלו עשר הספירות, שה"ס שיתף מדה"ר בדין כנ"ל. המגלה להנהגת שכר ועונש, המביאה לאותה ההטבה הכלולה בסוד מחשבת הבריאה, כמבואר.

והנה תחילת השתתפות האמורה, נעשה בעולם העקודים גופו, על ידי הודככות העביות שבהמסך שמפאת זה, יצאו ונשתלשלו שם ג' פרצופין המכונים: גלגלתא ע"ב ס"ג. אשר אע"פ שכולם עוד בחינת עקודים המה, מ"מ מתהווה בהם ענין השיתוף בהדרגה. כמ"ש לקמן. ואח"כ יצא פרצוף ב"ן דא"ק הנק' עולם הנקודים, אשר שם נאצלו ג' הקוין חד"ר בעה"ס של ג' ראשונות: כח"ב, המכונה ראש, אבל בוי"ת, עדיין לא יצאו ע"ס אלא רק בקו אחד. ובעולם ההוא היה ענין שבירת הכלים.

ושבית"כ האלו נעשו סבה, שיגמר ענין שיתוף מדת הרחמים בדין בבחינת ג' קוין חד"ר ועשרה כלים גמורים, גם בו' ספירות התחתונות תג"ת נהי"מ, אשר בעולם שלאחריו, הנקרא עולם הברודים. ועולם התיקון, מטעם כי תיקון העולם כפי שהיתה מחשבת הבריאה, מתחיל מזה העולם דוקא ולא מקודם לכן.

ונתבאר ההפרש מג' עולמות הנזכרים בדברי הרב: כי עולם עקודים פירוש, שעשרה האורות היו עקודים וקשורים רק בכלי אחד. אכן עולם הנקודים, הנה בבחינת ג' ראשונות שלו כח"ב, כבר נעשה בו השתתפות דמה"ר בדין. ורק בעולם הברודים הנקרא עולם האצילות, שמה התתקן, ונגמר בו לגמרי דבר השיתוף דמדת הרחמים, גם בו' ספירות התחתונות, באופן, שיש כאן התלבשות של יוד אורות בתוך יוד כלים.

תוך הפה, לכן בצאתם יחד ו חוץ לפה קשורים יחד, הם ז מכים זה בזה ומבטשים זה בזה, ומהכאות שלהם אתייליד היות בחינת כלים.

קודם עקודים, דהיינו בע"ס דראש א"ק, אין כלים

* (ה) ה קודם מציאות העקודים לא היה האור העליון יכול להתלבש בשום כלי כי ט לא היה יכולת בכלים לסובלו, ושם היה האור בלתי מתלבש בכלי, י עד שהגיע התפשטות האור הגדול ההוא אל בחינת העקודים, ושם

אור פנימי

של האו"מ, שאינם יכולים להתלבש, הוא רק, מכח העביות והגבול שבמסך, וע"כ הולך ומזכך את העביות. ולפיכך מבטשים זבי"ז עד ששניהם מסתלקים, כמבואר. (ועי' בפתיחה כוללת בספרי על הע"ח).

ח) עקודים, הם בחי' ע"ס של תוך דפרצוף ראשון שבמציאות שאחר הצמצום הראשון, המכונה אדם קדמון, שמקודם לכן, לא היה כלל בחינת ראש תוך סוף באור העליון אלא שהאור העליון היה ממלא כל המציאות. (כמ"ש היטב בחלק א').

ו) "ש הרב" קודם מציאות העקודים, דהיינו בעשר הספירות שבראש דאדם קדמון, הקודמים לעשר הספירות דתוך דאדם קדמון, הנקראים עקודים, "לא היה האור העליון יכול להתלבש בשום כלי". וזה מבואר היטב בחלק ג', אשר אין שום בחינת כלי בע"ס של ראש, אלא רק שרשים לכלים בלבד. ט) כי האו"ח העולה מהמלכות ולמעלה אין הוא נחשב לכלי קבלה על אור העליון, אלא רק לשורש לכלי קבלה, ולפיכך, כל כמה שאין מלכות של ראש מתפשטת ומתרחבת לע"ס מינה ובה, על ידי האו"ח המתהפך ויורד ממעלה למטה, הנה אין שם כלים כלל (ועיין לעיל חלק ג' פרק ב' אור פנימי אות ג') שהרי האור החזור עולה שם ממטה למעלה, וכל הלבשה שממטה למעלה מורה בחינת הסתלקות מקבלה. ומה שאנו מכנים זה להלבשה, הוא מטעם שעה"ס מתקשרות שם, ונעשות שורש להלבשה. וז"ש הרב, שלא היה יכולת בכלים לסובלו. והבן זה.

ו) שהן האו"פ והן האו"מ קשורים שניהם בבחי' ד: כי הט"ס ראשונות דאו"י, קשורות ומלוכשות, באו"ח שלה, שהן הנק' או"פ. אבל האורות העתידיים לבא עד גמר התיקון, הנק' או"מ, גם הם כלולים באו"ח זה, כי הם עצם האו"ח כנ"ל, שהם עתידיים מחמת זה להגלות לאט לאט במשך שתא אלפי שני ולאחריהם עד גמר התיקון, כבדיבור הסמוך. ז) כי כששני האורות יורדים ומתפשטים מהפה ולמטה לתוך הגוף דא"ק, הנה האו"מ אינם יכולים להתלבש בתוך הגוף, מחמת כח המסך אשר שם המעכב על האור ההוא, כנ"ל. (ועי' בחלק ב' תשובה ד') ומתוך שהמה קשורים ונכללים שם, רוצים גם הם להתפשט בפנימיות הפרצוף, ולפיכך המה מזככים בזה את העביות שבמסך, דהיינו, לאותו כח העיכוב, שאינו נותן להם להתלבש שם. אמנם מכח ביטושם זה בהעביות דמסך, שהמסך הולך ומזדכך מחמתם, הנה גורם זה, להסתלקות האורות הפנימיים מהגוף: כי כשמזדכך לעביות דבחי"ג, נתקצר האו"ח, ואינו מלביש רק לקומת חכמה, ונעלם אור הכתר מהגוף. וכשנזדככה גם בחי"ג לעביות דבחי"ב, נתקצר האו"ח לקומת בינה, וגם אור החכמה נעלם וכו' עד שנזדכך כל העביות, ואין שם עוד זווג דהכאה, ונעלם כל האו"פ מהפרצוף. וז"ש הרב "שהם מכים זה בזה ומבטשים זה בזה" פי' שהאחד דוחה את חברו: כי כל גדלו של או"פ הוא בגודל עביות שבמסך, כנ"ל, וע"כ הוא מתחזק בעביות הגדול יותר. ולהיפך, כל עיכובם

י) עד שהמלכות והאו"ח שעמה ממשיכים

* עץ חיים היכל א"ק שער ז' פ"א.

נעשה מציאות כלי אחד, אל האור הגדול ההוא, ואז כ התחיל האצילות להיות בו איזה מציאות הגבלת האור, ל מה שלא היה יכול להיות הדבר עד עתה.

כלי דעקודים ה"ס כתר. למטה מעקודים יצאו יוד כלים כח"ב תו"מ ובעקודים נעשתה מציאות כלי אחד לע"ס

(ו) אמנם, תחילה היה האור כולו של החלקים המגיעים לאצילות, כולם נעלמים תוך כלי א' לבד, ואותו הכלי היה בו בחינת כלי של כתר עליון, אחר כך נתפשט האור יותר למטה מבחינה הנ"ל הנקרא עקודים, ואז נעשית יוד כלים.

יש כח ע"ס באור העליון

(ז) ונתחיל לבאר מציאות העקודים מה ענינו. דע, כי האור העליון, אשר הוא חלק הראוי להתלבש באצילות, אשר יש בו כח היוד ספירות,

אור פנימי

ע"ס של ראש אל תוך ממעלה למטה כנ"ל, ואז נעשה בחינת כלי אחד, דהיינו כלי מלכות, שהתפשטה והתרחבה וקיבלה לתוכה כל כמות האור, שהאור"ח שלה הלביש את ע"ס של ראש (ועי' ח"ג פ"ב או"פ אות ג'). וע"ס הללו, היורדות מהראש ולמטה ומתלבשות בכלי מלכות שהתרחבה, הן הן הנקראות עשר ספירות דעקודים או עולם העקודים.

(כ) כי מלכות שבסוף הכלי ההוא, אשר נבחנת למלכות דכלי המלכות, היא המגבלת את אור העליון על דרכו שלא יתפשט ממנה ולמטה, וכח ההגבלה הזאת, מכונה בשם טבור או חזה.

(ל) כלומר אע"פ שמלכות של ראש ג"כ מגבלת את אור העליון, כי ע"כ נעשה שם זווג דהכאה, והעלאת אור חוזר (כנ"ל חלק ג' פרק א' אור פנימי סעיף ע'). אמנם הגבלה זו ואור חוזר זה של מלכות של ראש, אינה נחשבת להגבלה בפועל ממש, אלא רק לבחינת הגבלה בכח, כמ"ש הרב בע"ח שער מ"ב, שהכתר הוא דוגמת החומר הנקרא היולי, שיש בו שורש כל הד' היסודות, בכח ולא בפועל, וכי'. וע"כ אפשר לקראו, א"ס ומאציל, עש"ה. וכוונתו לע"ס של ראש הנקרא כתר כנודע.

אכן דברי הרב הללו עמוקים מכל עמוק, וצריכים אמנם להבינם להיותם עסוקים בשורש החכמה ובתחילתה. כי צריכים להבין מאד ההפרש שבין, "כח" ל"פועל", שאומר הרב לחלק בין עה"ס של ראש המלובשים באור"ח שממטה למעלה, ובין עה"ס דגוף המלובשים באור"ח שממטה למטה עד שע"ס של ראש, נקראים בשביל זה לפעמים, א"ס ומאציל, לע"ס של הגוף.

והענין, כי יש הפרש ומרחק גדול מאד, בין האור"ח העולה מהמסך שבמלכות ולמעלה המלביש לע"ס של ראש, לבין האור"ח היורד עם האור"ח מהע"ס של ראש למטה לגוף, עד שנדמה, כי הם הפכים זה לזה כי האור"ח העולה ממטה למעלה, לא לבד, שאינו נבחן לכלי קבלה על האור"ח שמלביש, אלא עוד, שיש בו התנגדות לקבלה: כי כל ממטה למעלה פירושו שהאור פונה למאציל ולא למקבלים, אמנם עכ"ז נעשה האור"ח העולה, למלבוש על האור העליון, כלומר, שנעשה שורש להתקשרות אור העליון בנאצל, משום כי כלי מלכות של ראש, שהעלתה את אור חוזר ההוא, נמצאת מתפשטת ומתרחבת על ידו מינה ובה, ונעשית לכלי קבלה המכונה גוף הפרצוף (כנ"ל ח"ג פ"ב או"פ אות ג'),

אף על פי שעדיין לא ניכר היותם ׀ יוד אורות רק אחר גמר העקודים, אמנם ודאי, אשר ׀ הכח של יוד אורות אלו היה בהם תחילה, רק לפי ׀ שלא היה האור נגבל תוך הכלי, ׀ לא היה ניכר עדיין מציאות היותן יוד.

המשיך אור העקודים מפה עד הטבור, וחזר ונסתלק למקורו לפה (ח) והנה כאשר רצה המאציל העליון, להוציא בחינת הכלי ההוא הנקרא עקודים, מה עשה, המשיך האור שלו למטה, עד מציאות סיום שיעור הראוי להיות נעשה ממנו בחינת ׀ עקודים, שהוא מפה עד הטבור,

אור פנימי

כניסות ויציאות האלו נעשה הכר של יוד אורות מובדלים זה מזה. כמ"ש לקמן. (ג) בטרם שנתפשטו לעקודים, דהיינו בע"ס של ראש, אשר שם נבחנות עה"ס שהן רק בכח ולא בפועל (כנ"ל פרק זה סעיף ל'). (ס) והגבלה זאת מתחלת להגלות רק על ידי זווג דהכאה ועליות אור"ח ממטה למעלה, דהסתכלות השניה הבאה אחר התלבשות האור בנאצל, דהיינו אחר עקודים, כמ"ש לפנינו, משא"כ על ידי הסתכלות הראשון שבמלכות של ראש, אין האור נגבל, כמ"ש לעיל, וזכור זה. (ע) ואפילו בהתפשטות שמראש ולמטה גם כן אינו ניכר שהן יוד אורות, רק שיווד האורות נחשבים כמו אור אחד, והוא משום שכל ההבחן שבאורות הוא רק מבחינת הכלים שהם מתלבשים בהם, וכיון שאין כאן עוד אלא כלי אחד, נחשבו ג"כ עשר האורות לאור אחד.

(פ) מלכות של ראש מכונה פה, ומלכות של גוף מכונה, טבור, והט' ספירות הראשונות דגוף מתחילות להתפשט מהפה, דהיינו ממלכות של ראש, ומסתיימות בטבור שהוא מלכות דגוף. וכל המקום שמטבור ולמטה עד סיום הגוף, נבחן לספירת המלכות בלבד. ואע"פ שמטבור ולמטה נבחנות ג"כ עשר ספירות אמנם הן בחינת אור חוזר, ואור נקבה, ונבחנות למקבלות שלא יוכלו להשפיע. ולפיכך נבחן, התפשטות האור ישר מהפה ולמטה, רק עד הטבור ושם נפסק, מחמת המסך הנמצא שם בטבור.

להיות עשר ספירות של ראש יורדות ממעלה למטה ומתפשטות ומתלבשות בתוכה. והנך רואה, שאע"פ שע"ס דראש מצד תכונתן עצמן הן מסתלקות מלבא לכלי קבלה כי כן פירושן של האור"ח העולה ממטה למעלה, דהיינו למאציל ולא לנאצלים, כמ"ש לעיל, עכ"ז כל האור המקובל בגוף בפועל אינו, אלא מע"ס של ראש המתפשטות בו ממעלה למטה, כמבואר בסעיף ל'. ולפיכך נבחנות ע"ס של ראש, שיש בהן ע"ס "בכח ולא בפועל" כלומר שענין הלבשת האור בכלים בפועל, אינו נמצא בראש כלל ועיקר, אלא רק בחינת הכח והשורש שיהיה נמשך הימנו דבר ההתלבשות ההוא, ולפיכך נקרא הראש בשם א"ס או כתר. והבן זה מאד. וז"ש הרב "ואז" דהיינו אחר שנתפשט האור בגוף הפרצוף, הנקרא עקודים "התחיל האצילות להיות בו איזה מציאות הגבלת האור, מה שלא יכול להיות הדבר עד עתה". כלומר שבטרם העקודים דהיינו במלכות של ראש, לא יכול להיות שם איזה מציאות הגבלה, כי מה שמלכות מגבילה ומעלה אור"ח בע"ס דראש, הנה הגבלה זו היא השפעה ממש, שהרי כל שהגבלה גדולה יותר, הרי מדת ההשפעה גדולה בו יותר: כי הגבלה דבחינה ד' ממשיכה קומת כתר והגבלה קטנה ממנה דהיינו בחי"ג ממשיכה רק קומת חכמה. וע"כ אינו נבחן שום הגבלה בראש ולא כלום. (מ) דהיינו רק אחר, שנגלו ויצאו ב' הפרצופין: ע"ב, וס"ג דא"ק, אשר האור נכנס ויצא עשרה פעמים מן הכלי, שע"י

ז ואחר שהמשיכו חזר ונסתלק האור ההוא למעלה ק במקורו בפה.

רשימה שנשארה אחר הסתלקות האור נתהווה לבחינת כלי

(ט) ונודע הוא, כי האור העליון כשהוא מתפשט וחוזר ונעלם, מניח רישם חותם למטה בהכרח, והנה אותו האור, שהוא הרשימו הנשאר למטה, כאשר נסתלק אור העליון ונעלם במקורו, אז נשאר אור רשימו ההוא למטה, בלתי אור עליון ההוא, ואז על ידי התרחקו (של) אור הנשאר ונתהווה בחינת כלי, ו כי סבת התפשטות האור והסתלקותו אחר כך גרם להעשות מציאות כלי.

לפי שהאור נסתלק בבת אחת נעשה רק כלי אחד, ונקרא כתר

(י) ולפי כאשר האור הראשון חזר ונסתלק היה מסתלק ש בבת אחת וברגע אחת, לכן כל מציאות אור הנשאר נעשה מציאות כלי אחד, והוא נקרא בחינת כלי, הנקרא כתר, כי עדיין האור העליון, לא היה נבדל ביוד ספירות, כי עדיין לא היה ניכר היותן יוד ספירות. ומה שנקרא כתר ולא ספירה אחרת, הטעם הוא, כי לעולם הכתר קרוב אל המאציל.

ונבחנות ע"ס בכלי זה, ע"פ התרחקותן מבחי"ד, דהיינו ע"פ ד' בחינות שבאור העליון

(יא) אמנם אע"פ שביארנו, היות בכלי זה, מציאות כלי מלכות ויסוד וכי' לא מפני זה יקראו יוד כלים, כיון שעדיין לא יש הכר להיותן יוד ספירות, וגם כן כי האור נסתלק ביחד, רק הענין הוא כדמיון כלי ארוך

אור פנימי

ז והיינו בסוד הסתכלות ב'. כמ"ש לעיל בדברי הרב (ח"ג פרק י"ב) ע"ש, הבא אחר שנמשך האור בכלי, ולא מקודם לכן, כמ"ש לעיל (באור"פ פ"ז סעיף ס'). ה' וגו'. כי שש וישיש פירושם זווג, ויש זווג עליון להאביד שפירושו הסתלקות האור, כמו שיש זווג עליון להיטיב שפירושו התפשטות האור, כנ"ל, ולפיכך מכונים שניהם ששון.

הנעשה בה. (ר) כי עיקר כלי נעשה ע"י הרשימו הנשארת אחר הסתלקות האור, כמבואר כאן בדברי הרב, ואם כן שניהם שוין בעשית הכלי. ולפיכך צריכים כאן ב' זווגים, הנקראים: הסתכלות א' והסת"ב, כי הסת"א היא להתפשטות האור, והסתכלות ב' היא

ש (ו) ואע"פ שנעשים שם זווגים דהכאה בדרך הסתלקות האור, ויוצאות משום זה, ד' קומות של ע"ס זו למעלה מזו, כמ"ש לפנינו, עם כל זה נחשב להסתלקות אחת ברגע אחד, משום שאור העליון מזדווג עם המסך בדרך הודככותו והעלמתו, וע"כ אין הזווגים הללו נבחנים להתפשטות.

אחד, אשר החלקים שלו אינם שווים, ה כפי התרחקות של החלקים ההם מקצתם אל קצתם.

אור פנימי

ת) ותבין זה ממ"ש בחלק א' (באו"פ דף ד' סעיף ג'), אשר באור העליון גופו נבחנות ד' הבחינות: חו"ב תו"מ, עוד בטרם שמתפשט לזווג דהכאה, עש"ה. והנה משום זה, נתרשם גם הכלי האחד מאותן ד' בחינות חו"ב תו"מ שבאור. ולפיכך נבחנות עשר הספירות באותו כלי אחד ג"כ, דהיינו לפי התרחקות ד' הבחינות ההן מקצתן אל קצתן. אמנם לפי שאין כאן אלא כלי אחד, שהוא מלכות כנ"ל, משום זה נחשב גם האור לאור אחד, בלי הכר של יו"ד ספירות, מטעם שאין לנו תפיסה באור אם לא מערכי התלבשותו בכלים, ומתוך שהכלי הוא אחד, נמצא לנו שהאור הוא ג"כ אחד.

פ ר ק ב'

מבאר הרשימות הנשארות אחרי הסתלקות האורות. ואור חוזר
היורד בזמן ההסתלקות, ובו י' ענינים:

א. בעוד שהאורות עולים ומסתלקים, ממשיכים או"ח מלמעלה, ע"י זווגים דהכאה.
ב. אור המסתלק מניח רשימה במקומו. ג. כל אור עליון לתחתון ממנו, הוא ביחס אב
אל בן. ד. בהסתלקות אור הכתר, הניח רשימו במקומו כדי להאיר לחכמה. ה. כשנסתלק
אור החכמה, הניח רשימה במקומו כדי להאיר לבינה. ו. מלכות אינה מניחה רשימה.
ז. כל הספירות מניחות רשימות במקומן אחר הסתלקותן, חוץ ממלכות. ת. לפי שמלכות
אינה מניחה רשימה היא נקראת עניה, שאין לה מעצמה כלום. ט. ב' מיני אורות נשארים
בכלי אחר ההסתלקות: א) או"ח שהוא דין; ב) הרשימות שהן אור ישר ורחמים.
י. אור העב שאינו מסתלק, נעשה כלי, ובו נשארו האו"ח והרשימות.

בעוד שהאורות עולים ומסתלקים, ממשיכים או"ח מלמעלה, ע"י זווגים דהכאה
* (א) וצריכים אנו להודיעך עתה, בהקדמה אחרת, כוללת כל העולמות,
והוא, בענין חזרת האורות אל המאציל. כי זולת מה שביארנו במקום אחר,
כי אף על פי שהם עולים ומסתלקים, הנה הם א ממששיכים ממעלה למטה
מן המאציל בחינת אור הנקרא אור חוזר.

אור המסתלק מניח רשימה במקומו

(ב) עוד יש בחינה אחרת גדולה ורב התועלת, והוא, כי לעולם אף
על פי שמסתלקים, אינם מסתלקים לגמרי בכל בחינותיהם עצמם ועולים,
אמנם מניחים מכחם ומבחינת עצמם קצת הארה למטה, במקום אשר עמדו
שם בראשונה. וזו ההארה אינה נעקרת משם לעולם ועד, אף גם בעת
עלייתם למעלה. והארה הזאת נקרא ב רשימו, בסוד, שימני כחותם על לבך,
הנזכר סוף פרשת משפטים בסבא דקי"ד ע"א.

כל אור עליון לתחתון ממנו, הוא ביחס אב אל בן

(ג) והטעם הוא, כי האורות העליונים הם לאורות התחתונים, בבחינת
אב אל בנים, אשר חשקו תמיד להשפיע בהם, כמבואר אצלנו בכבוד אב

אור פנימי

א) כי בשעת הסתלקות אור הכתר, שהוא
מסכת עלית מלכות לז"א לבחינה ג', הנה
נעשה אז הווג דאור העליון במסך דבחי"ג,
ונמשכות ע"ס דאו"י ואו"ח בקומת חכמה
כבוד, ועד"ו נעשו זווגים בכל המדרגות,
שבדרך עלית המסך לזיכוכו, כמ"ש לעיל,
(בהסתכלות פנימית ח"ב בד"ה ולפיכך
עש"ה כל המשך). וי"ש הרב "כי אע"פ
* עץ חיים היכל א"ק שער ו' פ"ו.

שהם עולים ומסתלקים, הנה הם ממשיכים
ממעלה למטה מהמאציל בחינת אור הנקרא
או"ח. כי כל זוג דהכאה ממשיך או"ח מאור
העליון, כי אותו חלק האור הנדחה ממלכות
נקרא או"ח.
(ב) הרשימה דומה לחותם, כי כמו החותם,
אחר שמסתלק ממקום שהיה דבוק בו פעם,
נמצא מניח שמה כל צורתו אף משהו לא
יחסר, כן דרך אור העליון, אם נתפשט לאיזה
מקום, אע"פ שחזר ונסתלק משם, הוא מניח

ואם. כי ניצוץ אחד מהאב נמשך אל הבן, ואינו זו ממנו לעולם, וכן הענין בכאן ביוד ספירות, כי העליונים מניחין במקום הראשון קצת הארה הנקרא ג' רשימו, כדי שמשם יומשך הארה לתחתונים.

בהסתלקות אור הכתר, הניח רשימו במקומו כדי להאיר לחכמה (ד) ונמצא, כי בהעלות הכתר ובהסתלקותו מניח ד' רשימו אחד במקומו בכלי ההוא שלו, כדי להאיר לחכמה אשר תחתיו, אחר שיעלה

אור פנימי

שמה כל צורתו אף רושם קטן לא יחסר, וסופו לחזור ולהגלות בכל אותו השיעור כבראשונה.

ג) וזה נוהג הן באור הן בכלי והן בכללות והן בפרטות. כי מן הרשימות, אשר נכללות בטבור של התפשטות הראשונה של אדם קדמון אשר עלה לפה שלו, נולד ויצא, רת"ס דהתפ"ב דא"ק, המכונה פרצוף ע"ב דא"ק, כמבואר לעיל (חלק ג') בלוח התשובות אות ר"י עש"ה). וכן בפרטות, כי רשימה הנשארת בכלי דכתר דהתפשטות א', נעשית לזכר בכלי דכתר דהתפ"ב. ומהרשימה הנשארת בכלי דחכמה דהתפ"א, נעשה לכלי

דזכר בכלי דחכמה דהתפ"ב. ומזווגם יצאו הזכרים בשאר הספירות, כמו שכתב הרב, בע"ח (בשער מטי ולא מטי פרק ג' וד').

וכן מהרשימות הנשארות מד' הקומות, שיצאו בזמן הסתלקות א', הנקראות ניצוצין או אותיות, כמ"ש לקמן, הנה מהן נעשות הנקבות של התפ"ב: כי מן הניצוצין שנפלו מקומת הבחי"ג, שהוא ז"א, לכלי מלכות, שהיא בחי"ד, נעשית התכללות מלכות בז"א, אשר אח"כ בהתפ"ב שאור המלכות נתלבש בכלי דז"א, הנה מצא שם את הכלי של מלכות השייכת לו. וכן מכח ניצוצין שנפלו מאו"ח של קומה דבחי"ב שהיא בינה, גרם להתכללות ז"א בכלי דבינה, שאח"כ בהתפ"ב, שאור ז"א בא ונתלבש בכלי דבינה, הנה מצא שם כלי שלו, וכו' עד"ז. כמ"ש לקמן (באו"פ בביאור דברי הרב בפ"ג אות פ'), הרי שכל הבחינות שבפרצוף התחתון, נמשכות רק מהרשימות, שהניח פרצוף העליון ממנו.

וז"ש הרב, "כי האורות העליונים הם לאורות התחתונים בבחינת אב אל בנים", כלומר, שפרצוף תחתון נמשך מפרצוף עליון כמו בן מאב. דהיינו, שמשתלשל מעצמות האורות שבפרצוף העליון ממנו, והיינו ע"י הרשימות הנשארות בכלים דפרצוף העליון מהאורות שלו, כמ"ש לעיל, וזה שכתב הרב "כי העליונים מניחים במקום הראשון קצת הארה הנקראת רשימו, כדי שמשם יומשך הארה לתחתונים" כמבואר. וזכור את זה לכל המקומות, כי הוא המפתח להשתלשלות המדרגות, בדרך סבה ומסובב, מראש הקו עד סוף עשיה.

ד) ואין להקשות, הרי אומר לעיל באות ט' שמן הרשימה נעשה מציאות הכלי, וכאן אומר, שכבר יש כלי עוד מקודם הרשימה וקודם הסתלקות האור. והענין שיש ב' מיני כלים בכל פרצוף, שהם: כלים הנמשכים מהסתכלות ראשונה שבמלכות של ראש, אשר המלכות ההיא מתרחבת, בכח האור חוזר שבה שהעלתה ממטה למעלה, ומתפשטת מינה ובה, לע"ס ממעלה למטה, שהן נבחנות לכלי קבלה אל התפשטות הראשונה. ועוד יש בחינת כלים בפרצוף, הנמשכים על ידי הסתכלות שניה במלכות דגוף של הפרצוף הגורם הסתלקות וחזרת האור ההוא למאציל, שהרשימות הנשארות אחר הסתלקות ההיא, נעשו לכלים גמורים. כמ"ש הרב (לעיל בחלק ג' פרק י"ב באו"פ).

והנה כל הרשימות הללו דהסת"ב, ממשיכות לכל הבחינות: לפרצוף התחתון שלו, כמ"ש בדיבור הסמוך. וזה אמרו: "כי

ויסתלק, ואחר שהוא עלה ונסתלק, אז נמשכת ה הארה אל אור החכמה, מאותו הרשימו, שהניח הכתר בכלי שלו, ואע"פ שאחר כך יתעלה ויסתלק גם אור החכמה אל המאציל אף על פי כן אותו רשימו שנשאר בכלי של כתר, אינו זו ממנו אף אחר שעלה אור החכמה אל המאציל.

כשנסתלק אור החכמה, הניח רשימה במקומו כדי להאיר לבינה (ה) וכן אחר כך כשעלה החכמה למאציל, מניח רשימו בכלי שלו, להאיר ממנו לבינה אחר הסתלק עצמו, ואף גם אחר עלות הבינה למאציל, אין רשימו של חכמה מסתלק מכלי החכמה, ועד"ז כולם עד היסוד.

מלכות אינה מניחה רשימה

(ו) אבל אור ו המלכות, כאשר מסתלקת אינה מנחת רשימו בכלי שלה, לפי שאין שום ספירה תחתיה לקבל הימנה. ואף על פי שעתיד להיות עולמות אחרים תחתיה שמקבלים ממנה, ז אין הוא מסוג שלהם ואין לה דביקות עמהם, כמו שיש דביקות אל היוד ספירות דכל עולם ועולם בפני עצמו.

כל הספירות מניחות רשימות במקומן אחר הסתלקותן, חוץ ממלכות (ז) נמצא כי כל אותן הספירות הם מניחין רשימו במקומן ובכלי

אור פנימי

האורות עליונים הם לאורות התחתונים בבחי' אב אל בנים" כלומר, שפרצוף התחתון נמשך מפרצוף העליון כמו בן מאב, דהיינו על ידי הרשימות הנשארות תוך הכלים דהפרצוף העליון מהאורות שלו, כנ"ל בדיבור הסמוך. וז"ש הרב "כי העליונים מניחין במקום הראשון קצת הארה הנקרא רשימו, כדי שמשם יומשך הארה לתחתונים", כמבואר. וזכור זה מאד כי הוא המפתח להשתלשלות המדרגות בדרך סבה ומסובב, מראש הקו עד סוף עשיה. אשר כל תחתון מסובב על ידי הרשימות דפרצוף העליון שלו.

(ח) כי אח"כ כשעלתה המלכות אל בחי"ג שיוצאות שם ע"ס בקומת חכמה, הגה אי אפשר שיתחיל האור הזה בספירת החכמה, שהרי כל התפשטות של אור מוכרח להתחיל מהכתר, ולפיכך להארת רשימה דכתר צריכה, שעל ידי זה האור דבוק וקשור בהשורש. וכן כשמלכות עלתה לבינה ויוצאות

ע"ס בקומת בינה, נשאר שם בהכרח הארת רשימות דכתר וחכמה, וכו' עד"ז מטעם האמור. ותזכור זה לכל המקומות, כי אי אפשר כלל לשום מדרגה שתהיה חסרה בה ספירות העליונות לגמרי, אלא בשעה שספירות עליונות הן בבחינת הארת רשימה בלבד, או אנו מכנים אותן, שהן חסרות שמה, להיותן שם בלתי מאירות.

(ו) כי הוא אור נקבה, שמקבלת לעצמה ואינה משפעת, אשר מטעם זה נמצאו ע"ס שלה מסיימות את המדרגה, כי הוא סוד או"ח בלבד, כגודע, ולכן אינה מנחת רשימה, משום שאין רשימה אלא השירים מהתפשטות אור ישר הנשאר שם, כדברי הרב לעיל. וגם אין כאן הפסק באור העליון, כנ"ל בדיבור הסמוך, כי התחתון מוכרח לעליון אבל העליון אינו צריך אל התחתון.

(ז) משום שהם באים בצורה מחודשת של עביות, לכן אין לה דביקות עמהם, כי

שלהם כאשר רוצין להסתלק ולעלות, אמנם אור המלכות, אינו מניח רשימו בכלי שלו, רק מן הרשימו שהשאר אור היסוד בכלי שלו. משם נמשך הארה אל הכלי של המלכות אחר הסתלקות אור שלה.

לפי שמלכות אינה מניחה רשימה היא נקראת עניה, שאין לה מעצמה כלום (ח) וזה סבה אחרת, למה נקרא מלכות עניה דלית לה מגרמה כלום. וגם נקרא אספקלריא דלא נהרא. והטעם הוא, כי הכלי שלה בעליתה והסתלק האור ממנה, לא נהרא כלום, כי לא נשאר בה שום אור אפילו בבחינת רשימו, ואפילו חיות הכלי ההוא, אינו מבחינת האור שלה, רק מבחינת הרשימו שנשאר בכלי היסוד כנ"ל, ומשם מחיה ומאיר בכלי המלכות. וזה אמרו דלית לה מגרמה כלום.

ב' מיני אורות נשארים בכלי אחר ההסתלקות : (א) אור"ח שהוא דין ; (ב) הרשימות שהן אור ישר ורחמים.

(ט) הנה נתבאר לנו על ידי ב' הקדמות אלו, איך הכלים של הספירות, אף בעת חזרת אורותיהם והסתלקותם אל המאציל, עם כל זה יש בהם ט' ב' מיני אורות : א' הנקרא אור חוזר והוא דין, והב' הוא האור הנשאר בהכלי הנקרא רשימו, אשר הוא אור ישר והוא רחמים, כי הרי נשאר שם מבחינת האורות, אשר יצאו ממעלה למטה בבחינת אור ישר.

אור פנימי

דבקות פירושו השתוות הצורה, והבדל ופירוד פירושו שינוי הצורה, כנודע. (עי' בח"ג תשובה ר"י).

(ח) כבר כתב הרב הטעם שמלכות נקראת דלא נהרא, שהוא משום שבהתפשטות ב' נמשכו ע"ס רק בקומת חכמה, ואור הכתר נשאר נעלם בפה. וע"כ נמצא שאור חכמה בא בכלי דכתר, ואור בינה בכלי דחכמה, ואור ז"א בכלי דבינה, ואור מלכות בכלי דז"א, והרי נשאר כלי מלכות בלי אור. וע"כ נקראת אספקלריא דלא נהרא. (עי' ע"ח ש"ו פ"ה).

והנה כאן מוסיף עוד טעם ב' דהיינו מטעם שמלכות לא השאירה אחריה רשימה בהתפשטות א'. ואין להקשות, אם אור הכתר נעלם מן התפ"ב, היה לו להשאר שמה כלי דכתר בלי אור, ולמה נתחלפו האורות, שיבא אור החכמה בכלי של כתר עד שנשאר כלי מלכות בלי אור. אמנם זה כבר נתבאר בהסתכלות

פנימית (חלק ב' פרק ח'), שהוא משום שהאורות דרכם להתלבש רק בכלים הזכים יותר שנמצאים בפרצוף ואם אפילו אין שם אלא אור נפש לבד, היא מתלבשת רק בכלי העליונה דהיינו בכתר. והט"ט נשארו בלי אור עש"ה. (ט) כי התפשטות הראשונה, הנמשכת על ידי התרחבות המלכות מינה ובה לע"ס עד למלכות דגוף, שהיא נמשכת ממעלה למטה דהיינו לבחינת התלבשות, היא הנקראת אור ישר רחמים. וכן כל הרשימות הנשארות מע"ס הן אחר שנסתלק האור הזה, הוא ג"כ אור ישר רחמים, אלא בבחינת הארה מועטת, המכונה רשימה. אמנם אותן הקומות היוצאות על ידי זווג דהכאה, שבדרך עליות המלכות והודככותה מן מדרגה למדרגה ממטה למעלה עד שנעלם כל האור, כל אלו הקומות נקראות אור חוזר דין, להיות הקומות מתמעטות והולכות עד הסתלקות גמורה.

אור העב שאינו מסתלק, נעשה כלי, ובו נשארו האו"ח והרשימות
(י) ונמצא כי בעולם הזה של העקודים, אף על פי שעדיין בעת הזאת
לא נגמרה מלאכת הכלים, עם כל זה בחינותיהם ומציאותם שמהם נתהוו,
שהוא י אור העב המחובר עם אור הזך (כמ"ש במקומו) זה כבר היה שם.
ובחזרת אור הזך למעלה נשאר אור העב למטה, והוא בחינת הכלים עצמם.
ושם בזה י אור העב, שהוא בחינת הכלים, שם הניחו אורות הזכים ב' בחינות
הנ"ל: א' אור ישר רשימו, וב' אור חוזר.

אור פנימי

נתלבשו הרשימה והניצוצין של האו"ח היורד.
ויתבאר לפנינו, אשר הרשימה וניצוצי או"ח
אלו נעשו ונתקנו לכלים לפרצוף שלאחריו,
הנקרא התפ"ב או ע"ב.

(כ) היינו האור חוזר הנשאר אחר
הסתלקות או"י מתוכו, כנ"ל בדיבור הסמוך.
וצריכים אמנם להבין מאד ענין עלית האורות
האמור, ולדעת בדיוק: מה עלה ומה נודך,
ומה נשאר למטה שנעשה לבחינת כלים.

וכבר ידעת ענין המסך שפירשו, "כח
עיכוב על אור העליון, שלא יתפשט לתוך ד'
בחינות העביות, שישנן בבחינה ד' הנקרא
מלכות". כמ"ש זה היטב (בחלק ב' בהסת"פ
פרק ב').

וענין עלית מלכות לז"א שבדברי הרב
לקמן, תדע שסובב על המסך ואו"ח שבה
לבד, אשר שנים אלו מכונים בדברי הרב
בשם אור המלכות ונקראים בשם אור, משום
שאור אחר אין במלכות מעת הצמצום ואילך.
אבל כלי מלכות עצמה אינה יכולה לעלות
לז"א, שהרי עליה, פירושו הודככות כנודע,
וזה יתכן רק במסך אבל לא בכלים, כי אין
ענין הודככות זו נוהגת בכלים כל עיקר, רק
אותו שיעור עביות, שישנו בבחינת הכלים
שבכל פרצוף ופרצוף, נשאר קבוע וקיים
לתמיד כן, עד שיקבלו תיקונם. וזה כבר
נתבאר (בח"ב תשובה מ"ג עש"ה).

ודבר הודככות המסך מבחינה ד' לבחי"ג,
פירושו, שמחמת הביטוש דאו"פ ואו"מ
במסך נעלמה ונאבדה ממנו בחינה אחרונה
של העביות הכלולה בכח העיכוב שלו.

(י) כלומר, כשהאור מתפשט ממלכות
של ראש למטה לגוף, הרי אור זה כלול מאור
ישר ואור חוזר, דהיינו כמו שהמה מלבישים
זה את זה בראש. והנה האור ישר, מכונה
בשם "אור הזך" ואור חוזר, מכונה בשם
"אור העב", משום שהוא נמשך מכת העביות
והצמצום שבמסך מלכות של ראש. ואע"פ
שלמעלה בראש אין בו שום הכר של עביות,
להיותו עולה ומלביש את ה"ס ראשונות,
שממסך ולמעלה, ואין כח עביות יכול לפעול
למעלה ממקום גילוי ומציאותו אפילו משהו.
אמנם אח"כ כשהאור חוזר הזה מתפשט ויורד
עם האור ישר שבו, ממלכות של ראש ולמטה,
נמצא ודאי שעביות שבמסך כבר שורה בו,
אלא שאינו נבחן לגרעון כלל, שהרי בעביות
קשור כל שבחו, כי בלעדה לא היה שום
אור בפרצוף אכן לבסוף, אחר שנסתלק האור
מהפרצוף, והעביות נתרקנה מאור ישר שהוא
המלוכש בה, הנה אז נתגלה מדת העביות
ההיא בכל גרעונה וכל שפלותה לעומת
האור ישר.

וז"ש הרב "והוא נשאר למטה" כלומר,
אחר שנתרוקן האור הזך מאור העב, דהיינו
אחר שהאו"י נסתלק ונשלף מן האור חוזר
שהלבישו, נשאר אור העב למטה, כלומר,
שנתגלה הפחיתות שבאו"ח כלפי האו"י וזה
אמרו, אשר אור העב הזה, שנשאר למטה
אחר חזרת אור הזך למעלה "הוא בחינת
הכלים עצמם" כלומר, שהאו"ח הזה, שנתרוקן
מאו"י אחר התפשטותו הא', הנה הוא כל
החומר שבכלים שבפרצוף הזה שנק' התפ"א
דא"ק או פרצוף גלגלתא דא"ק, ובתוכו

אור פנימי

ונמצא מעתה שהוא מעכב על אור העליון מלהתפשט רק לבחינה ג' של העביות הנשארת בו, כי בחינה ד' שבבחינה ד' כבר אינה כלולה בו עתה, ונמצא שאינו מעכב ואינו מחזיר את אור העליון רק מג' בחינות עביות שנשארו כלולות בו מבחי"ד אשר האו"ח המוחזר מג' בחינות אלו, אינו מספיק להלביש את האו"י רק עד חכמה, ואינו מגיע בהלבשתו עד כתר, והנה נמצא מאליו, שאור כתר נעלם מהפרצוף, משום שאין אור נתפש בפרצוף בלי לבוש וכלי.

כמ"ש זה היטב בהסתכלות פנימית (ח"ב פ"ז ד"ה וטעם). ונתבאר היטב, שענין העליה והזדככות, הוא מקרה המסך, ואינו שייך לכלים כלל. וענין הכלים, שנשארו במקומם לאחר ההסתלקות דאור ישר, המכונה בדברי הרב, אור העב, הן ד' בחינות עביות הכלולות באותו או"ח שכבר בא לכלל הלבשה, שהלבישו ע"ס דגוף, שנתרוקנו עתה מאורותיהן. כמ"ש לעיל בדיבור הסמוך.

פ ר ק ג'

מבאר ד' מיני אורות הנקראים: טעמים, נקודות, תגין ואותיות. והם: א. התפשטות הראשונה מפה עד הטבור, היא טעמים. ב. הקומות היוצאות בזמן הסתלקות נקראות נקודות, ג. הרשימות נקראות תגין, ד. אור הנולד מן הכאת הרשימות ואור החזור היורד זה בזה, הוא אותיות. ובו י"ג ענינים:

א. כשיסוד עולה מניח רשימה במקומו להאיר למלכות. ב. הרשימה היא שריים מאור עקודים הראשון, שנמשך ממעלה למטה דרך יושר שהוא רחמים. ג. התפשטות הראשונה של עקודים היתה מאירה ממעלה למטה אל המקבלים, והקומות שיצאו עם הסתלקות האירו ממטה למעלה. ד. בעלית כתר אל המאציל האיר דרך אחוריו אל הנאצלים. ה. אורות הפנים הם רחמים, ואחורים הם דינים ונקראים או"ח. ו. חכמה מקבלת מאחור א' של כתר, ובינה מב' אחורים, ומלכות מט' אחורים. ז. עוד יש שינוי לפי איכות הספירה, כי תפארת מקבלת מאחורים דגבורה, שהם אחורים קשים. ח. כפי השינויים בבחינות הספירות כן יהיה האור הנמשך: דין רפה, בינוני או חזק. ט. ג' בחינות אורות: א) התפשטות א' דעקודים מן הפה עד הטבור. ב) הרשימות שנשארו מהתפשטות א' זו, שהיא רחמים. ג) קומות האו"ח הנמשכות מן המאציל בזמן הסתלקות האורות שהוא דין. י. מן ביטוש של אור הרשימות ואור החזור זה בזה נולד אור רביעי הנקרא ניצוצות. יא. התפשטות א' דעקודים נקראת טעמים. קומות האו"ח נקראות נקודות. הרשימות נקראות תגין. והניצוצות נקראים אותיות. יב. הניצוצות שנקראים אותיות הם הכלים שנקראים גוף. יג. הניצוצות רק נתערבו עם הכלים, ודומות לרפ"ח ניצוצין שנשארו בכלים השבורים דנקודים.

כשיסוד עולה מניח רשימה במקומו להאיר למלכות

א) ונתחיל לבאר מן היסוד, שהוא האחרון מן המניחים רשימו, ונאמר כי בעת עליתו מן היסוד אל מקום ההוד עד למעלה, מניח א' רשימו במקום שהיה היסוד, לצורך המלכות. ואותו הרשימו אינו מסתלק משם לעולם, אפילו כאשר המלכות חוזרת ועולה להמאציל. וכן עושים כל שאר הספירות חוץ מהמלכות.

אור פנימי

א) כבר נתבאר כי מלכות דעקודים נקרא טבור, והמאציל שלה, ה"ס מלכות של ראש, הנקרא פה. וכשמסך שבמלכות דגוף, נזדכך מכל העביות הכלול בו, ונשאר זך בהשואה גמורה אל מלכות של ראש, שהוא המאציל שלו, כנודע, נקרא זה, שמלכות חזרה ועלתה אל המאציל, כי בהיותם שניהם שוים במדת הזכות, המה נמצאים אז שדבוקים וכלולים זה בזה כמו בחינה אחת. כנודע, שהשתנות הצורה הוא שיעור הבדל ופירוד ברוחניים, והשתוות הצורה היא הדבקות

והיחוד שברוחניים. ולפיכך בשעה שמלכות דגוף ומלכות דראש נמצאו שוות במדת הזכות, הן נבחנות אז שדבוקות זו בזו ונכללות לבחינה אחת, כמ"ש בחלקים הקודמים. וזה אמרו "ואותו הרשימו אינה מסתלק משם לעולם, אפילו כאשר המלכות חוזרת ועולה להמאציל". ומשמיענו בזה, שאפילו בשעה שנזדכך המסך מכל עביתו לגמרי עד שנשאר שוה לזכותו של המאציל, עם כל זה, עדיין המסך כלול מהרשימות שבע"ס דגוף. חוץ מרשימה דבחי"ד כי בחינה אחרונה

הרשימה היא שיריים מאור עקודים הראשון שנמשך

ממעלה למטה דרך יושר שהוא רחמים

(ב) והנה זה ג' הרשימו הוא מן האור הראשון, שהיה יורד דרך יושר, ואור הבא ביושר הוא רחמים, ג' ואור הבא בדרך חזרה למעלה הוא אור חוזר והוא דין. והנה הרשימו, הוא דרך יושר, וע"כ הוא רחמים.

התפשטות הראשונה של עקודים היתה מאירה ממעלה למטה אל המקבלים,

והקומות שיצאו עם הסתלקותן האירו ממטה למעלה

(ג) והנה נודע, כשבאו הספירות של עקודים, היו ד' פניהם למטה, כי

אור פנימי

ברת"ס, והוא נקרא פרצוף ע"ב וכבר נתבאר ענין זה (בח"ג תשובה ר"י). ומשם תדרשנו. (ב) מהתפ"א, שהיא מתפשטת מפה עד הטבור דא"ק, והנה היא כלולה מאו"י ואו"ח מלובשים זה בזה, שאו"י מכונה אור זך, ואו"ח מכונה אור עב (כמ"ש באו"פ פ"ב סעיף י'), אשר השיריים הנשארים מאור הוך אחר הסתלקותו מכונה בשם "רשימה" והיא רחמים להיותה שארית מאור ישר הנמשך ממעלה למטה, לבחינת התלבשות בהפרצוף, והאו"ח שנתרוקן מהאו"י אחר הסתלקותו, נבחן לבחינת הכלים שבתוכם נתלבשו הרשימות שנשארו מהאו"י. כדברי הרב לעיל אות י'.

(ג) פירוש, אור הבא וגמשך מהמאציל מסבת זווה דהכאה הנעשה על המסך תוך דרגות זיכוכו, שאז הקומות מתמעטות והולכות עד שהאור נעלם לגמרי וחוזר לשורשו למעלה למלכות של ראש. והקומות הללו מכונות או"ח דין על שם שמופיעות בזמן של ההסתלקות.

(ד) אין כאן ח"ו שום תנועה ולא עורף ולא עיפוי. אלא כמו שנתבאר בחלקים הקודמים, שכל חידוש צורה כל שהוא מכונה בשם תנועה הרוחנית (עי' הסת"פ ח"א אות ל"ג). ותדע שבחינת השפעה בערכי האורות או בחינת המשכה שבערכי הכלים, מכונה בשם "פנים". ונודע שכל המשפיע הוא משפיע בדבר העב יותר, וכל שהמסך עב יותר מושפעת שם קומת ע"ס גבוה יותר. ולפיכך

אינה מנחת רשימה מטעם שנתבאר לעיל, כי הרשימות האלו הן של אור ישר, ובחינה אחרונה אינה מקבלת לתוכה אור ישר, ואין בה אלא אור חוזר לבד, כנודע.

ותדע, שענין הרשימות הללו, שנשארו כלולות במלכות גם בשעת היותה כלולה במאציל, הנה הן כל הגרעין להולדת פרצוף שני, כי מהרשימות הללו נמשכות כל האורות והכלים אל פרצוף השני. כמ"ש זה לעיל (ובהסתכלות פנימית כאן אות נ"ב). שהוא משום שמסך של מלכות דראש אינו מזדכך לעולם, והזווה דהכאה שבמסך דבחינה ד' אשר שם, הוא בבחינת זווה דלא פסיק, הנה נמצא שבעלות שמה המלכות דגוף ונכללה במסך של ראש, הנה נכללת גם היא בזווה דראש, וזה גורם להתעוררות העביות הכלולה בהרשימות שבה, כי מקבלת מבחינת עביות שממטה למעלה הכלולה שם במסך של ראש, אמנם תכף כאשר הרשימות שבה חוזרות לעביותן, נמצא שמתהפך בהן לעביות שממעלה למטה, משום שהן באות מע"ס דגוף, שכבר היו שם בבחינת התלבשות ממעלה למטה, ומתוך זה חוזר ונגלה שם בחינת הגוף שבמסך שעלה, שהיא עביות שממעלה למטה, שהוא גוף ולא ראש, ונבחן גילוי זה לבחינת ירידה ופירוד, מן מלכות של ראש, כי חוזר לקדמותו למלכות דבחינת הגוף, אלא לא לבחינה ד' שנקרא טבור, רק לבחינה ג' שנקרא חזה. ושם נעשה הזווה דהכאה מחדש המוציא ע"ס בקומת חכמה

כוונת ביאתן היה להאיר למטה, לכן פניהן היו דרך המקבלים, אבל בחזרתן לעלות למעלה, אז הפכו פניהן למעלה נגד המאציל ואחוריהם למטה.

בעלית כתר אל המאציל האיר דרך אחוריו אל הנאצלים

(ד) והנה בעלות הכתר אל המאציל, אין ספק כי לעולם אין אור המאציל נפסק אפילו רגע אחד מן המקבלים הנאצלים, רק ההפרש הוא, כי בעת ההוא אשר הכתר עולה למעלה, אז האור ההוא היורד מהמאציל יורד ממנו אל הספירה דרך אחוריו, שהרי הוא הפך פניו למעלה ואחוריו לנאצלים והוא דינן, כנ"ל. ועל דרך זה בשאר ספירות, בעת שהיו חוזרין ועולין.

אורות הפנים הם רחמים, ואחורים הם דינים ונקראים או"ח

(ה) ונמצא, כי אפילו בעת עלית האורות למעלה, הם ממשיכים למטה אור היורד מהמאציל אל התחתונים על ידם ובאמצעותם, כנזכר, אמנם הוא נמשך אז דרך אחורים שלהם, ונודע כי הפנים הם רחמים והאחורים הם דינים, והאור היורד עתה נקרא אור חוזר, לפי שיורד בזמן שהאורות העליונים חוזרים לעלות בשורשם ובמאצילם, ולכן האור הזה הוא דין.

אור פנימי

נבחנים כאן האורות של רחמים שמושפעים בבחינת התלבשות בהפרצוף, שהם פניהם למטה, שמלת פנים, פירוש השפעה. למטה, פירוש עביות הגדולה יותר. "ופניהם למטה" פירוש שהשפעה נאחזת בבחינת העביות הגדולה יותר שבמדרגה.

(ו) כבר נתבאר שבחינת השפעה מכונה פנים, וממנה מובן אשר בחינת ההסתלקות מהשפעה, מכונה אחורים. גם נתבאר, אשר "למטה" פירוש, בחינה העבה יותר אשר שם. "ואחוריהם למטה" פירוש, שהאורות מסתלקים ופורשים עצמם מהעביות, באופן, שבהבחינה שהעביות גדולה יותר תהיה שם

הסתלקות גדולה יותר.

(ז) כלומר שאור יורד מהמאציל אל הבחינות התחתונות שנעשו בכל ספירה וספירה בדרך עלית המסך והודככות, שבכל מקום שהמסך שבמלכות עלה לשם, נעשה המקום ההוא לבחינה תחתונה, שפירוש הוא, שמפסקת על אור המאציל ומעכבתו מלהתפשט ממנה ולמטה, ונמצא אור המאציל מסתיים

(ו) זה כלל גדול בהחכמה, אשר האור העליון הולך ושופע תמיד בלי הפסק או שינוי כל שהוא. בסוד הכתוב אני הויה לא שנית וגו'. כמו שהארכנו בזה בחלק א' (באו"פ פרק ב' אות ב'). ולפיכך גם בעת הסתלקות, דהיינו בזמן שהמסך הולך ומזדכך, אע"פ שהסתלקות זו היתה בבת

חכמה מקבלת מאחור א' של כתר, ובינה מב' אחורים, ומלכות מט' אחורים
(ו) נמצא כאשר ה' הכתר חוזר ועלה אל המאציל, טרם כל הספירות
כנ"ל, הנה אותו האור היורד מהמאציל אל הספירה שלמטה מן הכתר, נמשך
ועובר, דרך אחורים של הכתר. והנה הוא דין, כנזכר. ועל דרך זה הוא
בזמן עליות שאר הספירות, אלא שיש חילוק אחד בזה, והוא, כי החכמה
אינה ט' מקבלת רק מאחורי הכתר לבד, ובינה מקבלת משני אחורים, ולכן
הוא יותר דין, ועל דרך זה בכולם, עד שנמצא, כי המלכות מקבלת מט'
בחינות של אחורים, ולכן הוא יותר דין מכל שאר ספירות שעליה.

עוד יש שינוי לפי איכות הספירה, כי תפארת מקבלת
מאחורים דגבורה, שהם אחורים קשים

(ז) עוד יש בחינה אחרת, כי הנה התפארת מקבלת האור שלה מן
ספירת הגבורה מן האחורים שלה, והם אחורים קשים וגבורות חזקים מאד,
כנודע, ושאר הספירות שלמעלה אינם כך.

אור פנימי

במקום שהוא, ועל כן אנו מכנים את המקום
שהמסך בא שם בשם בחינה תחתונה.
וזה שמדייק הרב, "אל התחתונים על
ידם ובאמצעיתם". להשיענו שהאור נמשך
מהמאציל רק על ידם של בחינות התחתונות
ובאמצעיתם של בחינות התחתונות, דהיינו
באמצעות המסך המעלה או"ת, בדרך עלייתו
וביאתו בדרגות זיכוכו, שבביאתו לבחי"ג
שהוא ז"א, הרי בחי"ג נעשה לבחינה תחתונה
המכה באור העליון ומעכבו להתפשט ממנו
ולמטה, ונמצא, כל שיעורו של האור שהיה
ראוי להתקבל בו, נדחה בחזרה לאחוריו
בסוד או"ת, וממשיך ע"ס בקומת חכמה כנ"ל
וכו' עד"ז. והנה מוצא שהמסכת האור בא
תמיד, מבחי' תחתונה שנתחדשה, שהאור
שלא קבלה נעשה לאור חוזר כנ"ל.
(ח) דהיינו, בסבת הודככות המסך מבחי"ד
לבחי"ג, שהאו"ת העולה מבחי"ג, אינו מגיע
להלביש את אור הכתר, וע"כ חוזר ועלה
לשורשו, שאין גילוי אור בלי לבוש, כנודע.
והסתלקות הוזה דאור הכתר, מכונה בשם
"אחורים של הכתר". כי פנים, פירוש
השפעה והתפשטות, ואחורים פירוש
הסתלקות מהשפעה.

(ט) אחורים, פירוש, הסתלקות. כנ"ל.
והנה בהתפ"א יצאו כל הספירות בקומת
כתר, ונמצא שכל הספירות קבלו מבחינת
הפנים של הכתר, להיותן שוים עמו בקומה
משא"כ בשעת הודככות, כי בשעה שנודרך
לבחינה ג' ויצא קומת חכמה, ואור כתר נשאר
נעלם בפנה, הנה נמצא עתה, שחכמה מקבלת
מאחורים של כתר, כלומר, שסובלת ומרגשת
את החסרון הגדול מהעלמת אור הכתר, וזה
אמרו "שהחכמה מקבלת מאחורי הכתר"
דהיינו בחינת דין מחסרון של הארתו
שמרגשת כאמור, ועד"ז שאר הספירות.
(י) כי זה הכלל שכל הכחות שבעליון
נמצאים תמיד בהתחתון ממנו, שמקבל בהכרח
כל האחורים שבעליון שלו שבשעה שנודרך
לבחי"ג ויצא קומת חכמה, וקבלה בחינת
הדין שמתגלה בה מחסרון הארתו של אור
כתר כנ"ל, הנה אז גם הספירות שלמטה
מן חכמה מקבלים ג"כ אותו האחורים, שהרי
גם הם קבלו מן הפנים של הכתר בהתפ"א,
כמו חכמה, כי כולם היו שם בקומה שוה עד
הכתר, ועתה בקומה דבחינה ג' נמצאים
חסרים מאור הכתר, ואין להם, אלא מאור
הפנים של חכמה. ועד"ז, כשנודרך מבחי"ג

כפי השינויים בבחינות הספירות כן יהיה האור הנמשך : דין רפה, בינוני או חזק (ח) ונמצא, כי כפי שינוי הבחינות, כן יהיה שינוי האור ההוא הנמשך, או דין רפה, או דין בינוני, או דין חזק. אבל הצד השווה שבהם שבכלם, כי כלם הם דינים, להיותם דרך אחורים, כנזכר. ואין כח בקולמס להרחיב ולפרט כל הפרטים האלו, שיש בענין זה.

ג' בחינות אורות : א) התפשטות א' דעקודים מן הפה עד הטבור.

ב) הרשימות שנשארו מהתפשטות א' זו, שהיא רחמים. ג) קומות

האור"ח הנמשכות מן המאציל בזמן הסתלקות האורות שהוא דין

ט) והנה נמצא כי יש כאן ג' בחינות של אורות : אור א', הוא האור הראשון שבכולם הנקרא עקודים, שירדו ונתפשטו מן הפה ולחוץ ולמטה עד (החזה) הטבור. אור הב' הוא אור ל' הרשימו שהשאיר האור הא' מהאור ההוא עצמו שבא דרך יושר, והוא רחמים. אור הג', הוא אור חוזר והוא האור הנמשך מן המאציל אל הספירה, ונמשך מ' בזמן שהיו האורות עולים וחוזרים ממטה למעלה, ואור הזה הוא דין, כנזכר, להיותו נמשך דרך אחורים.

אור פנימי

לבחי"ב, ויצא קומת בינה, שעתה נמצאת בינה סובלת גם מהסתלקות אור חכמה, ונמצאת מקבלת לתוכה ב' בחינת אחורים, שהן : אחורי כתר שכבר קבלה בשעת היותה בקומה דבחינה ג', ואחורי חכמה שמקבלת עתה, הרי גם הספירות שלמטה מבינה סובלים

ג"כ מאותו האחורים דחכמה, בנוסף על אחורים דכתר שקבלו בעת הופעת קומה דבחי"ג. וכו' עד"ו, עד בשעה שגודל לבחינת הכתר, שלא יצא שם רק קומת מלכות לבד, וחסרו שמה כל הט"ר ונמצאת המלכות שמקבלת מט' אחורים, כי בשעת היותה בקומה דבחי"ג קבלה אחורים דכתר, ובשעת היותה בבחי"ב קבלה אחורים דחכמה, ובשעת היותה בבחי"א קבלה אחורים דבינה, ועתה, שאין לה אלא אור עצמה לבדה, מקבלת גם מאחורים ד"א, שהן, שש הספירות : תג"ת נה"י, הרי שמלכות קבלה ט' בחינות אחורים. כ) היינו התפשטות הראשונה, שיצא הווג דהכאה על בחי"ד, שנקרא פה, שהוא בחינת מלכות של ראש, אשר אחר כך נתרחבה המלכות הזאת, לע"ס מינה ובה עד

אל מלכות שלה, שע"ס אלו נקראות גוף, ומלכות דגוף נקרא טבור, כנ"ל ועשר ספירות של ראש וגוף זה היו בקומת כתר, כנ"ל.

ל) ע"י בדברי הרב לעיל (פ"ב אות י"ז) שכתב שב' אורות נשארו אחר הסתלקות דהתפ"א, שהם : א' הוא האור הנשאר מאור ישר, וב', הוא אור עב, שפירושו, אור חוזר שנתרוקן מאור ישר שהלביש בעת התפ"א ונשאר למטה, ונתגלה העביות שבו, ואור העב זה ה"ס הכלים, ואור הו"ך הנשאר מאו"י נקרא רשימה, ורשימה זו נשארה מלוכשת בתוך אור העב. עש"ה ובאו"פ שם.

מ) "עולים" פירושו, הזדככות מן העביות, כדי לבא בהשואת הצורה עם העליון שלו דהיינו המאציל. "חוזרים" פירושו, הסתלקות האור אחר התפשטותו, שנבחן שחוזר לשרשו. וזה אמרו "אור הנמשך מן המאציל אל הספירה ונמשך בזמן שהיו האורות עולים וחוזרים". פ"י אור העליון הנמשך על ידי ווג דהכאה בזמן הזדככות המסך וביאתו בהמדרגות שבדרך זיכוכו, שאז הקומות מתמעטות

מן ביטוש של אור הרשימות ואור החזר זה בזה, נולד אור רביעי הנקרא ניצוצות (י) ואמנם עוד יש אור רביעי נולד מבין האורות הנזכרים, והוא כי בהיות אור הג' הנקרא אור חזר, נמשך נ ויורד למטה להאיר בספירה ואז פוגע באור הב' הנקרא רשימו, אשר נשאר למטה. והנה הם חלוקים בטבעם, כי זה אור ישר ורחמים, וזה אור חזר ודין, ולכן מכים ומבטשים

אור פנימי

שאר הווג שבבחינה העליונה, נמשך ויורד לבחינה התחתונה הריקנית מאור שלה, והוא פוגע שם ברשימו. ולהלן מכנה הרב לאותו האור היורד מהארת הווג ולמטה בשם "אור" היורד.

(ס) פירוש, כי הרשימה היא מא"י הנשארת מן התפשטות הראשונה, אשר קומתה עד הכתר, בהיות שהווג דהכאה נעשה שם במסך דבחי"ד, והנה משום זה נחשב אצלו העביות דבחי"ד לבחינה פנים שלו, שהרי ממנה נמשך לו כל גובה קומתו, ועביות מבחי"ג ולמעלה נחשב לו לאחורים של הכלי שלו, ואינה מאירה אצלו.

והיפוכו הוא האור"ח היורד אליו מהארת הווג דבחינה העליונה, למשל, כשיורד הארת הווג דבחי"ב לספירה דבחי"ג שנתרוקנה מאורה, כנ"ל, הנה האור"ח היורד ההוא בא מזווג דהכאה שנעשה במסך דעביות דבחי"ב, שקומתו עד הבינה, ונחשב אצלו העביות דבחי"ב לבחינה הפנים שלו, דהיינו לתכלית גובה קומתו, והוא משאיר העביות דבחי"ג ובחינה ד' לבחינה אחורים, דהיינו לשפלות וגרעון, כי מתוך שאינן מאירות אצלו, נמצא שמוריד ומשפיל אותן למטה, כלומר, ששינוי הצורה שבהן, נעשה למפריד על האור, דהיינו, להיפך מהרשימה שבה הבחינה הד' העבה יותר ממשכת ומתחברת עם האור הגדול יותר, כנ"ל.

וזה אמרו "והנה הם חלוקים בטבעם, כי זה אור ישר ורחמים, וזה אור חזר ודין". כי הרשימות הנשארות בכל הספירות הן באות מא"י ורחמים, דהיינו מהתפשטות הראשונה שיצא הווג על מסך דבחי"ד, שבו כל העב יותר הוא משובח יותר, שהוא כולו

והולכות עד שמדכך לגמרי ומשווה צורתו אל המאציל, דהיינו אל מלכות של ראש, כנ"ל וענין זה מכונה תמיד "עליות האורות אל המאציל". וזכור זה.

(נ) המדרגות נבחנות זו אל זו בבחינה אב אל בנים כנ"ל בדברי הרב פ"ב אות ג', ולפיכך בעת עליות האורות למאציל, בעת שנדכך המסך דבחי"ד לבחי"ג, שנעשה אז הווג בבחי"ג, והבחינה הד' נשארה ריקנית מאורה, הנה אז משפיע בחי"ג לבחי"ד מהארת הווג שלה. וכן אחר זה, כשמדככת הבחינה הג' לבחינה ב', שהווג בבחי"ב, שאז גם בחי"ג נשארה ריקנית מאור, הנה אז בחי"ב משפיע לבחי"ג מהארת הווג שלה. וכו' עד"ו. ואע"פ שמצד המשכת האורות נחשבת בחי"ד לכתר ובחי"ג לחכמה. אמנם בערך הכלים לעצמם הוא בהיפך, אשר בחי"ג נחשבת לז"א ובחי"ד למלכות. וכיון שהבחי"ד ריקנית מאור, ע"כ אין להבחין כאן רק בערך כלים לפי עצמם. וכן כולם עד"ו.

וזה אמרו "בהיות אור הג' הנקרא אור"ח נמשך ויורד למטה להאיר בספירה". אור הג' פירוש, האור של הקומות היוצאות בדרך זיכוכו כנ"ל, והנה האור ההוא נמשך ויורד גם למטה ממקום הווג להאיר אל הספירה אשר מתחתיה, דהיינו כנ"ל, אשר בעת שהווג היא בבחי"ב הנה נמשך הארת הווג להספירה שלמטה ממנה שהיא בחי"ג הריקנית מאור, ונדודע, שהאורות השאירו רשימות בהספירות אחר הסתלקותם משם, וע"כ בשעה שנמשך הארת הווג דבחי"ב לבחי"ג, פוגע שם באור הרשימה שלה.

וזה אמרו "ואז פוגע באור הב' הנקרא רשימו, אשר נשאר למטה". דהיינו כמבואר,

זה בזה. ובפרט כי אור ע' הרשימו חושק וחפץ לעלות אל מקורו שהוא אור הא' כנזכר, ואף על פי שאינו עולה בפועל, כי הרשימו נשאר קיים לעולם למטה, ועם כל זה חשקו ותאותו לעלות. * אבל האור חוזר, הנה הוא יורד למטה, כנזכר, ונמצאו הפכים בטבעם, ואז מכים זה בזה, כנודע, כי אין שום בטישה והכאה אלא בהיות האורות חלוקים בטבעם, ואז נולד מביניהם על ידי הכאתם זה בזה, ניצוצות של אור מבחינת אור חוזר שהוא דין, והוא גרוע מאור הרשימו שהוא רחמים. ואלו הניצוצות הם אור רביעי שאמרנו.

התפשטות א' דעקודים נקראת טעמים. קומות האו"ח נקראות נקודות. הרשימות נקראות תגין, והניצוצות נקראים אותיות.

יא) ובזה תבין מה שאמרנו, כי באלו האורות של עקודים יש ארבע בחינות, שהם: טעמים נקודות תגין אותיות. וזה ענינם, האור הראשון שבכלם הוא הנקרא טעמים, ואור השלישי הנקרא אור חוזר, הם הנקראים נקודות כנודע, כי הנקודות הם בחינת דין. והאור השני הנקרא רשימו, הוא הנקרא תגין. האור הרביעי הם הניצוצות הנופלות והם הנקראים אותיות.

אור פנימי

רחמים, אבל האו"ח היורד מהארת הווגים היוצאים במדרגות זיכוכו, היוצאים בשעת ההודככות, הנה כל הקומות הללו נחשבות לאו"ח ודין, להיותן מסתלקות מן העביות, ומורידות ומשפילות את העביות לבחינת אחורים כנ"ל, וע"כ אור היורד מהן הוא בסתירה אל הרשימות, אשר בהן העב יותר חשוב יותר, כמבואר. ונמצא כי מה שנחשב לבחינת פנים כלפי הרשימה נחשב לבחינת אחורים כלפי האו"ח היורד, ומה שנחשב לבחינת פנים כלפי האו"ח היורד, נחשב לבחינת אחורים כלפי הרשימה. וע"כ הם מכים ומבטשים זה בזה.

ע) כי להיותה חלק הנשאר מהתפ"א, שכבר נסתלקה ונעלמה למקורה, נמצא החשק והחפץ הזה טבוע גם בהרשימה, וז"א "ואע"פ שאינו בפועל כי הרשימו נשאר קיים לעולם למטה ועכ"ז חשקו ותאותו לעלות". כלומר ואע"פ שהרשימה מיוחדת להשאר בהכלי, והיא לא תעלה למקורה לעולם עכ"ז, יש בה החפץ לעלות משום שכח כללות האור נשאר טבוע בה בהכרח.

פ) פ"י שהוא בא ונמשך מהמאציל ע"י ווג מחדש, ויורד למטה להתלבשות בתוך הגוף, כי כל אלו הווגים היוצאים במדרגות זיכוכו, הנה הם נעשים בראש ומשם נמשכים ממעלה למטה אל הגוף, אלא מטעם שיוצאים בשעת הודככות ואינו עומד להתקיים הוא נבחן לאו"ח ודין כנ"ל. וז"א "אבל האו"ח הוא יורד למטה" כלומר, אם להתחשב רק עם זמן של הווג, הרי הוא נמצא שמתפשט ויורד לשעתו להתלבשות בגוף, משא"כ הרשימה, שיש בה החפץ להסתלק מהגוף ולעלות למקורה, כנ"ל. ותדע, שמטעם זה נמצא האו"ח היורד מהארת הווג נמצא מתגבר על אור הרשימה בשעת הכאתם וביטושם זה בזה, וע"כ נפרשו ניצוצים מן או"ח הזה, ומתלבשים בתוך הכלי הריקנית מאור, ונמצא אור הרשימה נדחה מתוכיותה ועלה ממעל לאותו הכלי בסוד תגין על האותיות. כמו שכתב הרב לקמן פ"ד אות ד' כי אין שניהם יכולים להיות בכלי אחד להיותם הפכים זה לזה, כנ"ל, ודע שהכאה וביטוש האמור, הוא נעשה ממעל להכלי הריקנית, כי הרשימה מכה באו"ח ואינו מניחו להתפשט, והאו"ח היורד מכה ברשימה כדי להתלבש ולהאיר בכלי,

הניצוצות שנקראים אותיות הם הכלים שנקראים גוף
(יב) והנה זה האור הרביעי, שהם הניצוצות הנקראים אותיות, הם
עצמם בחינת צ הכלים, כנודע, כי האותיות נקראים גופא. והרי נתבאר
מהיכן נעשו הכלים.

הניצוצות רק נתערבו עם הכלים, ודומות לרפ"ח ניצוצין
שנשארו בכלים השבורים דנקודים
(ג) ונלע"ד ששמעתי מפי מורי ז"ל שכבר מתחילה ק היו בהם בחינות
כלים אלא שאלו הניצוצות נתערבו ונתחברו בהם והיו בהם ר בערך בחינת
הרפ"ח ניצוצין שנשארו תוך הכלים של עולם הנקודים כשנשברו וכו'.

אור פנימי

כי ניצוצין דבחי"ג באו בבחי"ד, וכן ניצוצין
דבחי"ב לכלי דבחי"ג, וניצוצין דבחי"א בכלי
דבחי"ב וכו'. וע"כ נבחן התיבור הזה לעירוב.
והבן זה.

(ר) דבר גדול משמיענו בזה, כי נודע,
שבחינת הרפ"ח ניצוצין, שנשארו בכלים
אחר שנשברו ומתו, היו הגורמים להחיות
את הכלים, משום שהניצוצין האלו היו בסוד
שיתוף רחמים בדין, כמ"ש במקומם. הנה
כן הניצוצין שבכאן שנפלו מאו"ח היורד, גם
המה הם מסוד שיתוף מדת הרחמים בדין
אלא בסוד ההתחלה, כי כל בחינה עליונה,
נחשבת למדת הרחמים כלפי בחינה שלמטה
הימנה, וכיון שניצוצין דבחינה עליונה נפלו
ונתערבו ונתחברו עם בחינה התחתונה, כנ"ל
בדיבור הסמוך עש"ה, הרי זה נחשב לעירוב
מדת הרחמים בדין, בשוה לרפ"ח ניצוצין
הנ"ל.

ותדע שזה כל שבחה של הסתלקות
דהתפ"א כי בסבתה ירדו ניצוצין הנז' ונעשה
השורש לשיתוף מדת הרחמים בדין, וזה
שמציין הרב לקמן על הסתלקות זו, שהיא
בחינת קלקול על מנת לתקן, והיינו בדומה
לשבירת הכלים אשר ג"כ היה על מנת
להחיות. והיינו השיתוף של מדת הרחמים
בדין שממנו התחיה וממנו כל תיקון העולם.
והבן זה. ויתבאר עוד במקומו.

עד שנפרשו ניצוצין מהאו"ח ויורדין ובאין
לתוך הכלי.

(צ) שבהם חזר ונתפשט האור אח"כ
התפשטות שניה בקומת חכמה, אשר כתר
נשאר נעלם בפנה, ואור חכמה התלבש בכלי
דכתר ואור בינה בכלי דחכמה וכו' עד
שמלכות נשארה בלי אור, כמ"ש לקמן. ותדע
שאלו הניצוצות הוכנו לכלים לאורות הללו
כמ"ש לעיל באו"פ פרק ב' אות ג'.

(ק) כן כתב הרב בהדיא לעיל פ"ב אות
י'. אשר אור העב הנשאר אחר הסתלקות
האור דהתפ"א, הם בחינות הכלים עצמם
של הפרצוף, שבהם באו ב' האורות הנ"ל,
הנקראים: אור ב' רשימה ואור ד' ניצוצות
הנופלים הנק' אותיות.

וז"א. "שכבר מתחילה היו בהם בחינת
כלים אלא שאלו הניצוצות נתערבו ונתחברו
בהם". פירוש, כי ב' בחינות כלים צריכים
להיות מוכנים להתפשטות השניה, כי יש
שם בכל ספירה דכר ונוקבא, כמ"ש הרב
בע"ח (בשער ז' פ"ג) וע"כ מאותן בחינות
הכלים שהיו בהם מתחילה דהיינו מאור העב
הנ"ל, הנה נעשו מהם הכלים לאורות של
הזכרים של התפ"ב. ומן הניצוצות שנפלו בהם
ונתערבו עמהם, נעשו הכלים לאורות של
הנקבות דהתפשטות הזו. ואמרו "ונתערבו"
הוא להשמיענו שהבחינות אינן שוות זו לזו,

פ ר ק ד'

מבאר ההכאה והביטוש שנעשה בעת הסתלקות האורות אל המאציל בין האור התוור היורד ובין הרשימות אשר מהניצוצין שיצאו מחמת ההכאה נתהוו הכלים שהם האותיות. ומהרשימות הן התגין, ובו ח' ענינים:

א. מלכות נקראת אספקלריא דלא נהרא, מחמת שלא חזר לרדת אור שלה בכלי שבה. ב. אופן שני למה שמלכות נקראת אספקלריא דלא נהרא, מחמת שלא השאירה רשימה בכלי שלה. ג. זווג דהכאה בין אור"ח היורד מן יסוד אל מלכות, ובין אור א' של מלכות העולה. ד. כלי היסוד נעשה מן הניצוצין שנפלו מהכאת האור הבא דרך אחוריו ברשימה. והתגין נעשו מהרשימה המאירה מרחוק. ה. ג' הבחנות בעשר הספירות: כתר, ושאר הספירות. ומלכות. כתר הניח רשימה ולא כלי. שאר הספירות הניחו רשימות וכלים. ומלכות הניחה כלי ולא רשימה. ו. אחר כל ההסתלקות חזרו האורות למקומם, דהיינו בפרצוף ע"ב דא"ק, חוץ מאור הכתר, ואז נעשה ביטוש מרשימה דכתר ואור ההכמה זה בזה ויצאו ב' כלים, א' לכתר וא' לחכמה, שה"ס זכר ונקבה בראש ע"ב דא"ק. ז. ההודכות וההסתלקות שהיו בעקודים דומות בצד מה לביטול מלכים של עולם הנקודים שמתו ונתבטלו. ח. ההפרש ביניהם שכאן היה קלקול ע"מ לתקן, ובנקודים היתה שבירה ומיתה ממש.

מלכות נקראת אספקלריא דלא נהרא, מחמת שלא חזר לרדת אור שלה בכלי שבה * (א) ודע כי כל הט' אורות כשחזרו ועלו השאירו רשימו במקומם, אבל המלכות עלתה כולה ולא הניחה במקומה שום רשימו. וז"ס מ"ש בספרי הזוהר והתיקונים, כי המלכות נקראת אספקלריא דלא נהרא מגרמה כלום. וכבר נתבאר ענין זה למעלה, בבחינת כלי המלכות, א שלא חזר לירד האור שלה בכלי שבה, אלא נשאר בכלי היסוד.

אופן שני למה שמלכות נקראת אספקלריא דלא נהרא, מחמת שלא השאירה רשימה בכלי שלה

(ב) גם הוא באופן שני, כי בעלות אור שלה למעלה, לא הניח בה שום רשימו כלל, אבל הרשימו, שנשאר בכלי היסוד לצורך עצמו, הוא היה מאיר משם גם בכלי של המלכות.

זווג דהכאה בין אור"ח היורד מן יסוד אל מלכות, ובין אור א' של מלכות העולה * (ג) וכשעלה אור המלכות אל היסוד היה היסוד מאיר ב' בכלי של

אור פנימי

(א) היינו בהתפשטות ב', שיצא הזווג דחכמה וכו', ואור המלכות, בכלי היסוד רק בקומת חכמה, וע"כ נתחלפו האורות שבא אור החכמה בכלי דכתר, ואור הבינה בכלי ח"ד פ"ב אות ח"א.

(ב) כבר נתבאר, שכל הקומות היוצאות בדרך ההודכות, הן נבחנות לאור"ח ודין, * שער הקדמות שער א' דרוש כיצד נעשו הכלים. ** עץ חיים היכל א"ק שער ו' פ"ה. ואע"פ שיש בהן גם אור"י, אלא כיון

המלכות דרך אחורים שלו של היסוד, כנ"ל, בסוד אור חוזר, ואז אור חוזר היורד בכלי של המלכות, ג פוגע באור עצמו הראשון של המלכות העולה למעלה, ובטש דא בדא, ד וירדו ניצוצין מן האו"ח היורד ה בכלי של המלכות.

כלי היסוד נעשה מן הניצוצין שנפלו מהכאת האור הבא דרך אחוריו ברשימה. והתגין נעשו מהרשימה המאירה מרחוק

(ד) וכשעלה יסוד הניח רשימו במקומו, וכשבא האור לו דרך אחוריו הכה בזה הרשימו, ונפלו ממנו ניצוצין, ונעשו מהם בחינת כלי של היסוד, ואז אותו הרשימו, היה מאיר בכלי זה מרחוק, ולא נכנס בתוכו, ז וה"ס התגין.

אור פנימי

ניצוצין שבכאן וכן הרפ"ח ניצוצין אצ"פ, שנכבו תכף, מחמת הסתלקות הזווג לבחינה יותר עליונה, שהיא הבחי"ב, עכ"ז לא נאבדו משם, כי אין העדר ברוחני כנודע, ועצמותן וממשיותן נשארו שמה, אשר אח"כ חזרו לאיתנם בעת שהגיע לשם התפ"ב כמ"ש במקומו.

(ה) הוא אור העב הנשאר למטה אחר ההסתלקות דהתפ"א, שהוא עצם הכלים השייכים להתפ"א דעקודים, אשר שמה הניחו האורות את הרשימות שלהם, ושמה נפלו הניצוצין מהאו"ח היורד. כמ"ש הרב לעיל (ח"ד פ"ב אות י' ע"ש ובאו"פ).

(ו) היינו להתפשטות ב', הבאה לאחר מכן שנקראת פרצוף ע"ב דא"ק, אבל כלי היסוד של העקודים שבכאן, הוא נעשה מאור העב הנשאר למטה אחר ההסתלקות דהתפ"א, כנ"ל בדיבור הסמוך.

(ז) עי' היטב לעיל בדברי הרב ח"ד פ"ג אות ט' ובאור פנימי אות פ' שנתבאר זה באורך. ודע כי אחר שנפסק הזווג בכלי העליון ועלה ממעל לו, אשר אז נפסק ג"כ הארת הזווג מכלי התחתון בהכרח, הנה אז נמצאים גם הניצוצין שירדו לשם שמתכבין, וע"כ יכולה שוב הרשימה, שהיתה ממעל לכלי, לחזור ולהתלבש בכלי כבתחילה (עי' לעיל באו"פ פ"ג אות פ'). ועכ"ז אותה הארה מרחוק שנקראת תגין, לא פסקה מכלי

שנמשכות דרך אחורים, דהיינו בדרך הודככות העביות שנקרא פנים כנ"ל, ע"כ גם האו"י נבחן לבחי' דין.

וזה אמרו, "היסוד מאיר בכלי של המלכות דרך אחורים של היסוד" אשר כל הע"ס האלו האו"י והאו"ח יחד הן בחינת אחורים ודין. אמנם מלבד זה יש להבין, אשר כל האור היורד מהיסוד לכלי מלכות, הוא כולו או"ח ואין בו מאו"י כלום, כי בהיות מקום הזווג והמסך בכלי היסוד דהיינו בבחי"ג, הרי המסך הזה מעכב על האו"י, שלא יתפשט ממנו כלום מבחי"ג ולמטה, ונמצא שכל מה שיוורד מהיסוד לכלי המלכות הוא רק או"ח ולא או"י, וזה שמוסיף הרב ומדייק "בסוד או"ח" כאמור.

(ג) שאור זה הוא בקומת כתר, שהוא מחשיב את העביות הגדולה יותר לבחינת פנים, ואו"ח היורד משפיל העביות הגדולה דבחי"ד, ומעדיף לבחי"ג הו"ך ממנה שהוא בסתירה לאור המלכות העולה, וע"כ מבטשים זה בזה כנ"ל (ח"ד פ"ג אות ט' ע"ש) ויתבאר עוד בהסתכלות פנימית כאן.

(ד) ונקראו ניצוצין משום הדמיון אל הניצוצין היוצאים מתחת הפטיש דאתנהרו ואתדעכו לאלתר. כמ"ש בזהר אמנם אין המשל דומה לגמל לגמרי, כי הניצוצין היוצאין תחת הפטיש מאירים כרגע ונאבדים תכף ולא נודע מקומם איה, משא"כ אלו

ג' הבחנות בעשר הספירות : כתר. ושאר הספירות. ומלכות.
כתר הניח רשימה ולא כלי. שאר הספירות הניחו רשימות וכלים.
ומלכות הניחה כלי ולא רשימה

ה) וכן עשו כל הספירות, ה חוץ מכתר, שהניח הרשימו לצורך
החכמה ט אבל לא עשה בחינת כלי, לפי שבשלומה שאר הספירות, בעלותם
למעלה על ידי י הכאה במה שלמעלה מהם כ והכאה של הרשימו, ז היה
נעשית בחינת הכלים, אך מ הכתר לא יש מי שיכה ברשימו שלו בעליתו,
לכן לא נגמר עדיין הכלי שלו. והרי כי הכתר הניח רשימו ולא כלי. ושאר
הספירות הניחו רשימו וכלי והמלכות הניח כלי ולא רשימו.

אור פנימי

גם לאחר זה, משום שאין העדר ברוחני כנודע, בסוד מעולם לא זוה שכינה וכו'.
ז) פירוש, שאותה הרשימה נעשתה לבחינת כלי של הזכר דאור החכמה, בכתר דהתפ"ב, הנקרא ע"ב דא"ק. וז"ש הרב, "מכתר שהניח הרשימו לצורך החכמה אבל לא עשה בחינת כלי". כלומר, שלא עשה בחינת כלי לצורך הנקבה של אור החכמה בכלי דכתר של התפשטות ב', כמ"ש בסמוך.
ט) כבר כתב הרב לעיל (פ"ב אות י') שעצם בחינת הכלים דעקודים נעשו מאור העב הנשאר מאור הסתלקות גופו, ע"ש. ומהו תבין שאין כאן המדובר בכלי דכתר גופו אלא הכוונה היא על הכלים דהתפ"ב, הבאה לאחר הסתלקות של עתה, אשר יש שם בכלי דכתר בחינת זכר ובחינת נקבה. וכן בכלי דחכמה ובינה ויסוד ומלכות, כמ"ש הרב לקמן (אות ו') ובע"ח בשער מול"מ פ"ג). והנה הכלים של הזכרים משם, נעשו מן הרשימות הנשארות בכלים דעקודים. והכלים של הנקבות, נעשו מהניצוצין הנופלים מאו"ח היורד לתוך הכלים דעקודים שבכאן כמ"ש שם בדברי הרב.
וזה אמרו, "אשר הכתר הניח רשימו לצורך החכמה" דהיינו הכלי של הזכר דאור החכמה שבכלי דכתר דהתפ"ב. "אבל לא

עשה בחינת כלי" פ' לצורך הנקבה אשר שם, כמ"ש לקמן בדיבור הסמוך.
י) כלומר על ידי זווג דהכאה בבחינה אשר למעלה מהכלי שנתרוקן מהאור, נמשך ויורד או"ח לכלי שנתרוקן, דהיינו אחר שנסתלק האור מכלי מלכות, שהוא משום שנזדכך המסך דבחינה ד' לבחי"ג שהיא יסוד, ונעשה הזווג בכלי של יסוד הנה או יורד או"ח מהארת הזווג הו, אל המלכות שנתרוקנה מהאור. וזה אמרו "על ידי הכאה במה שלמעלה מהם" נמשך האו"ח לכלי.
כ) הרשימה שנשארה בכלי שנתרוקן, מכה באור חוזר חוזר לכלי שלו, משום שהוא הופכי לאור חוזר חוזר כנאמר לעיל, וע"י הכאה זו נולדו ונפרשו ניצוצין מאו"ח היורד ונופלים לתוך הכלי שנתרוקן, ומניצוצין הללו נעשו הכלים.
ל) היינו הכלים, לצורך הכלים של התפ"ב, אבל הכלים דעקודים דהתפ"א נעשו מאור העב, כנ"ל בדברי הרב פ"ב אות י' (וע"י באור פנימי פרק ב' אות ק').
מ) כי בהגיע המסך להודככות הגמורה כבחינת המאציל, הנה אז כבר פסק כחו, ואין בו עוד שום זווג דהכאה, שיוריד או"ח בכלי דכתר אחר שנתרוקן מהאור, "לכן לא נגמר עדיין בחינת הכלי שלו" כי אין שם ניצוצין מאו"ח היורד, כמבואר.

אחר כל ההסתלקות חזרו האורות למקומם, דהיינו בפרצוף ע"ב דא"ק, חוץ מאור הכתר, ואז נעשה ביטוש מרשימה דכתר ואור החכמה זה בזה ויצאו ב' כלים, א' לכתר וא' לחכמה, שה"ס זכר ונקבה בראש ע"ב דא"ק.
(ו) נ אמנם אחר קבלת אלו הספירות מן המאציל חזרו למקומם

אור פנימי

שיש ע"ס בכל קומה וקומה, עכ"ז, הן גבחות רק בשם ספירה העליונה שבקומתן: כי הקומה דבחי"ג, אע"פ, שיש בה ע"ס עד קומת חכמה, היא נקראת כולה רק בשם אור החכמה לבד, דהיינו על שם ספירה העליונה שבהקומה. וכן הע"ס של הקומה מבחינה ב', שהיא עד הבינה, נקראת בינה בלבד. ודבחי"א בשם ז"א. ודבחינת כתר ושורש בשם מלכות. גם תדע, שכל אלו הרשימות, שהאורות של העקודים הניחו בכלים שלהם אחר הסתלקותם, הנה כל אלו נשארו רק בכלי המלכות, שהרי היא הכלי המיוחדת, לכל הע"ס דעקודים כנ"ל, וזהו האור העב, שמביא הרב לעיל פ"ב אות י', שהוא בחינת הכלים עצמם דעקודים, אשר שם הניחו האורות את הרשימות שלהם. הנה בהכרח, שהוא בחינת המלכות לבדה, שהרי בט"ר אין שם שום עביות, כנ"ל. ונתבאר באו"פ שם, אשר אור העב הזה ה"ס או"ח שבהמלכות, שנתרחבה עמו מינה ובה, להלביש הע"ס דאו"י ממעלה למטה שנקרא גוף, עש"ה. הרי מבואר, שהרשימות כולן שנשארו מהתפשטות הראשונה אחר הסתלקותה הן נשארו בהכרח רק במלכות לבד. ונתבאר שהמלכות כלולה מהרשימות כולן שנשארו מהתפ"א, ועל כן אחר שעלה המסך להמלכות של ראש, שפירושו, שנודרך המסך מכל עביותו ובא בהשוואת הצורה למלכות של ראש, הנה נבחן, שגם המסך שעלה כלול מכל הרשימות שנשארו במלכות, חוץ מרשימו דבחי"ד, משום שבחינה אחרונה אינה מנחת רשימו, (כדברי הרב בחי"ד פ"ג אות א' ע"ש באו"פ). עתה תבין דברי הרב כאן, שאומר "אחר קבלת אלו הספירות מן המאציל, חזרו למקומם, חוץ מן הכתר".

ו) וצריכים להבין מאד ענין קבלה זו, שקיבלו הספירות מהמאציל אחר עלייתן אליו, שאומר הרב כאן. והענין תבין אחר שתדע ענין הסתלקות הע"ס דגופא ועלייתן למאציל על בוריו. ודע שכל זה נמשך וקשור רק באור המלכות, שפירושו המסך והאו"ח שבמלכות, שהרי אור אחר אין במלכות, כי אינה מקבלת שום אור ישר לעולם, כנודע. ולפיכך כל האור שבה, הוא רק האו"ח, הנמשך ע"י זוג דהכאה בהמסך שבה. באופן, שעביות דבחי"ד היא הכלי של המלכות, והמסך המעכב על אור העליון מלהתפשט לעביות דבחי"ד, עם האו"ח העולה בסבתו נחשבים להאור של המלכות.

ולפי זה תבין, אשר עיקר ענין עליות האורות להמאציל, הוא קשור בעלית המלכות בלבד. כי עולה, פירושו, מודרך ומשוה צורתו להעליון שהשוואת הצורה להעליון, מביאו ומתברו בעליון, כנודע. והנה אין ענין הודככות העביות נוהגת, אלא במלכות שיש בה עביות, משא"כ בט"ס ראשונות שאין בהן עוד בחינת כלי כלל, ונחשבות כאן רק לאור גמור (כנ"ל בדברי הרב ח"ד פ"א אות י"א), איך יתכן לומר בהן ענין הודככות העביות. אלא ודאי שענין העליה וההודככות נאמר רק במלכות בלבד. ואין הכוונה, על הכלי של המלכות, כי הכלים, אינם מודככים לעולם מן עביותם (כמ"ש בח"ב תשובה מ"ג), אלא הכוונה היא, על המסך המתוקן בכלי המלכות, (כמ"ש לעיל באו"פ פ"ב אות י' עש"ה).

וכבר ידעת ענין ד' הקומות, היוצאות ע"י זוג דהכאה על המסך, מתחילת הודככותו, עד שנודרך לבחינת המאציל. ותדע, שהקומות הללו ההולכות ומתמעטות, הן הן הספירות, שאומר הרב כאן שעלו אל המאציל ואע"פ

אור פנימי

שממעלה למטה, כנ"ל, מובן מאליו, שהרשימות הכלולות בו היו שקטות לגמרי, ונחשבות כמו שאינן במציאות כלל. ואז נכלל המסך דגוף בהמסך של ראש, בעביות שממטה למעלה. אמנם כיון שנתעבה המסך, אע"פ, שהיא רק עביות שממטה למעלה מ"מ, אותן הרשימות השקטות והנחות הכלולות בהמסך, נתעוררו משום זה וקמו לתחיה, דהיינו שנתעבו גם הן, אמנם כיון שהרשימות הללו באו מגוף, שכבר היו ביחס הלבשה, נמצא מאליו שעביות הוזה נתהפכה אצלן לבחינת ממעלה למטה, לבחינת גוף. והמסך קנה מחמת זה שינוי צורה רחוקה מאוד מהראש, דהיינו, כשיעור ההפרש מן בחינת ראש לבחינת גוף.

ונמצא, אשר באותו רגע, שהעביות שממעלה למטה נתגלה בהמסך שהוא בחינת גוף, נבחן, שהמסך חוזר ויצא מהראש וירד לגוף, אלא לא לבחינה ד' של גוף המכונה טבור, אלא רק לבחינה ג' של גוף שנקרא חזה, שהוא מטעם, שהמסך לא היה יכול להתעבות רק עד בחינה ג', כי בחי"ד לא השאירה רשימו בהמסך כנ"ל.

והנה מוצא, שהמסך שעלה למאציל, השיג שם ב' בחינות של עביות, דהיינו עביות שממטה למעלה, מכח התכללותו מתחילה במלכות של ראש. ועביות שממעלה למטה, שנתעוררו וחזרו להרשימות הכלולות בו. ולפיכך בצאת המסך, ממלכות של ראש אל מקום החזה שבגוף, כנ"ל, הוציא מתחילה בחינת זווג דהכאה דבחינת ע"ס של ראש מהחזה ולמעלה מכח העביות שממטה למעלה הכלולה בו, והיינו רק בקומת חכמה, כי אין בו רק עביות דבחי"ג. ואח"כ, נתפשט מחזה ולמטה לבחינת ע"ס דגוף, מכח העביות שממעלה למטה הכלולה בו. והוא הנקרא התפ"ב.

וזה אמרו "אחר קבלת אלו הספירות מן המאציל" כלומר, אחר שהמסך דגוף נזדכך לגמרי, המכונה שעלה אל המאציל, שהוא מלכות של ראש כנ"ל, הנה קבל שם שוב כח לחזור ולהתפשט להתלבשות ע"ס כבתחילה,

כלומר אחר שהמסך דמלכות של הגוף עלה למלכות של ראש, שנקראת בחינת מאציל אל הגוף כנודע, והוא מכח השוואת הצורה אליו, כנ"ל, ונמצא משום זה, שנתחבר ונכלל עם המסך שבמלכות של ראש, כמו בחינה אחת, ומתוך שהמסך שבמלכות של ראש, נמצא שם בתמידות בזווג דהכאה, כי אין הודככות בראש, כנודע, הרי גם המסך דגוף שעלה ונכלל עמו, נמצא שמשמש עמו יחד, לזווג דהכאה ולהעלאת אור"ח ממטה למעלה הנוהג בראש, כי נכלל באותו בחינת עביות שישנו בהמסך שבמלכות של ראש.

וכבר ידעת, שאלו הרשימות, שנשארו בהמלכות של הגוף, הנה הן כלולות בהמסך שעלה לראש, שהן רק עד עביות דבחי"ג, כי מעביות דבחי"ד לא נשארה רשימה כנ"ל, ולפיכך אחר שהמסך דגוף, נכלל ובא בבחינת הזווג של המסך של ראש, וקיבל ממנו את עביות שממטה למעלה הכלולה בו, הנה אז חזרו ונתעוררו אותן הרשימות הכלולות בו ממלכות דגוף, ושבו לעביות כבתחילה, דהיינו עביות שממעלה למטה כנוהג בגוף. באופן, שמתחילה נכלל המסך בהמלכות של ראש, ונתעבה בעביות שממטה למעלה הנוהגת בראש, ואח"כ נתעוררו הרשימות הכלולות בהמסך ונתעבו גם הן, שבהן נתהפך העביות ונעשתה לבחינת ממעלה למטה.

וצריך שתדע, ההפרש הגדול בין עביות שממטה למעלה, לבין עביות שממעלה למטה. כי ממטה למעלה, פירוש, כבחינת התנגדות אל התלבשות, ועכ"פ אין שם יחס של הלבשה ולא כלום, וע"כ היא בחינת ראש, שנקראת כתר או א"ס. והפוכו הוא, בחינת עביות שממעלה למטה, שפירוש, בחינת הלבשה גמורה להאוי", וע"כ נקרא גוף או נאצל, ולעולם אינו נקרא בשם א"ס או מאציל. והבחינה הזו, נהוג בראש וגוף שבכל הפרצופין שבעולמות.

ולפיכך בעת שנזדכך המסך מכל עביותו לגמרי, שהשווה צורתו אל בחינת מלכות של ראש, שהוא נקי לגמרי, מבחינת עביות

ח חוץ מן הכתר, כנ"ל, ואז ע כלי של הכתר לא נעשה רק בחזרה, כי כשחזרה החכמה ונכנסה בו, אז פ הכה אור החכמה בהרשימו שהניח בו הכתר במקומו. ז והיו אלו הכאות כפולות, שלפי שרשימו של הכתר, להיותו בחינה עליונה מן החכמה, לכן הוא מכה בחכמה ומוציא ניצוצין, וגם החכמה בהיותה באה עתה מלמעלה, ונמצא עומדת על הרשימו והוא גבוה ממנו, לכן הכה עתה ברשימו והוציא ניצוצין אחרים. לכן נעשו עתה ב' כלים, ק אחד לרשימו של הכתר ואחד לחכמה שבא עתה. וכבר ר הארכנו בזה במקום אחר, איך שיש בכתר זכר ונקבא, והמה אלו הב' שזכרנו פה, שהם הרשימו והחכמה.

ההזדככות וההסתלקות שהיו בעקודים דומות בצד מה

לביטול מלכים של עולם הנקודים שמתו ונתבטלו

(ז) והנה מכאן תוכל להבין, איך יש ג"כ בעולם העקודים, מציאות

אור פנימי

שהיינו שחזרה ונתעוררה עביות, שבהרשימות שבו, עד לבחי"ג, אשר אז חזר למקומו

למלכות דגוף כבתחילה, כנ"ל, ואז יצא עליו התפשטות ב' בע"ס של ראש וגוף כבתחילה כנ"ל. וז"א "חזרו למקומם" דהיינו למקום מלכות דגופא. כמו שנתבאר.

ס) והוא משום שהמסך לא נתעבה יותר בהתכללותו במלכות דראש, אלא עד בחי"ג, כי בחי"ד לא השאירה רשימה, כבדיבור הסמוך, והתפשטות היוצאת על מסך דבחי"ג, הוא רק עד קומת חכמה, וחסר אור הכתר. וז"א "שכולם חזרו למקומם, חוץ מן הכתר". ונמצא שאור החכמה מתלבש בכלי דכתר, ואור הבינה בכלי דחכמה, ואור הז"א בכלי דבינה, ואור המלכות בכלי דז"א, ונשארה המלכות בלי אור.

ע) היינו כלי דנוקבא דכתר, שהיא אור החכמה המתלבש בכלי דכתר, החסרה כאן מטעם שנתבאר לעיל (פרק זה אות ד' וע"י באו"פ שם).

פ) האור דקומת חכמה, שבא להתלבש בכלי דכתר הוא דומה לטבע אור חזר היורד, הנ"ל בדברי הרב (בפרק ג' אות ט' ובאו"פ

שם) שהוא בסתירה אל אור הרשימה, ומכים זכ"ו.

צ) כי הרשימה הנשארת מהתפ"א, מתוך שהיא עליונה מן החכמה, כי קומתה עד הכתר, ע"כ היא נמצאת בסתירה לאור החכמה הבא עתה, שקומתה רק עד החכמה, כבאו"פ לעיל (פ"ג אות ס') עש"ה. וכן יש מעלה לאור החכמה בהיותו בא עתה מלמעלה למטה, כדי להתלבש בהכלים, משא"כ הרשימה שטבוע בה החפץ להסתלק מבחינת התלבשות אע"פ שאינה עולה ממש, כנ"ל בדברי הרב (פ"ג אות ט' ובאו"פ שם אות ע') עש"ה.

ק) פירוש, שאור העב, שנפל מהרשימה מחמת הכאתו של אור החכמה בו, נעשה לכלי לאור הרשימה, שהוא בחינת הזכר של הכלי דכתר. ומהניצוצין שנפלו מאור החכמה מחמת הכאתו של אור הרשימה בו, נעשה הכלי לאור החכמה שבכלי דכתר, שהוא בחינת הנקבה של הכלי דכתר. ואע"פ שיש כבר כלי לזכר דכלי דכתר כנ"ל. מ"מ ע"י הכאתו דאור החכמה, הוא נגמר ונתחדש כמ"ש זה באורך בחלק ה' בע"ה.

ר) הוא בע"ח שער מטי ולא מטי פרק ג'.

ביטול מלכים בצד מה, כמו בדמיון אותם המלכים שמלכו בארץ אדום, שמתו ונתבטלו, כנזכר בדרוש עולם הנקודים, שהרי ענין ש התעלמות של אורות העקודים ועלייתם במאצילם, הוא גם כן ביטול מלכים בכאן, דוק ותשכח.

ההפרש ביניהם שכאן היה קלקול ע"מ לתקן, ובנקודים היתה שבירה ומיתה ממש

ח) אמנם ההפרש אשר ביניהם הוא זה, כי כאן בעקודים היה ת הקלקול על מנת לתקן וסותר על מנת לבנות, כי זה היה עיקר הכוונה לעלות כדי לעשות בחינות כלים. אבל בנקודים, היה ביטול ומיתה גמורה ממש. ואמנם, לפי שמן העקודים התחילו הכלים להתגלות קצת, לכן גם בכאן היה קצת ביטול.

אור פנימי

ש) כי אלו ואלו היו על ידי עליות האורות להמאציל, שפירושו, הזדככות המסך. ולפיכך גם הדרכים שוים זה לזה. כמ"ש זה באורך בספרי פנים מאירות ומסבירות על העץ חיים בעניני שבירת הכלים. ת) כי ע"י ההזדככות שבמסך, היו הקומות מתמעטות והולכות, ומכל בחינה עליונה נפלו ניצוצין אל בחינה התחתונה הימנה, שהיא ההתחלה של שיתוף מדת הרחמים בדין, כי הניצוצין דבחינה עליונה נחשבים למדת הרחמים כלפי התחתונה. ונודע ששיתוף מדה"ר בדין הוא היסוד לקיום העולם, כנ"ל (או"פ פ"א אות ד' ד"ה וזה). וז"ש "שבעקודים היה קלקול ע"מ לתקן וסותר ע"מ לבנות" שזה דומה לשביה"כ שנפלו הניצוצין ע"מ להתחיות במדה"ר. וכל ההפרש שיש ביניהם הוא, שכאן היה רק קלקול, ושם "היה ביטול ומיתה ממש". כמ"ש באורך בביאורי פמ"א ופמ"ס בענין שביה"כ.

פ ר ק ה'

מבאר האורות הפנימיים והמקיפים דעקודים, ובו ח' ענינים :

א. באורות עקודים יש י"ס פנימיות וי"ס מקיפות, ומאירות בבחינת פנים וגם לצדדים ולכל סביבות א"ק. ב. אור הפנימי מאיר בחצי עובי דופן הכלי מצד פנימי, ואוה"מ מצד החיצון, וע"י שניהם מאיר הכלי ומזכך. ג. לפי שאו"מ גדול הרבה מאו"פ צריכה חיצוניות הכלי שבה מתלבש או"מ להיות זכה ומעולה יותר מפנימיות הכלי שבה מתלבש אור פנימי. ד. טעם ב', אם חיצוניות הכלי לא היתה זכה לא היה אוה"מ יכול להתחבר עם אוה"פ. ה. פנימיות הכלי היא יותר זכה מחיצוניות הכלי, משום שאור הפנימי מוגבל בה ומקבל הארה שלימה, משא"כ אוה"מ מאיר ברחוק בחיצוניות הכלי. ו. העולמות כל מה שהם יותר תחתונים הם יותר מחוסרי השלימות. ז. עד עולם הנקודים היו ה"פ וה"מ, והשניונים היו לפי קירוב המקיפים עם הפנימיים. ח. מנקודים ולמטה אין יותר מה' פנימיים וב' מקיפים ופחות מזה אי אפשר להיות.

באורות עקודים יש י"ס פנימיות וי"ס מקיפות, ומאירות

בבחינת פנים וגם לצדדים ולכל סביבות א"ק

* (א) והנה מן הפה דאדם קדמון, יצאו א יוד ספירות פנימים ויוד מקיפים, ונמשכים מנגד ב הפנים עד נגד הטבור של זה האדם קדמון. וזה עיקר האור אבל גם כן מאיר דרך צדדים לכל סביבות זה האדם.

אור פנימי

(א) ואין להקשות שהוא בסתירה למ"ש לקמן פ"ו אות י"ח, אשר לא יצאו מפה דא"ק רק ה"פ וב' מקיפים. כי שם מדבר ממקיפים כוללים, אבל בפרטיות אין לך אור שלא יהיה בו פנימי ומקיף. כמ"ש במקומו.

(ב) פירוש, כי ב' בחינות אורות מבחינים בפרצוף שלם: הא' נקרא אור החכמה, והב' נקרא אור החסדים. וכנגדם אנו מבחינים בכל פרצוף ב' הארות: ימין ושמאל. פנים ואחור. ימין ושמאל מיוחס להארת האור החסדים, פנים ואחור מיוחס להארת אור החכמה. ונודע, שהצמצום א' היה בעיקר על אור החכמה שלא יופיע בבחי"ד, וע"כ נחלקו הפרצופים לפנים ואחור, שהבחינות שלמעלה מבחי"ד המקבלות אור החכמה, נקראות פנים. ואותן הנכללות מבחי"ד, שלא יוכלו לקבל אור החכמה, נקראות אחור. והן בפנים והן באחור, יש ימין ושמאל:

* עץ חיים היכל א"ק שער ו' פ"א.

וזה אמרו "ונמשכים מנגד הפנים עד נגד הטבור" כלומר, שהתפשטות הע"ס האלו מהפה דא"ק ולמטה, נמשכת ומאירה בעיקר בבחינת הפנים של הפרצוף, שהוא למעלה מבחי"ד שנקראת טבור, אבל מטבור ולמטה אינו מאיר מחמת הצמצום הרוכב על הבחי"ד כנ"ל. ועכ"ז משמיענו "וזה עיקר האור אבל ג"כ מאיר דרך צדדים לכל סביבות הפרצוף, דהיינו גם לבחינת האחור שבו, אלא שמגיע אליו דרך צדדים, דהיינו, מבחינת צד ימין וצד שמאל, כי ע"י האו"ח שבחי"ד מביאה בפרצוף, שהוא אור החסדים, נמצאת מקבלת גם הארת חכמה, אלא מבחינת אור נקבה, שפירשו, רק לקבל ולא להשפיע.

* (ב) ואל יקשה בעיניך מה שכתבנו לעיל, כי ג' מן אור און שמאל הנכנס בפה, נעשה ממנו חיצוניות הכלי, ומן נקב חוטם שמאל, נעשה פנימיות הכלי. ועם היות כי אור מקיף גדול ומעולה מאור פנימי עם כל זה פנימיות הכלי גדול מחיצוניות הכלי, כנראה בחוש העין, מה שאין כן בחינת האורות, כי אור הגדול שלא יוכל הכלי להמשיך ולקבל בתוכו, מאיר מבחוץ בסוד אור מקיף, ואור המועט נשאר בפנים, מה שאין כן בכלים. ד' ואם כן איך מבחינת און שהוא עליון יהיה חיצוניות הכלי, ומן החוטם שהוא יותר תחתון, יהיה פנימיות הכלי.

אור פנימי

המשכה בלבד, נבחנות לנו הד' בחינות, כמו דופן כלי, שיש לו ד' קליפות זו על זו בעוביו, שהשפע שבתוכו, מקובל ונמדד רק בקליפתו הפנימיות, ובג' הקליפות החיצוניות אינו נוגע כלל, והן משמשות בהכלי רק לחזק את הקליפה פנימיות שבהדופן בלבד. כמו כן בכלי ההמשכה, אנו מבחינים שם את הד' בחינות שהן מלבישות זו על זו, וכל העב יותר הוא פנימי יותר והבחי"ד שהיא עיקר הממשיכה את אור העליון ע"י זוג דהכאה, שאור העליון נמדד בדיוק בקומת האו"ח שהיא מעלית, נבחנת לפנימיות הכלי. ושאר ג' הבחינות, נחשבות לחיצוניות הכלי, כלומר שאינן נוגעות כלל בהאור ואינן משמשות אותו, אלא שהן סבות לסבב את הבחי"ד, שלא תוכל להתגלות וזולתן.

וזה אמרו "מן אור און שמאל נעשה חיצוניות הכלי" שהוא בחי"ב. "ומן נקב חוטם שמאל נעשה פנימיות הכלי" שהוא בחי"ג, דהיינו שכל העב יותר הוא פנימי יותר, כמבואר.

ד' הוא מקשה ב' קושיות. א' כיון שאו"מ גדול מאו"פ, היה צריך להיות שחיצוניות הכלי, תהיה יותר חשובה מפנימיות הכלי, להיותה משמשת לאור הגדול. אבל במציאות אנו רואים ההיפך, כי פנימיות הכלי הוא כל החשיבות שבהמדרגה, שכל שיעור קומתה וחיותה תלויה בו. משא"כ החיצוניות שבכלי אין לה חשיבות כל כך. וקושיא ב' הוא, אם באמת פנימיות הכלי חשובה הרבה יותר

ג' דע כי ב' בחינות בהכרח בכל כלי שהן בחינת המשכה ובחינת קבלה (כמבואר בחלק ג' בלוח התשובות אות קנ"ז וקנ"ח) כי הבחי' העבה יותר, היא משובחת יותר לבחינת המשכת האור, והיפוכו הוא לענין הקבלה והתלבשות האור, כי בו, הו"ך יותר הוא משובח יותר, להיותו מחויב בהשואת הצורה עם האור המקובל בו.

והנה ב' בחינות אלו, פעמים נקראות עליון ותחתון, ופעמים נק' פנימיות וחיצוניות, וצריכים לידע ההפרש שביניהם. והענין הוא, כי בשעה שאנו מדברים מקומה שלימה, שיש בה בחינת המשכה ובחינת התלבשות, הנה הן נבחנות בשם עליון ותחתון, כי כל שפנימיות שלו דהיינו כלי המשכה הוא עב יותר, נמצא שממשיך קומה גבוה יותר, למשל אם הפנימיות שלו היא בחי"ד, נמצא שמלביש עד קומת כתר, הנה נמצא, שמבחינת ההמשכה הוא למטה יותר, שפירושו עב יותר. ומתוך שאור הכתר מחויב לכלי הו"ך יותר שיוכל להתלבש בו, הרי, שמבחי' התלבשות הוא עליון יותר, שפירושו, שהוא זך יותר, כלומר שיש לו כלי הו"ך יותר, שאין דוגמתו, עד שראוי להלביש אור הכתר. ולפיכך כשאנו מדברים מקומה שלימה, נבחנות הד' בחינות לזו למעלה מזו, דהיינו שכל הו"ך יותר הוא עליון יותר. אמנם בשעה שאנו מדברים מבחינת כלי

* עץ חיים היכל א"ק שער ו' פ"ב.

אור הפנימי מאיר בחצי עובי דופן הכלי מצד פנימי, ואור"מ מצד החיצון, וע"י שניהם מאיר הכלי ומזדכך

(ג) התשובה בזה. דע כי האור כולו הוא ה שוה בהשוואה א', וכאשר רצה לכנוס ולהיות ו מוגבל תוך הכלי, אז ו האור ההוא שאינו יכול לכנוס בכלי, נשאר מבחוץ בבחינת מקיף. ואור פנימי, הוא מאיר מבפנים בכלי, ה ועובר האור עד חצי עובי דופני הכלי מצד פנימיותו. ואור המקיף הוא מאיר מבחוץ לכלי, ועובר עד חצי עובי דופני הכלי מצד חיצוניותו. ועל ידי ב' אורות אלו מאיר הכלי ומזדכך.

לפי שאור"מ גדול הרבה מאור"פ צריכה חיצוניות הכלי, שבה מתלבש אור"מ, להיות זכה ומעולה יותר מפנימיות הכלי, שבה מתלבש אור פנימי

(ד) והנה אנו צריכים, שחצי הכלי שמבחוץ יאיר מחמת אור המקיף,

אור פנימי

מחיצוניות הכלי, הריהי צריכה להיות נמשכת משורש חשוב יותר, דהיינו מבחינה ב' של ראש שנקראת און, וחיצוניות הכלי משורש נמוך יותר דהיינו מבחינה ג, ולמה היה בהיפך.

ה) כלומר שאין הבחן להאור מצד עצמו רק מבחי' הכלי.

ו) פי' ששיעור ההארה מוגבל ותלוי במדותיו של הכלי לא פחות ולא יותר, שהרי עביות דבחי"ד ממשיכה קומת כתר, ודבחי"ג רק חכמה, ודבחי"ב רק בינה, וכו'.

ז) זה הכלל, כל המקובל בהפרצוף נקרא אור פנימי. וכל שעדיין אינו מקובל אלא שהוא עתיד לבא לתוך הפרצוף, נקרא אור מקיף. וא"ס ב"ה ה"ס האו"מ הראשון, המקיף רק לא"ק, כי הזווג דהכאה, הנעשה על המסך דבחי"ד בפה דא"ק, ועלה שם או"ח הגדול והלביש את הע"ס של ראש א"ק עד הכתר הסמוך ודבוק בא"ס ב"ה, הנה האו"ח הזה כולל את אור"מ דא"ס ב"ה. כי פירושו של או"ח, הוא כל שיעור האור הנדחה בכח המסך מן המלכות. ומתוך ששיעור האור הנדחה הוא כל ההפרש, מא"ס שהיה ממלא כל המציאות, אל א"ק, הנבחן בערך א"ס ב"ה לקו דק אחד, הרי כל אור א"ס ב"ה הגדול הזה, נבחן לאור"מ לא"ק. והבן זה. וכן כל ראש נבחן לאור"מ, לע"ס של הגוף שלו,

ח) כבר נתבאר זה לעיל שד' הבחי' שבפה דראש, שהוא מבחינת כלי המשכה, נבחנות שם בפנימיות וחיצוניות, בדומה לדופן כלי שיש בו ד' קליפות זו על זו, שרק הקליפה הפנימיות, היא הנוגעת ומקבלת השפע שבה. וכן הדבר במלכות של ראש, שנקראת פה, שבחינה העבה יותר אשר שם, היא נחשבת לפנימיות, כלומר, לממשיכה את האור העליון. והזכות ממנה נבחנות לחיצוניות כלומר, שאין להן שום חיבור ישר באותו האור המקובל שם. אלא שהן משמשות לאור"מ בלבד. ונמצא שאור"פ קשור ומאיר רק מצד פנימיות הכלי ואינו נוגע כלל בחיצוניות הכלי, ואור המקיף הולך ומתגלה רק ע"י חיצוניות הכלי, ואין לו שום נגיעה בפנימיות הכלי. ולא עוד, אלא שפנימיות הכלי, היא המונע את האור מקיף שלא יכנס תוך הכלי, להיותו העביות שהמסך מעכב עליו כנ"ל

והנה אור המקיף גדול מאד, ^ט ולא היה עובר הארתו להיות נבלע ומאיר תוך הדופן של הכלי, כי יש הרחק והפרש והבדל גדול ביניהם, ולכן הוצרך שפנימיות הכלי הגרוע, ישתווה עם אור פנימי הגרוע, ויאיר זה בזה. וכן כ חיצוניות הכלי המעולה, יאיר בו האור מקיף המעולה, דאם לא כן היה נשאר חיצוניות הכלי בלי הארה.

טעם ב', אם חיצוניות הכלי לא היתה זכה לא היה אור"מ יכול להתחבר עם אור"פ

(ה) גם יש סבה אחרת, והיא קרובה אל סבה הראשונה ממש. והוא כי הנה ל אור מקיף חשקו ורצונו להתחבר עם אור פנימי, ולכן אם חצי הדופן של הכלי ^מ מצדו החיצון, לא היה זך יותר, לא היה עובר בו אור המקיף, והיה אור פנימי חסר מלקבל בו אור המקיף, אמנם בהיות חצי הכלי

אור פנימי

להתלבש בכלי לאחר מכאן, דהיינו בהמשך זמן עד גמר התיקון.

(מ) הוא מוסיף בזה לדייק, שאם לא היה לו החיצוניות הוך יותר המותאם לאו"מ, אז לא היו המקיפים יכולים לעולם להתלבש בפרצוף אפילו משהו, "כי לא היה עובר בו אור המקיף והיה האו"פ חסר מלקבל בו אור המקיף".

וטעם הדבר, כי האוה"פ נמשך תמיד ממעלה למטה לגוף, רק מהבחינה שכנגדה שבראש. למשל, האו"פ דמלכות דגוף נמשך ממלכות דראש, שהיא בחינה ד' כמותה. והאו"פ דכלי דז"א דגוף, נמשך מבחינת החוטם של ראש, שהיא בחינה ג' כמותה. והאו"פ, דכלי הבינה דגוף, נמשך מאון דראש, שהיא בחינה ב' כמותה. וכו' עד"ז. אמנם האו"מ, נמשך תמיד מהספירה שלמעלה מהבחינה שכנגדה. כי האו"מ דמלכות דגוף, נמשך מן החוטם, שהיא בחי"ג. והאו"מ דז"א נמשך מאון, שהיא בחי"ב. וכו' עד"ז. והו' בהתפ"א דעקודים, שהמסך שבמלכות הוא בחי"ד. ובהתפ"ב שהמסך שבמלכות הוא בחינה ג', נמשך האו"פ למלכות ההיא, מן החוטם שהיא גם כן בחי"ג כמותה, והאו"מ להמלכות ההיא, נמשך מלמעלה מן הבחינה שכנגדה, דהיינו מן האון שהיא בחינה ב'. וכו' עד"ז.

וכן חיצוניות הכלי היא בחינת אחרים לאור פנימי, להיותה מקטין קומתו.

(ט) כי אין האור מתלבש בכלי, אלא אם כן, שיש ביניהם יחס של השואת צורה, וכל זמן שיש צורה ניכרת בכלי כלפי האור, הרי שינוי צורה זאת דוחה ומפריש את האור, ואינו מניחו לעבור בתוכו להיות נבלע בהכלי. וז"א "כי יש הרחק והפרש גדול ביניהם" כלומר, ששינוי הצורה הוא המבדיל והמרחיק בין הרוחנים, כמ"ש לעיל.

(י) כי כל גדלו ושבתו של האו"פ, הוא בעביות הגדולה יותר והגרוע יותר ונמצא על כן שפנימיות הכלי, שהיא עבה יותר וגרועה יותר היא משתווה ממש לגדלו של אור פנימי, הגרוע מאו"מ.

(כ) כי הוא נשלל לגמרי מבחינת עביות הכלי, הנצרך להמשכת האור, שאינו נוהג באו"מ, וע"כ אין לו יחס, רק עם בחינה הזכה יותר שבכלי, בשביל שתהיה לו עמה יחס של השואת צורה, דהיינו הנצרך להתלבשות האור, כנ"ל.

(ל) כלומר, שחושק להתלבש בפנימיות הכלי, ולהאיר ביחד עם האו"פ עד כמה שאפשר לו, והוא מפני שסופו הוא להתלבש לגמרי בכלי, כמ"ש לעיל, שאו"פ פירוש, מה שכבר מלוכש בכלי, ואו"מ פירוש, העתיד

של דופן החיצון זך, אז יש יכולת באור המקיף, לעבור עד חצי עובי הפנימי של הדופן, ואז מאיר זה בזה, אף על פי, שחציו הפנימי של הדופן לא יהיה זך, אין בזה חשש, כי האור פנימי עובר ומאיר בו עד חצי עוביו הפנימי, אף על פי שאינו זך יותר.

פנימיות הכלי היא יותר זכה מחיצוניות הכלי, משום שאור הפנימי מוגבל בה ומקבל הארה שלימה, משא"כ אוה"מ מאיר ברחוק בחיצוניות הכלי (ו) ואם תאמר כי : עדיין יש להקשות ולומר, הרי בחוש הראיה אנו רואים שפנימיות הכלי זך יותר מחיצוניות. התשובה בזה הוא כך, כי אע"פ שאור פנימי קטן מאור מקיף, עם כל זה, הלהיותו מוגבל תוך הכלי, לכן הכלי מקבל הארה שלמה ממנו, אבל אור המקיף, אף על פי שהוא אור גדול, עם כל זה כיון ששאינו דבוק ומצומצם עם הכלי אינו מאיר כל כך בחיצוניות הכלי כמו שמאיר האור פנימי בפנימיות הכלי. ובזה יבא הכל על נכון.

העולמות כל מה שהם תחתונים יותר, הם יותר מחוסרי השלימות עד עולם הנקודים היו ה"פ וה"מ, והשינויים היו לפי קירוב מקיפים עם הפנימיים (ז) ודע כי העולמות העליונים כל מה שהם יותר תחתונים במדרגה

אור פנימי

ומובן עתה היטב, אשר המלכות אינה יכולה לקבל האו"מ וזלת אם תהיה לה בחינת כלי ג"כ מלמעלה מהבחינה שכנגדה שבראש, שקנתה זאת, ע"י עלייתה לז"א, כמ"ש לפנינו. וז"א, מן אור און שמאל וכו' כלומר בפרצוף ע"ב, שהמלכות שלו היא בחי"ג, נמצאת פנימיות הפה מחוסם, שהיא בחי"ג, וחיצוניות הפה, היא למעלה מבחינתה, דהיינו מבחינה ב' שהיא האון. (ג) מקשה, סוף סוף, אנו מוצאים את חיצוניות הכלים, שהם חשובים פחות מפנימיות הכלים, ואינם מאירים כמותם, ואם חיצוניות הכלים הם מקבלים מאו"מ, שהוא אור גדול מאו"פ, היה צריך להיות להיפך. (ס) כלומר, להיות קומת האור מדוד ומוגבל, בעביות הגדולה יותר שבכלי, באופן שאם עביותו היתה פחותה, היה שיעור אורו פחות, לפיכך נמצאת העביות שבכלי מקבלת הארה שלמה, שהרי העביות אינה מחשכת כלל על האור, אלא אדרבה היא מגדלת אותו, וע"כ פנימיות הכלי זכה מאד, אע"פ שהאור הוא קטן. (ע) כלומר, כיון שאין שם כלי המשכה, להמשיך את אור הזה מבחינת זווג דהכאה, כי על כן אין האור מתלבש בפנימיותו, כנ"ל. ולפיכך אין האור ההוא דבוק עם הכלי, משום שהעביות הקטנה הנמצאת בהכרח גם בחיצוניות הכלי, יש בה משום שינוי צורה כלפי האור הוך לגמרי, באופן ששיעור העביות הנמצא בחיצוניות הכלי, מקטנת את האור, ואם היה זך יותר, היה מקבל או"מ גדול יותר, לפיכך כל כלי חיצון אינו זך כל כך, כי העביות שבו ניכרת לגרעון גדול הנפרד מהאור ואינו מתחבר עמו. ועל כן אע"פ שאורה גדול אינו מאיר כ"כ בחיצוניות הכלי, כמו שמאיר או"פ בפנימיות הכלי. (פ) שהם מתמעטים והולכים מפאת הזדככות המסך, כי בפרצוף ב' של א"ק, שלא היה שם במסך רק עביות דבחי"ג, נתמעט מאור הכתר ולא הגיע קומתו רק עד החכמה.

זה מזה, הם יותר מחוסרי השלמות זה מזה. לכן תמצא עד ז עולם הנקודים היו, ה' בחינות אורות פנימים וה' מקיפים נגלים, אלא שהשינויים ביניהם הוא, כי באלו היו מתקרבים המקיפים עם הפנימים ובאלו יותר מתרחקים.

מנקודים ולמטה אין יותר מה' פנימיים וב' מקיפים ופחות מזה אי אפשר להיות (ח) ואמנם ק מעולם הנקודים ולמטה, שהוא עולם האצילות, היה חסרון אחד, שלא נתגלה בהם בכל פרטיהם יותר מה' אורות פנימים וב' אורות מקיפים, שהם: מקיף ליחידה ומקיף לחיה, אך לשאר הג' פנימים, לא יש בהם בחינת מקיפים מבחינת נר"ן, רק מבחינת יחידה וחיה, אשר מקיף כולם ולא מבחינת עצמם. אמנם יש בהם שינויים וגרעונות עוד אחרות כפי סדר הפרצופין והעולמות, אך הכלל שבהם, כי אי אפשר להיות פחות מה' פנימים וב' מקיפים עליונים.

אור פנימי

והפרצוף הג', שהיה שם רק עביות דבחי"ב, ראש, שהוא העינים, נמצאו משום זה שכינה נתמעט ג"כ מאור החכמה, וקומתו רק עד הבינה. וכו' עד"ז. וכן הוא גם בעולמות, כמ"ש באורך לעיל בחלק ג'. עש"ה. (ז) היינו דוקא בראשים של הפרצופים, ממלכות של ראש ולמעלה. אמנם ממלכות של ראש ולמטה אפילו בפרצוף א' של א"ק, לא היו יותר מה"פ וב' מקיפים. כדברי הרב לקמן פרק ו' אות י"ח. (ק) כלומר, אפילו בראשים של הפרצופים, שאחר עולם הנקודים לא נמצא יותר מה"פ וב"מ. והוא מטעם עלית ה' תתאה לעינים, שה"ס השיתוף דמדה"ר בדין הנעשה שם. ומתוך שמקום הזווג נעשה בחכמה של

ראש, שהוא העינים, נמצאו משום זה שכינה וז"א ומלכות של ראש, יצאו לבר מראש, דהיינו לבחינת ממעלה למטה שהוא בחינת גוף. ולפיכך לא נשאר בבחינת ראש, אלא כתר וחכמה בלבד, כמו שנתבאר זה באורך בביאורי פמ"א ופמ"ס על הע"ת.

(ר) כלומר, שב' המקיפים יחידה חיה, מקיפים גם לג' אורות התחתונים נר"ן, אבל לא מבחינות נר"ן, אלא מבחינות יחידה חיה. ודע שכל זה אמור במקיפים הכוללים, אמנם בהמקיפים הפרטיים, יש תמיד ה"פ וה"מ. כי אין לך אור שלא יהיה בו פנימי ומקיף, כמ"ש במקומו.

פרק ו'

מבאר חזרת האורות אל המאציל לקבל תשלומיהם, ובו כ"ב ענינים:

א בהתפשטות א' דעקודים לא יצאו האורות שלמים, וע"כ חזרו לשורשם להשתלם ועי"ז נעשה כלי. ב. בהתפ"א היו אור הוך שהוא או"י ואור העב שהוא או"ח מעורבים זביז, אלא בהסתלקות לשורשם נשאר אור העב למטה שלא היה יכול לעלות ונתוספה עביותו ונעשה כלי. ג. אע"פ שחזר האור למקומו בהתפ"ב על המסך דבחי"ג מ"מ לא נתבטל אור העב מלהיות בחינת כלי, משום שבהתפשטות ב' היה חסר אור הכתר. ד. התפ"א של עקודים יצאה בבחינת נפש לבד. ה. בעקודים יצאו הכלים ממטה למעלה, תחילה כלי מלכות ולבסוף הכתר, בהיפך מנקודים שיצאו שם הכלים ממעלה למטה. ו. תחילה יצאה מלכות בבחינת נפש, ואח"כ כשיצא היסוד בבחינת נפש, נתוספה ממנו הארת רוח למלכות. ז. אור הרוח בא מן ו"ק דז"א, וע"כ ביסוד התחיל אור הרוח להתגלות, ונשתלם עם ביאת החסד דז"א. ח. ה' חסדים הם, תג"ת נ"ה כנגד ה' הבחינות כח"ב תו"מ, ויסוד אינו חסד פרטי אלא הוא הכולל של כל ה' חסדים תג"ת נ"ה. ט. כשיצא יסוד דז"א נתגלתה כללות הנפש דז"א, וכשיצא ההוד נתגלה קצה א' דנפש דז"א וכו', עד שנשלמו ה' קצוות. י. כל קצה וקצה מתג"ת נ"ה כשיצאו נתנו כללות הארת הנפש ביסוד, אבל בה' הבחינות עצמן אין אחד מוסיף כלום לחברו. יא. כשיצאה בינה היתה לעצמה בנפש, ורוח לז"א, ונשמה למלכות. וכשיצאה חכמה היתה נפש לעצמה, ורוח לכינה וכו'. וכשיצא כתר היה בנפש לעצמו ורוח לאבא וכו'. יב. כשיצא כתר היה בו נפש לבד. וגם בחינה זו לא נשארה בו, כי נסתלקה למאציל. יג. בבוא כתר היו למלכות גרנח"י ושאר הספירות היו חסרות, והוצרכו לחזור אל המאציל. יד. הכתר יצא אחרון וחזר ראשון. ומלכות יצאה ראשונה וחזרה אחרונה. טו. בהעלם הכתר עלתה מלכות במקום יסוד. ועי"ז קיבלה מלכות מקיף דחיה, וז"א קיבל יחידה, ובינה חיה, וחכמה נשמה. טז. כשעלתה חכמה נתוספה בבינה יחידה, וז"א קיבל מקיף דחיה, ומלכות מקיף דיחידה. יז. כשעלתה בינה נתוסף בז"א מקיף דיחידה, ויותר מזה לא הוויחו ז"א ומלכות. יח. בכל בחינה ובחינה יש י"ס ונכללות בה' הן בפנימיים והן במקיפין. יט. בע"ס דראש יש ה' אורות פנימיים וה' אורות מקיפים, אבל מפה ולמטה דא"ק יש רק ה' פנימיים וב' מקיפים יחידה חיה. כ. בהמשך זמן עלית הכתר למאציל נסתלק גילוי יחידה ממלכות. כא. כשסיים כתר עליתו למאציל חזר גילוי יחידה למלכות. כב. בהמשך זמן עלית חכמה למאציל נסתלק גילוי חיה ממלכות. וכשחכמה סיימה עלייתה חזר גילוי חיה למלכות.

בהתפשטות א' דעקודים לא יצאו האורות שלמים

וע"כ חזרו לשורשם להשתלם ועי"ז נעשה כלי

* (א) ונבאר יציאת אורות אלו הנקרא עקודים. דע כי א בעת שיצאו לא יצאו שלימים, וטעם הדבר הוא כי כוונת המאציל היה לעשות עתה התחלת הויות הכלים להלביש האור לצורך המקבלים שיוכלו לקבל, ו לכן

אור פנימי

(א) כמ"ש לפנינו, שהוא מטעם כי רק חסר גם רוח. וכלים חיצוניים לאורות מקיפים המלכות קיבלה הי"פ גרנח"י בשלמות, אבל היו חסרים שם לגמרי. כמ"ש לפנינו. שאר ה"ס ראשונות היו חסרות, שז"א היה (ב) כי האורות המקיפים ואורות פנימיים חסר כתר, ובינה היתה חסרה גם חכמה, היו מבטשים זה בזה כמ"ש לעיל (ח"ד פ"א ותחמה היתה חסרה גם נשמה, וכתר היה או"פ אות ז' עש"ה, שעי"ז נודדכו ועלו לשורשם לפה, ואז קיבלו תשלומיהם. כמ"ש לפנינו.

* עץ חיים היכל א"ק שער ו' פ"ג.

בהיות שיצאו בלתי שלמים וגמורים, חזרו לעלות לשורשן להתתקן ולהשתלם, ועל ידי כך נעשה כלי.

בהתפ"א היו אור הזך שהוא או"י ואור העב שהוא או"ח מעורבים זב"ז, אלא בהסתלקות לשורשם נשאר אור העב למטה שלא היה יכול לעלות ונתוספה עביותו ונעשה כלי

(ב) והענין הוא, כי בודאי ג' שבחינת הכלים היה בכח, אף כי לא היה בפועל בתוך האור, כי היה ד' בבחינת האור היותר עב וגס, רק שהיה בו ה מחובר בעצם היטב ולכן לא נגלה בחינתו, כי כאשר יצא ו האור דרך הפה ולחוצו, יצא הכל מעורב יחד, ו כשחזרו לעלות ולהשתלם, אז ודאי על ידי יציאת האור חוצו לפה, הנה אותו אור בחינת הכלים, שהוא יותר עב, קנה עתה עביות יותר, ועל ידי כך ה לא יוכל לחזור גם הוא למקורו

אור פנימי

ממעלה למטה לתוך הגוף כנ"ל בדיבור הסמוך, וע"כ הוא מחובר בעצם או"י שאין משום מה להבחין ביניהם. (ו) כלומר, אפילו אח"כ, כשהאו"ח יצא מחוצו לראש, ונתפשט עם האו"י מלמעלה למטה, להתלבשות תוך הגוף, מ"מ עדיין אין כאן הפרש ניכר, בין האור ישר להאו"ח המלבישו, שהוא הכלי, אלא שהם כמו מעורבים יחד. והטעם הוא משום שהעביות המתגלה באו"ח בהתפשטותו מלמעלה למטה, אין בה משום שפלות וגרעון כלל, ואינה כהה כלל כלפי האור ישר המתלבש בתוכה, שהרי העביות היא כל שבחו וגובה קומתו, שאם היה נחסר מעט מעביותו, היה חסר לו מקומת האור שלו, ולפיכך שוים הם בבחינת חשיבותם ונבחנים כמעורבים יחד. (ז) כלומר שניכר עביותו לגרעון ושפלות, וניכר בחינת הדין הכלול בו בעודנו בראש, דהיינו מה שהוא בחינת אור הסתלקות ודין כנ"ל, כי עד כאן לא היה ניכר זה משום החשיבות של המשכה והלבשה, שהאו"ח עושה, כנ"ל, אבל עתה כשנסתלק ונתפשט האור ישר ממנו, הנה נגלה בחינת הדין שבו. (ח) כדי להכליל באו"ח של ראש, כמו האור ישר. והטעם הוא, מפני שזה האו"ח, שנתפשט וירד מלמעלה למטה, הוא נמצא

(ג) סובב על ע"ס דראש, שהאו"ח מלביש שם ממטה למעלה, שאין זה אלא בחינת התלבשות ב"כח" אבל לא התלבשות בפועל ממש, כמ"ש זה באו"פ (ח"ד פ"א אות ל') ועש"ה.

(ד) פירוש, כי בחינת האו"ח המלביש ומקבל לע"ס של הראש ממטה למעלה, הוא הנבחן לבחינת הכלים ב"כח" אשר שם, כנ"ל, והוא מכונה כלפי ע"ס דאו"י בשם אור עב וגס, והוא מטעם היותו בחינת אור הסתלקות, דהיינו אור שאינו מקובל במלכות מכח המסך המעכב עליו, כנודע. והנה או"ח זה מרחיב את כלי מלכות של ראש, לע"ס מינה ובה, ומתפשט עמה מפה ולמטה להתלבשות בפועל ממש שנקראת גוף. שאחר הסתלקותו של התפשטות זו מתוך האו"ח המלבישה, נשאר או"ח זה למטה בבחינת אור עב ממש. (ה) כי או"ח שבראש מחובר בעצם או"י והוא זך כמוהו בלי שינוי כל שהוא, ואע"פ, שהוא אור הסתלקות, שהוא בחינת דין, מ"מ אין זה מגולה אלא כלפי הכלי הקבלה, משא"כ שם בראש, שאין שם מבחינת התלבשות ולא כלום, כנ"ל (באו"פ ח"ד פ"א אות ל') אין זה נבחן לבחינת דין כלל, ואדרבה, שנבחן לכל המקור של הרחמים, שהרי הוא הממשיך והמקשר לע"ס דאו"י עד שמביאן

כבראשונה, ונתפשט האור הזך ממנו ועלה למקורו, ט ואז נתוסף באור עב הנ"ל עביות יותר על עביותו, ואז נגמר ונשאר בחינת הכלי.

אע"פ שחזר האור למקומו בהתפ"ב על המסך דבחי"ג מ"מ לא נתבטל אור העב מלהיות בחינת כלי, משום שבהתפשטות ב' היה חסר אור הכתר

(ג) ואם תאמר כאשר יחזור האור הזך לירד ולהתפשט בכלי, י יחזור ויזדכך הכלי כבראשונה, ויתבטל מלהיות בחינת כלי. התשובה בזה הוא כי לא חזרו כל היוד ספירות, שנתעלו למקורם, לחזור ולירד כולם, אמנם הט' תחתונים לבדם ירדו, והעליונה, שהוא הכתר, נשארה תמיד עם המאציל, ובזה נמצא, כ שאור החכמה הוא שחזר להתלבש בכלי הכתר, וכן כל שאר הספירות, ויכולים הכלים לקבל האור הממועט ממנו עתה, ממה שהיה להם בתחילה.

התפ"א של עקודים יצאה בבחינת נפש לבד

(ד) והנה דע, כי ל כולם יצאו בבחינת נפש לבד, וזה סוד הפסוק נשבע ה' בנפשו כי האצילות הנקרא נקודים, כמו שאמרנו, והוא הנקרא הוי"ה, נשבע במי שגדול ממנו, והוא עולם העקודים, אשר יצאו בבחינת נפש לבד. ובזה תעמיק ותראה כמה עמקן מחשבותיו יתברך, כי אפילו עולם עליון של העקודים, אינו אלא בחינת נפש לבד.

אור פנימי

בהפכיות גמורה לאו"ת של ראש העומד שם ממטה למעלה, שפירוש, שהוא מסתלק מהתלבשות, כמ"ש היטב לעיל (באור פ"ח"ד פ"א אות ל' ועש"ה) ולפיכך המה רחוקים זה מזה מקצה אל הקצה, והוא נשאר למטה. (ט) כלומר, מלבד העביות הכלולה בו מתחילת התהוותו, דהיינו שהוא אור ההסתלקות ודין, כנ"ל, הנה נתוספה בו עביות יתרה, מפאת שנשאר למטה בלי אור שהחושך הזה הוא בחינת עביות חדשה, שלא היה כלול הימנו בטרם שנתפשט ממעלה למטה. ותדע, שעביות חדשה זו נקראת לעיל (בדברי הרב פ"ג אות ו') בשם אחורים. (י) כי אחר שהאור ישר חזר והתפשט בו ונגבל בתוך עביותו כבראשונה, אשר נמצא גודל העביות ממשיך אור גדול יותר, ושוב אין כאן שום הכר פחיתות בעביות, כי האור והכלי מעורבים יחד כנ"ל. וא"כ מאין יצא לנו אח"כ איזה הכר בין אור לכלי.

(כ) ונמצא אשר כל ספירה חסרה ממילוי הארתה הראוי לה. שהרי אור החכמה אינו ממלא הכלי דכתר, ואור הבינה אינו ממלא הכלי של חכמה, וכו', באופן שנשאר בכל כלי שיעור עביות מבלי להלביש את האור, שעוד לא פסק משם אותה העביות היתרה, שהשיג בעת ההסתלקות הא' הנ"ל, וזהו שנשאר הכר גדול לצורך הכלי כלפי האור. (ל) יש כאן לדעת ג' הקדמות: א) שסדר ביאת האורות הוא שהתחתונים באים תחילה. שמתחילה באה נפש בכלי דכתר, וכשבא אור רוח בכלי דכתר יורדת נפש לכלי דחכמה, והרוח מתלבש בכלי הכתר. וכשבא אור הנשמה בכלי דכתר יורד הרוח לכלי דחכמה, והנפש בכלי דבינה וכו' עד"ז עד שבאה יחידה בכלי דכתר ונפש בכלי מלכות. ב) אשר גדלות האור תלויה במספר כלים שיש לאור. אם יש לו כלי אחד אין לו אלא נפש. ואם יש לו ב' כלים יש לו ב' אורות

בעקודים יצאו הכלים ממטה למעלה, תחילה כלי מלכות ולבסוף הכתר, בהיפך מנקודים שיצאו שם הכלים ממעלה למטה
 (ה) והנה כל היוד ספירות יצאו, אבל לא יצאו יחד כולם, רק תחילה יצאה בחינת מלכות מעולם העקודים, היפך מעולם הנקודים. וכמ"ש במקומו בע"ה.

תחילה יצאה מלכות בבחינת נפש, ואח"כ כשיצא היסוד בבחינת נפש, נתוספה ממנו הארת רוח למלכות

(ו) ומלכות זו יצאה בבחינת נפש לבד, כי אין לך ספירה שאין לה בחינת נר"ן כנודע, אמנם לא יצאו עתה אלא בבחינת נפש לבד. והנה מ תחילה יצאה מלכות בבחינת נפש, ואח"כ, כאשר יצאה בחינת היסוד, נ לא נתגלה בהיסוד רק בחינת נפש לבד לעצמו, אבל נתוסף הארה בהמלכות שנתגלה בה בחינת רוח.

אור פנימי

נפש רוח. עד שיש לו ה' כלים אז יש לו נרנח"י. ג) שכל תחתון העובר דרך העליון מניח שם שורשו. לפיכך כל אור הבא לכתר, הוא רק נפש של אותו האור. למשל אם בא נפש לכלי דכתר היא רק נפש דנפש, ואם בא רוח לכתר הוא רק נפש דרוח. וכן נפש דנשמה וכו'. והוא משעם שאין לו אז אלא כלי אחד, המקבל נפש בלבד. ואם רוח בא לכתר ונפש יורדת לחכמה, נמצא שהניחה שורשה בכתר והוא מאיר לה בחינת רוח דנפש. ואז יש לה לנפש ב' כלים שהם כתר חכמה, ויש לה נפש רוח דנפש. ועד"ו כשהגיע אור הנשמה לכלי דכתר, הוא נפש דנשמה משום שהוא כלי אחד. והנפש יורדת לבינה, והרוח עם שורש הנפש שהוא רוח דנפש יורד לכלי דחכמה. ושורש הנפש שלא נעדר מהכתר מתגדל לנשמה דנפש, ויש לו עתה לנפש נר"ג. וג' כלים. ולרוח ב' כלים שורשו שבכתר הוא רוח דרוח, ובחכמה הוא נפש דרוח. ולנשמה כלי אחד ונפש דנשמה ועד"ו כל השאר עד שהנפש באה למלכות, אז קנתה ה' כלים, ויש לה נרנח"י דנפש, נפש ממקומה עצמה, ויחנ"ר מאותם הכלים שעברה דרכם. ועד"ו אור הרוח כשבא לכתר הוא רק נפש דרוח, אלא כשבא למקומו יש

לו נפש במקומו, ויח"נ מג' כלים שעבר דרכם, וכו' עד"ו. הרי שכל ה' אורות נרנח"י, כשהם במקומם עצמם, הם נבחנים רק לנפש בלבד. ושאר האורות הם מקבלים מהכלים שעברו דרכם והניחו שם שורשם.
 (מ) פי' כי בעולם הנקודים הכלים קדמו לאורות, כי מתחילה יצאו הכלים כח"ב ז"א ומלכות מן הרשימות דפרצוף ס"ג, ואח"כ באו האורות כולם לכתר והוא נתן לחכמה ט' אורות, וחכמה נתנה לבינה ח' אורות וכו', עד שמלכות קיבלה את האור שלה לאחרונה. אבל בעקודים נעשו הכלים ע"י הזדככות בסוד הסתכלות ב' שמתחילה נזדככה בחי"ד ונעשתה כלי מלכות. ואח"כ נזדככה בחי"ג ונעשתה לכלי ז"א וכו'. הרי שכלי מלכות יצא תחילה.
 (נ) ואע"פ שאור היסוד הוא רוח, מ"מ אין בו אלא חלק של נפש דרוח, כי כל בחינה כשבאה לכתר, אין בה אלא נפש כנ"ל. וכן כל בחינה במקומה עצמה אין בה אלא נפש של בחינתה והשאר היא מקבלת מכלים שעברה דרכם כנ"ל.
 (ס) כי כשנמשך רוח למדרגה הוא נמשך בכלי דכתר, ואז יורדת נפש לכלי חכמה ושורשה שהניחה בכתר נעשה לה לרוח

אור הרוח בא מן ו"ק דז"א, וע"כ ביסוד התחיל אור הרוח להתגלות, ונשתלם עם ביאת החסד דז"א

(ז) וטעם הדבר, הוא לפי שסוד הרוח בא מו"ק כנודע, ולכן בבא היסוד התחיל להתגלות במלכות בחינת הרוח, ע ואינו נשלם לגמרי עד שיצאו כל הו"ק, שהוא מהיסוד עד החסד, ואז נגמר בחינת הרוח כולו של מלכות. ובבא כל אחד מהם, היה מתגלה במלכות קצה א' מבחינת הרוח, כמ"ש בזוהר תרומה.

ה' חסדים הם, חג"ת נ"ה כנגד ה' הבחינות כח"ב תו"מ, ויסוד אינו חסד פרטי אלא הוא הכולל של כל ה' חסדים חג"ת נ"ה

(ח) וכבר נודע, כי היסוד אינו מכלל הו"ק, כי אינם פ רק ה' חסדים

אור פנימי

באופן, שג' ספירות: כח"ב המקובלים בז"א, מתמעטים אצלו לבחינת ג' ספירות חג"ת, וספירת נצח שבו, הוא בחינתו עצמו, וספירת הוד שבו, היא התכללות המלכות שבז"א. ודבר החיוב להבחין כפול של ה' הבחינות אצל ז"א ביחוד, יש בזה ענין רב. כי כללות כל האור המקובל בפרצופין נבחן לב' בחינות שהן: אור החכמה, ואור החסדים, שהמרחק ביניהן רב מאד, וכבר מובא זה בחלק א' (באור"פ פרק א' אות ה') ע"ש. והן מכונות ג"כ בשם אור ג"ר, ואור ו"ק. משום כי אור החכמה נבחן, רק בג"ס הראשונות: כתר חכמה בינה, שהם: יחידה חיה ונשמה. אבל ברוח ונפש, שהם: ז"א ומלכות, יש בהם רק אור החסדים, ואפילו בג"ר שלהם. כמ"ש בזוהר (משפטים אות תק"כ) רישא דמלכא אתתקן בחסד ובגבורה.

ומתוך, שגם הג"ס הראשונות דז"א כח"ב, הן רק בחינת אור החסדים, הגה יצא לנו הבחן מיוחד של ג' הבחינות הראשונות, מבחינת היותן רק אור החסדים. ונמצא ע"כ, ב' מינים של ג' בחינות ראשונות, או מאור חכמה, או מאור החסדים. שג' בחינות הראשונות בהיותן בחינת אור החכמה, הן נבחנות בשמות: כתר חכמה בינה. ומצד היותן מבחינת אור החסדים, הן נבחנות בשמות: חסד גבורה תפארת, דהיינו אצל

דנפש. ומתוך שרוח שה"ס ז"א יש לו ששה קצוות, ע"כ גם הרוח נחלק לשש מדרגות חג"ת נה"י כמ"ש והולך. וכשהגיע היסוד מן ו"ק דרוח לכלי דכתר משגת הנפש כללות של רוח דנפש. וזה אמרו, כשיצא אור היסוד לגוף, "נתוסף הארה בהמלכות שנתגלה בה בחינת רוח". וכן אח"כ, בביאת אור הבינה לגוף, נמצא מלכות מקבלת ממנו אור הנשמה, וז"א מקבל ממנו רק רוח, כנ"ל.

(ע) כי ז"א, היא רק בחינה אחת מן ד' בחינות הנודעות, שהיא בחי"ג כנודע, אמנם יש בו ששה קצוות, הנקראים: חג"ת נה"י. וע"כ אין אור הרוח נשלם אלא אחר התלבשותו בששה כלים הללו. וזה אמרו שהארת רוח שמלכות מקבלת מז"א אינו נשלם, מטרם שיתגלו כל הו"ק שלו, כי אז נשלם ז"א.

(פ) יש כאן הבנה מקורית, שצריכים להבינה היטב. כי באמת אין יותר בכל ע"ס רק ה' בחינות, שהן: השורש שנקרא כתר, וד' הבחינות שנקראות חכמה בינה ז"א ומלכות. וה' בחינות הללו הן נבחנות עוד באור ישר עצמו. כמ"ש זה בחלק א'. ומה שאנו מבחינים בבחי"ג שש ספירות חג"ת נה"י, הגה אין כאן שום הוספה על ה' הבחינות, אלא שהם הבחן מיוחד של ה' הבחינות ההן, מבחינת התכללותן בז"א.

מחסד עד הוד, אך ה' היסוד, אינו לוקח חסד פרטי לעצמו, רק שנכללים כל הה' קצוות בו, נמצא כי בחינת כללות של הרוח, זה הוא שנתגלה במלכות כאשר בא יסוד, אבל בצאת ההוד או הנצח וכיוצא משאר ספירות אז היה מתגלה בחינת הקצוות ממש של הרוח במלכות.

כשיצא יסוד דז"א נתגלתה כללות הנפש דז"א, וכשיצא ההוד נתגלה קצה א' דנפש ז"א וכו', עד שנשלמו ה' קצוות

(ט) והנה כל זה הוא מה שנוגע אל בחינת המלכות, אמנם מה שנוגע אל ה' קצוות דזעיר אנפין הוא באופן זה: כי בצאת היסוד, אז מתגלה בחינת כללות ה' קצוות דזעיר אנפין בבחינת נפש לבד, אך בבוא ההוד אז מתגלה קצה א' דנפש דזעיר אנפין. וכן עד שנשלמו כל ה' קצוות.

כל קצה וקצה מחג"ת נ"ה כשיצאו נתנו כללות הארת הנפש ביסוד אבל בה' הבחינות עצמן אין אחד מוסיף כלום לחברו

(י) עוד יש ק' הפרש אחד בין היסוד לה' קצוות אחרים, והוא, כאשר בא ההוד נתן כח כללותו מחדש ביסוד, בחינת נפש לבד, וכן כולם, עד שיצא החסד, וגם הוא נתן בצאתו, כח כללותו ביסוד, מה שאין כן בשאר ה' קצוות, כי בבוא אחד לא היה מוסיף שום תוספות בחבירו כלל ועיקר, כי כולם שווים, רק כאשר נשלמו כל הששה, אז נמצא, שנגמר כל הזעיר אנפין בבחינת נפש.

אור פנימי

ז"א, כמבואר. ולפיכך, פעם אנו מכנים לה' הבחינות: כח"ב ז"א ומלכות, והיינו בשעה שגה"ר הן אור החכמה. ופעם אנו מכנים אותם חג"ת נ"ה, או ה' חסדים והיינו בשעה שגה"ר הן מבחינת אור דחסדים לבד. ותזכור זה לכל המקומות. ועם כל זה, אותם ה' החסדים: חג"ת נ"ה, אינם נבחנים, לה' בחינות של עביות, כמו ה' הבחינות הכוללות, כי אור דחסדים גופו אינו אלא רק בחי"ג בלבד, והוא נקרא אור רות. באופן, שאין שום הבחן בערכי העביות בין שש הספירות חג"ת נה"י.

(ק) כי להיות היסוד, רק בחינת התכללות של הה' קצוות, על כן הוא מחויב להיות מושפע על ידיהם, ולפיכך בביאת כל קצה וקצה הוא מתמלא ומשתלם. מה שאין כן ה' הקצוות עצמם, שהם ה' בחינות נבדלות זו מזו כמו ה' הבחינות הכוללות, לכן אין האחד מוסיף כלום לחברו כי כל אחד ואחד מתגדר בבחינת עצמו.

(צ) שהרי אין כאן יותר מה' בחינות, כמ"ש בדיבור הסמוך. אכן ספירת היסוד, היא הבחן ג' מה' הבחינות הכוללות, והיינו מבחינת ההתכללות והשתוף של מדת הרחמים בדין, המובא לעיל (באור"פ ח"ד פ"א אות ד'),

כשיצאה בינה היתה לעצמה בנפש, ורוח לז"א, ונשמה למלכות. וכשיצאה חכמה היתה נפש לעצמה, ורוח לבינה וכו'. וכשיצא כתר היה בנפש לעצמו ורוח לאבא וכו' (יא) ו לאחר כך יצאה הבינה, בבחינת נפש לבד לעצמה, ובחינת רוח לזעיר אנפין, ובחינת נשמה למלכות. ואחר כך יצאה החכמה, בבחינת נפש לעצמה, ובחינת רוח לבינה, ובחינת נשמה לזעיר אנפין, ובחינת חיה למלכות. אחר כך יצא הכתר בבחינת נפש לעצמו, ובחינת רוח לאבא, ובחינת נשמה לאמא, ובחינת חיה לזעיר אנפין, ובחינת יחידה למלכות.

כשיצא כתר היה בו נפש לבד. וגם בחינה זו לא נשארה בו, כי נסתלקה למאציל (יב) והרי כי בבוא כתר, שהוא אחרון מכולם, לא יצא כי אם בבחינת נפש לבד. וזה סוד הפסוק נשבע ה' בנפשו, על דרך הנ"ל. ואפילו בחינה זו של ש נפש הכתר, לא נשארה בעולם עקודים כנ"ל, כי חזרה להתעלם, ונשארה דבוקה במקומה במאצילה.

בבוא כתר היו למלכות נרנח"י ושאר הספירות היו חסרות, והוצרכו לחזור אל המאציל

(ג) ואמנם בבוא כתר, נמצאת המלכות שלמה מכל ה' אורות פנימים,

אור פנימי

ר) כי כשבאה לכתר אין לה אלא כלי אחד שאינו יכול לקבל אלא נפש כנ"ל. ואז יורד רוח לכלי חכמה ושורשו שנשאר בכתר נעשה רוח לז"א, ועמו יורד ג"כ רוח דנפש לכלי חכמה. ושורש הנפש שנשאר בכתר הנה מטעם אין העדר ברוחני נעשה לנשמה דנפש. הרי שיש עתה נר"ג לנפש, ונ"ר לרוח, ונפש לנשמה. וכן כשיצאה חכמה ובאה בכלי דכתר, אין לה שם אלא נפש דחיה, ואז יורדת נפש דנשמה לכלי דחכמה עם הנשמה דנפש ועם הרוח דרוח. ושורש דנפש שנשאר בכתר נעשה עתה לחיה דנפש, ושורש דרוח שנשאר בכתר נעשה עתה לנשמה דרוח, ושורש הנשמה שנשאר בכתר נעשה עתה לרוח דנשמה. ונמצא עתה במדרגה נפש דחיה. ונ"ר דנשמה. ונר"ג דרוח. ונרנח"י דנפש. וכן כשיצא אור היחידה בכלי דכתר, אין בה אלא נפש שלה, כי אין לה אלא כלי א'. ואז יורדת חיה לכלי דחכמה, ועמה הרוח דנשמה עם הנשמה דרוח, ועם חיה דנפש. ושורש החיה שנשאר בכתר נעשה

ש) כי קומת כתר, אינה נמשכת אלא ע"י בחי"ד כנ"ל, והנה הבחי"ד לא נתחדשה עוד בזווג דהכאה אחר שנודככה בהסתלקות דהתפ"א דעקודים מטעם שבחי"ד לא הניחה אחריה רשימה כנ"ל בדברי הרב. ולפיכך נעלם אור הגדול הזה מכאן ואילך מכל הפרצופים והעולמות.

שהם נרנח"י. ועתה היו חסרים עדיין כל הספירות כנ"ל, שיצאו חסרים בלי תשלומין, והיה זה ממש בכוונה גמורה כנ"ל, ולכן הוצרכו לחזור ולעלות אל המאציל לקבל ממנו תשלומיהן.

הכתר יצא אחרון וחזר ראשון. ומלכות יצאה ראשונה וחזרה אחרונה (יד) ואמנם עתה בחזרה היה ה הכתר חוזר בתחילת כולם, נמצא שיצא אחרון ונכנס ראשון. א והמלכות היה להיפך, כי יצאה ראשונה ונכנסה אחרונה. וזה סוד הפסוק, אני ראשון ואני אחרון. וביאור זה הפסוק יצדק בין בספירת הכתר בין בספירת המלכות, אלא שזה היפך זה. והוא כמו שנודע כי "אני" הוא כינוי אל המלכות, ובהפכו "אין" כנוי אל הכתר.

בהעלם הכתר עלתה מלכות במקום יסוד. ועי"ז קבלה מלכות מקיף דחיה, וז"א קיבל יחידה, ובינה חיה, וחכמה נשמה

(טו) ב והנה בהתעלם הכתר אל מקורו, עלתה החכמה במקום הכתר, ובינה במקום חכמה, וכן על דרך זה כולם, עד שנמצא המלכות במקום היסוד. ועל ידי עליה זו במקום היסוד, ג נתוסף בה האור, והיה לה בחינת מקיף א' שכנגד בחינת חיה הפנימית. גם זעיר אנפין עלה במדרגה אחת, ונתוסף בו בחינת יחידה מן אורות פנימים, ד ועתה נשלם לו ה' אורות פנימים. ה ובינה, נתוסף בה בחינת חיה הפנימי. ו וחכמה, נתוסף בה בחינת נשמה הפנימית.

כשעלתה חכמה נתוספה בבינה יחידה וז"א קיבל מקיף דחיה, ומלכות מקיף דיחידה

(טז) ז ואחר כך עלתה החכמה בהמאציל, ועלתה בינה במקום הכתר,

אור פנימי

(ת) כבר נתבאר זה לעיל, שהוא משום שבהזדככות הראשונה מבחי"ד אל בחי"ג, תיכף נעלמת קומת כתר מהגוף, כי הזווג דהכאה הנעשה על בחי"ג, כבר אינו מוציא אלא ע"ס בקומת חכמה. ואור הכתר נעלם למקורו, כנ"ל.

(א) כי היא נעלמה, רק אחר שנזדכך המסך מכל עביותו והשוה צורתו למאציל, כנ"ל.

(ב) כמ"ש לעיל, אשר עלית המלכות במקום היסוד, פירשו, שהמסך דבחי"ד, שהוא בחינת כלי המלכות, עלה ונזדכך לבחי"ג, שהיא בחינת כלי היסוד, ואז אור העליון, שאינו פוסק, נזדווג במסך דבחי"ג ויצאו ע"ס בקומת חכמה. והכתר נתעלם

למקורו, ועלה אור החכמה במקום הכתר, ובינה במקום חכמה וכן עד"ו כולם, כמ"ש כבר באורך.

(ג) כי עתה השיגה מלכות כלי ששי מקומת בחי"ג ע"י עליתה ביסוד, הנבחן לכלי חיצון כלפי בחי"ד. ומתלבש בה או"מ דחיה בכלי חיצון זה.

(ד) כי עתה הרויח כלי חמישי, וכיון שיש לו ה' כלים, מתפשטים בהם ה' אורות נרנח"י בשלימות.

(ה) כי השיגה כלי ד' ויש לה מקום לאור החיה.

(ו) כי השיגה כלי ג', ויש לה מקום להתלבשות אור הנשמה דחיה.

(ז) כלומר, שגם המסך דבחי"ג נזדכך

ונתוסף בה בחינת יחידה הפנימית, ה ונשלמה בכל אורות ה' פנימים. ט וזעיר אנפין, נתוסף בו מקיף אחד נגד חיה הפנימי. ומלכות נתוסף בה מקיף יותר עליון, אשר כנגד יחידה הפנימית.

כשעלתה בינה נתוסף בז"א מקיף דיחידה, ויותר מזה לא הרויחו ז"א ומלכות (יז) ואחר כך י עלה חסד במקום כתר, כי בינה עלתה במאציל, כ ואז נתוסף בז"א גם בחינת מקיף ב' עליון, שכנגד יחידה הפנימית. ומשם ואילך ז לא הרויחו זעיר אנפין ומלכות, ולא נתוסף בהם עוד תוספות אור.

בכל בחינה ובחינה יש י"ס ונכללות בה' הן בפנימיים והן במקיפין (יח) והענין הוא, בהקדמה אחת שצריך שתדע, והוא, כי הרי נת"ל כי בכל בחינה ובחינה מכל עולם ועולם ובכל פרצוף, יש בו יוד ספירות

אור פנימי

לבחי"ב ויצאו הע"ס בקומת בינה, ונעלם גם אור החכמה ועלה למקורו למאציל. ואז נבחן, שהמלכות עלתה לבינה, ששם מקום הווג במלכות. והוא במקום חכמה. והבינה במקום כתר.

ת) כי השיגה כלי חמישי, ויש לה מקום להתלבשות היחידה.

ט) היינו בעת מציאת הווג דבחי"ב שיצאה קומת בינה, שבינה באה בכתר, וז"א בחכמה, ואז השיג ז"א כלי לאו"מ דחיה מקומת בינה. ומלכות השיגה מקומה זו דבחי"ב מקיף דיחידה.

י) כלומר, שהמסך דבחינה ב' נודרך לבחי"א, שנקרא שמלכות עלתה לחכמה, אשר אז נתמעטו הע"ס לקומת ז"א, ונעלם אור הבינה מהפרצוף ועלתה למקורו למאציל, כנ"ל. וזה אמרו "עלה החסד במקום כתר" דהיינו ז"א במקום כתר, ומלכות במקום חכמה, כנ"ל.

כ) דהיינו שיצאה קומת בחי"א, שהיא קומת ז"א שבא בכלי דכתר, ומלכות בכלי חכמה, אז קנה ז"א מקיף דיחידה, מהכלי החדש הזה. ויש לדעת שאור המקיף חושק תמיד להאיר לפרצוף, כי כל הזדככות נעשית מסבה זו. אלא לכלי הוא צריך, וע"כ כיון שמשגיגים כלי ששי וכלי שביעי, מאירים תיכף מקיפי חיה יחידה בהם.

ל) והטעם הוא, כי הווג דהכאה הנעשה בבחי"א של ראש, שנקרא עינים, או"ח שלו קטן מאד, מטעם שעביות המסך שהוא קלושה היא, ומכונה ע"כ הסתכלות דק. ועי' בדברי הרב לעיל (בחלק ג' פי"א אות ו'), שאומר שהבל העינים אינו מתפשט למטה אלא שנשאר במקומו בראש (ועי' שם באו"פ אות ד'), שפירושו של "הבל" הוא או"ח היוצא ע"י ווג דהכאה, כמ"ש שם. ולפיכך, רק הו"א העומד עתה בכתר, יכול לקבל מהארת הווג של העינים, ואע"פ, שהארתו אינה מגיעה למטה מהראש, מכל מקום כיון שהמלכות של ראש, נעשה כתר לגוף, על כן נמצא הו"א קרוב לבחינת ראש, ויכול לקבל מהעינים. משא"כ המלכות העומדת עתה בחכמה, כבר נמצאת לגמרי למטה מהראש, ואינה יכולה להרויח כלום מהווג דבחי"א, כי אינה יכולה לקבל שום או"מ מהארת העינים כמבואר.

ואח"כ כשעלתה המלכות לכתר ונעלם גם קומת הו"א למאציל, הגה אז פסק הווג דהכאה לגמרי. כי המסך המודרך לבחינת כתר, אין בו עוד עביות המספיקה להכאה, ואינו מעלה או"ח, וע"כ הארת המלכות שמקבלת שם, היא מועטת מאד, ואינה נחשבת לבחינת אור מקיף, למלכות. וזה אמרו שז"א ומלכות לא הרויחו

לא פחות ולא יותר, והם אורות פנימים עשרה, ומקיף עשרה, אמנם יוד פנימים נכללים בה' בלבד, שהם כנגד הה' בחינות פרצופין שיש להם, כנזכר במקום אחר, והם א"א ואו"א וזו"ן, והם עצמם נקראים נרנח"י של כללות של כל עולם ועולם לבדו. וכן על דרך זה במקיפים, שהם מ יוד ונכללים בה'.

בע"ס דראש יש ה' אורות פנימיים וה' אורות מקיפים, אבל מפה ולמטה דא"ק יש רק ה' פנימיים וב' מקיפים יחידה חיה

(ט) אמנם דע, כי בכל האורות והעולמות והפרצופין שיש מן החוטם של אדם קדמון ולמעלה, בכל פרצוף, יש תמיד כל הבחינות אלו שלמות, שהם: ה' אורות פנימים הכלולים מיוד ספירות פרטיות כנ"ל, וה' מקיפים הכלולים מיוד ספירות פרטיות. ס אך מפה דאדם קדמון ולמטה עד סוף כל העולמות, לא יש רק ה' אורות פנימים, וב' מקיפים העליונים, שהם כנגד יחידה חיה, ולא עוד, כי האור נתמעט משם ולהלאה. לכן בעולם העקודים שהם האורות היוצאים מפה דאדם קדמון ולחוץ, לא היה בו רק ה' אורות פנימים וב' אורות מקיפים, ואין עוד. וזכור הקדמה זו.

בהמשך זמן עלית הכתר למאציל נסתלק גילוי יחידה ממלכות * (כ) ודע כי כאשר עלה הכתר אל המאציל, אז באותו שיעור והמשך

אור פנימי

יותר, ולא נתוסף בהם עוד תוספות אור", שהוא מטעם המבואר, שהמלכות אינה יכולה לקבל אפילו מהענינים, מטעם שאינם מאירים למטה מהראש. והז"א, אחר שקיבל המקיף הב', כבר נמצא במקורו במאציל. וע"כ, אין להם יותר מה' פנימים וב' מקיפים. (נ"ב) מכת"י רבינו זיע"א הפירוש הזה מיותר, כי הטעם הוא מפני שאין יותר מה"פ וב' מקיפים, כמ"ש הרב להלן אות י"ט)

(ג) כלומר בע"ס של ראש א"ק, שאו"ח עולה שם ממלכות של ראש ולמעלה, ומלביש ט' הספירות הראשונות כנ"ל. ומלכות של ראש נקראת פה, ששם עומד מסך דבחי"ד, וז"א של ראש נקרא חוטם, שמשם מתחיל או"י של ראש.

(ד) כלומר בע"ס של גוף הנמשכות ממעלה למטה להתלבשות בכלים, הנה אין שם יותר מב' מקיפים עליונים, שהם חיה ויחידה. והטעם הוא, מפני חסרון הכלים החיצונים הצריכים לאורות המקיפים דנר"ן. כי חיצוניות הכלים לקבלת אורות מקיפים יוצאים ע"י הזווגים דהכאה הנעשים בשעת הדוככות המסך, ועליתו למאציל (כמ"ש לעיל פרק זה אות א' ובאו"פ שם) ומתוך שזווג דהכאה אינו נוהג מבחי"א ולמעלה ע"כ לא

(מ) וזה פשוט מאד, כי אין כאן יותר מה' בחינות, שעליהן יוצאות ה' קומות, שנקראות: כ"ב זעיר אנפין ומלכות, או ה' פרצופין: א"א או"א וזו"ן, אלא שבחינת ז"א, דהיינו בחינה ג', יש לה שש ספירות: חג"ת נה"י, ואין ביניהן שום הפרש בקומה, כי לכולן בחינה אחת של עביות. וע"כ אין

* עץ חיים היכל א"ק שער ו' פ"ד.

הזמן שהיה עולה, אז המלכות, ע נסתלקה ממנה בחינת גילוי יחידה, שהוא האור שהיה נמשך לה מן הכתר, שכיון שהכתר היה עולה ומסתלק, לא היה כוונתו להאיר בה, פ אמנם נשאר בה הרשימו לבד.

כשסיים כתר עליתו למאציל חזר גילוי יחידה למלכות
(כא) וכאשר סיים הכתר להתעלם ז וסיימה המלכות לעלות עד סיום היסוד אז ק חזר להאיר בה המאציל כבתחילה בחינת היחידה שבה. כי אחר שעלה הכתר בהמאציל, גם היא עלתה ביסוד, והיתה מדרגה אחת קרובה יותר אל המאציל, והיתה מקבלת עתה ממנו מה שהיתה מקבלת מקודם מן הכתר. אך כל זמן שלא סיים הכתר לעלות, אז היה ר הכתר מפסיק בין מאצילה ובינה, והכתר עצמו גם כן לא היה מאיר בה. וכן על דרך זה הוא בבחינת חיה שמקבל מן הכתר. וכן על דרך זה החכמה ובינה וכיוצא בהם.

בהמשך זמן עלית חכמה למאציל נסתלק גילוי חיה ממלכות. וכשחכמה סיימה עלייתה חזר גילוי חיה למלכות
(כב) וכן כשעלה חכמה למעלה במאצילה נסתלקה מן המלכות החלק שהיה מגיע אליה ממנו, ולא נשאר בה רק רשימו לבד, עד שהשלימה החכמה לעלות למאצילה, ואז חזר האור כבתחילה. וכן תקיש מזה אל כל

אור פנימי

יכלו לצאת יותר מב' כלים חיצונים: א' ליחידה וא' לחיה, כמ"ש לעיל.
(ע) כי אחר שנודככה הבחי"ד, ובטרם ביאת המסך לזווג דבחי"ג, נמצא אז הפרצוף בלי שום הארה כלל, כי הקומה דבחי"ד, שהיא אור הכתר, נסתלקה. והקומה דבחי"ג עדיין לא באה.
(פ) ואין להקשות שזה בסתירה למ"ש לעיל, אשר המלכות לא השאירה רשימה אחרת. כי שם מדבר בדיוק מרשימות דאור ישר הנכללות במסך בעת ביאתו למאציל שעליהן יוצא הזווג להתפ"ב, שנקרא ע"ב, כמ"ש לעיל באו"פ. משא"כ כאן הוא מדבר מהרשימה המיוחדת לאור המלכות שהיא בחינת או"ת.
(צ) כמו שנתבאר לעיל, שמלכות פירושה, המסך שבה. וסיום עלייתה ליסוד, פירושו, שגם מלכות של ראש עלתה לחוטם, ויצא שם זווג דהכאה בקומת חכמה. שזה נבחן שסיימה העליה.
(ק) כמו שמבאר והולך, כי אחר שעלתה ביסוד, שפירושו, שנודכך המסך וקיבל לעביות דבחי"ג, שאז גם המסך שבפה דראש עלה לחוטם, שהוא בחי"ג של ראש, ויצא שם הזווג דהכאה בקומת חכמה, ונמשך משם למטה לגוף כנ"ל. נמצא עתה שהיא "מדרגה אחת קרובה יותר אל המאציל", כלומר שהיא מקבלת עתה מלמעלה מהבחינה שכנגדה שבראש, כי עתה היא מקבלת מהזווג שבחוטם, וחזר להאיר בה המאציל בחינת היחידה שבה, אלא בקומת חכמה, שהיא בחינת חיה דיחידה, וחיה דיחידה זו נעשה בה לבחינת אור מקיף דחיה, כמו שנתבאר לעיל. וזה אמרו "והיתה מקבלת עתה ממנו, מה שהיתה מקבלת מקודם מן הכתר". כלומר, שמקבלת עתה מן החוטם דרך כתר דז"א, כמו שהיתה מקבלת מקודם דרך הכתר של עצמה.
(ר) כלומר, אחר שנודככה הבחי"ד והתחיל הכתר להתעלם, הנה כל כמה שעוד

השאר, כי הם חלוקות רבות. כי כשהתחילה ש חכמה לעלות בכתר, נסתלקה הארתה מכל אשר למטה ממנה, וכשכבר עלתה בכתר, אז חזר כבתחילה. וכשחזר פעם ב' לעלות במאציל נסתלק האור פעם שני, וכשנגמר לעלות חזר האור לאיתנו. והמעין יבין שאר חלוקים על דרך זה, בענין המקיפים דז"ן, שלוקחים בעת חזרתן והסתלקותן למעלה.

אור פנימי

לא היה הזווג בבחי"ג, נמצא העלמת הכתר וכאו"א התחילה לעלות לבחינה שממעל לה, עושה הפסק הארה בפרצוף, כי בבחי"ד אין וכשסיים הכתר לעלות, שפירוש, שהגיע זווג, ובחי"ג עדיין אינה מאירה לה. הזווג בבחי"ג, אז סיימו כולם עליהם. וחכמה ש) כשהתחיל הכתר לעלות למאציל באה לכתר, והבינה לחכמה וכו'. נמשכו ועלו אחריו כל עה"ס שבקומה,

ח ל ק ר ב י ע י

ה ס ת כ ל ו ת פ נ י מ י ת

ספירות העקודים, כולל ו' פרקים

בהם מתבאר ששה ראשי ענינים: א. ענין זווגי דהכאה ובטישות. ב. ענין אור חורר. ג. ענין הרשימות. ד. ענין הכלים. ה. ענין המסך. ו. ענין אור ישר.

א' הנקרא הסתכלות א', שהוא זווג דהכאה דאור העליון בהמסך שבכלי מלכות, שהוא לבחינת כלים של ראש. (כנ"ל בח"ג פ"ב אות ד').

ב' הוא הכאה וביטוש דא"פ ואו"מ זה בזה בצאתם מתוך לפה דא"ק. שמביא הרב כאן (פ"א אות ג').

ג', הנקרא הסתכלות ב', שהוא זווג דהכאה דאור עליון במסך שבכלי מלכות, שהוא לעשות כלים לגוף. (המובא בח"ג פ"ב אות ה' ובע"ח ש"ד פ"ג).

ד', הכאה וביטוש דהרשימה ואוה"ח היורד, זה בזה. (המובא כאן פרק ג' אות ט'). ה', ביטוש דאור המלכות עם אור החורר היורד. (המובא כאן פרק ד' אות ג').

זווג דהכאה הא', עושה רק שרשי כלים.

הב', הכלי והאור מעורבים. הג', עושה כלים גמורים

ג) והנה שורש הכל הוא הזווג שנקרא הסתכלות א', שממנו נמשך כל האור שיטנו בפרצוף, וכבר נתבאר ענינו היטב, בדברי הרב (בח"ג פ"א אות א' ופרק י"ב אות ב' ג'). אמנם הוא מספיק רק להוציא שרשי כלים, שנקרא בחינת התלבשות בכח ולא בפועל ממש. כי אוה"ח מלביש כאן ממש למעלה, שפירושו בחינת התנגדות להתלבשות בעביות הכלי וע"כ נקראות עה"ס שבראש, בשם א"ס ב"ה, או כתר, כמ"ש הרב (שם ח"ג פ"ו אות ו') עש"ה. ולא עוד אלא אפילו אח"כ, כשנתפשטו עה"ס ממלכות של ראש ולמטה לתוך הגוף עד הטבור, עדיין אין שם בחינת כלים ניכרים לעצמם, אלא, שהואור והכלים כמו מעורבים יחד, כמ"ש הרב כאן (פ"ו אות

א) היות שדברי הרב שבכאן המה כולם יסודיים, שכל אדני החכמה בנוים עליהם, ואין לך ענין קטן בכל העולמות אבי"ע, שלא יהיה בהם בכללות ובפרטות, תוצאות מכל הענינים כולם המובאים כאן בעשר הספירות דעקודים, ולא עוד אלא מכל שינוי קל וחדוש קטן שבכאן, מסתעפים בפרצופי אבי"ע ענינים רבים ועמוקים מאד, שהרי נודע, שכל הכחות וחדושי צורות שבעליונים מחויבים להמצא בכל תחתון מהם אף פרט קטן לא יחסר, שזה נוהג בכל ההמשך השתלשלות של הפרצופין והעולמות עד סוף עשיה ומכל שכן כאן, שעדיין אנחנו עסוקים בקו הראשון, הנמשך מא"ס ב"ה למקום הצמצום, שהוא פרצוף הא' דאדם קדמון. וע"כ, כל מלה ומלה שבכאן, היא מרגלית יקרה לאין ערך, שצריכים להבינה בכל רחבה ובהגדרתה האמיתית, ולשננה ולזכרה בכל המשך החכמה.

ולפיכך, באתי לסדר כאן את ראשי הענינים, המובאים בחלק הזה, בסדר המועיל לזכרון, גם להבחין בכל ענין, מעקרי הבחנות שהרב מביאם כאן, ולהגדיר כל דבר עד כמה שאפשר, בכדי שהמעין יוכל להשמר, שלא יוציא שום דבר מתוך לגדרו הנאמן, כי טעות קלה במקומות אלו, תפסיק את ההבנה לגמרי בהמשך החכמה.

פרק א'

ה' מיני זווגי הכאות ובטישות

ב) ה' מינים מזווגי הכאות ובטישות, אנו מוצאים כאן בדברי הרב, בהתפשטות א' דא"ק, שהם:

א', עש"ה). ועיקר גילוי היות הכלים מתחיל מהסתכלות ב', שנעשה על המסך, אשר בכלי מלכות, בעת הזדככות, דהיינו ד' הקומות היוצאות במדרגות של זיכוכו.

זווג דהכאה הג' נעשה ע"י או"מ ואו"פ, שאו"מ מזכר את המסך ואור העליון מזדווג בהכאה על המסך במדרגות של הזדככותו ומוציא ד' קומות חו"ב תו"מ

ד) וענין הזדככות זו, נעשה על ידי הכאה של או"פ ואו"מ זה בזה, כמ"ש הרב (כאן בפ"א אות ג') וע"ש באו"פ. ונתבאר שם, שאו"מ מזכר העביות שבמסך, עד שהוא נעשה זך כהמסך שבמלכות של ראש. ובאמת נעשה כל הויכוח הזה בבת אחת וברגע אחת, כמ"ש הרב (כאן פ"א אות ט') אלא, מתוך שהאור העליון אינו פוסק מלהאיר אפילו רגע, נמצא אור העליון מזדווג עמו בד' המדרגות שהמסך בא בדרך זיכוכו, ומוציא שם ד' קומות של ע"ס, שהן חכמה בינה ו"א מלכות. כמ"ש באו"פ (פרק א' אות ז').

גמר גילוי הכלים אינו, אלא ע"י הסת"ב

ה) והנה נתבאר, ההפרש בין ג' מיני זווג דהכאה: כי הסתכלות א', הגם שהוא השורש והמקור לכל האורות והכלים שבפרצוף, מ"מ אין בו שום התגלות בפועל, וכל הגילוי הוא רק על ידי הסתכלות ב' הנעשית במדרגות זיכוכו של המסך, וענין הזדככות הזה נעשה על ידי הכאה ובטישא של או"פ ואו"מ זה בזה.

ב' זווגי הכאה האחרונים הם לצורך הפרצוף שלאחריו

ו) וכל אלו ג' מיני הכאות, הם לצורך עצמו של הפרצוף, אמנם דבר ההכאה וביטוש של הרשימה עם אוה"ת זה בזה, הוא לצורך הכלים של הפרצוף שלאחריו. כמ"ש באו"פ (פ"ב אות ג') ועד"ז הוא ההכאה של אור המלכות ברשימה, שהוא לצורך כלי המלכות מהפרצוף שלאחריו. והנה נתבאר, שג' מיני הכאות ראשונות הם לצורך הפרצוף עצמו, וב' הכאות האחרונות הן לצורך הפרצוף שלאחריו.

פרק ב' י"ב מיני אור חוזר

או"ח הנדחה בכללו ממלכות, נעשה לאו"מ

ז) י"ב מיני או"ח, אנו מוצאים כאן בדברי הרב, ואלו הם:

הא', הוא או"ח הנדחה מבחי"ד בעת הסתכלות א', שהמסך מעכב על אור העליון ואינו מניחו להתפשט שם, והאור חוזר לאחוריו, ומלביש על עשר הספירות דאור ישר, כנודע. והנה ב' מיני או"ח יש להבין כאן, א', הוא כללות האור הנדחה מהתלבש בכלי מלכות, שהוא שיעור גדול מאד ומאד, ומכ"ש בפרצוף הראשון דא"ק שאנו עסוקים בו, שהוא כולל כל ההפרש, מא"ס ב"ה שהיה ממלא כל המציאות, אל פרצוף א"ק, שהוא רק בחינת קו דק של אור כלפי אור א"ס ב"ה. ותדע, שהאו"ח הזה הוא כולל כל האו"מ, שבעולמות כולם.

או"ח המלביש לאור ישר, הוא תולדה של או"ח הראשון הנדחה ממלכות

ח) ומין הב' של או"ח הכלול כאן הוא האו"ח העולה ממטה למעלה ומלביש לע"ס דאו"י. ויש בזה עמקות רבה, כי באו"ח הנדחה מן בחי"ד, יש להבין בו בחינת קיום דהיינו ממשיות האור הנדחה משם. ויש להבין בו בחינת שלילה, שהיא כח ההכאה לפי עצמה, המולידה אור גדול, מפאת הפרישה מהאור. והוא בחינת יחס משותף מן האור הנדחה לאחוריו, ומן הבחי"ד הנשארת ריקנית מן האור ההוא, ואו"ח הזה הנולד מפאת הפרישה מן האור, הוא האוה"ת דמין הב', העולה ומלביש על ע"ס דאו"י. וע"כ הוא נחשב לתולדה מן או"ח דמין הא' הנ"ל, להיות בעיקר מן בחינת השלילה, אלא על ידי יחס משותף כמבואר.

ב' מיני או"ח הם או"פ ואו"מ הפרש גדול בין חו"ב תו"מ דאו"פ

ט) והנה ב' מיני או"ח הנ"ל, הם נבחנים לאו"פ ואו"מ של ע"ס דראש. כי אותו האו"ח המלביש על ע"ס דאו"י, הוא חלק קטן מאוד

של הגוף. כי אין אחיזה כלל באור בלי כלי וכיון, שהיא המולדת את אוה"ח המלביש לאורות, ע"כ נחשבת כמו שהולידה גם לאורות עצמם.

או"ח ד' הוא מתפשט מן הפה עד הטבור, שנעשה לכלים על או"י, אלא בלתי גמורים

(ג) המין הד', הוא, האו"ח המרחיב את כלי המלכות, לע"ס מינה ובה ממעלה למטה, המכונה, מפה עד הטבור. כי המלכות של ראש מכונה פה, והמלכות של הגוף, שהיא הספירה העשירית של המלכות דראש, נקראת טבור. ובאמת אוה"ח הזה נעשה לבחינת כלים ממש, על עה"ס דאור ישר, היורדים בתוכו ממעלה למטה, כי על כן, נקראות עה"ס הללו, בשם, גוף הפרצוף, אלא שאינן ניכרות כן, והוא מפאת חשיבותו הרבה של העביות שבו. כמ"ש באו"פ (פ"ו אות ה').

או"ח ה' הוא או"ח שבמלכות דגוף הנקרא טבור (ד) המין הה', הוא אוה"ח שבמלכות דגוף, הנקרא אור נקבה, שהוא באמת הארה מאור ישר, אלא שהוא הארה קטנה, שיש בה רק בחינת קבלה, מבלי שום כח של השפעה, וע"כ נקרא בשם או"ח. וזכור זה.

או"ח ו' הוא המתפשט מטבור ולמטה

(טו) המין הו' של או"ח, הוא כל המתפשט מטבור ולמטה דגוף וכולו הוא בחינת מלכות של הגוף בלבד, כי ע"ס המתפשטות מהפה לגוף, הנה טה"ס הראשונות, הן מסתיימות על הטבור, והמלכות שבהן תופסת כל זה המקום, אשר מהטבור עד סיומו של הפרצוף. ואע"פ שהיא רק מלכות בלבד, מ"מ היא נבחנת לעצמה שמתפשטת לע"ס. והוא מצד בחינת הסיום של כל ספירה וספירה הנבחן במקום הזה.

היוצא בזווג דהכאה בראש, אינו נבחן אלא בגוף. התפשטות עד המלכות נבחנת מפה עד הטבור. והדחיה ממלכות נבחנת מטבור ולמטה

(טז) וצריך שתבין כאן, כי אין לנו שום תפיסה בע"ס של ראש להיותן בחינת א"ס

מכללות האו"ח הנדחה לאחריו, להיותו, רק תולדה ובחינת יחס משותף, מכלי מלכות ואור הנדחה. וכבר ידעת, שיש ד' בחינות של אור ישר זה למעלה מזה, הנקראים ח"ב, ז"א, ומלכות, והכתר הוא שורשם. וההפרש ביניהם רב ועצום מאד. ולפיכך, אינו דומה התולדה שנוולדת מבחינת יחס משותף של האור הנדחה עם בחינת מלכות, להנולדת מיחס משותף, מן האור הנדחה עם בחינת ז"א, ומכ"ש עם הבחינות שלמעלה מז"א.

נרנח"י בולדים ויוצאים מיחס משותף מאו"ח הנדחה, וכח"ב תו"מ דאור ישר

(י) ובהמתבאר תבין, לידת ה' האורות, הנקראים: נפש רוח נשמה חיה ויחידה. כי הנולד מן יחס משותף, מאו"ח עם בחינת המלכות, נקרא אור הנפש. והנולד מיחס משותף, מאו"ח עם בחינת ז"א, נקרא אור הרוח. והנולד מיחס משותף, מאו"ח ובחינת בינה נקרא אור נשמה. והנולד, מאו"ח עם בחינת חכמה, נקרא אור החיה. והנולד, מאו"ח ובחינת הכתר נק' אור היחידה.

אם או"ח המלביש הוא תולדה מיחס משותף מאו"ח הנדחה, עם המלכות, נבחן האור לאור הנפש

(יא) והנה עתה, אשר האו"ח המלביש על ע"ס דאו"י, היה תולדה מהאו"ח עם בחינת המלכות, הרי האור הנמשך תוך ע"ס הללו, נק' אור נפש. והוא בחינת או"פ של ע"ס הללו, וכללות אוה"ח הנדחה, הוא אוה"מ של ע"ס הללו. והנה נתבאר ב' מינים של או"ח.

או"ח ג', הוא המלוכש במלכות דראש, שהוא מקור וכתר, הן לע"ס דאו"ח שבראש, והן לע"ס שבגוף

(יב) המין הג' של אוה"ח, הוא אוה"ח הנשאר קבוע וקיים במלכות של ראש, בבחינת מקור ומאציל לכל האורות והכלים, שיש בגוף. שאין לך משהו בגוף, שלא יהיה נמשך מהמקור ההוא, כי בהיות המלכות, בכמות אוה"ח שהיא מעלית, מלבשת לכל האורות של ראש, כנ"ל, הריהי נחשבת כזה לבחינת כתר ושורש, הן לאורות דראש והן לאורות

לפי מוצאו, אלא בשעה שנעשה לכלי הממשיך והמלביש לאור העליון, הרי מתהפך העביות והדין הזה ונעשה לזכות ורחמים גמורים, עד שאינו ניכר כלל לשפל וכהה כלפי אור העליון המלוּבש בתוכו, כנ"ל באות י"ד. אמנם בשעת ההסתלקות, שאור העליון התפשט ממנו, ועלה לשורשו, הנה פקעה ממנו חשיבותו ולא נשאר ממנו יותר ממה שהוא לפי מהותו עצמו, דהיינו עביות וצמצום ודין, כנ"ל. ובוה מובן שבעת ההסתלקות, שחזר האו"י אל שורשו, לא יכול אוה"ח לעלות עמו למעלה, ואדרבה כי עתה נגלתה ירידתו למטה, דהיינו שנגלה הדין והעביות שבו, כמו שהוא לפי מהותו עצמו, כנ"ל. ומשום זה הוא נקרא אור עב. ומעתה נבחן ההפרש למפרע, בין הכלים שהלבישו את האור דהיינו או"ח, ובין האור המלוּבש בו, מה שלא היה ניכר כלל מטרם ההסתלקות, כנ"ל באות י"ג. וזהו שאומר הרב שם, אשר אור העב הזה הוא בחינת הכלים של הפרצוף.

אוי"ח ח' הוא או"ח הנ"ל, אחר שהשיג עביות יתרה על עביותו

יח) המין הח' הוא, אור החזור הנ"ל, מבחינת קבלתו עביות יתרה על עביותו שמעצמו, כבדברי הרב (פרק ו' אות ב'). כי מלבד העביות שנתגלתה בו, ממה שהוא לפי מהותו, הנה עוד נתוסף בו הרושם של דין חדש שהשיג מתוך ההסתלקות של עתה, שהשאיר אותו בחושך, שנמצא מחמת זה בהתעבות כפולה.

אוי"ח ט' הוא עולה מזווג דהכאה על המסך במדרגות הזדככותו

יט) המין הט', הוא אוה"ח העולה ע"י זווג דהכאה, הנעשה על המסך במדרגות של הזדככותו, אשר הקומות היוצאות בזווגים האלו, נחשבות בכללן לאו"ח, אפילו אוה"י שבהן, מטעם שאלו הזווגים יוצאים בזמן הדין, דהיינו בשעת הסתלקות האורות למאציל.

כ) ואין להקשות, הרי יש בכל קומה וקומה התפשטות אור ישר ממעלה למטה

ב"ה, וכל מה שאנו מבחינים בע"ס של ראש, הוא רק מבחינת התפשטות אל הגוף, ומתחתון ילמד העליון. ולפיכך מה שאנו אומרים, שהאור העליון התפשט עד המלכות, והמסך שבכלי מלכות הנה באור ולא נתנו לבא בכלי המלכות, והחזירו לאחוריו, שהאור החוזר הזה הלביש ע"ס דאו"י. הנה הלבשה זו, לט"ס הראשונות, ודחיה זו, מלהתפשט במלכות, הן נבחנות לנו, מטעם שמתפעלים כן בגוף על הטבור, שט"ס הראשונות הנמצאות מטבור ולמעלה, נמצאות מקובלות ומלוּבשות בתוך אוה"ח. והאור השייך לספירת מלכות, הוא נדחה ואינו מקובל במלכות דגוף, שהוא כל המקום שמטבור ולמטה. ומתוך שהמלכות הזאת היתה מלבשת בהיותה בבחינת א"ס ב"ה מטרם הצמצום, את כל עה"ס, כי על כן היה האור ממלא את כל המציאות, כמ"ש זה באורך בהסת"פ (ח"א פ"א ופ"ב עש"ה). ע"כ אנו מבחינים ג"כ במלכות שנצטמצמה, דהיינו במקום שמטבור ולמטה, שנשארו בה עשרה חללים, שנתרוקנו מאור שהיה להם, בהיותם בבחינת א"ס ב"ה, אשר עתה אין בתוכם אלא או"ח בלבד. ולפיכך אנו מבחינים במלכות דגוף, עשר ספירות בפני עצמן, להיותן נושאות כל החסרון שהופיע בסכת הצמצום. והבן היטב. ומטעם זה, נקרא אותו מקום שמן הטבור ולמטה בשם אחורים, מפאת חסרון אור ישר. והמקום שמטבור ולמעלה, נקרא בשם פנים דפרצוף, מפאת שהוא המקום של כל האור אשר בפרצוף, כמבואר.

אוי"ח ד' הוא הנשאר בפרצוף אחר הסתלקות אור הישר ממנו

יז) המין הו', הוא אוה"ח הנשאר למטה בגוף, אחר הסתלקותו של אור ישר משם. המובא בדברי הרב (פרק ב' אות י') כי בחזרת אור הישר למעלה לשורשו, אין אוה"ח עולה עמו, שהרי כל עיקרו של או"ח הוא אור הסתלקות, כמו שנתבאר לעיל אות ח', שהוא מבחינת הפרישה של בחי"ד, שאינה מקבלת האור, שזהו מכח הצמצום והמסך הרכוב עליה, הנבחן לעביות ודין

החכמה שלפנינו. והענין הוא כי יש בחי' כלי קבלה לאור העליון מצד האור ישר, שהן ה' הבחינות כח"ב זו"ן. או גרנח"י. ויש כלי קבלה מצד האור חוזר, שהן הקומות שנקראות ג"כ כח"ב ז"א ומלכות. והן הפכות זו לזו מן הקצה אל הקצה. כי מאותו הזווג שיוצא קומת כתר של האו"ת, דהיינו הכלי היותר גדול, יוצא בחינת נפש דאור ישר, שהיא האור היותר קטן. וכמובא לעיל.

כג) והנה כבר נתבאר מקורם של ב' הערכים הללי, כי הערך של ד' הבחינות דאור ישר נמשך כן מאור א"ס ב"ה, אשר ג' הבחינות הראשונות, עדיין אינן נחשבות לכלי קבלה, משום, שעדיין לא ניכר בהן ההבחן של שינוי הצורה וכל השינוי ביניהן ובין אור העליון, הוא רק בזה, שהן גורמות להשתלשלות בחי"ד, שהיא בחינת הקבלה הגמורה. כנודע. ולפיכך נבחנת כל בחינה הזכה יותר לגדולה יותר, משום שיש לה יותר דבקות עם אור העליון המלוכב בה וע"כ הכתר, שהוא גורם יותר רחוק אל בחי"ד, הוא השורש לכל ההתפשטות. ובחי"א, שהיא הגורם יותר קרובה אל בחי"ד, מכתר, נחשבת לאור קטן מן הכתר, כי מלבד שהיא עלולה ומסובבת מהכתר, נמצא בה ג"כ בחינת שינוי דק כל שהוא מהאור המלוכב בה, והיינו במה שהיא גורם שני וקרובה יותר אל בחי"ד. וכן בחי"ב שהיא גורם שלישי וקרובה יותר לבחי"ד, נמצא האור המלוכב שם קטן יותר. וכו' עד"ז. עד שהבחינה הד' בעצמה נמצאת לגמרי בלי אור, משום השינוי צורה שבה, שעליה היה הצמצום. כנודע כל זה מהחלקים הקודמים ואין להאריך.

כד) והנה השינוי ערכים של הבחינות הנזכרות, נקראים בשם: נפש, רוח, נשמה, חיה, יחידה. שההפרש ביניהם הוא רב מאד. ועיקר ההפרש הוא, מצד קרבות והתרחקות אל בחי"ד, שעליה שורה כח הצמצום, כנ"ל. הנה עוד יש הפרש ביניהם של סבה ומסובב, שכתר הוא סבה אל חכמה, וחכמה אל בינה וכו' ומעלת הסבה על המסובב ממנו, היא גדולה מאד ומאוד ברוחניים, ואין לו שום

לתוך הגוף, וכל הנמשך ממעלה למטה הוא רחמים, כנודע. והענין הוא, כי באמת אין כאן יותר, רק ענין הודככות לבד, ואפילו אלו הזווגים הנעשים מאור העליון נכללים גם כן תחת בחינת הסתלקות האורות, משום שדרכה של הודככות כך, כי הכרח הוא שיעבור ויבא בד' הבחינות בדרך הודככותו, אשר אור העליון שאינו פוסק אפילו רגע, נמצא מזדווג עמו על דרכו. והרי זה דומה, לאדם היוצא מהבית לחוץ, אע"פ שהוא עושה, למשל, ד' פסיעות בדרך יציאתו מהבית, מ"מ אין אנו מתחשבים עמהם כמו שהיו ד' חניות באמצע הליכתו, וזה לא יעלה על הדעת כלל, שהרי אי אפשר לו לצאת מהבית זולת דרך פסיעות, כי דרך ההליכה בכך. כן הענין שלפנינו, אע"פ שבזמן ההסתלקות עובר המסך ד' הבחינות, שאור העליון מזדווג עמו על דרכו, מ"מ אין זה נחשב לבחינת התפשטות של אור העליון לתוך הפרצוף, מבחינת רחמים, אלא שנחשב לבחינת דין, כי הזמן הוא זמן של הסתלקות, שהוא כולל ג"כ את ההתפשטות שעל דרכו, מפני שכן דרכו הרגיל של ההסתלקות. וזכור זה.

כא) והנה נתבאר, אף על פי, שיש בכל זווג וזווג, היוצא בזמן הודככות המסך, קומה שלמה של רת"ס, עכ"ז אינם נחשבים לאו"י רחמים, אלא לאו"ת ודין, כמבואר. אמנם כל זה אמור, כלפי עצמותו של הפרצוף בכלל, שסובל מהסתלקות האורות מתוכו, וע"כ אינו מחשיב כל כך, את הקומות היוצאות בדרך ההודככות והסתלקות האור, מה שאין כן, בהתחשב עם ערכי הקומות דהיינו, מבחינת פרטיותן שלפי עצמן של הקומות הן, יוצא לנו ערך ההפכי, כי כל קומה היוצאת ע"י זווג היותר קרוב למאציל, היא משובחת ביותר, (ע"ד שנתבאר באות ט' י' ע"ש). כי בבחי"ד לא יצא רק אור הנפש, וכשנזדכך אל בחי"ג יצא אור הרוח, וכשנזדכך לבחי"ב יצא אור הנשמה, וכו'. כב) וענין ערך ההפכי הנ"ל, צריך להבינו היטב בבחירות מוחלטת, כי הוא כל הקשר וכל הבדל בין האור וכלי, וע"כ, חסרון ידיעתו יכשיל אותנו בכל שעל וצעד במשך

נמצא ג"כ או"ח הזה מלביש האור בכל גובהו דהיינו עד הכתר, ואם אמנם מזדכך לבחיי"ג שבה, והמדה דבחי"ד שבה נעלמת משם, הרי המסך הדוחה את אור העליון מלהתלבש בה, אינו דוחה, אלא שיעור של ג' בחינות, שהרי אפילו, אם היה האור מתלבש בכלי זו דבחי"ג, הרי לא היתה מקבלת ממנו אלא עד החכמה, וע"כ קומת האו"ח הנדחה הוא ג"כ קצרה ואינה מלבשת אלא עד החכמה, וכו' עד"ו. כמ"ש שם.

כח) וכמו שהפרש בין כתר לחכמה דאור ישר, הוא רב מאד ומאד כנ"ל, הנה ממש כמו כן, ההפרש בין קומת כתר לקומת חכמה דאו"ח הוא ג"כ לאין קץ ואין ערך, כי אע"פ שבאו"ח כל העב יותר גדול יותר, אמנם זה אמור, כלפי כלי ההמשכה דהיינו המסך והמלכות שבהם נעשה הזווג, משא"כ, להתלבשות האור, הנה הם צריכים לכלים היותר זכים, כי הכרח הוא שיהיה להאור השתוות הצורה עם הכלי, והאור שהוא גדול יותר בבחינות דאור ישר, הנה הוא, מטעם שהוא נ"ך יותר כנ"ל, באות כ"ב ע"ש, הנה מובן מאליו, שבביאתו להתלבש בהכלי של או"ח מחויב הכלי ההוא להשתוות אליו. ולפיכך הכרח הוא, שאם הקומה דאו"ח מגיע עד הכתר, הרי יש שם כלי נ"ך ובהיר שהוא ראוי להלביש האור הגדול ההוא של כתר אמנם הקומה דבחי"ג, שקומתה רק עד החכמה, הנה הכלי, המלביש את אור החכמה, שפלה מעלתה באין ערך כלפי הכלי דכתר שבקומה דבחי"ד, וכו' עד"ו.

כט) ואין להקשות, אם נזדכך העביות דבחי"ד, ונשאר רק העביות דבחי"ג, הנה נמצא, אשר נעלם בחינת המלכות משם, ונשארו רק ג' הבחינות הראשונות: כח"ב וז"א, א"כ היה צריך שתתקצר אותה הקומה מן המלכות, כי אותו חלק של או"ח חסר שם, ולמה נתקצר האו"ח מהלבשת הכתר, וזו הבחינה אינה חסרה שם. והענין הוא, כי כבר נתבאר בהסתכלות פנימית בח"ב (פרק ט') ענין, ב' המהלכים שיש בעה"ס. שעה"ס דאו"ח, נבחנות מלמעלה למטה. והפוכו אוה"ח, שהוא נבחן מטה למעלה. שמלמטה במקום

דמיון וערך עם מובן של סבה ומסובב בערכי הגשמיים, לפי שכאן כולם נצחיים וכל האורות המושגים למסובב, מחויבים לעבור אליו דרך הסבה שלו, ולא עוד אלא, שעיקר האור הזה העובר, נמצא נשאר בהסבה, ורק בחינת ענף קטן ממנו, מושפע ובא לתחתון המסובב ממנו, אע"פ שהאור אינו שייך, אלא למסובב, ויש עוד הרבה הבחנות. באופן, אשר המרחק בין הסבה למסובב ממנו הוא גדול לאין קץ. ומלבד כל זה יש הפרש גדול בד' הבחינות הללו לפי המין של האור בעצם, ואע"פ שהאור העליון כולו בהשואה אחת, אמנם יש כאן ענין של יחס משותף בין אור העליון ובין הבחינה של אור ישר שמלוּבש בתוכו. כי אור החיה, הוא בחינת עצמות, ואור הנשמה הוא בעיקר אור התסדים, ועוד שינויים שיתבארו במקומו.

כח) ותדע, שכל הערכים האמורים לעיל, בד' הבחינות דאו"ח, הם נמשכים כן מא"ס ב"ה, ומפאת ביאתם להאיר מהצמצום ולמטה. וכל אלו ההבחנות האמורות הן נוהגות ג"כ בע"ס דעגולים, והוא מטעם שבאים כן מא"ס ב"ה, בסרם הכנסם, בהזווג דהכאה והתלבשות האו"ח. וכבר ידעת, שכל החילוק מע"ס דעגולים לע"ס דיושר, הוא רק בדבר הזווג דהכאה, שאינו נוהג בעגולים.

כו) ועתה נבאר הערך הב' דהיינו ה' הקומות דאור חוור, שהוא ענין אחר לגמרי. וכבר נתבאר בחלק ב' בהסתכלות פנימית (פרק ו') אשר מהצמצום ולמטה, נעשה אוה"ח לכלי קבלה על אור העליון במקום הבחינה"ד, כמ"ש שם (פרק ב') כי אותו אוה"ח הנדחה מהמלכות, אשר המלכות אינה מקבלת מפאת העיכוב שבמסך, הנה הוא נעשה לכלי ובית קבול על האור, כמו שהיתה הבחינה"ד בא"ס ב"ה, ואין שום אור מקובל בעולמות, וזלת על ידי האור חוור. כמ"ש שם.

כז) ולפיכך, אם הזווג דהכאה נעשה על מסך דבחי"ד, שהיא היתה עיקר הבית קבול בא"ס ב"ה, שהיתה מלבשת שם לכל האור, שהוא עד הכתר, שה"ס, שהיה האור ממלא לכל המציאות, ע"כ עתה שכל שיעור הגדול הזה נדחה הימנה, ועלה למעלה בסוד או"ח,

ומטה בהם, הוא גדול לאין ערך, כמו שנתבאר לעיל (באות כ"ג וכ"ד), אלא שהם שמורים בתכלית הדיוק, וכל בחינה לא תזויו מערך מעלתה אף משהו.

(ג) אלא ענין נעוץ סופו בתחלתו הכוונה היא, שאור הנפש של המלכות, המיוחס אליה מצד אור"ה הוא מתגדל ומשיג בחינת עצמו, הכלול בהכתר, כי הכתר כולל כל הע"ס עד המלכות שהאורות שבתוכם נבחנים, לה' חלקי יחידה שנקראים גרנח"י דיחידה, ולפיכך אור הנפש של המלכות, משגת עתה את שורשה שיש לה בכתר, שנקרא נפש דיחידה אכן אינה משגת אף משהו, למעלה מבחינתה עצמה. והבן זה.

(ד) והנך רואה, אשר הגם, שיש ערך הפכי בין עה"ס דאור"ה ובין עה"ס דאור"ה. עם כל זה לא יבטלו ולא יפחיתו זה מזה אף משהו, כי אין אחד נוגע בתבירו כלל, אע"פ, שיוצאים בבת אחת מזווג אחד. ומהווג בחי"ד יוצא קומה ע"ס עד הכתר ממש, אמנם רק עד נפש דיחידה. ומהווג דבחי"ג יוצאים, ע"ס בקומת חכמה, אמנם הוא אינו משיג מבחינת החכמה שנקרא חיה, כי בחי"ג הוא בחינת ז"א שהוא אור הרוח דאור"ה, ואין אור החכמה נמשכת, אלא ע"י חכמה דאור ישר, כנ"ל. אלא שהוא משיג בחינתו עצמו, המושרש בחכמה, שהוא נקרא בחי' רוח דחיה. ועד"ז כולם, שכל אחד אינו ממשיך ואינו משיג רק בחינתו שבאור ישר, אלא הקומה דאור"ה גורם, שנוטל בחינתו ממקום גבוה, לפי מדת הקומה.

(ה) ואין להקשות לפי זה. איך יתכן אשר אור הרוח, שערכו עולה על הנפש לאין ערך, כנ"ל (באות כ"ג וכ"ד), הנה נמצא שמתלבש בקומה היותר נמוכה מאור הנפש. שהרי אור הנפש נמשך ע"י בחי"ד ומתלבש בקומת כתר, ואור הרוח המחויב להמשך על ידי בחי"ג ונמצא מתלבש רק בקומת חכמה, הנמוכה הרבה מקומת כתר. אמנם באמת בעולם התיקון, כאשר נתקנו הכלים כהלכתם, נמצא תמיד, אע"פ שאור הרוח נמשך ע"י בחי"ג, מ"מ אינו מתלבש, אלא בקומת כתר, כי אז יורד הנפש מקומת כתר

המלכות דאור"ה נמצא הכתר דאור"ה, ובמקום הו"א דאור"ה, נמצאת החכמה דאור"ה, וכו', עד שבמקום הכתר של אור"ה, נמצאת המלכות דאור"ה. עש"ה.

(ו) ובה תבין הסוד המובא בספר היצירה, נעוץ סופו בתחלתו ותחלתו בסופו. המובא בע"ח (שער ל"ט דרוש ט"ו) כי הבחי"ה, שהיא המלכות, היא סופן של הספירות ועל ידי הכאת אור העליון בהמסך שבה, היא ממשכת לתוכה את אור הכתר, כלומר שמקשרת אותו להאיר בפרצוף, ובה נמצאת נעוצה ממש בתחלתו דהיינו בהכתר, שהוא תחלתו של הספירות. ומתוך שהכתר נמשך לאור"ה דבחי"ד, הרי כל עה"ס נמשכות עמו, להיות הכתר כולל כולן. ולפיכך נחשבת המלכות לכתר דאור"ה, דהיינו מדת כתר ממש ובחי"ג הנקרא ז"א דאור"ה, שהוא שני לה, מיוחסת רק לספירת החכמה להיותה שניה למקום הווג דקומת כתר, וזכה במדרגה אחת וכו', עד הכתר שבה, שהוא החמישית למקום הווג נבחנת רק למלכות. ונמצא בחינת סופו דאור ישר, שהיא ספירת המלכות נעוץ בתחלתו של אור"ה, שהוא כתר דאור"ה. (א) ובה תבין בפשטות הקושיא שהקשינו, אם נזדכך לבחי"ג הרי, אינו חסר מכאן רק מלכות, ולמה נתקצר אור"ה, עד כדי כך, שלא יוכל להלביש על קומת כתר אלא רק מחכמה ולמטה. ועתה מובן זה היטב, כי יש כאן ערך הפך שהבחי"ד נחשבת כאן לכתר, ובחי"ג לחכמה וכו', בהיפך ממש מאור"ה, כמבואר.

(ב) אמנם, עכ"ז, יש להתחשב גם כן במדת הקבלה של אור ישר שנתבאר לעיל (באות כ"ב וכ"ד ע"י שם) כי אע"פ, שנעוץ סופו בתחלתו, והמלכות ממשכת לעצמה אור הכתר ונעשית לספירת כתר, כנ"ל, אין זה אמור, שהמלכות ממשכת לעצמה אור היחידה ממש, כי זה לא יתכן בשום פנים, אשר אור היחידה תבוא בהמשכת כלי מלכות, אלא רק ע"י המשכת כלי הכתר דאור ישר, כי איך אפשר, שישתנה כל אותו היחס של הבחינות דאור"ה עם אור העליון המלוכשים ונמשכים כן מא"ס ב"ה, שההפרש של מעלה

היורד מהארץ הזווג דבחי"ג מן הגוף אל בחי"ד דגוף, נבחן שהוא בא למטה מסבור. וכבר נתבאר, שהאו"ח הזה הוא בחינת אחורים ודין, כנ"ל באות ט"ו וט"ז, עש"ה.

או"ח י"א הוא או"ח הנולד מהכאת הרשימה ואו"ח היורד זה בזה הנקרא ניצוצות

ל(ח) המין הי"א, הוא האו"ח הנולד על ידי זווג דהכאה של הרשימה ואו"ח היורד הנ"ל, זה בזה. המובא בדברי הרב כאן (פרק ג' אות ט') הנקרא שם, אור רביעי, ע"ש. כי הרשימה ואו"ח החלוקים בטבעם מכים זה בזה, ומתוך כך הופרשו ניצוצין, מהאו"ח היורד הנ"ל, ובאו לתוך הכלי הריקני שמלמטה למקום הזווג.

או"ח י"ב הוא אור החור הנ"ל אחר הפסק הזווג, שאז נחשך ונתכבה

ל(ט) המין הי"ב, הוא אותו או"ח ממין הי"א הנ"ל, אלא אחר שהמה מתכבין. כי אחר שפסק הארת הזווג, מבחי"ג, למשל, הרי נפסקת עמו גם כן אותה הארת הזווג שהיתה נמשכת משם לתוך בחי"ד, וע"כ גם הניצוצין שנפלו ובאו לבחי"ד נמצאים מתכבין, כלומר, שנחשכו מהארתם. ועד"ז גם שאר הניצוצין מיתר הבחינות.

פרק ג'

י"ב מיני רשימות

רשימה דהמשכה, ורשימה דהתלבשות

מ(ז) המין הא' הוא, הרשימה הנשארת מהאורות אחר הסתלקותם, שהן באות מבחינות התלבשות. והמין הב' הוא הרשימה הנשארת מהאורות אחר הסתלקותם, שהיא באה מבחינת המשכה. פירוש, כי כבר ידעת, שגדולותה של הקומה, נמדדת במדת העביות אשר בהמסך, שהעב יותר, ממשיך קומה גדולה יותר. גם נודע, שיש תמיד להבחין בזה, ב' קצוות, הנערכים מאיש על משנהו, כי כל שהקומה גדולה יותר, נמצאים אותם קצוות רחוקים יותר, כי כשם שהקומה הגדולה מחויבת במסך וכלי מלכות עבים

ומתלבש בקומה דבחי"ג, ואור הרוח מתלבש בקומת כתר. ועל דרך זה כולם, כמ"ש זה, בח"ב בהסתכלות פנימית ע"ש. אלא כאן בטרם שנתקנו הכלים שלא יצאו כאן, רק ע"י הודככות, וכאשר יצאה הבחי"ג, והמשיכה לאור הרוח, כבר לא היה הכלי דקומת כתר במציאות, כי המסך כבר נסתלק משם, ע"כ, היה מוכרח לבוא ולהתלבש בכלי הנמוכה מכלי דנפש שמשום זה לא היה הפרצוף יכול לקבל ממנו כל שיעור הארתו.

או"ח י' הוא היורד מד' הקומות היוצאות

בהודככות המסך, לכלי הריקן

שמתחתיהן

ל(ו) המין היורד, הוא האו"ח היורד מד' הקומות היוצאות בהודככות המסך, ממקום הזווג ולמטה לתוך הכלי שמתחתיו, הריקן מאור, והוא מובא בדברי הרב כאן (פרק ד' אות ג'), כי בעת שבחי"ד נודככה לבחי"ג, שנסתלק האור מן בחי"ד, ונעלמה קומת כתר, והזווג נעשה בבחי"ג, ויצאה קומת הכמה. הנה אז, יורד האור חוזר מהארץ הזווג שבחי"ג, ובא לתוך הכלי דבחי"ד הריקנית מאורה עצמה. וכן כשנסתלק מקום הזווג מן בחי"ג ועלה לבחי"ב, ונתרוקנה גם הבחי"ג מאורה, יורד הארת הזווג מבחי"ב לתוך הכלי דבחי"ג הריקנית. וכו' עד"ו.

באו"ח זה יש ב' גרעונות, א' שבא מהודככות המסך שהוא דין. ב' שנמשך מלמטה מסבור

ל(ז) והנה האו"ח הזה, יש בו שתי גרעונות: א' הוא, שבא מן זווג הנעשה בזמן הודככות, שמשום זה נחשב כללות הקומה ההיא, לבחי" או"ח ודין, כנ"ל במין הח' דאו"ח. וגרעון הב' הוא, להיותו נמשך מבחי" למטה מסבור, כי בהודכך המסך לבחי"ג, עולה המלכות של ראש לחוטם, שאז נחשב החוטם כמו הפה של ראש, שמשם יורד ומתפשט האור ממעלה למטה לתוך הגוף, עד בחי"ג של הגוף, הנחשבת עתה לבחינת מלכות, של מלכות דראש, שנקרא טבור. וכן כשנודכך לבחי"ב נבחן בחי"ב דגוף לבחינת טבור. וכו' עד"ו. ולפיכך האו"ח

אחד במקומו בכלי הוא שלו כדי להאיר ממנו לחכמה, אשר תחתיו, אחר שיעלה ויסתלק, ע"ש. וע"ש באו"פ.

רשימות המתלבשות בכלים שלהן

מד) המין הג', הן הרשימות, אשר מתלבשות במקומם של כללות האור שנסתלק, כלומר, באוה"ת וכלי מלכות, שנתרחבה מינה ובה לע"ס: שהמה הלבשו את ע"ס של או"י, כנודע, הנה גם הרשימות הנשארות אחרי הסתלקותן, נתלבשו כל או"א בהם לפי בחינתו, ולפי חלקו, למשל, הכתר דאו"י שהיה מלוכש בנפש דאו"ת, בעת ההתפשטות הנה אחר כך, שנסתלק משם, נמצאת הרשימה מתלבשת במקומו, דהיינו בנפש דאו"ת. וכן הרשימה דתכמה ברוח דאו"ת וכו'. אלא ודאי שלא הוצרכו לכל מדת הכלי, כי הרשימה היא חלק קטן מהאור המסתלק, אלא שתפשה שיעור מסוים מהכלי, לפי חלקה, וזה מובא בדברי הרב כאן, אות י"ח. עש"ה.

רשימות שאינן מתלבשות בכלים שלהן

אלא שהן ממעל לכלים שלהן

מה) המין הד', הוא, הרשימות שאינן מתלבשות בכלים שלהן אלא שנמצאות כאו"א, ממעל להכלי השייך לה, בסוד תגין על האותיות כמובא בדברי הרב כאן (פרק ד' אות ד'). וטעם יציאתן מהכלים שלהן הוא, כי מכח ההכאה של אוה"ת היורד והרשימה זה בזה, הנה מתוך שאוה"ת בא מהארת זווג התגבר על הרשימה, שהיא מבחינת שירים של הסתלקות הזווג, ומתוך שאור הרשימה הוא בהפכיות מאו"ת, היורד לתוך הכלי שלה, ע"כ אינם יכולים להיות יחד בנושא אחד, דהיינו בכלי אחד. ולפיכך הוכרח הרשימה להסתלק מהכלי שלה, ולצאת ממעל לכלי שלה.

רשימות שחזרו לכלים שלהן

מו) המין הה' הוא, הרשימות, שחזרו לכלים שלהן אחר שיצאו משם כי אחר שנסתלק הזווג גם מבחינה העליונה, הנה משום זה נסתלקה ג"כ הארת האו"ת היורד,

יותר, כן היא מחויבת בכלי קבלה הזכים יותר. ולמשל הבחינה הד' שהיא העבה יותר והיא ממשכת אליה קומת כתר, הנה יחד עם זה, צריכה לכלי היותר זך, שיתאים לקבל לתוכה את אור הכתר כמ"ש זה, בהסתכלות פנימית בח"ב.

רשימות דהמשכה נשארות בכלים דהמשכה

ודתתלבשות נשארות בכלי הקבלה

מא) ולפיכך יוצא לנו להבחין אחר כל הסתלקות, ב' מיני רשימות: א', הוא הנשארת בכלי המשכה של אור ההוא. וב' הוא הרשימה הנשארת בכלי הקבלה של האור ההוא. ובאמת אם אנו דנין על פי עצם הרשימה, הנה כמעט שהן אחת, אמנם על פי מוצאן, הם רחוקות זמ"ז, כרחוק מזרח ממערב כי הרשימה דבחינת המשכה, היא מבחינת העביות, אשר אין למטה הימנה, והרשימה דבחינת הקבלה היא מזכות, שאין למעלה הימנה כי זו בחי"ד וזו בחינת שורש.

רשימה דתתלבשות היא זכר ורשימה דעביות נקבה

מב) ותדע, שהן נבחנות זו לזו בערך של זכר ונקבה. והוא להיותן שתיהן באמת קומת אור אחד, דהיינו, אור המלוכש בכלי המותאם לו כהלכתו, אלא אחר שהאור נסתלק משם, והעביות אשר בכלי ניכר לשפלות, (כדברי הרב כאן באות י"ח) הנה נגלה לפנינו המרחק הגדול הזה הנמצא בין שתי הרשימות הללו. ומתוך שהן אחת מתחלתן, ע"כ נבחנות כזכר ונקבה.

רשימה דעביות לא נשארת מבחינה אחרונה

אחר ההודכות

מג) ותדע, אשר הרשימה הזו דבחי' נקבה לא נשארה אחר הסתלקות דאור משם. והגם, שאינה נאבדת, כי אין העדר ברוחני, אמנם נשארה שקטה מבלי שום פעולה, עד לגמר התיקון. וז"ש הרב שבחינה אחרונה אינה מנחת רשימה (פרק ב' אות ו') ולא נשאר שם אלא רשימה של בחינת הזכר בלבד, וז"ש הרב (בפרק ב' אות ד') כי בהעלות הכתר ובהסתלקותו הניח רשימו

ברשימה נסתלקה ויצאה הרשימה מן הכלי שלה, ועלתה עליו מלמעלה, בסוד תגין על האותיות, ע"ש, והנה עתה, בסבת הסתלקות הרשימה מן הכלי, נתגלה ההפרש בין הכלי ובין הרשימה, כי עתה ניכר העביות שבכלי, שנבחן עתה בשם אור העב, בדומה לאורות דהתפ"א (בפרק ו' ובא"פ שם אות ז') עש"ה. וכבר ידעת שכל מה שנוהג באורות נהג ג"כ ברשימות הבאות מהם.

ג) והנה נתבאר, כי אחר הסתלקות הרשימה מן הכלי, נתגלה הפרש בין האור של הרשימה ובין הכלי דהרשימה, והכלי, נקרא עתה אור עב דהרשימה, ותדע, שמן האור העב שברשימה נעשו הכלים של הזכרים דהתפשטות ב', והאור של הרשימה נק' עתה אור וך שברשימה וממנו נעשה האורות של הזכרים דהתפ"ב, כמ"ש הרב (בשער מטי ולא מטי פרק ג' ע"ש היטב). וזכור זה.

הרשימה דהתלבשות שנשארת במלכות

גא) המין ה' הוא, הרשימה דאור המלכות. המובא בדברי הרב כאן (פרק ו' אות כ'). ותדע שהרשימה זו היא ממין ה', הנ"ל שנקרא אור וך, דהיינו, שאין בה בחינת כלי, כמ"ש לעיל באות מ"ג שהרשימה מבחינת ההמשכה נאבדה, והיינו בחינת האור העב מהרשימה הו', שהיא מין ה' של הרשימה אבל אור הוך שבה, נשאר בלי כלי, שעלה משום זה, ממעל לכלי שלו דהיינו ליסוד. (פרק ד' אות ב' וג')

הרשימות הנכללות במסך אחר הדוכות

גב) המין היוד הוא. הרשימות אשר נתכללו במסך, בדרך עליתו למאציל. כי אור המלכות, שהוא המסך והא"ח שבה, מודרך ועולה מבחינה לבחינה עד ביאתו למאציל דהיינו להפה של ראש, ומידי עברו בהם, נכלל ג"כ מהרשימות שהשאירו האורות שם אחר הסתלקותם. ולפיכך כשבא לפה היה כלול מכל ג' בחי' הרשימות, שעליהן נעשה הווג מחדש, שיצאו משם, הכלים והאורות דהתפ"ב. כמ"ש זה, באורך (בא"פ פ"ד אות ד').

ונתכבו הניצוצין הנופלים לכלי שמתחתיה ואז חזרה הרשימה לתוך הכלי שלה כמקודם. כי עתה אין לה התנגדות עוד מהא"ח שבתוך הכלי שלה, שהרי גם הוא אחר הסתלקות הווג שלו, וע"כ, שוב הרשימה מתגברת על אוה"ת. והטעם שהסתלקות הווג ההוא מכונה כיבוי הניצוצין, הוא משום שהארת אור חוור מכונה בשם ניצוצין, לכן הפסק הארתו מכונה בשם כיבוי, שהוא לשון הנהג אצל ניצוצי אש. והבן.

רשימה כוללת מאור וך ואור עב.

רשימה מאור וך. רשימה מאור עב

מז) המין הו' הוא, רשימה הכוללת אור וך ואור עב. המין הו', הוא הנקרא אור וך, המובא כאן בדברי הרב (פרק ב' אות י'). המין ה' הוא הנקרא אור העב של הרשימה, המובא בע"ת (שער מטי ולא מטי פרק ג').

כמו באורות דהתפ"א היה האור הוך מעורב עם

האור העב, כן הוא ברשימה שהניחה התפ"א

מח) פירוש הדברים, כי כל מה שישנו באור, יש גם כן ברשימה הנשארת מאותו האור. ולכן מכונה הרשימה בשם רושם חותם. כמ"ש (בא"פ פ"ב אות ג'). וע"כ הרשימות הנשארות מהאורות דהתפ"א, כוללות אור וכלי, דומה להאורות שמהם באו, כנ"ל באות מ"ד עש"ה. אלא כל זמן, שהרשימה מלוכשת בכלי שלה, אין שם הכר בין אור לכלי, בדומה לאורות דהתפ"א, שהאורות והכלים מעורבים כמובא כאן (בדברי הרב פ"ו אות ב', וע"ש בא"פ אות ו'). ולכן גם ברשימה הבאה מהם, אינה ניכרת ג"כ בין האור והכלי, אלא שהם מעורבים יחד. וזהו המין הו' הנ"ל, דהיינו הרשימה הכוללת אור וך ואור עב, אבל אין אור העב ניכר בה, אלא מעורב בה כנ"ל.

אחר הסתלקות הרשימה מן הכלי,

נגלתה העביות שבכלי

מט) עתה תבין את מין הו' וה' הנ"ל. כי נתבאר לעיל באות מ"ה, בענין המין הו' של הרשימה, שמסבת ההכאה של או"ת היורד

הרשימות שנשארו מד' הקומות

שיצאו בשעת ההודככות

(נג) המין הי"א, הן, הרשימות אשר נשארו מד' הקומות היוצאות בעת ההודככות, מבחי' ט"ס ראשונות שבהן. כי הרב אינו מדבר כאן, אלא מהרשימות, שנשארו מט"ר דהתפ"א, מטרם שהתחיל להודכך, המכונה אור הא' כמ"ש הרב כאן (פ"ג אות ח'). אמנם גם מד' הקומות שיצאו אח"כ בזמן ההודככות. הנה גם הן הניחו רשימות בכליהן אחר שנסתלקו, דהיינו ג"כ מט' ספירות הראשונות שבהן, כי בחינה אחרונה אינה מנחת רשימה, כנודע.

הרשימות דהתלבשות שנשארו מבחינות האחרונות

שבד' הקומות הנ"ל

(נד) המין הי"ב הוא, הרשימות שנשארו מבחינות האחרונות שבד' הקומות הנ"ל, שיצאו בזמן ההודככות, והיינו רק בחינת אור הוך שבאותן הרשימות, כי אור עב שברשימות ההן נאבדו מבחינות האחרונות, כמו שנתבאר אצל בחי' האחרונות של הרשימות, שנשארו מן אור הא' (לעיל באות כ"ט ונ"א ע"ש). (נה) והנה נתבאר, י"ב מיני רשימות, שהן: א' הרשימות הבאות מבחינת התלבשות, המתבאר באות מ' ומ"ב ומ"ג ומ"א. ב' הן הרשימות הבאות מבחינת ההמשכה, המתבארות גם כן באותן האותיות הנ"ל. ג' הן הרשימות המתלבשות בתוך הכלים שלהן, המתבארות באות מ"ד. ד' הרשימות שאינן מתלבשות בכלים שלהן, אלא שהן בסוד תגין על האותיות, המתבארות באות מ"ה. ה' הן הרשימות שחזרו לכלים שלהן אחר שיצאו משם, המתבארות באות מ"ו. ו' הן הרשימות הכוללות אור וך ואור עב, ואור העב אינו ניכר בהם, המתבאר באות מ"ז מ"ח ומ"ט. ז' האור הוך של הרשימות שמהן נעשו האורות של הזכרים של התפשטות ב', המתבאר גם כן באותיות הנ"ל. ח' הם האור העב של הרשימות, אשר מהן נעשו כלים לזכרים דהתפשטות ב' המתבאר גם כן שם. ובאות נ'. ט' היא הרשימה דאור המלכות שהיא רק מבחינת אור הוך שברשימה זו, כי

בחינה אחרונה אינה מנחת רשימה. המתבאר באות נ"א. י' הן הרשימות אשר נתכללו במסך בדרך עליתו למאציל, אשר שם נתחדשו בזווג להתפשטות ב', אשר מתבאר באות נ"ב. י"א הן הרשימות שנשארו, מט' ספירות הראשונות של ד' הקומות, שיצאו בשעת ההודככות, המתבאר באות נ"ב. י"ב הן הרשימות דבחינות האחרונות מאותן הקומות המתבאר באות נ"ד.

פרק ד'

יוד מיני כלים

שורש כל הכלים היא בחינה ד'

(נו) המין הא' הוא, הבחי"ד של ד' הבחינות דא"י, שהיא שורש כל הכלים שבעולמות, וה"ס המלכות דא"ס ב"ה ששמה נעשה הצמצום הא', ובטרם הצמצום, היא היתה מלבשת לכל הד' הבחינות דא"י, שו"ס, שאור העליון, היה ממלא את כל המציאות, ולא היה שום בחינת קבלה זולתה. ואחר שנצטמצמה ונתקנה במסך, שנמצאת מזדווגת עם אור העליון בסוד זווג דהכאה והוא מעלית או"ח, הנה אוה"ח הוזה נעשה עתה לבחינת כלי קבלה במקומה. כמ"ש בדברי הרב (בח"ג פ"א אות א' ב' ג' וכו' ובפרק י"ב אות ד'), עש"ה.

אחר הצמצום נכללה בחי"ד בתוך המסך,

ואור החזר נעשה לכלי במקומה

(נז) ותדע כי בחי"ד הנ"ל היא עצם הכלי גם לאחר הצמצום דהיינו, בחינת העביות שבה, אלא, שהעביות הוזה אינה ראויה עוד לקבלה, מהצמצום ואילך, אלא אם כן, שהיא נכללת בהמסך, ואז האור החזר שהיא מעלה, נמדד ממש בהעביות שבה, ולפי מדת ריבוי העביות שבה, כן גודל מדת האור שהיא מעלית, שהאו"ח הוזה נעשה לכלי קבלה למדת גודל קומת האור העליון, כמ"ש זה באורך (בהסתכלות פנימית ח"ב), ע"ש.

התפשטות האור והסתלקותו גרמו למציאת כלים

(נח) והנה הרב קובע לנו, כלל גדול כ"י

סבת התפשטות האור והסתלקותו אחר כך, גרם להעשות מציאות כלי" (כאן פ"א אות ט') ויש אמנם להבין בדבריו הרי גם להתפשטות הא' צריך כלי, עוד בטרם שנסתלק, כי אין אור בלי כלי. ויש לתרץ דבריו על פי מה שכתב לקמן (פ"ו אות ב') אשר התפ"א שיצא מפה דא"ק ולחוץ יצא הכל מעורב יחד, כלומר שהאור והכלי היו מעורבים זה בזה, ולא היה ניכר הכלי בטרם ההסתלקות, אע"פ, שבהכרח ישנו שם.

ההתפשטות וההסתלקות הנה גורמות שוות לעשית הכלי

נט) אמנם התירוץ הזה דחוק מעט, כי הלשון "גרם להעשות מציאות כלי" אינו עולה יפה, כי מהלשון משמע, שבטרם ההסתלקות, אין עוד שום מציאות של כלי לגמרי. אלא שצריכים להעמיק יותר בדבריו. ובאמת, דבריו זהירים מאוד, כי לא אמר, סבת ההסתלקות האור גרם לעשות כלי, אלא אומר סבת התפשטות האור והסתלקותו גרם להעשות כלי. שהמשמעות היא ששתייהן: ההתפשטות וההסתלקות, הנה גורמות שוות בעשית הכלי.

חומר ראשון של כלי הוא בחי"ד

ס) ודבריו מובנים, עם המתבאר לעיל (באות נ"ו ונ"ז). אשר חומר ראשון של הכלי הוא בחי"ד, שעליה היה הצמצום הא', שפי' הוא, גדלות הרצון לקבל, שהיתה כלולה באור א"ס ב"ה, המכונה בשם מלכות דא"ס, ובא"ס ב"ה לא היתה ניכרת כלל, ותחלת גילוייה היה, לאחר שנצטמצמה ונעשתה חלל פנוי כי אז נתגלה הגדלות הרצון לקבל, לבחינת הפכיות הצורה כלפי האור העליון, שכולו להשפיע, ואין בו מרצון הקבלה אפילו משהו שבמשהו, ובוה נפרדה וירדה ונתרחקה מקצה אל הקצה מאור העליון: כי שינוי הצורה, הוא הבדל הרוחני, והפכיות הצורה, הוא הפרוד הגמור מקצה אל הקצה ברוחני. ולפיכך מאז ואילך, נבחן גדלות הרצון לקבל זה שבבחי"ד המצומצמת, לגדלות העביות שבעולמות, כלפי האור העליון, הנבחן לתכלית

הזכות שבהמציאות, וזה רק מבחינת נקיות מהרצון לקבל, כי כולו להשפיע. ויותר מזה, אין לנו השגה באור העליון, בערך עצמותו. וכבר הארכנו בזה, בחלק א' (באופ' ובהסתכלות פנימית) ואין להאריך יותר כאן. וע"ש היטב.

אחר הצמצום נכללת בחי"ד במסך ואור החוור העולה ע"י שניהם נעשה לכלי קבלה

סא) והנה, עם כל הפירוד הרחוק שבבחי"ד כלפי אור העליון, כנ"ל, אין כלל שום כלי קבלה זולתה, אלא שצריכה לתיקון מסך. ואז, כשם, שהיתה מקבלת מטרם הצמצום מבחינת גודלה של המשכה בלבד, כן באותה המדה, מקבלת עתה מבחינת גדלה של כמות הדחיה, כלומר, לפי מדת גדלו של האור שהיתה יכולה לקבל, אם לא היתה מוגבלת בצמצום ומסך (וכאן צריך שתבין היטב, פירוש המלות, של צמצום ומסך וע"י בלוח התשובות בחלק ב' תשובה מ"ג).

הסתלקות האור מבחי"ד היתה סבה ליציאת המסך

סב) וכבר נתבאר בחלק ב' אשר מלכות דעגולים, שעליה היה הצמצום, היא השורש והסבה למלכות דיושר והמסך שבה, כי אחר שנסתלק, האור ממלכות דעגולים מכל הד' בחי' שבה, חזרה להמשיך האור אל ג' הבחינות שבה שעליהן לא היה הצמצום, והרצון הזה הוא סוד תיקון המסך שלא יתפשט האור אל בחינת ד' שבה, רק בדיוק עד ג' בחינות ולא יותר. שזה יצא לה מחמת ההסתלקות האור מכל ד' הבחינות שבה, ונשארה לגמרי ריקנית מאוד, כמ"ש שם, והנך מוצא, שהסתלקות האור, היתה הסבה לתולדת המסך.

בחינת ד' היא תולדה מהתפשטות האור העליון. הרי שההתפשטות וההסתלקות גרמו ביחד לעשית כלי, שיצאו מהן בחי"ד והמסך

סג) אמנם בחי"ד בעצמותה, היא תולדה מהתפשטות האור, שהרי היא בחי"ד דאור ישר וה"ס מלכות דא"ס ב"ה כנ"ל, אלא שנסתלק אח"כ האור ממנה, בסוד הצמצום,

או"ח דראש אינו כלי ממש, אלא שורש לכלים. סז) וצריך ושתזכור כל המתבאר כאן באו"פ בענין זה דהלבשת אוה"ח לע"ס של ראש, והעיקר, שאין זה נבחן להלבשה ממש בפועל, להיותו עולה ממטה למעלה, שפירוש, כמו התנגדות להתלבשות בעביות של הכלים, אמנם, עכ"ז, נמצא או"ח זה, מרחיב את כלי מלכות של ראש, לע"ס מינה ובה, והמה נעשו לכלי קבלה ממש בפועל. וכבר הארכנו בזה (באו"פ פרק א' אות ל') ע"ש.

המין הג' הוא או"ח המתהפך מפה ולמטה, ומלביש ע"ס דגוף עד הטבור

סח) המין הג' של הכלים, הוא המובא לעיל (אות ס"ה), אשר או"ח של ראש, שהוא המין ה', הנ"ל, אע"פ שהוא עצמו אינו כלל בחינת הלבשה, מ"מ, הוא מתהפך ונעשה, לבחינת כלי קבלה בפועל. ומין הג' הזה, נקרא תמיד, בשם גוף הפרצוף, ומין ה' הנ"ל, נקרא תמיד, בשם ראש הפרצוף.

המין הד' הם הכלים שמטבור ולמטה

סט) המין הד' הוא, כלים שלמטה מהטבור, הנבחנו לע"ס דאו"ח שאין בהן אור ישר. כי ענין המין הג' הנ"ל נוהג רק עד הטבור ששם מקום ט"ס ראשונות של הגוף אבל מטבור ולמטה, שהוא מקום מלכות של הגוף, אינם נחשבים לכלי קבלה.

הדחיה וההתלבשות שגרים המסך בראש בבחינת כח, נגלו בגוף בפועל, ההתלבשות מפה עד הטבור והדחיה מטבור ולמטה

ע) והטעם הוא, כי הראש והגוף נבחנו כמו ערך ה"כח" אל ה"פועל", שכל מה שכלול בראש בבחינת כח, מתגלה בגוף בבחינת פועל. ולפיכך, אלו ב' הפעולות שהמסך גרים בעשר הספירות של ראש דהיינו: העיכוב על אור העליון שלא יתפשט לבחי"ד, שהיא מלכות. וההתלבשות שעשה בכח או"ח העולה, הנה הם שניהם לא היו בראש, אלא בבחינת "כח" כנ"ל, אמנם, מקום הגילוי של שתי הפעולות הללו, הן בגוף, אשר בחינת ההתלבשות בכח שהיה בהראש, נמצא מתגלה

כנ"ל, הרי שבחי"ד בעצם, הוא תולדה מן התפשטות האור, והמסך הוא תולדה מן הסתלקות האור. ונתבאר באות ס"א אשר מהצמצום ואילך מצטרפים שניהם, דהיינו, הבחי"ד והמסך לבחינת כלי קבלה. וזולתם אין כלל כלי קבלה בהעולמות. הנך רואה, איך צדקו דברי הרב הנ"ל, שאומר "כי סבת התפשטות האור והסתלקותו אח"כ, גרם להעשות מציאות כלי". כי מהתפשטות האור נמשכת בחינה ד' בעצמותה, דהיינו בחינת העביות שבה, ומהסתלקות האור נמשכת בחינת המסך המתקן בה, שזולתו אינה ראויה לקבלה כלל.

משום שתחילת התהוות הכלי באה מהתפשטות והסתלקות, ע"כ מחויב כל כלי להקדים ב' כחות אלו סד) ונודע שכל הכחות שבעליונים מחויבים להמצא בהתחתונים מהם. וע"כ, מתוך שתחילת התהוות הכלי דהיינו, במלכות דיושר, שהוא פה דראש א"ק, בא מסבת התפשטות האור והסתלקותו, כנ"ל, הנה משם ואילך, מחויב כל כלי להקדם ב' סבות האלו, דהיינו התפשטות האור והסתלקותו. ולא יצויר שום כלי בהעולמות זולתם.

החומר של הכלי הוא העביות, והצורה היא המסך

סח) והנה נתבאר היטב, החומר והצורה היסודיים של הכלי שהם: העביות דבחי"ד שהוא החומר, והמסך שנתקן בה הוא הצורה. אשר משני אלו, נשתלשלו כל מיני הכלים בכללם ובפרטם, בכל ד' העולמות: אבי"ע.

המין ה' הוא אור החזיר העולה מפה ולמעלה ומלביש את ע"ס דאו"י

סז) המין ה' של הכלים, הוא אוה"ח העולה ממטה למעלה על ידי זווג דהכאה של אור העליון בהמסך המתקן בכלי המלכות שהוא מכונה הסתכלות א'. וכמ"ש לעיל באות ס"א, אשר מהצמצום ואילך תלוי ומדוד מדת אור העליון אשר המדרגה מקבלת, במדת גדלו של או"ח, העולה בסבת הזווג דהכאה בהמסך, כי האו"ח הזה הוא המקשר והמלביש את ע"ס דאו"י כנודע.

אחריו. המובא בדברי הרב (בפ"ד אות ו'), ואפילו כלי הכתר שהרב אומר שם, שלא נעשה בפרצוף הא', אלא רק בפרצוף ב' עצמו, עכ"ז בחינת כלי דכתר מבחינת הזכר, הוכן מפרצוף הא', כמ"ש באור פנימי.

מין כלים הנ"ל, הם כלים דזכרים שבפרצוף הב' ע"ה והנה המין הח', הנ"ל, הם הכלים דזכרים לצורך הפרצוף השני, והם באים מרשימות, שהאורות הנחתו בהכלים לאחר הסתלקותם, שמאור העב הכלול ברשימות ההן נעשו הכלים דזכרים, כמ"ש באו"פ (פרק ב' אות ג') וכמובא בדברי הרב בשער מטי ולא מטי פרק ג'. ע"ש.

מין הט' הוא כלים שהוכנו בפרצוף לכלים דנקבות לפרצוף הב'.

עו' המין הט', הם הכלים לנקבות שהוכנו בפרצוף הא', לצורך פרצוף הב'. והם נעשו מבחינת הניצוצין הנופלין לתוך הכלים הריקנים, אחר שנסתלק האור מהם הבאים מהארת הזווג, שבבחינה העליונה מהכלי הריקן, כמ"ש בדברי הרב (פרק ד' אות ג'). ומתוך שבפרצוף הב', נתחלפו שמה האורות, שבא אור החכמה בכלי של הכתר, ואור הבינה בכלי דחכמה, ואור הז"א בכלי דבינה וכו', ע"כ היו צריכים שם לכלים, שיהיו שוים לבחינתם, ולפיכך הוכנו הניצוצין הללו, שהניצוצין שנפלו מקומת בינה לכלי הריקן דקומת חכמה, נעשו לכלי לאור הבינה, שבא בכלי דחכמה. והניצוצין שנפלו מקומת ז"א לכלי דקומת בינה, נעשו לכלי לאור הז"א הבא בכלי דבינה. וכו' עד"ו.

המין הי' הוא, כלים חיצוניים לאו"מ

עו' המין הי' הם הכלים החיצוניים לאור מקיף. כי אין אור מקיף מקובל למדרגה, אלא אם כן שיקבל אותה, מהבחינה שלמעלה מהבחינה שכנגדה בראש, ולפיכך, הרי היא צריכה ג"כ לכלי מותאם לאור הזה, דהיינו שהכלי יהיה ג"כ מהבחינה שלמעלה מהבחינה שכנגדה בראש, ואם המדרגה היא מבחי"ד, הרי היא צריכה לכלי שיהיה מבחי"ג. ואם

בפועל, למעלה מהטבור דגוף, ובחי' העיכוב לתוך המלכות, נמצא מתגלה בפועל למטה מהטבור של הגוף.

מין הה' הוא כלים דהתפ"א המכונים אור העב

ע"ה המין הה' הם, כלים שנתרוקנו מאור העליון, המכונים אור עב. כי אחר שנתפשטו ע"ס דגוף מפה דא"ק עד הטבור, כנ"ל, באות ס"ח בבחינת מין הג', הנה אח"כ חזר האור העליון ונסתלק מתוכם ונשארו הכלים ריקנים מאור. ויש כאן הבחן גדול. כי בהתפשטות א' הנ"ל, אע"פ שנבחנו שם לכלי קבלה בפועל כנ"ל (באות ס"ח), עכ"ז אינם נחשבים עוד לכלים ממש. מטעם החשיבות הגדולה, שיש שם לכלים כמ"ש באו"פ כאן (פ"ו אות ה'). וע"כ אומר שם הרב שהכלים ואור שבתוכם הם מעורבים עי' שם. אמנם אחר שנסתלק האור מתוכם ניכר עביותם, ונעשה הפרש בין אור לכלי. וע"כ נקראים הכלים האלו בשם אור העב.

מין הו' הוא כלים שנתרוקנו מאורותיהם, והרשימות שנשארו מחיות אותן

ע"ה המין הו' הם. כלים שנתרוקנו אחר ההסתלקות, ונשארו בהם רשימות מהאורות שנסתלקו, אשר הרשימות מחיות ומקימות הכלים שיהיו ראויים להשיג אורותיהם כבתחלה. וכן הם מאירים להפרצוף שלאחריהם. כמובא כאן בדברי הרב (פ"ב אות א', וע"ש באות ח' ובפרק ד' אות ב').

מין הו' הוא כלים שנתרוקנו ולא נשאר בהם רשימות

ע"ה המין הו' הם, כלים שנתרוקנו אחר ההסתלקות, ולא נשאר בהם רשימות מהאורות שנסתלקו והם בחינות האחרונות מכל פרצוף והתפשטות, כי בחינה אחרונה אינה מנחת רשימה. כמובא בדברי הרב (פ"ב אות ו'). וזה אמנם על דרך שנתבאר לעיל (באות מ"ג).

מין הח' הוא כלים שהוכשרו לצורך פרצוף ב' הבא אחריו

ע"ה המין הח' הם, בחינת הכלים שהוכנו והוכשרו בפרצוף לצורך פרצוף שני הבא

עביות זאת, הרי שהעביות והגבול באים כאחד. ושניהם יחד נקראים בשם מסך. ואי אפשר כלל לדבר ולהבחין, בדבר המסך בפני עצמו, כלומר, בשעה שאינו כלול בעביות. כי אז, אינו במציאות כלל, שיהיה מה להבחין בו.

יש עביות בלי מסך, ואין מסך בלי עביות

פא) אמנם בכלי מלכות בפני עצמה יש להבחין בה הרבה, דהיינו בשעה שאינה מתוקנת במסך, וראשית כל יש לדעת, שהמלכות דעגולים, אינה מתוקנת במסך כלל, כי אין מסך, אלא בספירות דיושר. וכבר נתבאר זה בחלק ב'. ועוד יש הבחנות מרובות שיתבארו במקומן. ובשעה שאנו מדברים ממלכות לבד, הרי הפירוש שאנו מדברים רק מעביות לבד, בלי תיקון המסך. באופן, שמסך בלי עביות הוא מן הנמנע, אבל יש מציאות לעביות בלי המסך.

כח העיכוב שבמסך של ראש, הוא בכח, ולא בפועל
פב) הבחנה ב' היא, בחינת עיכוב ב"כח", שבתוך המסך: כי בדבר עיכובו של המסך על אור העליון יש "כח" ו"פועל", והיינו ההפרש בין ראש אל גוף. ואע"פ שאנו אומרים, שאור העליון מתפשט עד שפוגע במסך שבכלי מלכות, והמסך מחזיר האור לאחוריו, והאור המוחזר הזה, מלביש על ע"ס של ראש. הנה כל זה אינו אלא בבחינת כח ולא בפועל ממש. כמ"ש לעיל אות ט"ז. ולפיכך תדע שכל הגבול והעיכוב על האור, שיש במסך שבמלכות דראש, הוא רק בחינת עיכוב בכח ולא בפועל.

כח העיכוב שבמסך בבחי' כח נקרא פה.
ושבבחינת פועל נקרא טבור

פג) הבחנה ג' היא בחינת עיכוב בפועל שיש במסך: כי אותה ההתלבשות ואותו העיכוב הנעשים בראש בבחינת "כח", כנ"ל, הנה המה באים ומתגלים בגוף בפועל, כי המלכות של ראש מתפשטת מינה ובה לע"ס ממעלה למטה, הנקראות בכללן בשם גוף, והמלכות של ע"ס הן, נקראת בשם טבור,

היא מבחינה ג', הרי היא צריכה לכלי שיהיה מבחי"ב. וכו' עד"ו. ועל כן הכלים דא"מ, נקראו כלים חיצונים, כי בערך הכלים, נבחן תמיד, שכל הוך מחבירו הוא יותר חיצון מחבירו. כמ"ש באורך בא"פ פרק ה' אות ג', ע"ש.

הכלים הנ"ל באים למדרגה בעת ההזדככות

עת) והנה הכלים החיצונים הללו הם מושגים למדרגה, רק בדרך עליה למדרגה שלמעלה ממנה, שזה נעשה בשעת עלית האורות אל המאציל. כמובא בדברי הרב כאן (פ"ו אות ט"ו), וע"ש בא"פ.

פרק ה' ו' הבחנות במסך

עט) כבר דברנו לעיל מענין המסך (באות ס"ב וס"ג), ונתבאר שם, שענין המסך הוא בחינת הגבול, שנעשה לאחר הצמצום, לקבל האור רק בבחינת ט' ספירות הראשונות, ולעכב האור, שלא יתפשט לבחי"ד, דהיינו למלכות: בסו"ה עד פה תבא ולא תוסיף וכו'. והמסך הזה הוא תולדה המסובב מן הצמצום, דהיינו, מן הסתלקות האור. כי אחר שנסתלק האור מכל וכל לגמרי, דהיינו מכל ד' הבחינות אשר שם, אע"פ שהצמצום לא היה רק על בחי' ד' בלבדה, כנודע, ע"כ, נתחדש צורת רצון חדש, במלכות דא"ס, לחזור ולהמשיך האור על ידי כח הגבול, דהיינו רק מבחינה ד' ולמעלה, ולא מהבחינה ה' ולמטה. וגבול זה שנתחדש, נקרא מסך. ומתוך שעיקר הגבול הזה שורה רק על בחי"ד, שהיא המלכות ע"כ נבחן, שהמסך שורה ומתוקן בתוך כלי המלכות.

הגבול והעביות שבמסך באים בו כאחד

פ) והנה ו' הבחנות עיקריות יש להבחין כאן במסך זה: הבחנה א' היא, אשר בחינת הגבול והעביות נכללים ובאים בו כאחד, בלי להפריש ביניהם כלל ועיקר. כי להיות הגבול שבו שורה, רק על עביות דבחי"ד בלבד, כנ"ל, נמצא שאינו מגביל ואינו מעכב התפשטות האור ממדרגה שאין בה שיעור

הז"א. ועד"ז תבין יתר ההתכללויות שנאמרו במסך, עד שעלה ונכלל בפה של ראש, דהיינו שהשווה צורתו כמו בחינת המסך בכח, ולא ניכר בו כלל שהוא מבחינת מסך בפועל. והבן זה מאד ומאד.

אם המסך מסתלק מן הכלי מסתלק ממנו האור (פו) הבחנה ה' היא, ענין הפסק פעולת המסך מהכלי, מחמת יציאתו משם. כלומר, בשעה שנודרך המסך מבחי"ד לבחי"ג, שנבחן אשר המסך יצא מכלי המלכות, ועלה לכלי דו"א. והנה לכאורה, הרי גשתחררה המלכות, מכח העיכוב וגבול, שהיה שורה עליה, ומעתה היא יכולה לקבל אור העליון בלי מעכב. אמנם אינו כן, ואדרבה שהיא נשארה חושך לגמרי, מחמת יציאת המסך ממנה. והוא מטעם שמצמצום א' ואילך, אין המלכות ראויה עוד לקבל משהו אור, אלא רק על ידי המסך, באופן, שב' הפעולות: הן קבלת האור והן דחית האור, שתיהן קשורות במסך, כי כשם שמדחה האור, מבחינה אחרונה, כן מקשר ומלביש האורות שממנה ולמעלה. והבן היטב.

מסך המקבל עביות דראש לאחר הודככותו (פו) הבחנה ו' היא, עביות דראש הנקנית במסך מחדש, אחר הודככותו. והיינו ע"י עליתו וביאתו למלכות של ראש, ושם נכלל. כמ"ש באורך (בפרק ד' אות נ' ובא"פ). עש"ה.

מסך המקבל עביות דגוף אחר הודככותו (פת) הבחנה ז' היא, עביות דגוף הנקנית במסך מחדש, אחר הודככותו. כמ"ש שם בא"פ, אשר אחר שקבל מהמסך של ראש את העביות שממטה למעלה, הנה אז נתעוררו במסך דגוף כל הרשימות שנכלל מהן, בדרך עברו בספירות דגוף, בעת עליתו למאציל, אשר הרשימות הללו הן מבחינת עביות שממעלה למטה, כלומר מבחינת גוף. ונמצא, זו העביות, שהן מקבלות מהראש מבחינת מלמטה למעלה, היא מתהפכת ברשימות דגוף לעביות שממעלה למטה. כמ"ש בא"פ הנ"ל.

אשר שם מתגלה כל כח העיכוב על האור העליון שיש במסך של ראש, אשר אינו נותן לאור העליון להתלבש זולת מטבור ולמעלה, ומעכב אותו מלהתלבש מטבור ולמטה. ותדע אשר אלו ב' השמות: פה, טבור, סובבים על אלו ב' הבחנות האמורות, כי בחינת העיכוב בכח, של המסך, נקוב בשם פה. ובחינת העיכוב בפועל, שיש במסך, נקוב בשם טבור.

התכללות המסך בג' בחי' הראשונות ע"י הודככותו (פד) הבחנה ד' היא, בחינת התכללות המסך, בעביות דג' בחינות הראשונות, שהיא באה מפאת הודככות המסך, המובא לעיל (באות ד'), הנעשה ע"י הכאה ובטישה של או"פ ואו"מ זה בזה, כדברי הרב (בפרק א' אות ג'). ודבר זה צריכים להבינו היטב, כי הוא היתר, שכל החכמה תלויה עליו.

התכללות המסך בג' בחינות הראשונות, פירושו: ג' בחינות הראשונות דבחי"ד

(פה) וכבר הארכנו בענין הזה, באו"פ, ואין כאן המקום להתרחב בזה. אלא, שנחנך להבין כאן בענינו, אשר התכללות זו האמורה במסך, אין פירושה, שג' בחינות הראשונות בעצמן נצטמצמו עתה, כמו שנצטמצמה הבחי"ד מקודם לכן, אלא כל ההודככות הוו נעשתה רק בבחי"ד עצמה, כי כבר נתבאר בחלק ב' בהסתכלות פנימית, אשר הבחי"ד עצמה כלולה מד' בחינות, מפאת ביאתה מא"ס ב"ה, עש"ה. וע"כ, המסך המתוקן בה כלול ג"כ מד' הבחינות כולן, כנ"ל (באות פ'), שכל העביות שבמלכות נמצאת כלולה במסך. ובוה תבין, כשנאמר שהמסך עלה לז"א, לבחי"ג, פירושו שבחי"ד שבבחי"ד, נודרכה מהמסך, ונשאר בה רק מדת עביות דבחי"ג שבבחי"ד, ונמצא בזה, שנשתוותה צורתה לבחינת ז"א, וידעת, אשר השתוות הצורה, הוא היחוד ברוחני, וע"כ מכונה זה שעלתה ונתיחדה עם הז"א, כאילו היתה בעצמה, בחינת ז"א, משום שאין משום מה להבחין ביניהם. וזה מכונה, שנכלל עם

פרק ו'

שש הבחנות באור ישר

אור העליון הוא בהשואה אחת,

וכל השינויים האמורים הם ביחס המקבלים

פוט) תחילת הכל, צריכים לדעת ולזכור, אשר אור העליון שוה בהשואה אחת, וכל אלו ריבוי השינויים, שאנו מוצאים בעולמות, כל אלו נעשים מצד המקבלים, ולא עוד, אלא שהם באים בסדר סבה ומסובב בחיוב, מן המקבל הראשון, שה"ס מלכות דא"ס ב"ה. כמ"ש זה באורך (בחלק א', באו"פ ובהסת"פ). ואחר כל אלה, אין שום שינוי מתהווה באור העליון, ואפילו כלפי המקבלים, אינו מקבל שינוי, כלומר, שסוף סוף יתגלה אורו הפשוט למקבלים, כמו שהיה מגולה במקבל הראשון, דהיינו במלכות דא"ס ב"ה מטרם הצמצום, בלי שום שינוי. בסו"ה, אני הויה לא שניתי כמ"ש שם בהסת"פ, ע"ש.

ידיעת החכמה תלויה ברובה לדעת סדר השתלשלות הספירות והפרצופים והעולמות בסדר סבה ומסובב

צ) ותדע, שידיעת החכמה הוה תלויה ברובה על ידיעת סדר השתלשלות הספירות והפרצופין והעולמות זה מזה, מבחינת "גורם ונמשך" בחיוב מוחלט. וחכמי הוזהר ביארו את זה בדרך הסוד. אמנם לא היה מבין בדבריהם, עד שבא האר"י ז"ל וגילה הדברים. ודע שכל החידוש שבקבלת האר"י ז"ל, על המבארים הקודמים לו, הוא בעיקר בגילוי דרכי עה"ס דאור חוור. והגם שע"ס דאור"ת בכללן, היו מגולים לכל המקובלים הקודמים, אמנם עיקר השגתם והבנתם היה, רק ע"פ הדרכים שבע"ס דאור"י. עד שבא האר"י ז"ל, וביאר לנו את ידיעת דרכי אוה"ת על כל פרטיהם. ובוה פתח האוצרות הסתומים ונעולים שבספרי הוזהר הקדוש.

כל ההבחנות שבאו"ת נמשכות מאו"י

צא) אמנם צריכים לידע, שכל אלו ההבחנות המרובות, הנבחנות באור חוור, הן נמשכות מעה"ס דאור ישר, עד שאין לך כל

דבר חידוש קטן באו"ת, שלא יהיה נמשך מאו"י. וע"כ הן נקראות ג"כ באותם השמות של האו"י, ולא לבד שהן נמשכות מהן, אלא שגם תכונותיהן שוה זו לזו, וכל ההפרש, הוא רק בערך ההפכי שביניהן, שהוא מטעם שוה אור וזה כלי.

מע"ס דאור"י דיבר הרב מעט מאד

צב) אכן מעה"ס דאור ישר, דיבר האר"י ז"ל מעט מאד, וגם בקיצור נמרץ, והוא משום שסמך בזה על המקובלים הקודמים, שכל דבריהם הם רק מאו"י, וע"כ לא מצא לנחוץ להאריך בהן. ויש להודות, שחסרה לנו מאד ידיעתו הבהירה מעה"ס דאור"י, והוא חסרון שלא יוכל להמנות. צג) ויש כאן בע"ס דאור"י, שש הבחנות, שצריכים לזכור אותן תמיד בשעת העסק בחכמה, ואלו הן: הבחנה א' היא, שאור העליון הוא בהשואה א', ואילו הבחינות הנבחנות בעשר ספירות דאור"י, הן בחינת לבושים על אור העליון, אלא שאינן מתגלות כלל, זולת על ידי התלבשותן באו"ת.

מספר עשר הספירות הן באור ישר.

אבל באו"ת הן חמש בחינות

צד) הבחנה ב' היא, אשר מספר ע"ס, הן בעיקר רק באו"י, אבל באו"ת, אינן אלא ה' בחינות בלבד. כמובא בדברי הרב (כאן אות ס"ג), ובמ"א.

עשר הספירות דאור"י נחשבות כהארה אחת, ונבדלות זו מזו רק כשמתלבשות באו"ת

צה) הבחנה ג' היא, שע"ס דאור"י כשהן לעצמן, אינן מדרגות נבדלות זו מזו, כמו שהן מלובשות באו"ת, אלא שנחשבות כולן כמו הארה אחת, אכן כשהן מתלבשות תוך ע"ס דאור"ת, מתגלות ביניהן הבחנות גדולות ועצומות מאד.

יש מרחקים בע"ס דאור"י מבחינת עצמותן,

אע"פ שהן כהארה אחת

צו) הבחנה ד', הם המרחקים, שיש בע"ס דאור"י מבחינת עצמותה של כל ספירה

וספירה, כמ"ש זה (בחלק א' באו"פ דף ה' ד"ה וטעם), ע"ש היטב כל ההמשך, ובהסת"פ שם.

כל שיש במסובב מקבל מסבה שלו. ועיקר ההארה נשארת בסבה שלו, ורק ענף ממנו מושפע למסובב צו) הבחנה ה' היא, גודל המרחק שבין סבה אל המסובב, וכל שיש במסובב, מקבל זה מהסבה שלו, ולא יוכל לקבל משהו מן איזה מדרגה, שהוא למעלה מהסבה שלו, בלי אמצעות סבתו. וכל מה שהסבה משפעת למסובב, נמצא עיקר ההארה נשארת בסבה ורק ענף קטן ממנו מושפע ובא למסובב, אע"פ שעיקר ההארה לא באה, אלא רק בשביל המסובב (עי' לעיל אות כ"ד).

כל הקרוב יותר לבחינה הד' נבחן לעב יותר צח) הבחנה ו' היא, הבחנה של הקירבה לבחי"ד. כי כל הקרוב יותר אל הבחי"ד, נבחן לעב יותר ונמוך יותר, כנ"ל באות כ"ג. והבחנה זו מתחלת בע"ס דאו"י רק מצמצום ולמטה, אשר בחי"ד נעשתה לחלל פנוי, ונתקנה במסך. וע"כ הבחנה זו אינה נוהגת בעגולים, משום שאין שם מסך. צט) והנה כל אלו ההבחנות האמורות, חוץ מהאחרונה, נוהגות בע"ס דאו"י עוד מטרם הצמצום, ואע"פ שאין לנו שום השגה כלל מטרם הצמצום, עכ"ז, מהתחתון ילמד העליון, כנודע. וזכור היטב אלו ההבחנות, ואל יליוז מעיניך בעת שתעסוק בלימוד החכמה.

ח ל ק ר ב י ע י

לוח השאלות לפירוש המלות

א) מהו או"ח היורד.	לד) מהו כח עה"ס.
ב) מהו או"מ.	לה) מהם כלים דאו"מ.
ג) מהו אור דרך חזרה.	לו) מהו כלי מלכות.
ד) מהו אור המלכות.	לז) מהם כללות ה' קצוות.
ה) מהו אור עב וגס.	לח) מהו להחיות.
ו) מהו אור עקודים.	לט) מהו לובן העליון.
ז) מהו אור רשימו.	מ) מהו מאציל.
ח) מהן אותיות.	מא) מהו מוגבל.
ט) מהם אחורים.	מב) מהם מכים ומבטשים.
י) מהם אחורים דכתר.	מג) מהו מעורב.
יא) מהי אספקלריא דל"ג.	מד) מהם מקבלים.
יב) מהו ביטול.	מה) מהו מקור האורות.
יג) מהו גוף.	מו) מהם ניצוצות.
יד) מהו גורם לכלי.	מז) מהם ניצוצות הנופלים.
טו) מהו דופן.	מח) מהן נקודות.
טז) מהו דרך אחורים.	מט) מהן סביבות.
יז) מהו דרך צדדים.	נ) מהו סובל.
יח) מהם ה' חסדים.	נא) מהו סיום עליה.
יט) מהן ה' קצוות.	נב) מהו עובי דופן.
כ) מהי הגבלת האור.	נג) מהן עליות האורות למאציל.
כא) מהי הגבלה בכח.	נד) מהי עלית הכתר למאציל.
כב) מהי הגבלה בפועל.	נה) מהי עלית חכמה למאציל.
כג) מהי הסתכלות א'.	נו) מהי עלית בינה למאציל.
כד) מהי הסתכלות ב'.	נז) מהי עלית ז"א למאציל.
כה) מהי התלבשות בכח.	נח) מהי עלית מלכות למאציל.
כו) מהי התלבשות בפועל.	נט) מהו פה.
כז) מהו חושק למקורו.	ס) מהם פניהם למטה.
כח) מהי חזרה למאציל.	סא) מהם פניהם למעלה.
כט) מהו חסד פרטי.	סב) מהם פנים ואחור.
ל) מהו חצי עובי דופן.	סג) מהו קלקול ע"מ לתקן.
לא) מהו טבור.	סד) מהו רושם חותם.
לב) מהם טעמים.	סה) מהי רשימה.
לג) מהם ימין ושמאל.	סו) מהם תגין.

לוח התשובות לפירוש המלות

- (א) אר"ח היורד (ח"ד פ"ד טע"ף ל"ב): בשעת הודככות המסך מבחינה לבחינה, למשל, מבחי"ד לבחי"ג שנעשה הזווג דהכאה בבחי"ג, הנה אז יורדת הארת הזווג מבחי"ג תוך הבחי"ד הריקנית מאורה, והארה זו מכונה, בשם "אר"ח היורד".
- (ב) אור מקיף: כללות האור, הנדחה מטבור ולמטה של כל פרצוף, מפאת זווג דהכאה במסך, במלכות של ראש הפרצוף, מכונה בשם "אר"מ".
- (ג) אור הבא דרך חזרה (ח"ד פ"ג טע"ף ב'): ד' הקומות: חכמה, בינה, ז"א, ומלכות, היוצאות על ידי זווג, שבזמן הודככות, נקרא "אור הבא דרך חזרה". והוא מטעם, שהאורות הולכים אז ומסתלקים, והזווגים שנעשים, הם רק מטעם שהאור העליון אינו פוסק מלהאיר אפילו רגע, לכן נמצא מזדווג עם המסך, במדרגות שהוא בא בדרך זיכוכו. וע"כ אינם נבחנים לאורות רחמים שנקרא או"י, אלא לבחינת דין, שנקרא או"ח.
- (ד) אור המלכות (ח"ד פ"ד טע"ף ל"ב): כח המסך והאר"ח שבו, שישנם בכלי מלכות, מכונה "אור המלכות". גם אור הוך של הרשימו דמלכות, מכונה ג"כ אור המלכות.
- (ה) אור עב וגס (ח"ד פ"ו טע"ף ב'): אחר הסתלקות עה"ס דאו"י מתוך עה"ס דאו"ח שהלבישו אותן, נשאר האו"ח למטה בבחינת "אור עב וגס", להיותם ריקים מאור. ואז מתגלה עביותם, וניכרים לבחינת כלי, אמנם, מטרם שנתפשט האו"י מתוך האו"ח, היו שניהם כמו מעורבים זה בזה.
- (ו) אור עקודים (ח"ד פ"ג טע"ף ט'): התפשטות א' ממלכות של ראש דא"ק, ממעלה למטה, עד מלכות של גוף דא"ק, נקראת "עקודים". והוא מטעם, שכל
- עה"ס עקודות שם בכלי אחד של המלכות, כי לשאר ט"ס ראשונות, עוד לא היו כלים. והוא, בחינת אור ישר, ורחמים. ונקרא אור הא'.
- (ז) אור רשימה (ח"ד פ"ג טע"ף ב'): האורות דעקודים אחר שנסתלקו הניחו רשימות אחריהם, בתוך המקומות שהיו שם. והם או"י, כמו כללות האור שלהם.
- (ח) אותיות (ח"ד פ"ג אות י"א): ע"י ניצוצות הנופלים.
- (ט) אחורים (ח"ד פ"ג טע"ף ו'): זה החלק מהכלי, שאינו מיועד לקבלה או להשפעה, נקרא בשם "אחורים". וע"י דרך אחורים.
- (י) אחורים של כתר (ח"ד פ"ג טע"ף ו'): כשנודרך המסך דבחי"ד, ונסתלקה משם קומת כתר, ומניחה לבחי"ד בחושך בלי אור, הנה כח הדין הזה מכונה בשם "אחורים". והוא נשאר חקוק שם בכלי דבחי"ד, עד שמקבל תיקונו. וכן כל הקומות.
- (יא) אספקלריא דלא נהרא (ח"ד פ"ד טע"ף ז'): המלכות נקראת אספקלריא דלא נהרא, מב' טעמים: א' משום שאור המלכות לא השאיר רשימה אחר הסתלקותו, כמו שאר האורות. הב' הוא, משום שבהתפשטות ב' נתחלפו האורות, ובא אור חכמה בכלי דכתר, ואור בינה בכלי של חכמה, וכו', עד שאור מלכות בא בכלי דז"א, ונשאר כלי מלכות בלי אור.
- (יב) ביטול (ח"ד פ"ד טע"ף ז'): אחר שנסתלק האור מהכלי, וטרם שמקבל תיקונו, שיהיה ראוי שוב להלבשת האור, הנה נבחן אז, בחינת "ביטול" לכלי. בדומה אל כלי שנתבטל מתשמישו.
- (יג) גוף (ח"ד פ"א אר"פ טע"ף ל'): ענין התלבשות האורות בכלים, צריכים להיות מתחילה בבחינת "כח" ואח"כ

ימין, וצמצום החסדים, מכונה צד שמאל. ומכונים בשם צדדים, להורות ששניהם שוים במעלתם, כדמיון ב' צדדים בקומה אחת. כי כמו שיש תיקונים חשובים בריבוי החסדים, כן יש תיקונים חשובים בצמצום החסדים. ובמקום שהשפע מתגלה, בצירוף ב' הצדדים יחד, מכונה זה "דרך צדדים".

(ח) ה' חסדים (ח"ד פ"ו טע"ף ח):

ה' הבחינות כח"ב ז"א ומלכות, הן נבחנות לפעמים, בשם ה' חסדים. דהיינו במקום, שאין אור החכמה בג"ר כח"ב, אלא רק אור החסדים לבד, מכונות אז ה' הבחינות בשם ה' חסדים: תג"ת נצח והוד.

(ט) ה' קצוות (ח"ד פ"ו טע"ף ח):

ה' חסדים הנ"ל באות י"ה, הנקראים: תג"ת נ"ה, עש"ה, שהם באמת ה' הבחינות: כח"ב ז"א ומלכות, אלא משום שאין בג' בחינות הראשונות אור החכמה, אלא אור חסדים בלבד, הן נקראות: תג"ת נ"ה, המצינויות שג' בחינות כח"ב דז"א, הן רק באור החסדים, ובחינת עצמו מכונה נצח, והתכללות המלכות בז"א, מכונה בשם הוד. ולפיכך הן מכונות "ה' קצוות", להורות, שכל קצה יורה על בחינה מיוחדת של ה' הבחינות: כח"ב ז"א דאור ישר, הנכללות בז"א, על דרך שנתבאר. אמנם היסוד ז"א אינו קצה מיוחד, שהרי אין יותר מה' בחינות דאו"י, כנ"ל. אלא היסוד ז"א, הוא בחינת התכללות של כל ה' הקצוות יחד. באופן שיש ב' פעמים ה' הבחינות הנ"ל, אצל ז"א: א' בפרשיות שכל בחינה נבדלת לעצמה מבחינת קצה מיוחד, שנקראות תג"ת נ"ה. הב' בכללות, שכולן נכללות יחד, ומעורבות זו בזו, שנקרא יסוד ז"א.

(כ) הגבלת האור (ח"ד פ"א טע"ף ה):

כל המדות והשיעורים וריבוי הצורות שבאור, המה באים מן העביות שבמסך ומהודככותו, שהוא מוציא או קומות

בחינת "פועל", ובחינת התלבשות עשר הספירות מבחינת כח, מכונה ראש. ובחינת התלבשות עה"ס מבחינת פועל, מכונה בשם "גוף".

(ד) גורם לכלי (ח"ד פ"א אות ט'): :

התפשטות האור והסתלקותו אחר כך "גורם מציאות כלי".

(טו) דופן (ח"ד פ"ה טע"ף ג):

מתוך שהאור מוגבל ומדוד רק בשיעור עביות המסך, שלפי גודל העביות, כן גודל קומת האור, לפיכך נבחנת העביות שהיא הכלי ובית קבול לאור. ובחינת העביות, נבחנת משום זה, לבחינת דופן הכלי, כי כל הכלי אינו רק הדפנות שלו. וד' הבחינות, שיש בעביות, נבחנות כמו ארבע קליפות שבעובי הדופן, המלבישות זו על זו, שנבחנות לפנימיות וחיצוניות. כי בחינת העביות היותר אשר בדופן הכלי, שהיא הממשיכה והיא המודדת השפע, נבחנת לפנימיות הכלי, ושאר הבחינות הזכות הימנה נבחנות לחיצוניות הכלי. ואם יש שם עביות דבחי"ד, הרי היא פנימיות הכלי, ובחי"ג חיצוניות אליה, ובחי"ב חיצוניות על בחי"ג, ובחי"א חיצוניות על בחי"ב. וכולן יחד מכונות בשם דופן.

(טז) דרך אחורים (ח"ד פ"ג טע"ף ו):

בחינות החיצוניות שבדופן הכלי (עי' דופן), מכונות גם בשם אחורים של הכלי. כי רק צד פנימיות של הכלי נבחנת למאירה, מחמת, שהאור מוגבל ומקושר בה, אבל החיצוניות, שאינה משמשת להמשכת האור, נבחנת שאינה מאירה ונקראת אחורים. ולפיכך הקומות היוצאות על המסך בשעת הזדככותו, מכונות שיוצאות "דרך אחורים", כי אלו יוצאות על ג' בחינות הזכות מבחינה ד', שהן חיצוניות אליה, ונמצאות יוצאות דרך חיצוניות ואחורים של בחי"ד.

(ז) דרך צדדים (ח"ד פ"ה טע"ף א):

באור החסדים, יש ב' צדדים: ימין ושמאל. כי ריבוי של חסדים, מכונה צד

(כח) חזרה למאציל (ח"ד פ"ג טע"ף א'): הסתלקות האור המסובב מן הזדככות המסך, מכונה "חזרה" למאציל, דהיינו למלכות של ראש שהיא המאציל לעה"ס, הנקראות גוף. כי על ידי עליתן שמה, נמצאות מתחדשות ומתפשטות שנית, בבחינת התפשטות ב'. ועל דרך זה, בכל התפשטות חדשה, שהיא יוצאת רק ע"י חזרת אורות למאציל, באופן שכל חזרת אורות למאציל, היא כדי לסבב פרצוף חדש.

(כט) חסד פרטי (ח"ד פ"ו טע"ף ח'): ע"י ה' חסדים. וה' קצוות שחג"ת נ"ה דו"א, הן ה' בחינות כח"ב זו"ן דא"י. שמשום חוסר אור החכמה בג"ר דו"א, המה רק ה' חסדים. אמנם היסוד דו"א אינו בחשבון ה' חסדים, משום שאין יותר מה' בחינות, אלא היסוד הוא בחינת התכללות ה' בחינות יחד והתערבותן זו בזו. ואינו קצה פרטי, שיהיה נבחן ל"חסד פרטי" מה' החסדים. (ל) חצי עובי דופן (ח"ד פ"ה טע"ף ג'): ע"י דופן, שהחינוניות ופנימיות אשר בדופן הכלי, נחשבות לשני חצאים של הדופן שבכלי. דהיינו חצי "עובי הדופן" העב יותר. נקרא פנימיות הכלי, והוא משמש לאו"פ. וחצי עביות שבדופן, שאינו עב כל כך, נקרא חיצוניות הכלי, והוא משמש לאו"מ.

(לא) טבור (ח"ד פ"א טע"ף ח'): מלכות דגוף, שמשם מתחילה הגבלה ודחית האור בפועל מכונה בשם "טבור".

(לב) טעמים (ח"ד פ"ג טע"ף י"א): התפשטות האור ממעלה למטה, דהיינו, מפה דא"ק עד הטבור, מכונה בשם "טעמים", מלשון וחך אוכל יטעם.

(לג) ימין ושמאל: ע"י דרך צדדים, באות י"ז.

(לד) כח עשר הספירות (ח"ד פ"א טע"ף ה'): עשר הספירות של ראש, אין הספירות ניכרות בהן, אלא שהן בחינת "כח עה"ס" לבד, שפירושו, שורש. כמו

בצורות שונות זו מזו, כגודע. ולפיכך מכונה זה, בשם "הגבלת האור".

(כא) הגבלה בכח (ח"ג פ"ב טע"ף ג'): כח העיכוב, שבמסך מלכות דראש, המעכב על אור העליון מלהתפשט במלכות, הנה העיכוב הזה הוא רק ב"כח" ולא ב"פועל", שהרי אפילו התלבשות על ט"ס הראשונות אשר שם, היא ג"כ רק התלבשות ב"כח". והן ההתלבשות והן דחית האור, אינן נגלות ב"פועל" אלא רק בגוף.

(כב) הגבלה בפועל (ח"ג פ"ב טע"ף ג'): הגבלת המסך, שבמלכות של ראש, היא רק בבחינת "כח", ואינה מתגלה בפועל, זולת במסך שבמלכות דגוף שנקרא טבור. ע"י אות כ"ו.

(כג) הסתכלות א': ע"י חלק ג' תשובה ל"ו.
(כד) הסתכלות ב': ע"י חלק ג' תשובה ל"ו.
(כה) התלבשות בכח: ע"י הגבלה בכח.
(כו) התלבשות בפועל (ח"ד פ"א טע"ף ז'):

כל הנעשה בזווג דהכאה של אור העליון במסך שבמלכות של ראש, דהיינו דחית האור ממלכות ולמטה, והלבשת האור לט"ס ממלכות ולמעלה, אין זה נגלה שם בפועל, רק במסך שבמלכות דגוף, שנקרא טבור, שמטבור ולמטה נדחה האור, ובט"ס שמטבור ולמעלה הוא מתלבש.

(כז) חושק למקורו (ח"ד פ"ג אות י'): כשהאור חושק להשוואת הצורה, להיות זך כמו המאציל, ונמצא חפץ משום זה להסתלק מהתלבשות בכלים הנה הסתלקות זו, מכונה "חושק למקורו". ודבר זה נמשך, ע"י הכאת או"פ ואו"מ זה בזה. וצריך שתבין, שאין הכוונה על אור העליון בעצמותו, אלא הכוונה היא על עה"ס דאור ישר, שהנה כבר בבחינת יחס משותף מאור ולבוש, כי על כן נקראות בשם ספירות. אכן בעצמותו של אור העליון אין לנו שום הגה ודיבור כלל כי אין מושג באור בלי לבוש או כלי.

מתגבר ומזכך את העביות המעכבת שבמסך, והאזה"פ מסתלק משם, והאזה"מ קונה לו כלים חיצונים בפרצוף, שהוא מאיר בתוכם.

(מג) מעורב (ח"ד פ"ו טע"ב):

כשאורות מתדבקים זה בזה מסעם השואת צורתם זה לזה, מכונה זה בשם חיבור האורות, אבל אם יש ביניהם שינוי צורה, אלא שמתחברים, משום איזה קשר שיש ביניהם, המשוה אותם יחד, הרי זה נקרא בשם "מעורבים יחד", כי שינוי הצורה שביניהם אינו נותן אותם להתדבק יחד לאחד ממש, אלא שנשאר בהכרח הבדל ביניהם. אמנם השואת המעלה שקנו, מערבת אותם זה בזה יחד, עד שאינו ניכר דל בפני שוע. כגון או"י המלוכש באו"ת, כיון, שאו"י אינו יכול להאיר משהו, זולת לפי גדלו של או"ת, נבחנו משום זה, שהמה מעורבים יחד, כי העביות שבאו"ת, יש לה אותה המעלה והחשיבות כמו הזכות שבאו"י, וע"כ העביות והזכות מעורבות זו בזו, ושינוי הצורה שביניהן אינו ניכר.

(מד) מקבלים (ח"ד פ"ג טע"ג):

עשר הספירות דגוף מכונות תמיד בשם "מקבלים", כי האור מגיע להן ממעלה למטה.

(מה) מקור האורות (ח"ד פ"ו טע"ו):

המלכות של ראש נחשבת "מקור האורות", מפאת או"ת, שהיא מעלה, ומלבשת לע"ס של ראש והיא מביאת לתוך הגוף.

(מו) ניצוצות (ח"ד פ"ג טע"ז):

האורות שדרכן להתכבות, והן עומדות להתעורר ולהתלקח ולהאיר שוב כבתחילה, מכונות בשם "ניצוצין". כי יש להן דמיון אל ניצוצין הנשארים אחר הדליקה, או היוצאים מתחת הפטיש שבידי אומן, שאע"פ שהמה נראים כמתכבים, מ"מ עלולים להתלקח לשלהבת גדולה ונוראה. והאורות האמורות, לא יארעו זולת באו"ת.

הגרעין, שהוא שורש לאילן, ואין האילן ניכר בו. ע"י ח"ב תשובה נ"ה.

(לה) כלי לאו"מ (ח"ד פ"ה טע"ג):

חצי עובי דופן החיצוני שבכלי, משמש לאור מקיף. ע"י חצי עובי דופן, אות ל'.

(לו) כלי מלכות (ח"ג פ"א טע"ב):

בחי"ד דאו"י, שהיא בחינת העביות, שעליה היה הצמצום שלא תקבל במדתה הגדולה, היא נקראת "כלי מלכות".

(לז) כללות ה' קצוות (ח"ד פ"ו טע"ח):

ביסוד דז"א, יש כללות של כל ה' קצוות חג"ת נ"ה של ז"א. ע"י ה' קצוות אות י"ט.

(לח) להחיות הכלי (ח"ד פ"ב אות ח):

הארה מועטת, שאין בה כדי הרוחה אלא כדי הספקה לקיים צורת הכלי על היכנה, הנה הארה זו מכונה "להחיות הכלי".

(לט) לובן העליון (ח"ד פ"א טע"ג):

בטרם שהאור מתלבש בכלים הוא מכונה בשם "לובן העליון", שהוראתו, שאין בו גוון כלל, כי כל הגוונים אינם רק מצד הכלים.

(מ) מאציל (ח"ד פ"ג טע"ד):

המלכות של ראש, נבחנת למאציל כלפי עה"ס שנקראות גוף. וכן כל מדרגה עליונה, כלפי התחתונה הימנה, נקראת "מאציל".

(מא) מוגבל (ח"ד פ"ה טע"ג):

כשהאור אחוז ותלוי במדת עביות שבכלי, שאינו יכול להתפשט שם לא פחות ולא יותר ממדת עביות שבו, נקרא, שהוא "מוגבל" תוך הכלי. וע"י הגבלת האור באות כ'.

(מב) מכים ומבטשים (ח"ד פ"א טע"ג):

האורות, שהמה הפוכים בטבעם זה לזה, והמה באים להתלבש בנושא אחד, כגון או"מ ואו"פ, שאותה מדת עביות שבמסך, אשר ממשיכה ומגדילה את האזה"פ, נמצאת דוחה ומעכבת את האזה"מ, מלהתלבש בפרצוף, ומתוך ששניהם באים להתלבש בפרצוף, ע"כ המה "מכים ומבטשים" זה בזה, עד שהאזה"מ

מז) **ניצוצות הנופלים** (ח"ד פ"ג טע"ף י"א): כשירדת הארת הווג, הנעשה בזמן הודככות המסך, מהבחינה העליונה לבחינה תחתונה הריקנית מאור שלה, כגון, שנודרך המסך מבחי"ג לבחי"ב, ונתרוקנה בחי"ג מאורה, הנה אז יורדת הארת הווג מבחי"ב, לתוך הבחינה"ג הריקנית, ומתוך שרשימה הנשארת בבחי"ג היא הפכית אל ההארה היורדת, ע"כ מכים ומבטשים זה בזה. אמנם האוה"ח היורד, מתגבר על הרשימה, שכבר פסק הווג שלה, והאור החוזר יורד לתוך הכלי, והרשימה שאינה יכולה להיות עמו יחד בנושא אחד היא מסתלקת משם. והנה הארת הווג היורדת לכלי הריקן, מכונה בשם "ניצוצות הנופלים" והוא מטעם, כי עד מהרה נפסק הווג גם מבחי"ב ועולה לבחי"א, כנודע, ונמצאות ההארות מתכבות, והרשימה חוזרת ויורדת לכלי שלה. כי עתה, אין שום מעלה לאו"ח היורד על הרשימה, כי זה וזה נמצאים לאחר הסתלקות הווג שלהם, וכיון שאור הרשימה לאין ערך הרבה מהאו"ח היורד, לכן, מתגברת עתה הרשימה עליהם ומבטלת להארת הניצוצין הנופלים לכלי שלה כדי שיוכל להתלבש שם. וענין זה מכונה הכאה ובטישה, כי פעם מתגבר האוה"ח היורד, ופעם מתגברת הרשימה, כמבואר.

מח) **נקודות** (ח"ד פ"ג טע"ף י"א):

ד' הקומות היוצאות על ידי זוג דהכאה, בשעת הודככות המסך, נקראות "נקודות" ונקראות או"ח שהן דין.

מט) **סביבות** (ח"ד פ"ה טע"ף א'):

כל פרצוף נחלק לשנים: שהוא ממלכות דגוף ולמעלה, ששם מקום עמידת כל האורות, ונקרא ע"כ, פנים. וחלק ב' הוא ממלכות דגוף ולמטה, שהאור ישר נדחה משם ואינו מאיר, ונקרא ע"כ אחור. אמנם יש בחינת הארה העוברת מצד הפנים של הפרצוף, ומאירה לצד האחור של הפרצוף. ואופן ההארה הזאת,

מכונה דרך "סביבות". כי בדרך ישר אין חלק הפרצוף, אשר מטבור ולמטה, יכול לקבל האור, כנ"ל. רק בדרך סביבות, שהוא בחינת תיקון מיוחד, שיתבאר במקומו.

נ) **סובל** (ח"ד פ"א טע"ף ה'):

"סובל", פירושו, במקום שהכלי ראוי להלביש את האור, אלא אינו מלבישו מטעם בחירתו עצמו. והוא ענין דק מאד, ונאמר רק על ע"ס של ראש, שאין שם הלבשה בפועל, כנ"ל (עי' התלבשות בכת). והנה זה לא יעלה על הדעת כלל, אשר הכלים דגוף ראויים יותר להלבשת האורות מהכלים של הראש, ועכ"ז אין הלבשה בראש אלא בגוף, והוא מטעם, שאו"ח דראש אינו סובל בחינת הלבשה, להיותו עומד בבחינת מלמטה למעלה, שעמידה זו היא בחינת התנגדות להלבשה, שאינו סובל ההלבשה. והבן מאד.

נא) **סיום העליה** (ח"ד פ"ו טע"ף כ"א):

כשהמסך מתחיל להודרך מבחינה לבחינה, כגון מבחי"ד לבחי"ג, יש להבחין שם, בחינת ההמשך של הודככות, דהיינו, בטרם שמגיע לנקודת עביות שבבחי"ג, אשר נמצא הפרצוף בלי אור לגמרי, כי הווג שבבחי"ד כבר נפסק, ואל הווג דבחי"ג עדיין לא הגיע. ויש להבחין בחינת "סיום העליה", דהיינו, אחר שגמר הודככות מכל עביות דבחי"ד, והגיע לעביות דבחי"ג, אשר אור העליון, שאינו פוסק אפילו רגע, נמצא מזדווג בה ומוציא קומה חדשה דחכמה. שעתה חזר האור להתפשט בפרצוף כמקודם, אלא בקומת חכמה, הנמוכה מקומה הקודמת.

נב) **עובי דופן** (ח"ד פ"ה טע"ף ג'):

כל חומר בית הקבול של הכלי הוא עביות שבו, כנודע, וע"כ, ד' הבחינות של עביות נבחנות כמסבבות זה על זו, והן עושות יחד את דופן הכלי, והעב מחבירו, הוא יותר פנימי ממנו (עי' חצ' עובי דופן, אות ל').

לוח התשובות לפירוש המלות רפא

ולמעלה, ודחית האור נעשית מטבור ולמטה. וע"כ, מקום התלבשות שבגוף נקרא "פנים", והמקום, שנדחה האור משם, נקרא "אחור".

(ג) קלקול ע"מ לתקן (ח"ד פ"ד אות ח'): "קלקול ע"מ לתקן", פירוש, אשר כלפי מי שאינו יודע את התיקון הגדול שנעשה כאן, הוא חושב אותו לקלקול, ואילו היה יודע את הפעולה הנעשית בו, היה רואה את הקלקול הזה, שהוא כולו רק תיקון, ולא היה כאן בחינת קלקול מעולם. וזה דומה, לטיפש, הרואה לחיט, שלוקח חתיכה יפה של בד, ותותך אותה לגורים, שמפני שאינו יודע ומבין את הפעולה הנעשית כאן, הוא תוהה בעצמו, שהחייט מקלקל חתיכת בד יפה כל כך. ואילו היה יודע המלאכה, ודאי, שלא היה מעלה על דעתו, שיש כאן אף שמץ של קלקול. אלא שמתחילתו עד סופו יש כאן רק תיקון בלבד. והבן היטב.

(ד) רושם חותם (ח"ד פ"ב טע"ף ב'): על ידי התלבשות האור בכלי נעשו כמה הבחנות באור, מתוך יחס משותף מהאור והכלי. ואם האור מסתלק משם, מ"מ נשארות כל אותן הצורות וההבחנות, שהיו שם מטרם הסתלקות, אף משהו לא יחסר, והשארה זאת, מכונה בשם "רושם חותם". כי כן טבע החותם, אם מניחים אותו על השעוה, הוא משאיר שמה כל צורתו לפרטיו ואותיותיו בלי חוסר משהו.

(ה) רשימה (ח"ד פ"ב טע"ף ב'): ע"י רושם חותם אות ס"ד. ודע שרשימה זו שהאורות משאירים מעצמם אחר הסתלקותם, היא הגרעין והשוורש ללידת פרצוף שני הימנו. כי כן כל עלול יוצא ונולד ע"י עילתו, ועד"ז נמשכות כל ההאורות שבעולמות, לתחתונים. והן עצמן עוברות מהעילה אל העלול הנולד הימנו, כדוגמת הניצוץ נשמה העובר מהאב אל הבן, ונשאר קבוע בנשמת הבן ואינו זז ממנו לעולם. כמו שנתבאר,

(ג) עליות האורות (ח"ד פ"ב טע"ף ד'): ע"י חזרת אורות למאציל, אות כ"ח.

(נד) עלית הכתר למאציל: היינו, על ידי הודככות המסך מבחי"ד לבחי"ג (שם).

(נה) עלית חכמה למאציל: היינו על ידי הודככות המסך מבחי"ג לבחי"ב (שם).

(ט) עלית בינה למאציל: היינו על ידי הודככות המסך מבחי"ב לבחי"א (שם).

(זו) עלית ז"א למאציל: היינו על ידי הודככות מבחי"א לבחינת כתר (שם).

(נח) עלית מלכות למאציל: היינו על ידי הודככות מבחינת כתר אל בחינת מלכות של ראש, שאין שם מבחינת עביות שממעלה למטה ולא כלום. ואז מושה צורתה אל מלכות של ראש, והיא נכללת שם (שם).

(נט) פה (ח"ד פ"א טע"ף ג'): מלכות של ראש, שעביות דמסך משמשת שם מטה למעלה, נקראת "פה".

(ס) פניהם למטה (ח"ד פ"ג טע"ף ג'): כשהאור מושפע להתאחו ולהתלבש לפי מדת גודלה של עביות שבמסך, מכונה זה "פניהם למטה", כי פניותיהם של האורות הוא לבא ולהתלבש בעביות המכונה, למטה.

(סא) פניהם למעלה (ח"ד פ"ג טע"ף ג'): בשעת הודככות המסך, אשר הזווגים הולכים ונעשים, בכל פעם בבחינה הזכה יותר, עד שנפסק הזווג לגמרי, מכונה זה "פניהם למעלה", כלומר שמסתלקים ופונים את עצמם מן העביות אל הזכות. כי ממעלה למטה, פירוש, מזכות אל עביות. וממטה למעלה פירוש מעביות אל זכות.

(סב) פנים ואחור (ח"ד פ"ה טע"ף א'): ההתלבשות והדחיה, המתפעלות בזווג דהכאה שבמלכות דראש, אינן מתגלות שם, אלא במלכות של הגוף, שנקרא טבור. שהתלבשות נעשית מטבור

באו"פ ח"ד פ"ב אות ג' ועש"ה, והבין
זה וזכרהו. כי הוא המפתח, להבין בו
הגורם המחייב את המסובב, להשתלשל
מן הסבה שלו, בכל ההשתלשלות של
יציאת הפרצופין והעולמות זה מזה,
מראש עד סוף.

סו) תגין (ח"ד פ"ג טע"ף י"א):
ע"י ניצוצות הנופלים, אות מ"ז. שנתבאר

שם, מתוך אשר האוה"ח היורד לתוך
הכלי הריקן בא עתה מהארת הזווג
הנעשה בבחינה העליונה, והרשימה
שבכלי ההוא, היא מאחר הסתלקות
הזווג, ע"כ מתגבר האוה"ח על הרשימה,
ויורד לכלי, והרשימה מוכרחה לעלות
משם ממעל לכלי, ע"ש. והנה הארה זו
שהרשימה מאירה אל הכלי בהיותה
למעלה מהכלי, נקראת בשם "תגין".

לוח השאלות לענינים

- (סז) מה הם ב' הענינים שבאצילות.
 (סח) מהיכן התחיל גילוי הויות הכלים.
 (סט) מהו הגורם להעשות כלים.
 (ע) למה אין הכלים ניכרים, מטרם הסתלקות האור מתוכם.
 (עא) מה גרם להכר הכלים, לבחינת אור עב.
 (עב) מהי העביות היתרה שקנה אור העב אחר ההסתלקות.
 (עג) למה כלים של ראש אינם סובלים האורות.
 (עד) למה אין הודככות בכלים.
 (עה) למה לא נעשה מחמת ההסתלקות רק כלי אחד של כתר.
 (עו) למה אינה ניכרת בעה"ס דגוף מציאות היותן יוד אורות.
 (עז) למה כלים של ראש אינם בחינת כלי קבלה בפועל.
 (עח) מהו ההפרש מהבחן עליון ותחתון, לפנימי וחיצון.
 (עט) מה הם ב' מיני כלים שיש בפרצוף.
 (פ) למה בעקודים יצאה מלכות בתחילה, בהיפך מהפרצופין אשר מלאחריו.
 (פא) למה כתר לא עשה כלי בעת ההסתלקות.
 (פב) למה סדר הכלים הוא, שהעליונים יוצאים תחילה, בהיפך מהאורות שבהם התחתונים יוצאים תחילה.
 (פג) למה עלתה החכמה בכלי דכתר.
 (פד) מהו האור הנמשך מהמאציל ממעלה למטה בעת ההסתלקות.
 (פה) למה נקראות הקומות היוצאות בעת הסתלקות בשם או"ת.
 (פו) למה נקראת הארת הזווג היוורדת מהבחינה העליונה לתוך התחתונה הריקנית מאור, בשם או"ת.
 (פז) מה הם י"ב מיני או"ת שיש בעקודים.
 (פח) מה הם עשרה מיני כלים שיש בעקודים.
 (פט) מהי עלית האורות למאציל.
 (צ) כיצד נמשכת הולדת הפרצופין.
 (צא) מהי הסבה להכאת או"פ באו"מ זה בזה.
 (צב) מהי ההפכיות שיש מאו"פ לאו"מ.
 (צג) מי מתגבר בהכאת או"פ ואו"מ.
 (צד) מי מתגבר בהכאת הרשימה עם האו"ת היורד.
 (צה) למה אין מי שיכה בכתר.
 (צו) מה מקבלות הספירות בביאתן למאציל.
 (צז) מהו ההפרש בה' מיני זווגי הכאות שישנם בעקודים.
 (צח) מה הם יחסי הרשימות לפרצוף ב'.
 (צט) למה נחשבות הרשימות לאו"י.
 (ק) למה בחינה אחרונה אינה מנחת רשימה.
 (קא) כיצד נעשות הרשימות לבחינות תגין.
 (קב) במה נשארת הרשימה דכתר.
 (קג) מה הן י"ב מיני הרשימות הנמצאות בעקודים.
 (קד) למה מזדווג אור העליון עם המסך בשעת הודככותו.
 (קה) מה הן ז' ההבחנות שישנן במסך.
 (קו) למה אין שום הגבלה נבחנת בעה"ס של ראש.
 (קז) מאימתי מתחיל הכר ההגבלה.
 (קח) למה נבחנת הבחינה שנעשה בה הזווג, לבחינה תחתונה.
 (קט) למה נכללות עה"ס בה' בחינות.
 (קי) מה הן ע"ס שממטה לטבור.
 (קיא) למה נשארה המלכות בלי אור, בהתפשטות ב'.
 (קיב) למה הכתר נכנס אחרון ויצא ראשון, ומלכות להיפך.
 (קיג) איך יש לו לז"א בחינת חיה בהתפשטות א'.
 (קיד) למה יצאו ע"ס דעקודים רק בבחינת נפש.

קטו) מתי מרויח ז"א מקיף דיחידה.
 קכ) למה אין מלכות מרויחה אור מקיף ג'.
 קכא) מאין נמשכים כלים ואורות
 מקיפים.
 קכב) היכן נמצאים ה"פ וה"מ.
 קכג) למה בגוף של הפרצופים לא נמצא
 יותר מה"פ וב"מ.

קטו) למה אינה נשלמת הארת הרוח
 למלכות, בטרם שיצאו כל ו"ק דז"א.
 קטז) למה יסוד דז"א אינו מכלל ה'
 קצוות שלו.
 קיז) למה נפש יצאה בבחינת התפ"א
 ואורות רנח"י הגדולים יצאו בשעת
 הסתלקות.
 קיח) מתי מרויחה בינה אור חיה.

לוח התשובות לענינים

(עג) כי כן המשמעות של עלית או"ח ממטה למעלה, מפאת הזווג של הכאה הנעשה שם. כי פירושו של ממטה למעלה, הוא התנגדות אל התלבשות, "שאינו סובל" שיתלבש בו האור (פ"א אות ה').

(עד) כי ענין הזדככות סובב רק על כח העיכוב והגבול, שיש במסך מתוך העביות הכלולה בו, שזה מגיע לו מחמת הביטוש דאו"מ, בבחינת עיכובו זה, המפריע לאו"מ הרוצה להתפשט למטה מהמסך. ואין ענין הביטוש דאו"מ מגיע כלל אל הכלים, כי הם באמת משתוקקים לו, אלא כח המסך מפריש ביניהם (פ"ב או"פ טע"ף כ').

(עה) לכך לא נעשה, רק כלי א' של כתר אחר ההסתלקות, משום שההסתלקות היתה בבת אחת וברגע אחד. ואע"פ, שאנו מבחינים שם עשר ספירות, הרי זה כדמיון כלי שהחלקים בו אינם שווים (פ"א טע"ף י').

(עו) משום שאין כאן אלא כלי אחד והסתלקות אחת, כלעיל אות ע"ה (פ"א טע"ף ו').

(עז) להיותם מבחינת ממטה למעלה, כנ"ל אות ע"ג, ע"ש (פ"א אות ז' ואו"פ טע"ף נ').

(עח) בקומה שלמה, נבחנות ד' הבחינות זו למעלה מזו. למעלה, פירוש, זכות. למטה, פירוש, עביות. וכשהמדובר הוא מכלי המשכה שבפרצוף בלבד, נבחנות ד' הבחינות, שהן זו לפני זו, שכל העבה יותר, היא פנימית יותר (פרק ה' אור פנימי טע"ף ג').

(עט) א' הוא, אור העב הנשאר אחר ההסתלקות, והם לצורך עצמו של הפרצוף. ב' הוא, הרשימות והניצוצין הנשארים באור העב הנ"ל, והם לצורך פרצוף ב' הבא אחריו (פ"ב או"פ טע"ף ד').

(פ) מפני, שבעקודים התחילו הויות הכלים, ואין שם יותר מכלי מלכות. אבל אחר הסתלקות האורות דפרצוף זה, כבר הוכנו כאן כלים לצורך פרצוף ב', ונמצאים הכלים קודמים לאורות של פרצוף ב', ומתוך

(סז) א' הוא התפשטות הרוחניות, דהיינו, ה' בחינות אורות הנקראים גרנח"י. ב' הוא, ה' בחינות כלים, הנקראים: כח"ב ז"א ומלכות. ויש להבדיל ביניהם בכל מלה בזאת החכמה, כי אין לך אור בלי כלי, והמה הפכיים זה לזה, בכל הופעותיהם, כי סדר גילוי הכלים, הוא ממעלה למטה: כח"ב ז"א ומלכות, וסדר גילוי האורות הוא להיפך ממטה למעלה: גרנח"י. וחסרון כלים התחתונים שבפרצוף, גורם חסרון אורות העליונים שם, באופן שבשכחה מועטת שיש להכיר את ההפכיות שביניהם, יתבלבל הענין תיכף ומיד (פרק א' אות ב').

(סח) הויות כלים מתחילה מעת התחלת האור להתפשט ממעלה למטה, דהיינו מפה דא"ק ולמטה, אמנם עדיין אינם ניכרים, רק אחר כך, שחזר האור מהם למאציל, והכלים נשארו ריקנים, ואז ניכרת עביותם (פ"א אות ג').

(סט) התפשטות האור והסתלקותו משם גורמת להעשות כלי (פ"א אות ט').

(צ) להיות מדת גדלו של האור נמשכת במדת הריבוי של עביות המסך, לכן נמצאות העביות והזכות בחשיבות שוה, ונבחנות כמעורבות זכ"ו, שאין להפריש ולהכיר איוה הבדל ביניהן (פ"ו אות ג').

(צא) אחר שנתפשט ויצא אוה"י מתוך הכלים וחזר למקורו, ונשארו בלי אור, אז הוכרה עביותן לבחינת שפלות וגרעון, ובזה הוכרו הכלים (פ"ו אות ג').

(עב) הכלים שהם התפשטות או"ח ממסך ומלכות של ראש ולמטה נבחנים לעביות, אפילו בטרם התפשטותם לגוף, אלא, שאינם ניכרים בטרם שנסתלק האור מתוכם, כנ"ל באות ע"א, וכשנסתלק האור מתוכם, אז הוכרה העביות, שהיתה בהם, בעודם במלכות של ראש, וגם עביות יתרה, שהשיגו עתה מחדש, דהיינו, מה שנשארו בחושך בלי אור, שזהו בחינת דין ועביות שלא היתה בהם בטרם שנתפשטו לגוף (פ"ו אות ג').

שבסדר ההסתלקות יצאו כאן מלמעלה למטה, כי כשנזכרה בחי"ד לבחי"ג נגלה כלי דכתר וכשנזכרה בחי"ג לבחי"ב נגלה כלי דחכמה וכו', הרי נמצאים עומדים כן, גם בפרצוף ב'. ועד"ז בכל הפרצופים, שכולם הוכנו על דרך זה (פ"ז אות ה').

פא) כלי לצורך עצמו היה לו, דהיינו, האור העב שנשאר למטה אחר הסתלקות האוה"י. ומה שנאמר שלא עשה כלי, הפירוש הוא לצורך הנוקבא דכתר של הפרצוף הב'. כי כלי זה נעשה מהניצוצין היורדים מהווג הנעשה בבחינה העליונה, ולפני הכתר, אין שום בחינת עביות, שאור העליון יכה עליו. וע"כ לא נפלו ניצוצין לכלי דכתר, ולא עשה כלי לפרצוף הב' (פ"ד אר"פ אות ט').

פב) משום שכן היתה תחילת גילויים והתהוותם, כי גילוי הכלים בא ע"י הסתכלות ב' והסתלקות. והנה מתחילה נגלה כלי דכתר, ע"י הזדככות מבחי"ד לבחי"ג, אח"כ ע"י הזדככות מבחי"ג לבחי"ב נגלה הכלי דקומת חכמה, וכשנזדכך מבחי"ב לבחי"א נגלה הכלי דבינה, וכו', הרי שהכלים העליונים יצאו מתחילה, ולבסוף יצאו התחתונים. אמנם האורות יצאו ונתגלו בהיפך, כי מתחילה בהתפ"א יצא רק אור הנפש, וכשנזדכך לבחי"ג, שנעשה הווג בחוטם, יצאה בחינת אור הרוח, וכשנזדכך לבחי"ב, שנעשה הווג באזן, יצא אור נשמה, וכשנזדכך לבחי"א, שנעשה הווג בעינים, יצא אור חיה, וכשנזדכך לבחינת כתר, יצא אור יחידה. הרי שהאורות התחתונים יצאו תחילה ואח"כ העליונים.

פג) כי האור הך יותר מתלבש בכלי הך יותר, מטעם השואת הצורה, כנודע (פ"ו טע"ף ט"ז).

פד) היינו ד' הקומות שיצאו בעת הזדככות בביאת המסך בבחינות שבאמצע זיכוכו (פ"ב אות א').

פה) כי אותן התפשטויות, שיצאו בזווגים בשעת הסתלקות, נחשבות ג"כ להסתלקות, מפני שכן הוא הדרך של הסתלקות, שאור העליון מזדווג עמו על דרכו ואין זו נבחנת להתפשטות אמיתית. בדמיון לאדם, ההולך

ומסתלק מן הבית, שהוא חונה בהכרח במקומות הפסיעות שהוא עושה, אבל אינן נחשבות כלל לבחינות חניות והפסק הליכתו, מפני שדרך הסתלקות מן הבית כן הוא. וע"כ נחשבים לאו"ח ודין (פ"ג אר"פ טע"ף ג'). פו) הוא מב' טעמים: א' כי כל הקומות הללו נבחנו לאו"ח, כנתבאר לעיל אות פ"ה. וב' הוא, מפני שכל היורד למטה ממקום הווג, הוא או"ח ולא אור ישר (פ"ד אר"פ טע"ף ב').

פז) ב' מיני או"ח נבחנו מיד בעת זוג דהכאה: א' הוא אור הנדחה מלהתפשט בכלי מלכות, מפאת הכאת המסך, ואו"ח זה נבחן לאו"מ. ב' הוא דאו"ח הנולד על ידי יחס משותף מבחינת ההסתלקות והפרישה דבחי"ד מהאור, המתחבר עם האור הנדחה הנ"ל, והוא האוה"ח העולה ממטה למעלה ומלביש לע"ס דאו"י של ראש.

מין ג' הוא, האוה"ח הקבוע, במלכות של ראש, שהוא נעשה שם בבחינת מקור שממנו מושפעים ונובעים האורות והכלים לגוף.

מין ד' הוא, או"ח המתפשט ממלכות של ראש ולמטה, וממשיך ומלביש, לע"ס דאו"י המתפשטות עמו. והאוה"ח הזה נבחן, שהוא מעורב עם האור הישר. ואינו ניכר לבחינת לבוש וכלי, מטעם שחשיבותו שוה לאו"י.

מין ה' הוא, ההארה המועטת של או"י המושפעת למטה מסבור, שנקראת אור נקבה. והוא נקרא ג"כ או"ח.

מין ו' הוא, או"ח המסיים לכל ספירה וספירה, מע"ס שמטבור ולמטה, עד שמסיים הפרצוף כולו.

מין ז' הוא, האוה"ח שנקרא אור העב, הנשאר למטה בלי אור, אחר הסתלקות דאו"י. כי אז ניכרת העביות שבמהותו עצמו, מבחינת מה שהיתה נכללת בו עוד מטרם שנתפשט מן הפה ולמטה.

מין ח' היינו, או"ח שנתוספה לו עביות כפולה על עביות, מחמת שנשאר אחר הסתלקות למטה בלי אור. והחושך הזה שהשיג עתה הוא עביות חדשה, מה שלא היה בו בטרם שנתפשט מהפה ולמטה.

מין ט' הוא או"י שבקומות היצאות

בשעת ההודככות, הנחשב לאו"ח ודין, מחמת יציאתן בזמן של הסתלקות.

מין י' הוא, או"ח היורד מהארת הזווג שבבחינה העליונה, לכלי שמתחתיה הריקן מאורו, הבא בזווג דהכאה עם הרשימה שיש שם בכלי ההוא.

מין י"א הוא, הניצוצין הנופלים לכלים שהופרשו מהאוח"ח היורד הנ"ל, שהם התגברו על הרשימה, מטעם שהארת הזווג מאירה עליהם.

מין י"ב הוא, הניצוצין הנ"ל אחר שנכבו, דהיינו, אחר שנסתלקה הארת הזווג מהבחינה העליונה, כי אז מתגברת הרשימה עליהם (הסת"פ ח"ד אות ז').

פח' א' הוא, עצם בחי"ד, שעליה נעשה צמצום א', שנקראת מלכות.

ב' הם כלים דראש, שהם רק בחינות שורשי כלים.

ג' הם כלים שמפה ולמטה, שהמה מעורבים עם האורות.

ד' הם הכלים הנ"ל, שמפה ולמטה אחר הסתלקות, הניכרים לאור עב.

ה' הם כלים ריקנים מאורותיהם ויש בהם רשימות.

ו' הם כלים ריקנים מאורותיהם ואין בהם רשימות.

ז' הם כלים שהוכנו לצורך בחינות זכרים דהתפ"ב.

ח' הם כלים שהוכנו לצורך בחינות נקבות דהתפ"ב.

ט' הם כלים שממטה לטבור, שאינם ראויים לקבל או"י.

י' הם כלים חיצוניים, לקבלת אורות מקיפים (בהסת"פ אות נ"ו).

פס' הודככות מעביות, מכונה, עליה, והודככות הגמורה, עד שנעשה וך כמו המאציל, מכונה עליות האורות למאציל, כי השוואת הצורה מחברת ומיחדת הרוחניים.

צ' אור מלכות, שפירשו, המסך והאור החוזר הכלול בו, בשעה שהוא מזדכך ועולה למאציל, הריהו עובר דרך כל הספירות, ומדי עברו בתוכן, הוא נכלל מכל הרשימות, שנשארו בהן מאורותיהן, חוץ מבחינה

אחרונה. וע"כ, כשמגיע למאציל, דהיינו, למלכות דראש, שהזווג לא נפסק משם לעולם, נמצא נכלל גם הוא באותו הזווג, ומקבל משם עביות שממטה למעלה, שע"ז שוב מתעוררות ומתעבות הרשימות שבו, בעביותן עצמן, שהוא ממעלה למטה. ואז, יורד המסך למקומו לגוף, למקום התזה, ומחזה ולמעלה מוציא ע"ס דראש, ומחזה ולמטה מתפשט שוב לע"ס דגוף, כבתחילה. וזה מכונה התפשטות ב', או פרצוף ב', להיותו משונה מפרצוף א', כי חומר הכלים דפרצוף א' הוא מן עביות דבחי"ד כולה, ופרצוף ב' זה, הנה חומר כלים שלו כולם מעביות דבחי"ג. מטעם, שהמסך שעלה למלכות דראש, לא היה נכלל כלום מעביות דבחי"ד, משום שלא הניחה רשימה אחר הסתלקותה (פ"ג או"פ טע"ף א').

צא' כבר ידעת, שאע"פ, שכל עיקר זווג דהכאה הוא במסך שבמלכות של ראש, עכ"ז כל הדחיה והעיכוב שבמסך ההוא, אינה כלל בפועל ממש, אלא רק בבחינת "כח". וע"כ לא יתכן, להבחין שם כלל ענין של או"פ ואו"מ, כי אור המוגבל בכלי נקרא או"פ, ואור שאינו מוגבל בכלי נקרא או"מ. וכיון שעדיין אין כאן, לא הלבשה, ולא דחיה מבחי"ד, א"כ מאין תהיה כאן הבחנה של או"פ ואו"מ. ולפיכך, נמצאים האו"פ והאו"מ מחוברים יחד בפה, דהיינו, במלכות של ראש. אלא אחר כך, כשההלבשה והדחיה שבראש, יצאו מן ה"כח" אל ה"פועל" בגוף, במסך שבטבור, שממסך שבטבור ולמעלה, דהיינו, בט"ס ראשונות שבגוף, נתלבשו האורות בכלים, וממסך שבטבור ולמטה, דהיינו במלכות שבגוף, נדחו האורות ולא נתלבשו, ונתגלו כאן או"פ ואו"מ בפועל ממש, שהאורות שבאו בכלים שמטבור ולמעלה המה או"פ, והאור שהיה ראוי לבא מטבור ולמטה, ונדחה משם, מחמת עיכובו של המסך שבטבור, הוא או"מ. ולפיכך נעשו הכאה וביטוש בין או"פ, דהיינו המסך ואו"ח המלביש לאו"י, ובין או"מ, כי או"מ, שהתחיל להרגיש כאן, הכח הדוחה שבעביות המסך, הכה ובטש בו, כדי לזככו, ולבטל את כח

הגבול שבו, שיכול לבא גם הוא לפנימיות הפרצוף.

ותדע שכאן גבר או"מ על או"פ, ואותו מסך שבטבור, נזדכך ועלה לפה, ושם נתחדש, עד שהוציא ממנו ולמטה, התפשטות חדשה של רת"ס, שנקרא פרצוף ע"ב דא"ק. הרי שגבר או"מ על כח הגבלה שבמסך, כי עתה עבר ממנו ולמטה, בפרצוף שלם וגמור, שנקרא ע"ב, כנ"ל. והבן זה (פ"א או"פ טע"ף ו').

צב) כי מדת גדלו וכל היותו של או"פ, תלוי בגודל מדת העביות והעיכוב שיש במסך. אשר או"מ נדחה ונשאר מחוץ לפרצוף, מחמת אותו העיכוב והעביות, אשר במסך. באופן, שריבוי עביות נמצא מרחיק את האוה"מ לפי גודל מדתו, ונמצא מקרב ומגדיל את או"פ לפי גודל מדתו. הרי שהמה הפכיים מקצה אל הקצה (שס).

צג) מתחילה התגבר ודאי או"פ, שהרי, ט"ס ראשונות התלבשו שם באו"ח של המסך, בפועל ממש, וגם נשאר כן אפילו לאחר הסתלקות, כי אין העדר ברוחני, כמ"ש לעיל. ולאחר כך, התגבר האוה"מ על האוה"פ עד שזיכך את המסך לגמרי, והשוה צורתו למאציל, דהיינו למלכות של ראש, ששם או"מ ואו"פ מחוברים יחד (כנ"ל אות צ"א), ושם קיבל כח עד שיצאה ממנו ולמטה התפשטות ב' שנקראת פרצוף ע"ב (כנ"ל אות צ"א, עש"ה).

צד) בשעת הזווג בבחינה עליונה נמצא האור החוזר היורד משם לתוך הכלי הריקן, מתגבר על הרשימה הנמצאת שם. ואע"פ, שהרשימה גדולה הרבה מהאוה"ח היורד, עכ"ז כיון שהרשימה היא אחר הסתלקות הזווג שלה, והאוה"ח היורד נמשך מהארת הזווג, על כן מתגבר עליה, ואח"כ, שנזדכך המסך גם מהבחינה העליונה, וגם שם נסתלק הזווג, חוזרת הרשימה, ומתגברת על או"ח היורד, דהיינו על הניצוצות שנפלו לכלי שלה, והרשימה יורדת שוב אל הכלי שלה כבתחילה, ומבטלת את כחם של הניצוצות, עד שתזוירים ומתחדשים אח"כ בהתפ"ב (פ"ג או"פ טע"ף פ' ופ"ד או"פ טע"ף ד').

צה) כי אין זווג דהכאה עוד במסך, אחר שנזדכך מבחינת כתר. שהרי אפילו בבחי"א אין שם עביות מספיקה לזווג דהכאה ממש, אלא רק לירידת ניצוצין בלבד, ומכ"ש למעלה מכתר (פ"ד או"פ טע"ף מ'). צו) כל הספירות, כלולות במסך שעלה למאציל, כי רשימותיהן נכללות בו, מידי עברו בהן בדרך עליותו, כנ"ל אות צ', חוץ מבחי"ד שאיננה בו, משום שלא הניחה ממנה רשימה. ולפיכך, לא קיבל מהמאציל רק עביות דבחי"ג, שקומתה רק עד חכמה. שבערך הכלים נמצא חסר בחינת מלכות, ובערך האורות נמצא חסר אוד הכתר (פ"ד או"פ טע"ף נ').

צז) א' היא הסת"א, שממנה רק שורשים לאורות וכלים.

ב' היא הסת"ב, שממנה גמר כלים. ג' היא הכאת או"פ באו"מ, וממנה עליות האורות למאציל.

ד' היא הכאת הרשימה עם האוה"ח היורד, וממנה הכלים להתפ"ב.

ה' היא הכאת אור המלכות עם הרשימה, שבשביל, שאין רשימה אל מלכות, נעשתה ההכאה עם האור שלה, שהיא בחינת אור הוך מהרשימות (בהסת"פ אות ב').

צח) היחס שלהן הוא כיחס אב אל בנים, שניצוץ אחד מן האב נמשך אל הבן, ואינו זו ממנו לעולם, כן עצמותן של הרשימות עוברות אל פרצוף ב', המכונה בן לפרצוף א', והן נעשות בו לחלק מבנינו ועצמותו של הפרצוף (פ"ב טע"ף ג' ובאו"פ טע"ף ג'). צט) להיותן השארית, מהתפשטות האור ישר ממעלה למטה (פ"ב או"פ טע"ף ב').

ק) כי הרשימות הללו, הן מאו"י, כדברי הרב כאן פרק ב' אות י', והבחינה האחרונה אינה מקבלת כלל או"י, מחמת המסך שעליה, כנודע (פ"ב אות ו').

קא) מחמת הכאה ובטישה דאו"ח היורד עם הרשימה, מסכת הפכיותם, התגבר האור החוזר היורד על הרשימה, ונכנס לתוך הכלי, ואין שניהם יכולים להיות בכלי אחד, כי אין ב' הפכים בנושא אחד, ע"כ, מוכרחה הרשימה לצאת משם, ועולה ממעל לכלי,

ב' היא, בחינת עיכוב ב"כח" שיש במסך ממלכות של ראש.

ג' היא, בחינת עיכוב ב"פועל" שיש במסך שבמלכות דגוף.

ד' היא, התכללות המסך בעביות מג' הבחינות הראשונות, בעת עליתו.

ה' הוא, שב' הפעולות: דחית האור מבחי"ד, והלבשת האור בט"ס, שתיהן קשורות במסך. כי כשם שהוא מדחה האור מבחינה אחרונה, כן הוא מקשר ומלביש האורות שממנה ולמעלה.

ו' היא, עביות שממטה למעלה, המתחדשת במסך מפאת עליתו וביאתו במלכות של ראש.

ז' היא, עביות שממעלה למטה, המתחדשת במסך ע"י הרשימות שנכללו בו, בעת עברו בספירות של הגוף, בזמן הודככותו (הסת"פ אות ע"ט).

קו' הגבלה, פירושה, התלבשות בכלים, המשווערת לפי מדת גדלה של העביות, לא פחות ולא יותר. וע"כ בראש, שאפילו הדחיה דמסך לא היתה אלא ב"כח", מכ"ש התלבשות. ואינו נוהג שם אלא בבחינת "כח", ואין כאן איזה גילוי להגבלה כל עיקר (פ"א אות ד').

קז' משעת יציאת האורות מפה ממעלה למטה עד הטבור. ועוד אינו ניכר, עד שעת חזרת האורות אל המאציל, כי עתה התחילו הויות ההלבשה של העביות, והיתה העביות והאוה"י שבתוכה במעלה אחת, עד שלא היה הכר מהמתלבש להמלבוש, בטרם, שהאור הישר חזר למאציל, כי אז נשארה העביות למטה בלי אור, וניכרת בחינת הגבלה שבעביות, ובחינת הדין שבה (פ"א אות ד').

קח' כי הזווג נעשה שם, ע"י המסך המחזיר האור לאחוריו, שאינו מניחו להתפשט ממנו ולמטה, הרי שהאור מסתיים על הבחינה ההיא, וע"כ נקראת, בחינה אחרונה, או בחינה תחתונה (פ"ג אות פ' טע"ף ו').

קט' ע"י או"פ פ"ו סעיף מ' ד"ה וזה. קי' הן, רק או"ח בלי או"י, ורק הארה מועטת מקבלים מאו"י, בבחינת אור נקבה, שמקבלת ואינה משפעת. וע"ס הללו נבחנות, שהן עשר בחינות סיום, שכל אחת

ומאירה לכלי הארה מועטת, בסוד "תגין" (פ"ד אות פ' טע"ף ז').

קב' הרשימה דכתר, נשארת בבחינת כלי דכתר, כלומר, באור העב שנשאר למטה, שלא יכול לעלות למעלה יחד עם אור הכתר, כמ"ש הרב (פ"ב אות י'), ומ"ש שהכתר לא עשה בחינת כלי, היינו לצורך התפ"ב (פ"ד אות פ' טע"ף ט').

קג' א' הן, הרשימות הנשארות מבחינת התלבשות. ב' הן, הרשימות מבחינת המשכה. ג' הן, הרשימות המלוכשות בכליהן. ד' הן, הרשימות שאינן מלוכשות בכלים שלהן, אלא חופפות ממעל לכלי בסוד תגין. ה' הן, הרשימות שחזרו לכליהן אחר שיצאו משם.

ו' הן, הרשימות הכלולות מאור עב ואור זך, בלי שום הכר להבדיל ביניהן. ז' הן, הרשימות מבחינת האור הזך בלבד, שמהן נעשו הוברים דהתפ"ב. ח' הן, הרשימות

מבחינת האור העב בלבד, שמהן נעשו כלים לזכרים דהתפ"ב. ט' היא, הרשימה דאור מלכות, שהיא רק בחינת אור זך הנשאר

מאור שלה, אמנם בחינת האור העב שבה נעלם, ולא נשאר ממנו שום רשימה, דהיינו הרשימה מבחינת ההמשכה שבה, שעליה אומר הרב, אשר המלכות לא השאירה רשימה. י' הן, הרשימות שנתכללו במסך מדי עברו בספירות, בדרך עליתו למאציל,

שהן נתחדשו שם בזווג חדש להתפ"ב. י"א הן, הרשימות שנשארו מט"ס ראשונות, שיצאו בשעת הודככות המסך. י"ב הן, הרשימות מבחינות האחרונות, מן אותן הקומות הנ"ל (הסת"פ אות מ').

קד' הגם שהסתלקות היתה בבת אחת וברגע אחד, אמנם כיון שאור העליון אינו פוסק מלהאיר אפילו רגע א', ומתוך, שבהכרח בא המסך בדרך הודככותו, בד' המדרגות של עביות, לכן נמצא אור העליון מזדווג עמו, בביאתו לכל בחינה ובחינה (פרק ג' או"פ טע"ף ו').

קה' א' הוא, שהעיכוב והגבול, והעביות, באים במסך כאחד, ואין להבחין משהו לדבר מהמסך, בשעה, שאינו כלול בעביות, כי אז אינו במציאות כלל.

מקן מסיימת הספירה שכנגדה, שבע"ס דכללות הפרצוף (פ"א או"פ טע"ף פ').

קיא) זהו מטעם ערך הפוך שיש בין כלים לאורות: כי כל החסרונות שבפרצוף, כשם שנוגעים בכלים בבחינה התחתונה מהם, כן נוגעים באורות בבחינה העליונה שבהם, שבחסר הכלי היותר תחתון יחסר משום זה האור היותר עליון, ואם יחסרו ב' הכלים התחתונים, גורם זה חסרון לב' האורות היותר עליונים. באופן, שחסרון האור מכלי המלכות, מראה שחסר מהאורות של פרצוף אור הכתר, וכן להיפך. וחסרון אור בב' הכלים התחתונים, ז"א ומלכות, מראה, על חסרון ב' האורות העליונים: כתר וחכמה, וכן תמיד. והטעם הוא פשוט, כי התלבשות האורות בכלים, מדודים בעביות שבמסך, המזדווג עם האור העליון, וע"כ, בעלית המסך ממלכות לז"א, שהוא בחי"ג, ונעשה הזווג בבחי"ג, הרי נשארה מלכות בלי אור, משום שמקום הזווג עלה לז"א, וגם חסר אור הכתר, משום שבמסך מבחינת ז"א יוצאת רק קומת חכמה. ואם מקום הזווג נתעלה אל בחי"ב לבינה, הרי נשאר גם כלי דז"א בלי אור, ויש לך עתה, ב' כלים תחתונים בלי אור, וכנגד זה יחסרו ב' האורות העליונים אור הכתר ואור החכמה, כי מזווג הנעשה במסך דבחי"ב, יוצאת רק קומת בינה לבד. ועד"ו תמיד (פ"ב או"פ טע"ף ח').

קיא) משום, שהמסך דבחי"ד נזדכך לראשונה, וע"כ, תיכף נעלמה קומת כתר. אבל קומת מלכות יצאה ע"י עלית המלכות למקום הכתר, וא"כ היא מסתלקת לאחרונה (פ"ו טע"ף י"ד).

קיג) כי ההארה של העליון המגיעה לתחתון, נחשבת לו למדרגה אחת גבוהה מבחינתו עצמו. אם הוא בבחינת נפש, נחשבת לו ההארה שמקבל לבחינת רוח, ואם הוא

עצמו בחינת רוח נחשבת לו ההארה לבחינת נשמה. וכו'. וההארה שמקבל מעלי עליונו, נחשבת לו, לב' מדרגות גבוהות מבחינתו עצמו. אם הוא בחינת נפש, נחשבת לו ההארה לנשמה. ואם הוא עצמו רוח, נחשבת לו ההארה, לבחינת חיה. וכו'. לפיכך כאן שז"א הוא בחינת נפש, נחשבת לו ההארה שמקבל מבינה, לרוח, שהיא העליון שלו. וההארה שמקבל מעלי עליונו, דהיינו מחכמה, נחשבת לו לנשמה. וכו' עד"ו.

קיד) מפני שמקובל מפה, הוא אור הנפש. והמקובל מהחוסם, הוא אור הרוח. וכו'. אמנם בכלים הוא להיפך, כי קומת כתר היא מפה, וקומת חכמה מחוסם, וכו'. והיינו ערך הפוך מכלים לאורות.

קטו) כי הרוח נמשך מחוסם, שהוא בחינת ז"א דראש, דהיינו בחי"ג, ונודע, שכולל ששת הספירות תג"ת נה"י, שכולן הן ו' חלקים מהרוח (פ"ו או"פ טע"ף ע').

קטז) ע"י אות י"ט.

קיו) בהתחשב ע"פ הארתן, ודאי הוא שהארתן מועטת, והן רק או"ח ודין. אע"פ שלפי מוצאם של הזווגים ההם, נבחנום לרנח"י.

קיח) בקומה דבחינה ג', שחכמה בכלי דכתר, ובינה בכלי דחכמה, שמתקרבת לקבל רק ממדרגה אחת למטה מבחינתה (פרק ו' טע"ף ט"ו).

קיט) כשעלתה מלכות לחכמה, ונעשה הזווג בבחי"א בעינים (שס).

קכ) כי עביות דבחי"א קלושה מאד ואין או"ח שלה מגיע לגוף.

קכא) ע"י הזדככות המסך (פ"ה או"פ טע"ף מ').

קכב) בע"ס דראש, ורק למעלה מעולם הנקודים (פ"ה אות ז').

קכג) ע"י פ"ו או"פ טע"ף ס' ד"ה כלומר.

נשלם בע"ה כרך הראשון